JODI PICOULT

Mici lucruri mărețe

#1 NEW YORK TIMES BESTSELLER

O LECTURĂ EXTRAORDINARĂ!
SAN FRANCISCO BOOK REVIEW

DE LA AUTOAREA ROMANULUI
VREMEA PLECĂRII

TREI

FICTION CONNECTION

JODI PICOULT

Ruth Jefferson este o asistentă medicală de culoare, cu peste douăzeci de ani de experiență. La intrarea într-o tură vrea să facă o verificare de rutină a stării unui nou-născut, însă imediat este anunțată că i s-a dat în grijă alt pacient.

Părinții bebelușului sunt niște rasiști convinși, care luptă pentru supremația albilor și nu vor ca Ruth, care este afro-americancă, să le atingă copilul.

Conducerea spitalului e de acord cu cererea lor, însă a doua zi bebelușul face un stop cardiac în timp ce Ruth este singură în secția de nou-născuți.

Se va supune ordinelor sau va interveni?

Cu empatie, inteligență și candoare, Jodi Picoult vorbește despre rasism, privilegii, prejudecăți, dreptate și compasiune – și nu oferă răspunsuri simple. Mici lucruri măreț este o reușită extraordinară a unei autoare aflate la apogeul carierei sale.

www.edituratrei.ro

TREI

FICTION CONNECTION

COLECȚIE COORDONATĂ DE
Magdalena Mărculescu

Jodi Picoult

Mici lucruri măreț̦e

Traducere din engleză ș̦i note de
Laura Karsch

3
TREI

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Redactor:
Carmen Botoşaru

Coperta: Faber Studio
Foto copertă: Guliver/Getty Images/ © Tsuyoshi Kawazoe / EyeEm

Director producţie:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Răzvan Nasea

Corectură:
Maria Muşuroiu
Duşa Udrea-Boborel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
PICOULT, JODI
Mici lucruri măreţe / Jodi Picoult ; trad. din engleză de Laura Karsch. - Bucureşti : Editura Trei, 2017
ISBN 978-606-40-0185-6
I. Karsch, Laura (trad.)
821.111

Mici lucruri măreţe este o lucrare de ficţiune. Numele, personajele, locurile şi evenimentele din această carte sunt produse ale imaginaţiei autoarei sau sunt folosite în mod fictiv. Orice asemănare cu evenimente, locuri sau persoane, în viaţă sau decedate, este pur întâmplătoare.

Deoarece limbajul este un vehicul important al puterii, statutului şi privilegiului, opţiunile autoarei în folosirea termenilor identitari din această carte sunt deliberate. Astfel, cuvinte precum „Negru" şi „Alb" sunt tipărite în mod intenţionat uneori cu majusculă, alteori cu minusculă.

Titlul original: Small Great Things
Autor: Jodi Picoult

Copyright © 2016 by Jodi Picoult
This translation published by arrangement with Ballantine Books, an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC

Copyright © Editura Trei, 2017
pentru prezenta ediţie

Pentru Kevin Ferreira,
ale cărui idei și fapte fac ca această lume
să fie mai bună și care m-a învățat că noi toți
ne aflăm într-un proces continuu de transformare.
Bine ai venit în familia noastră!

Faza I

Travaliul timpuriu

Nu se va face dreptate decât atunci când cei care nu au de suferit vor fi la fel de indignați ca toți cei care suferă.

– BENJAMIN FRANKLIN

Ruth

Miracolul s-a petrecut în West Seventy-Fourth Street, în casa în care lucra mama. Era o casă mare, cu fațada de gresie roșie, împrejmuită de un gard din fier forjat, iar de ambele laturi ale ușii bogat împodobite erau niște gargui, ale căror fețe de granit păreau cioplite exact ca în coșmarurile mele. Mă îngrozeau în asemenea măsură, încât nu-mi păsa că noi intram întotdeauna pe ușa laterală, mai puțin impresionantă, ale cărei chei mama le ținea în geantă, legate cu o panglică.

Mama lucra pentru familia lui Sam Hallowell încă dinainte de a ne naște eu și sora mea. După nume nu l-ai fi recunoscut, dar, de îndată ce spunea „bună", îți dădeai seama cine este. El era vocea inconfundabilă care anunța la mijlocul anilor '60, înaintea oricărei emisiuni TV: *următoarea emisiune vă este prezentată în culori de NBC!* În 1976, când s-a petrecut miracolul, el era directorul de programe al postului. Soneria aflată dedesubtul garguielor reproducea celebra melodie din trei note, pe care toată lumea o asocia cu postul NBC. Uneori, când veneam cu mama la lucru, mă strecuram afară, apăsam butonul și intonam melodia.

Motivul pentru care ne aflam în ziua aceea cu mama acolo era că se închiseseră şcolile din cauza ninsorii, iar noi eram prea mici pentru a rămâne singure acasă cât timp era mama la lucru — iar ea se ducea la lucru, indiferent dacă era zăpadă sau lapoviţă, şi s-ar fi dus probabil chiar şi în timpul unui cutremur sau dacă era sfârşitul lumii. Mormăia, în timp ce ne vâra în salopete şi cizme, că nu conta dacă trebuia să treacă prin viscol, dar Doamne fereşte ca doamna Mina să fie nevoită să-şi pună singură unt de arahide pe pâine. De fapt, singura ocazie pe care mi-o amintesc, când mama şi-a luat liber de la lucru, a fost cea cu douăzeci şi cinci de ani mai târziu, când a fost operată la ambele şolduri, intervenţie finanţată cu generozitate de familia Hallowell. A stat acasă o săptămână şi, chiar şi după aceea când nu se prea refăcuse, dar insistase să se întoarcă la lucru, Mina îi dădea sarcini pentru îndeplinirea cărora nu trebuia să stea în picioare. Dar când eram eu mică, dacă era vacanţă, aveam febră sau se închideau şcolile din cauza ninsorii, mama ne ducea cu metroul B în centru.

Domnul Hallowell era plecat în California în săptămâna aceea, lucru care se întâmpla frecvent, ceea ce însemna că doamna Mina şi Christina aveau şi mai multă nevoie de mama. Şi noi, Rachel şi cu mine, aveam nevoie de ea, dar cred că noi eram mai apte să ne purtăm singure de grijă decât era doamna Mina.

Când am ieşit în sfârşit din metrou la Seventy-second Street, lumea era albă. Nu era doar faptul că Central Park părea închis într-un glob cu zăpadă. Dar feţele bărbaţilor şi femeilor care se îndreptau dârdâind, prin viscol, către serviciile lor nu semănau defel cu a mea, a verilor sau vecinilor mei.

Eu nu pusesem niciodată piciorul într-o altă casă din Manhattan, decât în cea a familiei Hallowell, aşa că nu ştiam cât de extraordinar era faptul că în această clădire imensă locuia o singură familie. Dar îmi amintesc că m-am gândit că e absurd ca Rachel şi cu mine să ne înghesuim salopetele şi cizmele în minusculul dulap din bucătărie, când în vestibulul de la intrarea principală, acolo unde atârnau paltoanele Christinei şi ale doamnei Mina, erau atâtea cârlige şi atâtea spaţii libere. Şi mama şi-a pus paltonul în dulap, precum şi eşarfa ei norocoasă — cea moale, care mirosea a mama şi pe care Rachel şi cu mine ne certam s-o purtăm în casă, fiindcă atunci când o mângâiai parcă mângâiai un porcuşor de Guineea sau un iepuraş. Am aşteptat ca mama să traverseze încăperile întunecate, poposind ca Tinker Bell pe câte un întrerupător, o clanţă sau un mâner de uşă, trezind treptat la viaţă spiritul adormit al casei.

— Voi două să fiţi cuminţi, ne-a spus mama, şi atunci o să vă fac o ciocolată caldă de la doamna Mina.

Era o ciocolată adusă de la Paris şi avea un gust divin. Aşa că eu, în timp ce mama îşi lega şorţul ei alb, mi-am luat o coală de hârtie dintr-un sertar din bucătărie, precum şi creioanele colorate pe care le adusesem de acasă şi am început să desenez în tăcere. Am schiţat o casă mare, ca aceasta. Am desenat şi o familie înăuntru: eu, mama, Rachel. Am încercat să desenez şi zăpadă, dar n-am reuşit. Fulgii pe care-i făceam cu creionul alb erau invizibili pe hârtie. Singura modalitate de a-i vedea era să înclin hârtia către lumina candelabrului, astfel încât să disting luciul minei de creion.

— Putem să ne jucăm cu Christina? a întrebat Rachel.

Christina avea şase ani; ca vârstă era între Rachel şi mine. Christina avea cea mai mare cameră pe care o văzusem eu vreodată şi mai multe jucării decât oricare dintre cunoştinţele mele. Când era acasă şi noi veneam cu mama la lucru, ne jucam cu ea de-a şcoala şi cu ursuleţii ei de pluş, beam apă din ceşcuţele ei miniaturale de porţelan şi împleteam părul, ca mătasea de porumb, al păpuşilor ei. Asta dacă nu avea o prietenă în vizită, situaţie în care noi rămâneam în bucătărie şi coloram.

Dar, înainte ca mama să apuce să răspundă, s-a auzit un ţipăt atât de pătrunzător şi întretăiat, încât am simţit o înţepătură în piept. Ştiu că şi mama a simţit acelaşi lucru, fiindcă a fost cât pe-aci să scape din mâini oala cu apă pe care o ducea spre chiuvetă.

— Rămâneţi aici, a spus mama, iar cuvintele ei se stingeau deja în timp ce fugea pe scări în sus.

Rachel a sărit prima de pe scaunul ei; nu-i stătea în fire să facă ce i se cerea. Eu m-am luat după ea, ca un balon legat de încheietura mâinii ei. Mâna mea a trecut în zbor pe deasupra balustradei scării curbate, fără să o atingă.

Uşa de la dormitorul doamnei Mina era larg deschisă, iar ea se chircea pe pat într-o răvăşeală de cearşafuri de satin. Burta ei rotundă se înălţa ca o lună; albul strălucitor al ochilor ei mă ducea cu gândul la nişte căluşei încremeniţi în zbor.

— E prea devreme, Lou, a icnit doamna Mina.

— Asta să i-o spuneţi bebeluşului, a replicat mama.

Într-o mână ţinea receptorul telefonului. De cealaltă se agăţa cu disperare doamna Mina.

— Acum să nu mai împingeţi, a spus mama. O să vină imediat salvarea.

Eu m-am întrebat cât de repede putea ajunge salvarea pe o asemenea ninsoare.

— Mami?

Abia când am auzit vocea Christinei, mi-am dat seama că zgomotul o trezise din somn. Stătea între Rachel şi mine.

— Voi trei vă duceţi în camera domnişoarei Christina, ne-a ordonat mama cu un glas tăios. *Acum!*

Dar noi nu ne-am clintit din loc, iar mama a uitat rapid de noi, absorbită fiind de durerile şi frica doamnei Mina, încercând să-i fie acesteia călăuza care să o ajute să se elibereze de ele. Eu mă uitam la venele care se umflau pe gâtul doamnei Mina când gemea; am văzut-o pe mama îngenunchind pe pat, între picioarele doamnei Mina, şi ridicându-i acesteia cămaşa de noapte deasupra genunchilor. Mă uitam la buzele rozalii dintre picioarele doamnei Mina, cum se strângeau şi se umflau, şi se desfăceau. Am zărit gămălia rotundă a unui căpşor, nodul unui umăr, un şuvoi de sânge şi lichid şi apoi, brusc, în palmele mamei se afla un bebeluş.

— Ia te uită, a spus mama cu o expresie de iubire aşternută pe chip. Te-ai cam grăbit să vii pe lumea asta, nu-i aşa?

Două lucruri s-au întâmplat simultan: cineva a sunat la sonerie şi Christina a izbucnit în plâns.

— Of, scumpa mea! a îngânat doamna Mina, care acum nu mai era înspăimântată, ci doar asudată şi roşie la faţă.

I-a întins mâna, dar Christina era prea îngrozită de ceea ce văzuse şi s-a dat în schimb şi mai aproape de mine. Rachel, cu simţul ei practic dintotdeauna, s-a dus să deschidă uşa. S-a întors însoţită de doi paramedici, care au dat buzna înăuntru şi au preluat controlul asupra

situației, astfel încât ceea ce făcuse mama pentru doamna Mina a fost la fel ca tot ce făcea ea mereu pentru familia Hallowell: impecabil și invizibil.

Soții Hallowell și-au numit băiețelul Louis, după mama. Era perfect sănătos, deși se născuse cu aproape o lună mai devreme, din cauza presiunii atmosferice care scăzuse odată cu viscolul, fapt care provocase o RPM — adică o ruptură prematură a membranelor. Bineînțeles că pe atunci nu știam asta. Știam doar că într-o zi cu multă zăpadă, în Manhattan, văzusem cum începe o viață. Fusesem cu bebelușul acela înainte ca orice sau oricine de pe lumea asta să aibă ocazia să-l dezamăgească.

Faptul că asistasem la nașterea lui Louis a avut efecte diferite asupra noastră. Christina a recurs la o mamă-surogat pentru copilul ei. Rachel a născut cinci copii. Iar eu am devenit asistentă medicală, specializată în obstetrică.

Când le spun oamenilor această poveste, ei bănuiesc că miracolul la care am asistat cândva, în timpul unui viscol, a fost nașterea unui bebeluș. E drept că și lucrul acesta a fost uimitor. Dar în ziua aceea am asistat la o minune și mai mare. Când Christina mă ținea pe mine de mână și doamna Mina o ținea pe mama de mână, a existat un moment — preț de o bătaie de inimă, preț de o suflare — când toate diferențele de educație și bani, și culoare a pielii s-au destrămat ca un miraj într-un deșert. Când toate am fost egale, când n-a mai contat altceva decât că o femeie îi vine în ajutor unei alte femei.

Acest miracol — aștept de treizeci și nouă de ani să-l mai văd o dată.

Faza I

Travaliul activ

Nu toate lucrurile cu care te confrunți pot fi schimbate.

Dar niciun lucru nu poate fi schimbat până când nu te confrunți cu el.

– JAMES BALDWIN

Ruth

Cel mai frumos bebeluș pe care l-am văzut vreodată s-a născut fără față.

De la gât în jos era perfect: zece degete la mâini, zece degete la picioare, o burtică rotunjoară. Dar acolo unde ar fi trebuit să se afle urechea era un pliu de buze și un dinte. În locul feței era o vâltoare de piele fără trăsături.

Mama lui — pacienta mea — era o femeie de treizeci de ani, care avusese o sarcină și o naștere, și care beneficiase de îngrijire prenatală, inclusiv de o ecografie, însă bebelușul se aflase într-o poziție în care deformația facială nu fusese vizibilă. Coloana vertebrală, inima, toate organele arătaseră bine, așa că nimeni nu se așteptase la una ca asta. Poate tocmai din acest motiv optase mama să nască în micul nostru spital Mercy-West Haven, și nu în Yale-New Haven, care este mai bine dotat pentru situații de urgență. A născut la termen, după un travaliu de șaisprezece ore. Medicul a ridicat bebelușul în brațe și atunci s-a făcut liniște. O liniște albă, vibrantă.

— E bine? a întrebat mama panicată. De ce nu plânge?

Aveam lângă mine o studentă de la Facultatea de asistență medicală, care a scos un urlet.

— Ieşi! i-am spus printre dinţi şi am împins-o pe uşă afară.

Apoi am luat nou-născutul din braţele medicului, l-am aşezat pe masa radiantă şi i-am şters de pe braţe şi picioare stratul de vernix caseosa. Medicul l-a examinat rapid, răspunzând cu o privire mută la privirea mea, şi s-a întors către părinţi, care de pe-acum ştiau că se întâmplase ceva cumplit. Le-a explicat cu blândeţe că bebeluşul lor avea grave defecte congenitale, care erau incompatibile cu viaţa.

În secţia de obstetrică, Moartea este un pacient mult mai obişnuit decât v-aţi putea imagina. Când avem cazuri de anencefalie sau moarte fetală, ştim că părinţii trebuie să stabilească totuşi o legătură cu bebeluşul lor şi să aibă ocazia de a-l plânge. Acest nou-născut — încă în viaţă, deşi nu pentru mult timp — era totuşi băieţelul acestui cuplu.

Aşa că l-am spălat şi l-am înfăşat, aşa cum aş fi făcut cu orice nou-născut, în timp ce conversaţia din spatele meu, dintre medic şi părinţi, se stingea şi repornea ca motorul unei maşini pe timp de iarnă. *De ce? Cum? Dar dacă...? Cât timp...?* Întrebări pe care nimeni nu doreşte să le formuleze şi la care nimeni nu doreşte să răspundă.

Mama încă mai plângea, când i-am aşezat bebeluşul în îndoitura cotului. Mânuţele lui se roteau în aer. Ea i-a zâmbit, cu privirea încărcată de emoţie.

— Ian, a şoptit. Ian Michael Barnes.

Avea pe faţă o expresie pe care n-am mai văzut-o decât în tablourile din muzee: o iubire şi o mâhnire atât de aprige, încât se contopeau alcătuind un sentiment nou, brut.

M-am întors către tată.

— Nu doriţi să vă ţineţi în braţe băieţelul?

Tatăl arăta ca şi cum ar fi fost pe punctul de a vomita.

— Nu pot, a bălmăjit şi a ţâşnit afară din salon.

M-am dus după el, dar m-a oprit asistenta-practicantă, care era foarte afectată şi şi-a cerut scuze.

— Îmi pare rău, a spus. Numai că... era un *monstru*.

— E un *bebeluş*, am corectat-o şi am trecut pe lângă ea.

L-am încolţit pe tată în sala rezervată părinţilor.

— Soţia şi băiatul dumneavoastră au nevoie să le fiţi alături.

— Nu e băiatul meu, a spus el. Chestia... aia...

— Nu va mai fi multă vreme pe lume. Ceea ce înseamnă că ar fi mai bine să-i dăruiţi acum toată iubirea pe care aţi adunat-o pentru toată perioada vieţii lui.

Am aşteptat să mă privească în ochi, după care m-am răsucit pe călcâie. N-a fost nevoie să privesc în urma mea, ştiam că o să mă urmeze.

Când am intrat în salon, soţia lui încă îşi mai dezmierda copilul, cu buzele lipite de suprafaţa netedă a frunţii lui. Am luat din braţele ei ghemotocul acela mititel şi i l-am întins bărbatului. El a tras aer în piept şi a îndepărtat apoi păturica de pe locul unde ar fi trebuit să se afle faţa bebeluşului.

Să ştiţi că m-am gândit bine ce fac. Dacă se cuvenea să-l oblig pe tată să-şi privească băieţelul aflat pe moarte, dacă asta era datoria mea de asistentă medicală. Dacă m-ar fi întrebat şefa mea la momentul respectiv, i-aş fi răspuns că am fost pregătită profesional pentru a oferi consolare părinţilor îndureraţi. Dacă bărbatul acela nu ar fi admis că s-a întâmplat ceva cu adevărat oribil — sau, mai rău chiar, dacă s-ar fi prefăcut toată viaţa lui că lucrul acesta *nu* s-a întâmplat —, în sufletul lui s-ar fi creat un

gol. Minuscul la început, ar fi crescut cu timpul, s-ar fi făcut tot mai mare, până când într-o bună zi, luat cu totul pe nepregătite, bărbatul şi-ar fi dat seama că în interiorul lui nu mai este absolut nimic.

Când tatăl a început să plângă, hohotele îi zguduiau tot trupul, aşa cum scutură un uragan un copac. S-a prăbuşit pe patul de spital, lângă soţia lui, iar ea şi-a pus o mână pe spatele lui, iar pe cealaltă pe creştetul bebeluşului.

Zece ore şi-au ţinut pe rând băieţelul în braţe. Mama a încercat chiar să-i dea să sugă. Eu nu-mi puteam desprinde privirea de la el — nu pentru că ar fi fost urât sau alcătuit greşit, ci fiindcă era cel mai admirabil lucru pe care-l văzusem vreodată. Era ca şi cum aş fi privit direct în soare: când îmi întorceam privirea de la el, eram oarbă, nu mai zăream nimic.

La un moment dat am luat-o cu mine în salon pe prostănaca aceea de asistentă-practicantă, chipurile pentru a verifica funcţiile vitale ale mamei, dar în realitate pentru a o face să vadă cu ochii ei că iubirea nu are nimic de-a face cu ceea ce priveşti, că tot ce contează este cine priveşte.

Copilaşul s-a stins din viaţă liniştit. Le-am făcut părinţilor mulaje de ghips după palma şi talpa lui. Ulterior am aflat că acest cuplu a revenit după doi ani în spitalul nostru, unde li s-a născut o fetiţă sănătoasă, dar eu nu am lucrat în ziua respectivă.

Vedeţi, aşadar, că orice nou-născut este frumos.

Numai ce proiectăm noi asupra lui îl face să pară urât.

***

După ce l-am născut pe Edison, acum şaptesprezece ani, tot în spitalul acesta, nu mi-am făcut griji din pricina sănătăţii copilului meu sau cum aveam eu să mă descurc singură cu un copil, când soţul meu era plecat din ţară ca soldat, sau cum mi se va schimba viaţa acum, când devenisem mamă.

Mi-am făcut griji din pricina părului meu.

Ultimul lucru la care te gândeşti în timpul travaliului este cum arăţi, dar, dacă eşti ca mine, e primul lucru care-ţi vine în minte de îndată ce a venit pe lume copilaşul tău. Transpiraţia, care le lipeşte părul de frunte tuturor pacientelor mele albe, mi-l ondulează pe al meu şi mi-l ridică în cap. Dacă îmi perii seara părul în jurul capului, ca un con de îngheţată de la aparat, şi mi-l înfăşor într-un batic, a doua zi, când îmi dau jos baticul, părul meu rămâne întins. Dar care asistentă albă ar fi putut şti acest lucru sau ar fi înţeles că şamponul pe care ţi-l oferă gratuit liga de susţinere a spitalului îmi încreţeşte mie şi mai rău părul? Eram convinsă că, atunci când colegele mele bine intenţionate vor veni să-l vadă pe Edison, vor rămâne mute de uimire la vederea harababurii din vârful capului meu.

Până la urmă mi-am înfăşurat părul într-un prosop şi le-am spus vizitatorilor că tocmai ieşisem de sub duş.

Cunosc asistente din secţia de chirurgie care îmi povestesc despre bărbaţi scoşi pe targă din sala de operaţie, care insistă să li se fixeze meşele pe cap în camera de trezire, înainte de a le veni nevestele în vizită. Şi nici nu mai ştiu de câte ori am avut paciente care toată noaptea au gemut şi au urlat, şi au născut în prezenţa soţilor lor, pentru ca după naştere să-şi dea soţii afară din salon, iar eu să le ajut să îmbrace o cămaşă de noapte şi un halat drăguţe.

Înțeleg nevoia oamenilor de a se prezenta lumii într-un anumit fel. Și de aceea, când ajung la spital dimineața la ora 6:40, nu mă duc întâi în camera asistentelor, unde asistenta-șefă urmează să ne pună la curent cu cele întâmplate în cursul nopții. Mă duc, în schimb, la pacienta de care m-am ocupat în tura de ieri. Numele ei este Jessie; e o femeie micuță și drăguță, care a sosit în secție semănând mai degrabă cu o Primă Doamnă în plină campanie decât cu o femeie în travaliu activ: era perfect coafată, machiată, până și hainele ei de gravidă erau bine croite și elegante. Un indiciu clar, devreme ce în a patruzecea săptămână de sarcină majoritatea viitoarelor mame ar îmbrăca bucuroase până și un cort. Îi scanez fișa — gestitate 1, paritate 1 — și zâmbesc. Ultimul lucru pe care i l-am spus lui Jessie aseară, înainte de a o lăsa în grija unei colege și a pleca acasă, a fost că data viitoare când am s-o revăd ea va avea un bebeluș, iar eu, mai mult ca sigur, o pacientă nouă. În timp ce eu am dormit, Jessie a născut o fetiță sănătoasă, de trei kilograme și patru sute de grame.

Deschid ușa și o găsesc pe Jessie dormitând. Bebelușul e în pătuțul de lângă patul lui Jessie, înfășat; soțul lui Jessie s-a lungit într-un scaun și sforăie. Când intru, Jessie se trezește, iar eu îmi pun imediat un deget pe buze. *Stai liniștită.*

Scot din poșetă o oglinjoară și un ruj roșu.

Travaliul înseamnă, în parte, conversație; distrăgând atenția, faci ca durerea să se mai domolească și creezi o legătură între asistenta medicală și pacientă. Ce altă situație vă mai puteți imagina, în care un angajat medical se ocupă poate chiar și douăsprezece ore de o singură persoană? Drept urmare, relația pe care o stabilim cu aceste femei este una profundă și durabilă. Aflu despre ele, în

numai câteva ceasuri, lucruri pe care nici cele mai bune prietene ale lor nu le ştiu întotdeauna: că şi-a cunoscut partenerul într-un bar odată, când băuse prea mult; că tatăl ei nu a mai apucat să-şi vadă acest nepoţel; că-şi face griji dacă va fi o mamă bună, fiindcă în adolescenţă ura să fie babysitter. Aseară, în cele mai cumplite momente ale travaliului, când Jessie era în lacrimi, epuizată şi se răstea la soţul ei, i-am propus bărbatului să se ducă să bea o cafea în cafeterie. De îndată ce a ieşit, aerul din încăpere a devenit mai respirabil, iar ea s-a prăbuşit pe pernele acelea oribile de plastic, pe care le avem în secţia de obstetrică.

— Dacă bebeluşul acesta va schimba totul? a întrebat printre suspine.

Mi-a mărturisit că nu se duce nicăieri fără să-şi „aranjeze" faţa, că soţul ei n-o văzuse niciodată fără rimel; şi acum, când el era aici şi o vedea cum se schimonoseşte, cum mai putea s-o privească vreodată la fel?

Ascultaţi, i-am spus. *Lăsaţi-mă pe* mine *să mă ocup de asta.*

Îmi place să cred că datorită faptului că i-am luat măcar grija asta a avut ea tăria să ajungă în faza de tranziţie.

E ciudat. Când spun cuiva că lucrez de mai bine de douăzeci de ani ca asistentă medicală specializată în obstetrică, persoana respectivă e impresionată de faptul că am asistat la cezariene, că-i pot pune şi în somn unei paciente o branulă în braţ, că remarc diferenţa dintre o bătaie normală a inimii fătului şi una care necesită o intervenţie. Dar să fii asistentă medicală înseamnă pentru mine în primul rând să-ţi cunoşti pacienta şi să ştii de ce are nevoie. Un masaj pe spate. O anestezie epidurală. Puţin rimel.

Jessie se uită la soţul ei, care habar nu are ce se întâmplă în jurul lui. Pe urmă, ia rujul din mâna mea.

— Mulţumesc, şopteşte şi privirile noastre se întâlnesc. Îi ţin oglinjoara, în timp ce ea se reinventează.

Joia, tura mea începe la ora 7 dimineaţa şi se încheie la ora 7 seara. La Mercy-West Haven, în timpul zilei, suntem de obicei două asistente în secţia de obstetrică — trei, dacă în ziua respectivă înotăm în resurse umane. În timp ce trec prin secţie, înregistrez în treacăt câte dintre saloanele noastre de naşteri sunt ocupate — trei în momentul de faţă, ziua începe lent. Când intru în încăperea unde ne ţinem şedinţa de dimineaţă, Marie, asistenta-şefă, e deja acolo, dar Corinne — cealaltă asistentă în tură cu mine — lipseşte.

— Azi care crezi că va fi motivul? întreabă Marie răsfoind ziarul de dimineaţă.

— Pană de cauciuc, răspund.

Jocul acesta de-a ghicitul a devenit un ritual pentru noi: *Care va fi astăzi scuza lui Corinne că a întârziat?* Suntem în octombrie, e o zi frumoasă de toamnă, deci nu poate da vina pe vreme.

— Asta a fost săptămâna trecută. Eu aş miza pe gripă.

— Apropo, zic. Cum se mai simte Ella?

Fetiţa de opt ani a lui Marie a contactat virusul acela intestinal care circulă în momentul de faţă.

— Azi s-a dus la şcoală, slavă Cerului, răspunde Marie. Acum l-a luat Dave. Mă gândesc că mai am douăzeci şi patru de ore până când cad şi eu lată.

Ridică privirea din paginile cu ştiri locale ale ziarului.

— Am văzut iar numele lui Edison aici, spune.

De când e la liceu, fiul meu s-a aflat în fiecare semestru pe lista elevilor eminenţi. Dar, cum îi spun şi lui, nu e un motiv să ne dăm mari.

— Sunt o grămadă de copii inteligenţi în oraşul ăsta, obiectez.

— Şi totuşi, zice Marie. Pentru un băiat ca Edison, să aibă atâta succes... mă rog. Ar trebui să fii mândră, asta vreau să zic. Eu nu pot decât să sper că va învăţa şi Ella la fel de bine.

Un băiat ca Edison. Ştiu la ce se referă, deşi are grijă să nu spună lucrurilor pe nume. La liceul lui Edison nu sunt mulţi copii Negri şi, din câte ştiu eu, el e singurul care a ajuns pe lista elevilor eminenţi. Comentariile de genul acesta sunt ca nişte tăieturi fine, făcute cu marginea unei coli de hârtie, dar Marie e colega mea de mai bine de zece ani, aşa că încerc să ignor înţepătura. Ştiu că nu o spune cu rea intenţie. Doar e prietena mea — anul trecut a venit cu familia ei la masă la mine, de Paşti, împreună cu alte câteva asistente, şi am mai ieşit uneori seara la câte un cocteil sau un film şi într-un weekend am fost „cu fetele" la un spa. Şi totuşi, Marie habar nu are de câte ori trebuie să trag adânc aer în piept şi să mă prefac că n-am auzit. Albii nu iau în serios nici măcar jumătate dintre remarcile ofensatoare care le ies pe gură, aşa că încerc şi eu să nu mă simt ofuscată.

— Poate ar trebui să speri ca Ella să treacă de ziua de astăzi fără să ajungă iar la cabinetul medical al şcolii, spun, la care Marie râde.

— Ai dreptate. Toate la vremea lor.

Corinne năvăleşte în încăpere.

— Scuze, am întârziat, spune, iar eu şi Marie schimbăm o privire.

Corinne e cu cincisprezece ani mai tânără decât mine şi în viaţa ei intervin întotdeauna lucruri neprevăzute — un carburator care şi-a dat duhul, o ceartă cu iubitul ei,

un accident pe 95N. Corinne e genul de persoană pentru care viaţa e doar un interval între două crize. Îşi scoate haina şi dărâmă cu această ocazie o plantă în ghiveci, care a murit cu luni în urmă şi pe care nimeni nu s-a ostenit să o înlocuiască.

— Fir-ar să fie! bombăne, îndreaptă ghiveciul şi pune la loc pământul care s-a risipit pe jos. Îşi şterge palmele de halat şi se aşază apoi cu mâinile împreunate: Îmi cer scuze, Marie. Afurisitul ăla de cauciuc pe care l-am schimbat săptămâna trecută are o gaură sau ceva; tot drumul până aici n-am putut merge cu mai mult de treizeci la oră.

Marie îşi vâră mâna în buzunar şi scoate un dolar, pe care mi-l aruncă peste masă. Eu râd.

— Bun, zice Marie. Raportul de secţie. Salonul doi, Jessica Myers, gestitate 1, paritate 1, la patruzeci de săptămâni şi două zile. Naştere vaginală azi-dimineaţă la ora trei, fără complicaţii, fără analgezice. Fetiţa suge bine; a făcut pipi, caca încă nu.

— O iau eu, spunem la unison Corinne şi cu mine.

Toate le vrem pe pacientele care au născut deja; e mai uşor.

— Eu am avut-o în timpul travaliului activ, zic.

— OK, spune Marie. Ruth, e a ta. Îşi împinge pe nas ochelarii de citit: Salonul trei, Thea McVaughn, gestitate 1, paritate 0, patruzeci şi una de săptămâni şi trei zile, travaliu activ, dilataţie 4 cm, membrane intacte. Bătăile inimii fătului arată bine pe monitor, bebeluşul e activ. Pacienta a cerut o epidurală şi i se administrează lichid intravenos.

— L-a anunţat careva pe anestezist? întreabă Corinne.

— Da.

— O iau eu.

Dacă se poate, nu luăm fiecare decât o singură pacientă în travaliu activ, ceea ce înseamnă că a treia pacientă — ultima din dimineaţa aceasta — va fi a mea.

— În salonul 5 avem o recuperare. Brittany Bauer, gestitate 1, paritate 1, la treizeci şi nouă de săptămâni şi o zi; a născut vaginal, cu epiduralã, azi-dimineaţă la ora cinci şi jumătate. E băiat, vor circumcizie. Mama a avut diabet gestaţional clasa A1; bebeluşul e pe glucoză douăzeci şi patru de ore, o dată la trei ore. Mama chiar vrea să-l alăpteze. Sunt încă împreună în pat.

O recuperare înseamnă încă multă muncă — şi o relaţie apropiată între asistentă şi pacientă. E adevărat, travaliul s-a încheiat, dar mai e de făcut ordine, de examinat nou-născutul şi de completat o grămadă de hârţoage.

— A mea e! spun şi mă ridic de la masă, să mă duc s-o caut pe Lucille, asistenta din tura de noapte, cu care a născut Brittany.

Ea mă găseşte prima, în camera asistentelor, unde mă spăl pe mâini.

— Te-am găsit, zice şi îmi înmânează fişa lui Brittany Bauer. Douăzeci şi şase de ani, gestitate 1, acum paritate 1, a născut natural azi-dimineaţă la ora cinci şi jumătate, cu perineul intact. Grupa de sânge 0 pozitiv, imunitate la rubeolă, hepatită B şi HIV negativ, streptococ de grup B negativ. Diabet gestaţional, dietă controlată, altfel fără complicaţii. Are încă branula în antebraţul stâng. Încă nu s-a dat jos din pat, aşa că întreab-o dacă nu vrea să facă pipi. Hemoragia e OK, fundul uterin e la înălţimea ombilicului.

Deschid fişa şi scanez datele, încercând să memorez detaliile.

— Davis, citesc. E numele bebelușului?

— Da. Semnele vitale sunt normale, dar avea glicemia la o oră de 40, așa că l-am pus să sugă. A supt puțin pe ambele părți, dar cam scuipă și e somnoros și încă nu e suficient de bine hrănit.

— A fost dat la ochi cu antibiotic, i s-a făcut injecția cu vitamina K?

— Da, și a făcut pipi, dar încă nu a făcut caca. N-am apucat să-i fac baie și să-l examinez.

— Nu face nimic, spun. Asta-i tot?

— Pe tată îl cheamă Turk, spune Lucille cu o ezitare în glas. Ceva mi se pare cam... aiurea la el.

— E ca Libidinosul? întreb.

Anul trecut am avut un tată care a flirtat cu asistenta-practicantă, în timp ce soția lui năștea. Când soției i s-a făcut în cele din urmă o cezariană, el, în loc să stea în spatele perdelei, la capul soției sale, a traversat sala de operație și i-a spus asistentei-practicante: *Chiar e cald aici sau ești tu de vină?*

— Nu așa, spune Lucille. Cu mama se poartă adecvat. Numai că e cam... dubios. Nu-mi dau seama exact.

Întotdeauna m-am gândit că, dacă n-aș fi fost asistentă medicală de obstetrică, aș fi fost foarte bună ca mediu fals. Noi am învățat să citim gândurile pacientelor noastre, ca să putem ști de ce au nevoie, cu câteva secunde înainte de a-și da ele seama. Și mai avem și darul de a sesiza vibrații ciudate. Chiar luna trecută radarul meu mi-a semnalat că ceva nu e în regulă, când o pacientă cu handicap mintal a venit la noi însoțită de o ucraineancă mai în vârstă, care se împrietenise cu ea în magazinul de alimente unde lucra. Ceva mi s-a părut ciudat la relația lor, așa că mi-am urmat instinctul și am

chemat poliţia. S-a dovedit că ucraineanca stătuse la închisoare în Kentucky, pentru că furase bebeluşul unei femei cu sindromul Down.

Aşa că, atunci când intru pentru prima dată în salonul lui Brittany Bauer, nu-mi fac nicio grijă. Mă gândesc: *Lasă că mă descurc eu.*

Bat uşor la uşă şi o deschid.

— Sunt Ruth, spun. Eu voi fi astăzi asistenta dumneavoastră.

Mă duc direct la Brittany şi zâmbesc către bebeluşul cuibărit în braţele ei.

— Ce drăguţ e! Cum îl cheamă? întreb, deşi ştiu deja.

Dar e un mijloc de a începe o conversaţie, de a stabili o legătură cu pacienta.

Brittany nu-mi răspunde. Se uită la soţul ei, un tip solid care şade pe marginea unui scaun. Are părul tuns periuţă, milităreşte, şi îşi tot bâţâie pe călcâi piciorul, încălţat în bocanc, de parcă n-ar avea stare. Înţeleg ce i s-a părut ciudat lui Lucille. Turk Bauer mă face să mă gândesc la un cablu electric care s-a rupt în timpul unei furtuni şi zace acum de-a curmezişul şoselei, aşteptând ca cineva să-l atingă, ca să scoată scântei.

Nu contează dacă eşti timidă sau modestă — dacă ai devenit de curând mamă nu poţi sta liniştită. Îţi *doreşti* să împărtăşeşti acest moment unic, care-ţi va schimba viaţa. Îţi *doreşti* să retrăieşti travaliul, naşterea, frumuseţea bebeluşului tău. Dar Brittany, ce să zic, parcă ar avea nevoie de permisiunea lui ca să deschidă gura. *Violenţă domestică?* mă întreb.

— Davis, îngaimă. Îl cheamă Davis.

— Bună, Davis! murmur şi mă apropii de pat. Îmi daţi voie să-i ascult inima şi plămânii şi să-i iau temperatura?

Brațele ei se strâng mai tare în jurul nou-născutului, lipindu-l mai aproape de ea.

— Pot s-o fac aici, spun. Nu e nevoie să-i dați drumul.

Trebuie să fii puțin mai îngăduitor cu cineva devenit recent părinte, în special dacă i s-a spus că bebelușul său are un nivel glicemic cam scăzut. Așa că-i vâr lui Davis termometrul la subsuoară și constat că are o temperatură normală. Mă uit la șuvițele lui de păr — o șuviță albă poate semnala pierderea auzului; o variație în aspectul părului poate indica tulburări metabolice. Îmi lipesc stetoscopul de spatele bebelușului și-i ascult plămânii. Îmi strecor o mână între el și mamă și-i ascult inima.

Un bâzâit.

Atât de slab, încât mă gândesc că mi s-a părut doar.

Mai ascult o dată, vreau să mă asigur că nu m-am înșelat, dar, ca fond al pulsului, persistă totuși un murmur slab.

Turk se ridică în picioare și acum se înalță deasupra mea, cu brațele încrucișate.

Stresul se manifestă altfel la tați. Uneori devin bătăioși. De parcă ar putea alunga orice problemă făcând scandal.

— Aud un murmur foarte slab, spun pe un ton blând. Dar s-ar putea să nu fie nimic. În faza aceasta atât de timpurie, anumite părți ale inimii încă se mai dezvoltă. Și chiar dacă ar *fi* un murmur, s-ar putea să dispară în câteva zile. Dar am să notez acest lucru; am să-l anunț pe medicul pediatru, să-i asculte inima.

În timp ce vorbesc, cât mai calm cu putință, mai măsor o dată nivelul glicemic. Folosesc un glucometru, ceea ce înseamnă că obținem rezultatul imediat — și de data asta a ajuns la 52.

— Ei, dar asta *chiar* este o veste bună, spun, cu dorinţa de a le oferi soţilor Bauer ceva pozitiv, care să-i încurajeze. Stă mult mai bine cu glucoza din sânge.

Mă duc la chiuvetă şi dau drumul la apa caldă, umplu un castron de plastic şi îl aşez pe masa radiantă.

— E limpede că Davis se înviorează şi că foarte curând va începe probabil să sugă. Ce-ar fi să-l spăl acum şi să-l mai stimulez puţin, iar după aceea să încercăm iarăşi să-l alăptaţi?

Mă aplec şi ridic bebeluşul în braţe. Cu spatele la părinţi, îl pun pe Davis pe masa radiantă şi încep să-l examinez. Îi aud pe Brittany şi Turk şuşotind foarte agitaţi, în timp ce eu verific fontanelele şi suturile de pe capul bebeluşului, pentru a mă asigura că nu s-au încălecat oasele. Părinţii sunt îngrijoraţi, şi asta e normal. Multor părinţi nu le place să afle părerea asistentei într-o problemă medicală; trebuie să audă din gura medicului ca să creadă — deşi asistentele de obstetrică sunt deseori primele care observă ceva neobişnuit sau un simptom. Medicul lor pediatru e doamna Atkins; am să-i trimit un mesaj pe pager, după ce termin examinarea, şi am s-o rog să asculte inima bebeluşului.

Dar, în clipa aceasta, toată atenţia mea se îndreaptă spre Davis. Îl controlez de contuzii faciale, hematoame şi deformaţii craniene. Verific cutele din palmele lui micuţe şi poziţia urechilor faţă de ochi. Îi măsor circumferinţa capului şi lungimea trupului, în timp ce el se tot zvârcoleşte. Verific să nu aibă fisuri în gură şi în urechi. Îi palpez claviculele şi îmi introduc degetul mic în gura lui, pentru a-i controla reflexul de supt. Mă uit cum se ridică şi coboară pieptul lui micuţ, pentru a mă asigura că respiră normal. Îi apăs burtica, pentru a mă asigura că

este moale, îi controlez degetele de la mâini și picioare, îl caut de erupții cutanate, leziuni sau semne de mamă. Mă asigur că i-au coborât testiculele și verific dacă nu are hipospadias, adică dacă uretra se află la locul ei. Apoi îl întorc ușor pe burtică și mă uit la baza coloanei vertebrale după gropițe sau fire de păr sau orice alt indiciu al unui defect de tub neural.

Îmi dau seama că schimbul șoptit de cuvinte din spatele meu a încetat. Dar, în loc să mă simt mai în largul meu, o resimt ca pe o amenințare. *Ce-or crede ei că fac greșit?*

Când îl întorc la loc, pe spate, lui Davis încep să i se închidă ochii. De obicei, bebelușii devin somnoroși cam la două ore de la naștere, deci acesta ar fi momentul potrivit să-l îmbăiez — îl va ține treaz suficient timp, pentru a încerca iarăși să-l facem să sugă. Pe masa radiantă am un teanc de șervete; cu mișcări sigure, pricepute, înmoi un șervet în apa caldă și îl șterg pe Davis din cap până-n picioare. Apoi îi pun un scutec, îl înfășor rapid într-o pătură, ca pe un burrito, și îi spăl părul la chiuvetă, cu puțin șampon Johnson's pentru bebeluși. Ultimul lucru pe care-l fac e să-i leg o bentiță de identitate, asortată cu cea a părinților lui, și să-i prind de gleznă o minusculă brățară electronică, menită să declanșeze alarma în cazul în care nou-născutul se află prea aproape de una dintre ieșiri.

Simt cum mă ard pe spate privirile părinților. Mă întorc, cu un zâmbet lipit pe față.

— Așa, spun și îi așez lui Brittany bebelușul în brațe. Curat ca lacrima. Acum haideți să vedem dacă îl putem convinge să sugă.

Mă aplec să o ajut să-şi aşeze bebeluşul la sân, dar Brittany tresare.

— Dă-te la o parte, spune Turk Bauer. Vreau să vorbesc cu şefa ta.

Sunt primele cuvinte pe care mi le-a adresat în cele douăzeci de minute petrecute cu el şi familia lui în această încăpere, iar tonul lui este nemulţumit. Sunt sigură că nu intenţionează să-i spună lui Marie ce treabă excelentă am făcut. Dar dau uşor din cap şi ies din salon, recapitulând în gând fiecare cuvânt pe care l-am rostit şi fiecare gest pe care l-am făcut de când m-am prezentat lui Brittany Bauer. Mă duc la recepţie, unde o găsesc pe Marie completând un tabel.

— Avem o problemă în salonul 5, zic, încercând să păstrez un ton cât mai calm. Tatăl vrea să-ţi vorbească.

— Ce s-a-ntâmplat? întreabă Marie.

— Absolut nimic, răspund, şi ştiu că acesta este adevărul.

Sunt o asistentă bună. Uneori chiar una grozavă. M-am ocupat de acest nou-născut aşa cum m-aş fi ocupat de oricare nou-născut din secţia noastră.

— Le-am spus că am auzit un murmur slab la inimă şi că am să contactez medicul pediatru. Apoi i-am făcut bebeluşului baia şi examinarea.

Dar nu-mi ascund probabil foarte bine sentimentele, fiindcă Marie mă priveşte cu un aer înţelegător.

— Poate îşi fac griji din cauza inimii lui, spune.

Când intrăm în salon sunt doar cu un pas în urma ei, aşa că văd limpede uşurarea de pe feţele părinţilor, când dau ochii cu Marie.

— Am aflat că doriţi să stăm de vorbă, domnule Bauer? spune Marie.

— Asistenta asta, spune Turk. Nu vreau să se mai atingă de fiul meu.

Simt cum mi se încinge capul, de la gulerul halatului în sus. Nimănui nu-i place să fie criticat în fața șefilor.

Marie se îndreaptă de spate și încremenește așa.

— Pot să vă asigur că Ruth este una dintre cele mai bune asistente ale noastre, domnule Bauer. Dacă doriți să depuneți o plângere oficială...

— Nu vreau ca ea sau altcineva care arată ca ea să pună mâna pe fiul meu, o întrerupe tatăl și își încrucișează brațele la piept.

Și-a suflecat mânecile după ce am ieșit eu din salon, iar pe un braț, de la încheietură până la cot, are tatuat un drapel confederat.

Marie amuțește.

În prima clipă, sincer, nu înțeleg. Dar în clipa următoare mă dumiresc și rămân ca trăsnită: problema lor nu este ce am făcut eu.

Problema lor este cine sunt eu.

Turk

Primul negrotei pe care l-am văzut în viața mea l-a ucis pe fratele meu mai mare. Ședeam între părinții mei, într-o sală de judecată din Vermont, îmbrăcat cu o cămașă cu guler rigid, care mă strangula, în vreme ce bărbați la costum discutau și arătau diagrame cu mașini și urme de cauciuc. Eu aveam unsprezece ani, iar Tanner șaisprezece. Își luase carnetul de șofer cu două luni în urmă. Pentru a sărbători evenimentul, mama îi pregătise un tort decorat cu o fâșie din pastă de zahăr, pe post de șosea, și una dintre mașinuțele mele vechi. Tipul care l-a ucis era din Massachusetts și era mai în vârstă decât tatăl meu. Pielea lui era mai întunecată decât lemnul de la boxa martorilor, iar dinții lui păreau, prin comparație, încărcați de electricitate. Nu-mi puteam lua ochii de la el.

Juriul nu a putut conveni asupra unui verdict — un juriu „divergent", cum se spune —, așa că i-au dat drumul acestui tip. Mama s-a pierdut cu firea, a început să țipe, bălmăjind ceva legat de puiul ei și de dreptate. Ucigașul a dat mâna cu avocatul său, iar pe urmă s-a întors și a venit spre noi, până nu ne-a mai despărțit decât o balustradă.

— Doamnă Bauer, a spus, îmi pare rău că v-ați pierdut fiul.

De parcă treaba asta n-ar fi avut nimic de-a face cu el.

Mama s-a oprit din plâns, și-a ștuguiat buzele și l-a scuipat în față.

Brit și cu mine așteptăm de o veșnicie momentul ăsta.

Conduc cu o mână pe volanul camionetei și cu cealaltă pe banchetă, pe locul liber dintre noi; Brit îmi strânge mâna de fiecare dată când are o contracție. Îmi dau seama că o doare ca dracu', dar ea își îngustează doar ochii și își încordează maxilarul. Chestie care nu mă surprinde — doar am văzut cum i-a spart dinții unui fasolagiu[1] care i-a lovit mașina cu un cărucior în fața unui supermarket —, dar nu cred că mi s-a mai părut vreodată atât de frumoasă cum e acum, puternică și tăcută.

Când oprim la un semafor, mă uit pe furiș la profilul ei. Suntem căsătoriți de doi ani, dar tot nu-mi vine să cred că Brit e a mea. Unu la mână, fată mai frumoasă ca ea n-am mai văzut, doi la mână, în Mișcare face parte din aristocrație. Părul negru și ondulat i se unduiește pe spate într-o coadă împletită; e roșie în obraji. Respiră pufăit, de parcă ar alerga la un maraton. Brusc se întoarce spre mine, cu ochii ei albaștri și strălucitori ca miezul unei flăcări.

— Nu mi-a spus nimeni c-o să fie așa de greu, gâfâie.

O strâng de mână, deși ea mi-o strânge deja pe a mea într-un mod aproape dureros.

— Războinicul ăsta, îi spun, va fi la fel de puternic ca mama lui.

Am învățat cu ani în urmă că Dumnezeu are nevoie de soldați. Că noi suntem îngerii în acest război al raselor și că, fără noi, lumea ar redeveni Sodoma și Gomora.

---

[1] În original: *beaner*, termen depreciativ pentru „mexican".

Francis — legendarul tată al lui Brit — le predică neobosit tuturor recruţilor că trebuie să îngroşăm rândurile, ca să putem riposta. Dar acum, în acest moment când Brit şi cu mine vom aduce un copil pe lume, mă simt în egală măsură triumfător şi îngrozit. Fiindcă, oricât m-am străduit eu, locul ăsta e tot o cloacă. În momentul de faţă, bebeluşul meu e perfect. Dar din clipa când va veni pe lume, va fi întinat.

— Turk! ţipă Brittany.

Fac un viraj brusc la stânga, fiindcă era cât pe-aci să ratez intrarea în spital.

— Thor cum ţi se pare? o întreb, revenind la discuţia noastră despre numele copilului, încercând cu disperare să-i distrag atenţia de la durere.

Un tip pe care-l ştiu de pe Twitter a devenit recent tată şi şi-a botezat copilul Loki. Unele dintre trupele vechi erau pasionate de mitologia nordică şi, deşi acum s-au spart în celule mai mici, vechile năravuri şi le-au păstrat.

— Sau poate Batman sau Green Lantern? se răţoieşte Brit. Nu-mi botez copilul după un personaj de benzi desenate.

Tresare la o nouă contracţie.

— Şi dacă e fată?

— Wonder Woman, îi propun. După mama ei.

După moartea fratelui meu, totul s-a dus de râpă. De parcă procesul ăla ar fi jupuit un strat de piele de pe familia mea şi tot ce-a mai rămas din ea au fost sânge şi maţe şi nimic care să le mai ţină laolaltă. Tatăl meu ne-a părăsit şi s-a dus să trăiască într-un apartament în care totul era verde — pereţii, mocheta, toaleta, soba — şi de fiecare dată când îl vizitam, mi se făcea greaţă. Mama s-a

apucat de băut — întâi un pahar de vin la masă și după aceea o sticlă întreagă. Și-a pierdut slujba de supraveghetoare la școala elementară, după ce a lesinat la locul de joacă, iar copilul aflat în grija ei — un copil cu sindromul Down — a căzut de pe barele de cățărat și și-a fracturat încheietura mâinii. După o săptămână, am pus într-un camion tot ce aveam și ne-am mutat la bunicul.

Bunicul era un veteran care continua să poarte un război. Nu-l cunoșteam prea bine, fiindcă nu-i plăcuse niciodată de tata, dar acum, când nu mai exista niciun obstacol între noi, și-a luat sarcina să mă crească așa cum considerase el întotdeauna că ar trebui să fiu crescut. Părinții mei, îmi spunea, fuseseră prea îngăduitori cu mine, iar eu eram un papă-lapte. El avea de gând să mă călească. În weekenduri mă trezea în zori și mă căra cu el în pădure, pentru ceva ce el numea Antrenament Elementar. Am învățat cum să disting fructele de pădure otrăvitoare de cele comestibile. Știam să recunosc excremente, ca să pot urmări un animal. Știam cât e ceasul după poziția soarelui. Era cam ca la cercetași, numai că lecțiile bunicului meu erau presărate cu povești despre „ăia cu ochi mici", împotriva cărora luptase el în Vietnam, despre junglele care te înghițeau dacă nu erai atent, despre mirosul unui om ars de viu.

Într-un weekend s-a gândit să mă ducă undeva cu cortul. Nu conta că afară erau minus 14 grade și că se anunțaseră ninsori. Ne-am dus undeva la marginea regiunii Northeast Kingdom, aproape de granița cu Canada. Eu m-am dus la baie și, când m-am întors, bunicul dispăruse.

Camioneta lui, parcată la o pompă de benzină, lipsea. Singurul indiciu că se aflase acolo erau niște urme de

cauciucuri în zăpadă. Plecase cu rucsacul meu, cu sacul de dormit şi cu cortul. M-am întors în benzinărie şi am întrebat-o pe casieră dacă ştia ce se întâmplase cu bărbatul din camioneta albastră, dar ea a clătinat din cap.

— *Comment?* a spus, prefăcându-se că nu ştie engleză, deşi în realitate eram încă în Vermont.

Aveam haina pe mine, dar n-aveam nici căciulă, nici mănuşi — rămăseseră în camionetă. În buzunar aveam şaizeci şi şapte de cenţi. Am aşteptat să mai intre un client în benzinărie şi, când casiera era ocupată cu el, am furat o pereche de mănuşi şi o şapcă portocalie de vânător şi o sticlă de apă minerală.

Mi-au trebuit cinci ceasuri să dau de bunicul — întâi storcându-mi creierul să-mi amintesc ce bolborosise el de dimineaţă, când eu eram încă pe jumătate adormit, cam în ce direcţie o vom lua; şi apoi mergând pe şosea şi căutând indicii — de exemplu, ambalajul tutunului pe care-i plăcea lui să-l mestece şi una din mănuşile mele. Până am dat de camioneta lui parcată la marginea şoselei şi am luat-o pe urmele lui în zăpadă prin pădure, nu mai tremuram de frig. Eram un furnal. Furia se pare că este o sursă regenerabilă de combustibil.

Când am ajuns într-un luminiş, l-am găsit şezând aplecat deasupra unui foc. Fără un cuvânt, m-am dus la el şi i-am dat un brânci, de a fost cât pe-aci să se răstoarne peste jar.

— Nenorocitule! am urlat la el. Nu poţi să pleci aşa, fără mine.

— De ce nu? Dacă nu fac eu un bărbat din tine, atunci cine? a replicat.

Deşi era de două ori cât mine, l-am prins de gulerul hainei şi l-am tras în picioare. Am strâns mâna pumn

şi am încercat să-i trag una, dar el m-a prins de mână înainte de a apuca eu să-l nimeresc.

— Vrei să te baţi? m-a întrebat, dându-se un pas înapoi şi începând să-mi dea târcoale.

Tata mă învăţase cum să trag un pumn. Pui degetul mare peste celelalte degete şi îţi răsuceşti încheietura mâinii înainte de impact. Dar erau numai vorbe, nu lovisem niciodată pe nimeni.

Mi-am luat avânt cu braţul îndoit şi m-am repezit cu pumnul la el, dar bunicul mi-a răsucit braţul la spate. Am simţit în ureche respiraţia lui fierbinte.

— Poponarul de taică-tu te-a învăţat asta?

Eu mă zbăteam, dar el mă ţinea ţintuit locului.

— Vrei să înveţi să te baţi? Sau vrei să înveţi să *învingi*?

Mi-am încleştat dinţii.

— Vreau... să... câştig, am îngăimat.

A slăbit treptat strânsoarea, dar a continuat să mă ţină cu o mână de umărul stâng.

— Eşti mic de statură, aşa că vii de undeva de jos. Te pui în faţa mea şi eu aştept să mă loveşti de jos. Dacă mă aplec, pumnul tău o să mă nimerească în faţă, aşa că stau drept şi sunt total descoperit. Ultimul lucru la care mă aştept e să vii de sus, peste umăr, uite-aşa.

A ridicat pumnul drept, a trasat cu el în aer o boltă ameţitoare şi şi-a întrerupt mişcarea chiar înainte de a-mi atinge obrazul. Pe urmă mi-a dat drumul şi s-a tras înapoi.

— Haide!

Eu stăteam şi mă holbam la el.

Aşa te simţi când cafteşti pe cineva: Eşti un elastic întins atât de tare, că te doare şi pe urmă începi să tremuri. Şi când tragi apoi pumnul, când dai drumul elasticului,

pocnitura e ca o descărcare electrică. Arzi şi nici măcar n-ai ştiut că erai combustibil.

Sângele din nasul bunicului meu a împroşcat zăpada; i-a acoperit zâmbetul.

— Aşa te vreau, a spus.

De fiecare dată când Brit se ridică în timpul travaliului, contracţiile devin atât de nasoale, încât asistenta — o roşcată pe nume Lucille — îi spune să se întindă la loc. Dar când se întinde, contracţiile încetează şi atunci Lucille îi spune să facă doi-trei paşi. E un cerc vicios şi durează deja de şapte ore, iar eu am ajuns să mă întreb dacă băiatul meu va fi adolescent când se va decide să vină în sfârşit pe lume.

Dar bineînţeles că nu-i spun asta lui Brit.

Am ţinut-o nemişcată cât i-a făcut anestezistul epidurala — Brit îl implorase să o anestezieze, lucru care m-a surprins, devreme ce ne hotărâserăm pentru o naştere naturală, fără narcotice. Noi, anglo-americanii, ne ferim de ele; majoritatea membrilor Mişcării îi disprețuiesc pe narcomani. Am întrebat-o în şoaptă, când s-a ghemuit pe pat şi medicul îi palpa şira spinării, dacă e o idee bună. *Când o să naşti* tu, a spus Brit, *o să decizi tu.*

Şi, trebuie să recunosc, chestia aia pe care i-au pompat-o în vene chiar a ajutat. Brit e legată de pat, dar nu se mai zvârcoleşte. Mi-a spus că nu mai simte nimic mai jos de buric. Că l-ar fi cerut de bărbat pe anestezist, dacă nu era deja măritată cu mine.

Lucille vine şi verifică datele pe care le printează aparatul de care e legată Brit şi care măsoară bătăile inimii bebeluşului.

— Vă descurcați de minune, îi spune, dar pun pariu că asta le spune tuturor.

Nu ascult ce-i explică lui Brit — nu fiindcă nu mi-e păsa, ci fiindcă sunt doar niște chestii mecanice, la care nu vrei să te gândești, dacă vrei să-ți mai consideri vreodată nevasta o femeie sexy — și pe urmă o aud pe Lucille cum îi spune lui Brit că a sosit momentul să împingă.

Brit se uită în ochii mei.

— Iubitule? spune, dar următorul cuvânt îi rămâne blocat în gât și nu mai apucă să zică ce voia.

Realizez că e speriată. Femeia aceasta neînfricată chiar se teme de ce va urma. Îmi strecor degetele printre ale ei.

— Sunt aici, îi spun, deși sunt la fel de îngrozit.

Dacă treaba asta va schimba complet relația dintre mine și Brit?

Dacă vine copilul ăsta pe lume și eu nu simt nimic pentru el?

Dacă am să fiu un exemplu mizerabil? Dacă am să fiu un tată mizerabil?

— Când simțiți următoarea contracție, spune Lucille, vreau să împingeți.

Se uită la mine.

— Tăticule, dumneavoastră treceți în spatele ei și, când vine contracția, o ajutați să se ridice, ca să poată împinge.

Îi sunt recunoscător pentru indicație. Chestia *asta* pot s-o fac și eu. Când Brit se înroșește la față și corpul ei se îndoaie ca un arc, o prind cu mâinile de umeri. Scoate un sunet profund, gutural, ca o ființă pe cale să-și dea duhul.

— Inspirați adânc, o îndrumă Lucille. Sunteți în punctul culminant al contracției... acum lăsați bărbia în piept și împingeți în jos, înspre șezut...

Pe urmă Brit, căscând gura după aer, se înmoaie toată şi se smuceşte din mâinile mele, de parcă n-ar suporta să le simtă atingerea.

— Du-te de lângă mine! spune.

Lucille îmi face semn să mă apropii.

— N-o băgaţi în seamă!

— Nu pe dracu'! spune Brit furioasă şi o nouă contracţie se pregăteşte să apară.

Lucille ridică din sprâncene în direcţia mea.

— Staţi aici, îmi spune. Eu am s-o ţin de piciorul stâng şi dumneavoastră de cel drept...

Nu e un sprint, e un maraton. După o oră, Brit are bretonul lipit de frunte şi coada ei împletită e toată încurcată. Mi-a crestat cu unghiile nişte semiluni mici pe dosul mâinilor şi vorbeşte fără sens. Nu ştiu cât timp o mai putem ţine aşa. Dar apoi, în timpul unei contracţii lungi, umerii lui Brit se încordează, iar expresia de pe faţa ei se schimbă.

— Staţi o clipă, spune Lucille şi îi trimite doctorului un mesaj pe pager. Respiraţi calm, Brit... şi pregătiţi-vă să deveniţi mamă.

Nu trec nici două minute, până dă buzna în salon obstetricianul şi îşi trage pe mâini o pereche de mănuşi din latex, dar să încerci să o faci pe Brit să *nu* mai împingă e ca şi cum ţi s-ar cere să reţii un puhoi de apă cu un singur sac de nisip.

— Bună ziua, doamnă Bauer, spune medicul. Haideţi să aducem pe lume un copil!

Se aşază cu spatele încovoiat pe un taburet, în timp ce corpul lui Brit se încordează iarăşi. Mi-am strecurat un braţ sub genunchiul ei, ca să se poată propti în cotul meu

şi, când privesc în jos, văd fruntea bebeluşului nostru înălţându-se ca o lună din valea picioarelor ei.

E albastru. Acolo unde adineauri nu era nimic, acum e un cap perfect rotund, de mărimea unei mingi de soft-ball, şi e albastru.

Panicat, mă uit la Brit, dar ea ţine ochii închişi de efortul muncii pe care o depune. Furia, care se pare că mocneşte tot timpul în sângele meu, începe să clocotească. *Vor să ne tragă în piept. Ne mint. Afurisiţii ăştia...*

Şi în clipa următoare ţipă bebeluşul. Vine pe lume alunecând cu un şuvoi de sânge şi lichid, ţipând şi lovind în aer cu nişte pumni minusculi, devenind treptat roz-liu. Pe copilul meu — pe *fiul meu* — îl aşază pe pieptul lui Brit şi îl şterg cu un şervet. Brit plânge încetişor, plâng şi eu. Privirea lui Brit e fixată asupra bebeluşului.

— Uite ce am făcut noi doi, Turk.

— E perfect, şoptesc cu buzele lipite de pielea ei. *Tu* eşti perfectă.

Brit cuprinde cu o mână capul copilaşului nostru de parcă noi trei am alcătui un circuit electric care acum e complet. De parcă noi trei am putea furniza energia întregii lumi.

Când aveam cincisprezece ani, bunicul a căzut din picioare sub duş şi a murit în urma unui atac de cord. Eu am reacţionat aşa cum reacţionam pe atunci la orice — făcând numai tâmpenii. Nimeni nu ştia cum s-o scoată la capăt cu mine: nici mama — devenită o umbră care uneori se contopea cu pereţii pe unde treceam eu fără să-mi dau seama că e în încăpere —, nici tata, care se

mutase între timp la Brattleboro şi vindea maşini într-o reprezentanţă Honda.

Pe Raine Tesco l-am cunoscut când am stat o lună la tatăl meu, în vacanţa de după primul an de liceu. Prietenul tatălui meu, Greg, avea o cafenea alternativă (oare ce-o fi însemnând asta? că serveau ceai în loc de cafea?) şi îmi oferise un job cu jumătate de normă. Nu aveam încă vârsta legală pentru a putea munci, aşa că Greg mă plătea la negru ca să mă ocup, de exemplu, de rearanjarea stocului şi de diverse comisioane. Raine era un barista cu un braţ complet tatuat, care îşi petrecea toate pauzele fumând ţigară de la ţigară în curtea din spatele cafenelei. Avea un chihuahua de trei kilograme, pe care-l chema Meat[2] şi pe care-l învăţase să tragă din ţigară.

Raine a fost prima persoană care a ştiut *cum să mă ia*. Când l-am întâlnit prima dată în curtea din spate, unde ieşisem să arunc gunoiul, mi-a dat şi mie un fum — deşi încă eram doar un copil. M-am prefăcut că ştiu ce fac şi, când am început să tuşesc de să-mi scuip plămânii, nu m-a luat peste picior.

— Trebuie să fie naşpa pentru tine, mi-a spus, iar eu am dat din cap. Mă refer la taică-tu.

A făcut nişte grimase şi l-a imitat perfect pe tatăl meu, cum comandă un latte mediu cu lapte de soia, pe jumătate decofeinizat şi fără spumă.

De fiecare dată când mă duceam în vizită la tata, Raine îşi făcea timp să mă vadă. Îi povesteam că nu e cinstit să fii lăsat repetent pentru că ai luat la pumni un puşti care a zis despre maică-ta că e o beţivă. El îmi

---

[2] Carne

spunea că nu eu sunt problema, ci profesorii mei, care nu-şi dau seama ce potenţial am şi cât de deştept sunt. Îmi dădea să citesc cărţi precum *The Turner Diaries*[3], ca să-mi demonstreze că nu sunt singurul om care are sentimentul că e victima unei conspiraţii. Îmi dădea pentru acasă CD-uri cu trupe White Power, care sunau de parcă ai bate cuie cu un ciocan. Ne plimbam cu maşina lui şi îmi spunea, de exemplu, că şefii tuturor companiilor importante de televiziune au nume de familie evreieşti, ca Moonves şi Zucker, şi că ştirile pe care ni le dau sunt menite să ne facă să credem ce vor ei să credem. Ce îmi spunea Raine mie erau lucruri la care oamenii poate se gândeau, dar pe care nimeni nu avea curajul să le exprime în public.

Nu ştiu dacă i s-o fi părut cuiva ciudat că un tip de douăzeci de ani îşi pierde timpul cu un puşti de cinci sprezece ani, în orice caz, nimeni n-a spus nimic. Când mă ştiau cu Raine, părinţii mei erau probabil uşuraţi că nu luam pe nimeni la bătaie, că nu chiuleam de la şcoală şi nu mă ţineam de prostii. Aşa că, atunci când m-a invitat să mergem împreună cu nişte prieteni la un festival, n-am stat pe gânduri.

— Sunt şi trupe de muzică acolo? am întrebat, gândindu-mă că o fi vreunul dintre festivalurile acelea de muzică organizate în Vermont în luna iulie.

— Mda, dar e mai degrabă ca o tabără de vacanţă, mi-a explicat Raine. Le-am spus tuturor că vii şi tu. Sunt înnebuniţi să te cunoască.

---

[3] Roman publicat în 1978 de către William Pierce (fondatorul organizaţiei naţionaliste-albe şi rasiste National Alliance) sub pseudonimul Andrew MacDonald şi care descrie o revoluţie sângeroasă în SUA, ale cărei urmări sunt răsturnarea guvernului federal, războiul nuclear şi războiul raselor.

Nimeni nu mai fusese vreodată *înnebunit* să mă cunoască, aşa că am fost destul de încântat. În sâmbăta aceea mi-am luat rucsacul şi un sac de dormit şi m-am aşezat pe locul de lângă şofer, cu Meat, căţelul chihuahua al lui Raine, în poală. Pe drum, Raine a oprit să mai ia trei prieteni — toţi ştiau cum mă cheamă, de parcă Raine le-ar fi vorbit într-adevăr despre mine. Toţi purtau tricouri negre pe care scria NADS.

— Ce înseamnă asta? am întrebat.

— North American Death Squad[4], a spus Raine. Cam cu asta ne ocupăm noi.

Îmi doream atât de mult să am şi eu aşa un tricou!

— Şi ce trebuie să faci ca să devii membru? am întrebat pe un ton cât mai indiferent cu putinţă.

Unul dintre tipi a râs.

— Eşti invitat, a răspuns.

În clipa aceea m-am hotărât să fac orice ca să primesc şi eu o invitaţie.

Am mers cam o oră, după care Raine a ieşit de pe şosea, virând la stânga în dreptul unui indicator scris de mână, fixat pe un băţ, care anunţa simplu: IE. Au mai urmat câteva indicatoare de acest fel, care ne-au îndrumat prin lanuri de porumb, pe lângă hambare dărăpănate, ba chiar şi peste o păşune pe care păşteau nişte vaci. Când am urcat un deal, am văzut vreo sută de maşini parcate pe un câmp noroios.

Era ca la carnaval. Pe o scenă cânta o trupă atât de tare, că inima mea bătea ritmul. Familii umblau de colo-colo, mâncând floricele de porumb şi gogoşi, copii mici se balansau pe umerii taţilor lor, îmbrăcaţi în

[4] Escadronul Nord-American al Morţii

tricouri pe care scria: EU SUNT COPILUL ALB PENTRU CARE VEGHEAȚI ASUPRA RASEI! Meat se învârtea pe la picioarele mele, încurcându-se în lesă în timp ce mânca floricele de porumb căzute pe jos. Un tip l-a bătut pe Raine pe umăr și l-a salutat ca și cum nu se mai văzuseră de un car de vreme, la care eu m-am îndepărtat câțiva metri în direcția unui poligon de tir.

Un grăsan, cu sprâncenele ca niște omizi care i se târau pe frunte, a rânjit spre mine.

— Faci o încercare, băiete?

Un puști cam de vârsta mea trăgea la o țintă fixată de un maldăr de butuci. I-a înapoiat omului o Browning semiautomată și s-a dus să-și recupereze ținta. Era profilul unui bărbat cu un nas exagerat de coroiat.

— Se pare că l-ai ucis pe jidanul ăla, Gunther, a spus bărbatul cu un rânjet.

Apoi l-a luat pe Meat în brațe și a arătat către o masă.

— Hai că țin eu potaia, mi-a spus. Tu du-te și alege-ți de-acolo ce vrei!

Era un teanc de ținte: alte profiluri de evrei, dar și de negri, cu buze imense și frunți teșite. Era și Martin Luther King, Jr acolo, pe o țintă de-a latul căreia scria: MY DREAM DID COME TRUE[5].

Am crezut că mi se face rău. Imaginile îmi aminteau de caricaturile politice pe care le studiaserăm la ora de istorie, niște exagerări grosolane, care declanșaseră războaie mondiale. M-am întrebat cine fabrica asemenea ținte, fiindcă să fiu eu al naibii dacă se vindea așa ceva la Wal-Mart, în raionul cu articole de vânătoare. Am

[5] „Visul meu s-a împlinit." Aluzie la „I have a dream" (Am un vis), titlul unui discurs al lui Martin Luther King, Jr din 1963, în care cerea egalitate între rase și încetarea discriminării.

avut sentimentul că există o întreagă societate secretă de existenţa căreia eu nu ştiusem şi că tocmai mi se şoptise la ureche parola de admitere în ea.

Am înşfăcat profilul unui negru cu o claie de păr creţ, care depăşea marginile ţintei. Bărbatul a prins-o de o frânghie de rufe.

— Nici n-ai zice că nu-i adevărat, a spus cu un nechezat.

L-a aşezat pe Meat pe masă, să adulmece ţintele, după care a tras de frânghie, până când ţinta mea a ajuns la maldărul de butuci.

— Ştii să foloseşti o armă? m-a întrebat.

Mai trăsesem eu cu pistolul bunicului, dar pe aşa ceva nu pusesem niciodată mâna. I-am ascultat explicaţiile despre cum funcţionează arma; apoi mi-am pus căştile pe urechi şi ochelarii de protecţie pe nas, mi-am sprijinit patul armei de umăr, am mijit ochii şi am apăsat pe trăgaci. A urmat o rafală de împuşcături, ca un acces de tuse. Zgomotul i-a atras atenţia lui Raine, care a aplaudat impresionat, în vreme ce ţinta s-a întors pe frânghie la mine, cu trei găuri perfecte în frunte.

— la te uită! a spus Raine. Un talent înnăscut.

Raine a împăturit ţinta şi şi-a vârât-o în buzunarul de la spate al pantalonilor, ca să le arate prietenilor lui ce trăgător bun eram. L-am apucat pe Meat de lesă şi am pornit cu Raine să cutreierăm terenul pe care se desfăşura întrunirea. Pe o scenă perora un bărbat. Prezenţa lui era atât de impunătoare, încât vocea lui a devenit un magnet, iar eu m-am trezit atras să-l văd mai de aproape.

— Vreau să vă povestesc o întâmplare, a zis bărbatul. Era un negrotei în New York City, un boschetar, bineînţeles. Umbla prin Central Park şi câţiva oameni l-au auzit urlând că unui Alb i-ar căra pumni şi în somn.

Dar oamenii ăştia nu şi-au dat seama că suntem în război. Că ne apărăm rasa. Aşa că n-au făcut nimic. Au ignorat ameninţările, considerându-le aiurelile unui nebun. Şi ce s-a întâmplat? Acest animal s-a apropiat de un Alb anglo-american — un om ca voi, poate, sau ca mine, care nu făcea altceva decât să trăiască aşa cum îi dăduse Dumnezeu —, un bărbat care îşi îngrijea mama în vârstă de nouăzeci de ani. Animalul i-a tras un pumn acestui bărbat, care a căzut din picioare, s-a lovit cu capul de trotuar şi a murit. Acest bărbat Alb, care nu făcuse altceva decât să se plimbe prin parc, a suferit o leziune mortală. Şi acum vă întreb — cu negroteiul ce s-a întâmplat? Ei bine, fraţilor şi surorilor... *absolut nimic.*

M-am gândit la ucigaşul fratelui meu, care a părăsit în libertate sala de judecată. M-am uitat cum dau din cap şi aplaudă oamenii din jurul meu şi m-am gândit: *Nu sunt singur.*

— Cine *este*? am întrebat.

— Francis Mitchum, a răspuns Raine. E din vechea gardă. Dar e o legendă.

Rostise numele bărbatului aşa cum rosteşte un om evlavios numele lui Dumnezeu: pe jumătate în şoaptă, pe jumătate ca pe o rugăciune.

— Vezi pânza de păianjen de pe cotul lui? Nu capeţi aşa un tatuaj dacă n-ai omorât pe careva. Pentru fiecare omor îţi mai tatuezi o muscă. Raine a făcut o pauză, apoi: Mitchum are *zece*.

— De ce nu sunt negroteii niciodată puşi sub acuzare pentru crime motivate de ură? a pus Francis Mitchum o întrebare retorică. De ce li se dă bilet de voie? Fără ajutorul Albilor, n-ar fi fost nici măcar domesticiţi până în ziua de azi. Ia uitaţi-vă acolo de unde vin ei, la Africa. Nu au

guverne civilizate. În Sudan se omoară unii pe alţii. Hutu îi omoară pe Tutsi. Şi în ţara noastră fac la fel. Bandele din oraşele noastre sunt lupte tribale între negrotei. Şi acum au pus ochii pe anglo-americani. *Fiindcă ştiu că n-o să păţească nimic.*

Cu glasul ridicat, îşi plimba privirea pe deasupra mulţimii.

— Să omori un negrotei e ca şi cum ai omorî o căprioară. Ba nu, îmi retrag cuvintele. Vânatul măcar poţi să-l *mănânci.*

După mulţi ani, mi-am dat seama că prima dată când am fost la o tabără a Imperiului Invizibil — prima dată când l-am auzit pe Francis Mitchum vorbind — trebuie să fi fost acolo şi Brit, venită cu tatăl ei. Îmi plăcea să-mi imaginez că stă de cealaltă parte a scenei şi îl ascultă cum hipnotizează mulţimea. Că poate am dat nas în nas cu ea la standul cu vată de zahăr sau că poate am stat unul lângă altul când au ţâşnit pe cerul nopţii scântei de la crucea arsă.

Că am fost sortiţi unul altuia.

Vreme de o oră ne aruncăm unul altuia nume, ca la baseball: Robert, Ajax, Will. Garth, Erik, Odin. De fiecare dată când cred că am găsit un nume puternic şi arian, Brit îşi aminteşte de vreun coleg de şcoală care a mâncat pastă de dinţi sau a vomitat în tubă. De fiecare dată când propune ea un nume care-i place, îmi amintesc eu de vreun cretin cu care m-am intersectat la un moment dat.

Când în sfârşit îmi vine ceva în minte — lovindu-mă pe nesimţite ca un trăsnet —, îmi cobor privirea la faţa adormită a fiului meu şi şoptesc: Davis. Numele de familie al preşedintelui Confederaţiei.

Brit îl rostește gânditoare.

— E altfel.

— Dacă e altfel, e bine.

— Davis, dar nu Jefferson, precizează.

— Nu, fiindcă atunci i s-ar zice Jeff.

— Iar Jeff e un tip care fumează iarbă și locuiește la maică-sa la subsol, adaugă Brit.

— În vreme ce Davis, spun eu, ei bine, Davis e puștiul pe care toți ceilalți puști îl respectă.

— Nu Dave. Și nici Davy sau David.

— O să-i caftească pe toți care o să-i spună așa din greșeală, o asigur.

Ating marginea păturii bebelușului, fiindcă nu vreau să-l trezesc.

— Davis, fac o încercare și-i rostesc numele.

Mânuțele lui tresar, de parcă și-ar cunoaște deja numele.

— Ar trebui să sărbătorim, șoptește Brit.

Mă uit la ea zâmbind.

— Crezi că au șampanie la cafeterie?

— Știi ce mi-aș dori acum *cu adevărat*? Un milkshake de ciocolată.

— Am crezut că poftele apar *înainte* de naștere...

Râde.

— Sunt destul de sigură că am să mai pot profita de schimbările hormonale încă cel puțin trei luni...

Mă ridic în picioare, întrebându-mă dacă la ora 4 dimineața o fi deschisă cafeteria. Dar de fapt nu vreau să plec de aici. Doar Davis abia a *venit*.

— Dacă ratez ceva? întreb. Vreo piatră de hotar.

— Nu cred că o să se ridice și o să meargă sau că o să rostească primul lui cuvânt, spune Brit. Dacă ai să ratezi

ceva, atunci va fi primul lui caca şi asta chiar e ceva de la care ţi-ai *dori* să te eschivezi.

Mă priveşte cu ochii ăştia albaştri ai ei, care uneori sunt întunecaţi ca marea, alteori pali ca sticla şi care întotdeauna mă conving să fac orice.

— Nu lipseşti decât cinci minute, spune.

— Cinci minute.

Mă mai uit o dată la bebeluş şi am sentimentul că am tălpile lipite cu smoală. Vreau să rămân aici şi să-i mai număr o dată degetele şi unghiuţele acelea imposibil de mici. Vreau să văd cum i se ridică şi coboară umerii în timp ce respiră. Vreau să văd cum îşi ţuguie buzele, de parcă ar săruta pe cineva în vis. E o nebunie să te uiţi la el, o fiinţă în carne şi oase, şi să te gândeşti că Brit şi cu mine am putut crea ceva real şi trainic dintr-un material atât de vag şi intangibil cum e iubirea.

— Cu frişcă şi o cireaşă, adaugă Brit, smulgându-mă din reverie. Dacă au.

Fără nicio tragere de inimă ies pe coridor, trec pe lângă camera asistentelor, cobor cu liftul. Cafeteria e deschisă, iar la tejghea e o femeie cu părul prins sub o plasă, care face rebus.

— Aveţi milkshake-uri? întreb.

Ridică privirea.

— Nu.

— Dar îngheţată?

— Mda, dar s-a terminat. Primim marfă dimineaţă.

Nu pare dispusă să mă ajute şi îşi îndreaptă iarăşi atenţia la cuvintele încrucişate.

— Tocmai am născut, spun pe negândite.

— Uau! răspunde ea impasibilă. O minune a medicinei, din câte îmi dau eu seama.

— Mă rog, *soția* mea tocmai a născut, mă corectez, și vrea un milkshake.

— Iar eu vreau un loz câștigător și iubirea nemuritoare a lui Benedict Cumberbatch, dar a trebuit să mă mulțumesc cu viața asta de vedetă.

Se uită la mine cu aerul că o fac să-și piardă timpul, de parcă ar sta la rând o sută de oameni în spatele meu.

— Vreți să vă dau un sfat? Luați-i bomboane. Oricui îi place ciocolata.

Întinde pe dibuite mâna în spatele ei și ia de pe raft o cutie cu pătrățele de ciocolată umplute, marca Ghirardelli. Întorc cutia și mă uit la preț.

— Altceva nu aveți?

— Ghirardelli e la ofertă.

Întorc iar cutia și văd simbolul OU — care atestă că e cușer, că plătești așadar o taxă mafiei evreiești. O așez la loc pe raft și pun în schimb pe tejghea o pungă cu bomboane Skittles, la doi dolari.

— Puteți păstra restul, îi spun femeii.

Pe la șapte și ceva se deschide ușa și imediat intru în stare de alertă.

De când a venit pe lume Davis, Lucille a trecut de două ori pe aici, să vadă cum se simt Brit și bebelușul și să vadă dacă Davis suge. Dar asta... asta nu e Lucille.

— Sunt Ruth, ne anunță. Eu voi fi astăzi asistenta dumneavoastră.

Tot ce pot gândi e: *Numai peste cadavrul meu.*

Îmi încordez toată voința, ca să n-o îmbrâncesc de lângă soția mea, de lângă copilul meu. Dar e suficient să apeși pe un buton pentru a chema serviciul de pază și, dacă mă dau afară din spital, la ce ne ajută? Dacă nu

pot rămâne aici să-mi protejez familia, atunci chiar că am pierdut.

Aşa că, în schimb, stau aşezat pe marginea scaunului, cu toţi muşchii corpului meu pregătiţi să reacţioneze.

Brit îl strânge pe Davis atât de tare în braţe, că mă gândesc că o să înceapă să urle.

— Ce drăguţ e! zice asistenta neagră. Cum îl cheamă?

Soţia mea mă priveşte întrebătoare. Nici nu-i dă prin cap să poarte o conversaţie cu asistenta asta, aşa cum nu i-ar da prin cap să poarte o conversaţie cu o capră sau vreun alt animal. Dar, la fel ca mine, e şi ea conştientă de faptul că Albii au devenit o minoritate în ţara asta şi că ne aflăm permanent sub atac; trebuie să stăm în umbră.

Îi fac un semn abia perceptibil cu bărbia, încât mă întreb dacă o fi observat.

— Îl cheamă Davis, răspunde Brit printre dinţi.

Asistenta se apropie de noi şi îndrugă ceva că trebuie să-l examineze pe Davis, la care Brit se trage înapoi.

— Nu e nevoie să-i daţi drumul, consimte asistenta.

Mâinile ei umblă de colo-colo pe copilul meu, de parcă ar fi o vrăjitoare nebună. Îi lipeşte stetoscopul de spate şi pe urmă îl strecoară în spaţiul dintre Brit şi el. Zice ceva despre inima lui Davis, dar abia dacă o înţeleg, fiindcă îmi vâjâie sângele în urechi.

Pe urmă îl ridică în braţe.

Brit şi cu mine suntem atât de şocaţi că ne-a luat pur şi simplu copilul — doar până la masa radiantă, să-l îmbăieze, dar oricum —, că o clipă nu putem scoate un cuvânt.

Fac un pas spre ea, cum stă aplecată deasupra băiatului meu, dar Brit mă apucă de marginea cămăşii.

Nu face o scenă!

Să stau aici ca prostul?
Vrei să afle că ești furios și să se răzbune pe el?
Vreau să vină Lucille. Ce s-a întâmplat cu Lucille?
Nu știu. Poate a plecat.
Cum să plece, când pacientul ei e încă aici?
Habar n-am, Turk, nu sunt directoarea spitalului.

O urmăresc cu ochi de șoim pe asistenta neag cum îl șterge pe Davis din cap până-n picioare, cum spală părul, cum îl învelește iarăși în păturică. Îi prin de gleznă o mică brățară electronică, așa cum vezi uneo la deținuții eliberați condiționat. De parcă sistemul l-a fi pedepsit deja.

Mă uit atât de insistent la ea, că nu m-ar mira să foc. Îmi zâmbește, dar zâmbetul nu-i cuprinde și ochii

— Curat ca lacrima, ne anunță. Acum haideți să vedem dacă îl putem convinge să sugă.

Când se duce la Brit să-i dea deoparte de la gâ cămașa de spital, nu mai suport.

— Dă-te la o parte! spun cu voce joasă și tăioasă. Vreau să vorbesc cu șefa ta.

La un an după ce am fost la tabăra Imperiului Invi bil, Raine m-a întrebat dacă vreau să fac parte din Nort American Death Squad. Nu era suficient să cred în credea Raine, în faptul că Albii sunt o rasă superioar Nu era suficient să fi citit *Mein Kampf* de trei ori. Pentr a fi într-adevăr unul dintre ei, trebuia să trec o probă, ia Raine m-a asigurat că voi ști unde și când a sosit momen tul potrivit.

Într-o noapte, când eram la taică-meu, m-au trezi niște bubuituri în geamul camerei mele. Nu m-am temu că vor scula toată casa; tata era în Boston la o cină d

faceri şi nu avea să se întoarcă înainte de miezul nopţii. De îndată ce am ridicat geamul, Raine şi încă doi tipi s-au căţărat înăuntru, toţi îmbrăcaţi în negru, ca nişte luptători ninja. Raine m-a trântit imediat pe podea şi mi-a pus antebraţul în gât.

— Regula numărul unu, a spus, nu deschizi uşa dacă nu ştii cine o să intre. A aşteptat până am văzut stele verzi, după care a continuat: Regula numărul doi: nu iei prizonieri.

— Nu înţeleg, am spus.

— În noaptea asta, Turk, mi-a zis, vom fi custozi. Vom curăţa Vermontul de jeg.

Mi-am căutat nişte pantaloni de trening negri şi o bluză cu un imprimeu serigrafiat, pe care am îmbrăcat-o pe dos, ca să fie şi ea neagră. Fiindcă nu aveam o căciulă neagră, Raine mi-a împrumutat-o pe a lui, iar el şi-a prins părul la spate, în coadă. Ne-am dus cu maşina lui Raine la Dummerston, pasându-ne tot drumul unul altuia o sticlă de Jägermeister, în vreme ce din difuzoare bubuia muzică punk.

Eu nu auzisem niciodată de Rainbow Cattle Company, dar, de cum am ajuns acolo, am înţeles ce fel de loc era. Bărbaţii mergeau ţinându-se de mână din parcare până-n bar şi, de fiecare dată când se deschidea uşa, se vedea străfulgerarea unei scene puternic luminate şi o *drag queen* cântând playback.

— Indiferent ce faci, nu te apleca, mi-a spus Raine chicotind.

— Ce facem noi aici? l-am întrebat, fiindcă nu pricepeam de ce mă cărase la un bar gay.

În momentul acela, au ieşit din bar doi bărbaţi care se ţineau pe după umeri.

— Uite asta, a spus Raine, s-a repezit la unul din cei d
și l-a dat cu capul de pământ.

Iubitul acestuia a luat-o la fugă în direcția opusă, d
l-a înhățat unul dintre prietenii lui Raine.

Ușa s-a deschis iarăși și un alt cuplu de bărbați a ieș
cu pași împleticiți. Râdeau de ceva, ținându-și capete
lipite unul de altul. Unul dintre ei și-a căutat în buzun
cheile și, când s-a întors cu fața către parcare, a fost lum
nat de farurile unei mașini în trecere.

Ar fi trebuit să-mi dau seama încă de mai demult
aparatul electric de ras din dulăpior, când tatăl meu f
losise întotdeauna o lamă de ras; faptul că în fiecare
în drum spre și de la serviciu, se oprea să bea o cafea
cafeneaua lui Greg; felul în care o părăsise pe mama
ani în urmă, fără nicio explicație; faptul că bunicul
nu-i plăcuse niciodată de el. Mi-am tras pe frunte căciul
neagră și mi-am ridicat peste nas gulerul de fleece pe ca
mi-l dăduse Raine, ca să nu fiu recunoscut.

Gâfâind, Raine i-a mai tras un șut victimei sale, du
care i-a dat drumul tipului să o șteargă în noapte. S-
îndreptat de spate, mi-a zâmbit și și-a înclinat capul
așteptând să preiau eu acum controlul. Și în momentu
acela am realizat că, în vreme ce eu habar nu avusesem
Raine știuse de mult despre tata.

Când aveam șase ani, ne-a explodat odată boilerul
când nu era nimeni acasă. Îmi amintesc că l-am între
bat pe inspectorul de asigurări, care venise să evaluez
daunele, ce se întâmplase. Mi-a zis ceva despre ventilel
de siguranță și coroziune și după aceea s-a legănat p
călcâie și mi-a spus că e ceva inevitabil, când există prea
multă presiune și structura nu e suficient de puternică
să-i reziste. În șaisprezece ani adunasem și eu presiune

fiindcă nu eram şi nu aveam să fiu niciodată fratele meu mort, fiindcă nu-i putusem împiedica pe părinţii mei să se despartă, fiindcă nu eram nepotul pe care şi-l dorise bunicul, fiindcă eram prea prost sau furios, sau ciudat. Când mă gândesc acum la momentul acela, e incandescent: îl apuc pe taică-meu de gât şi îl izbesc cu fruntea de asfalt; îi răsucesc braţul la spate şi-i trag şuturi în spinare, până începe să scuipe sânge. Îi întorc corpul lipsit de vlagă şi-i spun că e un poponar, în timp ce-i car pumni în faţă. Încerc să mă smucesc din braţele lui Raine, care mă trage după el în siguranţă, când sirenele urlă tot mai aproape şi lumini albastre şi roşii inundă parcarea.

Ca orice poveste, şi povestea aceasta a început să circule şi pe parcurs s-a umflat şi modificat: cel mai recent membru al North American Death Squad — adică, *eu* — sărise la şase tipi odată. Într-o mână ţinusem o ţeavă de plumb, în cealaltă un cuţit. I-am smuls unui tip urechea cu dinţii şi am înghiţit lobul.

Bineînţeles că nimic din toate acestea nu era adevărat. Doar asta: îl bătusem pe propriul meu tată în asemenea hal, încât fusese internat în spital şi hrănit cu paiul luni de zile.

Şi pentru asta am devenit o legendă.

— O vrem pe cealaltă asistentă, îi spun lui Mary sau Marie, sau cum o fi chemând-o pe asistenta-şefă. Pe cea care a fost aici azi-noapte.

O roagă pe asistenta neagră să iasă, aşa că rămânem între noi. Între timp mi-am lăsat iar mânecile în jos, dar ei încă îi mai fug ochii în direcţia antebraţului meu.

— Vă asigur că Ruth lucrează la noi de mai bine de douăzeci de ani, spune.

— Cred că știm amândoi că nu asta mă deranjează pe mine, răspund.

— Nu putem lua unui angajat medical un caz din motive de rasă. Asta e discriminare.

— Dar dacă ceream un obstetrician de sex feminin în locul unuia de sex masculin, tot discriminare era și asta întreabă Brit. Sau un doctor în locul unui student în practică? Doar faceți tot timpul astfel de concesii.

— Asta-i altceva, spune asistenta.

— Cum așa? întreb eu. Din câte îmi dau eu seama, dumneavoastră prestați servicii pentru clienți, iar eu sunt clientul. Și dumneavoastră faceți ceea ce îl mulțumește pe client.

Mă ridic în picioare și trag aer în piept, intimidând prin simplul faptul că sunt mult mai înalt decât ea:

— Nici nu vreau să-mi imaginez cât de indispuși ar fi toți ceilalți părinți de aici dacă, să zicem, lucrurile ar scăpa de sub control. Dacă în locul acestei conversații plăcute și calme am ridica vocile. Dacă ceilalți pacienți ar începe să se întrebe dacă nu li se vor ignora și *lor* drepturile.

Asistenta strânge din buze.

— Mă amenințați cumva, domnule Bauer?

— Nu cred că e necesar, răspund. Sau dumneavoastră ce credeți?

Există o ierarhie a urii, care diferă de la om la om. Eu, unul, îi urăsc pe mexicani mai mult decât pe asiatici, pe jidani mai mult decât pe ăștia la un loc, iar în vârful topului meu sunt negrii, pe care-i disprețuiesc. Dar cei pe care-i urăști întotdeauna cel mai mult, chiar mai mult decât toate grupurile astea, sunt antirasiștii albi. Fiindcă sunt niște trădători.

O clipă aștept să văd dacă și Marie e una dintre ei.

Un muşchi îi zvâcneşte la gât.

— Sunt convinsă că putem găsi o soluţie convenabilă pentru toată lumea, murmură. Am să pun un bilet în fişa lui Davis, care să specifice... dorinţele dumneavoastră.

— Cred că e o idee bună, răspund.

Când iese ţâfnoasă din salon, Brit începe să râdă.

— Iubitule, eşti nemaipomenit când eşti bătăios. Dar ştii că asta înseamnă că o să-mi scuipe în jeleu înainte de a mi-l servi.

Mă aplec deasupra pătuţului şi îl iau pe Davis în braţe. E atât de mic, abia cât lungimea antebraţului meu.

— Am să-ţi aduc eu gofre de acasă, îi spun lui Brit.

Apoi îmi apropii buzele de fruntea fiului meu şi îi şoptesc ceva, un secret numai al nostru:

— Iar pe tine, îi promit, pe tine am să te protejez tot restul vieţii mele.

După doi ani de când am aderat la Mişcarea White Power, pe când conduceam un Escadron al Morţii în Connecticut, ficatul mamei mele a cedat în cele din urmă. M-am întors acasă să mă ocup de moştenire şi să vând casa bunicului meu. Făcând ordine în lucrurile mamei, am dat peste procesul-verbal de la judecata ucigaşului fratelui meu. Cum de-l avea mama nu ştiu; numai ea putuse şti cât se dăduse peste cap să facă rost de el la un moment dat. Dar eu m-am aşezat pe podeaua de lemn din living, înconjurat de cutii care aveau să ajungă fie la un magazin caritabil, fie la gunoi, şi l-am citit — pagină cu pagină.

Mare parte din depoziţie îmi era necunoscută, de parcă n-aş fi fost tot timpul de faţă. N-aş şti să spun dacă fusesem prea mic ca să-mi amintesc sau dacă uitasem în

mod intenționat. În orice caz, probele se refereau la linia mediană a șoselei și la rezultatele testelor toxicologice. Nu ale acuzatului, ci ale fratelui meu. Mașina lui *Tan* intrase pe contrasens, fiindcă Tanner consumase drog. Din toate diagramele cu urmele de cauciucuri reieșea că un bărbat acuzat de ucidere din culpă făcuse tot ce stătuse în putere pentru a evita o mașină care intra pe banda lui. Juriul nu putuse stabili, dincolo de orice îndoială, că accidentul de mașină se produsese din vina exclusivă a acuzatului.

Am stat multă vreme acolo, cu procesul-verbal în poală. L-am citit și răscitit.

Dar uite cum văd eu lucrurile: dacă negroteiul ăla n-ar fi umblat cu mașina pe străzi în noaptea aceea, fratele meu n-ar fi murit.

Ruth

În douăzeci de ani n-am fost concediată decât o singură dată de către o pacientă, și asta pentru două ore. Aflată în chinurile nașterii, urla numai grozăvii și a aruncat o vază spre capul meu. Dar m-a angajat la loc când i-am adus medicamente.

După ce Marie mă roagă să ies din salon, stau o clipă în hol și clatin din cap.

— Asta ce-a mai fost? întreabă Corinne de la recepție, ridicând privirea de pe un tabel.

— Un tătic de nota zece, răspund sec.

Corinne tresare.

— Mai rău decât tipul cu vasectomia?

Am avut odată o pacientă în travaliu, al cărei soț își făcuse vasectomie cu două zile înainte. De fiecare dată când pacienta se plângea că o doare, se plângea și el. La un moment dat m-a chemat în baie, și-a dat jos pantalonii și mi-a arătat ce umflat îi era scrotul, în timp ce pacienta mea gâfâia continuu. *I-am zis să cheme medicul*, a spus femeia.

Însă Turk Bauer nu e nici prost, nici egoist; ținând cont de felul în care și-a etalat tatuajul acela cu drapelul

confederat, bănuiesc că nu apreciază foarte mult persc
nele de culoare.

— Mai rău.

— Ei, lasă, spune Corinne şi ridică din umeri. Ma
ştie cum să-i ia pe oameni. Sunt convinsă că rezolvă e
indiferent care o fi problema.

Asta numai dacă ştie să mă facă albă, îmi spun
gând.

— Mă duc cinci minute în cafeterie? Mă acoperi?

— Dacă-mi aduci Twizzlers, spune Corinne.

În cafeterie stau câteva minute în faţa tejghelei cu c
fea şi mă gândesc la tatuajul de pe braţul lui Turk Baue
Eu nu am nicio problemă cu persoanele albe. Locuie
într-o comunitate albă; am prieteni albi; băiatul me
merge la o şcoală predominant albă. Mă port cu ei aş
cum vreau să se poarte şi ei cu mine — după meritele le
individuale ca fiinţe umane, nu după culoarea pielii.

Dar, pe de altă parte, albii cu care lucrez şi mănânc
la prânz şi care îi predau băiatului meu nu au prejudecăţ
făţişe.

Iau o pungă de Twizzlers pentru Corinne şi o cafe
pentru mine. Mă duc la standul cu condimente, unde
au şi lapte, zahăr, îndulcitor. O femeie mai în vârstă
se căzneşte să deschidă capacul cănii cu frişcă. Şi-a pus
poşeta pe tejghea, dar, când mă apropii de ea, o apucă şi
şi-o lipeşte de ea, strecurându-şi braţul prin curea.

— Ah, cana aceea e cam ciudată, spun. Să vă ajut?

Îmi mulţumeşte şi îmi zâmbeşte când îi înapoiez
cana.

Sunt sigură că nici nu şi-a dat seama că şi-a tra
poşeta mai aproape.

Dar *eu* mi-am dat seama.

Las-o baltă, Ruth, îmi spun. Eu nu sunt genul de persoană care să vadă numai ce e rău la ceilalţi; asta-i sora mea, Adisa. Urc în lift şi mă întorc în secţia noastră. Când ajung la recepţie, îi arunc lui Corinne punga de Twizzlers şi mă îndrept către uşa salonului lui Brittany Bauer. Fişa ei şi fişa micuţului Davis sunt afară; o iau pe cea a copilului, fiindcă vreau să fiu sigură că medicul pediatru va fi anunţat în legătură cu eventualul murmur cardiac. Dar când deschid fişa, văd lipit de hârtii un bilet de un roz ţipător.

ACEST PACIENT NU VA FI ÎNGRIJIT
DE PERSONAL MEDICAL AFRO-AMERICAN.

Simt că-mi ia foc faţa. Marie nu e în biroul asistentei-şefe; iau la rând toate încăperile din secţie, până când o găsesc în salonul de nou-născuţi, stând de vorbă cu unul dintre medicii pediatri.

— Marie, spun şi afişez un zâmbet. Ai o secundă?

Vine după mine la recepţie, dar chiar nu am chef să port această discuţie în public. O conduc în schimb în camera pentru pauze.

— Îţi baţi joc de mine?

Nu se preface că nu înţelege.

— Ruth, nu înseamnă nimic. Gândeşte-te la treaba asta ca şi cum ar fi vorba despre un pacient ale cărui măsuri de îngrijire medicală sunt dictate de preferinţele religioase ale familiei sale.

— Doar nu vrei să zici că e acelaşi lucru cu o preferinţă religioasă.

— Nu-i decât o formalitate. Tatăl e un tip cam irascibil; mi s-a părut că e cea mai elegantă metodă de a-l calma, ca să nu facă ceva extrem.

— Chestia *asta* nu e extremă? întreb.

— Ascultă, zice Marie. Ia-o ca pe o favoare. Ca să nu mai ai de-a face cu tipul ăsta. Pe bune, nu e vorba despre *tine*, Ruth.

— Zău așa, spun sec. Câți angajați afro-americani mai sunt în secția asta?

Cunoaștem amândouă răspunsul. Un zero mare cât China.

Mă uit direct în ochii ei.

— Nu vrei să pun mâna pe copilul ăsta? zic. Foarte bine. Așa să fie.

Și trântesc ușa în urma mea cu atâta forță, de zdrăngăne în balamale.

Odată a intervenit într-adevăr religia în munca mea cu un nou-născut. O pereche musulmană a venit la noi să nască, iar tatăl mi-a explicat că el este prima persoană care trebuie să-i vorbească nou-născutului. Când mi-a spus asta, i-am răspuns că voi face tot ce-mi stă în putere ca să-i îndeplinesc cererea, dar dacă apar complicații la naștere, prioritatea mea va fi să mă asigur că bebelușul este salvat — ceea ce presupune comunicare și ceea ce înseamnă că tăcerea în salonul de nașteri nu e nici probabilă, nici posibilă.

I-am lăsat pe părinți să discute între ei acest lucru și tatăl m-a chemat în cele din urmă înapoi.

— Dacă apar complicații, mi-a spus, sper ca Allah să înțeleagă.

Până la urmă, soția lui a avut o naștere ca la carte. Chiar înainte de a veni bebelușul pe lume, i-am reamintit medicului cererea pacientului, iar acesta a încetat să mai anunțe ivirea capului, a umărului drept, a celui stâng, ca

la o transmisie în direct a unui meci de fotbal. Singurul sunet din încăpere a fost ţipătul bebeluşului. L-am luat pe nou-născutul alunecos ca un peşte şi l-am aşezat, învelit într-o păturică, în braţele tatălui. Bărbatul şi-a apropiat capul de capul mititel al fiului său şi i-a şoptit ceva în arabă. Apoi l-a aşezat în braţele soţiei sale, iar salonul s-a umplut iarăşi de zgomote.

Mai târziu în cursul acelei zile, când am venit să verific starea pacienţilor mei, i-am găsit dormind. Tatăl stătea aplecat deasupra pătuţului şi se holba la copilul lui de parcă n-ar fi înţeles prea bine cum se întâmplase aşa ceva. Era o expresie pe care am văzut-o frecvent pe feţele taţilor, pentru care sarcina nu este ceva real până în clipa aceasta. O mamă are timp nouă luni să se înveţe să împartă cu altcineva spaţiul în care se află inima ei; pentru un tată e o schimbare bruscă, precum o furtună care modifică definitiv un peisaj.

— Ce băiat frumos aveţi, am spus, la care el a înghiţit în sec.

Am învăţat de-a lungul timpului că există câteva sentimente pentru care oamenii nu au inventat încă vorbele potrivite. Am şovăit puţin, dar l-am întrebat apoi ceea ce mă preocupase din momentul naşterii.

— Vă rog să nu vă supăraţi pe mine, dar ce i-aţi şoptit fiului dumneavoastră?

— Adhanul, mi-a explicat tatăl. *Allah este mare; nu există alt Dumnezeu în afară de Allah. Muhammad este trimisul lui Allah.* S-a uitat la mine şi a zâmbit: Noi, musulmanii, ne dorim ca primele cuvinte pe care le aude un copil să fie o rugăciune.

Mi s-a părut ceva firesc, având în vedere că fiecare copil este un miracol.

Între cererea acestui tată musulman și cererea lui Turk Bauer era o diferență ca de la cer la pământ.

Ca între iubire și ură.

Sunt foarte ocupată toată după-amiaza, așa că nu am timp să stau de vorbă cu Corinne despre noul pacient pe care l-a moștenit de la mine, până când ne luăm hainele pe noi și ne îndreptăm spre lift.

— Ce a însemnat toată povestea asta? întreabă Corinne.

— Marie mi-a luat pacientul fiindcă sunt Neagră, îi spun.

Corinne strâmbă din nas.

— Nu-i stă în fire să facă așa ceva.

Mă întorc spre ea, cu mâinile pe reverele hainei, ca să-mi stăpânesc tremurul.

— Deci sunt o mincinoasă?

Corinne mă apucă de braț.

— Bineînțeles că nu. Vreau să spun că sunt sigură că e altceva la mijloc.

Nu e drept să-mi vărs nervii pe Corinne, care va trebui să se ocupe de-acum înainte de familia aceea oribilă. Nu e drept să mă înfurii pe ea, când de fapt sunt furioasă pe Marie. Corinne a fost întotdeauna complicea mea, nu adversara mea. Dar am sentimentul că aș putea vorbi până m-aș învineți la față și tot nu ar înțelege cum mă simt.

Poate n-ar fi rău să vorbesc până mă învinețesc la față. Poate atunci m-ar accepta și soții Bauer.

— Mă rog, zic. Copilul ăla nu înseamnă nimic pentru mine.

Corinne își înclină capul.

— Ai chef să bem un pahar de vin, înainte să mergem acasă?

Îmi destind umerii.

— Nu pot. Mă aşteaptă Edison.

Liftul bipăie şi se deschid uşile. E plin de oameni care au ieşit din tură. O mare de feţe albe, lipsite de expresie, se holbează la mine.

În mod normal nici nu mă gândesc la asta. Dar acum, brusc, nu mai văd altceva.

M-am săturat să fiu singura asistentă Neagră din secţia de obstetrică.

M-am săturat să mă prefac că nu contează.

M-am săturat.

— Ştii ceva, îi spun lui Corinne. Cred că am să cobor pe jos.

Când aveam cinci ani, nu puteam pronunţa consoane consecutive. Deşi învăţasem să citesc încă de la trei ani — ca urmare a faptului că mama mi-a dat neobosită lecţii în fiecare seară, după ce venea de la lucru —, dacă dădeam peste cuvântul *tree*, îl pronunţam „ree". Până şi numele meu de familie, Brooks, devenea „rooks". Mama s-a dus atunci într-o librărie şi a cumpărat o carte despre pronunţia consoanelor consecutive şi, un an de zile, m-a învăţat să pronunţ corect. Apoi m-a dus să susţin un test pentru copii înzestraţi şi, în loc să merg la şcoală în Harlem — unde locuiam noi —, mergeam în fiecare dimineaţă, împreună cu sora şi cu mama mea, o oră şi jumătate cu autobuzul până la o şcoală publică din Upper West Side, unde majoritatea elevilor erau evrei. Mama mă ducea până în faţa clasei, după care lua metroul şi mergea să lucreze la familia Hallowell.

Însă sora mea, Rachel, nu era la fel de silitoare ca mine, iar drumul cu autobuzul era un efort prea mare

pentru noi toate. Așa că în clasa a doua ne-am mutat la școala noastră din Harlem. Într-un an mi-am pierdut toată strălucirea de elevă eminentă, ceea ce pentru mama a constituit o tortură. Când i-a spus asta patroanei ei, doamna Mina m-a ajutat să dau un interviu la Dalton. Era școala privată la care mergea fiica ei, Christina, o școală care voia să promoveze diversitatea. Am primit o bursă integrală, am rămas fruntașa clasei mele, mi s-au acordat premii la toate festivitățile și am muncit pe brânci, ca să-i răsplătesc mamei încrederea avută în mine. În timp ce Rachel se împrietenea cu copiii din cartierul nostru, eu nu cunoșteam pe nimeni. La Dalton nu eram cu adevărat integrată, în Harlem nici atât. Eram o elevă de nota zece, cu probleme de integrare.

Câteva colege m-au invitat la ele acasă — erau fete care spuneau lucruri precum: „Nu vorbești ca o fată Neagră!" sau „Eu nu te văd pe tine așa!" Bineînțeles că niciuna dintre fetele acestea nu a venit vreodată să mă viziteze pe mine în Harlem. Întotdeauna intervenea un curs de dans, o întrunire de familie, prea multe teme. Uneori mi le imaginam pe fetele acestea, cu părul lor blond și mătăsos, cu aparatele lor dentare, trecând pe lângă amanetul din colțul străzii mele. Era ca și cum mi-aș fi imaginat un urs polar la tropice și niciodată nu am zăbovit îndeajuns asupra acestei imagini, pentru a ajunge să mă întreb cum mă vedeau ele pe mine la Dalton.

Când eu, spre deosebire de mulți alți colegi de-ai mei, am fost admisă la Universitatea Cornell, n-am putut să ignor comentariile rostite pe la spatele meu. *Asta numai fiindcă e Neagră.* Nu conta că terminasem cu media 3,87, nu conta că obținusem un punctaj bun la testul

SAT[6]. Nu conta că nu mi-am putut permite să studiez la Cornell şi că, în schimb, am acceptat bursa oferită de SUNY Plattsburgh[7].

— Scumpa mea, mi-a spus mama, pentru o fată Neagră nu e uşor să vrea ceva. Trebuie să le demonstrezi că nu eşti o fată Neagră. Tu eşti Ruth Brooks.

Şi mă strângea de mână:

— Tu ai să primeşti toate lucrurile bune care se vor ivi în viaţa ta — nu fiindcă vei implora să ţi se dea şi nu fiindcă ai culoarea pe care o ai. Fiindcă le meriţi.

Ştiu că nu aş fi devenit asistentă medicală, dacă mama nu s-ar fi străduit atât de mult să-mi ofere o educaţie bună. Şi mai ştiu că am luat acum mulţi ani decizia ca, atunci când va fi vorba despre copilul meu, să încerc să ocolesc unele dintre problemele pe care le-am avut eu. Aşa că, atunci când Edison a împlinit doi ani, soţul meu şi cu mine am luat hotărârea să ne mutăm într-un cartier alb, cu şcoli mai bune, deşi asta avea să însemne că noi vom fi una dintre puţinele familii de culoare din cartier. Am renunţat la apartamentul nostru din apropierea liniilor de cale ferată din New Haven şi, după ce o grămadă de oferte imobiliare au „dispărut" când agentul imobiliar a aflat cum arătăm, am găsit în sfârşit un apartament micuţ în comunitatea mai înstărită din East End. L-am înscris pe Edison la o grădiniţă de acolo, ca să înceapă şcoala odată cu ceilalţi copii şi nimeni să nu-l considere un străin. A fost unul dintre ei, de la bun

[6] Scholastic Aptitude Test, testul naţional de aptitudini, necesar pentru admiterea la o universitate.

[7] State University of New York College at Plattsburgh, colegiu public, de arte liberale, cu o perioadă de studiu de patru ani.

început. Dacă voia să-și invite prietenii să rămână peste noapte acasă la el, niciun părinte nu putea spune că e o zonă prea periculoasă pentru copilul lor. Fiindcă, la urma urmei, era și cartierul lor, nu-i așa?

Și a funcționat. Și încă cum. La început a trebuit să-l ajut — să mă asigur că are profesori care îi remarcă inteligența, nu doar culoarea pielii —, iar, drept urmare, Edison se numără printre cei mai buni trei elevi din clasa lui. A fost admis în programul National Merit Scholarship[8]. Se va duce la colegiu și va putea deveni orice va vrea el.

Pentru acest lucru am făcut toată viața mea tot ce mi-a stat în putere.

Când ajung acasă de la serviciu, Edison își face temele la masa din bucătărie.

— Bună, scumpule! spun și mă aplec să-l sărut pe creștet.

Nu mai pot face asta decât atunci când șade. Îmi amintesc foarte bine momentul când mi-am dat seama că e mai înalt decât mine; ce senzație ciudată am avut când mi-am întins brațele spre el în sus, nu în jos, când am știut că persoana pe care am susținut-o toată viața ei poate acum să mă susțină pe mine.

Nu ridică privirea.

— Cum a fost la muncă?

Afișez un zâmbet.

— Păi, ca la muncă.

Îmi dau jos haina, iau geaca lui Edison de pe speteaza canapelei, unde a trântit-o el, și le atârn pe amândouă în dulap.

---

[8] Program coordonat de fundația privată, nonprofit, National Merit Scholarship Corporation, care oferă burse elevilor de liceu.

— Nu sunt femeie de serviciu...

— Atunci las-o acolo unde era! izbucneşte Edison. De ce trebuie să fiu eu vinovat de toate?

Se ridică de la masă atât de brusc, că aproape dărâmă scaunul. Îşi lasă computerul şi caietul deschise pe masă şi iese valvârtej din bucătărie. Îl aud cum trânteşte uşa de la camera lui.

Ăsta nu-i băiatul meu. Băiatul meu îi cară bătrânei doamne Laska cumpărăturile până la etajul al treilea, fără ca ea să-i ceară acest lucru. Băiatul meu îi ţine întotdeauna uşa deschisă unei doamne, spune „vă rog" şi „mulţumesc" şi mai păstrează încă în noptieră toate felicitările pe care i le-am scris de ziua lui.

Câte o proaspătă mămică se întoarce uneori către mine, cu un nou-născut urlând în braţe, şi mă întreabă de unde să ştie ea ce îi trebuie copilului ei. Să ai un adolescent în casă este în multe privinţe ca şi cum ai avea un nou-născut. Înveţi să-i interpretezi reacţiile, fiindcă el nu este capabil să spună cu exactitate ce-l doare.

Aşa că, deşi îmi vine să mă duc în camera lui Edison, să-l strâng în braţe şi să-l legăn, aşa cum făceam când era mic şi se lovea, inspir adânc şi mă duc în schimb în bucătărie. Edison mi-a lăsat ceva de mâncare, o farfurie acoperită cu folie. Ştie să gătească exact trei feluri de mâncare: macaroane cu brânză, ouă ochiuri şi hamburgeri Sloppy Joes. Tot restul săptămânii îşi încălzeşte ce gătesc eu în zilele mele libere. Astăzi avem enchilada, dar Edison a mai fiert şi nişte mazăre, fiindcă l-am învăţat cu ani în urmă că un fel de mâncare nu e o masă completă dacă nu are cel puţin două culori.

Îmi torn nişte vin dintr-o sticlă pe care am primit-o de Crăciun de la Marie. E acru, dar mă silesc să-l înghit,

până când simt că mi se relaxează umerii, până când pot închide ochii fără să mai văd fața lui Turk Bauer.

După zece minute bat ușor în ușa camerei lui Edison. E camera lui de când a împlinit treisprezece ani; eu dorm pe canapeaua extensibilă din living. Răsucesc mânerul ușii și îl găsesc pe Edison lungit pe pat, cu brațele sub cap. Cum stă așa, cu tricoul întins peste umeri și cu bărbia ridicată, mi se pare că seamănă atât de bine cu tatăl lui, încât o clipă am senzația că m-am întors în timp.

Mă așez lângă el pe pat.

— Stăm de vorbă sau ne prefacem că nu s-a întâmplat nimic? întreb.

Își strâmbă gura.

— Am de ales?

— Nu, spun și zâmbesc puțin. E vorba despre testul de calcul diferențial și integral?

Își încrețește fruntea.

— Testul de analiză matematică? N-a fost mare brânză; am luat 96 de puncte. Dar m-am certat cu Bryce azi.

Bryce e prietenul cel mai bun al lui Edison, încă din clasa a cincea. Mama lui e judecătoare la Tribunalul de familie, tatăl lui e profesor de limbi clasice la Yale. În living au o vitrină, precum cele pe care le vezi în muzee, în care țin o urnă antică grecească, autentică. L-au luat pe Edison cu ei în vacanță la Gstaad și Santorini.

Îmi cade bine să aflu de la Edison ce-l apasă, să mă las măcar o vreme absorbită de problemele altcuiva. Asta este ceea ce m-a tulburat atât de mult în legătură cu incidentul de la spital: eu sunt, de regulă, cea care rezolvă o problemă, cea care găsește o soluție. Eu nu sunt problema. Eu nu sunt *niciodată* problema.

— Sunt sigură c-o să vă treacă, îi spun şi-l bat uşor pe braţ. Voi doi sunteţi ca fraţii.

Se întoarce pe o parte şi îşi pune perna peste cap.

— Hei, spun. Hei!

Îi trag perna de pe cap şi observ că o lacrimă i-a lăsat o dâră pe tâmplă.

— Puiule, murmur. Ce s-a întâmplat?

— I-am spus că vreau s-o invit pe Whitney să mă însoţească la homecoming[9].

— Whitney..., repet şi încerc s-o localizez pe fata aceasta în grupul de prieteni ai lui Edison.

— Sora lui Bryce, spune.

Îmi vine în minte imaginea unei fete cu păr blond-roşcat, împletit în codiţe, pe care am văzut-o cu ani în urmă, când m-am dus odată la Bryce acasă să-l iau pe Edison de la joacă.

— Fata aia grăsuţă, cu aparat dentar?

— Mda. Numai că nu mai are aparat dentar. Şi nu e *în niciun caz* grăsuţă. Are nişte...

Privirea lui Edison se înmoaie şi eu îmi imaginez la ce se gândeşte.

— Nu trebuie să termini propoziţia asta, mă grăbesc să spun.

— Mă rog, arată grozav. Acum e în anul doi. O ştiu de-o viaţă, dar în ultima vreme, când mă uit la ea, parcă nu mai e doar sora mai mică a lui Bryce, înţelegi? Şi mi-am făcut un plan. Câte unul dintre amicii mei o aşteaptă în fiecare pauză în faţa clasei, cu un bilet în mână. Pe

---

[9] Reuniune festivă, tradiţională în SUA, organizată de un liceu, de regulă la sfârşitul lui septembrie sau începutul lui octombrie, la care sunt invitaţi foşti absolvenţi ai liceului şi cu ocazia căreia se organizează, de exemplu, un banchet şi se desfăşoară un meci de fotbal american.

primul bilet scrie VREI. Pe al doilea SĂ. Apoi MERGI, LA, HOMECOMING, CU. Și după ultima oră o aștept eu cu biletul MINE, ca să afle în sfârșit despre cine e vorba.

— Așa se procedează acum? îl întrerup. Nu mai e suficient să inviți o fată la banchetul de homecoming... trebuie să organizezi un întreg spectacol de Broadway ca s-o convingi?

— Ce? Mamă, nu despre asta e vorba. Faza e că l-am rugat pe Bryce să vină el cu biletul HOMECOMING. Și a sărit în sus.

Inspir adânc.

— Ei bine, spun, alegându-mi cu grijă cuvintele, uneori e dificil pentru un băiat să vadă în sora lui potențiala iubită a cuiva, indiferent cât de apropiat ar fi el de persoana care vrea să iasă cu sora lui.

Edison își dă ochii peste cap.

— Nu e asta.

— Poate că Bryce are nevoie de timp să se obișnuiască cu ideea. Poate a fost surprins că tu te uiți așa la sora lui. Fiindcă tu *ești* ca o rudă pentru el.

— Problema e... că *nu* sunt.

Fiul meu se așază în capul oaselor, bălăbănindu-și picioarele lungi peste marginea patului.

— Bryce a râs. Mi-a spus: „Amice. Una e ca *noi doi* să ne vedem toată ziua, bună ziua. Dar tu cu Whit? Părinții mei s-ar căca pe ei".

Privirea lui Edison alunecă într-o parte:

— Iartă-mi limbajul.

— Nu face nimic, puiule, spun. Zi mai departe!

— Și atunci l-am întrebat de ce. Fiindcă pur și simplu nu înțelegeam. Adică, am fost în *Grecia* cu familia lui. Și mi-a spus: „Fără nicio supărare, dar părinților mei *nu* le-ar

conveni ca soră-mea să umble cu un tip Negru". De parcă ar fi okay ca un prieten Negru să te însoţească pe tine şi familia ta în vacanţă, dar n-ar fi okay ca prietenul ăsta să aibă de-a face cu fiică-ta.

M-am străduit atât de mult ca Edison să nu simtă vreodată că se trage această linie şi nu mi-a trecut o clipă prin minte că, atunci când se va întâmpla — ceea ce bănuiesc că era inevitabil —, îl va durea cu atât mai mult, cu cât nu s-a aşteptat la una ca asta.

Apuc mâna fiului meu şi o strâng.

— Tu şi Whitney nu sunteţi primul cuplu pe care-l desparte o lume, spun. Romeo şi Julieta, Anna Karenina şi Vronski. Maria şi Tony. Jack şi Rose.

Edison mă priveşte îngrozit.

— Tu îţi dai seama că în fiecare exemplu pe care mi l-ai dat cel puţin unul dintre ei moare?

— Ce *încerc* eu să-ţi spun este că, dacă Whitney înţelege cât de deosebit eşti tu, va vrea să fie cu tine. Şi, dacă nu vrea, nu merită să te zbaţi pentru ea.

Îl cuprind cu un braţ pe după umeri; Edison se apleacă spre mine.

— Asta nu înseamnă că nu-i o treabă de căcat.

— Ai grijă cum vorbeşti, spun din reflex. Şi nu, nu înseamnă.

Nu e prima dată când îmi doresc ca Wesley să mai fie în viaţă. Îmi doresc să nu se mai fi dus şi a doua oară în misiune în Afghanistan; îmi doresc să nu se fi aflat în convoiul acela când a explodat bomba aceea artizanală; îmi doresc să fi apucat să-l cunoască pe Edison nu doar în copilărie, ci şi ca adolescent şi acum ca tânăr bărbat. Îmi doresc să fie aici, să-i spună fiului său că prima fată care-ţi face sângele să clocotească nu e şi ultima.

Îmi doresc să fie aici, punct.

Dacă ai putea vedea și tu ce am creat noi, spun în gând. *A luat tot ce era mai bun din noi doi.*

— Ce s-a întâmplat cu Tommy? îl întreb din senin.

— Cu Tommy Phipps? Edison se încruntă: Cred că l-au arestat anul trecut, pentru că vindea heroină în spatele școlii. E într-un centru de reeducare.

— Îți mai amintești când erai la grădiniță și delincventul ăla mic ți-a zis că arăți ca o pâine arsă?

Un zâmbet mijește pe fața lui Edison.

— Da.

A fost prima dată când un copil a comentat faptul că Edison era altfel decât toți ceilalți copii din clasa lui — și a spus-o astfel, încât să pară ceva rău. Ars. Carbonizat. Stricat.

Edison observase asta poate și înainte sau poate nu. Dar atunci a fost prima dată când am purtat cu el Discuția despre culoarea pielii.

— Îți amintești ce ți-am spus?

— Că pielea mea e maro fiindcă am mai multă melanină decât toți ceilalți copii din școala mea.

— Exact. Fiindcă toată lumea știe că e mai bine să ai *mai mult* din ceva decât *mai puțin.* Iar melanina îți protejează pielea de arsuri solare și te ajută să vezi mai bine, iar Tommy Phipps o să aibă întotdeauna mai puțină. Așa că, până la urmă, tu erai în avantaj.

Încetul cu încetul, zâmbetul de pe chipul lui Edison dispare, așa cum se usucă apa de pe un trotuar.

— Acum nu mă mai simt așa de norocos, spune.

Când eram mici, Rachel, sora mea mai mare, și cu mine nu semănam deloc. Rachel era de culoarea cafelei

proaspete, după cum spunea mama. Eu, în schimb, fusesem turnată din aceeaşi cană, dar mi se adăugase atâta lapte, că nici nu mai simţeai aroma cafelei.

Faptul că eram mai deschisă la culoare mi-a adus nişte privilegii pe care nu le înţelegeam, privilegii care o scoteau din minţi pe Rachel. Angajaţii de la ghişeele băncii îmi dădeau acadele şi, o clipă mai târziu, de parcă ar fi stat să se gândească mai bine, îi dădeau şi lui Rachel. Profesorii mă numeau sora Brooks cea drăguţă, sora Brooks cea bună. Când se făceau fotografii de clasă, pe mine mă puneau în primul rând; pe Rachel o ascundeau undeva în spate.

Rachel mi-a spus odată că tatăl meu adevărat era alb. Că eu nu făceam cu adevărat parte din familie. Într-o bună zi ne-am luat la harţă pe tema asta şi am început să zbierăm una la alta şi eu am zis ceva de genul că am să merg să stau cu tatăl meu adevărat. În seara aceea, mama m-a aşezat lângă ea şi mi-a arătat poze cu tatăl meu, care era şi tatăl lui Rachel — un bărbat cu pielea maronie-deschisă, ca a mea —, ţinându-mă în braţe când eram nou-născută. Poza fusese făcută cu un an înainte ca el să ne părăsească.

Rachel şi cu mine am crescut pe cât de diferit pot creşte două surori. Eu sunt scundă, ea e înaltă ca o regină. Eu eram o elevă silitoare, ea era de la natură mai deşteaptă decât mine, dar ura şcoala. Pe la douăzeci şi ceva de ani, ea a aderat la ceea ce numea „rădăcinile ei etnice", şi-a schimbat oficial numele în Adisa şi a început să-şi poarte părul aşa cum era el de la natură, creţ. Deşi multe nume etnice provin din swahili, *Adisa* vine din limba yoruba, care se vorbeşte în Africa de Vest, după cum v-ar explica ea — „de unde au venit *de fapt* strămoşii noştri, când au fost cumpăraţi ca sclavi". Şi înseamnă *cea care vede*

limpede. Vedeți, până și numele ei ne acuză pe noi ceilalți că, spre deosebire de ea, nu cunoaștem adevărul.

În prezent Adisa locuiește în apropierea liniilor de cale ferată din New Haven, într-un cartier în care se vând droguri ziua în amiaza mare și în care tineri bărbați se împușcă unii pe alții toată noaptea; are cinci copii, iar ea și tatăl copiilor ei au joburi cu salariul minim și trăiesc de azi pe mâine. Eu o iubesc foarte mult pe sora mea, dar nu înțeleg de ce a ales să trăiască așa, la fel cum nici ea nu înțelege de ce am ales eu să trăiesc altfel.

M-am întrebat, să știți, dacă imboldul meu de a deveni asistentă medicală, de a tinde mai sus, de a realiza mai multe pentru Edison nu se datorează faptului că dintre Rachel și mine, două surioare Negre, eu am pornit în viață cu un avantaj. M-am întrebat dacă nu cumva Rachel a decis să devină Adisa fiindcă exact de asta avea nevoie, să-și întrețină această văpaie lăuntrică, pentru a crede că are o șansă să mă ajungă din urmă.

Vineri, în ziua mea liberă, Adisa și cu mine avem programare la un salon de manichiură. Ședem alături, cu mâinile sub lămpile UV. Adisa se uită la oja OPI pe care mi-am ales-o și scutură din cap.

— Nu-mi vine să cred că ți-ai ales o nuanță care se cheamă Juice Bar Hopping, spune. Culoare mai albă ca asta nu cred că există.

— E portocalie, remarc.

— Mă refeream la nume, Ruth, la *nume*. Ai văzut vreodată un negru într-un juice bar? Nu. Fiindcă nimeni nu se duce într-un bar să bea un suc. Așa cum nimeni nu comandă o cănuță cu cioc, plină cu tequila.

Îmi dau ochii peste cap.

— Pe bune? Tocmai ţi-am povestit cum mi s-a interzis să mă ocup de un pacient şi tu vrei să discutăm despre nuanţa ojei cu care-mi dau eu unghiile?

— Eu discut culoarea pe care ai ales-o tu în viaţă, fată, spune Adisa. Ce ţi s-a întâmplat ţie ni se întâmplă nouă în fiecare zi. În fiecare *oră*. Numai că tu eşti atât de obişnuită să joci după regulile lor, încât ai uitat că în jocul ăsta mai contează şi culoarea pielii tale. Zâmbeşte afectat: Mă rog, o culoare mai deschisă, dar oricum.

— Ce vrei să spui cu asta?

Ridică din umeri.

— Când i-ai spus ultima dată cuiva că mama noastră încă mai lucrează ca servitoare?

— Nu mai prea lucrează acum. Doar ştii şi tu. Practic, e un caz caritabil la care contribuie Mina.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

Mă încrunt la ea.

— Nu ştiu când i-am spus asta ultima dată cuiva. Ăsta-i primul lucru pe care-l aduci *tu* în discuţie? În afară de asta, nu contează culoarea mea. Sunt o asistentă bună. Nu e drept să mi se ia acest caz.

— Şi nu e drept ca eu să locuiesc în Church Street South, dar eu n-am să pot schimba singură două sute de ani de istorie.

Surorii mele îi place să facă pe victima. Am avut câteva discuţii destul de aprinse pe tema aceasta. Dacă nu vrei să fii privită ca un stereotip, atunci nu *fi* un stereotip, asta e părerea mea. Dar pentru sora mea asta înseamnă să faci jocul albilor şi să fii ce vor *ei* să fii în loc să fii tu însăţi, fără să-ţi fie ruşine. Adisa rosteşte cuvântul *asimilare* cu atâta ură, de ai zice că cei care optează pentru ea — ca mine — beau otravă.

Tipic pentru sora mea mai este și să profite de o problemă a *mea*, pentru a se lansa în tirade.

— Ce s-a întâmplat la spital nu e vina ta, spune Adisa spre surprinderea mea.

Mă așteptasem să-mi spună că era inevitabil, fiindcă m-am prefăcut că sunt altcineva decât cine eram și, la un moment dat, cu toată prefăcătoria asta, am uitat adevărul.

— E lumea lor, Ruth. Noi doar trăim în lumea asta. E ca și cum te-ai muta în Japonia. Poți alege să ignori obiceiurile locului și să nu înveți limba, dar dacă o faci, te descurci mai ușor, nu-i așa? La fel e și aici. Ori de câte ori dai drumul la televizor sau la radio, vezi și auzi despre albi care merg la liceu și la colegiu, iau cina, se logodesc, își beau paharul de Pinot Noir. Înveți cum își trăiesc ei viețile lor și le vorbești limba suficient de bine cât să te adaptezi la viața lor. Dar câți albi cunoști tu care țin morțiș să vadă filme de și cu Tyler Perry, ca să învețe și ei cum să se poarte în preajma Negrilor?

— Nu asta e problema...

— Nu, problema e că tu *poți să fii chiar mai catolică decât papa*, dar papa tot n-o să te primească în Vatican.

— Lumea nu e condusă de albi, Adisa, o contrazic. Există atâtea persoane de culoare care au succes. Și îi înșir primele trei nume care-mi vin în minte: Colin Powell, Cory Booker, Beyoncé...

— ...și niciunul nu-i așa de negru ca mine, ripostează Adisa. Știi cum se spune: cu cât te afunzi mai mult în cartierele cu locuințe sociale, cu atât mai închisă e culoarea pielii.

— Clarence Thomas, zic. Are pielea mai închisă decât tine și e la Curtea Supremă.

Adisa râde.

— Ruth, e atât de conservator, că are probabil *sângele* alb.

Îmi bipăie telefonul şi-l scot din poşetă cu multă grijă, ca să nu-mi stric unghiile.

— Edison? întreabă Adisa imediat.

Poţi să zici ce vrei despre ea, dar pe fiul meu îl iubeşte la fel de mult ca mine.

— Nu. E Lucille, de la serviciu.

De cum îi văd numele pe ecran, îmi simt gura uscată; ca a asistat la naşterea lui Davis Bauer. Dar nu e vorba despre familia aceasta. Lucille are o viroză intestinală; are nevoie de cineva care să-i ţină locul diseară. Vrea să facem schimb, astfel încât sâmbătă, în loc să lucrez toată ziua, să pot pleca la unsprezece. Înseamnă că voi avea o tură dublă, dar deja mă gândesc la tot ce aş putea face sâmbătă, în timpul acela liber. Lui Edison îi trebuie o geacă nouă de iarnă — aş putea să jur că a mai crescut zece centimetri peste vară. După cumpărături, l-aş putea invita la prânz în oraş. Poate rulează chiar un film la care ne-am putea duce împreună. Recent mi-am dat seama cu mâhnire că, dacă l-am adus pe Edison până în faza în care va fi admis la colegiu, înseamnă că de-acum înainte voi fi singură.

— Vor să merg diseară la lucru.

— Cine? Naziştii?

— Nu, o altă asistentă, care e bolnavă.

— O altă asistentă *albă*, precizează Adisa.

Nu mă obosesc să-i răspund.

Adisa se lasă pe spate în scaun.

— Eu aş zice că nu prea sunt în măsură să-ţi ceară o favoare.

Tocmai când vreau să spun ceva în apărarea lui Lucille, care nu a avut nimic de-a face cu decizia lui Marie de a lipi acel bilet în fişa copilului, manichiurista ne întrerupe pentru a verifica dacă s-a uscat oja.

— Okay, spune. E gata.

Adisa îşi flutură degetele, cu unghiile lăcuite într-o nuanţă stridentă de roz.

— Oare de ce tot venim noi aici? Nu pot să suport salonul ăsta, spune cu glas scăzut. Nu se uită în ochii mei şi nu-mi pun restul în palmă. De parcă le-ar fi frică să nu se murdărească de la Negrul meu.

— Sunt coreene, precizez. Te-ai gândit vreodată că poate în cultura lor chestiile astea nu sunt considerate politicoase?

Adisa ridică din sprânceană.

— Bine, Ruth, spune. Continuă să crezi că nu tu eşti problema.

N-au trecut nici zece minute din tura mea neprogramată, că şi regret că am acceptat-o. Afară trăsneşte şi se anunţă o furtună, una pe care n-au prognozat-o meteorologii, iar presiunea atmosferică a scăzut — ceea ce înseamnă membrane rupte prematur, femei care intră în travaliu prematur, paciente care se chircesc pe coridoare, fiindcă nu avem suficiente paturi pentru toate. Alerg de colo-colo, ca o găină cu capul tăiat, ceea ce-mi convine de fapt, fiindcă mă împiedică să mă gândesc la Turk şi Brittany Bauer şi la bebeluşul lor.

Dar nu îndeajuns pentru a nu arunca în fugă, imediat cum intru în tură, o privire în fişa lui. Îmi spun că nu vreau decât să mă asigur că cineva — cineva *alb* — l-a programat să fie consultat de cardiologul pediatru, înainte de

a fi trimis acasă. Şi da, într-adevăr, există o programare, împreună cu menţiunea că vineri după-amiază Corinne i-a recoltat sânge din călcâi pentru screeningul neonatal prevăzut de stat. Dar apoi mă strigă cineva şi mă trezesc orbitând în jurul unei femei în travaliu, care este adusă în cărucior de la Urgenţe. Partenerul ei are o expresie îngrozită, e genul de bărbat obişnuit să repare tot, care realizează brusc că treaba asta nu mai e de competenţa lui.

— Sunt Ruth, îi spun femeii, care pare să se retragă tot mai mult în sinea ei, cu fiecare nouă contracţie. Am să fiu tot timpul alături de dumneavoastră.

O cheamă Eliza şi are contracţii la interval de patru minute, potrivit soţului ei, George. E prima ei sarcină. Îmi instalez pacienta în ultimul salon de naşteri pe care-l mai avem liber şi îi iau o probă de urină, apoi o conectez la monitor şi arunc o privire peste rezultatele pe care le printează. Mă uit la funcţiile ei vitale şi încep să-i pun întrebări: *Cât de puternice sunt contracţiile? Unde le simţiţi — în faţă sau în spate? Aveţi scurgeri? Sângeraţi? Cum se mişcă fătul?*

— Eliza, dacă sunteţi pregătită, spun, am să vă examinez colul uterin.

Îmi pun o pereche de mănuşi şi mă apropii de capătul patului, îi ating genunchiul.

O tresărire pe faţa ei mă face să mă opresc.

Majoritatea femeilor în travaliu ar face orice ca să scoată odată bebeluşul acela din ele. Se tem de naştere, da, dar e altceva decât teama de a fi atinsă. Or eu asta am citit pe faţa Elizei.

O duzină de întrebări îmi stau pe limbă. Eliza s-a schimbat în baie cu ajutorul soţului ei, aşa că n-am putut vedea dacă are vânătăi pe corp, ceea ce ar indica o relaţie

abuzivă. Mă uit la George. Se poartă ca orice viitor tată — e emoționat, nu se simte în largul lui —, nu pare un tip cu probleme de control al furiei.

Pe de altă parte, și Turk Bauer părea destul de normal înainte de a-și sufleca mânecile.

Dau din cap pentru a-mi limpezi gândurile, mă întorc spre George și îmi maschez instinctele cu un zâmbet.

— N-ați vrea să vă duceți până în bucătărie, să aduceți niște gheață pentru Eliza? îl rog. Ne-ar fi de mare ajutor.

Nu contează că e de datoria asistentei să se ocupe de gheață — George pare imens de ușurat că i s-a dat o sarcină de rezolvat. În clipa când iese din încăpere, mă întorc spre Eliza.

— E totul în regulă? o întreb privind-o în ochi. Vreți să-mi spuneți ceva ce nu puteați spune în prezența lui George?

Clatină din cap și izbucnește apoi în plâns.

Îmi scot mănușile — examenul colului uterin poate să mai aștepte — și mă întind după mâna ei.

— Eliza, puteți să-mi spuneți.

— Am rămas însărcinată pentru că am fost violată, spune printre suspine. George nici măcar nu știe. E atât de bucuros de copilul ăsta... n-am putut să-i spun că s-ar putea să nu fie al lui.

Îmi spune toată povestea în șoaptă, în miez de noapte, când dilatația s-a blocat la șapte centimetri, iar George s-a dus în cafeterie după ceva de mâncare. Așa e travaliul — o legătură creată prin împărtășirea unei traume, un catalizator care consolidează o relație. Și așa se face că Eliza îmi spune mie, care nu sunt mai mult decât o străină pentru ea, tot ce are pe suflet, de parcă ar fi căzut peste bord și eu aș fi dunga de pământ care

se zăreşte la orizont. Era într-o delegaţie şi sărbătorea încheierea unei afaceri cu un client important, greu de convins. Clientul a invitat-o la cină împreună cu alte câteva persoane şi i-a oferit ceva de băut şi următorul lucru pe care şi-l mai aminteşte Eliza e că s-a trezit în camera lui de hotel şi o durea tot corpul.

Când termină de povestit, stăm amândouă şi aşteptăm să ni se limpezească gândurile.

— N-am putut să-i spun lui George, zice Eliza, cu mâinile împreunate pe aşternutul aspru, de spital. S-ar fi dus la şeful meu şi, vă rog să mă credeţi, ei n-ar fi riscat să piardă această afacere numai din cauza a ceea ce păţisem eu. În cel mai bun caz, mi-ar fi dat un pachet compensatoriu, ca să-mi ţin gura.

— Deci nu ştie nimeni?

— *Dumneavoastră* ştiţi, spune Eliza şi se uită la mine. Dacă n-am să pot iubi fetiţa aceasta? Dacă am să retrăiesc totul de fiecare dată când am să mă uit la ea?

— Poate ar fi bine să faceţi un test ADN, sugerez.

— La ce bun?

— Păi, zic, atunci aţi *şti*.

Eliza clatină din cap.

— Şi atunci ce-aş face?

E o întrebare bună, care mă atinge la coarda sensibilă. E mai bine oare să nu cunoşti un adevăr neplăcut, să te prefaci că nu există? Sau e mai bine să-l înfrunţi, deşi ţi-ar putea deveni o povară veşnică?

Dau să-i spun părerea mea, când Eliza suferă o nouă contracţie. Brusc suntem iarăşi împreună în tranşee, luptând pentru o viaţă.

Durează trei ore până când Eliza îşi împinge fetiţa pe lume. Eliza începe să plângă, ca multe proaspete

mămici, dar eu știu că ea are alte motive. Când medicul îmi așază în brațe nou-născutul, privesc în marea agitată a ochișorilor acestui bebeluș. Nu contează cum a fost concepută. Tot ce contează e că a ajuns aici.

— Eliza, spun și îi așez bebelușul pe piept, ea este fetița dumneavoastră.

Chiar și atunci când George se întinde peste umărul soției lui, pentru a mângâia coapsa pătată a fetiței, Eliza refuză să o privească. O ridic în brațe și o apropii de fața Elizei.

— Eliza, spun, de data aceasta cu mai multă fermitate. Fetița dumneavoastră.

Eliza își mută încet privirea spre bebelușul din mâinile mele. Și vede ce văd și eu: ochii albaștri ai soțului ei. Același nas. Aceeași gropiță în bărbie. Bebelușul acesta ar putea fi la fel de bine o clonă în miniatură a lui George.

Toată tensiunea din umerii Elizei dispare. Își cuprinde fetița cu brațele și o lipește atât de strâns de ea, încât nu mai e loc de îndoieli.

— Bine-ai venit, puiule! îi șoptește.

Familia aceasta își va crea propria ei realitate.

Mi-aș dori să fie la fel de ușor și pentru noi, ceilalți.

A doua zi dimineața la ora nouă, am sentimentul că toate femeile din New Haven au venit să nască în spitalul nostru. Am băut nenumărate cafele, am alergat de colo-colo între trei paciente post-partum și m-am rugat cu fervoare să nu ne mai vină încă o femeie în travaliu activ înainte de ora unsprezece, când ies eu din tură. În cursul nopții am mai avut, în afară de Eliza, încă două nașteri — o pacientă cu gestitate 3, paritate 3 care, ca să fiu sinceră, ar fi putut naște și singură și chiar a fost cât pe-aci

s-o facă, şi o femeie cu gestitate 4, paritate 1, care a avut o cezariană de urgenţă. Bebeluşul ei, născut la doar douăzeci şi şapte de săptămâni, e la terapie intensivă neonatală.

La şapte, când intră Corinne în tură, eu sunt în sala de operaţie, cu pacienta cu cezariana de urgenţă, aşa că nu ne întâlnim înainte de ora nouă, când mă aflu în salonul de nou-născuţi.

— Am auzit că ai făcut o tură dublă, spune Corinne, în timp ce împinge în salon un pătuţ pentru nou-născuţi. Ce faci aici?

Înainte ca nou-născuţii să stea 24 de ore din 24 cu mamele lor în saloane, îi aduceam aici, în salonul de nou-născuţi, pentru ca mamele să doarmă şi ele liniştite măcar o noapte. Dar acum folosim salonul mai mult ca debara sau pentru proceduri de rutină, precum circumciziile, la care niciun părinte nu vrea să asiste.

— Mă ascund, îi spun lui Corinne şi scot din buzunar un baton de cereale, pe care-l înfulec din două înghiţituri.

Corinne râde.

— Ce *naiba* se întâmplă astăzi? Am ratat cumva vestirea Apocalipsei?

— Mie-mi spui?

Abia acum arunc o privire către bebeluşul din pătuţ şi simt un fior pe şira spinării. Pe cartonaşul legat de pătuţ scrie: BABY BOY BAUER. Fără să-mi dau seama, mă dau un pas înapoi.

— Cum e? întreb. Suge mai bine?

— I-a mai crescut glicemia, dar încă e cam moleşit, răspunde Corinne. Nu a supt de două ore, fiindcă Atkins urmează să-i facă circumcizia.

De parcă ar fi auzit-o pe Corinne, dr. Atkins, pediatra, se iveşte în salonul de nou-născuţi.

— La țanc, spune când vede pătuțul. Anestezia a avut suficient timp să-și facă efectul și am vorbit deja cu părinții. Ruth, i-ați dat apă cu zahăr?

Noi obișnuim să le frecăm bebelușilor gingiile cu puțină apă cu zahăr, ca să-i liniștim și să le distragem atenția de la starea de disconfort. Dacă aș fi fost asistenta lui, i-aș fi dat apă cu zahăr înainte de circumcizie.

— Nu mă mai ocup eu de pacientul acesta, spun pe un ton înțepat.

Dr. Atkins ridică din sprânceană și deschide fișa pacientului. Văd înăuntru biletul și, în timp ce dr. Atkins îl citește, în salon se lasă o tăcere stânjenitoare, care absoarbe parcă tot aerul din încăpere.

Corinne își drege glasul.

— I-am dat apă cu zahăr acum vreo cinci minute.

— Bine, spune dr. Atkins. Atunci, haideți să începem!

Rămân pe loc câteva clipe și mă uit cum îl desfașă Corinne pe bebeluș și îl pregătește pentru această procedură de rutină. Dr. Atkins se întoarce spre mine. Privirea ei e plină de compasiune și acesta este ultimul lucru pe care vreau să-l văd. N-am nevoie să fiu compătimită pentru o decizie tâmpită pe care a luat-o Marie. N-am nevoie să fiu compătimită pentru culoarea pielii mele.

Așa că încerc să fac o glumă.

— Poate îl și sterilizați cu ocazia asta, propun.

Puține lucruri sunt mai înfricoșătoare decât o cezariană de urgență. Atmosfera se încarcă de electricitate din clipa când medicul anunță cezariana, iar schimbul de vorbe devine fragmentar și vital: *I-am pus perfuzia; apuci patul? Cineva să ia trusa și să înregistreze cazul.* Îi

spui pacientei că ceva nu e în regulă şi că trebuie să ne mişcăm rapid. Operatorul spitalului trimite un mesaj pe pager tuturor membrilor echipei care nu se află în clădire, în vreme ce tu şi asistenta-şefă transportaţi pacienta în sala de operaţii. În timp ce asistenta-şefă scoate instrumentele din ambalajele lor sterile de hârtie şi porneşte aparatura pentru anestezie, tu instalezi pacienta pe masă, îi pregăteşti burta, tragi draperiile. Obstetricianul şi anestezistul vin în fugă în sală, taie, scot bebeluşul. Totul durează mai puţin de douăzeci de minute. În spitalele mari, cum e Yale-New Haven, o fac în şapte minute.

Au trecut douăzeci de minute de la circumcizia lui Davis Bauer şi uneia dintre pacientele lui Corinne i se rupe apa. Dintre picioarele ei s-a ivit o buclă de cordon ombilical, e o urgenţă, iar Corinne e chemată pe pager din salonul de nou-născuţi.

— Supraveghează bebeluşul în locul meu, îmi spune şi aleargă spre salonul femeii.

O clipă mai târziu, o văd pe Marie la capul patului pacientei. Îl împinge în lift împreună cu un brancardier. Corinne şade în genunchi pe pat, între picioarele pacientei, una din mâinile ei înmănuşate e în umbră şi încearcă să ţină cordonul ombilical înăuntru.

Supraveghează bebeluşul în locul meu! Adică vrea ca eu să veghez asupra lui Davis Bauer. Regulamentul prevede ca un nou-născut circumcis să fie ţinut sub supraveghere, pentru a ne asigura că nu are hemoragie. Fiindcă Marie şi Corinne sunt ocupate cu cezariana de urgenţă, nu mai e nimeni în afară de mine care să facă acest lucru.

Intru în salonul de nou-născuţi, unde Davis se reface dormind după trauma din cursul dimineţii.

Nu sunt decât douăzeci de minute până se întoarce Corinne, îmi spun în sinea mea, sau până mă înlocuiește Marie.

Îmi încrucișez brațele și mă uit la nou-născut. Bebelușii sunt niște cărți nescrise. Nu vin pe lume cu supozițiile părinților lor sau cu promisiunile pe care li le va face Biserica, sau cu capacitatea de a împărți oamenii în cei care le plac și cei care nu le plac. De fapt nu vin pe lume cu nimic, doar cu nevoia de alinare. Și o vor accepta de la oricine, fără să judece persoana respectivă.

Mă întreb cât timp trece până când educația șterge lustrul dat de natură.

Când cobor privirea spre pătuț, observ că Davis Bauer nu mai respiră.

Mă aplec mai aproape, convinsă că pur și simplu nu văd cum se ridică și coboară pieptul lui micuț. Dar din unghiul acesta văd că pielea lui a căpătat o tentă albăstrie.

Imediat pun mâna pe el, îi pun stetoscopul la inimă, îi lovesc ușor călcâiele, desfac păturica în care e înfășurat. Mulți bebeluși au apnee în somn, dar, dacă îi miști puțin, îi întorci de pe spate pe burtă sau într-o parte, reîncep automat să respire.

Abia după un moment îmi dau seama ce fac: *Acest pacient nu va fi îngrijit de personal medical afro-american.*

Arunc o privire peste umăr, către ușa salonului de nou-născuți și mă poziționez în așa fel încât, dacă ar intra cineva pe ușă, mi-ar vedea doar spatele. Nu ar vedea ce fac.

Stimularea unui bebeluș e oare același lucru cu resuscitarea lui? Să îl atingi înseamnă să îl îngrijești?

Aș putea să-mi pierd serviciul din cauza asta?

Contează dacă despic firul în patru?

Mai contează altceva, dacă bebeluşul acesta reîncepe să respire?

Gândurile mele se succed cu viteza unui uragan: Trebuie să fie un stop respirator; nou-născuţii nu au stopuri cardiace. Un bebeluş poate să nu respire trei sau patru minute şi să aibă totuşi o frecvenţă cardiacă de 100, fiindcă frecvenţa lui cardiacă normală e de 150... ceea ce înseamnă că sângele, chiar dacă nu ajunge la creier, circulă prin restul corpului şi, de îndată ce îi dai acestui bebeluş oxigen, frecvenţa lui cardiacă va creşte iarăşi. Din acest motiv e mai puţin important să-i faci unui nou-născut compresii toracice, cât să-l ajuţi să respire. Adică îl îngrijeşti exact invers decât ai îngriji un pacient adult.

Dar degeaba îmi alung îndoielile şi încerc orice nu înseamnă o interacţiune medicală, pentru că tot nu respiră. În mod normal aş pune mâna pe un pulsoximetru, să-i măsor pulsul şi saturaţia de oxigen. Aş face rost de o mască de oxigen. Aş chema ajutor.

Ce să fac?

Ce să nu *fac?*

Dintr-o clipă într-alta ar putea să intre în salon Corinne sau Marie. M-ar vedea îngrijind acest nou-născut şi după aceea ce se va întâmpla?

Simt cum îmi curge transpiraţia pe spate, când îl înfăşor grăbită în păturică. Mă holbez la trupuşorul lui. Îmi bubuie pulsul în urechi, ca un metronom al eşecului.

Nu ştiu dacă au trecut trei minute sau doar treizeci de secunde, când aud în spatele meu vocea lui Marie.

— Ruth, zice, ce faci acolo?

— Nimic, răspund paralizată. Nu fac nimic.

Se uită peste umărul meu, vede pielea albastră de pe obrajii copilașului și o clipă privirea ei o întâlnește pe a mea.

— Adu-mi un balon Ambu, îmi cere Marie.

Îl desfașă, îi lovește ușor piciorușele, îl întoarce.

Face tot ce am făcut și eu.

Marie fixează masca pentru resuscitare peste nasul și gura lui Davis și începe să apese balonul, ca să-i umfle plămânii.

— Tastează codul...

Fac ce-mi cere și tastez 1500 în telefonul din salonul de nou-născuți.

— Cod albastru în salonul de nou-născuți, spun și îmi imaginez cum este întreruptă de la munca ei obișnuită echipa pentru situații de urgență — un anestezist, o asistentă medicală de terapie intensivă, o asistentă care să întocmească procesul-verbal, o infirmieră dintr-o altă secție. Și dr. Atkins, pediatra care l-a văzut pe Davis cu câteva minute în urmă.

— Începe compresiile, îmi spune Marie.

De data aceasta nu mai ezit. Apăș cu două degete cutia toracică a bebelușului, două sute de compresii pe minut. Când se aduce în salon căruciorul cu echipamentul pentru reanimare, întind mâna liberă după fire și îi aplic bebelușului electrozii pe piept, ca să pot vedea pe monitorul cardiac rezultatele eforturilor mele. Brusc, micul salon e ticsit de oameni, toți înghesuindu-se în fața unui pacient care nu măsoară decât 48 de centimetri.

— Încerc să-l intubez! țipă un anestezist la asistenta de terapie intensivă, care încearcă să găsească o venă pe scalp.

— Ei bine, nu-i găsesc vena cefalică, replică ea.

— Am terminat, spune anestezistul şi se dă înapoi, pentru ca asistenta să poată ajunge mai bine la bebeluş.

Ea înţeapă şi eu apăs mai tare cu degetele, în speranţa că o venă — orice venă — va ieşi mai bine în relief.

Anestezistul are privirea aţintită asupra monitorului.

— Opriţi compresiile! spune el, la care eu ridic mâinile ca şi cum aş fi fost prinsă în flagrant delict.

Ne uităm cu toţii la ecran, dar frecvenţa cardiacă e 80.

— Compresiile nu-şi fac efectul, spune el şi atunci eu apăs şi mai tare pe torace.

Dar e atât de uşor să întreci măsura! Un nou-născut nu are muşchi abdominali care să-i protejeze organele din burtică; dacă apăs doar puţin prea tare sau puţin mai departe de centru, îi pot zdrobi ficatul.

— Nu-şi recapătă culoarea, spune Marie. Intră oxigen?

— Se ocupă careva de gazele arteriale? întreabă anestezistul, iar întrebarea lui se contopeşte cu a ei deasupra corpului bebeluşului.

Asistenta ATI îi caută bebeluşului pulsul în regiunea inghinală şi încearcă să-i recolteze sânge din artera femurală, pentru a putea stabili dacă are acidoză. Un curier — un alt membru al echipei pentru situaţii de urgenţă — trebuie să alerge cu proba la laborator. Până primim noi rezultatul, peste o jumătate de oră, nu va mai conta. Până atunci bebeluşul acesta va respira din nou.

Sau nu.

— La dracu'! De ce nu-i putem face puncţia?

— Vreţi să încercaţi? zice asistenta de terapie intensivă. Poftiţi, vă rog.

— Opriţi compresiile! spune anestezistul şi eu fac ce-mi spune.

Monitorul indică o frecvență de 90.

— Aduceți-mi atropină!

Cineva îi înmânează o seringă medicului, care îi scoate teaca, desprinde balonul pentru resuscitare și introduce medicamentul prin tub în plămânii bebelușului. Apoi continuă să preseze balonul, introducând prin bronhii oxigen și atropină.

Într-o situație de criză, timpul devine vâscos. Înaintezi în el atât de încet, încât nu știi dacă trăiești sau retrăiești fiecare clipă îngrozitoare. Îți vezi mâinile făcându-și treaba, acordând ajutor, de parcă nu ți-ar aparține ție. Auzi voci care se ridică panicate și totul capătă o notă discordantă, asurzitoare.

— Ce-ar fi să-i cateterizăm vena ombilicală? întreabă asistenta de terapie intensivă.

— A trecut prea mult timp de la naștere, spune Marie.

Situația se agravează rapid. Instinctiv, apăs mai tare.

— Sunteți prea agresivă, îmi spune anestezistul. Puțin mai ușor.

Dar ce-mi întrerupe mie ritmul e un urlet. Brittany Bauer a intrat în salon și plânge, și se vaită. Încearcă să se apropie de bebeluș, dar o reține asistenta responsabilă cu procesul-verbal. Soțul ei — nemișcat, înmărmurit — se holbează la degetele mele, care apasă toracele copilului său.

— Ce se întâmplă cu el? țipă Brittany.

Nu știu cine le-a dat voie să intre. Pe de altă parte, nu era nimeni care să-i împiedice. De aseară, secția de obstetrică are prea mulți pacienți și prea puțin personal. Corinne e în sala de operații cu cezariana ei de urgență, iar Marie e aici, cu mine. Soții Bauer au auzit probabil strigându-se că avem o urgență. Au văzut probabil personal

medical grăbindu-se să ajungă la salonul de nou-născuţi, unde bebeluşul lor urma să doarmă liniştit după anestezia din timpul unei proceduri de rutină.

Şi eu aş fi venit în fugă până aici.

Uşa se dă de perete şi dr. Atkins, medicul pediatru, îşi croieşte calea spre capul pătuţului lui Davis.

— Ce se întâmplă?

Nimeni nu zice nimic şi atunci îmi dau seama că eu sunt cea care ar trebui să răspundă.

— Eram aici cu bebeluşul, spun, rostind silabele în ritmul compresiilor pe care încă i le mai fac. Era livid şi nu mai respira. Noi l-am stimulat, dar nu a deschis gura după aer şi nu a reînceput spontan să respire, aşa că am început să-i facem resuscitare cardiorespiratorie.

— De când îi faceţi?

— De cincisprezece minute.

— Okay, Ruth, te rog opreşte-te o clipă...

Dr. Atkins se uită la monitorul cardiac. Frecvenţa a ajuns acum la 40.

— Pietre funerare, murmură Marie.

Acesta este termenul pe care-l folosim atunci când vedem complexe QRS largi pe cardiogramă — ventriculul drept reacţionează prea încet la ventriculul stâng; nu există debit cardiac.

Nu mai e nicio speranţă.

După câteva secunde, inima nu mai bate deloc.

— Încetăm, spune dr. Atkins.

Inspiră adânc — aşa ceva nu e niciodată uşor, dar când e vorba de un nou-născut e şi mai rău — şi desprinde balonul de mască şi îl aruncă la gunoi.

— Ora?

Ne uităm cu toţii la ceas.

— Nu exclamă Brittany cu un suspin și cade în genunchi. Nu vă opriți, vă rog! Nu renunțați, vă rog!

— Îmi pare foarte rău, doamnă Bauer, spune pediatra. Dar nu mai putem face nimic pentru fiul dumneavoastră. S-a stins din viață.

Turk se smucește de lângă soția lui și scoate din gunoi balonul pentru resuscitare. Îl dă la o parte pe medicul anestezist și încearcă să fixeze balonul de masca lui Davis.

— Arătați-mi cum! imploră. Fac eu. Nu trebuie să renunțați!

— Vă rog...

— Îl fac eu să respire. Știu că pot...

Dr. Atkins îi pune o mână pe umăr și, în clipa următoare, Turk parcă se năruie; e ca o implozie provocată de durere.

— Nu mai aveți cum să-l readuceți la viață, spune dr. Atkins, la care el își acoperă fața cu mâinile și începe să plângă. Ora? repetă dr. Atkins.

Și asta face parte din procesul-verbal al morții, ca toți cei prezenți în salon să convină asupra momentului când s-a produs decesul.

— Zece și patru, spune Marie și noi toți murmurăm ca un cor sumbru: *Sunt de acord.*

Mă dau înapoi și mă holbez la mâinile mele. Am degetele încă crispate de la compresii. Mă doare sufletul.

Marie îi ia bebelușului temperatura: 35°, a început să se răcească. Turk s-a postat între timp lângă soția lui, pe care o ajută să stea în picioare. Fețele lor sunt lipsite de expresie, încremenite de mirare. Dr. Atkins le vorbește cu blândețe, încearcă să le explice imposibilul.

Corinne se ivește în salon.

— Ruth? Ce naiba s-a întâmplat?

Marie îl înveleşte pe Davis cu păturica şi îi pune iarăşi căciuliţa pe cap. Singura mărturie a traumei suferite este tubuleţul care îi iese, ca un pai de băut, din gura strânsă pungă. Marie îl leagănă pe Davis în braţe, de parcă tandreţea ar mai conta. Îl aşază apoi în braţele mamei sale.

— Scuză-mă, îi spun lui Corinne, deşi ce vreau să spun de fapt este: *Iartă-mă.*

Trec grăbită pe lângă ea, ocolindu-i pe părinţii îndureraţi şi copilul lor mort, şi abia apuc să ajung la toaletă înainte de a mi se face rău. Îmi lipesc fruntea de marginea rece a vasului de WC şi închid ochii, dar încă mai simt presiunea degetelor mele pe coşul pieptului lui, vâjâitul sângelui lui în urechile mele, gustul acru al adevărului pe limba mea: dacă nu aş fi ezitat, bebeluşul acesta ar mai fi putut fi în viaţă.

Am avut odată o pacientă, o adolescentă, al cărei bebeluş s-a născut mort din cauza unei apoplexii utero-placentare de gradul III. Placenta se desprinsese de peretele uterin, iar bebeluşul nu mai avea oxigen; hemoragia a fost atât de gravă, încât era să o pierdem şi pe mamă, nu doar copilul. Bebeluşul a fost trimis la morgă în aşteptarea autopsiei — o procedură standard în statul Connecticut în cazul decesului unui nou-născut. După douăsprezece ore a sosit şi bunica fetei, din Ohio. A vrut să-şi ţină măcar o dată strănepotul în braţe.

Eu am coborât la morgă, unde bebeluşii morţi sunt ţinuţi într-un frigider obişnuit, marca Amana, aşezaţi pe rafturi în saci minusculi de cadavre. Am luat bebeluşul, l-am scos din sac şi am privit câteva clipe trăsăturile lui mititele, perfecte. Arăta ca o păpuşă. Părea că doarme.

Nu m-am putut îndura să pun în brațele acelei femei un bebeluș rece ca gheața, așa că l-am așezat la loc în sac și m-am dus la Urgențe după niște pături electrice. Întoarsă la morgă, am înfășurat bebelușul în mai multe pături, pentru a-i încălzi pielea. Am luat una dintre căciulițele tricotate pe care le punem nou-născuților pe cap, pentru a-i acoperi creștetul pătat cu sânge închegat.

Când moare un nou-născut, nu-l luăm niciodată de lângă mama lui. Dacă o femeie îndurerată vrea să-și țină bebelușul în brațe douăzeci și patru de ore, să doarmă cu el lipit de inima ei, să-i pieptene părul, să-l îmbăieze și să petreacă împreună cu el toate acele momente de care nu va mai avea niciodată parte, o lăsăm să facă ce vrea. Așteptăm până când mama este pregătită să se despartă de el.

Bunica aceea și-a ținut strănepotul în brațe toată după-amiaza. Apoi mi l-a dat mie. Eu mi-am pus un prosop pe umăr, de parcă urma să-l hrănesc, am luat liftul și am coborât cu el la subsolul spitalului, unde se află morga.

S-ar putea crede că cel mai dificil moment din toată experiența aceasta este când mama îți dă ție copilul ei, dar nu este așa. Fiindcă în acel moment, pentru mamă, el încă mai este un copil. Cel mai dificil moment e când îi iei de pe cap căciulița, îl dezvelești de păturică, îi scoți scutecul. Când îl așezi în sac și tragi fermoarul. Când închizi ușa frigiderului.

O oră mai târziu, mă aflu în camera asistentelor și mă pregătesc să-mi iau haina din dulap, când Marie își vâră capul pe ușă.

— N-ai plecat încă? Bine. Ai o secundă?

Dau din cap şi mă aşez la masă, vizavi de ea. Cineva a lăsat pe masă un pumn de caramele. Iau una, îi desfac ambalajul şi simt cum mi se topeşte pe limbă. Sper că mă va reţine să spun ce n-ar trebui să spun.

— Ce dimineaţă! oftează Marie.

— Ce noapte! replic eu.

— Aşa e, tu ai făcut o tură dublă. Clatină din cap: Bieţii părinţi!

— E cumplit.

Nu sunt de acord cu convingerile lor, dar asta nu mă face să cred că au meritat să piardă acel bebeluş.

— A trebuit să o sedăm pe mamă, îmi spune Marie. Pe bebeluş l-au dus jos.

Are bunul-simţ să nu pomenească de tată în prezenţa mea. Marie netezeşte un formular pe masă.

— E doar o formalitate, desigur. Dar trebuie să notez ce s-a întâmplat când a intrat Davis Bauer în stop respirator. Erai în salonul de nou-născuţi?

— Eram acolo în locul lui Corinne, răspund.

Am glasul ferm, liniştit, deşi simt fiecare silabă ca pe o lamă de cuţit în gâtlej.

— Ea a fost chemată de urgenţă în sala de operaţii. Lui Davis Bauer i se făcuse circumcizia la ora nouă şi nu putea fi lăsat nesupravegheat. Fiindcă şi tu erai la cezariana aceea de urgenţă, eu am fost practic singura angajată disponibilă să-l supravegheze.

Vârful pixului lui Marie scrijeleşte hârtia; nimic din toate acestea nu-i este necunoscut sau neaşteptat.

— Când ai observat că nou-născutul nu mai respiră?

Îmi răsucesc limba în jurul bomboanei. O împing în falcă.

— Cu o clipă înainte să vii tu, spun.

Marie dă să spună ceva, dar își mușcă buza. Apasă de două ori butonul pixului și după aceea îl lasă din mână cu un țăcănit definitiv.

— O clipă, repetă, ca și cum ar cântări întinderea și mărimea acestui cuvânt. Ruth... când am intrat eu, tu *stăteai* acolo.

— Făceam ce mi se ceruse, o corectez. Nu mă atingeam de acel copil.

Mă ridic de la masă, îmi închei haina și sper să nu vadă că-mi tremură mâinile.

— Mai e ceva?

— A fost o zi grea, spune Marie. Du-te și odihnește-te!

Dau din cap și ies din încăpere. Dar, în loc să cobor cu liftul la parter, merg mai jos, la subsolul spitalului. În lumina orbitoare a neoanelor din morgă clipesc și aștept să mi se obișnuiască ochii. Mă întreb de ce naiba trebuie să fie puritatea întotdeauna atât de albă.

E singurul bebeluș mort din morgă. Membrele lui sunt încă flexibile, pielea lui încă nu s-a răcit. Are pete pe obraji și picioruțe, dar acesta e singurul indiciu că e altceva decât ceea ce pare la prima vedere: copilul drag al cuiva.

Mă sprijin de o targă din oțel și îl legăn în brațe. Îl țin așa cum l-aș fi ținut dacă mi s-ar fi dat voie. Îi șoptesc numele și mă rog pentru sufletul lui. Îi urez bun venit în această lume cu toate neajunsurile ei și, în același timp, îmi iau rămas-bun de la el.

Kennedy

Ce dimineaţă am avut!

Întâi ne-am trezit prea târziu, fiindcă eu crezusem că Micah a pus ceasul, şi el crezuse că eu l-am pus. Pe urmă fetiţa noastră de patru ani, Violet, a refuzat să mănânce un castron cu Cheerios şi s-a smiorcăit până când Micah s-a declarat de acord să-i prăjească un ou, dar până atunci ea se ambalase deja în asemenea hal, încât a izbucnit iarăşi în lacrimi când Micah i-a pus farfuria în faţă.

— Vreau un cuţit, futu-i! a zbierat Violet şi ăsta cred că a fost singurul lucru care ne-a oprit pe amândoi, pe Micah şi pe mine, din forfoteală.

— A spus ce cred eu că a spus? a întrebat Micah.

Violet s-a mai văicărit o dată — de data aceasta, mai deslușit.

— Vreau un cuţit şi o furculiţă!

Pe mine m-a pufnit râsul, ceea ce l-a făcut pe Micah să-mi arunce o privire ucigătoare.

— De câte ori ţi-am zis să nu mai înjuri? mi-a spus Micah. Ţi se pare amuzant că fata noastră de patru ani înjură ca un birjar?

— În fapt nu a înjurat. În fapt ai înţeles tu greşit.

— Nu face pe avocata cu mine, a mormăit Micah.

— Nu-mi ține predici, am spus eu.

Așa că, atunci când am ieșit din casă — Micah să o ducă pe Violet la grădiniță, înainte de a face una după alta șase operații; eu la serviciu, în direcția opusă —, singurul membru binedispus al familiei noastre era Violet, care luase micul dejun folosindu-se de *toate* instrumentele ei și, pe deasupra, era încălțată cu pantofii ei fițoși cu paiete, fiindcă niciunul dintre părinții ei nu mai avusese energia să o contrazică și în această privință.

După un ceas, nu mai aveam o zi proastă, ci una foarte proastă. Și asta fiindcă, deși am studiat dreptul la Columbia, am absolvit în primele 5% din clasa mea, am lucrat trei ani ca referentă a unui judecător federal, astăzi șeful meu — șeful Biroului Apărătorilor Publici din districtul judiciar New Haven, statul Connecticut —, care m-a trimis să negociez o cauză legată de sutiene.

Warden Al Wojecwicz, directorul penitenciarului din New Haven, șade într-o sală de conferințe sufocantă, împreună cu mine, adjunctul lui și un avocat privat, Arthur Wang. Țin să subliniez că sunt singura femeie din încăpere. Această întrunire a ceea ce eu am ajuns să numesc Comitetul Îți Biți Țiți a fost convocată drept urmare a faptului că nouă, avocatelor, ni s-a interzis acum două luni să mai intrăm în penitenciar cu sutiene cu balene. Deoarece declanșam alarma când treceam prin detectoarele de metale.

Conducerea penitenciarului nu a vrut să se mulțumească să ne controleze prin palpare, ci a insistat că trebuie să ne dezbrăcăm, ceea ce este ilegal și consumă prea mult timp. Noi, inventive ca întotdeauna, am început

să mergem la toaletă şi să ne lăsăm sutienele acolo, ca să putem intra să stăm de vorbă cu clienţii noştri. Dar atunci conducerea penitenciarului ne-a spus că nu putem intra fără sutiene.

Al îşi freacă tâmplele.

— Doamnă McQuarrie, trebuie să înţelegeţi, e vorba despre minimizarea riscurilor.

— Domnule director, ripostez eu, dumneavoastră le daţi voie oamenilor să intre cu *chei*. Ce credeţi că aş putea să fac? Să ajut pe careva să evadeze cu un sutien?

Directorul adjunct nu mă poate privi în ochi. Îşi drege glasul.

— M-am dus la Target şi m-am uitat la sutienele care se vând acolo...

Eu ridic sprâncenele până la rădăcina părului şi mă întorc spre Al.

— L-aţi trimis să facă cercetare de teren?

Înainte ca el să-mi răspundă, Arthur se lasă pe spate în scaun.

— Ştiţi, chestiunea aceasta ne face să ne întrebăm dacă nu ar trebui revizuită politica îmbrăcămintii, cugetă el cu voce tare. Anul trecut am venit să stau de vorbă cu un client în ultima clipă, înainte de a pleca în concediu. Eram încălţat cu sandale şi mi s-a spus că nu pot intra în penitenciar cu ele. Singurii pantofi pe care-i mai aveam la mine erau nişte pantofi de golf, cu crampoane, cu care n-am avut nicio problemă să intru.

— Crampoane, repet. Deci *gheruţele* acelea de *metal* care se fixează pe tălpi? De ce lăsaţi pe cineva să intre cu crampoane, dar nu în şlapi?

Directorul şi adjunctul lui schimbă o privire.

— Păi, din cauza celor care ling picioare, spune adjunctul.

— Vă temeți că cineva ar putea să vă lingă picioarele?

— Da, spune adjunctul sec. Vă rog să mă credeți, e spre protecția dumneavoastră. E ca o vizită conjugală cu piciorul dumneavoastră.

Îmi imaginez o clipă cum ar fi fost viața mea dacă aș fi intrat într-o firmă de avocatură, corporatistă și sterilă, cu perspectiva de a deveni partener. Mă imaginez întâlnindu-mă cu clienții mei în săli de conferințe lambrisate, nu în debarale cărora li s-a schimbat destinația și care miros a pipi și clor. Mă imaginez dând mâna cu un client căruia nu-i tremură degetele — fie din cauza sevrajului la crystal meth, fie din cauza groazei abjecte pe care i-o inspiră un sistem judiciar în care nu are încredere.

Dar facem întotdeauna compromisuri. Când l-am cunoscut pe Micah, tocmai începuse specializarea în oftalmologie la Yale-New Haven. M-a consultat și mi-a spus că am cele mai frumoase colobome pe care le văzuse el vreodată. Când am ieșit prima dată cu el, i-am spus că, în opinia mea, justiția este într-adevăr oarbă, la care el a răspuns că asta e numai din cauză că el nu avusese încă șansa să opereze. Dacă nu m-aș fi căsătorit cu Micah, aș fi luat și eu probabil, la fel ca toți ceilalți studenți din redacția revistei de drept a facultății noastre, calea birourilor de crom din marile orașe. În schimb, Micah a devenit medic specialist, iar eu am renunțat să mai lucrez ca referentă când am născut-o pe Violet. Când am fost pregătită să-mi reiau profesia, Micah a fost cel care mi-a reamintit ce convingeri avusesem eu legate de justiție. Datorită salariului lui am putut să-mi exercit profesia. *Eu am să câștig banii*, îmi spunea Micah. *Tu ai să te lupți să schimbi ceva.* Ca apărător public, nu aveam să mă îmbogățesc niciodată, dar puteam să mă privesc în oglindă fără rușine.

Şi, de vreme ce trăim într-o ţară în care se presupune că justiţia este egală, indiferent câţi bani sau ce vârstă ai, indiferent de rasă, gen sau etnie, n-ar trebui ca apărătorii publici să fie la fel de inteligenţi şi bătăioşi, şi creativi ca orice avocat plătit?

Aşa că îmi pun palmele pe masă.

— Ştiţi ceva, domnule director, eu nu joc golf. Dar port sutiene. Şi ştiţi cine mai poartă sutiene? Prietena mea Harriet Strong, care lucrează ca avocat la ACLU[10]. Am studiat împreună şi încercăm să ne întâlnim o dată pe lună la prânz. Cred că ar fi fascinată să afle despre această întrunire, ţinând cont de faptul că în statul Connecticut este interzisă discriminarea pe criterii de orientare sexuală şi identitate de gen şi ţinând cont de faptul că numai femeile avocat sau acei avocaţi care se identifică drept femei ar purta sutiene când vin să-şi viziteze clienţii în această instituţie. Ceea ce înseamnă că politica dumneavoastră încalcă drepturile avocaţilor *şi* ne împiedică să oferim consiliere juridică. Şi sunt destul de sigură că Harriet ar dori să se intereseze la Asociaţia Femeilor din Barou, a statului Connecticut, câte femei avocat au mai reclamat acest lucru. Cu alte cuvinte, chestiunea aceasta intră în categoria *Aţi dat de dracu' dacă află presa.* Aşa că, data viitoare când am să vin să stau de vorbă cu un client, am să-mi port sutienul cu semicupă Le Mystère mărimea 75C şi am să presupun că — vă rog să-mi scuzaţi metafora — nu ne vom ciocni pe această temă. Presupun corect?

Directorul strânge din buze.

— Sunt convins că vom reveni asupra interdicţiei sutienelor cu balene.

---

[10] American Civil Liberties Union, Uniunea Americană pentru Drepturi Civile.

— Bine, spun și îmi iau servieta. Vă mulțumesc pentru timpul acordat, dar acum trebuie să ajung la tribunal.

Ies cu un aer semeț din mica încăpere, urmată îndeaproape de Arthur. De îndată ce ne aflăm în afara închisorii, în lumina orbitoare a soarelui, începe să rânjească.

— Amintește-mi că nu vreau să fii adversara mea în sala de judecată.

Eu dau din cap.

— *Chiar* joci golf?

— Da, când vreau să mă lingușesc pe lângă vreun judecător, spune. Dar tu *chiar* porți mărimea 75C?

— Asta n-o s-o afli niciodată, Arthur, spun râzând și ne îndreptăm fiecare spre mașinile noastre din parcare, spre lumile diferite în interesul cărora lucrăm.

•

Soțul meu și cu mine nu ne trimitem SMS-uri cu conținut sexual explicit. În schimb, dialogurile noastre constau dintr-o alternanță de naționalități: vietnamez, etiopian, mexican, grec. În sensul de: „Unde comandăm diseară ceva de mâncare?" Dar când ies de la întrunirea mea din penitenciar, văd că am un mesaj de la Micah: *Scuze că m-am purtat ca un cur azi-dimineață.*

Rânjesc și îi scriu: *Nu e de mirare că fata noastră înjură.*

Întâlnire diseară? întreabă Micah.

Degetele mele zboară pe taste. *M-ai convins cu faza cu curul,* îi scriu. *Indian?*

De-abia aștept, îmi răspunde.

Vedeți, de aceea nu pot să-i port pică.

Mama mea, care a crescut în North Carolina cu baluri ale debutantelor, e de părere că nu există problemă care să nu poată fi rezolvată cu puțină loțiune pentru

cuticule şi cremă pentru ochi. De aceea încearcă tot timpul să mă convingă *să am grijă de mine*, ceea ce este un cifru pentru *să depun un efort să arăt bine*, lucru complet ridicol, având în vedere că am un copil mic şi cam o sută de clienţi neajutoraţi în momentul de faţă, toţi meritându-mi timpul în mai mare măsură decât coafeza care ar putea să-mi facă nişte şuviţe.

Anul trecut, mama mi-a făcut un cadou de ziua mea pe care l-am evitat cu bună ştiinţă până în ziua de astăzi: un voucher pentru un masaj de nouăzeci de minute într-un spa. Eu pot să fac o mulţime de lucruri în nouăzeci de minute. Să înregistrez unul sau două dosare, să argumentez o cerere, să-i pregătesc şi să-i servesc lui Violet micul dejun, ba chiar (dacă e să fiu sinceră) să mai strecor şi o tăvăleală în aşternut cu Micah. Dacă am nouăzeci de minute, ultimul lucru pe care vreau să-l fac e să le petrec goală pe o masă, în vreme ce o persoană străină îmi unge corpul cu ulei.

Dar, după cum mi-a atras atenţia mama, voucherul expiră peste o săptămână şi eu nu l-am folosit încă. Aşa că mama — fiindcă ştie că sunt prea ocupată să mă ocup de asemenea detalii — şi-a luat libertatea de a mă programa la Spa-ht On, un centru care prestează servicii pentru femeile de carieră ocupate sau cel puţin aşa zice logoul lor.

Stau în camera de aşteptare şi mă stresez dacă să-mi las chiloţii pe mine sau nu sub halat şi după aceea mă chinui să mă dumiresc cum se descuie şi se încuie dulăpiorul din vestiar. Poate asta e stratagema lor — până ajung la masaj, clientele sunt atât de frustrate, încât nu se poate să nu plece de acolo simţindu-se mai bine decât atunci când au venit.

— Sunt Clarice, îmi spune maseuza cu un glas la fel de suav ca un gong tibetan. Am să ies puțin până vă faceți comodă.

Încăperea e întunecată, luminată de lumânări. Se aude o muzică insipidă. Îmi scot halatul și papucii, mă bag sub cearșaf și mă instalez astfel încât fața mea să se afle deasupra găurii din masa de masaj. După câteva clipe se aude o bătaie delicată în ușă.

— Suntem pregătite?

Nu știu. *Suntem?*

— Vă rog să vă relaxați, spune Clarice.

Încerc. Pe bune! Țin ochii închiși treizeci de secunde. Apoi îi deschid și mă holbez prin gaura din masă la picioarele ei încălțate cu niște pantofi de sport comozi. Mâinile ei ferme se mișcă de-a lungul coloanei mele.

— Lucrați de mult aici? întreb.

— De trei ani.

— Pun pariu că aveți și cliente pe care, de cum le vedeți, v-ați dori să nu fiți nevoită să le atingeți, cuget cu voce tare. De exemplu, cu păr pe spate. Ptiu!

Nu răspunde. Picioarele ei își schimbă locul pe podea. Mă întreb dacă nu cumva, în clipa asta, mă consideră și pe mine una dintre acele cliente.

Chiar vede în corpul meu ceea ce vede și un medic — o suprafață de lucru? Sau îmi vede celulita de pe fund și colăcelul pe care îl ascund de regulă sub banda sutienului și se gândește că mămica yoghină pe care a masat-o acum o oră era într-o formă mult mai bună?

Clarice, nu o chema așa pe fata din *Tăcerea mieilor?*

— O mâncare de bob și o sticlă de Chianti, murmur.

— Poftim?

— Pardon, mormăi cu bărbia teşită de masa de masaj. Greu de vorbit în poziţia asta.

Simt că mi se înfundă nasul. Mi se întâmplă uneori, dacă stau prea mult întinsă cu faţa în jos. Şi atunci trebuie să respir pe gură şi mă gândesc că maseuza ascultă şi că poate îmi curge uneori salivă prin gaura din masă. Alte motive pentru care nu-mi plac masajele.

— Uneori mă gândesc cum ar fi dacă aş avea un accident de maşină şi ar trebui să stau aşa pe burtă, spun. Nu în maşină, ci la spital, cu gâtul într-o chestie de-aia care ţi se prinde de scăfârlie cu şuruburi, ca să nu ţi se deplaseze vertebrele? Dacă mă pun medicii pe burtă şi eu am nasul înfundat, exact ca acum, şi n-am cum să le spun? Sau dacă aş fi într-o comă de-aia în care eşti treaz, dar prizonier în corpul tău şi nu poţi vorbi şi trebuie neapărat să-ţi sufli nasul?

A început să-mi bubuie capul de la poziţia în care stau.

— N-ar trebui să fie atât de complicat. Dacă trăiesc o sută cinci ani şi sunt într-un cămin de bătrâni şi răcesc şi nimeni nu se gândeşte să-mi aducă nişte picături?

Picioarele lui Clarice ies din câmpul meu vizual şi apoi simt un aer răcoros pe picioare, când începe să-mi maseze gamba stângă.

— Mama mi-a făcut cadou de ziua mea masajul acesta, spun.

— Frumos din partea ei...

— Ea e mare fană a cremelor hidratante. Chiar mi-a spus odată că n-aş muri dacă aş scăpa de pielea asta solzoasă de dinozaur, dacă nu vreau ca soţul meu să-şi ia tălpăşiţa într-o bună zi. Eu am obiectat că, dacă loţiunea hidratantă e ceea ce-mi ţine mie căsnicia

intactă, atunci înseamnă că am o problemă mult mai mare decât dacă am sau nu timp să-mi fac o programare la masaj...

— Doamnă McQuarrie? spune maseuza. Nu cred să mai fi avut vreodată o clientă care să aibă atâta nevoie de un masaj ca dumneavoastră.

Nu știu de ce, dar asta mă face să mă simt mândră.

— Și, cu tot riscul de a rămâne fără bacșiș, nu cred să mai fi avut vreodată o clientă care să se poarte atât de aiurea în timpul unui masaj.

Acum mă simt și mai mândră.

— Vă mulțumesc, spun.

— Poate încercați puțin... să vă relaxați. Să nu mai vorbiți. Să vă limpeziți mintea.

Închid iar ochii. Și încep să înșir în gând tot ce mai am de făcut.

— Dacă vă interesează, murmur, să știți că nici la yoga nu sunt bună.

În zilele când eu lucrez până târziu, iar Micah trebuie să mai rămână la spital, o ia mama pe Violet de la grădiniță. E o situație de pe urma căreia avem toate trei de profitat — eu nu trebuie să plătesc un babysitter, mama petrece timp cu singura ei nepoată, iar Violet o adoră pe mama. Nimeni nu știe să organizeze un ceai ca mama, care insistă să folosească vechiul ei serviciu de porțelan de la nuntă și șervetele de in și toarnă dintr-un ceainic ceaiul îndulcit. Eu știu că, atunci când ajung acasă, lui Violet i s-a făcut baie, i s-a citit și a fost dusă la culcare. Și mi-au mai rămas și mie de la ceaiul de după-amiază fursecuri cu lămâie și fursecuri de ovăz, cu stafide, călduțe încă, într-o cutie Tupperware.

Iar bucătăria mea e mai curată decât am lăsat-o eu de dimineaţă.

Mama îl scoate din minţi pe Micah.

— Ava e bine intenţionată, îi place lui să spună. Dar şi Joseph McCarthy era bine intenţionat.

Micah spune că mama e un buldozer deghizat într-o frumuseţe din Sud. Are dreptate, într-un fel. Mama face ce face şi obţine ce şi-a dorit, înainte ca tu să-ţi dai seama că te-a fentat.

— Salut! spun şi îmi trântesc servieta pe canapea, când Violet se aruncă în braţele mele.

— Am pictat cu degetele, mă anunţă Violet şi ridică palmele.

Sunt încă albăstrii.

— N-am putut să aduc desenul acasă, e încă ud.

— Bună, scumpa mea, spune mama venind din bucătărie. Cum a fost astăzi la serviciu?

Vocea ei mă duce întotdeauna cu gândul la heliotrop şi la o plimbare într-o decapotabilă şi la soarele care-ţi bate în creştet.

— Ah, ca de obicei, răspund. N-am avut niciun client care să încerce să mă omoare, aşa că a fost okay.

Săptămâna trecută, un bărbat acuzat de atac deosebit de grav, pe care-l reprezentam eu la proces, a încercat să mă strângă de gât la masa apărării, când judecătorul a stabilit o cauţiune neobişnuit de mare. Încă nu sunt sigură dacă clientul meu chiar s-a înfuriat sau intenţiona să arunce sămânţa unei apărări bazate pe alienare mintală. Dacă a doua variantă este cea corectă, atunci jos pălăria că a luat măsuri cu atâta timp înainte.

— Kennedy, nu în faţa F-E-T-E-I. Vi, puiule, îi aduci tu bunicii poşeta?

O las pe Violet din braţe şi ea dă fuga în vestibul.

— Ştii că atunci când spui aşa ceva îmi vine să mă duc la medic să-mi prescrie Xanax, oftează mama. Am crezut că o să-ţi cauţi un job adevărat, când Violet va merge la grădiniţă.

— Unu la mână, am un job adevărat, doi la mână, tu iei deja Xanax, aşa că e o ameninţare falsă.

— Chiar trebuie să ai contraargumente la *toate*?

— Mda. Sunt avocat.

Abia atunci îmi dau seama că mama e în palton.

— Ţi-e frig?

— Ţi-am spus că azi nu pot sta prea mult. Mă duc cu Darla la cursul acela de contradans, să cunoaştem şi noi nişte tipi bine de vârsta a treia.

— Nu mi-ai spus.

— Ba da. Săptămâna trecută. Dar tu nu m-ai ascultat, scumpo.

Violet se întoarce în cameră şi îi dă poşeta.

— Eşti o drăguţă, spune mama. Dă-mi un pupic!

Violet se aruncă de gâtul mamei.

— Dar nu poţi să pleci, zic. Am o întâlnire.

— Kennedy, tu eşti o femeie măritată. Singura care are nevoie de o întâlnire sunt eu. Şi Darla şi cu mine ne-am făcut nişte planuri măreţe în privinţa aceasta.

Iese din cameră cu un aer maiestuos şi eu mă aşez pe canapea.

— Mami, spune Violet, mâncăm pizza?

Mă uit la pantofii cu paiete din picioarele ei.

— Am o idee mai bună, spun.

— Măi, să fie! exclamă Micah când mă vede şezând la masă în restaurantul indian, împreună cu Violet,

care n-a mai fost niciodată într-un restaurant adevărat. Ce surpriză!

— Ne-a lăsat baltă babysitterul, spun şi strecor o privire în direcţia lui Violet. Şi ne aflăm în pragul unei crize nucleare, aşa că am comandat deja.

Violet colorează faţa de masă din hârtie.

— Tati, îl anunţă, vreau pizza.

— Dar ţie-ţi place mâncarea indiană, Vi, spune Micah.

— Ba nu-mi place. Vreau pizza, insistă ea.

Exact în clipa aceea vine ospătarul cu mâncarea.

— La fix, murmur eu. Vezi, scumpo?

Violet înalţă capul către ospătar şi se holbează cu ochii ei albaştri la turbanul sikh de pe capul lui.

— De ce şi-a pus prosop pe cap?

— Nu fi nepoliticoasă, puiule, replic eu. Se numeşte turban şi unii indieni poartă aşa ceva.

Violet îşi încreţeşte fruntea.

— Dar nu arată ca Pocahontas.

Îmi vine să intru în pământ, dar afişez un zâmbet.

— Îmi cer scuze, îi spun ospătarului, care ne aşază acum pe masă cât mai iute toate felurile comandate. Violet... uite, preferata ta. Tikka masala de pui.

Îi pun câteva linguri de mâncare pe farfurie, din dorinţa de a-i distrage atenţia până se îndepărtează ospătarul.

— Vai, Doamne! îi şoptesc lui Micah. Dacă o să creadă că suntem nişte părinţi îngrozitori? Sau nişte *oameni* îngrozitori?

— Poţi să dai vina pe Disney.

— Să fi zis mai bine altceva?

Micah ia o lingură de vindaloo şi şi-o pune pe farfurie.

— Mda, zice. Să fi zis italian în loc de indian.

Turk

Stau în mijlocul camerei copiilor, în care fiul meu nu va sta niciodată.

Pumnii îmi atârnă pe lângă corp ca două nicovale; îmi vine să-i agit. Îmi vine să crăp cu ei tencuiala. Îmi vine să dărâm toată afurisita asta de cameră.

Brusc, simt o mână fermă pe umăr.

— Ești gata?

Francis Mitchum, socrul meu, stă lângă mine.

E duplexul lui — Brit și cu mine locuim într-o parte a casei, el în cealaltă. Francis traversează încăperea și smulge de pe galerii perdelele cu Peter Rabbit. Pe urmă toarnă vopsea într-o tăviță și începe să zugrăvească pereții în alb, așa cum erau acum nici o lună, înainte ca Brit și cu mine să-i zugrăvim într-un galben-pal. Primul strat nu acoperă în întregime vopseaua de dedesubt, care încă se mai zărește vag, precum ceva prins sub un strat de gheață. Inspir adânc și mă întind sub patul cu gratii. Iau de jos cheia imbus și încep să desfac șuruburile pe care le strânsesem cu atâta grijă, pentru că nu voiam ca, din cauza mea, fiului meu să i se întâmple ceva.

Cine putea ști că nu era *neapărat* nevoie de o cauză?

Pe Brit am lăsat-o la spital dormind, după ce i-au dat un calmant, ceea ce e mult mai bine faţă de cum era azi-dimineaţă. Am crezut că nimic nu poate fi mai cumplit decât plânsetele care nu mai încetau, decât sunetele cu care se năruia întreaga ei fiinţă. Dar pe la ora 4 dimineaţa, totul a încetat. Brit n-a mai scos un sunet. Doar se holba la perete, cu faţa lipsită de expresie. Nu-mi răspundea când o strigam pe nume; nici măcar nu se uita la mine. Medicii i-au dat ceva de dormit. Somnul e cel mai bun leac, aşa mi-au spus.

Eu n-am închis un ochi. Dar ştiu că, pe mine, nu somnul o să mă facă să mă simt mai bine. Eu trebuie să mă dezlănţui, să distrug ceva. Trebuie să-mi alung durerea cu lovituri de pumn, să-i dau o altă ţintă.

Mai răsucesc o dată cheia şi patul se prăbuşeşte. Salteaua lui grea îmi cade pe piept. Când aude bufnitura, Francis se întoarce.

— Eşti okay?

— Mda, îngaim cu respiraţia tăiată.

Doare, dar e o durere pe care o înţeleg. O să mă aleg cu o vânătaie, care o să dispară. Mă strecor de sub grămada de scânduri şi le trag un şut cu bocancul.

— Cred că era oricum de rahat.

Francis se încruntă.

— Ce ai de gând să faci cu el?

Nu pot să-l păstrez. Ştiu că la un moment dat, dacă avem noroc, Brit şi cu mine s-ar putea să mai avem un copil, dar dacă aş pune patul ăsta în camera copilului ar fi ca şi cum al doilea copil ar trebui să doarmă cu o fantomă.

Când vede că nu răspund, Francis se şterge pe mâini cu o cârpă şi se apucă să strângă scândurile.

— Liga Femeilor Ariene o să-l primească bucuros, spune Francis.

Brit s-a dus de câteva ori la întrunirile lor. Era o gașcă de femei, foste skinheads, care se duceau la WIC[11] cu documente false și primeau gratis lapte praf pentru sugari, fentând astfel sistemul, ca să le ajute pe femeile ale căror bărbați erau în închisoare pentru că luptaseră pentru cauză.

Francis nu mai e ca pe vremuri. E șeful echipei de zidari în care lucrez și eu, are un rating bunicel pe Angie's List[12] și votează Tea Party[13]. (Vechii skinheads nu mor. Mai demult aderau la Ku Klux Klan, acum aderă la Tea Party. Nu mă credeți? Atunci mergeți și ascultați discursul unuia din Klan și comparați-l cu discursul unui Patriot din Tea Party. Acum zic *guvern federal* în loc de *evreu*, *ăi cu tendințe sociale din țara noastră* în loc de *poponari*, și *asistență socială* în loc de *negrotei*.) Dar în anii optzeci și nouăzeci era o legendă. White Alliance Army a lui avea tot atâta impact cât White Aryan Resistance a lui Tom Metzger, World Church of the Creator a lui Matt Hale, National Alliance a lui William Luther Pierce și Aryan Nations a lui Richard Butler.[14] Pe atunci o creștea singur pe Brit, iar escadronul terorii, în care era și el, cutreiera străzile din New Haven

---

[11] Special Supplemental Nutrition Program for Women, Infants and Children (WIC), program federal de asistență alimentară a femeilor însărcinate sau care alăptează, precum și a sugarilor și copiilor sub 5 ani, din familii cu venituri mici.

[12] Site american de cotare a firmelor locale.

[13] Mișcare radical-conservatoare din interiorul Partidului Republican.

[14] Spre deosebire de White Alliance Army, care este fictivă, celelalte sunt organizații nord-americane reale, rasiste, neonaziste, naționaliste și separatiste, adepte ale ideologiei Supremației Albe.

cu ciocane, crose de hochei, ciomege, ţevi de plumb — şi caftea negrotei, poponari şi evrei, în vreme ce Brit, care încă era un bebeluş, dormea în maşină.

Dar când situaţia a început să se schimbe pe la mijlocul anilor nouăzeci — când guvernul a zdrobit trupele de skinheads —, capii lor, ca, de exemplu, Francis, s-au trezit cu coaiele prinse în cleşte, în drum spre pârnaie. Francis a priceput că, dacă nu vrei să ţi se taie capul, trebuie să-l pleci. El a fost cel care a schimbat structura Mişcării White Power, transformând-o dintr-o organizaţie într-o puzderie de celule mici, formate din prieteni cu aceleaşi convingeri politice. El ne-a spus să ne lăsăm părul să crească. Să studiem. Să facem armata. Să nu mai atragem atenţia. Ajutat de mine, a creat şi a administrat un site web şi un forum. *Acum nu mai suntem trupe*, îmi spunea tot mereu. *Suntem celule de vrajbă în interiorul sistemului.*

Şi, într-adevăr, oamenii au fost şi mai îngroziţi să ştie că umblăm şi trăim nevăzuţi printre ei.

Mă gândesc la pătuţul pe care-l va primi Liga Femeilor Ariene. La masa de schimbat scutece, pe care am cumpărat-o la mâna a doua şi am şmirgheluit-o. La hăinuţele pe care le-a luat Brit de la un magazin caritabil şi care acum stau împăturite în scrin. La pudra şi şamponul de bebeluşi, la biberoane. Mă gândesc că le va folosi un alt copil, un copil *viu*.

Mă ridic atât de repede de jos, încât ameţesc şi o vreme stau şi mă holbez la imaginea mea reflectată într-o oglindă cu balonaşe pictate pe ramă. Când am venit într-o zi acasă de la slujbă şi am găsit-o pe Brit la masă, cu o pensulă în mână, am făcut mişto de ea că o să ajungă ca Martha Stewart. Ea a râs şi a spus că singurul lucru pe care-l are în comun cu Martha Stewart e un cazier.

Mi-a pictat un balon pe obraz și atunci am sărutat-o și, în momentul acela, când am ținut-o în brațe, cu bebelușul nenăscut între noi, totul a fost perfect.

Acum am cearcăne la ochi, sunt neras, am părul unsuros. Arăt ca un fugar.

— În pizda mă-sii! mormăi și ies din cameră trântind ușa.

În baie pun mâna pe aparatul de ras. Îl bag în priză și dintr-o singură mișcare îmi rad o fâșie de păr de pe mijlocul capului. Tai și de o parte, și de alta. Smocuri de păr îmi cad pe umeri și în chiuvetă. Pe măsură ce dispare părul, se ivește ca la o scamatorie, în vârful capului, puțin mai sus de rădăcina părului, o imagine: o svastică neagră, cu contururi groase, în centrul căreia se încolăcesc inițialele mele și ale lui Brit.

Mi-am făcut-o când Brit a spus că da, vrea să se mărite cu mine.

Aveam douăzeci și unu de ani și eram mangă.

Când am venit să-i arăt lui Brit mărturia dragostei mele, ea n-a apucat să zică nimic, fiindcă Francis a venit imediat la mine și mi-a ars o palmă peste ceafă.

— Chiar ești așa de tâmpit cum pari? m-a întrebat. Tu nu pricepi ce înseamnă *sub acoperire*?

— E secretul meu, i-am spus lui și i-am zâmbit lui Brit. Secretul *nostru*. Când o să-mi crească părul, nimeni, în afara noastră, n-o să știe ce am acolo.

— Și dacă chelești? a întrebat Francis.

Și-a dat seama după mutra mea că la aspectul ăsta nu mă gândisem.

Francis nu mi-a mai dat voie să ies din casa lui vreme de două săptămâni, până nu s-a mai văzut decât o umbră întunecată sub părul foarte scurt, care arăta cam ca râia.

Acum iau o lamă şi nişte cremă de ras şi termin ce am început. Îmi trec mâna peste pielea netedă a capului. Mi-l simt mai uşor. Simt un curent de aer pe după urechi.

Mă întorc în camera de copii, care acum nu mai e o cameră de copii. Pătuţul a dispărut şi restul mobilierului stă îngrămădit în hol. Toate celelalte lucruri sunt în cutii, datorită lui Francis. Înainte să-i dea drumul lui Brit din spital azi după-amiază, am să pun la loc în cameră cadrul de pat şi noptiera şi ea va vedea iarăşi camera de oaspeţi care era aici cu câteva luni în urmă.

Îl privesc fix pe Francis, doar-doar îndrăzneşte să-mi zică ceva. Ochii lui urmăresc conturul tatuajului meu, de parcă l-ar căuta de o cicatrice.

— Am înţeles, băiete, spune cu un ton blând. Ai pornit la război.

Nimic nu e mai rău decât să pleci dintr-un spital fără copilul pe care te-ai dus acolo să-l naşti. Brit şade într-un scaun cu rotile (regulamentul spitalului) pe care-l împinge un brancardier (tot regulamentul spitalului). Pe mine m-au pus să merg în spate, cu o căciulă trasă pe frunte. Brit şade cu privirea aţintită asupra mâinilor pe care le ţine împreunate în poală. Mi se pare mie sau toată lumea se holbează la noi? Se întreabă ce boală o fi având femeia asta, care nu e nici cheală, n-are nici ghips sau vreo altă problemă vizibilă?

Francis a tras deja SUV-ul pe aleea în formă de potcoavă din faţa spitalului. Un agent de pază ne deschide portiera din spate, în timp ce eu o ajut pe Brit să se ridice din cărucior. Sunt uimit cât de uşoară e şi mă întreb dacă o să-şi ia zborul, de îndată ce mâinile ei vor da drumul braţelor scaunului cu rotile.

Panica îi traversează o clipă faţa. Observ cum se trage speriată înapoi, din faţa grotei întunecate a banchetei din spate, de parcă s-ar ascunde vreun monstru acolo.

Sau un scaun de bebeluş.

Îi cuprind talia cu braţul.

— Iubito, îi şoptesc. E okay.

Spatele ei se îndreaptă, Brit îşi adună forţele pentru a urca în maşină. Când îşi dă deama că nu şade lângă un scaun de bebeluş, toţi muşchii ei se relaxează, iar Brit se sprijină cu ochii închişi de speteaza banchetei.

Eu urc în faţă. Francis îmi prinde privirea şi ridică din sprâncene.

— Cum te simţi, buburuză? o întreabă, spunându-i aşa cum îi spunea când era mică.

Brit nu răspunde. Clatină doar din cap, în vreme ce o lacrimă mare i se scurge pe obraz.

Francis ambalează motorul şi iese de pe alee ca şi cum ar putea să calce cu maşina tot ce s-a întâmplat aici.

Undeva la subsol, într-un frigider, e copilul meu. Sau poate că între timp l-au luat şi acum zace pe o masă de autopsie, spintecat ca un curcan de Thanksgiving.

I-aş putea spune lui Francis ce s-a întâmplat. I-aş putea spune ce Grozăvie văd de fiecare dată când închid ochii: Cum loveşte cioara aia în pieptul fiului meu.

Era singură cu Davis. Le-am auzit pe celelalte asistente vorbind pe culoar. Era singură, când n-avea ce să caute acolo. Cine ştie ce s-a întâmplat când n-a văzut-o nimeni?

Mă uit în spate, la Brit. Când privesc în ochii ei, văd că sunt goi.

Dacă nu e cel mai rău lucru că mi-am pierdut copilul? Dacă cel mai rău lucru e că mi-am pierdut şi nevasta?

***

După liceu m-am mutat la Hartford şi am început să lucrez la Colt's Manufacturing. M-am dus la câteva cursuri de la colegiul comunitar[15] de acolo, dar rahaturile liberale pe care le debitau profesorii ăia m-au scârbit în asemenea măsură, încât am abandonat. Dar am continuat să-mi fac veacul prin preajma colegiului. Primul meu recrut a fost un skater slăbănog, cu păr lung, care s-a băgat în faţa unui negru la coada din cafeneaua colegiului. Negroteiul l-a îmbrâncit, Yorkey l-a îmbrâncit şi el pe negrotei şi a spus:

— Dacă chiar nu-ţi place aici, du-te înapoi în Africa.

A urmat o bătaie cu mâncare, de proporţii epice, care s-a terminat când i-am întins eu lui Yorkey o mână şi l-am scos din învălmăşeală.

— Ştii ceva, i-am spus când stăteam afară şi fumam, nu trebuie să fii o victimă.

Şi apoi i-am dat un exemplar din *The Final Call,* publicaţia organizaţiei Nation of Islam[16], pe care o lipisem pe toate afişierele din campus.

— Vezi asta? i-am spus şi am făcut câţiva paşi, convins fiind că o să mă urmeze. Spune-mi şi mie de ce nu se duce nimeni la uniunea studenţilor negri şi face nişte

---

[15] Community college, instituţie publică de învăţământ superior, cu o durată de studii de doi ani, după care studenţii pot să-şi transfere o parte din credite la un colegiu de patru ani şi să-şi continue studiile universitare, pentru a obţine titlul de bachelor.

[16] Naţiunea Islamului, mişcare afro-americană religioasă şi politică, născută în anii '30 ca revoltă împotriva discriminării rasiale, dar considerată de către critici antisemită şi adeptă a ideologiei Supremaţiei Negre.

arestări pentru discurs instigator la ură? Și apropo, cum de nu există o uniune a studenților *Albi*?

Yorkey a pufnit pe nas.

— Fiindcă *asta*, a spus, ar fi *discriminare*.

M-am uitat la el de parcă era Einstein.

— Exact.

După aceea a fost simplu. Îi căutam pe puștii terorizați de musculoșii din colegiu și interveneam, ca să știe că au pe cineva care-i protejează. Îi invitam să iasă cu noi după cursuri și le puneam în mașină muzică de la Skrewdriver, No Remorse, Berzerker, Centurion. Trupe White Power care sunau ca niște mârâituri de diavol, de-ți venea să te pui cu toată lumea.

Îi făceam să creadă că sunt niște oameni valoroși prin simplul fapt că se născuseră albi. Când se plângeau de ceva din colegiu, de orice, de la înmatriculare până la mâncare, le aminteam că președintele acestei instituții e evreu și că totul face parte dintr-un plan mai amplu al Guvernului Sionist de Ocupație, de a ne asupri pe noi. Și i-am învățat că „Noi" înseamnă „Albii".

Le luam iarba și pastilele și le aruncam la gunoi, fiindcă narcomanii te trădează. Le schimbam înfățișarea după gustul meu.

— Am o pereche tare de tot de bocanci Doc Martens, i-am spus lui Yorkey. Sunt exact mărimea ta. Dar n-am de gând să-i dau unui tip cu părul unsuros, prins în coc.

A doua zi a apărut tuns frumos, cu ceafa rasă. N-a trecut mult timp și aveam propriul meu escadron: proaspăt înființata divizie din Hartford a NADS.

Pun pariu că i-am învățat pe studenții de la colegiul ăla mai multe decât orice profesor șmecher. Le-am arătat

care sunt diferenţele elementare dintre rase. Le-am dovedit că, dacă nu eşti prădător, eşti pradă.

Mă trezesc într-o baltă de sudoare, căznindu-mă să ies dintr-un vis urât. Imediat întind mâna după Brit, peste aşternuturi, dar nu e nimeni acolo.

Îmi cobor picioarele pe podea şi mă pun în mişcare, împingându-mă prin întuneric ca printr-o mulţime de oameni. Merg ca un somnambul, atras de camera pe care Francis şi cu mine ne-am căznit atâta să o zugrăvim, înainte să vină Brit de la spital.

O găsesc pe Brit stând în prag, cu braţele încrucişate în jurul bustului, de parcă ar avea nevoie de susţinere ca să stea în picioare. Lumina lunii intră pe fereastră, aşa că Brit e prinsă în propria ei umbră. Ochii mi se obişnuiesc cu întunericul şi încerc să văd ce vede ea: vechiul fotoliu, cu un mileu pe tetieră; cadrul patului dublu, pentru musafiri. Pereţii, iarăşi albi. Încă se mai simte mirosul de vopsea.

Îmi dreg glasul.

— Ne-am gândit că e mai bine aşa, spun cu voce stinsă.

Se răsuceşte, dar numai pe jumătate, aşa că preţ de o secundă pare făcută numai din lumină.

— Dacă nu s-a întâmplat niciodată? şopteşte Brit. Dacă e numai un coşmar?

Poartă una dintre cămăşile mele de flanelă — în asta-i place ei să doarmă — şi îşi ţine mâinile pe burtă, cu degetele răsfirate.

— Brit, spun şi fac un pas spre ea.

— Dacă n-o să şi-l mai amintească nimeni?

O trag spre mine şi o strâng în braţe, îi simt pe piept respiraţia fierbinte. E ca un foc.

— Iubito, jur! N-o să las pe nimeni să-l uite.

***

Am un singur costum. De fapt, Francis și cu mine avem un singur costum pe care-l purtăm cu rândul. Nu prea ai nevoie de haine elegante când lucrezi ziua în construcții și administrezi noaptea un site White Power. Dar a doua zi după-amiaza îmbrac costumul — negru, în dungulițe, genul în care îmi imaginez că Al Capone ar fi arătat foarte ferchez — și o cămașă albă și îmi pun o cravată, pentru că Brit și cu mine mergem la spital să ne întâlnim cu Carla Luongo, avocata de la Managementul de Risc, care a fost de acord să stea de vorbă cu noi.

Dar când ies din baie, proaspăt bărbierit, cu tatuajul de pe cap la vedere și inconfundabil, sunt surprins să o găsesc pe Brit ghemuită pe pat, în cămașa mea de flanelă și niște pantaloni de trening.

— Iubito, îi spun. Avem întâlnire cu avocata, ai uitat?

I-am spus acum o jumătate de oră. N-avea cum să uite.

Ochii ei se rostogolesc în cap, spre mine, ca două bile de rulment. Limba ei învârte cuvintele în gură, de parcă ar fi mâncare.

— Nu... vreau... să merg... acolo.

Îmi întoarce spatele, se acoperă cu așternuturile și abia atunci văd sticluța de pe noptieră: somniferele pe care i le-a dat medicul, ca să treacă mai ușor peste faza asta. Inspir adânc și trag de ea să se ridice. E ca un sac de nisip, grea și imobilă. *Un duș*, îmi trece prin minte, dar asta ar însemna să intru cu ea în cabină și nu mai avem timp. Iau, în schimb, paharul cu apă de pe noptieră și îi arunc apa peste față. O scuipă din gură, dar se ridică singură în capul oaselor. Trag hainele de dormit de pe

ea şi scot din sertarul ei primele lucruri decente care-mi cad în mână: o pereche de pantaloni negri şi un pulover care se încheie cu nasturi în faţă. În timp ce o îmbrac, mă străfulgeră o imagine, cum îmi îmbrac copilul, şi atunci smucesc cu atâta forţă de braţul ei, încât scânceşte şi o sărut pe încheietura mâinii.

— Îmi pare rău, iubito, murmur şi o pieptăn cu gesturi mai delicate şi îi prind, cum pot, părul într-o coadă de cal.

Îi vâr picioarele în nişte pantofiori negri — care ar putea fi nişte papuci de casă —, o ridic în braţe şi o trag după mine până la maşină. Când ajungem la spital, Brit e aproape catatonică.

— Te rog să nu adormi, o implor şi o susţin cu un braţ pe după talie, când intrăm. Pentru Davis.

Poate că a înregistrat totuşi ce i-am spus, fiindcă atunci când suntem poftiţi în biroul avocatei, ochii ei se deschid puţin.

Carla Luongo e spanioloaică, aşa cum mă gândisem după nume. Se aşază pe un scaun şi ne invită să luăm loc pe canapea. Când îmi iau căciula de pe cap, văd că e cât pe-aci să-şi înghită limba. Foarte bine. Să ştie din capul locului cu cine are de-a face.

Brit se reazemă de mine.

— Soţia mea, o lămuresc, încă nu se simte bine.

Avocata dă înţelegătoare din cap.

— Domnule şi doamnă Bauer, permiteţi-mi să-mi exprim cele mai profunde regrete pentru pierderea pe care aţi suferit-o.

Nu-i răspund.

— Sunt sigură că aveţi întrebări, spune.

Mă aplec spre ea.

— Eu nu am întrebări. Eu știu ce s-a întâmplat. Asistenta aia neagră mi-a ucis fiul. Am văzut-o cu ochii mei cum îl lovea în piept. I-am spus șefei ei că nu vreau ca ea să pună mâna pe copilul meu, și ce s-a întâmplat? Cea mai neagră temere a mea s-a împlinit.

— Vă dați desigur seama că doamna Jefferson își făcea doar datoria...

— A, da? Și una dintre datoriile ei a fost să nu respecte ordinul șefei ei? Doar scria în fișa lui Davis.

Avocata se ridică și ia un dosar de pe birou. Pe margine sunt lipite niște bilețele colorate, un fel de cifru, mă gândesc. Îl deschide și văd și eu de aici, de pe canapea, biletul acela. Își umflă nările, dar nu comentează.

— Asistenta aia nu trebuia să-l îngrijească pe fiul meu, spun, dar a fost lăsată singură cu el.

Carla Luongo se uită la mine.

— De unde știți asta, domnule Bauer?

— De la angajatele dumneavoastră, care nu știu să-și țină gura. Am auzit-o spunând că i-a ținut locul unei alte asistente. Cu o zi înainte a făcut pe nebuna, fiindcă cerusem să nu se mai ocupe ea de fiul meu. Și ea ce a făcut? Mi-a lovit copilul. Am *văzut-o*, spun și simt cum îmi țâșnesc lacrimi din ochi.

Le șterg cu mâna și mă simt ca un prost, ca un bleg.

— Știți ceva? Eu îmi bag picioarele. Am să fac spitalul ăsta să plătească. Mi-ați omorât băiatul; acum o să plătiți pentru asta.

Ca să fiu sincer, habar n-am cum funcționează sistemul judiciar; eu am făcut tot ce-am putut ca să mă feresc de polițiști. Dar am văzut la televizor destule spoturi de interes public, ca să cred că, dacă poți scoate bani dintr-un proces fiindcă te-ai îmbolnăvit de plămâni din

cauză de azbest, sigur te alegi cu ceva şi atunci când îţi moare copilul, când ar fi trebuit să primească o îngrijire medicală de calitate.

Îmi înşfac cu o mână jacheta şi cu cealaltă o trag pe Brit după mine, spre ieşire. Nici n-am deschis bine uşa, că aud în spatele meu vocea avocatei.

— Domnule Bauer, spune. De ce să daţi în judecată spitalul?

— Faceţi mişto de mine?

Face un pas spre noi şi închide uşa cu un gest blând, dar ferm.

— De ce să daţi în judecată *spitalul*, repetă, când totul indică faptul că Ruth Jefferson este persoana care v-a ucis copilul?

Cam după un an de când conduceam trupa NADS din Hartford, ajunsesem să avem venituri stabile. Eu furam arme de la Colt's, măsluind inventarele, şi le vindeam apoi pe străzi. Pe majoritatea le vindeam negrilor, fiindcă oricum aveau de gând să se omoare unii pe alţii cu ele şi fiindcă plăteau de trei ori mai mult pentru ele decât italienii. Yorkey şi cu mine ne ocupam de operaţiune şi, într-o noapte când ne întorceam cu maşina acasă de la o tranzacţie, ne-am trezit cu o maşină de poliţie în spatele nostru, care-mi făcea semne cu farurile.

Yorkey era să se cace pe el de frică.

— În pizda mă-sii! Ce ne facem?

— Tragem pe dreapta, am spus.

Doar nu mai aveam în maşină arma furată. Tot ce trebuia să ştie poliţiştii era că Yorkey şi cu mine ne întorceam acasă de la o petrecere din apartamentul unui amic. Dar când ne-au cerut să coborâm din maşină, Yorkey era leoarcă de sudoare. Avea o mutră extrem de vinovată

şi probabil de aceea au început să ne percheziţioneze maşina. Eu am aşteptat frumos, fiindcă ştiam că nu am nimic de ascuns.

Ceea ce nu se putea spune şi despre Yorkey. Arma nu fusese singurul lucru tranzacţionat în noaptea aceea. În timp ce eu negociam, Yorkey îşi cumpărase nişte crystal meth.

Dar, fiindcă era în bordul maşinii *mele*, m-au băgat la zdup pe mine.

Faza cu închisoarea a fost că era o lume pe care o înţelegeam, unde toţi erau despărţiţi după rasă. Am încasat şase luni pentru posesie de droguri şi mi-am propus să petrec fiecare secundă din ele punându-mi la cale răzbunarea. Înainte de a face parte din NADS, Yorkey se mai drogase; era o chestie care ţinea de cultura skaterilor. Dar băieţii din escadronul meu nu se atingeau de droguri. Şi nici prin cap nu le-ar fi trecut să le ascundă în maşina mea.

În închisoare, bandele de negri sunt în majoritate, aşa că bandele de Latino şi cele de Albi fac uneori coaliţie. Dar ce încerci, în primul rând, să faci în puşcărie e să-ţi ţii minţile la un loc şi să nu te bagi în vreun bucluc. Ştiam că, dacă întâmplător s-ar fi aflat acolo careva din Mişcarea White Power, mai devreme sau mai târziu m-ar fi găsit — dar speram să nu mă găsească întâi negroteii.

Mi-am făcut un obicei din a fi tot timpul cu nasul în Biblie. Aveam nevoie de Dumnezeu în viaţa mea, pentru că aveam un apărător public şi, atunci când ai un apărător public, speri să-L ai şi pe Dumnezeu de partea ta. Dar nu citeam pasajele din Scriptură pe care le citisem înainte, când învăţasem doctrinele teologiei Identităţii Creştine. Citeam, în schimb, cu aviditate pasajele despre suferinţă,

mântuire şi speranţă. Ţineam post, pentru că citisem despre asta în Biblie. Şi în timpul postului Dumnezeu mi-a spus să mă înconjor de alţi oameni de felul meu.

Aşa că a doua zi m-am înfiinţat la grupul de lectură din Biblie, care funcţiona în cadrul închisorii.

Eram singurul tip care nu era negru.

La început ne-am holbat doar unii la alţii. Pe urmă individul care conducea grupul i-a făcut un semn din bărbie unui puştan care nu putea fi cu mult mai în vârstă decât mine şi care mi-a făcut atunci un loc lângă el. Ne-am ţinut cu toţii de mână şi, când am apucat mâna lui, era moale, cum fuseseră mâinile tatălui meu. Habar n-am de unde mi-a venit ideea asta, dar la asta m-am gândit când au început ei să zică Tatăl nostru şi brusc m-am trezit rugându-mă împreună cu ei.

Mă duceam în fiecare zi la grupul de lectură din Biblie. Când terminam de citit din Scriptură, spuneam *Amin* şi apoi Big Ike, conducătorul grupului, întreba: „Cine are mâine proces?" De obicei spunea careva că are audiere preliminară sau că depune mărturie poliţistul care l-a arestat sau ceva de genul acesta, şi atunci Big Ike ne spunea: „Bine, atunci hai să ne rugăm să nu te vândă poliţistul", şi căuta în Biblie vreun pasaj despre izbăvire.

Twinkie era puştiul negru de vârsta mea. Vorbeam des cu el despre fete şi despre cât de mult ne lipsea faptul că nu puteam umbla cu ele. Dar, nu ştiu dacă vă vine să credeţi, cel mai mult vorbeam despre mâncarea de afară, după care tânjeam. Eu aş fi comis şi o crimă pentru ceva de la Taco Bell[17]; Twinkie nu voia decât Chef Boyardee[18].

---

[17] Lanţ de localuri fast-food cu specific mexican.

[18] Marcă de conserve cu feluri de mâncare pe bază de paste.

Nu știu cum, dar nu prea conta culoarea pielii lui. Dacă l-aș fi întâlnit pe stradă în Hartford, l-aș fi luat la bătaie. Dar în închisoare era altfel. Când jucam Pică, noi doi formam o pereche și trișam, făcându-ne semne cu mâna și din ochi, asupra cărora conveneam înainte, pentru că nimeni n-ar fi crezut că un tip din White Power și un puști negru ar putea fi complici.

Într-o zi mă aflam în sala comună împreună cu niște tipi Albi, când au relatat la știrile de la amiază despre un conflict armat între bande. Prezentatorul de la TV vorbea despre cum s-au împrăștiat gloanțele și despre câți oameni fuseseră răniți întâmplător.

— De-aia câștigăm noi când ne încăierăm cu vreo bandă, am spus eu. Ei nu trag țintit, ca noi. Nu știu să țină armele, ia uite cum li se încleștează mâinile pe ele. O prostie tipică pentru negrotei.

Twink nu ședea cu noi, dar l-am zărit în cealaltă parte a încăperii. M-a privit ca în treacăt și apoi a revenit la ceea ce făcea. Mai târziu, în aceeași zi, jucam cărți pe țigări și eu i-am făcut semn să pună caro, fiindcă eu aș fi tăiat cu pică. El a pus în schimb treflă și am pierdut. Când am ieșit din sala comună, m-am întors spre el.

— Ce dracu', măi? Doar ți-am făcut semn.

M-a privit drept în ochi.

— Cred că a fost o prostie tipică pentru negrotei.

M-am gândit: *Futu-i, l-am jignit.* Și după aceea: *Ei, și?*

Nu că aș fi renunțat să mai folosesc cuvântul ăsta. Dar recunosc că uneori, când îl ziceam, parcă îmi stătea în gât, ca atunci când îți rămâne în gât un os de pește și trebuie să tușești ca să scapi de el.

***

Francis mă găseşte exact în momentul când trag un şut cu bocancul în fereastra de la stradă a duplexului nostru. Vechiul cadru de lemn se desprinde din perete şi cade pe verandă într-o ploaie de aşchii şi cioburi. Francis îşi încrucişează braţele şi ridică din sprânceană.

— A putrezit tocul, îi explic. Şi n-am avut levier.

Prin gaura care se cască acum în zid pătrunde aer rece în casă. Mă simt mai bine aşa, fiindcă înainte aveam senzaţia că iau foc.

— Deci n-are nimic de-a face cu discuţia pe care ai avut-o, spune Francis pe un ton care sugerează că are *totul* de-a face cu jumătatea de oră pe care am petrecut-o la secţia locală de poliţie.

Acolo m-am oprit după ce ne-am întors de la spital. Am trecut întâi pe acasă, ca să se bage Brit iar în pat, după care m-am dus aţă la poliţie.

De fapt, discuţia n-a prea fost o discuţie. Am stat faţă-n faţă cu un poliţist gras, pe nume MacDougall, care mi-a înregistrat plângerea împotriva lui Ruth Jefferson.

— A spus că o să facă ceva investigaţii, mormăi. Ceea ce înseamnă că n-am să mai aud de el.

— Ce i-ai zis?

— Că ticăloasa aia mi-a omorât băiatul.

MacDougall nu ştia nimic despre băiatul meu, habar nu avea ce se întâmplase la spital, aşa că a trebuit să-i povestesc totul de-a fir a păr. MacDougall m-a întrebat ce vreau de la el, de parcă n-ar fi fost evident.

— Vreau să-mi îngrop fiul, am spus. Şi vreau ca ea să plătească pentru ce a făcut.

Poliţistul m-a întrebat dacă nu eram poate copleşit de durere. Dacă nu interpretasem greşit ce văzusem.

— Nu-i făcea doar resuscitare, i-am zis lui MacDougall. Îi făcea rău. Până și un medic i-a spus să o ia mai ușor.

I-am zis că o făcuse dinadins, ca să se răzbune pe mine. Polițistul s-a uitat imediat la tatuajul meu.

— Zău, a spus.

— E o infracțiune motivată de ură, asta e, îi spun acum lui Francis. Dar Doamne ferește să ia careva partea anglo-americanilor, deși am ajuns să fim o minoritate.

Socrul meu mi se alătură și smulge cu mâinile goale o bucată de glaf din golul ferestrei.

— Pe mine nu trebuie să mă convingi, Turk, spune.

Francis n-a mai vorbit de ani de zile în public despre White Power, dar eu știu, din întâmplare, că într-un depozit aflat la trei mile de casa noastră adună arme pentru războiul sfânt al raselor.

— Sper că ai de gând să rezolvi chestia asta, spune Francis, iar eu mă prefac că nu se referă la fereastră.

În clipa aceea îmi sună mobilul. Îl scot din buzunar, dar nu recunosc numărul de pe ecran.

— Alo?

— Domnul Bauer? Aici e inspectorul de poliție MacDougall. Am stat de vorbă cu dumneavoastră mai devreme?

Strâng în mână telefonul și mă întorc cu spatele, asigurându-mi astfel o oarecare intimitate.

— Voiam să vă anunț că am avut ocazia de a sta de vorbă atât cu cineva de la Managementul de Risc al spitalului, cât și cu medicul patolog. Carla Luongo mi-a confirmat relatarea dumneavoastră. Medicul patolog mi-a explicat că fiul dumneavoastră a decedat în urma unei crize de hipoglicemie, care a provocat un stop respirator și cardiac.

— Şi asta ce înseamnă?

— Păi, spune el, spitalului i s-a eliberat certificatul de deces. Puteţi să vă îngropaţi fiul.

Închid ochii şi o clipă chiar nu ştiu ce să zic.

— Okay, îngaim apoi.

— Mai e ceva, domnule Bauer, adaugă MacDougall. Medicul patolog a confirmat că fiul dumneavoastră avea echimoze pe torace.

Întregul meu viitor se concentrează în pauza dintre propoziţia aceasta şi următoarea.

— Există indicii potrivit cărora Ruth Jefferson ar putea fi vinovată de moartea fiului dumneavoastră. Şi că s-ar putea să fi fost vorba de un incident motivat rasial, spune MacDougall. Am să telefonez la biroul procurorului districtual.

— Vă mulţumesc, spun cu voce aspră şi închid.

În clipa următoare îmi cedează genunchii şi mă prăbuşesc în faţa tocului stricat al ferestrei. Pe umăr simt mâna lui Francis. Deşi nu există niciun obstacol între mine şi exterior, am senzaţia că mă sufoc.

— Îmi pare rău, Turk, spune Francis, care mi-a înţeles greşit reacţia.

— Să nu-ţi pară.

Mă scol de jos şi dau fuga în dormitorul întunecat, în care hibernează Brit sub un munte de pături. Trag perdelele în lături şi las lumina soarelui să pătrundă în cameră. Mă uit la ea cum se rostogoleşte într-o parte, tresărind, mijind ochii, şi o prind de mână.

Nu pot să-i dau înapoi copilul nostru. Dar am să-i ofer altceva, aproape la fel de bun.

Dreptate.

***

În cele șase luni cât am stat închis, în timp ce eu puneam la cale răzbunarea mea împotriva lui Yorkey, nici el n-a stat degeaba. S-a aliat cu un grup de bikeri care-și ziceau Păgânii. Erau niște matahale care, din câte bănuiam eu, erau amestecate în traficul cu crystal meth, la fel ca el. Și erau mai mult decât încântați să-l aibă de partea lor, dacă asta însemna să-l dea jos pe conducătorul escradronului NADS din Hartford. Cu o asemenea reputație ajungeai departe.

Prima zi afară mi-am petrecut-o încercând să-i adun pe vechii membri ai trupei mele, dar toți știau ce se pregătea și toți aveau câte o scuză.

— Eu am renunțat la tot pentru voi, am spus, după ce isprăvisem până și cu cel mai proaspăt recrut al escadronului. Și voi așa mă răsplătiți pe mine?

Dar ultimul lucru pe care-l voiam era ca lumea să creadă că șederea la închisoare mă îmblânzise. Așa că în seara aceea m-am dus la pizzeria care funcționase pe post de cartier general neoficial al trupei mele și am așteptat până am auzit urletul unei duzini de motociclete care trăgeau în parcare. Mi-am aruncat geaca de pe mine, mi-am trosnit degetele și am ieșit în aleea din spatele localului.

Yorkey, nemernicul, se ascundea în spatele unui zid de mușchi. Pe bune, cel mai mic Păgân avea vreo doi metri înălțime și o sută cincizeci de kilograme.

Eu eram mai mic, ce-i drept, dar eram iute. Și niciunul dintre tipii ăia nu crescuse ferindu-se de pumnii bunicului meu.

Mi-aș dori să vă pot povesti ce s-a întâmplat în seara aceea, dar nu știu decât ce am aflat de la alții. Cum m-am

năpustit ca un dement la cel mai mare dintre tipi şi braţul mi-a ţâşnit în sus, de l-am nimerit cu pumnul drept în gură şi i-am spart toţi dinţii din faţă. Cum l-am ridicat pe unul de jos şi l-am catapultat în ceilalţi. Cum i-am tras unui biker un şut atât de zdravăn în rinichi, de se spune că s-a pişat cu sânge o lună de zile. Cum se scurgea sângele pe alee ca ploaia pe trotuar.

Tot ce ştiu e că n-aveam nimic de pierdut, cu excepţia reputaţiei mele, şi asta e suficientă muniţie pentru a susţine un război întreg. Nu-mi amintesc nimic, decât că m-am trezit a doua zi dimineaţa în pizzerie cu o pungă de gheaţă pe mâna ruptă şi cu un ochi umflat, de nu mai vedeam nimic.

Nu-mi amintesc nimic, dar vestea a circulat. Nu-mi amintesc nimic, dar iarăşi devenisem subiect de legendă.

În ziua când îmi îngrop fiul, soarele străluceşte. Bate un vânt dinspre vest, un vânt tăios. Stau în faţa minusculei gropi săpate în pământ.

Nu ştiu cine a organizat înmormântarea. Cineva trebuie să fi dat nişte telefoane, ca să obţină un loc în cimitir, ca să anunţe lumea că va fi o slujbă religioasă. Bănuiesc că a fost Francis, care stă acum înaintea sicriului şi citeşte din Scriptură: „Pentru copilul acesta mă rugam şi Domnul a ascultat rugăciunea pe care I-o făceam", recită Francis. „De aceea vreau să-l dau Domnului: toată viaţa lui, el să fie dat Domnului. Şi s-au închinat acolo înaintea Domnului".

Au venit băieţii din echipa de zidari şi câteva dintre prietenele lui Brit din Mişcare. Dar mai sunt şi persoane pe care nu le cunosc, care au venit să-i prezinte condoleanţe lui Francis. Una dintre ele e Tom Metzger,

bărbatul care a înființat White Aryan Resistance[19]. Acum are șaptezeci și opt de ani și a devenit un lup singuratic, ca Francis.

Când Brit începe să plângă în timpul recitării psalmului, întind mâna spre ea, dar ea se trage înapoi. Se întoarce în schimb spre Metzger, căruia-i zicea unchiul Tommy când era mică. El o cuprinde cu un braț pe după umeri și eu încerc să nu mă simt ofensat de absența ei.

Astăzi am auzit o mulțime de clișee: *Se află într-un loc mai bun; e un soldat căzut pe front; timpul vindecă toate rănile*. Dar nimeni nu mi-a spus cât de singur te simți atunci când ești îndurerat. Nu contează cine mai e îndoliat, tu ești captiv în mica ta celulă. Chiar și atunci când oamenii încearcă să te consoleze, tu ești conștient de faptul că între tine și ei există acum o barieră, ridicată de lucrul acesta cumplit care s-a întâmplat, care te izolează. Crezusem că măcar Brit și cu mine vom suferi împreună, dar ea aproape că nu suportă să mă privească. Mă întreb dacă e din același motiv pentru care am evitat-o și eu *pe ea*: pentru că mă uit la ochii ei și văd chipul lui Davis; pentru că mă uit la gropița din bărbia ei și mă gândesc că și fiul meu avea așa o gropiță. Ea — care fusese tot ce-mi dorisem eu vreodată — îmi amintește acum permanent de tot ce am pierdut.

Îmi îndrept atenția asupra sicriului care e coborât în pământ. Îmi țin ochii larg deschiși, fiindcă așa n-o să-mi curgă lacrimile pe obraji și n-o să par un bleg.

Încep să-mi fac în gând o listă cu toate lucrurile pe care n-o să le fac niciodată cu fiul meu: *Să-l văd zâmbind*

[19] Rezistența Albă Ariană, organizație neonazistă nord-americană, înființată în anii '80 de Tom Metzger, fost Mare Dragon al statului California în Ku Klux Klan.

întâia oară. Să sărbătoresc întâia oară cu el Crăciunul. Să-i cumpăr un pistol cu aer comprimat. Să-i dau sfaturi cum s-o invite pe o fată în oraş. Pietre de hotar. Însă de pe drumul meu de părinte toate marcajele au fost şterse.

Brusc, Francis stă în faţa mea cu o lopată în mână. Înghit în sec, iau lopata şi sunt primul care-l îngroapă pe fiul meu. După prima tranşă de pământ pe care o arunc în groapă, înfig lopata în sol. Tom Metzger o ajută pe Brit să o ridice cu mâinile tremurânde şi apoi face şi ea ce i se cere.

Ştiu că ar trebui să fiu atent cum îl acoperă toţi cei de faţă pe Davis cu pământ. Dar sunt prea ocupat să-mi înăbuş impulsul de a mă arunca şi eu în groapa aceea minusculă. De a da pământul la o parte cu mâinile goale. De a ridica sicriul, de a-l deschide, de a-mi salva copilul. Îmi dau atâta silinţă să mă ţin sub control, încât corpul meu începe să tremure de efort.

Dar la un moment dat se întâmplă ceva ce elimină toată tensiunea, ceva ce răsuceşte supapa de siguranţă, astfel încât toată presiunea din interiorul meu dispare. Mâna lui Brit se strecoară în mâna mea. Privirea ei e încă goală, de la medicamente şi durere; corpul ei păstrează o anumită distanţă faţă de al meu, dar un lucru e cert: a venit spre mine. Un lucru e cert: a avut nevoie de mine.

E prima oară de o săptămână încoace când încep să cred că poate vom supravieţui.

Când Francis Mitchum te cheamă, te duci.

La un moment dat, după ce i-am pus pe fugă pe Păgâni, am primit de la Francis un bilet scris de mână, în care îmi spunea că auzise zvonurile şi că voia să vadă dacă sunt adevărate. M-a invitat să-l întâlnesc sâmbăta

următoare în New Haven și mi-a dat și o adresă. Am fost puțin mirat când am nimerit într-un cartier cu case pentru o familie, dar când am văzut toate mașinile acelea parcate în fața casei, m-am gândit că e vreo întrunire a escadronului său. Când am sunat la ușă, nu mi-a răspuns nimeni, dar am auzit zgomote din curtea din spate, așa că am înconjurat casa și am intrat pe o portiță neîncuiată.

Imediat m-am trezit înconjurat de o ceată de copii. Aș zice că aveau toți vreo cinci ani, deși pe atunci nu prea aveam eu experiență cu ființe umane de asemenea dimensiune. Alergau cu toții către o femeie, care ținea în mână o bâtă de baseball și încerca să convingă ceata neascultătoare să se alinieze.

— E ziua mea, a spus unul dintre puști. Așa că eu dau primul!

A apucat bâta de baseball și a început să dea cu ea într-o piñata — un negrotei din papier mâché, spânzurat într-un laț.

Măcar știam că nu greșisem adresa.

M-am întors în direcția opusă și am dat nas în nas cu o fată care ținea niște stele în mâini. Părul ei era lung și ondulat, iar ochii ei aveau cea mai pală nuanță de albastru pe care o văzusem eu vreodată.

Mă mai dăduseră pe mine și alții gata, dar niciodată așa. Nu mi-am mai amintit cuvântul *salut*.

— Păi, a spus ea, ești cam mare să te mai joci, dar dacă vrei, fă și tu o încercare.

Eu stăteam și mă holbam la ea, buimac, până mi-am dat seama că se referea la afișul lipit pe o latură a casei, care înfățișa profilul unui om cu un nas coroiat. Voiam să mă joc, nici vorbă, dar nu mă gândisem la Lipește Steaua pe Jidan.

— Îl caut pe Francis Mitchum, am spus. M-a chemat aici să ne întâlnim.

S-a uitat la mine, iar ochii ei s-au îngustat.

— Eşti probabil Turk, a spus ea. Te aşteaptă.

S-a răsucit pe călcâie şi a intrat în casă cu graţia firească a cuiva obişnuit să meargă cu un alai în urma sa.

Am trecut prin bucătărie, pe lângă câteva femei care săreau de colo-colo între frigider şi bufete, ca nişte floricele de porumb într-o tigaie încinsă, şi răbufneau din când în când cu câte o comandă: *Aduceţi farfuriile! Nu uitaţi îngheţata!* Şi înăuntru erau copii, dar mai mari — de vreo zece, doisprezece ani, am bănuit, fiindcă îmi aminteau de mine, cum fusesem nu demult — captivaţi de un bărbat care stătea în faţa lor. Francis Mitchum era mai scund decât ţineam eu minte, dar, pe de altă parte, ultima dată când îl văzusem era suit pe un podium. Avea părul cărunt şi des, pieptănat peste cap, şi le ţinea un discurs despre teologia Identităţii Creştine.

— Şarpele, le explica el, a făcut sex cu Eva.

Când au auzit cuvântul *sex*, copiii s-au uitat unii la alţii, de parcă faptul că îl auziseră rostit pe un ton atât de firesc însemna că fuseseră primiţi şi ei în sanctuarul maturităţii.

— Altfel de ce să-i fi interzis Dumnezeu să mănânce un măr? Doar erau într-o grădină, pentru numele Cerului! Mărul e un simbol, iar păcatul originar al omului a fost că a avut contact sexual. Diavolul vine la Eva sub înfăţişarea unui şarpe şi o păcăleşte să se culce cu el, şi Eva rămâne însărcinată. Dar după aceea se întoarce la Adam şi îl păcăleşte pe *el* să se culce cu ea. Ea îl naşte pe Cain, care poartă însemnul Diavolului — 666, Steaua lui David. Aşa este, Cain a fost primul evreu. Dar Eva îl mai

naște și pe Abel, care e copilul lui Adam. Iar Cain îl ucide pe Abel, pentru că e invidios. Cain e sămânța Diavolului.

— Tu crezi tâmpeniile astea? a întrebat fata frumoasă de lângă mine.

În glasul ei nu se simțea urmă de șovăială. M-am gândit că e o capcană.

Unii dintre membrii Mișcării White Power erau adepți ai Identității Creștine, alții nu. Raine era. Francis era. Eu eram. Noi credeam că noi suntem *adevărata* Casă a lui Israel, Poporul Ales. Evreii erau niște impostori, pe care războiul raselor îi va șterge de pe fața pământului.

Am zâmbit cu gura până la urechi.

— Odată, când eram cam de vârsta lor, eram lihnit de foame și am furat un hotdog dintr-o benzinărie. Nu mi-a păsat că fur, dar timp de două săptămâni am fost convins că Dumnezeu va da cu mine de pământ pentru că mâncasem carne de porc.

Când privirea fetei a întâlnit-o pe a mea, a fost ca momentul acela de când apeși butonul aragazului și până când se aprinde flacăra albastră. Ca și cum ar fi existat posibilitatea unei explozii.

— Tati, l-a înștiințat fata, ți-a venit musafirul.

Tati?

Francis Mitchum m-a privit, fără să le mai acorde atenție puștilor cărora le vorbise și care se holbau acum și ei la mine.

A trecut peste picioarele lor și m-a bătut pe umăr.

— Turk Bauer. Îmi pare bine că ai venit!

— Mă simt onorat că m-ați chemat, am replicat eu.

— Văd că pe Brittany ai cunoscut-o deja, a spus Francis. Brittany.

— Nu oficial. I-am întins mâna:

— Salut!

— Salut! a repetat Brittany râzând.

Mi-a ţinut mâna o fracţiune de secundă în plus, dar nu atât de mult cât să observe şi ceilalţi. În afară de Mitchum, căruia bănuiam că nu-i scapă nimic.

— Facem câţiva paşi? m-a întrebat Francis şi ne-am întors în curtea din spate, eu mergând în pas cu el.

Am stat de vorbă despre vreme (primăvara venea târziu în anul acela) şi despre drumul de la Hartford la New Haven (prea multe lucrări pe I-91S). Când am ajuns într-un colţ al curţii, lângă un măr, Mitchum s-a aşezat într-un şezlong şi m-a poftit cu un gest din mână să iau şi eu loc. De acolo puteam urmări jocul cu piñata. Îi venise iarăşi rândul băieţelului a cărui zi de naştere se sărbătorea, dar deocamdată nu căzuse nicio bomboană din piñata.

— E finul meu, a spus Mitchum.

— M-am mirat de ce mă invitaţi la o petrecere de copii.

— Îmi place să vorbesc generaţiei viitoare, a recunoscut Mitchum. Mă face să mă simt încă important.

— Ah, eu n-aş vorbi aşa, domnule. Eu aş zice că sunteţi încă destul de important.

— Hai să vorbim despre *tine*, a continuat Mitchum. Ţi-ai făcut un renume în ultima vreme.

M-am mulţumit să dau din cap. Nu eram încă lămurit de ce dorise Francis Mitchum să mă cunoască.

— Am aflat că fratele tău a fost ucis de un negrotei, a spus. Iar tatăl tău e poponar...

Capul mi-a zvâcnit în sus, obrajii mi s-au aprins.

— Nu mai e tatăl meu.

— Nu te înverşuna aşa, băiete. Nimeni nu-şi poate alege părinţii. Ce părere avem noi despre ei, asta contează. S-a uitat la mine: De când nu l-ai mai văzut?

— De când l-am bătut măr.

Și iarăși am avut sentimentul că sunt pus la încercare, dar probabil că am răspuns corect, fiindcă Mitchum a continuat.

— Ți-ai format propria ta trupă și am aflat din mai multe surse că ești cel mai bun recrutor de pe Coasta de Est. Ai făcut pușcărie pentru adjunctul tău și, când ai ieșit, l-ai învățat minte.

— Am făcut doar ce trebuia să fac.

— Să știi, a răspuns Mitchum, că nu sunt mulți ca tine, în ziua de astăzi. Am crezut că onoarea e un bun pe cale de dispariție.

Chiar în clipa aceea, unul dintre băieți a spart piñata și cascada de bomboane s-a revărsat în iarbă. Copiii au tăbărât pe ea, umplându-și pumnii cu dulciuri.

Mama băiețelului sărbătorit a venit din bucătărie cu un platou de brioșe.

— *Happy birthday to you!* a început să cânte, iar copiii s-au înghesuit în jurul mesei de picnic.

Brittany a ieșit pe verandă. Avea degetele albastre de la glazură.

— Pe vremuri, când conduceam eu un escadron, a spus Mitchum, nimeni din Mișcare n-ar fi îndrăznit să fie narcoman. Acum avem băieți arieni care fac echipă cu pieile roșii din rezervații, ca să *producă* crystal meth în zone în care FBI-ul n-are voie să intre.

Happy birthday to you!

— Nu fac echipă, i-am spus lui Mitchum. Se aliază împotriva dușmanilor comuni: mexicanii și negrii. Eu nu le iau apărarea pentru ceea ce fac, dar înțeleg cum se poate ajunge la o asemenea alianță improbabilă.

Happy birthday, dear Jackson!

Ochii lui Mitchum s-au îngustat.

— O alianţă improbabilă, a repetat. De exemplu, un tip mai în vârstă, cu experienţă... şi un tip tânăr, cel mai coios pe care l-am văzut eu vreodată. Un bărbat care cunoaşte generaţia veche de anglo-americani şi unul care ar putea conduce generaţia nouă. Un tip care a crescut pe stradă... şi unul care a crescut cu tehnica modernă. Ce mai pereche ar forma!

Happy birthday to you!

Din partea cealaltă a curţii, Brit mi-a prins privirea şi a roşit.

— Vă ascult, am spus.

După înmormântare, toată lumea vine acasă la noi. Pe masă sunt caserole şi plăcinte, şi platouri, de care eu nu mă ating. Oamenii continuă să-mi spună ce rău le pare de pierderea pe care am suferit-o, de parcă ar avea ceva de-a face cu ea. Francis şi Tom şed afară, pe verandă, unde au mai rămas cioburi de la proiectul meu cu fereastra, şi beau sticla de whisky pe care a adus-o Tom.

Brit şade pe canapea, de parcă ar fi centrul unei flori, iar de jur împrejurul ei sunt aranjate ca nişte petale prietenele ei. Când se apropie prea mult o persoană pe care Brit nu o cunoaşte foarte bine, ele se strâng în jurul ei. Într-un final pleacă, spunând lucruri de genul: *Sună-mă dacă ai nevoie de mine* sau *Cu fiecare zi care trece, îţi va fi mai uşor.* Minciuni, cu alte cuvinte.

Tocmai când conduc afară ultima persoană, opreşte o maşină în faţa casei. Portiera se deschide şi dinăuntru coboară MacDougall, poliţistul care mi-a înregistrat plângerea. Urcă cele câteva trepte până la mine, cu mâinile în buzunare.

— Încă nu am nicio informație, îmi spune fără ocolișuri. Am venit să-mi prezint condoleanțele.

O simt pe Brit cum se apropie din spatele meu ca o umbră.

— Iubito, dânsul este polițistul care ne va ajuta.

— Când? întreabă ea.

— Ei bine, doamnă, în cazuri ca acesta investigațiile pot dura...

— Cazuri ca acesta, repetă Brit. *Cazuri* ca acesta. Trece pe lângă mine și se oprește sub nasul polițistului: Băiatul meu nu este un *caz*. Nu *a fost*, se corectează și glasul i se frânge. Nu *a fost* un caz.

Apoi se răsucește pe călcâie și dispare înăuntru. Mă uit la polițist.

— Am avut o zi grea.

— Înțeleg. De îndată ce mă contactează procurorul, am să...

Dar nu mai apucă să-și încheie fraza, fiindcă din spatele meu se aude un trosnet asurzitor.

— Trebuie să intru, îi spun chiar în timp ce-i închid ușa în nas.

Până să ajung în bucătărie, se mai aude un trosnet. Când pășesc înăuntru, o caserolă îmi zboară pe lângă cap și se izbește de peretele din spatele meu.

— Brit! strig și mă îndrept spre ea, dar ea îmi aruncă un pahar în cap.

Îmi ricoșează în frunte și o clipă văd stele verzi.

— Chestiile astea o să mă facă să mă simt mai bine? zbiară Brit. Mă cac pe macaroanele lor cu brânză!

— Iubito! O apuc de umeri: Au vrut să fie drăguțe.

— Nu vreau să fie drăguțe! spune Brit și lacrimile îi șiroiesc acum pe obraji. Nu vreau mila lor! Nu vreau nimic! Doar pe scârba aia care mi-a omorât copilul!

O strâng la piept, dar rămâne ţeapănă în braţele mele.

— Încă nu s-a terminat.

Mă împinge atât de brusc şi cu atâta forţă, că mă împleticesc înapoi.

— Dar ar fi trebuit să se termine, îmi spune cu atâta ură, că încremenesc. S-ar fi *terminat*, dacă ai fi un bărbat adevărat.

Un muşchi îmi zvâcneşte în obraz şi îmi încleştez pumnii, dar nu reacţionez. Francis, care a intrat la un moment dat în bucătărie, se duce în spatele lui Brit şi o cuprinde cu un braţ pe după talie.

— Haide, buburuză. Hai să urcăm!

Şi o conduce afară din bucătărie.

Ştiu ce a vrut să spună: că un războinic nu mai e un războinic dacă luptă din spatele unui computer. E adevărat că a fost ideea lui Francis să ne dăm la fund cu Mişcarea noastră şi a fost un plan genial şi viclean — dar Brit are dreptate. E o mare diferenţă între satisfacţia imediată pe care o ai când tragi un pumn şi mândria ulterioară că ai băgat spaima în oameni prin internet.

Înşfac de pe tejgheaua de bucătărie cheile de la maşină şi o clipă mai târziu sunt în drum spre centru, în apropierea liniilor de cale ferată. Îmi trece prin minte să aflu adresa asistentei ăleia negre. Am suficiente cunoştinţe tehnice pentru a o afla în mai puţin de două minute.

Dar cam tot atâta le-ar trebui şi poliţiştilor ca să mă arate cu degetul, în cazul în care ea sau proprietatea ei ar păţi ceva.

Parchez în schimb sub un viaduct şi mă dau jos din maşină. Inima îmi bubuie în piept, mi-a crescut nivelul

de adrenalină. A trecut atâta timp de când nu m-am mai dezlănțuit, că am și uitat starea de euforie pe care nu ți-o poate da nici alcoolul, nici sportul, pe care nu o simți nici măcar atunci când ești îndrăgostit.

Prima persoană peste care dau e inconștientă. Un boschetar, beat sau drogat, sau adormit, pe un teanc de cartoane, sub un morman de pungi de plastic. Nici măcar nu e negru. E doar... ușor de caftit.

Când îl apuc de beregată, se trezește dintr-un coșmar, doar pentru a nimeri într-altul.

— La ce te uiți? îi zbier în față, deși l-am pironit cu mâna în gât, astfel încât n-ar avea cum să se uite la altceva decât la *mine*. Ce pizda mă-tii vrei?

Și îi trag un cap în gură, de-i disloc dinții. Îl trântesc la loc pe trotuar și înregistrez mulțumit pocnetul cu care se izbește scăfârlia lui de sol.

Cu fiecare lovitură am senzația că respir puțin mai ușor. N-am mai făcut asta de ani de zile, dar parcă a fost ieri — pumnii mei n-au uitat. Îl caftesc pe necunoscutul ăsta în asemenea hal, încât n-o să-l mai recunoască nimeni, fiindcă numai așa pot eu să-mi amintesc cine sunt.

Ruth

Când ești asistentă medicală, știi mai bine decât oricine că viața merge mai departe. Sunt zile bune și zile proaste. Sunt pacienți pe care-i ții minte și pacienți pe care de-abia aștepți să-i uiți. Dar întotdeauna există o altă mamă în travaliu sau care naște, care te face să mergi mai departe. Întotdeauna există o recoltă nouă de ființe umane mititele, care nu au scris încă în cartea vieții lor nici măcar prima frază. Procesul nașterii este, în fond, o linie de producție, astfel încât sunt de fiecare dată surprinsă când sunt obligată să mă opresc și să mă uit mai bine — ca atunci când un bebeluș pe care abia ieri l-am ajutat să vină pe lume a devenit brusc pacienta mea, pe cale de a naște la rândul ei un copil. Sau ca atunci când sună telefonul și avocata spitalului mă întreabă dacă pot să vin să *vorbim* despre ceva.

Nu cred că am stat vreodată de vorbă cu Carla Luongo. De fapt, nu cred să fi știut că pe avocata spitalului — pardon, pe *persoana de legătură între angajați și Managementul de Risc* — o cheamă Carla Luongo. Dar, pe de altă parte, niciodată nu am avut probleme. Niciodată nu am fost un risc de care să se ocupe o avocată.

Au trecut două săptămâni de la moartea lui Davis Bauer — paisprezece zile în care m-am dus la serviciu şi mi-am făcut treaba, am fixat branule, le-am spus femeilor să împingă, le-am învăţat cum să-şi ţină bebeluşul în braţe, ca să-l poată alăpta. Mai important chiar, paisprezece zile de când mă trezesc din somn cu o tresărire şi retrăiesc nu moartea nou-născutului, ci clipele de dinainte. Le derulez mai lent, le inversez, netezesc colţurile naraţiunii din mintea mea, până când încep şi eu să cred ce mi-am spus. Ce le-am spus celorlalţi.

Ce-i spun şi Carlei Luongo la telefon, când mă cheamă la ea.

— Vin cu plăcere la dumneavoastră, sigur, spun, când în realitate aş vrea să întreb: *Am dat de bucluc?*

— Minunat, răspunde ea. Ora zece vă convine?

Astăzi intru în tură la ora unsprezece, aşa că-i spun că-mi convine. Tocmai notez pe un bileţel etajul la care se află biroul ei, când intră Edison în bucătărie. Trece pe lângă mine, deschide frigiderul şi ia sticla cu suc de portocale. Dă să bea din sticlă, dar când ridic din sprâncene se răzgândeşte.

— Ruth? aud în ureche vocea Carlei Luongo. Sunteţi la aparat?

— Da. Îmi cer scuze.

— Atunci ne vedem curând, da?

— Cu plăcere, spun senină şi închid.

Edison se aşază la masă şi îşi toarnă cereale într-un castron.

— Vorbeai cu un alb?

— Ce întrebare mai e şi asta?

Ridică din umeri, îşi toarnă lapte în castron şi îmi răspunde cu lingura în gură.

— Ai altă voce.

***

Carlei Luongo i s-a dus un fir la ciorap. Ar trebui să mă gândesc la o mulţime de alte lucruri, de pildă, de ce este necesară această discuţie, dar nu pot să-mi scot din minte ciorapul ei rupt, nu pot să nu mă gândesc că, dacă ar fi altcineva — o persoană pe care o consider *prietenă* —, i-aş spune-o discret şi aş scuti-o de un moment penibil.

Problema este că, deşi Carla insistă că e de partea mea (există părţi?) şi că întrevederea aceasta este o formalitate, nu prea îmi vine să o cred.

Am petrecut ultimele douăzeci de minute relatându-i cu lux de amănunte cum s-a făcut că am rămas singură cu Davis Bauer în salonul de nou-născuţi.

— Deci vi s-a spus să nu vă atingeţi de nou-născut, repetă avocata.

— Da, îi spun pentru a douăzecea oară.

— Şi nu v-aţi atins de el până când... Cum v-aţi exprimat?

Butonul pixului ei face clic.

— Până când Marie, asistenta-şefă, mi-a cerut acest lucru.

— Şi ce anume a spus?

— Să încep compresiile, răspund cu un oftat. Auziţi, v-aţi notat toate acestea. Nu vă mai pot spune altceva decât ce v-am spus deja. Şi imediat intru în tură. Deci am terminat?

Avocata se apleacă înainte, cu coatele sprijinite pe genunchi.

— Aţi avut un schimb de cuvinte cu părinţii?

— Scurt. Înainte de a mi se spune că nu voi mai îngriji acest bebeluş.

— Eraţi furioasă?

— Poftim?

— Erați furioasă? Vreau să spun, bebelușul acesta a fost lăsat în grija dumneavoastră, după ce vi se ceruse să nu vă mai atingeți de el.

— Nu aveam suficient personal. Știam că ori Corinne, ori Marie se va întoarce cât de curând să mă înlocuiască, spun, dar în clipa următoare îmi dau seama că nu i-am răspuns la întrebare. Nu eram furioasă.

— Dar dr. Atkins mi-a spus că ați făcut un comentariu deplasat, legat de sterilizarea acestui bebeluș, spune avocata.

Rămân cu gura căscată.

— Ați stat de vorbă cu medicul pediatru?

— E datoria mea să stau de vorbă cu toată lumea, spune.

Înalț capul și o privesc.

— Se pare că părinții mă consideră dăunătoare, spun. A fost o glumă proastă.

O glumă care nu ar fi însemnat absolut nimic, dacă nu s-ar fi întâmplat tot ce s-a întâmplat. *Dacă. Dacă. Dacă.*

— L-ați supravegheat pe nou-născut? V-ați uitat măcar la el?

Ezit și în același timp simt că acesta este punctul-cheie, momentul la care voi reveni și pe care-l voi suci și răsuci în mintea mea, până când îi voi netezi toate fețele și nu-mi voi mai aminti nicio asperitate, nicio striație, niciun detaliu. Nu-i pot spune avocatei că nu am respectat indicațiile lui Marie, fiindcă mi-aș pierde locul de muncă. Dar nu-i pot spune nici că am încercat să-l resuscitez pe nou-născut, fiindcă astfel indicațiile acelea ar părea brusc legitime.

De vreme ce m-am atins de acel bebeluș și el a murit.

— Bebelușul nu avea nimic, răspund cu precauție. Și apoi l-am auzit deschizând gura după aer.

— Şi ce aţi făcut?

Mă uit la ea.

— Am respectat indicaţiile. Mi se ceruse să nu fac nimic, îi spun Carlei Luongo. Aşa că n-am făcut nimic.

Şovăi.

— Ştiţi, o altă asistentă aflată în situaţia mea s-ar fi uitat poate la acel bilet din fişa nou-născutului şi l-ar fi considerat... injust.

Ştie ce vreau să spun: aş putea da în judecată spitalul pentru discriminare. Sau cel puţin vreau să o fac să creadă că aş putea, pentru că în realitate m-ar costa o grămadă de bani — pe care nu-i am — pentru avocat, precum şi prieteniile mele şi jobul meu.

— Bineînţeles, spune Carla cu o voce catifelată, că nu ne-am dori o asemenea persoană în echipa noastră.

Cu alte cuvinte: *Continuă să ne ameninţi şi cariera ta în acest spital s-a încheiat.* Îşi notează ceva în agenda ei micuţă, de piele neagră, şi se ridică în picioare.

— Bine, spune. Vă mulţumesc pentru timpul acordat.

— Nicio problemă. Ştiţi unde mă găsiţi.

— O, da, zice şi tot drumul înapoi, până la secţia de obstetrică, încerc să alung sentimentul că aceste două cuvinte simple ar putea constitui o ameninţare.

Dar, de îndată ce ajung în secţia mea, nu mai am timp să-mi fac gânduri. Când mă vede ieşind din lift, Marie mă apucă uşurată de braţ.

— Ruth, spune. Ea este Virginia. Virginia, ea este Ruth, una dintre cele mai experimentate asistente ale noastre.

Mă uit la femeia din faţa mea, care urmăreşte cu ochi mari cum e împins pe coridor un pat cu rotile, spre ceea ce pare a fi o cezariană de urgenţă. Mi-e suficient ca să pricep ce se întâmplă.

— Virginia, spun cu blândețe, Marie e ocupată până peste cap, așa că ce-ar fi să mă însoțiți pe mine?

Marie schițează din buze un „mulțumesc" și aleargă în urma patului cu rotile.

— Deci, îi spun Virginiei, o studentă atipică?

Spre deosebire de majoritatea studentelor în practică, aflate la o vârstă fragedă, care se perindă prin secția noastră, Virginia e trecută de treizeci de ani.

— M-am apucat târziu, îmi explică. Sau devreme, depinde de perspectivă. Am avut copii de tânără și nu am vrut să încep o carieră înainte ca ei să fie pe picioarele lor. Poate vă gândiți că sunt nebună să mă apuc atât de târziu de studii.

— Mai bine mai târziu decât niciodată, spun. În afară de asta, faptul că ați crescut copii poate fi considerat un fel de practică profesională pentru meseria de asistentă de obstetrică, nu credeți?

O prind pe asistenta care iese din tură și aflu ce saloane preiau: o pacientă cu DG, gestitate 1, acum paritate 1, naștere vaginală la ora 5 dimineața, la patruzeci de săptămâni și patru zile; bebelușul e pe glucoză la trei ore; o pacientă cu gestitate 2, paritate 1, la treizeci și opt de săptămâni și două zile, în travaliu activ.

— Nu înțeleg nimic, spune Virginia.

— E un fel de stenografie, răspund râzând. Vă veți obișnui. Dar am să vă traduc: preluăm două saloane. Într-unul se află o mamă cu diabet gestațional, care a născut azi-dimineață și al cărei bebeluș are nevoie să i se administreze glucoză o dată la trei ore. În celălalt salon avem o femeie în travaliu, care are deja un copil, deci măcar a mai trecut o dată prin asta. Haideți cu mine!

Și cu asta, intru în salon.

— Bună ziua, doamnă Braunstein! îi spun pacientei care îl ţine cu degete crispate pe soţul ei de mână. Aflu că sunteţi o clientă fidelă. Numele meu este Ruth, iar ea este Virginia. Virginia, am impresia că domnul Braunstein are nevoie de un scaun. Puteţi trage unul mai aproape? Îi vorbesc în continuare cu calm, în timp ce-i examinez burta: Arată bine.

— Dar nu mă *simt* bine, îmi spune pacienta printre dinţi.

— Putem să ne ocupăm de asta, îi răspund cu o voce moale.

Doamna Braunstein se întoarce către Virginia.

— Vreau să nasc în apă. E notat în actele mele.

Virginia dă din cap cu şovăială.

— Okay.

— Sigur, după ce vă monitorizăm vreo douăzeci de minute, vedem ce face bebeluşul şi, dacă este posibil, vă întindem în cadă, spun.

— Şi mai e ceva. Dacă e băiat, nu vrem să fie circumcis, spune doamna Braunstein. Vom avea o Brit Milah[20].

— Nicio problemă, îi spun. Am să notez acest lucru în fişă.

— Sunt destul de sigură că am ajuns deja la vreo şase centimetri, spune. Când l-am născut pe Eli, am vomitat cam pe-atunci şi parcă mi-e cam greaţă şi acum...

Mă întind după tăviţa renală şi i-o dau Virginiei.

— Haideţi să vedem dacă vă putem examina înainte, îi propun doamnei Braunstein şi îmi pun o pereche de mănuşi de latex, după care ridic un colţ al cearşafului la capătul patului.

---

[20] Ritualul circumciziei în religia iudaică.

Doamna Braunstein se întoarce către Virginia.

— Credeți că e o idee bună?

— Ăhm. Virginia se întoarce către mine: Da?

Pun cearșaful la loc.

— Doamnă Braunstein, spun, Virginia este *studentă* la Facultatea de Asistente Medicale. Eu practic această profesie de douăzeci de ani. Dacă doriți dumneavoastră, sunt convinsă că Virginia ar fi încântată să-și poată îmbogăți cunoștințele de specialitate, uitându-se la câți centrimetri s-a dilatat colul dumneavoastră uterin. Dar dacă aveți o stare de disconfort și vreți să scăpați de această etapă cât mai repede, atunci v-aș ajuta eu bucuroasă.

— O! Pacienta devine stacojie la față: Am crezut că...

Că Virginia este asistenta medicală. Pentru că Virginia, deși e cu zece ani mai tânără decât mine, e albă.

Expir, așa cum le spun viitoarelor mămici să expire, și — la fel ca ele — elimin odată cu aerul din plămâni și sentimentul de frustrare. Îmi pun cu un gest blând mâna pe genunchiul doamnei Braunstein și afișez un zâmbet profesional.

— Haideți să ajutăm bebelușul acesta să vină pe lume, îi propun.

Mama încă mai lucrează pentru Mina Hallowell, în casa cu fațada de gresie roșie, din Upper West Side. De când a murit domnul Sam, mama trebuie să o ajute pe doamna Mina. Fiica ei, Christina, locuiește în apropiere, dar are viața ei. Fiul ei, Louis, locuiește la Londra cu soțul său, care este regizor de teatru. După toate aparențele, eu sunt singura persoană căreia i se pare ironic faptul că mama e cu trei ani *mai în vârstă* decât femeia pe care ar trebui să o ajute. Dar, de fiecare dată când îi vorbesc

mamei despre pensionare, ea îmi taie vorba şi îmi spune că familia Hallowell are nevoie de ea. Aş îndrăzni să spun că mama are la fel de multă nevoie de familia Hallowell, fie şi numai pentru a se simţi încă utilă.

Mama nu are liber decât duminica, iar eu dorm de regulă în ziua aceea, după o tură lungă de noapte, aşa că, atunci când mă duc să o vizitez, o fac în casa cu faţada de gresie roşie. Dar nu o vizitez foarte des. Îmi spun că este din cauza serviciului meu sau din cauza lui Edison, sau din o mie de alte motive care au întâietate, dar în realitate este din cauză că mi se sfâşie inima când intru în casa aceea şi o văd pe mama în uniforma ei albastră, diformă, cu un şorţ alb legat în talie. Ai putea crede că, după atâta timp, doamna Mina i-ar putea spune mamei să se îmbrace aşa cum vrea ea, dar nu o face. Poate acesta şi este motivul pentru care, atunci când o vizitez pe mama, insist să folosesc uşa principală de intrare, cea cu portar, în loc să iau liftul pentru servitori din spatele clădirii. Am eu o plăcere puţin perversă să ştiu că numele meu va fi anunţat la fel ca numele oricărui alt oaspete. Că numele fiicei servitoarei va fi notat în registrul oaspeţilor.

Astăzi, când îmi deschide uşa, mama mă îmbrăţişează cu căldură.

— Ruth! Ce surpriză minunată! Am ştiut eu că astăzi voi avea o zi bună.

— Chiar? zic. Cum aşa?

— Păi, când am îmbrăcat paltonul, pentru că se schimbă vremea, ce să vezi, am găsit în buzunar o bancnotă de douăzeci de dolari, uitată acolo de toamna trecută, când am purtat paltonul. Şi atunci mi-am zis: *Lou, ăsta ori e un semn bun, ori ai început să te sclerozezi.* Zâmbeşte cu gura până la urechi: Am optat pentru prima variantă.

Mă uit cu drag la ridurile care îi încadrează zâmbetul. Mă uit cu drag la urmele vârstei, care s-au așternut pe fața ei, așa cum se vor așterne într-o bună zi și pe fața mea.

— A venit și nepoțelul meu? întreabă mama și se uită pe după umărul meu în holul casei. L-ai dus iar la vreun colegiu, la o zi a porților deschise?

— Nu, mamă, e la școală. Va trebui să te mulțumești numai cu mine.

— *Numai* cu tine, mă tachinează mama. De parcă nu mi-ar fi destul.

Închide ușa în urma ei, în vreme ce eu îmi deschei haina. Întinde mâna după ea, dar eu îmi scot din dulap un umeraș. Ar fi culmea ca mama să mă slugărească și pe mine. Îmi agăț haina lângă a ei și, înainte de a închide dulapul, mângâi materialul moale al eșarfei ei norocoase, doar așa, în amintirea vremurilor de demult.

— Unde e doamna Mina? întreb.

— În oraș, la cumpărături, cu Christina și copilul, spune.

— Nu vreau să te deranjez, dacă ești ocupată...

— Pentru tine, scumpa mea, am întotdeauna timp. Hai cu mine în sufragerie! Fac puțină curățenie.

O ia înainte pe coridor și eu merg în urma ei, observând cum își solicită mai mult genunchiul drept, din cauza bursitei de la stângul.

Pe masa din sufragerie e întinsă o bucată de pânză albă, iar pe ea sunt așezate, ca niște dâre de lacrimi, șiragurile de cristal ale candelabrului masiv de deasupra mesei. În mijloc e un castron cu o soluție de amoniac, cu miros înțepător. Mama se așază și își continuă treaba, înmuind fiecare șirag în soluție și întinzându-l apoi la uscat.

— Cum le-ai dat jos? întreb și mă uit la candelabru.

— Cu grijă, replică mama.

Mi-o imaginez balansându-se pe masă ori pe un scaun.

— E prea periculos să mai faci aşa ceva...

Îmi face cu mâna semn să tac.

— Fac treaba asta de cincizeci de ani, spune mama. Aş putea curăţa cristalul şi dacă aş fi în comă.

— Păi, mai caţără-te tu acolo, să dai chestiile alea jos, şi poate ţi se împlineşte dorinţa. Mă încrunt: Ai fost la ortopedul pe care ţi l-am recomandat?

— Ruth, nu mă mai dădăci!

Întrerupe tăcerea, care s-a aşternut între noi, punându-mi întrebări despre notele lui Edison. Îmi spune că Adisa îşi face griji că băiatul ei de şaisprezece ani s-ar putea lăsa de liceu (un lucru pe care Adisa a omis să mi-l spună, când am fost cu ea la manichiură). În timp ce vorbim, eu o ajut cu şiragurile de cristal, pe care le iau de pe masă şi le înmoi în amoniac, simţind cum îmi arde soluţia pielea şi cum îmi arde mândria — mai amară chiar — gâtlejul.

Când eram mici sora mea şi cu mine, mama ne aducea sâmbăta cu ea aici, la muncă. Ne prezenta treaba asta ca pe o mare chestie, un privilegiu — *Nu toţi copiii sunt aşa de bine crescuţi, ca să-şi poată însoţi părinţii la muncă! Dacă sunteţi cuminţi, vă las să apăsaţi butonul ascensorului care aduce vasele din sufragerie în bucătărie!* Dar ceea ce iniţial mi-a părut un răsfăţ s-a transformat curând într-o corvoadă. E adevărat că uneori aveam ocazia să ne jucăm cu Christina şi păpuşile ei Barbie, dar când îi venea vreo prietenă în vizită, Rachel şi cu mine eram trimise la bucătărie sau în spălătorie, unde mama ne arăta cum se calcă manşetele şi gulerele de la cămăşi. La vârsta de zece ani, n-am mai suportat şi m-am revoltat.

— Poate că *ţie* ţi se pare okay, dar eu n-am chef să fiu sclava doamnei Mina, i-am spus mamei atât de tare, că e

posibil să mă fi auzit careva din casă, la care mama mi-a tras o palmă.

— Să *nu* mai folosești cuvântul ăsta pentru o muncă cinstită și plătită, m-a pus mama la punct. Pentru o muncă datorită căreia ai tu cu ce să te îmbraci și cu ce să te încalți.

Ce nu am realizat eu la vremea respectivă a fost că ucenicia noastră servea unui scop mai înalt. Învățam tot timpul — cum se fac paturile, cum se curăță rosturile de la gresie, cum se face un rântaș. Mama ne-a învățat să fim independente, ca să nu ajungem ca doamna Mina, care nu știa să se descurce singură.

Terminăm de curățat șiragurile de cristal. Eu mă urc pe un scaun, iar mama mi le dă pe rând, să le agăț de candelabru. Sunt orbitor de frumoase.

— Așa, zice mama când suntem aproape gata, ai de gând să-mi spui ce ai pățit sau vrei să-ți scot vorbele din gură cu cleștele?

— N-am pățit nimic. Mi-a fost dor de tine, atâta tot.

E adevărat. Am venit în Manhattan fiindcă voiam să o văd pe mama. Voiam să mă duc undeva unde să știu că sunt apreciată.

— Ce s-a întâmplat la serviciu, Ruth?

Când eram mică, intuiția mamei mele era de-a dreptul înspăimântătoare, încât mi-au trebuit mulți ani până să-mi dau seama că nu are puteri paranormale. Mama nu cunoștea viitorul, mama mă cunoștea *pe mine*.

— De obicei îți turuie gura despre un set de tripleți sau un socru care și-a luat la pumni ginerele în sala de așteptare. Azi n-ai scos un cuvânt despre spital.

Cobor de pe scaun și îmi încrucișez brațele. Cele mai bune minciuni sunt cele țesute în jurul unui miez de

adevăr. Aşa că las cu bună ştiinţă la o parte orice referire la Turk Bauer, la copilaşul care a murit sau la Carla Luongo şi îi povestesc mamei despre studenta în practică şi pacienta care a considerat firesc ca Virginia să fie asistenta medicală, nu eu. Cuvintele mele se revarsă ca un şuvoi de apă, împinse de o forţă neaşteptată. Când îmi încheie relatarea, şedem amândouă la masa din bucătărie, unde mama mi-a pus în faţă o ceaşcă cu ceai.

Mama îşi ţuguie buzele, de parcă ar cântări nişte probe.

— Poate ţi s-a părut ţie.

Mă întreb dacă acesta este motivul pentru care sunt eu aşa cum sunt, pentru care am tendinţa să le găsesc scuze tuturor, numai mie nu, pentru care mă străduiesc atâta să mă încadrez. Mama întruchipează de ani de zile acest comportament.

Dar dacă are dreptate? Poate am avut eu o reacţie exagerată? Derulez în minte schimbul de cuvinte avut. Nu e acelaşi lucru ca incidentul cu Turk Bauer — doamna Braunstein nici n-a pomenit de culoarea pielii mele. Dacă are dreptate mama, şi sunt eu prea sensibilă? Dacă e numai o părere a *mea* că pacienta a făcut comentariile respective fiindcă Virginia e albă şi eu nu? Nu devin astfel *eu* cea care nu poate trece peste diferenţele rasiale?

În gând aud vocea Adisei, limpede ca un clopoţel: *Exact asta vor ei: Ca tu să te îndoieşti de tine. Atâta timp cât te pot face să crezi că nu eşti demnă, te ţin încă în lanţuri.*

— Sunt sigură că doamna aceea n-a avut niciun gând rău, rosteşte mama.

Dar nu m-a făcut să mă simt mai puţin neînsemnată.

Nu-mi exprim gândul cu voce tare, dar faptul că-mi trece prin minte mă înfioară. Eu nu sunt aşa. Eu nu acuz; eu nu cred că majoritatea oamenilor albi mă judecă

pentru că sunt Neagră sau se consideră superiori mie. Eu nu scrutez lumea după un pretext de a mă lua la harță. Las asta în seama Adisei. Eu fac tot ce pot ca să nu atrag atenția. Bine, știu și eu că rasismul există și că oameni de teapa lui Turk Bauer flutură acest stindard, dar eu nu-i judec pe toți oamenii albi după acțiunile câtorva dintre ei.

Sau, mai bine spus, n-am făcut-o niciodată.

E ca și cum bilețelul acela din fișa lui Davis Bauer ar fi secționat o arteră vitală și acum nu știu cum să opresc hemoragia.

La un moment dat auzim niște chei zornăind și niște tropote, semn că doamna Mina s-a întors acasă împreună cu fiica și nepotul ei. Mama dă fuga în vestibul să le ia hainele și pungile de cumpărături, iar eu o urmez agale. Christina face ochii mari când mă vede și se aruncă de gâtul meu, în vreme ce mama îl dezbracă de salopetă pe băiețelul ei de patru ani, Felix.

— Ruth! exclamă Christina. Ce coincidență. Nu-ți vorbeam eu adineauri, mamă, despre băiatul lui Ruth?

Doamna Mina se uită la mine.

— Într-adevăr. Ruth, draga mea, ce frumoasă ești! N-ai niciun rid pe față. Îți jur că pur și simplu nu îmbătrânești.

Și iarăși o aud pe Adisa în gând: *Black don't crack.*[21] Înăbuș cu toată forța această voce și o îmbrățișez pe doamna Mina cu tandrețe.

— Nici dumneavoastră nu îmbătrâniți, doamnă Mina, spun.

— Hai, mai spune-mi minciuni!

Flutură din mână, de parcă ar vrea să-mi alunge vorbele, și apoi zâmbește cu o mină șireată.

---

[21] Negrii nu se ridează (literal: Negrii nu se crapă).

— Nu, pe bune! Minte-mă în continuare. Îmi place fiecare minciună pe care mi-o spui.

Încerc să-i fac mamei un semn discret.

— Cred că ar trebui să plec...

— Nu-ți scurta vizita din cauza noastră, spune doamna Mina și îl ia pe Felix din brațele mamei mele. Poți să stai cât vrei. Se întoarce spre mama: Lou, vom lua ceaiul în salonul auriu.

Christina mă prinde de mână.

— Hai cu mine, spune și mă trage pe scări în sus, spre camera ei, în care obișnuiam să ne jucăm.

Acum e ca un sanctuar, cu toată mobila rămasă din copilăria ei, la care s-au adăugat un pătuț de copil, cu gratii, și o grămadă de jucării aruncate vraiște. Calc pe ceva care aproape mă dezechilibrează, iar Christina își dă ochii peste cap.

— Of, Doamne, figurinele Playmobil ale lui Felix! E o nebunie, nu-i așa, să dai sute de dolari pe niște fleacuri din plastic. Dar știi și tu cum e Felix. E înnebunit după pirați.

Mă las pe vine și studiez un vapor reprodus până în cele mai mici amănunte, în vreme ce Christina cotrobăie în dulap. Văd un căpitan în haină roșie, cu o pălărie neagră cu pene pe cap, precum și câțiva pirați agățați în păienjenișul parâmelor de plastic. Pe punte e o figurină cu pielea maro-portocalie și un guler micuț, argintiu, în jurul gâtului.

Doamne Sfinte, doar n-o fi un sclav?

Da, din punct de vedere istoric e corect. Dar e o *jucărie* totuși. De ce tocmai felia *aceasta* de trecut? Ce-o să mai urmeze? Setul de figurine „Lagărul japonez pentru prizonieri de război"? Setul Lego „Drumul Lacrimilor"? Jocul „Vânătoarea de vrăjitoare din Salem"?

— Voiam să-ți spun înainte să afli din presă, zice Christina. Larry se gândește să candideze pentru Camera Reprezentanților.

— Uau! spun. Tu ce părere ai?

Christina mă strânge în brațe.

— *Îți mulțumesc.* Îți dai seama că tu ești prima prietenă căreia îi spun acest lucru și care nu se poartă de parcă ar fi primul pas către Casa Albă sau nu începe să se întrebe dacă ar fi mai bine să ne luăm o casă în Bethesda sau în Arlington? Ești prima persoană căreia i-a trecut prin minte că poate am și eu un cuvânt de spus.

— Păi nu ai? Mi se pare o schimbare importantă pentru întreaga familie.

— Mda, spune Christina. Nu cred că am tăria să fiu soție de politician.

Eu râd.

— Tu ai tăria să conduci singură toată țara.

— *Exact* la asta mă refeream. Mi se cere, după toate aparențele, să uit că am absolvit cu summa cum laude și în schimb să stau degeaba, cu băiețelul meu drăgălaș de mână și un zâmbet pe față, de parcă singurul lucru la care aș fi în stare să mă gândesc e care nuanță de ruj se asortează cu bluza mea, oftează Christina. Îmi promiți ceva? Dacă o să-mi coafez vreodată părul într-un bob care arată ca un coif, o să mă eutanasiezi?

Vezi, îmi spun. *Uite dovada.* Pe Christina o știu de-o viață. Și da, poate există diferențe între noi — social-economice, politice, rasiale —, dar asta nu înseamnă că nu poate exista o legătură între noi, ca de la om la om, ca de la prietenă la prietenă.

— Am impresia că te-ai decis deja, observ.

Mă privește cu o mină deznădăjduită.

— Nu pot să-l refuz, oftează. De asta m-am şi îndrăgostit de el.

— Ştiu, îi spun. Dar ar putea fi şi mai rău.

— Cum aşa?

— Mandatul unui membru al Camerei Reprezentanţilor e de doi ani, observ. Doi ani trec cât ai zice peşte. Imaginează-ţi că-şi propune să devină *senator*.

Christina se scutură şi după aceea zâmbeşte cu gura până la urechi.

— Dacă ajunge la Casa Albă, zice, te fac pe tine şefa personalului.

— Poate mai bine ministrul sănătăţii, replic.

Christina mă ia de braţ şi ne întoarcem în salonul auriu, unde mama tocmai aşază pe masă o tavă cu ceşti şi ceainic de porţelan şi un platou cu fursecuri de casă, cu migdale. Felix şade pe podea şi se joacă cu un trenuleţ de lemn.

— Mmm, Lou, fursecurile astea le visez şi noaptea, spune Christina.

O îmbrăţişează pe mama, înainte de a se întinde după un fursec.

— Suntem atât de norocoase că faci parte din familia noastră!

Cine face parte din familie nu capătă salariu, comentez în sinea mea.

Zâmbesc. Dar nu mă simt comod, ca atunci când porţi o haină a cărei marime nu ţi se potriveşte.

Într-una dintre sâmbetele acelea de Servitute Contractuală, când mă jucam de-a v-aţi ascunselea cu Rachel şi Christina, am cotit greşit la un moment dat şi m-am trezit într-o încăpere interzisă nouă. Biroul domnului Hallowell

era de obicei încuiat, dar când am răsucit mânerul uşii, disperată să mă ascund de strigătele ascuţite ale Christinei, care ne anunţa: „Cine nu-i gata îl iau cu lopata...", m-am trezit prăvălindu-mă în acel sanctuar secret.

Rachel şi cu mine ne tot imaginaserăm ce s-ar putea ascunde în spatele acelei uşi închise. Ea zicea că e un laborator, cu şiruri nesfârşite de borcane cu părţi de corp conservate. Eu mă gândeam la bomboane, fiindcă în mintea mea de copil de şapte ani acestea erau cele mai valoroase provizii, care meritau să fie ţinute sub lacăt. Dar când am aterizat în patru labe pe covorul oriental din biroul domnului Hallowell, realitatea a fost cam dezamăgitoare: O canapea de piele. O mulţime de rafturi, pe care se aflau un soi de roţi argintii. Un ecran de proiecţie portabil. Şi Sam Hallowell în persoană, care avea grijă ca filmul să gliseze prin mecanismul ţăcănitor al unui aparat de proiecţie.

Eu întotdeauna mă gândisem că domnul Hallowell arată ca o vedetă de cinema, iar mama obişnuia să-mi spună că practic *fusese* una. Când s-a întors spre mine şi m-a pironit cu privirea, am încercat să găsesc o scuză de ce încălcasem acel teritoriu interzis, dar atenţia mi-a fost distrasă de imaginea granuloasă de pe ecran, care o înfăţişa pe Tinker Bell aprinzând focuri de artificii animate deasupra unui castel.

— Tu altceva nu cunoşti, a spus domnul Hallowell şi mie mi s-a părut că vorbeşte cam ciudat, că rosteşte cuvintele bolborosit. Şi-a dus un pahar la buze şi am auzit clinchetul unor cuburi de gheaţă: Habar nu ai ce înseamnă să vezi cum se schimbă lumea în faţa ochilor tăi.

Pe ecran vorbea un bărbat pe care nu-l cunoşteam. „Culoarea înviorează lumea, nu-i aşa?", a spus şi atunci

un perete de fotografii alb-negru din spatele lui s-a aprins în toate culorile curcubeului.

— Walt Disney a fost un geniu, a comentat domnul Hallowell.

S-a aşezat pe canapea şi a bătut cu palma în locul de lângă el, poftindu-mă să mă aşez şi eu. M-am cărţărat lângă el. O raţă desenată, cu ochelari şi un accent puternic, îşi vâra mâna în nişte cutii animate de vopsea şi le vărsa conţinutul pe jos. *Le amesteci pe toate şi se transformă într-o mocirlă... şi obţii negru,* zicea raţa desenată şi amesteca vopselele cu laba, până când deveneau ca abanosul. *Exact aşa a fost lumea la începuturile ei. Neagră. Omul nu ştia ce e culoarea. De ce? Pentru că era prost.*

Domnul Hallowell şedea atât de aproape de mine, că simţeam mirosul respiraţiei lui — acru, ca respiraţia unchiului meu Isaiah, care nu venise anul trecut de Crăciun, fiindcă se dusese undeva la uscat, după cum îmi spusese mama.

— Christina şi Louis, şi tu, şi sora ta, voi nu cunoaşteţi altceva. Pentru voi, lucrurile au arătat întotdeauna aşa.

S-a ridicat brusc în picioare şi s-a întors către mine, astfel încât proiectorul îi arunca umbre pe faţă, un dans de siluete strălucitoare.

— NBC vă prezintă în culori următoarea emisiune! a rostit cu voce bubuitoare şi a întins braţele în lături cu atâta elan, încât lichidul din paharul lui s-a vărsat pe covor. Ce spui, Ruth? a întrebat.

Mie îmi venea să-i spun să se dea la o parte, ca să pot vedea ce mai face raţa.

Glasul domnului Hallowell s-a înmuiat.

— Asta spuneam eu înaintea tuturor emisiunilor, mi-a explicat. Până când televiziunea în culori a devenit ceva atât de obişnuit, încât nu mai trebuia amintit nimănui că

este o minune. Dar înainte de asta — *înainte* de asta — eu eram vocea viitorului. Eu. Sam Hallowell. *NBC vă prezintă în culori următoarea emisiune!*

Nu i-am spus să se dea la o parte, ca să pot urmări desenul animat. Am rămas așezată cu mâinile în poală, fiindcă știam că uneori, când vorbesc, oamenii nu o fac pentru că au ceva important de spus. O fac pentru că simt nevoia imperioasă de a fi ascultați.

În noaptea aceea, după ce mama ne-a dus acasă și ne-a vârât în pat, am avut un coșmar. Am deschis ochii și totul era în nuanțe de gri, ca bărbatul de pe ecran înainte de a se rumeni la față și înainte ca fotografiile din spatele lui să explodeze în culori. M-am văzut fugind prin casa cu fațada de gresie roșie, trăgând de uși încuiate, până când s-a deschis ușa de la biroul domnului Hallowell. Filmul la care ne uitaserăm țăcănea în aparatul de proiecție, dar imaginea era acum alb-negru. Am început să urlu și atunci mama a venit în fugă la mine, la fel și Rachel, și doamna Mina, și Christina, până și domnul Hallowell, dar când le-am spus că ochii mei nu mai văd bine și că au dispărut din lume toate culorile, ei au râs de mine. *Ruth,* au spus, *întotdeauna a fost așa. Întotdeauna va fi așa.*

Când ajung cu trenul înapoi în New Haven, Edison e deja acasă și își face temele la masa din bucătărie.

— Bună, scumpule, spun când intru, îl sărut pe creștet și îl strâng în brațe. Asta-i de la bunica Lou.

— N-ar trebui să fii la serviciu?

— Mai am o jumătate de oră până intru în tură și m-am gândit să o petrec mai bine cu tine decât în trafic.

Îmi aruncă o privire.

— O să întârzii.

— Pentru tine merită, îi spun.

Iau un măr din castronul aşezat în centrul mesei — las întotdeauna acolo ceva sănătos, fiindcă Edison mănâncă tot ce nu-i bătut în cuie —, muşc din el şi mă întind după hârtiile pe care fiul meu le-a răsfirat pe masă.

— Henry O. Flipper, citesc. Parcă ar fi numele unui spiriduş.

— A fost primul afro-american care a absolvit Academia Militară West Point. Toţi elevii de la cursul AP[22] de istorie trebuie să ţină o oră în care să facă portretul unui erou american şi eu tocmai încerc să mă hotărăsc pe cine să aleg.

— Pe cine mai ai pe listă?

Edison ridică privirea.

— Bill Pickett — un cowboy Negru, vedetă de rodeo. Şi Christian Fleetwood, un soldat Negru din Războiul Civil, care a câştigat Medalia de Onoare.

Privesc fotografiile neclare ale fiecăruia dintre ei.

— Nu-l ştiu pe niciunul dintre ei.

— Păi, da, asta-i problema, spune Edison. Rosa Parks şi dr. King, cam ăştia sunt toţi cei pe care-i ştim. Ai auzit vreodată de un frate pe nume Lewis Latimer? A desenat piese de telefon pentru brevetele depuse de Alexander Graham Bell şi a lucrat ca desenator tehnic şi expert pentru brevetele lui Thomas Edison. Dar tu nu m-ai numit după el, fiindcă n-ai ştiut de existenţa lui. Când oameni ca noi fac istorie, nu merită decât o notă de subsol.

---

[22] Advanced Placement, curs avansat, cu nivel de colegiu, urmat la liceu. Un examen naţional (AP Test) certifică nivelul de competenţă al elevilor, în disciplina respectivă, pentru colegiu. Un elev care a susţinut examenul AP poate fi plasat la colegiu într-o clasă avansată şi, dacă a obţinut un punctaj mare, poate primi credite, de ex. pentru două semestre, în disciplina respectivă.

O spune fără amărăciune, ca și cum m-ar anunța că nu mai avem ketchup sau că i s-au pătat șosetele cu roz în mașina de spălat — de parcă ar fi ceva ce nu-l încântă, dar nici nu-l scoate din sărite, fiindcă e improbabil să schimbe situația în momentul de față. Mă surprind gândindu-mă iarăși la doamna Braunstein și Virginia. Parcă mi-ar fi intrat o așchie în minte, iar Edison tocmai a apăsat pe locul dureros. Chiar n-am observat lucrurile astea înainte? Sau am avut foarte multă grijă să-mi țin ochii închiși?

Edison aruncă o privire la ceas.

— Mamă, spune, acum *chiar* că o să întârzii.

Are dreptate. Îi spun ce-și poate încălzi pentru cină, la ce oră să se ducă la culcare, la ce oră ies din tură. Apoi mă urc grăbită în mașină și pornesc către spital. Iau toate scurtăturile posibile, dar tot întârzii zece minute. Nu mai aștept liftul, o iau imediat pe scări și ajung în secția de obstetrică gâfâind și transpirată. Marie șade la recepție, de parcă m-ar fi așteptat.

— Scuze, mă grăbesc să spun, am fost în New York la mama și am rămas blocată în trafic și...

— Ruth... nu te pot lăsa să lucrezi la noapte.

Rămân ca trăsnită. Corinne întârzie în mai mult de jumătate dintre cazuri și eu sunt pedepsită pentru o singură abatere de la reguli?

— N-o să se mai întâmple, spun.

— Nu te pot lăsa să lucrezi, repetă Marie și abia atunci îmi dau seama că a evitat tot timpul să mă privească în față. M-au anunțat de la Resurse Umane că ți-au suspendat licența.

Încremenesc instantaneu.

— Poftim?

— Îmi pare atât de rău, rosteşte în şoaptă. Agenţii de pază o să te conducă afară din clădire, după ce-ţi goleşti dulapul din vestiar.

— Stai puţin, zic şi privirea îmi cade asupra celor două matahale care aşteaptă în spatele recepţiei. Îţi baţi joc de mine. De ce mi-au suspendat licenţa? Şi cum să mai lucrez eu dacă mi-au suspendat-o?

Marie trage aer în piept şi se întoarce către agenţii de pază. Ei fac un pas spre mine.

— Doamnă? mi se adresează unul dintre ei şi îmi face un semn către camera pentru pauze, de parcă după douăzeci de ani n-aş şti unde se află.

În cutia mică de carton pe care o duc la maşină am o periuţă de dinţi, pastă de dinţi, o cutie de Advil, o jachetă tricotată şi nişte poze cu Edison. Atât aveam în dulapul meu din vestiar. Pun cutia pe bancheta din spate şi imaginea ei în oglinda retrovizoare îmi atrage tot timpul atenţia şi mă surprinde, de parcă aş avea un pasager neaşteptat în maşină.

Încă înainte să ies din parcare, îl sun pe avocatul de la sindicat. E ora cinci după-amiaza şi şansele ca el să se mai afle la birou sunt slabe, aşa că izbucnesc în lacrimi când îmi răspunde la telefon. Îi spun ce s-a întâmplat cu Turk Bauer şi bebeluşul, iar el mă linişteşte şi îmi spune că va face nişte săpături şi mă va suna înapoi.

Ar trebui să mă duc acasă. Ar trebui să mă asigur că Edison e okay. Dar asta ar provoca o discuţie despre motivul pentru care nu sunt la serviciu, căreia nu cred că i-aş putea face faţă în acest moment. Dacă avocatul de la sindicat îşi face treaba, poate mă primesc înapoi la locul

de muncă încă înainte de mâine-seară, când ar trebui să intru din nou în tură.

Îmi sună telefonul.

— Ruth? spune Corinne. Ce *dracu'* se întâmplă?

Mă las pe spate în scaun și închid ochii.

— Nu știu, mărturisesc.

— Stai puțin, zice și aud niște glasuri înăbușite. Am intrat în debara, la naiba, să nu mă audă nimeni. Te-am sunat de cum am aflat.

— Ce ai aflat? Eu nu știu nimic, decât că mi-au suspendat licența, din câte se pare.

— Păi, scârba aia de avocată a spitalului i-a spus lui Marie ceva legat de o abatere profesională...

— Carla Luongo?

— Cine e?

— Scârba de avocată a spitalului. Ea m-a vândut, spun cu un ton amar.

Carla și cu mine apucaserăm să strecurăm o privire una în cărțile celeilalte, iar eu mă gândisem că e suficient pentru a conveni tacit că amândouă ținem așa în mână. Dar nu mă așteptasem ca ea să-și joace mâna atât de repede.

— Rasistul ăla de tată a amenințat-o probabil că dă spitalul în judecată și ea m-a sacrificat atunci pe mine, ca să salveze spitalul.

Urmează o pauză. E atât de scurtă încât, dacă nu aș fi fost atentă la ea, poate nici nu aș fi remarcat-o. După care Corinne — colega mea, prietena mea — spune:

— Sunt convinsă că nu a făcut-o în mod intenționat.

La Dalton, în pauza de prânz, exista o masă la care ședeau toți copiii Negri, numai eu nu. Odată, un alt elev de culoare, tot cu bursă, m-a invitat să mă alătur lor la

masă. I-am mulţumit, spunându-i că-mi petrec de obicei pauza ajutând o prietenă albă să înţeleagă trigonometria. Dar nu era adevărat. Adevărat era că masa aceea Neagră îi făcea pe prietenii mei albi să nu se simtă în largul lor, deoarece, chiar dacă ar fi şezut acolo cu mine, nu ar fi fost bineveniţi, ci doar toleraţi. Într-o lume în care ei se încadrau întotdeauna, singurul loc în care *nu* se încadrau îi irita.

Şi la fel de adevărat era că, dacă aş fi şezut la masă cu ceilalţi copii de culoare, n-aş mai fi putut pretinde că sunt altfel decât ei. Când domnul Adamson, profesorul meu de istorie, a început să vorbească despre Martin Luther King şi m-a fixat în tot acest timp cu privirea, prietenii mei albi au ridicat din umeri: *N-a făcut-o cu intenţie rea.* La masa Neagră, dacă vreo elevă ar fi spus că domnul Adamson s-a holbat tot timpul la ea, un alt elev afro-american i-ar fi confirmat experienţa: *Şi eu am păţit la fel.*

Eu îmi doream atât de mult să mă integrez la liceu, încât mă înconjuram de oameni care mă puteau convinge că, dacă mă simţeam izolată din cauza culorii pielii mele, era o scorneală de-a mea, exageram, eram ridicolă.

În cafeteria spitalului nu există o masă Neagră. Există câţiva paznici de culoare, unul sau doi medici de culoare... şi eu.

Îmi vine s-o întreb pe Corinne când a fost ea ultima dată Neagră, fiindcă atunci şi numai atunci ar avea dreptul să-mi spună dacă ce a făcut Carla Luongo a fost intenţionat sau nu. În schimb, îi spun că trebuie să plec şi închid chiar în timp ce îmi răspunde. Ies apoi cu maşina din parcarea spitalului în care m-am ascuns vreme de douăzeci de ani, trec pe sub şoseaua care pulsează ca o arteră de la traficul cu direcţia New York. Trec pe lângă

o mică tabără de corturi în care locuiesc veterani fără adăpost, văd cum se desfășoară o tranzacție de droguri și parchez apoi în fața blocului în care locuiește sora mea. Adisa îmi deschide ușa ținând un bebeluș pe șold și o lingură de lemn în mână, cu o expresie care pare să spună că mă așteaptă de ani de zile.

— De ce te miri? întreabă Adisa. Tu ce-ai crezut c-o să fie, dacă te muți în Orașul Albilor?

— În East End, o corectez, și ea se mulțumește să-mi arunce o privire.

Ședem la masa din bucătărie. Ținând cont de faptul că are o droaie de copii în casă, apartamentul ei e remarcabil de curat. Pe pereți sunt lipite foi din cărți de colorat, iar în cuptor e o mâncare de macaroane. Fiica cea mare a Adisei, Tyana, hrănește bebelușul așezat în scaunul lui înalt, la masa din bucătărie. Doi dintre băieți se joacă în sufragerie pe o consolă Nintendo. Celălalt copil al Adisei a fost declarat dispărut în misiune.

— Nu-mi face nicio plăcere să-ți spun că ți-am zis eu...

— Ba îți face plăcere, mormăi. *Aștepți* de-o veșnicie să-mi spui asta.

Adisa ridică din umeri și nu mă contrazice.

— Tu ai tot dat din gură: *Adisa, habar n-ai ce spui. Culoarea pielii mele nu contează.* Și acum, ca să vezi, *nu* ești ca ei, nu-i așa?

— Știi ceva, dacă aș fi vrut să încasez lovituri, aș fi rămas la spital. Îmi îngrop fața în mâini: Ce să-i spun lui Edison?

— Adevărul? propune Adisa. Nu e nicio rușine. Doar n-ai făcut nimic rău. Mai bine să afle mai devreme decât

maică-sa că degeaba te-nconjori de albi, asta nu te face să fii mai puţin Negru.

Când era Edison mai mic şi eu lucram după-amiaza, stătea după şcoală la Adisa, până când m-a rugat el însuşi să-l las mai bine să stea singur acasă. Verii lui îl luau peste picior pentru că nu le înţelegea argoul şi, atunci când a început să-l stăpânească, prietenii lui albi de la şcoală se uitau la el ca viţelul la poarta nouă. Până şi eu am dificultăţi să-mi înţeleg nepoţii, care chicotesc şi îşi trag unul altuia coate pe canapea, până când se duce Tyana la ei şi le trage una cu şervetul de bucătărie, ca să poată duce bebeluşul la culcare. (*Oh, we out chea*, îl aud pe unul dintre ei spunând şi îmi trebuie câteva minute să mă dumiresc că înseamnă *We're out here* şi că Tabari îşi tachinează fratele pentru faptul că se crede cineva, deoarece a câştigat o rundă la joc.) Poate că Edison era altfel decât copiii albi de la şcoala lui, dar acolo putea măcar să dea vina pe culoarea pielii lui. Dar era altfel şi decât verii lui, iar *ei* arătau la fel ca el.

Adisa îşi încrucişează braţele.

— Trebuie să-ţi iei un avocat şi să dai naibii spitalul ăla în judecată.

— Asta costă, gem. Nu vreau decât să se termine odată.

Inima începe să-mi bubuie în piept. Nu pot să-mi pierd casa. Nu pot să-mi iau economiile — toţi banii puşi deoparte pentru colegiul lui Edison — şi să le risipesc pe mâncare, pe ipotecă, pe benzină. Nu pot să distrug şansele fiului meu, doar fiindcă ale mele tocmai s-au năruit.

Adisa îşi dă probabil seama că mă aflu în pragul unei crize de nervi, pentru că mă prinde de mână.

— Ruth, spune cu blândețe. Prietenii tăi te-au trădat poate. Dar știi care e avantajul unei surori? O ai pe viață.

Privește adânc în ochii mei — ai ei sunt atât de negri, încât abia se vede marginea dintre iris și pupilă. Dar sunt neclintiți și mâna Adisei nu-mi dă drumul și treptat-treptat încep iar să respir.

Când mă întorc acasă la ora șapte seara, Edison vine în fugă la ușă.

— Ce faci acasă? întreabă. S-a întâmplat ceva?

Mă forțez să zâmbesc.

— E totul în ordine, puiule. S-a produs o încurcătură cu turele, așa că m-am dus cu Corinne să mâncăm în Olive Garden.

— Ai adus ceva resturi?

Dumnezeu să-l binecuvânteze pe acest băiat, pentru care nu contează decât propria foame.

— Nu, îi spun. Ne-am împărțit un antreu.

— Păi atunci v-ați dus degeaba acolo, bombăne.

— Te-ai hotărât să scrii despre Latimer?

Clatină din cap.

— Nu. Cred că am să-l aleg pe Anthony Johnson. Primul proprietar de pământ Negru, spune. Din 1651.

— Uau! exclam. Impresionant!

— Da, dar e o poveste mai dubioasă. Deci, fii atentă, el era un sclav, care venise din Anglia în Virginia și lucrase pe o plantație de tutun, până când plantația asta a fost atacată de nativi americani și toți, în afară de cinci persoane, au murit. El și soția lui, Mary, s-au mutat și au cerut două sute cincizeci de acri de pământ. Faza e că a ținut sclavi. Și nu știu dacă am chef să fiu eu cel care spune chestia asta în fața clasei, înțelegi? Că poate o s-o folosească într-o

bună zi împotriva mea, în vreo ceartă. Clatină din cap, absorbit de gânduri: Vreau să spun, cum poţi să *faci* asta, când ştii din propria ta experienţă ce înseamnă să fii sclav?

Mă gândesc la tot ce am făcut eu ca să am sentimentul că locul meu e în vârf — educaţia mea, căsnicia mea, casa asta, faptul că am păstrat o anumită distanţă faţă de sora mea.

— Nu ştiu, spun rar. În lumea lui, oamenii cu putere deţineau alţi oameni. Poate asta a crezut el că trebuie să facă pentru a se simţi şi el puternic.

— Asta nu înseamnă că a fost corect, observă Edison.

Îi cuprind talia cu braţele şi îl ţin strâns, cu faţa lipită de umărul lui, ca să nu vadă lacrimile din ochii mei.

— Asta pentru ce e?

— Pentru că tu, murmur, faci lumea mai frumoasă.

Edison mă strânge şi el în braţe.

— Imaginează-ţi ce aş fi făcut dacă mi-ai fi adus pui cu parmezan.

După ce se duce Edison la culcare, mă uit la corespondenţă. Facturi peste facturi, la care se adaugă un plic subţire de la Departamentul de Sănătate Publică, departament care îmi retrage licenţa de asistentă medicală. Mă holbez la el cinci minute, însă cuvintele refuză să se materializeze în altceva decât ceea ce sunt: dovada că nu e un coşmar din care mă voi trezi, mirându-mă de imaginaţia mea bogată. Mă aşez în living, cu mintea prea frământată de gânduri, ca să-mi treacă prin cap să mă culc. E o greşeală, atâta tot. Eu ştiu lucrul acesta, trebuie doar să-i fac şi pe ceilalţi să înţeleagă. Eu sunt asistentă medicală. Eu vindec oameni. Le aduc alinare. Dreg situaţii. Am s-o dreg şi pe *aceasta*.

Îmi bâzâie telefonul în buzunar. Mă uit la număr — e avocatul de la sindicat.

— Ruth, îmi spune când răspund, sper că nu e prea târziu.

Îmi vine să râd. De parcă mi-ar arde mie să dorm în noaptea asta.

— De ce mi-a luat Departamentul de Sănătate Publică licența?

— Din cauza unei bănuieli de neglijență în serviciu, îmi explică.

— Dar n-am greșit cu nimic. Lucrez acolo de douăzeci de ani. E posibil să mă dea afară?

— Aveți probleme mai mari decât pierderea locului de muncă. Împotriva dumneavoastră s-a dispus începerea urmăririi penale, Ruth. Statul vă consideră responsabilă de moartea acelui bebeluș.

— Nu înțeleg, spun și fiecare cuvânt e ca o lamă de cuțit pe limba mea.

— Au convocat deja un Mare Juriu. Sfatul meu este să vă luați un avocat al apărării. Pe mine mă depășește treaba asta.

Nu e adevărat. Nu *poate* fi adevărat.

— Șefa mea mi-a spus să nu mă ating de copilul acela, iar eu nu m-am atins de el și acum sunt pedepsită pentru asta?

— Statului nu-i pasă ce v-a spus dumneavoastră șefa, răspunde avocatul de la sindicat. Statul vede doar un copil mort. Vă urmăresc, pentru că sunt de părere că ați greșit ca asistentă medicală.

— Vă înșelați.

Scutur din cap în întuneric și rostesc cuvintele pe care le-am înghițit toată viața mea.

— Mă urmăresc pentru că sunt Neagră.

***

În pofida a toate acestea, adorm. Ştiu asta, pentru că atunci când aud prima dată perforatorul pneumatic la ora trei noaptea, mă gândesc că face parte din visul meu — eu, blocată în trafic, întârzii la serviciu, în timp ce o echipă de drumari sapă un canion între mine şi destinaţia mea. În vis claxonez. Perforatorul nu se opreşte.

Şi, în secunda următoare, străpung suprafaţa conştiinţei mele, iar zgomotul perforatorului îmi explodează în urechi în momentul când poliţiştii dărâmă uşa şi năvălesc în livingul meu, cu armele scoase.

— Ce faceţi? ţip. Ce faceţi?

— Ruth Jefferson? zbiară unul dintre ei, iar eu rămân fără glas, nu mai pot rosti un cuvânt, aşa că fac un semn din bărbie: *Da*.

Imediat îmi trage braţele la spate şi mă împinge pe jos, cu faţa la pământ, imobilizându-mă cu un genunchi în şale, în vreme ce îmi leagă un colier de plastic în jurul încheieturilor mâinilor. Ceilalţi răstoarnă mobila, golesc sertare, aruncă din rafturi cărţi.

— Un Mare Juriu v-a acuzat de omor şi ucidere din culpă, spune poliţistul. Sunteţi arestată!

O altă voce străbate prin ecoul metalic al acestor cuvinte.

— Mamă? întreabă Edison. Ce se-ntâmplă?

Toate privirile se întorc către uşa dormitorului.

— Nu mişca! strigă un alt poliţist şi îndreaptă arma spre băiatul meu. Mâinile sus!

Încep să urlu.

Se aruncă toţi asupra lui Edison, trei dintre ei îl culcă la pământ. Îi pun cătuşe, ca mie. Îl văd întinzându-se spre mine, panica îi încordează toţi muşchii de pe gât, îşi dă ochii peste cap, să vadă dacă sunt okay.

— Lăsați-l în pace! plâng. El n-are nimic de-a face cu asta!

Dar ei nu au de unde să știe. Ei văd doar un băiat negru, de un metru și optzeci.

— Fă ce-ți spun ei, Edison! țip. Și sun-o pe mătușă-ta.

Îmi trosnesc articulațiile, când polițistul care m-a ținut imobilizată mă trage brusc în sus de încheieturile mâinilor, smucindu-mi corpul într-o poziție în care nu vrea să meargă. Ceilalți polițiști se aliniază în urma noastră, lăsând pe jos conținutul dulapurilor mele de bucătărie, al rafturilor mele de cărți, al sertarelor mele.

Sunt cât se poate de trează acum, când mă târăsc în cămașă de noapte și papuci de casă pe scările verandei, încât mă împiedic și îmi zgârii genunchiul pe trotuar, pentru ca după aceea să fiu împinsă cu capul înainte pe bancheta din spate a unei mașini de poliție. Mă rog la Dumnezeu ca să-și amintească cineva să-i elibereze lui Edison mâinile din cătușe. Mă rog la Dumnezeu ca vecinii mei, pe care i-a trezit din somn hărmălaia de la ora trei noaptea, din cartierul nostru adormit, și care stau acum în pragurile caselor lor, cu lumina lunii reflectându-se pe fețele lor albe, să se întrebe într-o bună zi de ce au tăcut mâlc, de ce nu a întrebat măcar unul dintre ei dacă m-ar putea ajuta în vreun fel.

Nu e prima dată când mă aflu într-o secție de poliție. Am fost odată aici când un prost mi-a lovit mașina în parcarea supermarketului și și-a luat apoi tălpășița. Și am ținut odată aici mâna unei paciente care fusese abuzată sexual și nu avusese curajul să reclame acest lucru. Dar acum sunt adusă la secție prin intrarea din spate, unde neoanele orbitoare mă fac să clipesc. Sunt predată unui

alt poliţist, un puşti de fapt, care mă pune să mă aşez şi îmi cere să-i spun numele, adresa, data naşterii, numărul de asigurare socială. Glasul meu e atât de stins, încât mă roagă de câteva ori să vorbesc mai tare. Pe urmă mă duce la un aparat care seamănă cu un copiator, dar de fapt e altceva. Îmi apasă degetele pe rând pe suprafaţa de sticlă şi amprentele mele apar pe un ecran.

— E destul de mişto, nu? spune puştiul.

Mă întreb dacă au deja în sistemul lor amprentele mele. Când era Edison la grădiniţă, m-am dus odată cu el la o zi de informare cu privire la siguranţa în vecinătate, ca să i se ia amprentele. Fiindcă lui îi era frică, le-au luat întâi pe ale mele. Pe atunci credeam că cel mai grav lucru care mi se poate întâmpla este ca să mi-l răpească cineva pe Edison.

Nu mi-a trecut niciodată prin cap că într-o bună zi mă vor răpi pe *mine* de lângă *el*.

Apoi sunt pusă în faţa unui perete din beton de zgură şi sunt fotografiată din faţă şi din profil.

Poliţistul cel tânăr mă conduce în singura celulă a secţiei noastre de poliţie, care e mică, întunecată şi friguroasă. Într-un colţ sunt o toaletă şi o chiuvetă cu o baterie cu gât lung.

— Nu vă supăraţi, spun dregându-mi glasul, când se închide uşa în urma mea. Cât timp am să rămân aici?

Mă priveşte, nu fără simpatie.

— Cât timp va fi necesar, răspunde criptic şi dispare.

Mă aşez pe bancă. E de metal şi îi simt răcoarea prin cămaşa de noapte. Trebuie să fac pipi, dar mi-e ruşine să fac aici, în văzul lor, fiindcă dacă vin exact atunci să mă ia?

Mă întreb dacă Edison i-a telefonat Adisei, dacă ea încearcă în clipa asta să mă scoată de aici. Mă întreb

dacă Adisa l-a pus la curent, dacă i-a spus de bebelușul care a murit. Mă întreb dacă propriul meu copil mă învinuiește.

Brusc mă străfulgeră imaginea mea de acum douăsprezece ore, când înmuiam într-o soluție de amoniac șiragurile de cristal ale unui candelabru, în vreme ce în casa familiei Hallowell cânta muzică clasică. Discrepanța aceasta mă face să mă înec cu un hohot de râs. Sau de plâns. Nici nu-mi mai dau seama.

Dacă Adisa n-o să mă poată scoate de aici, poate reușesc soții Hallowell. Ei au o sumedenie de cunoștințe. Dar întâi ar trebui să afle mama ce s-a întâmplat și, deși știu că m-ar apăra până în pânzele albe, mai știu și că o parte din ea ar gândi: *Cum s-a ajuns aici? Cum a ajuns fata mea, pentru fericirea căreia m-am spetit eu muncind, într-o celulă de închisoare?*

Și n-aș ști ce să-i răspund. Într-un talger de balanță atârnă educația mea. Diploma mea de asistentă medicală. Cei douăzeci de ani de muncă în spital. Căsuța mea pusă la punct. Mașina mea impecabilă Toyota RAV4. Fiul meu, elev eminent. Toate acestea sunt cărămizile din care mi-am construit existența. Dar în celălalt talger de balanță atârnă o singură trăsătură, care e însă atât de voluminoasă și grea, încât înclină de fiecare dată balanța: pielea mea maro.

Ei, lasă!

Nu m-am străduit eu atâta chiar degeaba. Încă mai pot profita de diploma mea de colegiu și de anii petrecuți în compania albilor, pentru a schimba situația, pentru a-i face pe polițiști să înțeleagă că e o neînțelegere la mijloc. Trăiesc și eu, la fel ca ei, în acest oraș. Îmi plătesc și eu, la fel ca ei, impozitele. Au mult mai multe lucruri în comun

cu mine decât cu fanaticul acela furios, care a declanşat această catastrofă.

Habar nu am cât timp trece până când vine cineva în celulă; nu am ceas. Dar trece suficient timp pentru ca scânteia aceea de speranţă să licărească iarăşi în sufletul meu. Aşa că, atunci când aud clinchetul cheii în uşă, ridic privirea cu un zâmbet recunoscător.

— Am să vă duc la interogatoriu, spune poliţistul cel tânăr. Dar va trebui să... ă... ştiţi — şi face un semn către mâinile mele.

Mă ridic în picioare.

— Bănuiesc că sunteţi frânt de oboseală, îi spun. N-aţi dormit toată noaptea.

Ridică din umeri, dar roşeşte.

— Cineva trebuie s-o facă.

— Sunt convinsă că mama dumneavoastră e foarte mândră de dumneavoastră. *Eu*, una, aş fi mândră. Cred că fiul meu e doar cu vreo doi ani mai tânăr decât dumneavoastră.

Întind braţele înainte, cu ochii mari şi un aer nevinovat, iar el coboară privirea la încheieturile mâinilor mele.

— Ştiţi ceva, cred că se poate şi fără, spune după o scurtă pauză.

Mă prinde cu o mână de braţ şi mă conduce afară, cu fermitate totuşi.

Îmi înăbuş un zâmbet. O consider o victorie personală.

Sunt lăsată singură într-o încăpere cu o oglindă mare, care sunt sigură că e de fapt un geam care dă spre o altă încăpere, aflată dincolo de perete. Pe masă e un reportofon, iar deasupra zbârnâie un ventilator, deşi e tare frig şi aici. Îmi împreunez mâinile în poală şi aştept. Nu mă uit la imaginea mea din oglindă, întrucât ştiu că

sunt supravegheată, o zăresc doar cu coada ochiului. Așa cum stau aici, în cămașă de noapte, aș putea fi o stafie.

Ușa se deschide și înăuntru apar doi inspectori de poliție: un bărbat solid ca un taur și o femeie măruntă ca un spiriduș.

— Sunt inspectorul de poliție MacDougall, spune bărbatul. Iar ea este inspectorul Leong.

Femeia îmi zâmbește. Încerc să-i citesc gândurile. *Ești și tu femeie*, spun în sinea mea și îmi pun speranța în telepatie. *Ești asiato-americană. Te-ai aflat și tu la un moment dat în situația mea, măcar la figurat, dacă nu la propriu.*

— Să vă aduc niște apă, doamnă Jefferson? întreabă inspectorul Leong.

— Dacă sunteți amabilă, spun.

În timp ce ea se duce după un pahar cu apă, inspectorul MacDougall mă lămurește că nu sunt obligată să stau de vorbă cu ei, dar, dacă doresc acest lucru, ceea ce spun poate fi folosit împotriva mea la proces. Pe de altă parte, îmi explică, dacă nu am nimic de ascuns, poate n-ar fi rău să le prezint lucrurile din perspectiva mea.

— Da, spun, deși am văzut destule filme cu polițiști, ca să știu că ar fi mai bine să-mi țin gura.

Dar filmele sunt ficțiune și asta e viața reală. Nu am făcut nimic ilegal. Și, dacă nu le explic eu asta, de unde să afle ei? Dacă nu le explic, nu vor crede că sunt vinovată?

Mă întreabă dacă e în regulă să pornească reportofonul.

— Sigur că da, spun. Și vă mulțumesc. Vă mulțumesc foarte mult că sunteți dispuși să mă ascultați. Mă tem că s-a produs o mare neînțelegere.

Între timp s-a întors și inspectorul Leong. Îmi dă paharul cu apă și eu îl beau pe tot, două sute cincizeci de

mililitri de apă dintr-o singură înghiţitură. Nici nu mi-am dat seama ce sete mi-era.

— Fie cum o fi, doamnă Jefferson, spune MacDougall, noi avem dovezi destul de clare, care vă contrazic spusele. Nu negaţi că aţi fost de faţă când a murit Davis Bauer?

— Nu, răspund. Eram acolo. A fost îngrozitor.

— Ce făceaţi acolo?

— Făceam parte din echipa de reanimare. Starea bebeluşului s-a agravat foarte repede. Noi am făcut tot ce am putut.

— Dar eu tocmai m-am uitat la fotografiile primite de la medicul patolog, care indică faptul că nou-născutul a fost abuzat fizic...

— Păi, vedeţi, îi tai vorba. Eu nu m-am atins de acel bebeluş.

— Tocmai aţi spus că făceaţi parte din echipa de reanimare, obiectează MacDougall.

— Dar nu m-am atins de bebeluş înainte de declararea urgenţei.

— Şi atunci aţi început să-l loviţi în piept...

Simt cum îmi iau foc obrajii.

— Ce? Nu. I-am făcut resuscitare cardio-respiratorie...

— Cu puţin cam mult entuziasm, după spusele martorilor oculari, adaugă inspectorul de poliţie.

Care martori? mă întreb în sinea mea, parcurgând rapid în gând lista tuturor persoanelor care fuseseră de faţă. Cine să fi văzut ce făceam eu şi să nu fi recunoscut ce era: o măsură medicală de urgenţă?

— Doamnă Jefferson, întreabă inspectorul Leong, aţi avut vreo discuţie cu cineva din spital despre sentimentele dumneavoastră faţă de acest bebeluş şi familia sa?

— Nu. A fost luat din grija mea şi asta a fost tot.

Ochii lui MacDougall se îngustează.

— N-aţi avut o problemă cu Turk Bauer?

Mă silesc să inspir adânc.

— A existat un dezacord între noi.

— Asta simţiţi dumneavoastră faţă de toţi oamenii albi?

— Unii dintre cei mai buni prieteni ai mei sunt albi, spun şi îl privesc în ochi.

MacDougall mă fixează atâta timp cu privirea, că văd cum i se micşorează pupilele. Ştiu că aşteaptă să vadă dacă voi ceda prima. În schimb, eu ridic bărbia.

Se împinge cu scaunul de la masă şi se ridică.

— Trebuie să dau un telefon, spune şi iese din încăpere.

O consider şi pe aceasta o victorie personală.

Inspectorul Leong şade pe marginea mesei. La şold îi atârnă insigna de poliţie; e strălucitoare, ca o jucărie nouă.

— Sunteţi probabil foarte obosită, spune şi după vocea ei îmi dau seama că încearcă să joace cu mine acelaşi joc pe care l-am jucat eu cu poliţistul cel tânăr, în celulă.

— Asistentele medicale sunt obişnuite să muncească mult şi să doarmă foarte puţin, spun fără şovăială.

— Iar dumneavoastră lucraţi de multă vreme ca asistentă medicală, nu-i aşa?

— De douăzeci de ani.

Râde.

— Doamne, eu sunt abia de nouă luni pe postul ăsta. Nu-mi pot imagina să lucrez undeva atâta timp. Dar mă gândesc că, dacă-ţi place ce faci, nu consideri că munceşti, nu-i aşa?

Dau din cap, încă prudentă. Pe de altă parte, dacă am vreo şansă să-i fac pe aceşti poliţişti să înţeleagă că sunt acuzată pe nedrept, atunci o am cu ea.

— Aşa este. Iar mie îmi place ce fac.

— V-aţi simţit probabil îngrozitor când şefa dumneavoastră v-a spus că nu mai puteţi îngriji acel bebeluş, spune. Mai ales dacă ţinem cont de experienţa dumneavoastră.

— Nu a fost cea mai bună zi a mea, nu.

— Ştiţi cum a fost prima mea zi de muncă? Am făcut praf o maşină de poliţie. Am intrat cu ea într-o barieră de pe şosea, care bloca accesul la nişte lucrări. Pe bune. Examenul de poliţie l-am trecut cu cele mai bune rezultate, dar pe teren eram de tot râsul. Băieţii din clasa mea încă îmi mai spun Avarie. Hai să fim sinceri, o femeie inspector de poliţie trebuie să muncească de două ori cât bărbaţii, dar singurul lucru pe care şi-l amintesc ei despre mine e o simplă greşeală. Am fost atât de furioasă! Încă mai *sunt*.

Mă uit la ea şi sunt cât pe-aci să-i spun adevărul. *Nu aveam voie să-l ating pe acel bebeluş. Dar am făcut-o, deşi aş fi putut da de necaz. Şi tot nu a fost de ajuns.*

— Uitaţi, Ruth, continuă inspectorul Leong, dacă a fost un accident, acum este momentul să spuneţi. Poate v-aţi simţit ofensată şi de aceea aţi acţionat aşa. Ar fi un lucru de înţeles, ţinând cont de circumstanţe. Trebuie doar să-mi spuneţi şi eu am să fac tot ce-mi stă în putere ca să vă uşurez situaţia.

În momentul acesta, înţeleg că ea încă mă consideră vinovată.

Că nu mi-a spus povestea ei pentru că e drăguţă. Ci pentru că vrea să mă manipuleze.

Că filmele acelea cu poliţişti spun adevărul.

Înghit în sec şi toată sinceritatea mea e înăbuşită. Rostesc în schimb, cu o voce străină, trei cuvinte simple:

— Vreau un avocat.

Faza I

Tranziția

Clapele pianului sunt albe și negre, dar sunetul lor aprinde un milion de culori în mintea ta.

— MARÍA CRISTINA MENA

Kennedy

Când ajung la birou, Ed Gourakis — unul dintre colegii mei — arde de nerăbdare să-mi vorbească despre noul nostru angajat. Una dintre colegele noastre mai tinere a plecat în concediu de maternitate și a informat Resursele Umane că nu se mai întoarce. Știu că Harry, șeful nostru, a intervievat câțiva candidați, dar abia când mă încolțește Ed în compartimentul meu de birou aflu că s-a luat o decizie.

— L-ai cunoscut? întreabă Ed.

— Pe cine?

— Pe Howard. Prospătura noastră.

Ed e genul de persoană care lucrează ca apărător public fiindcă *poate*. Cu alte cuvinte: are o avere suficient de mare pentru a putea trăi din dividende, așa că nu contează cât de mizerabile sunt salariile noastre. Cu toate acestea, în ciuda faptului că a crescut cu toate privilegiile posibile, nimic nu-i e niciodată suficient de bun. Starbucks-ul de vizavi servește cafeaua prea fierbinte. Un accident pe I-95N l-a făcut să întârzie douăzeci de minute. Automatul de la tribunal a scos Skittles din oferta sa.

— Am intrat în birou acum patru secunde. Când să fi avut timp să cunosc pe cineva?

— Ei bine, e clar că a fost angajat în scopul promovării diversității. Uită-te după petele de culoare de pe pereți. Tipul ăsta e atât de verde, că se ia culoarea de pe el.

— Unu la mână, metafora ta e total aiurea. Doi la mână, și ce dacă e tânăr? Înțeleg că unei persoane cu o vârstă atât de înaintată ca a ta îi vine greu să-și amintească... dar ai fost și tu tânăr la un moment dat.

— Am avut, spune Ed cu glas mai scăzut, am avut candidați care ar fi *meritat* mai mult.

Caut în mormanele de hârtii de pe masa mea actele de care am nevoie. Am un teanc de bilețele roz, cu mesajele telefonice primite, pe care îl ignor în mod deliberat.

— Îmi pare rău că nu l-au angajat pe nepotul tău, mormăi.

— Ești tare comică, McQuarrie.

— Ascultă, Ed, am treabă. N-am timp de bârfe de birou.

Mă aplec spre monitor și mă prefac absorbită de primul e-mail, care întâmplător este o reclamă de la magazinul Nordstrom Rack.

Într-un final își dă și Ed seama că n-am de gând să mai flecăresc cu el și se duce cu pași apăsați în camera pentru pauze, unde cafeaua va fi, fără îndoială, mai prejos de așteptările lui, iar frișca pentru cafea în aroma lui preferată se va fi terminat. Închid ochii și mă las pe spate în scaun.

Brusc aud un foșnet în capătul opus al compartimentului meu de birou și un bărbat de culoare, înalt, zvelt și tânăr, se ridică în picioare. Poartă un costum ieftin, cu papion, și ochelari de hipster. E limpede că el e noul nostru angajat și că a șezut tot timpul acolo, ascultând comentariile lui Ed.

— *Hashtag* penibil, spune. Eu sunt Howard, în caz că ai vreo îndoială.

Îmi lăţesc faţa într-un zâmbet care mă face să mă gândesc la păpuşile din *Strada Sesame*, la care se uită Violet şi cărora le cad fălcile când sunt copleşite de emoţie.

— Howard, repet, sar în picioare şi îi întind imediat mâna. Eu sunt Kennedy. Mă bucur *foarte* mult să te cunosc!

— Kennedy, spune. Ca John F.?

E o întrebare care mi se pune tot timpul.

— Sau Robert! zic, deşi Howard a ghicit corect.

Mie mi-ar fi plăcut ca mama să mă fi botezat după politicianul care a făcut atâtea pentru drepturile civile, dar, în realitate, la momentul respectiv mama era îndrăgostită de fratele lui cu un destin nefast.

Am să fac tot ce-mi stă în putere, pentru ca bietul Howard să aibă sentimentul că în biroul acesta există măcar o persoană care se bucură de prezenţa lui.

— Deci. Bine ai venit! spun cu voioşie. Dacă ai nevoie de ceva, dacă ai întrebări legate de cum lucrăm noi aici... te rog să vii la mine.

— Super! Mersi!

— Şi poate mergem să mâncăm împreună la prânz.

Howard dă din cap.

— M-aş bucura.

— Bine. Eu mă duc acum la tribunal. Şovăi puţin şi aduc apoi în discuţie elefantul din încăpere: Şi mai e ceva, nu-l băga în seamă pe Ed. Nu gândim toţi ca el.

Îi adresez un zâmbet.

— De exemplu, eu cred că e grozav că tu susţii comunitatea din care provii.

Howard îmi zâmbeşte la rândul lui.

— Mersi, dar eu... am crescut în Darien.

Darien. Unul dintre cele mai bogate orașe din stat.

Apoi se așază la locul lui, dispărând în spatele paravanului care ne desparte.

Încă nici nu mi-am băut a doua cafea pe ziua de azi, și deja m-am înghesuit printr-o îmbulzeală prea mare de mașini și reporteri, ceea ce mă face să mă întreb ce se întâmplă la Curtea Superioară, în sala de judecată în care eu *nu* mă aflu, fiindcă singurul motiv pentru care o echipă TV ar transmite de la ședințele de trimitere în judecată ar fi să-i ajute pe insomniaci să adoarmă. Deocamdată am avut trei cazuri: încălcarea penală a unui ordin de interdicție, de către un acuzat care nu vorbește engleza; o contravenientă recidivistă, cu păr oxigenat și pungi sub ochi, acuzată că ar fi emis un cec fără acoperire, de o mie două sute de dolari, pentru a-și cumpăra o poșetă de firmă; și un bărbat atât de prost, încât nu a furat doar identitatea unei alte persoane și a început să-i folosească acesteia cardurile de credit și contul bancar, ci și-a mai și ales pe cineva numit Cathy și și-a imaginat că nu va fi prins.

Pe de altă parte, după cum îmi spun frecvent în sinea mea, dacă toți clienții mei ar fi mai deștepți, n-ar mai fi nevoie de profesia mea.

La Curtea Superioară din New Haven, în ziua când se decide cine va fi trimis în judecată, lucrurile se desfășoară astfel: unul dintre noi, un apărător public, reprezintă pe oricine este adus în fața judecătorului și nu are avocat, dar ar avea nevoie de unul. E ca și cum te-ai afla într-o ușă rotativă și, de fiecare dată când pătrunzi în clădire, decorul și planul clădirii s-au schimbat, dar lumea se așteaptă ca tu să știi încotro te îndrepți și cum poți ajunge acolo.

În majoritatea cazurilor nu apuc să-mi cunosc clienţii decât la masa apărării, când am la dispoziţie o secundă pentru a înţelege circumstanţele arestării lor şi a încerca să obţin punerea lor în libertate pe cauţiune.

Am mai spus că urăsc aceste şedinţe de trimitere în judecată? Pentru că practic mi se cere să fiu un Perry Mason cu puteri paranormale şi, chiar dacă îmi îndeplinesc sarcina în mod exemplar şi reuşesc să obţin eliberarea pe răspundere personală a unui acuzat, care altfel s-ar afla în detenţie provizorie, probabilitatea să nu-l apăr la proces este foarte mare. Cazurile mai savuroase, pe care mi-ar *plăcea* să le apăr în instanţă, ori îmi sunt luate de către unul dintre colegii mei mai experimentaţi, ori sunt transferate unui avocat adevărat (adică unuia *plătit).*

Exact aceasta va fi traiectoria următorului caz.

— Următorul caz: Statul vs Joseph Dawes Hawkins al Treilea, anunţă grefierul.

Joseph Dawes Hawkins e atât de tânăr, că încă mai are acnee. Are o mină total îngrozită, iar aceasta este urmarea unei nopţi în detenţie, atunci când experienţa cuiva cu comportamentul criminal se reduce la vizionarea-maraton a serialului *The Wire.*

— Domnule Hawkins, spune judecătorul, vă rog să specificaţi datele dumneavoastră de identitate, pentru procesul-verbal.

— Ăăm. Joe Hawkins, răspunde băiatul şi i se frânge glasul.

— Unde locuiţi?

— 139 Grand Street, Westville.

Grefierul citeşte acuzaţia care i se aduce lui Joseph Dawes Hawkins: trafic de droguri.

Nu pot decât să ghicesc, după tunsoarea scumpă a băiatului şi după mirarea pe care i-o provoacă sistemul

judiciar, că a făcut trafic cu ceva de genul oxicodonă, nu cu metamfetamine sau cu heroină. Judecătorul introduce procedura automată de pledare a nevinovăției.

— Joe, ați fost acuzat de trafic de droguri. Înțelegeți ce înseamnă aceasta?

Băiatul dă din cap.

— Aveți un avocat aici de față?

Băiatul se uită peste umăr, către galerie, pălește puțin și apoi spune:

— Nu.

— Doriți să stați de vorbă cu apărătorul public?

— Da, Onorată Instanță, răspunde el și acesta este momentul când intervin eu.

Discreția se reduce la așa-numitul con de tăcere de la masa apărării.

— Sunt Kennedy McQuarrie, spun. Câți ani aveți?

— Optsprezece. Sunt elev în ultimul an la Hopkins.

Școala privată. Cum să nu!

— De când locuiți în Connecticut?

— De la vârsta de doi ani?

— E o întrebare sau un răspuns? zic.

— Un răspuns, zice și înghite în sec.

Are mărul-lui-Adam de dimensiunea unui nod „pumn de maimuță".

— Lucrați undeva?

Ezită.

— Adică în afară de faptul că vând oxicodonă?

— Asta n-am auzit, mă grăbesc să spun.

— A, păi ziceam că...

— *Asta n-am auzit.*

Ridică privirea și dă din cap.

— M-am prins. Nu. Nu, lucrez.

— Cu cine locuiţi?

— Cu părinţii mei.

Am în minte o listă de întrebări, cu care îl asaltez.

— Părinţii dumneavoastră dispun de mijloacele necesare pentru angajarea unui avocat? întreb în cele din urmă.

Se uită la taiorul meu, care e de la Target şi are o pată de la laptele pe care şi l-a vărsat Violet azi-dimineaţă peste cerealele din castron.

— Mda.

— Să tăceţi din gură şi să mă lăsaţi pe mine să vorbesc, îl instruiesc şi mă întorc către scaunul judecătorului. Onorată Instanţă, spun, tânărul acesta, Joseph, nu are decât optsprezece ani şi acesta este primul lui delict. Este elev de liceu, în anul terminal, locuieşte cu mama lui, care este educatoare de grădiniţă, şi cu tatăl lui, care este director de bancă. Părinţii lui sunt proprietarii casei în care locuiesc. Solicităm ca Joseph să fie eliberat pe răspundere personală.

Judecătorul se întoarce către partenerul meu din acest dans, către procurorul care şade vizavi de masa apărării. Numele ei este Odette Lawton şi emană cam tot atâta voie bună cât o condamnare la moarte. În vreme ce majoritatea procurorilor şi apărătorilor publici admite că suntem capul şi pajura aceleiaşi monede a unei munci-la-stat-al-naibii-de-prost-plătite şi că putem lăsa animozitatea în sala de judecată şi socializa în afara ei, Odette nu vrea să aibă de-a face cu nimeni.

— Statul ce solicită, doamnă procuror?

Odette ridică privirea. Are părul tuns periuţă şi ochii atât de negri, încât nu-i vezi pupilele. Arată odihnită şi proaspăt venită de la cosmetică; machiajul ei e impecabil.

Mă uit la mâinile mele. Am cuticulele mușcate și ori am sub unghii vopsea verde pentru pictat cu degetele, ori am început să putrezesc pe dinăuntru.

— Este o acuzație gravă, spune Odette. Nu doar că s-a găsit asupra domnului Hawkins o substanță narcotică ce se eliberează numai cu prescripție medicală, dar a existat și intenția de a o vinde. Eliberarea lui ar constitui un pericol pentru comunitate și o mare greșeală. Statul solicită o cauțiune de zece mii de dolari.

— Instanța stabilește o cauțiune de zece mii de dolari, repetă judecătorul, iar Joseph Dawes Hawkins al III-lea este scos din sală de un funcționar administrativ.

Mă rog, nu poți câștiga întotdeauna. Vestea bună este că familia lui Joseph își poate permite cauțiunea — chiar dacă pentru asta va trebui să renunțe anul acesta la vacanța de Crăciun în Barbados. Vestea și mai bună este că n-am să-l mai revăd pe Joseph Dawes Hawkins al III-lea. Poate că tatăl lui nu i l-a trimis din capul locului pe avocatul familiei și l-a lăsat pe Joey să stea o noapte în celulă ca să-l învețe minte, dar sunt sigură că nu va trece mult timp și același avocat șmecher al familiei va suna la biroul meu și va prelua cazul lui Joey.

— Statul vs Ruth Jefferson, aud.

Ridic privirea și văd cum e condusă în sala de judecată o femeie încătușată, în cămașă de noapte, cu un batic înfășurat în jurul capului. Privirea ei scanează avidă rândurile publicului și abia acum îmi dau seama că acesta este mult mai numeros decât la ședințele obișnuite de trimitere în judecată, care au loc marțea. Rândurile sunt de-a dreptul ticsite de oameni.

— Vă rog să specificați, pentru procesul-verbal, datele dumneavoastră de identitate, spune judecătorul.

— Ruth Jefferson, spune femeia.

— Ucigaşo! zbiară o altă femeie.

Mulţimea începe întâi să se foiască, după care devine de-a dreptul gălăgioasă. În clipa aceea văd cum tresare Ruth. O văd cum îşi înclină capul către umăr şi îmi dau seama că şterge saliva pe care i-a scuipat-o careva în faţă, peste balustrada care desparte publicul.

Funcţionarii administrativi îl scot deja pe bărbat din sală — o brută mătăhăloasă, pe care nu o văd decât din spate. Pe ţeastă are tatuată o svastică, în centrul căreia se împletesc nişte litere.

Judecătorul cere să se facă linişte. Ruth Jefferson stă dreaptă şi continuă să caute din priviri pe cineva — sau ceva — care nu pare a fi prezent.

— Ruth Jefferson, citeşte grefierul, sunteţi inculpată cu două capete de acuzare: omor şi ucidere din culpă.

Sunt atât de ocupată să înţeleg ce naiba se întâmplă aici, încât nu-mi dau seama că toată lumea se uită la mine şi că acuzata i-a spus judecătorului, după toate aparenţele, că are nevoie de un apărător public.

Odette se ridică în picioare.

— Onorată Instanţă, aceasta este o crimă odioasă, comisă împotriva unui bebeluş de trei zile. Acuzata şi-a exprimat ostilitatea şi ura faţă de părinţii acestui copil, iar Statul va dovedi că a acţionat în mod intenţionat şi deliberat, cu maliţiozitate, ignorând în mod iresponsabil siguranţa nou-născutului şi că, de fapt, i-a cauzat cu mâinile ei bebeluşului un traumatism care a condus la moartea sa.

Femeia asta a omorât un nou-născut? Derulez rapid în gând tot soiul de scenarii: e dădacă? Avem de-a face cu sindromul bebeluşului scuturat? Sau cu sindromul morţii subite a sugarului?

— E absurd! răbufnește Ruth Jefferson.

O înghiontesc ușor.

— Acum *nu* este momentul.

— Lăsați-mă să stau de vorbă cu judecătorul, insistă.

— Nu, îi spun. Lăsați-mă *pe mine* să stau de vorbă cu judecătorul *în numele dumneavoastră*. Mă întorc către judecător: Onorată Instanță, ne acordați un moment?

O conduc la masa apărării, care e la câțiva pași de locul în care ne aflăm acum.

— Sunt Kennedy McQuarrie. Vorbim mai târziu despre detaliile cazului dumneavoastră, acum trebuie să vă pun niște întrebări. De când locuiți aici?

— Mi-au pus *cătușe*, spune cu un ton sumbru și înversunat. Oamenii ăștia au intrat în casa mea în miez de noapte și mi-au pus cătușe. I-au pus cătușe *fiului* meu...

— Înțeleg că sunteți supărată, îi explic. Dar nu avem decât vreo zece secunde la dispoziție, ca să vă cunosc mai bine și să vă ajut să treceți prin această procedură de trimitere în judecată.

— Credeți că puteți să mă cunoașteți în zece secunde? întreabă.

Mă dau un pas înapoi. Dacă femeia asta vrea să-și saboteze propria trimitere în judecată, nu e vina *mea*.

— Doamnă McQuarrie, spune judecătorul. Dacă se poate, înainte să ies eu la pensie...

— Da, Onorată Instanță, spun și mă întorc spre el.

— Statul recunoaște caracterul perfid și abject al acestei crime, spune Odette.

O privește țintă pe Ruth. Diferența dintre aceste două femei de culoare este izbitoare: Taiorul elegant al doamnei procuror, pantofii ei cu tocuri-cui și bluza croită

la comandă contrastează cu cămaşa de noapte şifonată a lui Ruth şi baticul de pe capul ei. Am sentimentul că e mai mult decât o imagine instantanee. Am sentimentul că e o declaraţie, un studiu de caz dintr-un curs la care nu-mi amintesc să mă fi înscris.

— Ţinând cont de amploarea acuzaţiilor, Statul solicită ca acuzata să fie ţinută în arest, fără posibilitatea unei eliberări pe cauţiune.

Parcă o aud pe Ruth cum elimină tot aerul din plămâni.

— Onorată Instanţă, încep, dar mă întrerup.

Nu am nimic. Nu ştiu care este profesia lui Ruth Jefferson. Nu ştiu dacă este proprietara unei locuinţe sau dacă s-a mutat ieri în Connecticut. Nu ştiu dacă i-a apăsat acelui bebeluş o pernă pe faţă, până când acesta a încetat să respire, sau dacă este pe bună dreptate furioasă din cauza unei acuzaţii mincinoase.

— Onorată Instanţă, repet, Statul nu a adus nicio dovadă care să-i susţină revendicările specioase. Este vorba despre o acuzaţie foarte gravă, pentru care practic nu există nicio probă. Ţinând cont de toate acestea, rog Instanţa să dispună eliberarea acuzatei pe o cauţiune de douăzeci şi cinci de mii de dolari.

Mai mult de-atât nu pot face, de vreme ce Ruth Jefferson nu mi-a oferit nicio informaţie. Sarcina mea este să o ajut să treacă de această şedinţă de trimitere în judecată, într-un mod pe cât de eficient şi corect cu putinţă. Ridic privirea către ceas. Mai am probabil vreo zece clienţi după ea.

În clipa aceea, simt cum mă trage de mânecă.

— Îl vedeţi pe băiatul de-acolo? murmură şi se uită în public.

Privirea ei este îndreptată asupra unui tânăr care şade în spate şi care se ridică în acel moment în picioare, ca atras de un magnet.

— E fiul meu, spune Ruth şi se întoarce spre mine. Dumneavoastră aveţi copii?

Mă gândesc la Violet. Îmi imaginez cum te simţi atunci când cea mai mare problemă a ta nu este să-ţi vezi copilul frustrat, ci încătuşat.

— Onorată Instanţă, spun, aş dori să retrag cele spuse înainte.

— Cum aşa, doamnă avocat?

— Înainte de a discuta eliberarea pe cauţiune, aş dori să am ocazia de a sta de vorbă cu clienta mea.

Judecătorul se încruntă.

— Tocmai aţi *avut* ocazia.

— Aş dori să am ocazia de a sta de vorbă cu clienta mea mai mult de zece secunde, mă corectez.

Judecătorul se şterge cu o mână peste faţă.

— Bine, se acceptă. Puteţi sta de vorbă cu clienta dumneavoastră în pauză şi vom reveni asupra chestiunii la a doua chemare.

Funcţionarii administrativi o apucă de Ruth de braţe. Îmi dau seama că habar nu are ce se întâmplă.

— Vin la dumneavoastră, mai apuc să-i strecor, înainte ca ea să fie scoasă din sală şi înainte ca eu să mă trezesc vorbind în numele unui tânăr de douăzeci de ani, care-şi zice simbolul # („Ca Prince, dar nu tocmai", îmi spune) şi care a spray-at pe un pod rutier un penis uriaş şi nu poate pricepe de ce acţiunea lui nu este considerată artă, ci vandalism.

***

Mai am încă zece trimiteri în judecată şi în tot acest timp mă gândesc la Ruth Jefferson. Slavă Cerului că în contractul de muncă obţinut de sindicatul stenografilor este prevăzută o pauză de pipi de cincisprezece minute, în care îmi croiesc calea prin coridoarele umede şi murdare ale tribunalului către celula în care au dus-o pe clienta mea.

Ridică privirea de pe banca de metal pe care şade şi îşi freacă încheieturile mâinilor. Spre deosebire de orice altă persoană acuzată de omor, Ruth Jefferson nu mai are cătuşele pe care le avea în sala de judecată, dar parcă nici nu observă că i le-au scos.

— Unde aţi fost? mă întreabă cu asprime.

— Mi-am făcut treaba, răspund.

Ruth mă priveşte în ochi.

— Şi eu mi-am făcut treaba, atâta tot, spune. Sunt asistentă medicală.

Încep să pun cap la cap piesele puzzle-ului: ceva trebuie să fi mers anapoda în timp ce acel nou-născut se afla în grija lui Ruth, ceva ce procuratura nu consideră a fi fost un accident.

— Trebuie să-mi daţi nişte informaţii. Dacă nu vreţi să fiţi reţinută până la începerea procesului, trebuie să colaboraţi cu mine.

Ruth păstrează tăcerea câteva clipe, lucru care mă surprinde. Majoritatea persoanelor aflate în situaţia ei s-ar agăţa de paiul pe care li-l oferă un apărător public. Dar femeia aceasta am senzaţia că încearcă să mă măsoare, să vadă dacă voi corespunde aşteptărilor.

E o senzaţie destul de neplăcută, trebuie să recunosc. De regulă, clienţii mei nu judecă; clienţii mei sunt obişnuiţi să fie ei judecaţi... şi consideraţi deficitari.

Într-un final, dă din cap.

— Okay, spun și răsuflu, realizând abia acum că îmi ținusem respirația. Câți ani aveți?

— Patruzeci și patru.

— Sunteți căsătorită?

— Nu, spune Ruth. Soțul meu a murit când se afla a doua oară în misiune în Afghanistan. A explodat o bombă artizanală. S-a întâmplat acum zece ani.

— Fiul dumneavoastră... e singurul dumneavoastră copil? întreb.

— Da. Edison e la liceu, spune. Acum candidează la colegiu. Brutele acelea au intrat în casa mea și i-au pus cătușe unui elev eminent.

— Revenim și la asta într-o secundă, îi promit. Ați absolvit Facultatea de Asistente Medicale?

— Am studiat la SUNY Plattsburgh și apoi la Yale Nursing School.

— Sunteți angajată?

— Am lucrat douăzeci de ani la Spitalul Mercy-West Haven, în secția de obstetrică. Dar ieri m-au dat afară.

Îmi notez într-un carnet.

— Ce sursă de venit aveți în prezent?

Clatină din cap.

— Indemnizația de văduvă de veteran, cred.

— Sunteți proprietara locuinței dumneavoastră?

— E o casă în serie din East End.

E zona în care locuiesc și eu cu Micah. E un cartier cu o populație albă, înstărită. Fețele de culoare pe care le văd acolo se află de obicei doar în trecere, în mașini. Violența e rară, iar atunci când se întâmplă vreo tâlhărie sau se fură vreo mașină, în comentariile de pe site-ul de știri *New Haven Independent* o mulțime de locuitori din

East End se plâng de „elementele" din cartierele sărace, precum Dixwell şi Newhallville, care au pătruns în cătunul nostru perfect.

Prin „elemente" ei înţeleg, desigur, persoane negre.

— Păreţi surprinsă, remarcă Ruth.

— Nu, mă grăbesc să replic. Dar întâmplător locuiesc şi eu acolo şi nu v-am văzut niciodată prin zonă.

— Încerc să nu atrag atenţia, spune sec.

Îmi dreg glasul.

— Aveţi rude în Connecticut?

— Pe sora mea, Adisa. E cea care şade în sală lângă Edison. Locuieşte în Church Street South.

Acesta este un complex de apartamente situat în cartierul Hill, între gara Union Station şi campusul Facultăţii de Medicină Yale, în care locuiesc familii cu venituri joase. Aproximativ 97% dintre copiii de acolo trăiesc în sărăcie, iar eu am avut o mulţime de clienţi din acel complex. Se află la o distanţă de numai câteva mile de East End, dar e o altă lume: copii care vând droguri pentru fraţii lor mai mari, fraţi mai mari care vând droguri pentru că nu există locuri de muncă, fete care se prostituează pentru droguri, împuşcături între bande în fiecare noapte. Mă întreb cum a ajuns Ruth să aibă o viaţă atât de diferită de cea a surorii ei.

— Părinţii dumneavoastră sunt în viaţă?

— Mama mea lucrează în Upper West Side în Manhattan. Privirea lui Ruth alunecă într-o parte: Îl mai ţineţi minte pe Sam Hallowell?

— Tipul de la televizor? N-a murit?

— Ba da. Dar mama e încă servitoarea familiei.

Deschid dosarul cu numele lui Ruth pe copertă, care conţine decizia de punere sub acuzare, luată de Marele

Juriu, care a dus la arestarea ei. Până acum n-am avut timp să-mi arunc privirea pe altceva decât pe capetele de acuzare, dar acum o scanez cu acea putere supranaturală proprie apărătorilor publici, care face ca anumite cuvinte să sară de pe pagină și să se cuibărească în mintea noastră.

— Cine e Davis Bauer?

Glasul lui Ruth se înmoaie.

— Un bebeluș, spune, care a murit.

— Povestiți-mi ce s-a întâmplat.

Ruth începe să depene povestea. Fiecărui fir negru și gros de date i se adaugă un firicel argintiu de rușine. Îmi vorbește despre părinții nou-născutului și despre biletul pe care l-a lipit șefa ei în fișa bebelușului, despre circumcizie și despre cezariana de urgență, despre criza nou-născutului. Îmi spune că bărbatul cu svastica tatuată pe cap, care a scuipat-o în sala de judecată, e tatăl bebelușului. Firele poveștii ei ne învăluie ca un cocon.

— ...și până să mă dumiresc eu, spune Ruth, bebelușul era mort.

Arunc o privire peste declarația poliției.

— Dumneavoastră nu v-ați atins de el? o întreb ca să lămuresc acest lucru.

Mă privește țintă câteva clipe, ca și cum ar încerca să se hotărască dacă poate avea încredere în mine. Apoi clatină din cap.

— Nu înainte ca asistenta-șefă să-mi spună să încep compresiile.

Mă aplec spre ea.

— Dacă reușesc să vă scot de aici, ca să puteți merge acasă la fiul dumneavoastră, va trebui să depuneți o parte din cauțiune. Aveți bani puși deoparte?

Umerii ei se încordează.

— Banii de colegiu ai lui Edison, dar nu mă ating de ei.

— Sunteţi dispusă să vă aduceţi în garanţie casa?

— Ce înseamnă asta?

— Statul să aibă drept de retenţie asupra casei dumneavoastră, îi explic.

— Şi atunci ce se întâmplă? Dacă pierd procesul, Edison nu mai are unde să locuiască?

— Nu. Aceasta este singura măsură prin care statul se poate asigura că nu veţi dispărea din oraş, în cazul în care sunteţi eliberată.

Ruth trage aer în piept.

— Okay. Dar trebuie să faceţi ceva pentru mine. Trebuie să-i spuneţi fiului meu că sunt bine.

Dau din cap şi apoi dă şi ea din cap.

În acest moment, nu mai suntem o femeie albă şi una neagră, nu mai suntem avocat şi acuzată. Nu ne mai separă ceea ce ştiu eu despre sistemul judiciar şi ceea ce ea trebuie să mai înveţe încă. În acest moment, suntem două mame, una alături de cealaltă.

De data aceasta, când trec prin mijlocul publicului din sala de judecată, am senzaţia că mi-am pus ochelari de vedere. Remarc spectatori pe care i-am trecut cu vederea înainte. Poate nu sunt tatuaţi ca tatăl nou-născutului, dar sunt albi. Doar câţiva dintre ei poartă bocanci Doc Martens, ceilalţi sunt în pantofi sport. Sunt şi ei skinheads? Unii dintre ei ţin ridicate pancarte cu numele lui Davis, alţii şi-au prins în piept o panglică albastră, ca să-şi exprime solidaritatea cu părinţii unui copil abuzat. Cum de mi-au scăpat toate acestea prima dată? S-au adunat ca să-i susţină pe soţii Bauer?

Mi-o imaginez pe Ruth mergând pe o stradă din East End și mă întreb câți dintre locuitori se vor fi întrebat ce caută ea acolo, ba poate chiar au întrebat-o în față. *Cât de incredibil de ușor este să te ascunzi în spatele pielii albe*, îmi spun în sinea mea, uitându-mă la acești oameni care par a fi adepți ai ideologiei supremației albe. Prezumția de nevinovăție este în favoarea ta. Nu ești suspect.

Puținele fețe de culoare din sală se află într-un contrast izbitor cu ei. Mă îndrept spre băiatul pe care mi l-a arătat Ruth înainte și care se ridică imediat în picioare.

— Edison? spun. Eu sunt Kennedy.

E mai înalt decât mine cu aproape două capete, dar are o față de copil.

— Mama e bine?

— E bine și m-a trimis să vă spun asta.

— Da' nu prea v-ați grăbit, spune femeia de lângă el.

Poartă părul în codițe lungi, împletite cu fire roșii și are pielea mult mai închisă la culoare decât Ruth. Bea o cola, deși în sala de judecată nu ai voie nici să mănânci, nici să bei, iar când observă că mă uit la doza din mâna ei, ridică din sprâncene, cu aerul că de-abia așteaptă să fac vreun comentariu.

— Dumneavoastră sunteți probabil sora lui Ruth?

— De ce? Pentru că sunt singura *nigga* din sală, în afară de băiatul ei?

Tresar când aud cuvântul pe care-l folosește și sunt convinsă că e exact reacția pe care a vrut să o provoace. Dacă Ruth mi s-a părut prea critică și ghimpoasă, atunci sora ei e un porc-spinos cu probleme de control al furiei.

— Nu, spun cu același ton pe care-l folosesc când încerc să o conving pe Violet de ceva. În primul rând, nu sunteți singura... persoană de culoare... de aici. În al doilea rând,

sora dumneavoastră mi-a spus că sunteţi aici împreună cu Edison.

— Puteţi să obţineţi eliberarea ei? întreabă Edison.

Mă concentrez asupra lui.

— Am să fac tot ce pot.

— Pot să mă duc la ea?

— Nu acum.

Uşa care dă spre biroul judecătorului se deschide, iar grefierul intră şi ne spune să ne ridicăm în picioare, anunţând revenirea în sală a judecătorului.

— Trebuie să plec, îi spun lui Edison.

Sora lui Ruth mă ţintuieşte cu privirea.

— Fă-ţi meseria, fată albă, spune.

Judecătorul ia loc şi anunţă din nou cazul lui Ruth. Ea este readusă din subsolul clădirii şi se aşază lângă mine. Mă întreabă din priviri şi eu dau din cap: *Edison e bine.*

— Doamnă McQuarrie, oftează judecătorul. Aţi avut suficient timp să staţi de vorbă cu clienta dumneavoastră?

— Da, Onorată Instanţă. Până acum câteva zile, Ruth Jefferson era asistentă medicală la Spitalul Mercy-West Haven, îngrijea femei în travaliu şi nou-născuţi, aşa cum a făcut în ultimii douăzeci de ani. Când a intervenit o urgenţă medicală în cazul unui bebeluş, Ruth a încercat, împreună cu personalul medical al acestui spital, să salveze viaţa copilului. Dar din nefericire nu a fost să fie aşa. Ruth a fost suspendată din funcţie pe durata anchetei. Ruth este absolventă de colegiu, fiul ei este un elev eminent. Soţul ei este un erou militar, care şi-a dat viaţa pentru ţara noastră în Afghanistan. Ruth are rude în comunitatea ei şi dispune de capital sub forma casei în care locuieşte. Rog Instanţa să stabilească o cauţiune

rezonabilă. Nu există pericolul ca clienta mea să dispară; nu are cazier; este dispusă să respecte orice condiție impusă de către Instanță pentru eliberarea ei pe cauțiune. Este un caz pe deplin sustenabil.

Am prezentat-o pe Ruth ca pe o cetățeană americană exemplară, care a fost greșit înțeleasă. Mai lipsește să scot de undeva un steag american și să încep să-l flutur în sală.

Judecătorul i se adresează lui Ruth.

— De ce capital vorbim aici?

— Poftim?

— Care este valoarea de garantare a creditului ipotecar pentru casa dumneavoastră? o întreb.

— O sută de mii de dolari, răspunde Ruth.

Judecătorul dă din cap.

— Voi stabili o cauțiune de o sută de mii de dolari. Drept condiție a eliberării pe cauțiune accept să se depună casa ca garanție. Următorul caz?

Suprematiștii albi din public încep să huiduie. Cred că pe ei niciun verdict nu i-ar mulțumi, poate doar un linșaj public. Judecătorul cere să se facă liniște și lovește cu ciocanul în masă.

— Scoateți-i afară! spune în cele din urmă, iar funcționarii administrativi încep să umble printre rânduri.

— Acum ce se întâmplă? întreabă Ruth.

— Vi se va da drumul.

— Slavă Cerului! Când?

Ridic privirea.

— În două zile.

Un funcționar administrativ o prinde pe Ruth de braț, să o ducă înapoi în celulă. Când o scoate din sală, perdeaua aceea din spatele ochilor ei se dă la o parte și, pentru prima dată, văd panică.

Aici nu e ca la televizor sau la cinema; nu ieşi pur şi simplu din sala de judecată şi eşti liber. Trebuie să procuri nişte acte, trebuie să rezolvi cu garanţii. Eu ştiu asta, fiindcă sunt apărător public. Majoritatea clienţilor mei ştiu asta, fiindcă de regulă sunt contravenienţi recidivişti.

Dar Ruth e altfel decât majoritatea clienţilor mei.

Dacă mă gândesc bine, Ruth nici *măcar* nu este clienta mea.

Eu lucrez ca apărător public de aproape patru ani şi am depăşit faza infracţiunilor minore. Am avut atâtea cazuri de jaf şi vandalism, şi furt de identitate, şi emitere de cecuri fără acoperire, încât le-aş putea apăra şi în somn. Dar acesta este un caz de omor, un proces care va atrage atenţia publicului şi care îmi va fi luat de îndată ce se va stabili termenul de judecată. Mi-l va lua cineva din biroul meu, care are mai multă experienţă decât mine sau care joacă golf cu şeful meu sau care are un penis.

Pe termen lung, n-am să fiu avocata lui Ruth. Dar în momentul acesta sunt avocata ei şi pot să o ajut.

Le mulţumesc în sinea mea suprematiştilor albi care au creat această vâlvă. Străbat apoi în grabă culoarul principal dintre rândurile publicului şi mă duc la Edison şi mătuşa lui.

— Auziţi? Aveţi nevoie de o copie legalizată după actul de proprietate al casei lui Ruth, îi spun surorii ei. Şi de o copie legalizată după certificatul de atestare fiscală şi de o copie după cea mai recentă chitanţă de plată a ratei la casă, din care să reiasă care este stadiul actual al rambursării creditului ipotecar, şi trebuie să depuneţi toate acestea la registratură...

Observ că sora lui Ruth se uită la mine de parcă aş fi început deodată să-i vorbesc în maghiară. Pe de altă parte,

ea locuiește în Church Street South; nu este proprietara locuinței ei. Pentru ea, toate acestea sună probabil ca o limbă străină.

Dar apoi observ că Edison își notează tot ce am spus, pe dosul unei chitanțe pe care a scos-o din portofel.

— Am să mă ocup eu de toate acestea, îmi promite.

Îi dau cartea mea de vizită.

— Aveți aici numărul meu de mobil. Dacă aveți vreo nelămurire, vă rog să mă sunați. Dar nu o voi apăra eu pe mama dumneavoastră în instanță. După ce îi vor da drumul, vă va contacta unul dintre colegii mei.

Mărturisirea acestui fapt o readuce în acțiune pe sora lui Ruth.

— Deci asta-i tot? Îi puneți casa la bătaie ca s-o scoateți din pușcărie și cam la asta se reduce fapta dumneavoastră bună? Mă gândesc că, de vreme ce sora mea e neagră, e clar că e vinovată de crimă și dumneavoastră nu aveți chef să vă murdăriți mâinile, nu-i așa?

Afirmațiile ei sunt de-a dreptul ridicole, și asta din mai multe motive, nu în ultimul rând deoarece majoritatea clienților mei sunt afro-americani. Dar, înainte de a mai apuca eu să-i explic cum funcționează ierarhia în Biroul Apărătorilor Publici, intervine Edison.

— Tanti, calmează-te! Apoi se întoarce spre mine: Îmi pare rău.

— Ba nu, îi spun, *mie* îmi pare rău.

Când în sfârșit ajung seara acasă, mama se uită la televizor la Disney Junior, cu picioarele îmbrăcate într-un dres fin, trase sub ea pe canapea și cu un pahar de vin alb în mână. De când o știu eu, mama bea seara un pahar de vin alb. Când eram mică, zicea că acesta este

medicamentul ei. Lângă ea, ghemuită pe canapea, e Violet, care doarme dusă.

— Nu m-am îndurat să o mişc, spune mama.

Mă aşez cu grijă lângă fetiţa mea, iau sticla de vin de pe măsuţă şi beau o duşcă din ea. Mama ridică din sprâncene.

— Aşa de rău e? întreabă.

— Habar n-ai tu. O mângâi pe Violet pe păr: Se pare că ai cam obosit-o astăzi.

— Păi, spune mama cu o ezitare. Am avut o mică ceartă la cină.

— Din cauza crochetelor de peşte? Nu mai vrea să le mănânce de când e înnebunită după Mica Sirenă.

— Ba nu, le-a mâncat şi vei fi încântată să afli că Ariel a plecat dintre noi. De fapt, din cauza asta s-a şi ambalat şi bosumflat Violet. Am început să ne uităm la *Prinţesa şi Broscoiul*, iar Violet m-a anunţat că vrea să se costumeze în Tiana de Halloween.

— Slavă Domnului! spun. Acum o săptămână ţinea morţiş să poarte un sutien din scoici şi i-am spus că nici pomeneală, dacă nu-l ia peste o bluză cu mânecă lungă.

Mama ridică din sprâncene.

— Kennedy, spune. Nu crezi că i-ar plăcea mai mult să fie Cenuşăreasa? Sau Rapunzel? Sau fata asta nouă, cu părul alb, care face ca totul să îngheţe?

— Elsa? o ajut. De ce?

— Scumpo, nu mă face să spun cu voce tare, replică mama.

— Te referi la faptul că Tiana e neagră? întreb şi imediat mă gândesc la Ruth Jefferson şi la suprematiştii albi care huiduie din public.

— Nu cred că pe Violet o interesează atât de mult egalitatea, cât mai degrabă broaştele. Mi-a spus că de

Crăciun vrea să ceară o broască, să o sărute și să vadă ce se întâmplă.

— N-o să primească o broască de Crăciun. Dar dacă vrea să fie Tiana de Halloween, am să-i cumpăr un costum.

— Am să-i *cos* eu un costum, mă corectează mama. Nepoata mea nu va colinda de Halloween într-o porcărie de costum cumpărat de gata, care va lua probabil foc de la primul dovleac aprins pe unde va trece.

În chestiunea aceasta nu o contrazic pe mama. Eu nu știu să cos nici măcar un tiv. Am în dulap o pereche de pantaloni al căror tiv l-am lipit cu superglue.

— Super! Mă bucur că ți-ai învins rezistența, pentru a-i împlini lui Violet un vis.

Mama își înalță bărbia o idee.

— Eu nu ți-am spus toate acestea ca să mă dojenești, Kennedy. Dacă sunt din Sud, nu înseamnă că am prejudecăți.

— Mamă, obiectez. Tu ai avut o *dădacă* neagră.

— Și am adorat-o pe Beattie, ca și cum ar fi făcut parte din familia mea, spune mama.

— Numai că... nu făcea parte din familia ta.

Mama își mai toarnă niște vin în pahar.

— Kennedy, oftează. E vorba despre un costum stupid. Nu e vorba despre o cauză.

Brusc, mă simt incredibil de obosită. Ce mă istovește nu este atât ritmul meu de muncă sau numărul copleșitor de dosare pe care le am. Ce mă istovește este întrebarea dacă ceva din ceea ce fac eu aduce într-adevăr o schimbare.

— Odată, îmi povestește mama cu o voce caldă, când eram cam de vârsta lui Violet, iar Beattie nu era atentă, am încercat să beau apă din fântâna în culori din parc. M-am urcat pe marginea ei de ciment și am răsucit

robinetul. Mă aşteptasem la ceva ieşit din comun. Mă aşteptasem la *curcubeie*. Dar ştii... era o apă ca toate apele. Privirea ei o întâlneşte pe a mea: Violet ar fi o mică Cenuşăreasă superbă.

— Mamă...

— Ziceam şi eu. Câţi ani le-a trebuit celor de la Disney până să le dea în sfârşit tuturor acestor fetiţe negre propria lor prinţesă? Crezi că e drept ca Violet să-şi dorească ceva ce ele au aşteptat o veşnicie?

— *Mamă!*

Ridică palmele în semn că se predă.

— Bine. Tiana. S-a făcut!

Iau de pe măsuţă sticla de vin, o înclin şi o golesc până la ultima picătură.

După ce pleacă mama, adorm pe canapea lângă Violet şi, când mă trezesc, Disney Junior transmite *Regele Leu*. Mijesc ochii la timp pentru a vedea cum se derulează pe ecran moartea lui Mufasa. Tocmai e călcat în picioare de antilope, când intră Micah în casă şi îşi eliberează cu o mână gâtul din strânsoarea cravatei.

— Hei, spun, n-am auzit când ai intrat cu maşina pe alee.

— Asta fiindcă sunt un ninja deghizat în mod ingenios în chirurg oftalmolog.

Se apleacă şi mă sărută, apoi zâmbeşte către Violet, care sforăie uşor.

— Am avut azi o grămadă de glaucoame şi umori vitroase. Dar tu?

— Chestii mult mai puţin scârboase, răspund.

— S-a întors Sharon Nebuna?

Sharon Nebuna e o recidivistă, o tipă care a făcut o pasiune pentru Peter Salovey, preşedintele Universităţii

Yale, și îl hărțuiește. Îi lasă flori, bilețele, ba chiar și lenjerie intimă i-a lăsat o dată. Am trecut cu ea prin șase trimiteri în judecată, iar Salovey e președintele universității abia din 2013.

— Nu, îi spun și îi povestesc despre Ruth și Edison, despre acei skinheads din public.

— Pe bune?

Pe Micah îl interesează cel mai mult aceștia din urmă.

— Cu bretele și geci de aviator, și bocanci, și toate alea? continuă el.

— În primul rând, nu. În al doilea rând, ar trebui să mă sperie că știi toate astea?

Îmi mut picioarele de pe măsuță, ca să se poată așeza vizavi de mine.

— De fapt arătau ca noi, adaug eu. E destul de înfricoșător. Vreau să zic, dacă ai un vecin suprematist alb și habar nu ai de chestia asta?

— Aș îndrăzni să afirm că doamna Greenblatt nu e o skinhead, spune Micah și, în timp ce vorbește, o ridică cu grijă pe Violet în brațe.

— Pentru mine e oricum o chestie ipotetică. E un caz prea important ca să mi-l dea mie, îi spun în timp ce urcăm spre camera fetei noastre, după care adaug: Ruth Jefferson locuiește în East End.

— Aha, spune Micah.

O întinde pe Violet în pat, trage pătura peste ea și o sărută pe frunte.

— Asta ce vrea să însemne? întreb pe un ton bătăios, deși am avut și eu aceeași reacție.

— Nu vrea să însemne *nimic*, răspunde Micah. A fost doar o reacție.

— Ce vrei de fapt să spui, dar eşti prea politicos pentru a o face este că în East End nu există familii de culoare.

— Cred că da. Poate.

Mă duc după el în dormitorul nostru şi îmi deschid fermoarul de la fustă, îmi dau jos ciorapii. După ce mi-am tras pe mine tricoul şi boxerii în care dorm de obicei, mă duc în baie să mă spăl pe dinţi lângă Micah. Scuip, mă şterg la gură cu dosul palmei.

— Ştiai că hienele din *Regele Leu* — adică tipii răi — vorbesc cu accentul negrilor sau al latinilor? Şi că puilor de lei li se spune să nu se ducă acolo unde locuiesc hienele?

Mă priveşte amuzat.

— Ai observat că Scar, ticălosul, e mai închis la culoare decât Mufasa?

— Kennedy. Micah îşi pune mâinile pe umerii mei, se apleacă şi mă sărută: S-ar *putea* să-ţi faci prea multe gânduri apropo de povestea asta.

Acesta este momentul în care ştiu că am să mă fac luntre şi punte ca să o apăr pe Ruth în instanţă.

Turk

Cred că avocatul ăsta e destul de okay, ţinând cont ce birou fiţos are. Pereţii nu sunt zugrăviţi, sunt lambrisaţi. Paharul cu apă pe care mi-l aduce secretara e un pahar greu, de cristal. Până şi aerul e îmbibat de un miros scump, ca parfumul unei cucoane care m-ar evita în mod normal pe stradă.

Am îmbrăcat şi astăzi haina de costum pe care mi-o împart cu Francis şi mi-am călcat pantalonii. Mi-am tras pe frunte o căciulă de lână şi îmi tot răsucesc verigheta pe deget. Arăt ca un om obişnuit, care vrea să dea în judecată pe cineva, nu ca un tip care ocoleşte în mod normal sistemul judiciar şi îşi face singur dreptate.

Deodată mă trezesc cu Roarke Matthews în faţa mea. Dungile călcate de la costumul lui sunt ca nişte lame de cuţit, pantofii lui strălucesc oglindă. Arată ca o vedetă de telenovele, numai nasul e puţin strâmb, de parcă şi l-ar fi rupt la un meci de fotbal din liceu. Îmi întinde mâna.

— Domnule Bauer, spune, haideţi cu mine.

Mă conduce într-un birou şi mai impunător, numai piele neagră şi crom, şi îmi face semn să mă aşez într-un fotoliu pentru două persoane.

— Permiteţi-mi să vă mai spun o dată cât de rău îmi pare pentru pierderea pe care aţi suferit-o, spune Matthews, ca toată lumea în ultima vreme.

Cuvintele acestea au devenit atât de uzuale, că sunt ca o ploaie măruntă, nici nu le mai bag în seamă.

— Am vorbit la telefon despre posibilitatea unei acţiuni civile...

— Nu mă interesează cum se cheamă, îl întrerup. Ce vreau eu e ca să plătească cineva.

— Ah, spune Matthews. Şi tocmai de aceea v-am rugat să veniţi la mine la birou. Pentru că, vedeţi, e destul de complicat.

— De ce e complicat? O daţi în judecată pe asistentă. Ea e de vină.

Matthews ezită.

— Aţi putea s-o daţi în judecată pe Ruth Jefferson, admite. Dar haideţi să fim realişti — femeia asta n-are nici după ce bea apă. După cum ştiţi, Statul a intentat o acţiune penală. Ceea ce înseamnă că, dacă dumneavoastră intentaţi simultan acţiunea civilă, doamna Jefferson ar cere să se suspende orice cercetare, ca să nu se incrimineze pe durata procesului penal. Iar faptul că dumneavoastră aţi intentat o acţiune civilă împotriva ei poate fi folosit împotriva dumneavoastră la audierile din cadrul procesului penal.

— Nu înţeleg.

— Avocatul apărării v-ar prezenta drept un ranchiunos care umblă după bani, îmi spune Matthews verde în faţă.

Mă las pe spate în fotoliu, cu mâinile pe genunchi.

— Deci asta-i tot? N-am nicio şansă?

— N-am spus asta, răspunde avocatul. Dar părerea mea este că v-aţi ales greşit ţinta. Spre deosebire de doamna

Jefferson, spitalul *are* buzunarele pline. În afară de asta, are obligația să-și supravegheze personalul și răspunde pentru ceea ce face sau nu face o asistentă medicală. Împotriva spitalului v-aș sfătui eu să intentați acțiunea civilă. Bun, putem să o menționăm și pe Ruth Jefferson — nu se știe niciodată, acum nu are niciun sfanț, dar mâine poate să câștige la loto sau să primească o moștenire. Avocatul ridică din sprânceană: Și atunci, domnule Bauer, nu vi s-ar face doar dreptate, ci ați putea primi și o sumă frumușică.

Dau din cap, imaginându-mi toate acestea. Mă gândesc că voi fi în stare să-i spun lui Brit cum îi voi face dreptate lui Davis.

— Deci ce facem ca să pornim acțiunea?

— Acum? întreabă Matthews. Nimic. Nu înainte de a se pronunța instanța în procesul penal. Acțiunea civilă va putea fi intentată și atunci, iar în acest caz nu va putea fi folosită ca argument împotriva caracterului dumneavoastră. Se lasă pe spate în scaun și își răsfiră degetele: Veniți la mine după încheierea procesului, spune. Eu tot aici voi fi.

La început nu l-am crezut pe Francis, când mi-a spus că noul val al supremației anglo-americane va fi un război pe care nu-l vom purta cu pumnii, ci cu idei, răspândite în mod subversiv și anonim prin intermediul internetului. Dar nu eram nici prost să-i spun că e un boșorog dus cu pluta. Fiindcă, în primul rând, Francis încă mai era o legendă a Mișcării. În al doilea rând, și asta conta și mai mult, era tatăl fetei de la care nu-mi puteam lua gândul.

Brit Mitchum era frumoasă, dar de o frumuseţe care mă dădea gata. Avea cea mai fină piele pe care o atinsesem vreodată şi nişte ochi albaştri-pali, pe care şi-i contura cu eyeliner negru. Spre deosebire de alte fete skinheads, ea nu se tundea scurt în vârful capului, lăsându-şi doar nişte şuviţe subţiri de păr să-i încadreze faţa şi ceafa. Brit avea un păr des, care-i cădea pe spate până la talie. Uneori şi-l împletea, iar coada aceea era groasă cât încheietura mâinii mele. Îmi imaginam tot timpul cum ar fi să simt părul acela ondulat căzându-mi pe faţă ca o perdea, în timp ce Brit mă săruta.

Dar nici în ruptul capului nu m-aş fi dat la o fată al cărei tată mi-ar fi putut rupe spatele cu un singur apel telefonic. Aşa că mă mulţumeam să mă duc la ei în vizită, frecvent. Pretindeam că vreau să-l întreb ceva pe Francis, căruia-i făcea plăcere să mă vadă, pentru că astfel avea ocazia de a vorbi despre ideea lui de a crea un site pentru anglo-americani. L-am ajutat să schimbe uleiul la camioneta şi i-am reparat tocătorul de gunoi de sub chiuvetă. Le dădeam o mână de ajutor în casă, dar, când era vorba de Brit, mă mulţumeam să o ador de la distanţă.

Aşa că m-a dat pe spate când ea a venit într-o zi la mine, când îi tăiam lemne lui Francis.

— Deci, mi-a spus, sunt adevărate zvonurile?

— Care zvonuri? am întrebat.

— Umblă vorba că ai mătrăşit o gaşcă întreagă de motociclişti şi că l-ai omorât pe tatăl tău.

— În acest caz, nu.

— Înseamnă că eşti la fel de căcăcios ca toţi tipii ăştia cărora le place să facă pe anglo-americanii mari şi tari, numai ca să se răsfrângă asupra lor gloria tatălui meu?

Şocat, am înălţat privirea şi am văzut-o strâmbând din gură. Am ridicat toporul deasupra capului, mi-am încordat muşchii şi am împlântat tăişul într-un butuc, spărgându-l exact în două.

— Îmi place să cred că mă aflu undeva între cele două extreme, am spus.

— Poate vreau să mă conving singură. A făcut un pas spre mine: Când ieşi data viitoare la vânătoare cu trupa ta.

Am râs.

— Nici vorbă s-o iau pe fata lui Francis Mitchum cu mine, când ies cu băieţii.

— De ce?

— Fiindcă eşti fata lui Francis Mitchum.

— Ăsta nu e un răspuns.

Ba era, la dracu', chiar dacă ea nu pricepea.

— De când mă ştiu, tata m-a luat cu el când ieşea cu trupa lui.

Parcă nu-mi venea să cred. (Mai târziu am aflat că era adevărat, dar o lăsa pe Brit în maşină, legată cu centura de siguranţă, dormind buştean pe bancheta din spate a camionetei.)

— Nu eşti tu aşa de tare să ieşi cu băieţii mei, am spus, numai ca să scap de ea.

Când am văzut că nu mai zice nimic, m-am gândit că asta a fost. Am ridicat iar toporul, dar tocmai când să-l înfig în butuc, mâna lui Brit a ţâşnit ca fulgerul în calea tăişului. Imediat am dat drumul cozii de lemn, toporul a zburat din mâinile mele şi s-a înfipt adânc în pământ, la vreo cinşpe centimetri de ea.

— Futu-i! am strigat. Ce *dracu'* e în mintea ta?

— Nu sunt eu aşa de tare? a replicat ea.

— Joi, i-am spus. Când se face noapte.

***

În fiecare noapte îl aud pe fiul meu plângând.

E un sunet care mă trezeşte din somn şi de aceea ştiu că e o nălucă. Brit nu-l aude niciodată, dar ea încă mai pluteşte într-o ceaţă de tablete şi oxicodonă, rămase de când mi-am făcut eu praf genunchiul. Mă dau jos din pat, mă duc să mă piş şi mă iau după sunet, care e tot mai tare şi mai tare, dar dispare când ajung în living. Nu e nimeni acolo, doar ecranul computerului, care mă orbeşte cu lumina lui verde.

Mă aşez pe canapea, beau şase beri şi încă îl mai aud pe băiatul meu plângând.

Socrul meu mă lasă să-mi plâng copilul vreo două săptămâni, după care aruncă la gunoi toată berea din casă. Într-o noapte, Francis vine în living şi mă găseşte aşezat pe canapea, cu capul în mâini, încercând să înăbuş plânsetele bebeluşului meu. O clipă mă gândesc că o să-mi ardă una — o fi el bătrân, dar încă mai poate să dea cu mine de pământ — în schimb, smulge laptopul din priză şi mi-l aruncă în braţe.

— Fă-ţi dreptate, se mulţumeşte să-mi spună şi se întoarce în jumătatea lui de casă.

Stau o vreme aşa, cu computerul lipit de mine, ca o fată care tânjeşte s-o ia careva la dans.

Nu pot să spun că întind eu mâna după chestia asta. Mai degrabă îşi găseşte ea calea înapoi la mine.

Apăs o tastă şi se încarcă o pagină web. N-am mai fost aici dinainte de a naşte Brit.

Când Francis şi cu mine ne-am apucat să creăm site-ul ăsta, eu am citit manuale despre codare şi metadate, în vreme ce Francis mi-a furnizat materialul pe care

urma să-l postăm. Ne-am numit site-ul LONEWOLF[23], fiindcă asta ajunseserăm toți să fim.

Nu mai trăiam în anii optzeci. Pe cei mai buni dintre noi îi pierdeam prin penitenciare. Vechea gardă era prea bătrână, ca să mai spargă dinți de bordura trotuarului sau să mânuiască nunceaguri. Tinerii recruți erau prea bine informați, ca să mai meargă bucuroși la un miting al Ku Klux Klan-ului, unde o gașcă de bătăuși antici stătea degeaba, bea și vorbea despre frumoasele vremuri de demult. Nu mai aveau chef să asculte povești vânătorești, de exemplu, că negrii put când li se udă părul. Voiau statistici, cu care să se ducă la profesorii și rudele lor de stânga, care se dădeau de ceasul morții când li se spunea că *noi* suntem adevăratele victime ale discriminării din țara asta.

Așa că le-am dat ce au vrut.

Am postat adevărul: Că Biroul Recensământului din SUA zice că Albii vor fi în minoritate până în anul 2043. Că 40% dintre negrii care primesc ajutor social ar *putea* lucra, dar nu o fac. Că Alan Greenspan de la Sistemul Federal de Rezerve este cea mai bună dovadă că Guvernul Sionist de Ocupație este pe cale de a pune stăpânire pe țara noastră.

Lonewolf.org a depășit rapid orice așteptare. Noi eram alternativa mai tânără, mai modernă. O formă mai vie de revoltă.

Acum mâinile mele se mișcă deasupra tastelor și mă loghez ca administrator. Unul dintre motivele pentru care administrez acest site este anonimitatea, faptul că

[23] Lupul singuratic

mă pot ascunde în spatele crezului meu. Aici suntem toţi anonimi, dar suntem şi toţi fraţi. Asta e armata mea de prieteni fără chip, fără nume.

Dar de astăzi totul se va schimba.

Mulţi dintre voi mă cunosc după postările mele de blog, la care aţi răspuns cu propriile voastre comentarii. La fel ca mine, sunteţi şi voi Patrioţi Adevăraţi. La fel ca mine, aţi vrut şi voi să urmaţi o idee, nu un om. Dar astăzi am să ies din umbră, fiindcă vreau să mă cunoaşteţi. Vreau să ştiţi ce mi s-a întâmplat.

Numele meu este Turk Bauer, tastez. *Şi am să vă spun povestea fiului meu.*

După ce apăs butonul de postare, văd povestea vieţii scurte, dar vitejeşti a fiului meu plutind deasupra ecranului. Vreau să cred că, dacă a trebuit să moară, a făcut-o pentru o cauză. Pentru cauza *noastră.*

În noaptea asta nu beau şi nu mă duc iar la culcare. Urmăresc în schimb contorul de trafic din capul paginii, care-mi arată câte persoane au intrat pe site.

1 cititor.

6 cititori.

37 cititori.

409 cititori.

Până să răsară soarele, mai bine de treisprezece mii de oameni cunosc numele lui Davis.

Pun de cafea şi, în timp ce-mi beau prima ceaşcă, derulez comentariile.

Sincere condoleanţe.

Băiatul tău a fost un luptător pentru rasă.

Maimuţa aia oricum n-avea ce să caute într-un spital pentru Albi.

Am făcut o donație în numele fiului tău pentru American Freedom Party[24].

Dar unul dintre ele mă face să înlemnesc.

Romani 12,19, scrie. *Preaiubiților, nu vă răzbunați singuri; ci lăsați să se răzbune mânia lui Dumnezeu; căci este scris: „Răzbunarea este a Mea; Eu voi răsplăti", zice Domnul.*

În joia de după ce era cât pe-aci s-o nimeresc pe Brit cu toporul, mâncam de cină cu ea și cu tatăl ei. Ajunseserăm deja la desert, când Brit a ridicat privirea cu aerul că tocmai și-a amintit ceva ce voia neapărat să ne spună.

— Azi am lovit un negrotei cu mașina, ne-a anunțat.

Francis s-a îndreptat de spate.

— Păi ce căuta în fața mașinii tale?

— Habar n-am. Mergea, cred. Dar mi-a îndoit apărătoarea din față.

— Lasă că mă uit eu, am spus. Mă pricep la caroserii.

Un zâmbet juca pe buzele lui Brit.

— De asta nu mă îndoiesc.

M-am făcut roșu ca racul, când Brit i-a spus tatălui ei că m-a convins s-o duc în seara asta, după cină, la cinema, la un film de fete. Francis mi-a tras una peste spate.

— Îmi pare bine că nu sunt eu în locul tău, băiete, mi-a spus și după aceea ne-am suit în mașină, hotărâți să ne facem de cap în noaptea asta.

Așezată pe scaunul din față, Brit era agitată ca un sifon, pur și simplu nu avea stare. Vorbea întruna, îmi punea întruna întrebări: Unde mergem? Cine e ținta noastră? Am mai fost acolo?

---

[24] Partid naționalist-alb

Eu îmi făcusem socoteala în felul următor: în noaptea asta, ori mergea totul bine şi câştigam respectul veşnic al lui Brit, ori mergea prost şi atunci tatăl ei avea să-mi taie gâtul că o pusesem pe Brit într-o situaţie primejdioasă.

Am dus-o într-o parcare abandonată, din apropierea unui chioşc de hotdogi frecventat de poponari care se întâlneau uneori aici să şi-o pună în tufişuri. (Pe bune, există clişeu mai tare decât nişte poponari care se întâlnesc la un chioşc de crenvurşti? Meritau să fie bătuţi fie şi numai pentru asta.) Mă gândisem să facem varză nişte negri, dar ăştia sunt practic nişte animale şi la bătaie pot fi destul de aprigi, în vreme ce pe un curist până şi Brit putea să-l caftească.

— Ne întâlnim aici cu ceilalţi băieţi? m-a întrebat.

— Ceilalţi băieţi nu există, i-am mărturisit. Am avut pe vremuri o trupă, dar după ce m-a trădat unul dintre ei, mi-am dat seama că prefer să lucrez singur. Aşa au apărut şi zvonurile despre bikeri. Singurul motiv pentru care am doborât singur o gaşcă întreagă e că nu pot avea încredere în nimeni.

— Am înţeles, a spus Brit. E naşpa să te abandoneze cei care ar trebui să te susţină.

M-am uitat la ea.

— Cred că tu ai avut o viaţă destul de privilegiată.

— Mda, dacă lăsăm la o parte faptul că maică-mea s-a cărat şi m-a abandonat când eram bebeluş, de parcă aş fi fost un... gunoi.

Ştiam că Francis nu era căsătorit, dar nu ştiam ce se întâmplase.

— Măi, ce rahat! Îmi pare rău.

M-a surprins că Brit nu era supărată. Era furioasă.

— *Mie,* nu. Ochii ei scăpărau ca doi tăciuni: Tata mi-a spus că a fugit cu un negrotei.

Chiar atunci s-au dus doi tipi la chioşcul de hotdogi, să comande. Şi-au luat crenvurştii şi s-au dus la o masă de picnic stricată.

— Eşti pregătită? am întrebat-o pe Brit.

— M-am născut pregătită.

Mi-am reţinut un zâmbet; aveam eu vreodată atâta curaj? Ne-am dat jos din maşină şi am traversat agale strada, de parcă ne duceam şi noi să ne luăm ceva de mâncare. În schimb, m-am oprit la masa de picnic şi am zâmbit amabil.

— Na, păpuşilor, n-aveţi cumva o ţigară?

Cei doi au schimbat o privire. Îmi place la *nebunie* privirea asta. E privirea unui animal care se simte încolţit.

— Hai să mergem, i-a spus tipul blond tipului mic şi slăbănog.

— Păi vedeţi, pe mine chestia asta nu mă satisface, am spus şi m-am apropiat de ei. Fiindcă aş şti că n-aţi dispărut de tot.

L-am apucat pe blond de beregată şi i-am tras un pumn în mutră.

S-a prăbuşit ca un bolovan. M-am întors să văd ce face Brit, care-i sărise slăbănogului în spinare şi îl călărea ca un diavol. Unghiile ei îi zgâriau obrajii şi, când tipul s-a împleticit şi a căzut, Brit a început să-i tragă şuturi în rinichi, după care i-a tras una între picioare, i-a ridicat capul şi i l-a izbit de asfalt.

Eu mă mai bătusem cot la cot cu o femeie. Există o părere greşită cum că fetele skinheads sunt docile, stau acasă şi cresc copii. Dacă vrei să fii o fată skinhead,

trebuie să fii dură. Poate că Brit nu-şi mai murdărise mâinile înainte, dar avea un talent înnăscut.

Brit lovea corpul moleşit, inert, când am tras de ea să se ridice.

— Haide, i-am spus stăruitor şi am fugit împreună la maşină.

Am condus până la un deal din vârful căruia aveai o priveliştе grozavă asupra avioanelor care decolau şi aterizau pe aeroportul Tweed. Luminile de pe piste sclipeau, când ne-am aşezat pe capota maşinii. Brit era încă ameţită de adrenalină.

— Doamne! a urlat cu faţa îndreptată către cerul nopţii. A fost incredibil, să fiu a naibii! M-am simţit... m-am simţit...

Nu găsea cuvântul, dar eu îl ştiam. Eu ştiam ce înseamnă să acumulezi atâta presiune, încât la un moment dat n-ai încotro şi explodezi. Eu ştiam ce înseamnă să provoci durere preţ de câteva secunde în loc să o simţi tu. Neliniştea lui Brit avea poate o altă cauză decât a mea, dar şi ea fusese îngrădită şi tocmai descoperise spărtura din gard.

— Te-ai simţit liberă, am spus.

— Da. A răsuflat, cu privirea aţintită asupra mea: Te simţi şi tu uneori străin în pielea ta? Ai sentimentul că ai fost menit să fii altcineva?

Tot timpul, mi-am spus în sinea mea. Dar, în loc să-i spun asta, m-am aplecat spre ea şi am sărutat-o.

Ea s-a răsucit şi s-a aşezat pe mine, cu faţa la mine. M-a sărutat mai apăsat, muşcându-mi buzele, devorându-mă. Mâinile ei erau sub tricoul meu, umblau la nasturii jeanşilor mei.

— Hei, i-am spus și am încercat s-o prind de încheieturile mâinilor. Nu e nicio grabă.

— Ba da, mi-a șoptit ea cu buzele lipite de gâtul meu.

Brit era ca un foc încins și, dacă te apropii prea mult de un foc, te cuprinde și pe tine vâlvătaia. Așa că am lăsat-o să-și strecoare mâna în pantalonii mei, am ajutat-o să-și ridice fusta și să-și dea jos chiloții. S-a așezat deasupra mea și eu am pătruns în ea cu sentimentul că acum începe ceva cu totul nou.

În dimineața primei înfățișări, eu mă îmbrac, în vreme ce Brit doarme încă în pijamaua pe care o poartă de patru zile. Mănânc un bol cu cereale și mă pregătesc pentru război.

La tribunal mă așteaptă vreo douăzeci de prieteni pe care nu știusem că-i am.

Sunt oameni care urmăresc cu fidelitate LONEWOLF, care postează frecvent pe site, bărbați și femei care au citit despre Davis și și-au dorit să facă mai mult decât să tasteze cuvinte de înțelegere. La fel ca mine, nici ei nu arată așa cum s-ar aștepta lumea să arate un skinhead. Niciunul nu e ras în cap, cu excepția mea. Toți poartă haine obișnuite. Unii și-au prins la guler câte o roată minusculă a soarelui. Mulți poartă în piept o panglică albastră pentru Davis. Unii mă bat pe umăr sau mă strigă pe nume. Alții doar dau din cap, și-l înclină abia perceptibil, pentru a-mi da de înțeles că sunt alături de mine, când străbat culoarul principal dintre rândurile publicului.

În clipa următoare, la mine vine o negresă. Când mi se adresează, aproape că o împing din calea mea — e un gest reflex —, dar apoi îi recunosc vocea și îmi dau seama că e procurorul.

Am vorbit la telefon cu Odette Lawton, dar după voce nu am realizat că e neagră. Parcă mi-ar fi dat cineva o palmă peste faţă, parcă era un fel de conspiraţie.

Dar poate nu e rău. Nu e nicio surpriză că liberalii care conduc sistemul judiciar au prins pică pe anglo-americani şi că noi, din cauza asta, n-o să avem niciodată un proces corect. O să mă scoată *pe mine* vinovat în locul asistentei ăleia. Dar dacă avocata care e de partea mea e neagră, ei bine, atunci nu se poate să am prejudecăţi, nu?

Ei nu trebuie să afle cum gândesc eu *cu adevărat*.

Cineva rosteşte numele judecătorului — DuPont — care nu sună evreiesc, ceea ce e un început bun. Alţi patru acuzaţi se perindă prin faţa noastră, până când se anunţă numele lui Ruth Jefferson.

Sala freamătă. Oamenii încep să huiduie, unii ridică afişe cu chipul fiului meu — o fotografie pe care am încărcat-o pe site, singura pe care o am cu el. Pe urmă o aduc pe asistentă înăuntru, care e în cămaşă de noapte şi cu cătuşe la mâini. Privirea ei caută în public. Mă întreb dacă eu sunt cel pe care vrea să-l găsească.

Mă hotărăsc să-i uşurez situaţia.

Dintr-o mişcare rapidă, mă ridic în picioare şi mă aplec peste balustrada scundă, care ne desparte de avocaţi şi stenograf. Trag adânc aer în piept şi scuip spre ea, iar flegma aterizează pe obrazul nemernicei.

Ştiu exact clipa în care mă recunoaşte.

Instantaneu, lângă mine se ivesc doi funcţionari administrativi şi mă târăsc afară din sală, dar asta nu mă deranjează. Fiindcă atunci când mă scot, asistenta o să vadă svastica de pe capul meu.

E okay să pierzi o bătălie, dacă asta te face să câştigi războiul.

***

Cretinii de funcționari administrativi mă aruncă în fața ușilor masive ale tribunalului.

— Să nu-ți treacă prin cap să te întorci, mă avertizează unul dintre ei, după care dispar amândoi înăuntru.

Stau îndoit de spate, cu mâinile pe genunchi, și îmi trag răsuflarea. În sala de judecată n-oi mai fi având eu voie să intru, dar trăim într-o țară liberă, din câte știu eu. Nu mă pot împiedica să stau aici și să mă uit cum o duc pe Ruth Jefferson la pușcărie.

Ferm decis, ridic privirea și în momentul acela le observ: carele de televiziune, cu antenele lor parabolice. Reporteriţele, care își netezesc fustele strâmte și probează microfoanele. Presa, care a venit să relateze despre acest caz.

Procurorul zicea că vor un părinte îndurerat, nu unul înfuriat? Lasă că li-l dau eu!

Dar întâi scot mobilul și îl sun pe Francis acasă.

— Scoate-o pe Brit din pat și așaz-o în fața televizorului. Mă uit la carele de televiziune: Pe WNBC!

Apoi scot din buzunar o căciulă, pe care am purtat-o de dimineață la tribunal, ca să nu atrag atenția asupra tatuajului meu decât atunci când vreau eu. Mi-o pun pe cap.

Mă gândesc la Davis, fiindcă mi-e de ajuns ca să-mi dea lacrimile.

— Ați văzut ce s-a întâmplat, da? o abordez pe o reporteră cu ochi oblici, pe care am văzut-o pe NBC. Ați văzut cum m-au dat afară din tribunal?

Se uită la mine.

— Ă, da. Îmi pare rău, dar noi am venit să relatăm despre un alt caz.

— Ştiu, zic. Dar eu sunt tatăl bebeluşului care a murit.

Îi povestesc reporterei că Brit şi cu mine am aşteptat cu atâta bucurie naşterea primului nostru copil! Îi spun că n-am văzut în viaţa mea ceva atât de perfect ca mânuţele lui, ca nasul lui, care era exact ca al lui Brit. Îi spun că soţia mea e încă atât de tulburată de ce i s-a întâmplat lui Davis, că nu se poate da jos din pat, că nu poate nici măcar să vină astăzi aici, la tribunal.

Îi spun că e o tragedie să ucidă cineva, care a depus jurământul să vindece oameni, în mod deliberat, un nou-născut neajutorat, doar fiindcă s-a enervat că un pacient a fost luat din grija ei.

— Înţeleg că a existat un dezacord între noi, spun privind-o pe reporteră. Dar asta nu înseamnă că fiul meu a meritat să moară.

— Cum speraţi să se soluţioneze cazul, domnule Bauer? mă întreabă.

— Vreau să ni-l dea înapoi pe fiul nostru, îi spun. Dar asta e imposibil.

După care îmi cer scuze şi mă îndepărtez. Adevărul este că gândul la Davis mi-a pus un nod în gât. Şi n-am de gând să apar la televizor smiorcăindu-mă ca o fată.

Mă feresc de ceilalţi reporteri, care se îmbulzesc acum să stea de vorbă cu mine, dar îşi pierd interesul când se deschid uşile tribunalului şi se iveşte Odette Lawton. Începe să spună cât de odioasă este această crimă şi că Statul va face dreptate. Eu mă strecor pe o latură a clădirii, pe lângă un portar care fumează o ţigară, spre o rampă din spate. Ştiu că rampa asta duce la o uşă de la un nivel inferior, de unde se ajunge la celulele de arest.

Nu pot intra; în faţă stau agenţi de pază. Dar aştept la o oarecare distanţă, ghemuit, ca să mă feresc de vânt,

până când se iveşte o dubă pe care scrie YORK CORRECTIONAL INSTITUTION. Asta e singura închisoare pentru femei din statul Connecticut, situată în Niantic. Acolo trebuie s-o ducă pe asistentă.

Ies în calea dubei în ultimul moment, astfel încât şoferul nu mai are timp să vireze.

Ştiu că frâna asta o va scutura pe Ruth Jefferson, care se află în dubă. Că se va uita pe geam, să vadă ce anume a provocat frâna.

Că ultimul lucru pe care-l va vedea înainte de a ajunge la puşcărie sunt eu.

După ce am luat-o pe Brit cu mine la cafteală, am devenit un musafir frecvent în casa lor şi practic administram site-ul din livingul lui Francis. Pe LONEWOLF găzduiam discuţii: forumuri despre taxele care-i fac zile fripte lui Joe, cetăţeanul Legal, muncitorul Alb, şi îl cruţă pe Jose, Hoţul Ilegal de Joburi; fire de discuţie despre cum ne ruinează Obama economia; un club de lectură online; un atelier de poezie şi scriere creativă, care a inclus relatarea pe trei sute de pagini a unui deznodământ alternativ al Războiului Civil. Aveam o secţiune de comunicare între femeile anglo-americane şi o alta pentru adolescenţi, care să-i ajute să facă faţă la diverse situaţii, ca de exemplu: Ce faci atunci când un prieten îţi mărturiseşte că e homosexual? (Pui imediat capăt prieteniei voastre sau îi explici că nimeni nu se naşte aşa şi că înclinaţia asta va dispărea în cele din urmă?) Aveam subiecte în care fiecare îşi spunea părerea (*Ce e mai rău: un Alb homosexual sau un negru heterosexual? Care universităţi sunt cele mai pornite împotriva Albilor?*). Cel mai apreciat fir de discuţie

a fost cel despre înfiinţarea unei şcoli Naţionaliste-Albe, cu clase de la I la XII. Acolo am avut peste un milion de postări.

Dar mai aveam şi o secţiune în care ofeream sugestii cu privire la ce poate face cineva, individual sau în cadrul celulei sale, dacă doreşte să acţioneze fără să promoveze o violenţă făţişă. Găseam, în general, modalităţi de a da bătăi de cap unei minorităţi, făcând-o să creadă că suntem o armată întreagă, infiltrată în ea, când de fapt nu era decât un singur om sau doi.

Francis şi cu mine puneam în practică ceea ce-i învăţam pe alţii să facă. Am adoptat, în cadrul programului Adopt-A-Highway, o bucată de şosea care trecea printr-un cartier cu populaţie predominant neagră şi am pus acolo un indicator care zicea că pe porţiunea aceasta de şosea curăţenia este menţinută de Ku Klux Klan. Într-o seară, ne-am dus cu maşina la Centrul Comunitar Evreiesc din West Hartford. În timpul slujbei de vineri seara am strecurat sub ştergătoarele tuturor maşinilor parcate acolo fluturaşi cu o poză a lui Adolf Hitler în postură de *Sieg Heil*, sub care scria cu caractere îngroşate: HOLOCAUSTUL A FOST O PĂCĂLEALĂ. Pe dosul fluturaşilor erau câteva texte informative:

> Zyklon B a fost un pesticid; pentru a-l fi folosit ca gaz, ar fi fost necesare cantităţi uriaşe şi camere ermetice; nici unele, nici altele nu au existat în lagăre.
>
> În lagăre nu au existat urme ale uciderilor în masă. Unde erau oasele şi dinţii? Unde erau grămezile de cenuşă?

Crematoriile americane incinerează un cadavru în opt ore, dar două crematorii din Auschwitz au ars 25 000 de corpuri într-o zi? Imposibil.

Crucea Roșie inspecta lagărele o dată la trei luni și s-a plâns de multe lucruri, dar niciodată nu a menționat gazarea a milioane de evrei.

Presa liberală evreiască a perpetuat această legendă pentru a-și atinge scopurile.

A doua zi dimineața avea să apară în *Hartford Courant* un articol despre neonazismul care infiltra această comunitate. Părinții vor fi îngrijorați de soarta copiilor lor. Toată lumea se va afla într-o stare de încordare nervoasă.

Asta era ceea ce ne doream noi. Nu era nevoie să terorizăm pe nimeni, atâta timp cât le puteam băga frica în oase.

— Bravo! a spus Francis în drum spre casa lui. Astă-seară am făcut o treabă bună.

Eu am dat din cap, dar nu mi-am abătut privirea de la șosea. Francis avea o fixație cu chestia asta — nu mă lăsa, de exemplu, să conduc cu radioul pornit, ca să nu-mi distragă atenția.

— Vreau să te întreb ceva, Turk, a spus.

Mă așteptam să mă întrebe cum putem face ca LONEWOLF să fie afișat printre primele rezultate la căutările pe Google sau dacă e posibilă redarea în direct a podcast-urilor, dar el s-a întors spre mine și m-a întrebat:

— Când ai de gând să faci din fata mea o femeie cinstită?

Era cât pe-aci să-mi înghit limba.

— Pentru mine, ăăă, ar fi o onoare.

S-a uitat la mine, cântărindu-mă din ochi.

— Bine. Să o faci curând.

Dar a mai trecut ceva timp. Am vrut să fie perfect, aşa că am cerut sugestii pe LONEWOLF. Un tip îşi ceruse iubita în căsătorie îmbrăcat în ofiţer SS. Un altul o dusese la locul primei lor întâlniri, dar eu m-am gândit că un chioşc de hotdogi, în spatele căruia şi-o trag poponarii, nu e tocmai locul ideal. Câţiva dintre cei care mi-au răspuns s-au certat cu înverşunare dacă e sau nu nevoie de un inel de logodnă, având în vedere că negoţul cu diamante e în mâinile evreilor.

Până la urmă m-am hotărât să-i spun pur şi simplu ce simt. Aşa că, într-o bună zi, am luat-o cu maşina şi am dus-o acasă la mine.

— Pe bune? a întrebat. *Tu* vrei să-mi găteşti ceva?

— Mă gândeam să gătim împreună, i-am propus când am intrat în bucătărie.

M-am întors cu spatele la ea, fiindcă eram convins că o să observe cât de înspăimântat eram.

— Ce gătim?

— Sper să nu fii dezamăgită.

I-am întins o cutie de humus, pe care scrisesem: *Te iubesc ca un năut.*

A râs.

— Drăguţ.

I-am dat apoi un ştiulete de porumb şi i-am făcut semn să desfacă pănuşile. L-a descojit şi dinăuntru a căzut un bileţel: *Tu eşti porumbiţa mea.*

Zâmbind cu gura până la urechi, Brit a întins mâna să-i mai dau ceva.

I-am oferit o sticlă de ketchup, pe dosul căreia lipisem un bileţel: *Eşti o femeie nemaipătlăgică.*

— Asta-i cam trasă de păr, a spus Brit zâmbind.

— Am fost limitat de anotimp.

I-am dat un pachet de unt. *Unt al tău cu trup și suflet.*

Pe urmă am deschis frigiderul. Pe polița de sus erau patru dovlecei pe care-i așezasem astfel, încât să formeze litera *M*, trei morcovi care alcătuiau un *A*, două banane: *r* și *r*, precum și o bucată de ghimbir: *Y*.

Pe polița din mijloc era un pachet de carne tocată, învelită în celofan, căruia-i dădusem forma literelor *ME*.

Pe polița de jos era un dovleac în care scobisem numele lui Brit.[25]

Când am îngenuncheat în fața ei, Brit și-a dus mâna la gură. I-am oferit o cutiuță cu un inel. Piatra era un topaz albastru, într-o nuanță identică cu cea a ochilor ei.

— Spune da! am implorat-o.

Și-a pus inelul pe deget, în timp ce eu m-am ridicat în picioare.

— După toate astea, mă cam așteptam la o pungă pentru gunoi, a spus Brit și s-a aruncat de gâtul meu.

Ne-am sărutat și am săltat-o pe tejgheaua din bucătărie. Ea și-a încolăcit picioarele în jurul meu. M-am gândit la faptul că am să-mi petrec tot restul vieții alături de Brit. M-am gândit la copiii pe care-i vom avea; că vor semăna cu ea; că vor avea un tată de o mie de ori mai bun decât cel pe care-l avusesem eu.

După o oră, când zăceam îmbrățișați pe podeaua din bucătărie, pe un maldăr de haine, am tras-o pe Brit mai aproape de mine.

— Bănuiesc că a însemnat da, am spus.

---

[25] „Marry me, Brit." Căsătorește-te cu mine, Brit.

Privirea ei s-a luminat; a dat fuga la frigider şi s-a întors după câteva secunde.

— Da, a spus. Dar întâi va trebui să-mi promiţi ceva. Noi...

Mi-a aruncat un pepene în braţe.

Cantalup.[26]

Când mă întorc de la tribunal şi intru în casă, televizorul merge încă. Francis mă întâmpină în uşă şi eu mă uit la el, cu o întrebare pe limbă. Dar nu mai apuc să i-o adresez, fiindcă o văd pe Brit aşezată pe podea în living, cu faţa la câţiva centimetri de ecran. Se dau ştirile de la amiază, iar Odette Lawton le vorbeşte reporterilor.

Brit se întoarce spre mine şi, pentru prima dată de la naşterea fiului nostru, pentru prima dată de multe săptămâni, zâmbeşte.

— Iubitule, spune senină şi frumoasă şi iarăşi a mea. Iubitule, eşti o *vedetă*.

[26] Joc de cuvinte intraductibil, între „cantaloupe" şi „can't elope" (nu putem fugi, nu ne putem căsători pe ascuns).

Ruth

Mă pun în lanțuri.

Îmi leagă, pur și simplu, mâinile în fața corpului, de parcă asta nu ar face să curgă prin venele mele, ca un curent electric, două sute de ani de istorie. De parcă astfel nu le-aș revedea pe stră-străbunica mea și pe mama ei stând pe un bloc de licitație. Mă pun în lanțuri, iar fiul meu — căruia i-am spus în fiecare zi din viața lui: *Ești mai mult decât culoarea pielii tale* —, fiul meu vede acest lucru.

E mai umilitor decât faptul că stau în cămașă de noapte în văzul lumii, că trebuie să urinez fără pic de intimitate într-o celulă de arest, că am fost scuipată în față de Turk Bauer, că o străină a vorbit în numele meu în fața unui judecător.

M-a întrebat dacă l-am atins pe nou-născut, iar eu am mințit-o. Nu fiindcă m-aș mai fi gândit, în faza aceasta, că trebuie să-mi salvez locul de muncă, ci fiindcă pur și simplu nu m-am putut gândi suficient de repede care era răspunsul corect, răspunsul care să mă elibereze. Și fiindcă nu am avut încredere în străina aceasta, care ședea în fața mea, când eu nu însemnam pentru ea mai

mult decât unul dintre cei douăzeci de clienţi ai ei din ziua aceasta.

O aud pe această avocată — Kennedy nu-mai-ştiu-cum, i-am şi uitat numele de familie — schimbând replici cu o altă avocată. Procurorul, o femeie de culoare, nici măcar nu găseşte de cuviinţă să mă privească. Mă întreb dacă e din cauza dispreţului pe care-l are faţă de mine, o presupusă criminală... sau deoarece ştie că, dacă vrea să fie luată în serios, trebuie să lărgească prăpastia care ne desparte.

Kennedy se ţine de cuvânt şi obţine eliberarea mea pe cauţiune. Brusc, îmi vine s-o îmbrăţişez pe această femeie, să-i mulţumesc.

— Acum ce se întâmplă? o întreb, în vreme ce oamenii din sală aud decizia şi se transformă în ceva viu, ceva care respiră.

— Vi se va da drumul, îmi spune.

— Slavă Cerului. Când?

Mă aştept la câteva minute. O oră, cel mult. Va trebui să fie procurate nişte documente, cu ajutorul cărora voi putea dovedi ulterior că totul a fost o neînţelegere.

— În două zile, spune Kennedy.

După care mă apucă de braţ un agent musculos şi mă împinge cu fermitate înapoi, către celulele ca nişte vizuini de iepuri, din beciul acestei clădiri uitate de Dumnezeu.

Aştept în aceeaşi celulă în care m-au dus şi în timpul pauzei. Număr blocurile de beton din perete: sunt 360. Le mai număr o dată. Mă gândesc la tatuajul acela ca un păianjen, de pe capul lui Turk Bauer şi la faptul că nu mi-l putusem imagina şi mai rău decât era deja, dar

uite că m-am înșelat. Nu știu cât timp trece, până își face apariția Kennedy.

— *Ce* se petrece? răbufnesc. Nu pot să stau aici cu zilele!

Îmi vorbește despre ipoteci și procente, sunt numere care mă amețesc.

— Știu că vă faceți griji din pricina fiului dumneavoastră. Dar sunt sigură că sora dumneavoastră va avea grijă de el.

Un hohot de plâns îmi înăbușă glasul. Mă gândesc la familia surorii mele, la băieții ei, care îi răspund cu obrăznicie tatălui lor, atunci când le spune să ducă gunoiul afară. La cinele lor, care nu sunt prilej de conversație, ci mâncare chinezească la pachet, pe fondul televizorului care urlă. Mă gândesc la SMS-urile pe care mi le trimite Edison la serviciu, ca de pildă: *Citim* Lolita *la engleză AP. Nabokov=diliu la cap.*

— Deci rămân aici? întreb.

— Veți fi dusă la închisoare.

— La închisoare. Mă înfior: Dar nu sunt eliberată pe cauțiune?

— Ba da. Însă roțile justiției se mișcă extrem de lent, iar dumneavoastră veți fi reținută până când se procesează toate documentele necesare pentru cauțiune.

La ușa celulei își face apariția un agent pe care nu l-am mai văzut până acum.

— Gata cu șueta, doamnelor! spune.

Kennedy se uită la mine, iar cuvintele ei au vehemența și iuțeala unor gloanțe trase în rafală.

— Să nu vorbiți despre acuzațiile care vi se aduc. O să încerce să stoarcă informații de la dumneavoastră, ca să obțină o înțelegere între părți. Să nu aveți încredere în nimeni.

Nici în dumneavoastră? mă întreb.

Agentul deschide uşa celulei şi îmi spune să întind braţele. Şi iarăşi sunt în cătuşe, în lanţuri.

— Chiar e necesar? întreabă Kennedy.

— Nu fac eu regulile, răspunde agentul.

Sunt condusă de-a lungul unui culoar, la o rampă în faţa căreia aşteaptă o dubă. Înăuntru se află o altă femeie în cătuşe. Poartă o rochie mulată pe corp, e dată cu sclipici la ochi şi are nişte extensii de păr care îi ajung până la mijlocul spatelui.

— Îţi place ce vezi? mă întreabă, iar eu îmi feresc imediat privirea.

Şeriful se urcă la volanul dubei şi porneşte motorul.

— Domnule poliţist, strigă femeia, eu sunt o fată căreia-i plac bijuteriile, dar brăţările astea mă cam incomodează.

Când vede că nu-i răspunde, îşi dă ochii peste cap.

— Eu sunt Liza, spune. Liza Lott.

Nu mă pot abţine; izbucnesc în râs.[27]

— Chiar aşa te cheamă?

— Chiar aşa, de vreme ce eu mi-am ales numele. Îmi place mult mai mult decât... Bruce.

Îşi ţuguie buzele şi se holbează la mine în aşteptarea unei reacţii. Privirea mea se mută de la mâinile ei mari, manichiurate la faţa ei fascinantă. Dacă se aşteptase să mă şocheze, va trebui să o dezamăgesc. Sunt asistentă medicală. Am văzut de toate, inclusiv un bărbat transsexual, care a rămas însărcinat fiindcă soţia lui era infertilă, şi o femeie cu două vagine.

---

[27] Joc de cuvinte intraductibil, între Liza Lott şi „lies a lot", care înseamnă fie „minte mult", fie „stă mult întinsă".

Îi susțin privirea, refuzând să mă las intimidată.

— Eu sunt Ruth.

— Ți-ai adus sendvișul de la Subway, Ruth?

— Poftim?

— Mâncarea, scumpete. E mult mai bună la tribunal decât în închisoare, nu-i așa?

Clatin din cap.

— Nu m-am mai aflat în situația asta.

— Mie ar trebui să-mi dea un card de fidelitate. Știi, ca alea cu care a zecea oară primești o cafea gratuită sau un rimel micuț. Rânjește: Pe tine pentru ce te-au înhățat?

— Dacă aș ști, apuc să spun, înainte de a-mi aminti că nu am voie să vorbesc.

— Ce dracu', fată? Doar ai fost acolo, în sală, când te-au trimis în judecată, replică Liza. N-ai auzit de ce ești acuzată?

Mă întorc într-o parte și îmi îndrept atenția asupra peisajului de afară.

— Avocata mi-a spus să nu vorbesc cu nimeni despre asta.

— Păi, atunci, spune Liza strâmbând din nas, mă iertați, Maiestatea Voastră.

În oglinda retrovizoare apar ochii șerifului, albaștri și pătrunzători.

— E acuzată de omor, spune șeriful și niciunul dintre noi nu mai scoate un cuvânt pe tot parcursul drumului.

Când am candidat la Yale Nursing School, mama l-a rugat pe pastor să rostească o rugăciune special pentru mine, în speranța că Dumnezeu, dacă nu foaia mea matricolă din colegiu, ar putea convinge comisia de

admitere.[28] Îmi amintesc că am stat lângă ea, copleşită de ruşine, când enoriaşii şi-au înălţat la Cer, în numele meu, spiritele şi glasurile. Erau oameni care mureau de cancer, cupluri infertile care îşi doreau un copil, războaie în ţări din Lumea a Treia — cu alte cuvinte, atâtea lucruri mai importante, cu care Dumnezeu avea să-şi ocupe timpul. Dar mama a spus că e la fel de important, cel puţin pentru parohia noastră. Eu eram povestea lor de succes, absolventa de colegiu care avea să Schimbe Starea Lucrurilor.

În ziua de dinaintea începerii cursurilor, mama m-a invitat să cinăm în oraş.

— Tu eşti sortită să faci mici lucruri măreţe, mi-a spus. Aşa cum a zis dr. King.

Se referea la unul dintre citatele ei preferate: *Dacă nu pot face lucruri măreţe, pot face lucruri mici într-un mod măreţ.*

— Dar, a adăugat, să nu uiţi niciodată de unde vii.

N-am prea înţeles atunci ce voia să spună. Eu eram unul dintr-o duzină de copii din cartierul nostru, care merseseră la colegiu, şi doar câţiva dintre aceştia erau meniţi să urmeze studii postuniversitare. Ştiam că e mândră de mine; ştiam că avea sentimentul că toate eforturile ei de a-mi deschide mie o altă cale meritaseră. Având în vedere că mă împinsese afară din cuib încă de când eram mică, de ce îşi dorea să port cu mine crenguţele din care fusese clădit acest cuib? Nu puteam zbura mai departe fără ele?

---

[28] În SUA, Medicina şi Dreptul (printre altele) sunt studii postuniversitare, adică nu pot fi studiate după absolvirea liceului, ci abia după absolvirea, indiferent de specializare, a unui colegiu de patru ani.

Am urmat cursuri de anatomie și fiziologie, de farmacologie și principii ale nursing-ului, dar mi-am făcut orarul astfel încât să fiu întotdeauna acasă la cină, pentru a-i povesti mamei ce făcusem în timpul zilei. Nu conta că naveta mea între casă și facultate dura două ore într-o direcție. Știam că, dacă mama nu ar fi frecat treizeci de ani podelele din casa doamnei Mina, nu m-aș fi aflat în acel tren.

— Spune-mi tot, zicea mama, în timp ce îmi punea în farfurie mâncarea pe care ne-o gătise.

Eu îi relatam ce lucruri nemaipomenite învățasem — că jumătate din populație poartă în nas stafilococi aurii meticilino-rezistenți, că nitroglicerina poate avea un efect purgativ, dacă intră în contact cu pielea, că oamenii sunt dimineața cam cu un centimetru mai înalți decât seara, din cauza lichidului din discurile intervertebrale. Dar mai erau și lucruri pe care nu i le relatam.

Deși studiam la una dintre cele mai bune facultăți de asistente medicale din țară, lucrul acesta nu conta decât pe campus. La Yale, colegii mei îmi cereau să vadă notițele mele meticuloase sau mă invitau să fac parte din grupul lor de studiu. În timpul stagiilor de practică din spital, profesorii îmi lăudau bogăția de cunoștințe. Dar la finalul zilei, când intram într-un magazin să-mi cumpăr o coca-cola, patronul venea după mine printre rafturi, pentru a fi sigur că nu fur. Când ședeam în tren, treceau pe lângă mine doamne albe mai în vârstă, care nici nu se uitau la mine, deși locul de lângă mine era liber.

La o lună de când începusem să studiez la Yale, mi-am cumpărat o cană de voiaj cu logoul universității. Mama s-a gândit că am nevoie de ea fiindcă plecam de acasă în fiecare zi înainte de ivirea zorilor, ca să prind

trenul în direcţia New Haven, iar ea se trezea în fiecare dimineaţă, ca să-mi facă o cafea pe care să o iau cu mine în cană. Dar eu nu de cofeină aveam nevoie; pentru mine, cana aceea era un bilet de acces la o altă lume. Când mă suiam în tren, îmi puneam cana în poală astfel încât numele YALE să poată fi citit de ceilalţi pasageri care urcau în tren. Era ca un fanion, ca un indicator care semnaliza: *Sunt la fel ca voi.*

Închisoarea pentru femei se află cam la o oră de mers cu maşina, faţă de New Haven. După ce ajungem, Liza şi cu mine suntem conduse într-o celulă care arată exact ca cea din tribunal, doar că e ticsită de lume. Înăuntru se află deja cincisprezece femei. Nu există scaune, aşa că mă aşez pe jos, cu spatele lipit de perete, între două femei. Una dintre ele îşi ţine mâinile împreunate şi se roagă în şoaptă în limba spaniolă. Cealaltă îşi rupe cu dinţii cuticulele.

Liza se sprijină de gratii şi începe să-şi împletească părul într-o coadă lungă.

— Nu te supăra, îi spun cu glas scăzut. Ai idee dacă o să mă lase să dau un telefon?

Ridică privirea spre mine.

— Aha, *acum* vrei să vorbeşti cu mine.

— Iartă-mă. Nu vreau să fiu nepoliticoasă. Pentru mine... pentru mine e o situaţie neobişnuită.

Îşi prinde capătul cozii cu un elastic.

— Sigur, te lasă să dai un telefon. Imediat după ce-ţi servesc caviarul şi te masează.

Sunt şocată. Nu este un drept fundamental al deţinuţilor să poată telefona?

— În filme e altfel, murmur.

Liza își apucă sânii cu mâinile făcute căuș și și-i ridică.

— Să nu crezi tot ce vezi.

O agentă descuie ușa celulei. Femeia care se rugase înalță privirea plină de speranță, dar agenta face un semn către Liza.

— Doamne Sfinte, Liza! Iar ai venit la noi?

— Nu știți cum funcționează economia? După principiul cererii și ofertei. Eu nu sunt singura implicată în această afacere. Dacă nu ar exista o asemenea cerere după serviciile mele, oferta mea ar seca pur și simplu.

Femeia râde.

— Ce mai descriere, spune și o apucă pe Liza de braț, pentru a o conduce afară.

Ne scot pe rând din celulă. Cine iese odată nu se mai întoarce. Pentru a-mi abate gândul, încep să înșir în minte toate lucrurile pe care trebuie neapărat să i le spun Adisei în ziua când voi putea privi în urmă și râde de toate acestea: că mâncarea care ni se dă în cursul nenumăratelor ore de așteptare este atât de nedefinită, încât nu-mi dau seama dacă e din legume sau din carne; că deținuta care ștergea podeaua când am fost aduse aici arăta exact ca învățătoarea mea din clasa a doua; că mi-e rușine de cămașa mea de noapte, dar alături de mine, în celulă, e o femeie îmbrăcată ca una dintre mascotele pe care le vezi la meciurile de fotbal ale liceelor. Într-un sfârșit, aceeași agentă care a luat-o și pe Liza descuie ușa și îmi strigă numele.

Îi zâmbesc, cu un aer cât mai docil cu putință. Citesc numele de pe ecusonul ei: GATES.

— *Officer* Gates, spun, când ne-am îndepărtat îndeajuns ca să nu ne mai audă celelalte femei din celulă, eu știu că

dumneavoastră vă faceţi doar treaba, dar eu sunt, de fapt, pe cale de a fi eliberată pe cauţiune. Problema este că ar trebui să iau legătura cu fiul meu...

— Păstrează-ţi vorbele pentru avocată, deţinută.

Iarăşi mă fotografiază şi îmi ia amprentele. Completează un formular cu toate datele mele, de la nume, adresă şi sex până la date privind HIV şi abuzul de substanţe. Apoi mă conduce într-o încăpere puţin mai mare decât un dulap, în care nu se află decât un scaun.

— Dezbracă-te! îmi cere. Pune-ţi hainele pe scaun!

Casc ochii la ea.

— *Dezbracă-te!* repetă.

Îşi încrucişează braţele şi se sprijină de uşă. Dacă prima libertate pe care o pierzi în închisoare este intimitatea, a doua este demnitatea. Mă întorc cu spatele şi îmi trag peste cap cămaşa de noapte. O împăturesc cu grijă şi o aşez pe scaun. Îmi dau jos chiloţii şi îi împăturesc şi pe ei. Deasupra îmi aşez papucii de casă.

Ca asistentă medicală înveţi cum să o faci pe o pacientă să se simtă în largul ei în momente care altfel ar fi umilitoare — cum să acoperi picioarele desfăcute ale unei femei în travaliu sau cum să tragi o cămaşă de noapte peste un dos gol. Când o femeie în travaliu defechează din cauza presiunii exercitate de capul bebeluşului, o cureţi rapid şi îi spui că toate femeile păţesc la fel. Faci tot ce poţi, pentru ca o situaţie penibilă să devină mai puţin penibilă. Stând aşa, goală, şi dârdâind de frig, mă întreb dacă meseria acestei femei este exact opusul meseriei mele. Dacă nu-şi doreşte nimic mai mult decât să mă facă să-mi fie ruşine.

Mă hotărăsc să nu-i ofer această satisfacţie.

— Deschide gura! îmi spune şi eu scot limba ca la medic.

— Apleacă-te și arată-mi ce ai după urechi.

Fac ce-mi cere, deși mi-e greu să-mi imaginez ce ar putea ascunde cineva în dosul urechilor. Îmi ordonă să-mi dau părul peste cap, să-mi depărtez degetele de la picioare, să ridic picioarele, ca să-mi vadă tălpile.

— Lasă-te pe vine, spune, și tușește de trei ori.

Îmi imaginez ce ar putea strecura o femeie în închisoare, ținând cont de remarcabila flexibilitate a anatomiei feminine. Îmi amintesc că în studenție a trebuit să învăț să estimez dilatația colului uterin. Un centimetru e o deschidere cât un vârf de deget. Doi centimetri și jumătate sunt degetul arătător și cel mijlociu, strecurate într-o deschidere cât gura unei sticle cu dizolvant pentru lac de unghii. Patru centimetri sunt aceleași degete, ținute în gura unei sticle de sos barbecue Sweet Baby Ray's, de 1 200 ml. Cinci centimetri sunt gura unei sticle de ketchup Heinz, de 1 500 ml. Șapte centimetri: gura unei cutii cu parmezan ras, marca Kraft.

— Depărtează fesele!

Am asistat de câteva ori la nașterea bebelușului unei victime a unui abuz sexual. E firesc ca amintirea acelui abuz să revină în timpul nașterii. Un copil în travaliu este un corp în stare de stres, iar acest lucru îi poate provoca victimei unui viol un reflex de supraviețuire, care încetinește fiziologic sau chiar oprește procesul nașterii. În aceste cazuri este cu atât mai important ca salonul de nașteri să fie un spațiu sigur. Ca pacienta să fie ascultată. Ca pacienta să aibă sentimentul că are un cuvânt de spus în tot ceea ce i se întâmplă.

Eu poate nu am niciun cuvânt de spus aici, dar pot totuși decide că nu vreau să fiu o victimă. Scopul acestei

examinări este ca eu să mă simt mai prejos de atât, ca un animal. Să-mi fie ruşine de goliciunea mea.

Dar eu am văzut de-a lungul a douăzeci de ani cât de frumoase sunt femeile — nu prin înfăţişarea lor, ci prin ceea ce pot suporta corpurile lor.

Aşa că mă îndrept de spate şi o privesc pe agentă, sfidând-o, ca să-şi ferească privirea de pielea mea maro catifelată, de cercurile întunecate ale sfârcurilor mele, de rotunjimea burţii mele, de peticul de păr dintre picioarele mele. Ea îmi întinde uniforma portocalie, menită să mă conformeze, precum şi ecusonul de identificare, cu numărul meu de deţinută, menit să mă definească drept parte a unui grup, nu drept individ. O ţintuiesc cu privirea, până când se uită în ochii mei.

— Numele meu, îi spun, este Ruth.

În clasa a cincea, la micul dejun. Şedeam cu nasul îngropat într-o carte şi citeam cu voce tare fapte diverse.

— Au existat gemeni care s-au născut la distanţă de optzeci şi şapte de zile, am anunţat.

Rachel şedea vizavi de mine şi se juca cu lingura în bolul cu fulgi de porumb.

— Atunci n-au fost gemeni, proasto.

— Mamă, am ţipat eu în mod automat. Rachel m-a făcut proastă. Am dat pagina: Sigurd Eysteinsson a fost ucis de un bărbat mort, pe care îl decapitase. Şi-a legat capul acestuia de şa şi a fost zgâriat de un dinte şi atunci a făcut o infecţie şi a murit.

Mama a dat fuga în bucătărie.

— Rachel, să nu-i mai spui surorii tale că e proastă. Iar tu, Ruth, să nu mai citeşti asemenea grozăvii la masă.

Am închis cartea cu părere de rău, dar înainte am mai apucat să arunc o privire pe un ultim fapt divers: În Kentucky trăia o familie, ai cărei membri se născteau de câteva generaţii cu pielea albastră. Era un defect genetic şi o urmare a incestului. *Cool*, m-am gândit eu şi mi-am privit mâna pe o parte şi pe cealaltă.

— Ruth! a spus mama pe un ton tăios, care m-a făcut să înţeleg că nu era prima dată când mi se adresa. Du-te şi schimbă-ţi bluza!

— De ce? am întrebat, înainte să-mi amintesc că nu aveam voie să comentez.

Mama a tras de bluza mea de uniformă, care avea la nivelul coastelor o pată de dimensiunea unui bănuţ. M-am uitat urât la ea:

— Mamă, nimeni n-o s-o vadă dacă-mi iau puloverul deasupra.

— Şi dacă îţi dai jos puloverul? a întrebat mama. Nu te duci la şcoală cu bluza pătată, fiindcă lumea n-o să te judece pentru că eşti şleampătă. Lumea o să te judece pentru că eşti Neagră.

Ştiam că nu e bine să o contrazic pe mama când îşi ieşea din fire. Aşa că am înşfăcat cartea şi am fugit să-mi iau o bluză albă, curată, din camera pe care o împărţeam cu Rachel. În timp ce-mi încheiam nasturii, privirea mi-a căzut asupra cărţii cu fapte diverse, pe care o aruncasem deschisă pe pat.

Cea mai singură fiinţă de pe planetă este o balenă care a petrecut mai bine de douăzeci de ani chemându-şi un partener, am citit, *dar al cărei glas era atât de diferit de glasurile celorlalte balene, încât niciodată nu i-a răspuns vreuna.*

***

În pachetul care mi se dă sunt cearşafuri, o pătură, şampon, săpun, pastă şi periuţă de dinţi. Sunt dată în grija unei alte deţinute, care îmi spune lucrurile importante: că de-acum înainte va trebui să-mi cumpăr toate produsele de igienă de la magazinul închisorii; că, dacă vreau să mă uit la *Judecătoarea Judy* în camera TV, va trebui să mă duc din timp, ca să prind un loc bun; că felurile de mâncare halal sunt singurele comestibile, aşa că n-ar fi rău să spun că sunt musulmană; că cineva numită Wig face cele mai bune tatuaje, deoarece amestecă cerneala cu urină, făcând-o astfel mai durabilă.

Când trecem prin faţa celulelor, remarc faptul că în fiecare celulă se află două deţinute şi că majoritatea femeilor ţinute sub arest sunt Negre, în vreme ce agenţii sunt albi. Pe undeva, mă simt ca atunci când mama o obliga pe sora mea să mă ia cu ea şi prietenele ei din cartier. Fetele mă luau peste picior, spunând că sunt ca un biscuit Oreo — neagră pe dinafară, albă pe dinăuntru. Până la urmă, n-am mai prea îndrăznit să spun nimic, de teamă că m-aş putea face de râs. Dacă nimeresc în celulă cu o asemenea femeie? Ce am putea avea în comun?

În primul rând, faptul că ne aflăm amândouă într-o închisoare.

O luăm după colţ şi deţinuta care mă conduce face un gest larg cu braţul.

— Casă, dulce casă, proclamă, iar eu arunc o privire înăuntru şi zăresc o femeie albă, aşezată pe un prici.

Îmi pun pachetul pe salteaua liberă şi încep să desfac cearşafurile şi pătura.

— Am zis eu că poţi să dormi acolo? întreabă femeia.

Încremenesc.

— Eu... ăă, nu.

— Știi ce s-a întâmplat cu fosta mea colegă de celulă?

Are părul roșu și zbârlit și ochii cam sașii. Scutur din cap. Vine mai aproape și se oprește la un pas de mine.

— Nimeni nu știe, îmi spune în șoaptă, după care izbucnește în râs. Scuze, te-am zăpăcit de tot. Eu sunt Wanda.

Îmi simt bătăile inimii în gât.

— Ruth, îngaim și fac un semn către salteaua goală. Deci asta e...

— Mda, cum vrei tu. Nu contează, atâta timp cât nu-ți bagi nasul în lucrurile mele.

Zvâcnesc afirmativ din cap și îmi fac patul sub privirea scrutătoare a Wandei.

— Ești de pe-aci?

— Din East End.

— Io-s din Bantam. Ai fost pe-acolo? Scutur din cap: Nimeni n-a fost la Bantam. Ești prima dată?

Ridic privirea, nedumerită.

— Unde, la Bantam?

— Nu, în *pușcărie*.

— Da, dar n-am să rămân multă vreme. Aștept să se rezolve cu cauțiunea.

Wanda râde.

— Aha, bine.

Mă întorc încet spre ea.

— Ce?

— Și eu aștept același lucru. Deja de trei săptămâni.

Trei săptămâni. Simt că îmi cedează genunchii și mă prăbușesc pe saltea. Trei săptămâni? Îmi spun în gând că situația mea e alta decât cea a Wandei. Totuși: *trei săptămâni*.

— Deci pentru ce te-au înfundat? mă întreabă.

— Pentru nimic.

— E uimitor că nimeni de pe-aici n-a făcut nimic ilegal. Wanda se lungeşte pe salteaua ei, cu braţele întinse deasupra capului: *Ei* zic că mi-am ucis soţul. *Eu* zic că a nimerit în cuţitul meu. Se uită la mine: A fost un accident. Ştii, ca atunci când mi-a rupt braţul şi mi-a învineţit ochiul şi m-a împins pe scări în jos.

Cuvintele ei au greutatea unor pietre. Mă întreb dacă şi vocea mea va suna la fel, cu timpul. Mă gândesc la Kennedy, care mi-a spus să-mi ţin gura.

Mă gândesc la Turk Bauer şi îmi imaginez cum scânteiază pe scăfârlia lui rasă tatuajul pe care l-am văzut în sala de judecată. Mă întreb dacă a fost şi el vreodată la închisoare. Dacă asta înseamnă că am ceva în comun şi cu el.

Pe urmă îmi imaginez bebeluşul lui, ghemuit în braţele mele, la morgă, rece şi albastru ca granitul.

— Eu nu cred în accidente, spun şi amuţesc apoi.

Consilierul, ofiţerul Ramirez, este un bărbat cu faţa rotundă şi pufoasă ca o gogoaşă, care îşi soarbe zgomotos supa. Îi sar tot timpul stropi pe cămaşă, iar eu încerc să-mi feresc de fiecare dată privirea.

— Ruth Jefferson, spune citindu-mi dosarul. Aveaţi o întrebare legată de vizite?

— Da, răspund. Fiul meu, Edison. Trebuie să iau legătura cu el, ca să ştie cum să procure documentele necesare pentru cauţiune. Are doar şaptesprezece ani.

Ramirez cotrobăie în biroul său. Scoate o revistă — *Guns & Ammo*[29] — şi un teanc de fluturaşi despre depresie şi apoi îmi înmânează un formular.

[29] Arme şi Muniţie

— Notați numele și adresele persoanelor pe care le doriți pe lista de vizitatori.

— Și după aceea ce se întâmplă?

— După aceea îl trimit prin poștă și, după ce-l semnează și-l trimit înapoi, formularul se aprobă și cu asta s-a rezolvat.

— Dar ar putea dura câteva săptămâni.

— Cam zece zile, de obicei, spune Ramirez.

Și soarbe iarăși din supă.

Mi se umplu ochii de lacrimi. E ca un coșmar, ca atunci când te scutură cineva de umăr, în timp ce tu îți spui că e un vis, și îți zice: *Nu e un vis.*

— Nu pot să-l las singur atâta timp.

— Pot să sun la Protecția Copilului.

— Nu! mă grăbesc să spun. Să nu sunați.

Ceva îl determină să lase lingura din mână și să mă privească, nu fără amabilitate.

— Mai e și directorul. El poate să vă aprobe vizita a două persoane adulte, înainte de a vi se procesa cererea. Dar dacă fiul dumneavoastră are șaptesprezece ani, va trebui să vină însoțit de un adult.

Adisa, mă gândesc. Dar imediat îmi amintesc de ce directorul nu-i va acorda în ruptul capului permisiunea de a mă vizita: Adisa are cazier, din cauza unui cec fără acoperire, cu care a vrut să-și plătească chiria acum cinci ani.

Îi împing formularul înapoi, peste masă. Am senzația că pereții se închid ca diafragma unui aparat foto.

— Vă mulțumesc oricum, îngaim și mă întorc în celulă.

Wanda șade pe patul ei și ronțăie un baton Twix. Se uită la mine, apoi rupe o bucățică din baton și mi-o oferă.

O iau din mâna ei şi o strâng în pumn. Ciocolata începe să se topească.

— Nu poţi telefona? întreabă Wanda.

Clatin din cap şi mă aşez pe pat. După aceea îi întorc spatele, cu privirea pironită în perete.

— Începe *Judecătoarea Judy*, spune Wanda. Vrei să te uiţi?

Când vede că nu-i răspund, iese tiptil din celulă şi se îndreaptă probabil către camera TV. Îmi ling de pe degete ciocolata, îmi lipesc palmele una de alta şi mă adresez singurei fărâme de speranţă pe care o mai am. *Doamne*, mă rog, *ascultă-mă, te implor!*

Când eram mică, rămâneam uneori peste noapte la Christina, în casa ei cu faţada de gresie roşie. Ne întindeam sacii de dormit în living, unde Sam Hallowell instala un aparat de proiecţie şi ne arăta desene animate vechi, pe care le avea probabil din vremea când fusese director de programe. Pe atunci era ceva extraordinar — nu existau videocasetofoane sau servicii de video la cerere; o proiecţie de film în particular era un privilegiu rezervat vedetelor de film şi, probabil, copiilor lor. Deşi eram cam timorată că-mi petreceam noaptea undeva departe de casă, mai exista un avantaj: înainte de a pleca, mama ne făcea baie şi mă ajuta să-mi îmbrac pijamaua şi ne servea ciocolată caldă cu fursecuri; iar când ne trezeam noi a doua zi dimineaţa, mama se întorsese deja şi ne făcea clătite.

Diferenţele dintre Christina şi mine, de orice natură or fi fost ele, s-au accentuat pe măsură ce am crescut. Era mai greu să ne prefacem că nu conta că mama mea lucra pentru mama ei; sau că eu trebuia să lucrez după şcoală, în vreme ce ea începuse să joace fotbal ca atacant;

sau că hainele pe care le purtam eu în Vinerile Lejere îi aparţinuseră Christinei.

Nu că ar fi început să se poarte urât cu mine. Barricada o ridicam chiar eu, cu propriile mele suspiciuni, cu fiecare situaţie stânjenitoare. Prietenele Christinei erau toate blonde, drăguţe, atletice, aranjate în jurul ei precum cristalele asortate ale unui fulg de zăpadă; dacă eu nu mă ţineam codiţă de ele, îmi spuneam în sinea mea, era fiindcă nu voiam ca ea să se simtă *obligată* să mă includă şi pe mine. Dar adevăratul motiv pentru care păstram distanţa era altul: era mai puţin dureros să mă ţin deoparte decât să risc apariţia acelui inevitabil moment când aveam să devin o figură periferică.

Dacă mă îndepărtam de Christina, singura problemă era că nu prea mai aveam alte prietene. Mai erau o elevă de schimb din Pakistan şi o fată cu cataractă, căreia îi dădeam meditaţii la matematică, dar singurul lucru pe care-l aveam în comun cu ele era că nu ne încadram nicăieri. Mai erau şi alţi copii Negri, dar aceştia crescuseră într-o altă lume decât a mea — cu părinţi care lucrau ca agenţi de bursă, cu lecţii de scrimă, cu case de vacanţă pe insula Nantucket. Şi mai era Rachel — care împlinise optsprezece ani şi era însărcinată cu primul ei copil. Avea probabil nevoie de o prietenă, dar eu nu aveam ce să-i spun, nici măcar când şedeam faţă-n faţă la masa din bucătărie, deoarece lucrurile pe care şi le dorea ea de la viaţă erau atât de diferite de speranţele mele şi deoarece — ca să fiu sinceră — mă speria puţin gândul că, dacă începeam să petrec mai mult timp cu ea, toate clişeele pe care le îmbrăţişase ea se vor lipi şi de mine, precum crema de pantofi, şi îmi va fi şi mai greu să mă integrez la Dalton.

Poate de aceea, când m-a invitat Christina într-o vineri la o petrecere în pijamale, am acceptat invitaţia, înainte de a-mi aminti că ar fi fost mai bine să refuz. Am acceptat şi am sperat din tot sufletul că îmi va dovedi că mă înşel. În compania acestor prietene noi ale ei, eu voiam să împărtăşesc istorioarele hazlii din vremea când Christina şi cu mine ne făceam coifuri din folie de aluminiu şi ne ascundeam în ascensorul pentru vase, pretinzând că e o navetă spaţială care ne duce pe lună; sau când Fergus, câinele doamnei Mina, a făcut caca pe patul ei şi noi am acoperit pata cu vopsea albă, convinse că nu o va observa nimeni. Voiam să fiu singura care ştia în care bufet din bucătărie se ţin biscuiţii şi unde se pune lenjeria de pat şi cum le cheamă pe toate animalele vechi de pluş ale Christinei. Voiam ca toate celelalte să ştie că eu şi Christina eram prietene vechi, mai vechi decât ele.

Christina mai invitase două eleve din al doilea an de liceu — pe Misty, care se dădea dislexică pentru a se fofila de la teme, dar nu părea să aibă vreo dificultate când era vorba să ne citească din teancul de reviste *Cosmopolitan* pe care ni-l adusese Christina pe terasa de pe acoperişul casei; şi pe Kiera, care era obsedată de Rob Lowe şi de propriile ei picioare subţiri. Ne-am întins fiecare câte un prosop pe scândurile din lemn de tec. Christina a pornit radioul, care tocmai transmitea un cântec al celor de la Dire Straits, şi a început să cânte pe de rost versurile. Eu mi-am amintit cum ascultam împreună discurile doamnei Mina — toate înregistrări ale unor spectacole de pe Broadway — şi cum dansam, prefăcându-ne că suntem Cenuşăreasa sau Eva Perón sau Maria von Trapp.

Mi-am scos din geantă o cremă de protecţie solară. Celelalte fete se unseseră cu ulei pentru bebeluşi şi arătau

ca niște fripturi pe grătar, dar ultimul lucru pe care mi-l doream eu era o piele și mai închisă la culoare. Am remarcat că una dintre fete, Kiera, se uita la mine.

— Tu poți să te *bronzezi*?

— Ă, da, am spus, dar am fost scutită să mai intru în detalii, fiindcă m-a întrerupt Misty.

— Asta chiar că-i tare, a spus. Invazia britanică.

A întors revista, ca să vedem și noi fotomodelele, una mai slăbănoagă decât alta, îmbrăcate după moda sezonului viitor, cu steaguri ale Marii Britanii și redingote roșii, cu nasturi aurii, care m-au trimis cu gândul la Michael Jackson.

Christina s-a așezat lângă mine și a arătat cu degetul.

— Linda Evangelista e de-a dreptul perfectă.

— Îîh, pe bune? Arată ca o nazistă. Cindy Crawford e atât de *naturală*, a replicat Kiera.

Eu studiam fotografiile.

— Soră-mea se duce la vară la Londra, a adăugat Kiera. Cu rucsacul prin Europa. L-am pus pe taică-meu să-mi promită — în scris — că la opșpe ani o să mă lase și pe mine să merg.

— Cu rucsacul? s-a cutremurat Misty. De ce?

— Pentru că e romantic, măi. Ia gândește-te! Permise Eurail. Hosteluri. Tipi mișto.

— Eu cred că și Savoy-ul e destul de romantic, a spus Misty. Și acolo au *dușuri*.

Kiera și-a dat ochii peste cap.

— Ruth, ajută-mă! Într-un roman de dragoste nimeni nu se cunoaște în foaierul hotelului Savoy. Dau nas în nas pe un peron de tren sau își încurcă rucsacurile, n-am dreptate?

— Ăsta-i destinul, am zis eu, dar mă gândeam la altceva: că nu era chip să nu lucrez într-o vară, dacă voiam să merg la colegiu.

Christina s-a trântit pe burtă pe prosop.

— Mor de foame. Ne trebuie nişte gustări. A ridicat privirea către mine: Ruth, nu te duci tu să ne aduci ceva de ciugulit?

Mama mi-a zâmbit când am intrat în bucătărie, unde mirosea divin. O tavă cu fursecuri era pusă la răcit, o alta tocmai intra în cuptor. Mama mi-a întins lingura şi m-a lăsat să ling aluatul.

— Cum e sus, în Saint Tropez?

— Toată lumea e flămândă, am spus. Christina vrea ceva de mâncare.

— Ei, nu mai spune, chiar aşa? Atunci cum se face că nu stă ea în bucătăria mea şi îmi cere de mâncare?

Am deschis gura să-i răspund, dar nu am găsit cuvinte. *De ce* mă rugase pe mine? De ce *venisem* în bucătărie?

Mama a strâns din buze.

— De ce eşti aici, scumpo?

Mi-am plecat privirea la picioarele mele goale.

— Ţi-am spus — ne e foame.

— Ruth, a repetat mama. De ce eşti aici?

De data aceasta, nu m-am mai putut preface că am înţeles greşit.

— Pentru că, am spus cu un glas atât de stins, că abia mi-am auzit cuvintele, atât de stins, că am sperat să nu le audă nici mama, pentru că nu am unde să mă duc.

— Asta *nu* e adevărat, a spus mama apăsat. Când vei fi pregătită să vii la noi, noi te vom aştepta.

Am înhăţat o farfurie şi m-am apucat să îngrămădesc fursecuri pe ea. Nu ştiam ce voia mama să spună şi nici nu voiam să ştiu. Am evitat-o tot restul după-amiezii şi, când a plecat ea acasă seara, noi ne închiseserăm deja în camera Christinei, ascultam Depeche Mode şi dansam

pe pat. Am ascultat confesiunile celorlalte fete despre tipii de care erau îndrăgostite și am pretins că am și eu o pasiune secretă, ca să pot participa la discuție. Când Kiera a scos la iveală o sticluță cu votcă („Are cele mai puține calorii, să știți, dacă vreți să vă îmbătați"), m-am prefăcut că nu e mare scofală, deși îmi bătea inima să-mi spargă pieptul. Eu nu am băut, pentru că mama m-ar fi omorât și pentru că știam că trebuie să stau de veghe. În fiecare seară, înainte de culcare, mă dădeam cu cremă pe corp și îmi ungeam cu unt de cacao genunchii, călcâiele și coatele, ca să nu capete o nuanță cenușie; îmi periam părul cu mișcări circulare, ca să-i încurajez creșterea, și mi-l înfășuram într-un batic. Mama făcea la fel, Rachel făcea la fel, dar eram destul de sigură că aceste ritualuri le erau străine celorlalte fete, inclusiv Christinei. Nu aveam chef să răspund la întrebări sau să atrag atenția mai mult decât o făceam deja, așa că mi-am propus să mă duc ultima la baie și să rămân acolo până când adormeau toate celelalte... iar dimineața să mă scol în zori și să-mi aranjez părul, înainte ca vreuna dintre ele să se trezească.

Așa că am stat trează tot timpul cât Misty ne-a relatat cu lux de amănunte cum este să faci o felație, iar Kiera a vomitat în baie. Le-am lăsat să se spele pe dinți înaintea mea și am așteptat să le aud sforăind, înainte de a mă avânta în beznă.

Dormeam ca sardelele, toate patru în patul de 160 x 200 al Christinei. Am ridicat pătura, m-am strecurat lângă Christina și am simțit mirosul familiar de piersici al șamponului pe care-l folosea ea dintotdeauna. Credeam că doarme, dar s-a răsucit într-o parte și m-a privit.

Aveam baticul înfășurat în jurul capului, roșu ca o rană deschisă, cu capetele atârnându-mi pe spate. Am

văzut cum Christinei îi fuge privirea la batic şi înapoi, la ochii mei. Nu a adus vorba despre batic.

— Mă bucur că eşti aici, mi-a şoptit Christina şi, preţ de o secundă binecuvântată, m-am bucurat şi eu.

Noaptea târziu, când se aud de sus sforăielile şuierate ale Wandei, eu nu pot să dorm. Un agent trece din jumătate în jumătate de oră cu o lanternă prin faţa celulelor, să se asigure că toată lumea doarme. Când vine, închid ochii şi mă prefac că dorm. Mă întreb dacă îmi va fi mai uşor cu timpul să dorm pe fondul sunetelor celor o sută de femei din jur. Mă întreb dacă îmi va fi mai uşor, punct.

În timpul uneia dintre raitele agentului, lumina lanternei tresare în ritm cu paşii săi şi în clipa următoare se opreşte în faţa celulei noastre. Wanda se ridică imediat în capul oaselor şi se uită urât la el.

— Scoală-te! zice agentul.

— Ce naiba? îl înfruntă Wanda. Acum v-aţi apucat să schimbaţi celulele, la miezul nopţii? N-aţi auzit de drepturile deţinuţilor...

— Nu tu. Agentul face un semn din cap în direcţia mea: Ea.

Auzind asta, Wanda ridică mâinile ca pentru a-şi cere scuze. O fi fost ea dispusă să împartă un Twix cu mine, dar acum sunt pe cont propriu.

Mă dau jos din pat cu genunchii tremurând şi mă duc spre uşa deschisă a celulei.

— Unde mă duceţi?

Agentul nu-mi răspunde, se mulţumeşte să mă conducă de-a lungul galeriei. Se opreşte în faţa unei uşi, apasă un buton, pentru a apela personalul de supraveghere, şi în momentul următor uşa se descuie cu un scrâşnet.

Pătrundem într-o încăpere tip ecluză și așteptăm să se închidă ușa din spatele nostru, pentru ca abia apoi să se deschidă în mod magic ușa din partea opusă.

Mă conduce fără un cuvânt într-un soi de debara. Îmi înmânează o pungă de hârtie.

Mă uit înăuntru și văd cămașa mea de noapte și papucii de casă. Îmi scot grăbită uniforma, încep din obișnuință să o împăturesc, dar până la urmă o arunc grămadă pe jos. Îmi trag pe mine hainele mele, viața mea.

Când deschid ușa, agentul mă așteaptă. De data aceasta trecem prin fața celulei unde a trebuit să aștept la venire și în care acum se află doar două femei, amândouă dormind ghemuite pe jos și mirosind a alcool și vomă. În clipa următoare suntem afară și trecem dincolo de un gard cu sârmă ghimpată pe coamă.

Mă întorc spre el, panicată.

— Nu am niciun ban la mine, spun.

Știu că ne aflăm la o oră de New Haven și nu am nici bani de autobuz, nici telefonul la mine și nici nu sunt îmbrăcată decent.

Agentul îmi arată zvâcnind din cap către un punct aflat la distanță și abia atunci observ că ceva se mișcă în beznă, că o umbră se conturează pe fondul nopții fără lună. Silueta capătă formă, până când disting conturul unei mașini și o persoană înăuntru, care se dă jos și începe să alerge spre mine.

— Mamă, spune Edison cu fața îngropată în gâtul meu, hai să mergem acasă!

Kennedy

Persoanele care devin apărători publici se împart în două categorii: cele care cred că pot salva lumea și cele care știu al naibii de bine că nu o pot salva. Din prima categorie fac parte absolvenții de Drept naivi, convinși că pot schimba starea lucrurilor. Din a doua categorie facem parte noi, cei care am lucrat în sistem și știm că problemele sunt mult mai mari decât noi sau clienții pe care-i reprezentăm. Odată ce un suflet simțitor se lovește de realitate și se înăsprește, victoriile capătă un caracter individual: Ai reușit să reunești o mamă, care și-a învins dependența de droguri, cu fiul ei, care fusese dat în grija unor părinți adoptivi; ai reușit să împiedici prezentarea probelor unei dependențe mai vechi, care ar fi putut influența șansele actuale ale clientului tău; ești în stare să jonglezi cu sute de dosare și să le selectezi pe cele care necesită mai mult decât o singură înfățișare. Până la urmă, un apărător public e mai puțin un Superman, cât mai degrabă un Sisif și nu sunt puțini cei care sfârșesc prin a se lăsa doborâți de numărul nesfârșit de dosare, de programul nasol de lucru și de plata de rahat. De aceea învățăm rapid că, dacă vrem ca măcar o bucățică din

viețile noastre să ne rămână sfântă, nu ne aducem de lucru acasă.

Așadar, după ce o visez pe Ruth Jefferson două nopți la rând, știu că am dat de belea.

În primul vis, am o întâlnire cu Ruth ca între avocat și client. Îi adresez întrebările standard, pe care le pun tuturor clienților, dar de fiecare dată când îmi răspunde o face într-o limbă pe care nu o înțeleg. Nici măcar nu o recunosc. Stânjenită, o rog tot timpul să repete. În final deschide gura și din ea iese un roi de fluturi albaștri.

În a doua noapte, visez că Ruth m-a invitat acasă la ea, la cină. E o masă festivă, cu atâta mâncare, că ar putea hrăni o echipă întreagă de fotbal, iar felurile sunt unul mai delicios decât altul. Beau un pahar cu apă și încă unul, și încă unul, și cana e goală. O întreb dacă mai poate aduce apă, iar ea mă privește îngrozită. „Credeam că știi", spune și, când ridic privirea, constat că suntem închise într-o celulă de arest.

Mă trezesc cu o sete cumplită. Mă rostogolesc pe o parte, întind mâna după paharul cu apă de pe noptieră și iau o sorbitură lungă, răcoroasă. Simt cum mă cuprinde Micah cu brațul pe după mijloc și cum mă trage mai aproape de el. Mă sărută pe gât; mâna lui se strecoară sub bluza mea de pijama.

— Ce-ai face dacă m-ar băga la închisoare? mă trezesc întrebându-l.

Micah deschide ochii.

— Sunt destul de sigur că e legal, de vreme ce ești soția mea și ai peste optsprezece ani.

— Nu. Mă întorc cu fața la el: Dacă aș face ceva... și m-ar aresta?

— Asta-i chiar excitant. Micah rânjeşte: Avocată în închisoare. Okay, îţi fac jocul. Ce ai făcut? Zi: expunere indecentă. *Te rog*, zi: expunere indecentă.

Mă lipeşte de el.

— Pe bune. Ce s-ar întâmpla cu Violet? Cum i-ai explica?

— K, ce vrei tu, de fapt, să-mi spui e că l-ai omorât în sfârşit pe şeful tău?

— E o ipoteză.

— În acest caz, putem reveni asupra întrebării cam în cincisprezece minute?

Privirea lui se tulbură şi Micah mă sărută.

În timp ce Micah se bărbiereşte, eu încerc să-mi prind părul în coc.

— Te duci la tribunal azi? mă întreabă.

E încă roşu la faţă; eu, la fel.

— După-amiază. De unde ştii?

— Numai când te duci la tribunal îţi bagi ace în cap.

— Sunt agrafe şi vreau să am o ţinută profesională.

— Eşti prea sexy ca să ai o ţinută profesională.

Râd.

— Să sperăm că clienţii mei sunt de altă părere.

Oblig un fir de păr răzleţ să stea la locul lui şi mă sprijin cu un şold de chiuvetă.

— Mă gândesc să-l rog pe Henry să-mi dea un caz de crimă, îi zic.

— Superidee, spune Micah uşor sarcastic. Adică, dacă tot ai cinci sute de cazuri nesoluţionate, e musai să mai iei încă unul care necesită şi mai mult timp şi energie.

E adevărat. Ca apărător public am aproape de zece ori mai multe dosare decât recomandă Asociaţia

Barourilor Americane și, în medie, am la dispoziție mai puțin de o oră pentru pregătirea unui dosar. Lucrez aproape non-stop, nu mănânc de prânz, nu fac pauză pentru a merge la baie.

— Dacă asta te face să te simți mai bine, află că probabil n-o să-mi dea.

Micah scutură aparatul de ras, lovindu-l de chiuvetă. Când eram proaspăt căsătoriți, obișnuiam să mă uit cu mirare la firicelele de păr care se uscau în vasul chiuvetei și mă gândeam că aș putea citi în ele viitorul nostru, așa cum citește o clarvăzătoare în frunze de ceai.

— Ambiția asta a ta bruscă are ceva de-a face cu întrebarea legată de închisoare?

— Poate? recunosc.

— Atunci aș prefera să preiei cazul ăsta în loc să te duci după el la închisoare.

— După ea, îl corectez. E vorba despre Ruth Jefferson. Asistenta aceea medicală. Nu-mi pot scoate din minte povestea ei.

Chiar și atunci când un client a făcut ceva ilegal, am un sentiment de înțelegere. Recunosc că a făcut o alegere greșită, dar cred totuși în justiție, atâta timp cât toată lumea are în egală măsură acces la sistem — și tocmai de aceea fac ceea ce fac.

Dar, în cazul lui Ruth, ceva parcă nu iese la socoteală.

Violet dă buzna în baie. Micah își strânge prosopul în jurul șoldurilor, eu îmi leg halatul.

— Mami, tati, spune, azi mă îmbrac ca Minnie.

Strânge la piept o Minnie Mouse de pluș și, într-adevăr, a reușit să-și pună pe ea o fustă cu buline, niște pantofi sport galbeni, un sutien de baie roșu și niște mănuși

lungi, albe, din coşul cu costume de carnaval. Mă uit la ea şi mă întreb cum să-i explic că nu se poate duce la grădiniţă în sutien.

— Minnie e o femeie care trăieşte în păcat, remarcă Micah. Adică, au trecut şaptezeci de ani. Mickey ar trebui să-i pună odată verigheta aia pe deget.

— Ce înseamnă că trăieşte în păcat? întreabă Violet.

Îl sărut pe Micah.

— Te omor, îi spun cu un ton amabil.

— Aha, răspunde el. Deci *de-aia* o să te bage la închisoare.

La birou avem un televizor — unul minuscul, care stă între filtrul de cafea şi deschizătorul de conserve. E o necesitate profesională, pentru că presa relatează uneori despre clienţii noştri. Dar dimineaţa, înainte de începerea şedinţelor de judecată, e pus de regulă pe emisiunea *Good Morning America*. Ed e obsedat de ţinutele vestimentare ale Larei Spencer, iar pentru mine George Stephanopoulos e combinaţia ideală între un bărbat frumos şi un reporter bătăios. Ne uităm la un scrutin ipotetic, în care îşi măsoară puterile candidaţii prezidenţiali, în timp ce Howard ne pregăteşte o cană de cafea proaspătă, iar Ed ne povesteşte cum a decurs cina cu socrii lui. Soacra lui încă i se mai adresează cu numele fostului partener al soţiei sale, deşi sunt căsătoriţi de nouă ani.

— Şi de data asta, spune Ed, m-a întrebat câtă hârtie igienică folosesc.

— Şi tu ce i-ai zis?

— Că suficientă, răspunde Ed.

— De ce voia să ştie?

— Mi-a spus că ei încearcă să facă *economie*, spune Ed. Că trăiesc din *venituri fixe*. Adică se duc în trei weekenduri din lună la cazinoul Foxwoods, dar vor să raționalizăm hârtia igienică?

— Păi, e un rahat, spun cu un rânjet. V-ați prins?

Robin Roberts îl intervievează pe un tip roșcat și rotofei, de vârstă mijlocie, a cărui poezie a fost acceptată pentru o antologie literară de prestigiu, dar numai după ce a trimis-o comisiei sub un pseudonim japonez.

— Mi-a fost respinsă de treizeci și cinci de ori, spune bărbatul. Și atunci m-am gândit că poate mi se acordă mai multă atenție, dacă numele meu e mai...

— Colorat? sugerează Roberts.

Ed pufnește.

— Zi slabă de știri.

În spatele meu, Howard scapă o lingură din mână, care aterizează zdrăngănind în chiuvetă.

— Până la urmă, de ce-i așa mare scofală? întreabă Ed.

— Pentru că e o minciună, spun. Tipul e un evaluator de daune alb, care a adoptat o cultură străină, pentru a-și asigura cincisprezece minute de faimă.

— Dacă atâta lucru a fost suficient, nu s-ar publica în fiecare an sute de poezii ale unor poeți japonezi? E limpede că a scris o poezie bună. Cum se face că despre asta nu vorbește nimeni?

Harry Blatt, șeful meu, intră valvârtej în încăperea pentru pauze, cu pardesiul înfășurat ca o tornadă în jurul picioarelor.

— Urăsc ploaia, ne anunță. De ce nu m-am mutat în Arizona?

După ce ne-a salutat astfel, înșfacă o cană cu cafea și se retrage în biroul lui.

Mă duc după el şi bat uşor în uşa închisă.

Când intru, Harry e încă ocupat să-şi atârne în cuier pardesiul ud.

— Ce e? întreabă.

— Mai ţii minte cazul acela pe care l-am trimis în judecată... Ruth Jefferson?

— Prostituţie?

— Nu, asistenta de la Mercy-West Haven. Pot să-l iau?

Se instalează la birou.

— A, da. Bebeluşul mort.

Când văd că nu mai spune nimic, mă grăbesc să umplu golul.

— Practic profesia asta de aproape cinci ani. Şi mă simt foarte legată de acest caz. Mi-ar plăcea să am ocazia să o reprezint.

— E un omor, spune Harry.

— Ştiu. Dar sunt pe deplin convinsă că sunt apărătorul public potrivit pentru acest caz, spun. Şi oricum va trebui să-mi dai, mai devreme sau mai târziu, o infracţiune majoră. Zâmbesc: Aşa că de ce nu mai devreme?

Harry mormăie. E mai bine decât un refuz.

— Păi, n-ar fi rău să mai avem un avocat priceput, pentru dosarele importante. Dar, fiindcă eşti începătoare, am să-l pun pe Ed să te secondeze.

Decât Ed, mai bine un om de Neanderthal lângă mine, la masa avocaţilor.

Dar ia stai puţin.

— Pot şi singură, îi spun lui Harry.

Abia când dă în sfârşit afirmativ din cap, îmi dau seama că mi-am ţinut tot timpul răsuflarea.

***

Număr orele și ședințele de trimitere în judecată pe care le mai am, până când sunt liberă să mă duc la închisoarea pentru femei. Cât aștept în trafic, exersez în gând modalități de a începe conversația astfel încât Ruth să aibă încredere în mine ca avocată. E adevărat că n-am mai reprezentat în instanță persoane acuzate de omor, dar am avut zeci de procese cu jurați, în dosare pentru trafic de droguri și vătămare corporală și violență domestică.

— Nu e primul meu rodeo, spun cu voce tare în oglinda retrovizoare, după care îmi dau ochii peste cap.

— Este o onoare pentru mine să vă reprezint.

Nici vorbă. Parc-aș fi o purtătoare de cuvânt la întâlnirea cu Meryl Streep.

Inspir adânc.

— Bună! încerc. Eu sunt Kennedy.

Zece minute mai târziu parchez, afișez un aer prefăcut încrezător și pășesc în clădire. Un agent cu o burtă ca de gravidă în luna a zecea mă măsoară cu privirea.

— S-a încheiat ora de vizită, spune.

— Am venit să mă întâlnesc cu o clientă. Ruth Jefferson?

Agentul caută în computer.

— Ei bine, aveți ghinion.

— Poftim?

— I-au dat drumul acum două zile, spune.

Îmi iau foc obrajii. Nu pot decât să-mi imaginez cât de proastă pot părea, că am pierdut urma clientei mele.

— A, da! Bineînțeles!

Mă prefac că știusem, că am vrut doar să-l pun la încercare.

Când se închide în urma mea ușa închisorii, încă îl mai aud chicotind.

***

După două zile, îi trimit lui Ruth acasă — la adresa din actele pentru cauţiune — o scrisoare oficială, prin care o invit să vină la mine la birou. Tocmai mă îndrept spre copiator, când se deschide uşa şi intră Ruth, emoţionată şi şovăitoare, de parcă ar fi imposibil să se afle în locul potrivit. Cu dotarea noastră minimă şi maldărele noastre de cutii şi hârtii, părem mai degrabă o companie care fie tocmai se instalează aici, fie îşi închide porţile decât un birou de avocaţi publici, funcţional.

— Ruth! Bună! Îi întind mâna: Kennedy McQuarrie, spun.

— Îmi amintesc.

E mai înaltă decât mine şi are o ţinută remarcabilă. Mă gândesc în treacăt că mama ar fi impresionată.

— Aţi primit scrisoarea mea, spun, deşi este evident. Mă bucur că aţi venit, fiindcă avem o mulţime de lucruri de discutat.

Mă uit în jur şi mă întreb unde să o aşez. În biroul meu abia dacă încap eu. Încăperea pentru pauze e prea informală. Mai e biroul lui Harry, dar e ocupat de el însuşi. În singura încăpere pe care o avem pentru întâlnirile cu clienţii se află Ed, care ia o depoziţie sub jurământ.

— N-aţi vrea să mergem să mâncăm ceva? Avem o brutărie Panera după colţ. Mâncaţi...

— Mâncare? îmi completează propoziţia. Da.

Plătesc pentru supa şi salata ei şi o conduc la un separeu din spate. Vorbim despre ploaie şi cât de necesară era şi când s-ar putea schimba vremea.

— Vă rog, spun şi arăt către mâncarea ei. Mâncaţi!

Îmi iau sendvișul de pe farfurie și mușc din el, când Ruth își pleacă fruntea și spune:

— Îți mulțumim Ție, Doamne, că ne-ai dat bucate, să ne hrănească trupurile întru slava lui Hristos!

Cu gura plină spun și eu *Amin*.

— Deci sunteți credincioasă? întreb după ce am înghițit.

Ruth ridică privirea.

— E vreo problemă?

— Nu, deloc. De fapt e bine de știut, pentru că v-ar putea câștiga simpatia juriului.

Pentru prima dată o privesc cu atenție. Când ne-am întâlnit data trecută, avea părul înfășurat într-un batic și era în cămașă de noapte. Acum e îmbrăcată conservator, în fustă bleumarin și bluză cu dungulițe, încălțată cu balerini de lac strălucitor, fiecare uzat pe o porțiune minusculă la călcâi. Poartă părul întins și prins într-un coc la ceafă. Pielea ei e mai deschisă la culoare decât mi-o aminteam eu, are aproape aceeași nuanță ca a cafelei cu lapte pe care mă lăsa mama să o beau când eram mică.

Emoțiile se manifestă diferit de la persoană la persoană. Eu devin vorbăreață. Micah e îngândurat. Mama se poartă ca o snoabă. Iar Ruth, după toate aparențele, se crispează. Îmi notez în gând acest lucru, fiindcă jurații l-ar putea interpreta greșit, drept mânie sau îngâmfare.

— Știu că e dificil, spun cu glas scăzut, ca să nu ne audă nimeni, dar trebuie să fiți sută la sută sinceră cu mine. Cu toate că sunt o străină pentru dumneavoastră. Adică, sper să nu mai fiu multă vreme. Dar e important să înțelegeți că nimic din ce-mi spuneți mie nu poate fi folosit împotriva dumneavoastră. Tot ce-mi comunicați mie este strict confidențial.

Ruth pune furculiţa jos cu un gest precaut şi dă din cap.

— Bine.

Îmi scot din poşetă un carneţel.

— Bun, în primul rând, preferaţi termenul *neagră* sau *afro-americană* sau *persoană de culoare*?

Ruth mă priveşte cu ochii mari.

— Persoană de culoare, spune după o scurtă pauză.

Îmi notez. Subliniez.

— Vreau doar să vă simţiţi în largul dumneavoastră. Sincer, eu nici măcar nu *văd* culoarea. Vreau să spun, singura rasă care contează e rasa *umană*, nu-i aşa?

Îşi strânge buzele.

Îmi dreg glasul şi spulber tăcerea.

— Mai spuneţi-mi o dată ce şcoli aţi urmat.

— SUNY Plattsburgh şi după aceea Yale Nursing School.

— Impresionant, murmur şi îmi notez.

— Doamnă McQuarrie, spune.

— Kennedy.

— Kennedy... eu nu pot să merg iarăşi la închisoare.

Se uită în ochii mei şi, o clipă, văd până în adâncul sufletului ei.

— Am un băiat şi n-am pe nimeni care să-l poată creşte în aşa fel încât să devină bărbatul care ştiu că va deveni.

— Ştiu. Ascultaţi, eu am să fac tot ce-mi stă în putere. Am avut foarte multe cazuri în care au fost implicate persoane ca dumneavoastră.

Trăsăturile ei încremenesc iarăşi.

— Persoane ca mine?

— Persoane acuzate de crime grave, o lămuresc.

— Dar eu n-am făcut nimic.

— Eu vă cred. Dar va trebui să convingem juriul. Aşa că va trebui să revenim asupra datelor fundamentale, ca să înţelegem de ce aţi fost pusă sub acuzare.

— Dar cred că e destul de clar, spune Ruth încet. Tatăl acelui bebeluş nu m-a vrut în preajma fiului său.

— Suprematistul alb? El n-are nicio legătură cu cazul dumneavoastră.

Ruth clipeşte.

— Nu înţeleg cum e posibil.

— Nu el v-a pus sub acuzare. Toate acestea nu contează.

Se uită la mine ca şi cum mi-aş fi pierdut minţile.

— Dar eu sunt singura asistentă de culoare din secţia de obstetrică.

— Pentru Stat nu contează dacă sunteţi neagră sau albă, sau albastră sau verde. Din punctul de vedere al Statului, dumneavoastră aţi avut prin lege datoria de a îngriji un nou-născut care vă era pacient. Numai fiindcă şefa dumneavoastră v-a spus să nu vă atingeţi de acel bebeluş, nu înseamnă că aveaţi voie să staţi şi să nu faceţi nimic. Mă aplec spre ea: Procuratura nici măcar nu trebuie să specifice de ce grad este crima. Poate aduce în discuţie diverse teorii — teorii contradictorii. E foarte simplu — dacă nimereşte o teorie, aţi încurcat-o. Dacă Statul poate dovedi o intenţie criminală, pentru că dumneavoastră v-aţi înfuriat că bebeluşul a fost luat din grija dumneavoastră, şi sugerează că i-aţi premeditat moartea, juriul vă poate condamna pentru omor. Chiar dacă noi am spune juriului că a fost un accident, dumneavoastră aţi recunoaşte că nu v-aţi făcut datoria de a acorda îngrijire medicală şi că aţi dat dovadă de o neglijenţă criminală, ignorând cu iresponsabilitate şi nepăsare siguranţa nou-născutului — practic, le-am da pe tavă uciderea din

culpă. În oricare dintre aceste situaţii, dumneavoastră aţi ajunge la închisoare. Şi în niciuna dintre aceste situaţii nu contează culoarea pielii dumneavoastră.

Ruth trage aer în piept.

— Chiar credeţi că, dacă aş fi fost albă, m-aş mai afla aici cu dumneavoastră?

E imposibil să ai un caz în care sunt implicaţi o asistentă medicală — care e singura persoană de culoare din secţia ei —, un tată adept al ideologiei supremaţiei albe şi o angajată din administraţia spitalului, care a luat o decizie pripită... şi să nu vezi că rasa a jucat un rol decisiv.

Dar.

Orice apărător public care îţi spune că justiţia e oarbă te minte pe faţă. Dacă te uiţi la relatările din presă despre procesele cu notă rasială, ceea ce te izbeşte este modul în care avocaţii, judecătorii şi juraţii se dau peste cap să spună că *nu* este vorba despre rasă, deşi exact despre asta este vorba. Orice apărător public îţi va mai spune că, deşi majoritatea clienţilor noştri este de culoare, nu poţi să joci această carte la proces.

Fiindcă e sinucidere curată să abordezi subiectul rasei în sala de judecată. Nu ştii cum gândeşte juriul tău. Nu poţi fi sigur ce crede judecătorul tău. De fapt, cea mai simplă cale de a pierde un proces al cărui miez este un incident motivat rasial este să spui lucrurilor pe nume. Găseşti, în schimb, altceva cu care să momeşti juriul. Îi dai o fărâmă de probă care poate dovedi nevinovăţia clientului tău şi care le permite acestor doisprezece oameni să se ducă acasă liniştiţi, cu iluzia că lumea în care trăim este o lume a egalităţii.

— Nu, recunosc. Dar cred că e prea riscant să amintim acest lucru în sala de judecată. Mă aplec spre ea: Eu nu

spun că dumneavoastră nu ați fost discriminată, Ruth. Spun doar că acesta nu este nici momentul, nici locul potrivit să abordăm acest subiect.

— Dar atunci *când*? întreabă cu glasul înfierbântat. Dacă nimeni nu vorbește despre rasă în sala de judecată, cum s-ar putea schimba vreodată ceva?

Nu am un răspuns la întrebarea ei. Roțile justiției sistemice se mișcă lent; dar, din fericire, ceva mai bine unsă este mașinăria justiției personale, care le dă victimelor bani, ca să șteargă o parte din umilire.

— Intentați o acțiune civilă. Eu nu pot face asta pentru dumneavoastră, dar pot să dau niște telefoane și să vă găsesc pe cineva specializat în discriminarea la locul de muncă.

— Dar eu nu-mi pot permite un avocat.

— Vor stabili onorariul în funcție de rezultate. Ei vor primi o treime din ce vi se acordă dumneavoastră, îi explic. Ca să fiu sinceră, cu bilețelul acela lipit în fișa nou-născutului, cred că ați primi despăgubiri compensatorii pentru salariile pierdute, precum și despăgubiri punitive pentru decizia tâmpită pe care a luat-o angajatorul dumneavoastră.

Rămâne cu gura căscată.

— Adică aș primi bani?

— Nu m-ar mira să fie vreo două milioane, mărturisesc.

Ruth Jefferson e mută de uimire.

— Aveți o sută optzeci de zile timp să depuneți o plângere la EEOC[30].

— Și după aceea ce se întâmplă?

---

[30] Equal Employment Opportunity Commission, Comisia pentru egalitatea de șanse a angajaților.

— Comisia aşteaptă, până când se încheie procesul penal.

— De ce?

— Pentru că un verdict de vinovăţie pronunţat împotriva unui reclamant atârnă greu, îi spun pe faţă. Ar influenţa modul în care vă întocmeşte avocatul civil plângerea. Constatarea vinovăţiei este o probă admisibilă, care v-ar afecta procesul civil.

Ruth reflectează asupra spuselor mele.

— De aceea nu vreţi să vorbiţi despre discriminare în *acest* proces, spune. Ca să nu se pronunţe acest verdict de vinovăţie.

Împreunează mâinile în poală şi tace. Dă o dată din cap şi închide ochii.

— Dumneavoastră aţi fost împiedicată să vă exercitaţi profesia, spun cu blândeţe. Nu mă împiedicaţi şi pe mine să mi-o exercit pe a mea.

Trage aer în piept, deschide ochii şi îmi susţine privirea.

— De acord, spune. Ce vreţi să ştiţi?

Ruth

În dimineața de după eliberarea mea din închisoare mă trezesc și mă holbez la vechea crăpătură din tavan, pe care tot spun că am s-o repar și nu apuc niciodată s-o fac. Simt cum mă apasă în spate bara canapelei extensibile și sunt recunoscătoare. Închid ochii și ascult dulcea armonie a mașinilor de gunoi de pe strada noastră.

În cămașă de noapte (una curată; pe cea veche, pe care am purtat-o în sala de judecată, am s-o donez cu prima ocazie unui magazin caritabil) pun de cafea și mă îndrept tiptil spre camera lui Edison. Băiatul meu doarme buștean; nu se mișcă nici măcar atunci când răsucesc mânerul și mă strecor înăuntru și mă așez pe marginea patului său.

Când Edison era mic, soțul meu și cu mine obișnuiam să ne uităm la el în timp ce dormea. Wesley își punea uneori mâna pe spatele lui Edison și urmăream amândoi cum se înălțau și coborau plămânii săi. Știința creării unei ființe umane este remarcabilă și, oricât am învățat eu despre celule și mitoză, și tubul neural, și toate celelalte care duc la formarea unui bebeluș, nu pot să nu mă gândesc că se produce totuși și un mic miracol.

Edison respiră o dată hârâit şi se freacă la ochi.

— Mamă? spune şi se ridică în capul oaselor, instantaneu treaz. Ce s-a întâmplat?

— Nimic, îi zic. Toate bune pe lume.

Răsuflă şi se uită la ceas.

— Trebuie să mă pregătesc pentru şcoală.

Am aflat din conversaţia avută azi-noapte în maşină, când Edison m-a adus acasă, că a lipsit o zi întreagă de la cursuri, pentru a expedia actele necesare pentru eliberarea mea pe cauţiune, ocazie cu care a învăţat probabil mai multe despre ipoteci şi imobile decât ştiu eu.

— Am să sun la secretariat. Să le explic ce s-a întâmplat ieri.

Dar ştim amândoi că e o diferenţă între: *Vă rog să scuzaţi absenţa fiului meu de la şcoală, a avut un virus intestinal,* şi: *Vă rog să scuzaţi absenţa fiului meu de la şcoală, a trebuit să o elibereze pe cauţiune pe mama lui.* Edison dă din cap.

— E în regulă. Am să vorbesc eu cu profesorii mei.

Edison îmi evită privirea, iar eu am senzaţia că suntem scuturaţi de o mişcare seismică.

— Îţi mulţumesc, spun cu voce slabă. Încă o dată.

— Nu trebuie să-mi mulţumeşti, mamă, murmură Edison.

— Ba da, trebuie.

Sunt şocată să constat că toate lacrimile pe care am izbutit să mi le reţin în ultimele douăzeci şi patru de ore îmi umplu brusc ochii.

— Hei, spune Edison şi se întinde să mă îmbrăţişeze.

— Îmi pare rău, îngaim printre suspine, cu faţa lipită de umărul lui. Nu ştiu ce m-a apucat *acum.*

— Totul va fi bine.

În clipa aceasta simt iarăşi cum se mişcă pământul sub picioarele mele, cum se repoziţionează toată fiinţa mea. Îmi trebuie o secundă să realizez că, pentru prima dată în vieţile noastre, Edison este cel care mă consolează pe mine, nu invers.

Mă întrebam mai demult dacă o mamă observă trecerea fiului ei de la copilărie la maturitate. Mă întrebam dacă e ceva clinic, ca începutul pubertăţii, sau ceva emoţional, ca prima dată când suferă din dragoste, sau temporal, ca momentul când spune *da* în faţa altarului. Mă întrebam mai demult dacă se acumulează poate o masă critică de experienţă — absolvirea şcolii, primul loc de muncă, primul copil — care înclină balanţa; dacă e ceva ce remarci imediat, ca semnul distinctiv al unei gravităţi subite, sau dacă se produce treptat, aşa cum vezi în oglindă semnele înaintării în vârstă.

Acum ştiu: trecerea la maturitate e o linie trasată pe nisip. La un moment dat, copilul tău se va afla de cealaltă parte.

Eu crezusem că Edison va porni la drum într-acolo. Crezusem că linia s-ar putea deplasa.

Nu mă aşteptasem ca eu să fiu cea care îl împinge dincolo, printr-o acţiune a mea.

Îmi trebuie foarte mult timp să mă hotărăsc cu ce să mă îmbrac când merg la biroul apărătorilor publici. De douăzeci şi cinci de ani port uniforma de asistentă medicală; hainele bune mi le păstrez pentru biserică. Dar o rochie cu un imprimeu floral şi guler de dantelă, o pereche de pantofi cu vârf ascuţit şi tocuri joase parcă nu sunt potrivite pentru o întâlnire oficială. În fundul dulapului găsesc o fustă bleumarin, pe care am purtat-o

la şedinţele cu părinţii de la şcoala lui Edison, şi o asortez cu o bluză în dunguliţe, pe care mi-a cumpărat-o mama de Crăciun de la Talbots şi care încă mai are preţul pe ea. Îmi răscolesc colecţia de saboţi — salvatorii asistentelor medicale de pretutindeni — şi descopăr o pereche de balerini, care nu sunt la fel de comozi, dar se potrivesc.

Când ajung la adresa din scrisoare, sunt convinsă că am nimerit greşit. Nu e nimeni la recepţie — de fapt, nici nu există o recepţie. E un labirint alcătuit din birouri compartimentate şi maldăre de cutii, de parcă angajaţii ar fi nişte şoareci care participă la un experiment ştiinţific de amploare. Fac câţiva paşi înăuntru şi îmi aud numele.

— Ruth! Bună! Kennedy McQuarrie!

De parcă aş fi putut s-o uit. Dau din cap şi îi întind mâna, pentru că mi-a întins-o şi ea pe a ei. Nu prea înţeleg de ce *este* ea avocata mea. Doar mi-a spus verde-n faţă, încă de la prima înfăţişare, că nu va fi ea.

Începe să turuie, de nu apuc să scot un cuvânt. Dar e în regulă, pentru că sunt teribil de emoţionată. Nu am bani pentru un avocat privat, cel puţin nu fără să lichidez tot ce am pus deoparte pentru educaţia lui Edison, şi mai degrabă m-aş duce la puşcărie decât să fac aşa ceva. Dar faptul că toată lumea din ţara asta *poate* avea un avocat nu înseamnă că toţi avocaţii sunt *la fel*. La televizor vezi că cei care-şi pot permite un avocat privat sunt achitaţi, iar cei cu avocaţi publici se prefac că nu e nicio diferenţă.

Doamna McQuarrie propune să mergem să mâncăm ceva de prânz, deşi eu sunt prea agitată ca să pot mânca. După ce comandăm, dau să-mi scot portofelul, dar ea insistă să mă invite. La început mă enervez — încă de când eram mică şi am început să port hainele care nu-i

mai trebuiau Christinei, mi-am dorit să nu fiu cazul caritabil al nimănui. Dar mă potolesc, înainte de a apuca să protestez. Dacă face așa cu toți clienții, doar pentru a pune bazele unei relații de încredere cu ei? Dacă încearcă doar să-mi câștige simpatia, așa cum încerc și eu să o câștig pe a ei?

După ce ne așezăm cu tăvile la o masă, spun o rugăciune, din obișnuință. Sunt deprinsă să fac asta, chiar și atunci când nimeni din jurul meu nu o face. Corinne e atee și face tot timpul glume despre Monstrul Spaghetelor din Cer, când mă aude rugându-mă sau mă vede plecându-mi capul deasupra prânzului meu la pachet. Așa că, atunci când închei, nu sunt surprinsă să observ că doamna McQuarrie se holbează la mine.

— Deci sunteți credincioasă, spune.

— E vreo problemă?

Poate știe ea ceva ce eu nu știu, de pildă, că e mai probabil ca jurații să condamne pe cineva care crede în Dumnezeu.

— Nu, deloc. De fapt e bine de știut, pentru că v-ar putea câștiga simpatia juriului.

Când aud ce spune, îmi plec privirea în poală. Sunt eu oare de la natură atât de antipatică, încât trebuie să găsească lucruri care să convingă lumea să mă placă?

— În primul rând, spune, preferați termenul *neagră* sau *afro-americană* sau *persoană de culoare*?

Ce aș prefera eu este *Ruth*. Dar îmi înghit limba și spun:

— Persoană de culoare.

Odată, la serviciu, un brancardier pe nume Dave s-a lansat într-o tiradă pe acest subiect. „Dar ce, eu nu am culoare?" a spus și și-a întins brațele brânzoase. „Că doar nu

sunt transparent, sau? Dar bag seama că *persoană de* mai multă *culoare* nu sună bine la ureche." Apoi a observat că mă aflu şi eu în încăperea pentru pauze şi s-a făcut roşu ca racul. „Scuze, Ruth. Dar, ştii, eu nu mă prea gândesc la tine ca la o persoană Neagră."

Avocata mea continuă să vorbească.

— Eu nici măcar nu *văd* culoarea, zice. Vreau să spun, singura rasă care contează e rasa *umană*, nu-i aşa?

E uşor să crezi că *suntem toţi în aceeaşi oală*, când nu te-a luat pe tine poliţia de acasă. Dar eu ştiu că, atunci când albii fac asemenea afirmaţii, le fac pentru că sunt de părere că asta e corect să spună, nu pentru că şi-ar da seama cât de superficial sună. Acum doi ani, Adisa şi-a ieşit din pepeni când hashtag-ul *#alllivesmatter*[31] a pus stăpânire pe Twitter, ca reacţie la activiştii care ţineau ridicate pancarte cu BLACK LIVES MATTER[32]. „Ce vor ei, de fapt, să spună este că vieţile *albilor* contează", mi-a explicat Adisa. „Şi că Negrii ar face bine să-şi amintească acest lucru, înainte de a-şi lua nasul la purtare."

Când doamna McQuarrie tuşeşte uşor, realizez că îmi umblă gândurile aiurea. Îmi îndrept privirea asupra ei şi zâmbesc crispat.

— Mai spuneţi-mi o dată ce şcoli aţi urmat? întreabă.

Am senzaţia că sunt pusă la încercare.

— SUNY Plattsburgh şi după aceea Yale Nursing School.

— Impresionant.

---

[31] Toate vieţile contează.

[32] Black Lives Matter (în traducere: vieţile Negre contează) este o mişcare de protest împotriva violenţei faţă de persoanele de culoare, care s-a născut în comunitatea afro-americană şi s-a răspândit începând din 2013 prin folosirea în media de socializare a hashtag-ului #BlackLivesMatter.

Ce e impresionant? Că am urmat un colegiu? Că am studiat la Yale? La reacția asta va trebui să se aștepte și Edison toată viața lui?

Edison.

— Doamnă McQuarrie, încep.

— Kennedy.

— Kennedy.

E o familiaritate cu care nu mă prea împac.

— Eu nu pot să merg iarăși la închisoare, îi spun.

Mi-l amintesc pe Edison, când abia învățase să meargă, cum se încălța cu pantofii lui Wesley și își târșâia picioarele în ei. Edison va avea timp toată viața lui să vadă cum magia, în care credea când era mic, este sistematic spulberată cu fiecare nouă greutate cu care se va confrunta. Nu vreau să dea piept cu acest lucru mai devreme decât e necesar.

— Am un băiat și n-am pe nimeni care să-l poată crește în așa fel încât să devină bărbatul care știu că va deveni.

Doamna McQuarrie — *Kennedy* — se apleacă spre mine.

— Eu am să fac tot ce-mi stă în putere. Am avut foarte multe cazuri în care au fost implicate persoane ca dumneavoastră.

O nouă etichetă.

— Persoane ca mine?

— Persoane acuzate de crime grave.

Intru imediat în defensivă.

— Dar eu n-am făcut nimic.

— Eu vă cred. Dar va trebui să convingem juriul. Așa că va trebui să revenim asupra datelor fundamentale, ca să înțelegem de ce ați fost pusă sub acuzare.

Mă uit la ea atent și încerc să îi acord prezumția de nevinovăție. Pentru mine acesta este singurul caz, dar

pentru ea e poate doar unul din câteva sute. Poate *chiar* l-a uitat pe skinhead-ul tatuat, care m-a scuipat în sala de judecată.

— Dar cred că e destul de clar. Tatăl acelui bebeluş nu m-a vrut în preajma fiului său.

— Suprematistul alb? El n-are nicio legătură cu cazul.

O clipă rămân mută de uimire. Din cauza culorii pielii mele mi s-a interzis să îngrijesc un pacient şi după aceea, când acelaşi pacient a avut probleme, am fost pedepsită pentru faptul că am făcut ce mi s-a cerut. Cum Dumnezeu să nu existe o legătură între cele două?

— Dar eu sunt singura asistentă de culoare din secţia de obstetrică.

— Pentru Stat nu contează dacă sunteţi Neagră sau albă, sau albastră, sau verde, mă lămureşte Kennedy. Din punctul de vedere al Statului, dumneavoastră aţi avut prin lege datoria de a îngriji un nou-născut care vă era pacient.

Începe să-mi înşire toate posibilităţile ca juriul să găsească un motiv să mă condamne. Cu fiecare dintre ele am senzaţia că se mai aşază o cărămidă în zidul care se ridică în jurul meu. Acum îmi dau seama că am făcut o mare greşeală: Am crezut că justiţia e într-adevăr justă, că juraţii vor presupune că sunt nevinovată, până când mi s-ar demonstra cu probe vinovăţia. Dar prejudecata funcţionează exact invers: Eşti judecat înainte de a exista probe.

Nu am nicio şansă.

— Chiar credeţi că, dacă aş fi fost albă, spun încet, m-aş mai afla aici cu dumneavoastră?

Clatină din cap.

— Nu. Dar cred că e prea riscant să amintim acest lucru în sala de judecată.

Deci vrem să câștigăm procesul prefăcându-ne că ceea ce l-a declanșat nu există? Pentru mine asta e ipocrizie, ignoranță. E ca și cum ai spune că un pacient a murit de panarițiu, fără să amintești că avea diabet de tip 1.

— Dacă nimeni nu vorbește despre rasă în sala de judecată, spun, cum s-ar putea schimba vreodată ceva?

Își împreunează mâinile pe masă, între noi.

— Intentați o acțiune civilă. Eu nu pot face asta pentru dumneavoastră, dar pot să dau niște telefoane și să vă găsesc pe cineva specializat în discriminare la locul de muncă.

Îmi explică în jargon juridic ce înseamnă acest lucru pentru mine.

Despăgubirile despre care îmi vorbește îmi întrec orice așteptare.

Dar există o chichiță. Întotdeauna există o chichiță. Procesul care ar putea să-mi aducă această grămadă de bani, care m-ar putea ajuta să angajez un avocat privat, care ar putea fi dispus să admită că rasa este ceea ce m-a adus în fața instanței nu poate fi intentat înainte ca *acest* proces să se încheie. Cu alte cuvinte: dacă sunt găsită vinovată acum, pot să-mi iau adio de la banii aceia.

Brusc, pricep că poate nu din ignoranță refuză Kennedy să vorbească despre rasă la proces. E exact opusul ignoranței. Kennedy știe exact ce trebuie să fac eu pentru a primi ceea ce merit.

Parcă aș fi un orb rătăcit, iar Kennedy McQuarrie e singura mea călăuză. Așa că privesc în ochii ei.

— Ce vreți să știți? spun.

Kennedy

Când ajung seara acasă, după prima mea întâlnire cu Ruth, Micah e încă la serviciu, iar mama are grijă de Violet. În casă miroase a oregano și aluat proaspăt copt.

— E ziua mea norocoasă? strig și mă eliberez, odată cu hainele, de toată greutatea muncii mele, în vreme ce Violet se ridică de la masa unde colora și țâșnește spre mine. Avem la cină pizza făcută în casă?

Îmi ridic fetița în brațe. În pumnișor strânge un creion roșu-aprins.

— Ți-am făcut eu una. Ghici ce e.

Mama vine din bucătărie cu o chestie amibiformă pe o farfurie.

— A, păi nu poate fi decât un... extra...

Prind privirea mamei, care scutură din cap. Stă în spatele lui Violet și ridică mâinile și își dezvelește dinții.

— Un dinozaur, mă corectez. E evident.

Violet zâmbește larg.

— Dar e bolnav. Arată către firicelele de oregano presărate peste brânză: De-aia are bube.

— Are vărsat de vânt? întreb și mușc din aluat.

— Nu, spune Violet. Are o disfuncție reptilă.

Mai să scuip din gură bucata de pizza. O pun pe Violet imediat jos. Ea se întoarce în fugă la masă, pentru a colora mai departe, iar eu ridic din sprâncene.

— La ce v-ați uitat? o întreb pe mama calm.

Mama știe că Violet nu are voie să se uite la televizor decât la *Strada Sesame* sau la Disney Junior. Dar după mutra inocentă a mamei îmi dau seama că-mi ascunde ceva.

— La nimic.

Mă răsucesc pe călcâie și rămân cu privirea ațintită asupra ecranului negru. Am o bănuială, așa că pun mâna pe telecomandă și dau drumul la televizor.

Wallace Mercy stă în toată splendoarea lui în fața primăriei din Manhattan. Cu părul lui alb vâlvoi pare electrocutat. Ține un pumn ridicat, din solidaritate cu victima nedreptății împotriva căreia protestează în momentul de față.

— Fraților și surorilor! Vă întreb: când a devenit cuvântul *confuzie* sinonim cu *profilarea rasială*? Vrem ca șeful poliției din New York City să-și ceară scuze pentru rușinea și neplăcerile provocate acestui sportiv celebru...

Dedesubtul feței oarecum familiare a unui bărbat frumos, cu pielea închisă la culoare, văd logoul Fox News.

Fox News. Un post la care Micah și cu mine nu ne uităm de regulă. Un post care e destul de probabil să găzduiască reclame legate de disfuncția erectilă.

— O lași pe Violet să se uite la așa ceva?

— Bineînțeles că nu, spune mama, i-am dat drumul când a dormit ea după-amiază.

Violet ridică privirea din cartea de colorat.

— The Five-o-Meter!

Îi arunc mamei o privire ucigătoare.

— Te uiţi la *The Five* cu fetiţa mea de patru ani?

Mama ridică mâinile.

— Bine, bine, mă uit uneori, da, recunosc. Sunt ştiri, pentru numele lui Dumnezeu! Doar nu mă uit la filme P-O-R-N-O. Dar, apropo, tu ai auzit ceva de treaba asta? A fost o simplă confuzie şi caraghiosul ăsta de reverend fals face iarăşi atâta tevatură, doar fiindcă poliţia a încercat să-şi facă treaba.

Mă uit la Violet.

— Puiule, îi spun, ce-ar fi să te duci tu să-ţi alegi pijamaua în care vrei să dormi şi două cărţi de citit?

Violet urcă în fugă scările, iar eu revin la subiectul televizorului.

— Dacă vrei să te uiţi la Wallace Mercy, pune măcar pe MSNBC, zic.

— Nu vreau să mă uit la Wallace. De fapt nici nu cred că-i face o favoare lui Malik Thaddon apărându-i cauza.

Malik Thaddon, de *aceea* îmi părea cunoscut. E tenismenul care a câştigat U.S. Open acum câţiva ani.

— Ce s-a întâmplat?

— A ieşit din hotel şi l-au luat pe sus patru poliţişti. Se pare că a fost o confuzie de identitate.

Ava se instalează lângă mine pe canapea, în vreme ce la televizor, în prim-plan, se derulează pandaliile verbale ale lui Wallace Mercy. Are tendoanele de pe gât proeminente, iar la tâmplă i se zbate o venă; omul acesta este în pragul unui atac de cord.

— Ştii ceva, spune mama. Dacă n-ar fi tot timpul atât de *furioşi*, poate i-ar asculta mai mulţi.

Nu e nevoie să întreb la cine se referă.

Mai muşc o dată din pizza mea dinozaur.

— Ce-ar fi să revenim la vechiul nostru obicei de a nu pune televizorul decât pe posturi care nu au reclame cu efect secundar?

Mama își încrucișează brațele.

— Aș fi crezut că tu, Kennedy, dintre toți oamenii, ți-ai dori ca fiica ta să cunoască lumea.

— E un copil, mamă. Violet nu trebuie să creadă că poliția o va lua *și pe ea* într-o bună zi pe sus.

— Ah, lasă-mă. Violet colora. Toate astea i-au intrat pe o ureche și i-au ieșit pe cealaltă. Singurul lucru pe care l-a remarcat a fost freza extrem de prost aleasă a lui Wallace Mercy.

Îmi apăs vârfurile degetelor pe colțurile ochilor.

— Bine. Sunt obosită. Hai să încheiem discuția asta.

Mama îmi ia farfuria goală și se ridică de pe canapea, în mod vizibil îmbufnată.

— Nici prin cap nu-mi trece să mă consider altceva decât o servitoare.

Dispare în bucătărie, iar eu mă duc s-o culc pe Vi. A ales o carte despre un șoricel cu un nume atât de complicat, că niciunul dintre prietenii ei nu-l poate pronunța, și *Go, Dog. Go!*, cartea pe care o urăsc mai mult decât pe oricare alta din biblioteca ei. Mă așez în pat lângă ea și o sărut pe creștet. Miroase a spumă de baie cu parfum de căpșune și a șampon Johnson's, adică exact mirosurile copilăriei mele. Când încep să-i citesc, îmi notez în gând să-i mulțumesc mamei că a îmbăiat-o pe Violet și că a hrănit-o și că o iubește la fel de mult ca mine, chiar dacă a expus-o dreptei furii a lui Wallace Mercy.

În clipa următoare, îmi zboară gândul la Ruth. *Violet nu trebuie să creadă că poliția o va lua și pe ea într-o bună zi pe sus*, i-am spus mamei.

Dar, ca să fiu sinceră, probabilitatea ca fiica mea să devină victima unei confuzii de identitate este mult mai mică decât în cazul lui Ruth, de pildă.

— Mami! mă strigă Violet şi atunci îmi dau seama că, absorbită fiind de gânduri, m-am oprit fără să vreau din citit.

— Îţi place pălăria mea? citesc cu voce tare. Mie nu-mi place.

Ruth

Adisa zice că am nevoie de puțin răsfăț, așa că mă invită la prânz. Mergem într-un mic bistro, unde se servește pâine făcută în casă și unde porțiile sunt atât de mari, încât întotdeauna iei jumătate acasă. E multă lume, așa că ne așezăm la bar.

Am petrecut mai mult timp cu Adisa în ultima vreme, ceea ce este atât o alinare, cât și o ciudățenie. Înainte lucram mai tot timpul, când nu eram cu Edison; acum nu am nimic de făcut.

— Toate bune și frumoase, îmi spune Adisa, dar te-ai gândit de unde o să ai bani să-ți plătești prânzul pe viitor?

Mă gândesc la ce mi-a spus Kennedy ieri despre intentarea unui proces civil. E vorba de bani, dar sunt bani pe care încă nu pot conta — pe care n-o să pot conta poate niciodată.

— Ce mă îngrijorează pe mine mai mult e cum o să-mi hrănesc fiul, mărturisesc.

Ochii Adisei se îngustează.

— Cât ai la ciorap?

N-are niciun sens să o mint.

— Mi-or ajunge vreo trei luni.

— Ştii că, dacă eşti la strâmtoare, poţi să-mi ceri mie, da?

Nu mă pot abţine să zâmbesc.

— Pe bune? Luna trecută te-am împrumutat eu *pe tine*.

Adisa râneşte.

— Eu ţi-am zis că poţi să-mi ceri. N-am zis că pot să-ţi şi dau. Ridică din umeri: În afară de asta, ştii că există o soluţie.

Ce am aflat eu în cursul acestei săptămâni este că sunt supracalificată pentru aproape toate joburile administrative, de nivel începător, din New Haven, inclusiv toate joburile de secretară şi recepţioneră. Sora mea e de părere că ar trebui să solicit ajutor de şomaj. Dar mie nu mi se pare corect, fiindcă, odată rezolvată această problemă, am de gând să-mi reiau munca. Un serviciu cu jumătate de normă ar fi o altă soluţie, dar eu sunt asistentă medicală calificată şi mi s-a suspendat licenţa. Aşa că prefer să evit această discuţie.

— Tot ce ştiu eu este că, atunci când prietenul Tyanei a fost arestat pentru furt şi pus sub acuzare, a aşteptat opt luni până să înceapă procesul, spune Adisa. Ceea ce înseamnă cinci luni în aer. Ce te-a sfătuit slăbănoaga aia de avocată albă?

— O cheamă Kennedy şi am fost prea ocupate să aflăm ce trebuie făcut ca să nu ajung la închisoare, ca să mai discutăm despre cum am să mă finanţez eu în aşteptarea procesului.

Adisa pufneşte.

— Da, fiindcă una ca ea nu se gândeşte probabil la amănuntul ăsta.

— Ai întâlnit-o o *singură* dată, obiectez. Nu o cunoşti.

— Ştiu că cei care devin apărători publici o fac pentru că ţin la morală mai mult decât la bani, altfel s-ar duce la

vreo firmă de avocatură din marele oraș. Ceea ce înseamnă că doamna Kennedy are ori avere, ori vreun sponsor.

— A obținut eliberarea mea pe cauțiune.

— Pardon: *fiul tău* a obținut eliberarea ta pe cauțiune.

Îi arunc o privire furioasă și îmi îndrept atenția asupra barmanului, care lustruiește pahare.

Adisa își dă ochii peste cap.

— Nu vrei să vorbești despre asta, n-ai decât.

Își înalță privirea spre televizorul de deasupra barului, unde tocmai se transmite un spot de interes public.

— Hei, i se adresează barmanului, putem să ne uităm la altceva?

— Poftiți, spune el și îi dă o telecomandă.

Un minut mai târziu, Adisa butonează telecomanda. Se oprește asupra unui post, când aude acordurile cunoscutului cântec de gospel *Lord, Lord, Lord, have Mercy!* După care apare în prim-plan activistul Wallace Mercy. Astăzi tună și fulgeră împotriva unei școli din Texas, care a dispus arestarea unui tânăr musulman, după ce acesta adusese la școală un ceas făcut chiar de el, pe care dorise să i-l arate profesorului său de științe, dar care a fost luat drept o bombă.

— Ahmed, spune Wallace, dacă ne asculți acum, vreau să-ți spun ceva. Vreau să le spun tuturor copiilor negri și maro, care se tem că și ei ar putea fi greșit înțeleși din cauza culorii pielii lor...

Sunt destul de sigură că Wallace Mercy a fost mai demult predicator, dar nu cred că a ajuns la el informația că nu trebuie să urli când vorbești într-un microfon de transmisie TV.

— Vreau să le spun că și eu am fost mai demult desconsiderat din cauza înfățișării mele. Și nu vreau să vă

mint — uneori, când Diavolul îmi strecoară îndoiala în suflet, încă mai cred că oamenii aceia au avut dreptate. Dar de cele mai mult ori cred că *le-am arătat-o tuturor celor care m-au şicanat.* Am reuşit, în pofida lor. Iar voi... *veţi reuşi la rândul vostru.*

Adisa rămâne cu gura căscată.

— Doamne, Ruth, asta-ţi trebuie ţie. Wallace Mercy.

— Sunt convinsă că Wallace Mercy e *ultimul* lucru care-mi trebuie mie.

— Ce tot spui? Pentru asta trăieşte el, pentru poveşti ca a ta. Discriminare rasială la locul de muncă? Nici n-o să stea pe gânduri. O să facă în aşa fel încât toată lumea din ţara asta să afle că ai fost nedreptăţită.

La televizor, Wallace scutură ameninţător pumnul.

— Chiar trebuie să fie tot timpul aşa de furios?

Adisa râde.

— Ce naiba, fată, *eu sunt* tot timpul furioasă. Sunt epuizată, pentru simplul fapt că sunt toată ziua Neagră, spune. Măcar ne ajută să ne facem auziţi.

— Şi încă foarte tare.

— Exact. Ce naiba, Ruth, te-ai învăţat să înghiţi tot. Înoţi de atâta timp cu rechinii, că ai uitat că eşti plancton.

— Poftim?

— Rechinii nu mănâncă plancton?

— Mănâncă *oameni.*

— Păi, eu ce ziceam! oftează Adisa. Albilor le-au trebuit ani buni să le dea Negrilor libertatea pe hârtie, dar în adâncul sufletului lor încă mai aşteaptă de la noi să zicem: *da, stăpâne* şi să tăcem, şi să fim recunoscători pentru ce ni s-a dat. Dacă spunem ce gândim, ne putem pierde locurile de muncă, locuinţele, până şi vieţile. Wallace este omul care se înfurie în locul nostru. Dacă

n-ar fi el, albii n-ar afla niciodată că rahaturile pe care le fac ei ne înfurie, iar Negrii ar fi tot mai furioşi, fiindcă nu pot risca să comenteze. Datorită lui Wallace Mercy nu explodează butoiul cu dinamită din ţara asta.

— Mă rog, toate bune şi frumoase, dar eu nu sunt judecată pentru că sunt Neagră. Sunt judecată pentru că a murit un bebeluş când eram eu de serviciu.

Adisa face o grimasă ironică.

— Cine ţi-a spus asta? Avocata aia a ta albă ca zăpada? Bineînţeles că din punctul ei de vedere nu e vorba despre rasă. Ea nici nu se gândeşte la rasă, punct. Pentru că nu are *de ce*.

— Bine, în regulă, când o să-ţi iei tu diploma de avocată, o să mă poţi consilia. Până atunci am să-i dau ei crezare. Ezit: Auzi, pentru cineva care nu suportă şă fie judecată după clişee, judeci tu însăţi al naibii de mult după clişee.

Sora mea ridică palmele, în semn că se predă.

— Bine, Ruth. Tu ai dreptate. Eu greşesc.

— Vreau să spun doar atât — deocamdată, Kennedy McQuarrie îşi face treaba bine.

— Treaba ei e să te salveze pe tine, ca să se simtă ea bine, spune Adisa. Nu degeaba îi zice sindromul Cavalerului Alb. Mă priveşte cu ochii mijiţi: Şi tu ştii ce e la celălalt capăt al spectrului culorilor.

Nu reacţionez în niciun fel, fiindcă nu vreau să-i ofer această satisfacţie. Dar cunoaştem amândouă răspunsul.

Negrul. Culoarea răufăcătorului.

N-am fost decât o singură dată acasă la Christina, în Manhattan, imediat după ce s-a căsătorit cu Larry Sawyer. M-am dus la ei cu un cadou de nuntă şi a fost o experienţă penibilă. Christina şi Larry au avut o nuntă organizată,

în Insulele Turks şi Caicos, iar Christina şi-a exprimat de nenumărate ori regretele că nu-şi poate invita *toţi* prietenii acolo, că din păcate lista de invitaţi e limitată. Când a despachetat cadoul meu — un set de şervete de bucătărie din in, făcute la comandă, pe care erau imprimate reţetele scrise de mână ale mamei mele, pentru fursecurile, prăjiturile şi plăcintele preferate ale Christinei —, au podidit-o lacrimile şi m-a îmbrăţişat şi mi-a spus că e cadoul cel mai personal şi cel mai grijuliu ales dintre toate cadourile primite şi că o să le folosească în fiecare zi.

Acum, după mai bine de zece ani, mă întreb dacă a folosit vreodată bucătăria, ca să nu mai vorbesc de şervetele respective. Blaturile de granit sclipesc, iar într-o fructieră albastră de sticlă sunt nişte mere, care arată de parcă ar fi fost lustruite. Nu văd niciun indiciu că în casă ar locui un copil de patru ani. Îmi vine să deschid uşa cuptorului dublu Viking, doar pentru a vedea dacă e vreo firimitură sau pată de grăsime în el.

— Te rog, spune Christina şi îmi face semn să mă aşez pe unul dintre scaunele de bucătărie. Ia loc.

Mă aşez şi tresar când aud o muzică liniştitoare, venind din peretele din spatele meu.

— E o boxă, spune râzând. E ascunsă.

Mă întreb cum e să trăieşti într-o locuinţă care arată tot timpul de parcă ar fi motivul unei sedinţe foto. Christina pe care o ştiam eu lăsa prăpăd în urma ei, din antreu până în bucătărie, când venea acasă de la şcoală — îşi trântea pe jos haina şi ghiozdanul, îşi zvârlea din picioare pantofii. În clipa aceea se iveşte o femeie, atât de silenţios, că parcă ar fi ieşit şi ea din perete. Îmi aşază în faţă o farfurie cu salată de pui şi îi aşază una şi Christinei.

— Mulţumesc, Rosa, spune Christina.

Atunci realizez că își mai aruncă probabil și acum cât colo haina, geanta și pantofii, când vine acasă. Dar în loc de Lou o are acum pe Rosa. E doar o altă persoană care strânge după ea.

Menajera dispare iarăși fără zgomot, iar Christina începe să-mi povestească despre un eveniment de strângere de fonduri pentru un spital și că Bradley Cooper a promis că vine și după aceea a contramandat în ultima clipă din cauza unei infecții în gât, dar că *Us Weekly* l-a fotografiat în aceeași seară într-un bar din Chelsea, împreună cu iubita lui. Atâta mai turuie despre acest subiect care nu mă interesează absolut deloc, că îmi dau seama, încă înainte de a-mi mânca salata pe jumătate, de ce m-a invitat la ea.

— Deci, o întrerup. Ai aflat de la mama?

Îi cade fața.

— Nu. De la Larry. Acum, când și-a depus candidatura, ne uităm întruna la știri. Își mușcă buza de jos: A fost cumplit?

Un hohot de râs îmi stă în gât.

— Care parte?

— Păi, totul. Când te-au dat afară. Când te-au arestat. Face ochii mari: Ai fost la închisoare? A fost ca în *Orange Is the New Black*?

— Da, numai fără sex. Mă uit la ea: Nu a fost vina mea, Christina. Trebuie să mă crezi.

Se întinde peste masă și mă apucă de mână.

— Te cred. Te cred, Ruth. Sper că știi asta. Să știi că am vrut să te ajut. I-am spus lui Larry să angajeze pe cineva de la fosta lui firmă, să te reprezinte.

Încremenesc. Încerc să-l consider un gest de prietenie, dar am sentimentul că sunt o problemă care trebuie rezolvată.

— Eu... n-aş putea accepta...

— Păi, înainte de a crede că eu sunt zâna ta cea bună, să ştii că Larry m-a refuzat. Îi pare şi lui la fel de rău ca mie, sincer, dar acum, cu candidatura lui, nu e momentul potrivit să fie asociat cu ceva scandalos.

Scandalos. Gust cuvântul pe îndelete, mușc din el ca dintr-o boabă de strugure, simt cum se sparge între dinţii mei.

— Ne-am certat rău de tot pe tema asta. L-am trimis să se culce în dormitorul pentru oaspeţi. Nu că ar vrea să câştige voturile neonaziştilor. Dar nu e aşa de simplu, cred. Relaţiile rasiale sunt nasoale în momentul de faţă, cu şeful poliţiei, care e ţinta unor atacuri, şi cu toate celelalte, iar Larry trebuie să evite pe cât posibil toate acestea, altfel s-ar putea să piardă alegerile. Clatină din cap: Îmi pare atât de rău, Ruth!

Simt cum mi se încleştează maxilarele.

— De-aia m-ai chemat aici? întreb. Ca să-mi spui că nu mai poţi păstra relaţia cu mine?

Cât de proastă am putut să fiu? Chiar am crezut că e o vizită între prietene? Că pentru prima dată după un deceniu, Christinei i-a trecut prin minte să mă invite la ea de prânz? Sau am ştiut tot timpul că, dacă vin aici, o fac pentru că sper într-un miracol din partea familiei Hallowell — chiar dacă am fost prea mândră să recunosc acest lucru?

Ne uităm câteva clipe una la alta.

— Nu, zice Christina. Am vrut să te văd cu ochii mei. Să fiu sigură că eşti... cum să zic... bine.

Mândria e un balaur perfid; se strecoară în sufletul tău şi începe să mârâie exact atunci când ai nevoie de linişte.

— Ei bine, poți să ștergi asta de pe lista ta de fapte bune, îi spun cu amărăciune în glas. Sunt *cât se poate* de bine.

— Ruth...

Ridic o mână.

— Las-o baltă, Christina, bine? Las-o baltă!

Încerc să-mi dau seama în care moment din trecutul nostru s-a produs ruptura, când s-a întâmplat ca două fete care știau totul una despre cealaltă — aroma preferată de înghețată, membrul preferat al trupei New Kids on the Block, vedetele de care eram îndrăgostite — să devină două femei care nu știu nimic una despre viața celeilalte. Ne înstrăinaserăm sau fusese o apropiere înșelătoare? Intimitatea noastră se datorase prieteniei sau geografiei?

— Îmi pare rău, spune Christina cu glasul stins.

— Și mie, șoptesc eu.

Brusc, sare de pe scaun și se întoarce în clipa următoare, pentru a-și goli poșeta. Ochelari de soare, chei, rujuri, chitanțe se risipesc pe masă; tablete de Advil, căzute din ambalaj pe fundul poșetei, sar ca niște bomboane pe tăblia mesei. Christina își deschide portofelul, scoate dinăuntru un teanc gros de bancnote și mi-l îndeasă în mână.

— Ia-i, spune. Rămâne între noi.

Când ni se ating mâinile, se produce o descărcare electrică. Sar în picioare, ca lovită de trăsnet.

— Nu! îi spun și mă dau înapoi.

Există o limită și, dacă o depășesc, totul se va schimba între Christina și mine. Poate că n-am fost niciodată egale, dar cel puțin m-am putut preface că suntem. Dacă accept banii, nu mai pot să mă amăgesc.

— Nu pot.

Christina e pornită, îmi strânge degetele în jurul bancnotelor.

— Hai, ia-i, spune.

Pe urmă înalţă privirea spre mine, de parcă totul ar fi în regulă pe lumea asta, de parcă nimic nu s-ar fi schimbat, de parcă n-aş fi devenit cu un moment în urmă o cerşetoare la picioarele ei, un caz caritabil, o cauză.

— Avem şi desert, spune Christina. Rosa?

Mă împiedic de scaun în graba de a scăpa de aici.

— Nu mi-e foame. Îmi feresc privirea: Trebuie să plec.

Îmi înşfac haina şi poşeta din garderoba din vestibul şi ies grăbită pe uşă, având grijă să o închid bine în urma mea. Apăs întruna butonul liftului, de parcă astfel ar veni mai repede.

Şi număr bancnotele. Cinci sute cincizeci şi şase de dolari.

Liftul zbârnâie.

Mă reped la preşul din faţa uşii Christinei şi strecor banii dedesubt.

Azi-dimineaţă i-am spus lui Edison că nu mai putem circula cu maşina. I-a expirat înmatricularea şi nu-mi pot permite să o reînnoiesc. Vânzarea ei va fi ultima soluţie, dar până atunci, cât încerc să strâng bani pentru taxele statale şi cele federale şi pentru benzină, vom circula cu autobuzul.

Intru în lift şi ţin ochii închişi până ajung la parter. Parcurg în fugă Central Park West, până mi se taie respiraţia, până sunt sigură că n-am să mă răzgândesc.

Clădirea din Humphrey Street arată ca orice clădire guvernamentală: un bloc cu birouri, dreptunghiular, de beton. Biroul de asistenţă socială e ticsit de lume, în

fiecare scaun crăpat, de plastic, şade cineva aplecat deasupra unui clipboard. Adisa mă conduce la ghişeu. Ea lucrează acum — casieră cu jumătate de normă, cu salariul minim —, dar s-a mai perindat pe aici de vreo şase ori, între două joburi, şi ştie cum funcţionează lucrurile.

— Soră-mea trebuie să depună cerere pentru ajutor social, spune în gura mare, indiferentă la faptul că anunţul acesta mă face să mor de ruşine.

Secretara e de vârsta lui Edison. La urechile ei se bălăbăne nişte cercei mari, de forma unor tacos.

— Completaţi asta, spune şi îmi întinde un clipboard cu un formular.

Pentru că nu avem unde să ne aşezăm, ne sprijinim de perete. În vreme ce Adisa caută un pix în geanta ei cavernoasă, eu strecor priviri către femeile care balansează pe genunchi clipboarduri şi copii mici, către bărbaţii care miros a alcool şi transpiraţie, către o femeie cu o coadă împletită, lungă şi căruntă, care ţine în braţe o păpuşă şi cântă încetişor. Cam jumătate dintre cei prezenţi sunt albi — mame care îşi şterg copiii la nas cu batiste de hârtie, bărbaţi agitaţi, în cămăşi, care îşi lovesc ritmic pixul de picior, în timp ce citesc fiecare rând din formular. Adisa observă că mă uit la ei.

— Două treimi din asistenţa socială se duc la albi, spune. Ca să vezi.

Nu m-am mai simţit niciodată atât de recunoscătoare că o am pe sora mea.

Completez primele date: nume, adresă, numărul de aparţinători.

Venit, citesc.

Încep să notez salariul meu anual, dar apoi îl tai.

— Scrie zero dolari, zice Adisa.

— Primesc puţin după Wesley...

— Scrie zero dolari, repetă Adisa. Cunosc persoane cărora li s-a refuzat SNAP[33] pentru că aveau *maşini* care valorau prea mult. Fentezi şi tu sistemul, aşa cum te-a fentat el pe tine.

Când vede că nu scriu nimic, Adisa îmi ia formularul din mână, îl completează şi i-l duce secretarei.

Trece o oră şi nu e chemată nicio persoană din sala de aşteptare.

— Cât durează? o întreb în şoaptă pe sora mea.

— Cât au ei chef să te facă să aştepţi, răspunde Adisa. Un motiv pentru care oamenii ăştia nu pot căpăta un job e că sunt prea ocupaţi să stea aici să-şi aştepte ajutoarele sociale în loc să se ducă să aplice undeva.

S-a făcut aproape ora trei — suntem de patru ceasuri aici —, când se iveşte în uşă o asistentă socială.

— Ruby Jefferson? zice.

Mă ridic în picioare.

— Ruth?

Aruncă o privire pe hârtii.

— Poate, admite.

Adisa şi cu mine ne ducem după ea într-un birou compartimentat şi ne aşezăm.

— Am să vă pun câteva întrebări, spune cu glas monoton. Sunteţi încă angajată?

— E complicat... am fost suspendată.

— Cum adică?

— Sunt asistentă medicală, dar mi s-a suspendat licenţa până la încheierea unui proces.

---

[33] SNAP se referă la Supplemental Nutrition Assistance Program, un program federal de asistenţă alimentară.

Rostesc cuvintele grăbit, de parcă mi le-ar smulge cineva din inimă.

— N-are a face, spune Adisa. Las' că-ţi explic io. N-are serviciu, n-are un sfanţ.

Casc ochii la sora mea; sperasem că voi găsi cumva un teren comun cu asistenta aceasta socială, că nu va vedea în mine o solicitantă tipică a ajutoarelor guvernamentale, ci o persoană din clasa de mijloc, căreia i s-a făcut o nedreptate. Adisa, pe de altă parte, a dat-o pe jargonul afro-americanilor, abătându-se cât mai mult cu putinţă de la tactica mea.

Asistenta socială îşi împinge ochelarii pe nas.

— Dar contul de economii pentru studiile fiului dumneavoastră?

— Este un plan de economii care nu poate fi folosit decât pentru educaţie.

— Îi trebe medicală, mă întrerupe Adisa.

Femeia se uită la mine.

— Cât plătiţi în momentul de faţă pentru COBRA[34]?

— O mie o sută de dolari pe lună, spun roşind. Dar de luna viitoare nu-mi voi mai permite să plătesc.

Femeia dă din cap cu un aer reţinut.

— Scăpaţi de COBRA. Vă calificaţi pentru Obamacare[35].

---

[34] COBRA se referă la Consolidated Omnibus Budget Reconciliation Act, o lege din 1985, potrivit căreia un angajat care îşi pierde locul de muncă poate beneficia încă 18 luni de programul de asigurare medicală oferit de către fostul său angajator.

[35] „Obamacare" se referă la un pachet legislativ denumit oficial Patient Protection and Affordable Care Act, care a reformat în timpul administraţiei Obama sistemul asigurărilor medicale, prevăzând, printre altele, subvenţii din partea statului pentru asigurarea de sănătate a celor care nu-şi pot permite să se asigure privat şi nu beneficiază de o asigurare din partea angajatorului.

— O, nu, mă tem că nu înţelegeţi. Eu nu vreau să *scap* de asigurarea mea medicală; vreau să mi se acorde doar un ajutor temporar, îi explic. Aceasta este asigurarea care mi-a fost oferită de spital. Într-un final, am să-mi recapăt locul de muncă...

Adisa se răsteşte la mine.

— Şi dacă-şi rupe Edison între timp piciorul?

— Adisa...

— Cin' te crezi tu? O.J. Simpson? Cazi şi te ridici? Bagă la cap, Ruth. Una ca tine nu-i nici O.J. Nici Oprah. Şi nici Kerry Washington. Lor le trece albii multe cu vederea, că-s celebri. Tu eşti o *nigga* care se duce la fund.

Sunt convinsă că asistenta socială observă că spumeg de furie. Încleştez pumnii atât de tare, încât am senzaţia că îmi dă sângele. Nu-mi dau seama ce a făcut-o pe sora mea să vorbească astfel, dar îmi vine să o omor.

La naiba, doar sunt deja pusă sub acuzare pentru omor.

Asistenta socială îşi mută privirea de la Adisa la mine şi de la mine la hârtiile din faţa ei. Îşi drege glasul.

— Bun, spune, bucuroasă să scape de noi, vă calificaţi pentru asistenţă medicală, SNAP şi ajutor bănesc. O să vă înştiinţăm noi.

Adisa mă ia de braţ şi mă ridică de pe scaun.

— Vă mulţumesc, murmur eu, în timp ce sora mea mă trage afară din birou.

— Hai că n-a fost chiar aşa de rău, spune Adisa când ne oprim în dreptul lifturilor, lângă o plantă în ghiveci, de unde asistenta socială nu ne mai poate auzi.

Brusc şi-a revenit. Mă răstesc la ea.

— Ce naiba a fost asta? Te-ai purtat ca o nemernică.

— O nemernică, da, care ţi-a obţinut banii de care aveai nevoie, spune Adisa. Poţi să-mi mulţumeşti mai târziu.

***

Instructoarea mea este o fată pe nume Nahndi, care ar putea fi fiica mea, după vârstă.

— Deci în principiu sunt cinci munci, îmi spune. Casa de marcat, luat comenzile, cafeneaua, servit clienții la tejghea, adus comenzile la tejghea. Mai este, bineînțeles, și prepararea mâncărurilor...

Mă duc după ea, trăgând tot timpul de uniforma mea, a cărei etichetă îmi dă mâncărimi la ceafă. Lucrez în ture de opt ore, ceea ce înseamnă că primesc o pauză de treizeci de minute, o mâncare gratuită și plata minimă. După ce am epuizat toate ofertele de joburi temporare, oferite de către agențiile de intermediere, am aplicat la McDonald's. Le-am spus că nu am mai lucrat o vreme, pentru a-mi crește copilul. Cuvintele *asistentă medicală* nu le-am rostit. Am vrut să lucrez undeva, oriunde, ca să pot renunța la o parte din ajutoarele sociale. Ca să nu-mi pierd mințile, aveam nevoie să cred că încă îmi mai pot întreține, măcar parțial, familia.

Când a sunat managerul să-mi ofere jobul, m-a întrebat dacă pot începe imediat, fiindcă nu au suficient personal. Așa că i-am lăsat lui Edison un bilet pe blatul din bucătărie, spunând că am o surpriză pentru el și că am plecat cu autobuzul în centru.

— Aici e dispenserul, unde sunt dozați cartofii și puși în coșuri. Avem coșuri de trei dimensiuni, în funcție de cât de aglomerați suntem, spune Nahndi. Aici e un regulator de timp, trebuie să apeși butonul când dai drumul coșului în ulei. Dar la două și patruzeci trebuie să-l scuturi, ca să nu se prindă cartofii, okay?

Dau din cap şi urmăresc cum un alt lucrător, un student pe nume Mike, face exact ce spune ea.

— După ce s-a scurs timpul, ţii coşul deasupra friteuzei şi aştepţi zece secunde să se scurgă uleiul. Şi după aceea îi verşi aici, în cuvele astea — ai grijă, e fierbinte — şi îi sărezi.

— Asta numai dacă nu ai o comandă fără sare, spune Mike.

— Vorbim despre asta mai târziu, replică Nahndi. Dispenserul de sare pune aceeaşi cantitate de sare pe fiecare tranşă de cartofi. După aceea îi întorci cu paleta şi apeşi butonul de reglare a timpului. Toţi cartofii ăştia trebuie vânduţi în cinci minute, dacă nu, îi aruncăm.

Dau din cap. Sunt atâtea de reţinut. Ca asistentă medicală trebuia să ţin minte o mie de lucruri, dar după douăzeci de ani am dezvoltat o memorie motorie. Or, toate acestea sunt noi.

Mike mă lasă să lucrez la staţia de prăjire a cartofilor. Sunt surprinsă cât de greu e coşul când îl ţin la scurs. Îmi alunecă mâinile în mănuşile de cauciuc. Am senzaţia că stropii de ulei îmi pătrund prin plasa de păr.

— Super! spune Nahndi.

Învăţ cum se ambalează mâncărurile, câte minute poate fi ţinut cald un fel de mâncare înainte de a fi aruncat, cu care lavete se curăţă care suprafeţe, cum să-i spui managerului că-ţi mai trebuie monede de 25 de cenţi, că trebuie să apeşi întâi pe casa de marcat butonul pentru porţie medie, înainte de a apăsa butonul pentru meniul Numărul 1, fiindcă altfel clientul n-ar primi cartofi prăjiţi la comanda lui. Nahndi face dovada unei răbdări de fier, când uit sosul Ranch sau pun mâna pe un McDouble

în loc de un cheeseburger dublu (sunt aproape identici, diferența e o felie de brânză în plus). După un ceas, are suficientă încredere în mine, pentru a mă lăsa să asamblez felurile de mâncare.

Eu nu m-am ferit niciodată de muncile neplăcute. Ca asistentă medicală, Dumnezeu știe câte tăvițe renale le-am ținut pacientelor la gură și câte cearșafuri murdare am schimbat. Dar mi-am spus întotdeauna, după un asemenea episod, că pentru pacientă a fost și mai neplăcut — fizic sau psihic sau ambele — decât pentru mine. Sarcina mea era să-i îmbunătățesc ei starea într-un mod cât mai profesionist cu putință.

Deci chiar nu mă deranjează să lucrez într-un fast-food. N-am venit aici ca să mă acopăr de glorie. Am venit pentru bani, cât de puțini or fi ei.

Inspir adânc și iau o chiflă tăiată în trei și pun fiecare bucată la locul ei în toaster. Între timp deschid o cutie pentru Big Mac. Cu mănușile astea de cauciuc e mai simplu de spus decât de făcut. Partea de sus a chiflei se pune cu semințele de susan în jos în partea de sus a cutiei; partea din mijloc se balansează deasupra acesteia; partea de jos se pune cu josul în jos în partea de jos a cutiei. Două stropituri de sos Big Mac din dozatorul enorm de metal vin pe o parte și pe alta; deasupra se presară salată tăiată fâșii și ceapă tocată. Partea din mijloc capătă două bucăți de murătură plasate strategic („abia să se atingă, să nu se pupe", zice Nahndi). Pe partea de jos vine o felie de brânză topită. După aceea scot din încălzitor două felii de carne și o pun pe una pe partea de sus a chiflei și pe cealaltă pe partea de jos a ei. Ridic partea din mijloc și o așez peste partea de jos, pun *deasupra* partea de sus a chiflei, închid

cutia şi i-o dau colegului meu, care fie o împachetează, fie o duce la tejghea, pentru a fi servită clientului.

Nu e ca atunci când ajuţi un copil să vină pe lume, dar simt totuşi mulţumirea unei munci îndeplinite cum se cuvine.

După şase ore de muncă, mă dor picioarele şi put a ulei. Am curăţat băile de două ori — inclusiv o dată după ce un copil de patru ani a vomitat pe jos. Abia am început să lucrez pentru Nahndi, care e la casa de marcat, când vine o femeie şi comandă douăzeci de McNuggets. Verific eu însămi cutia înainte de a o pune pe tavă şi, aşa cum am învăţat, strig numărul ei de ordine şi îi doresc o zi frumoasă în timp ce îi înmânez cutia. Femeia se aşază la trei metri de mine şi mănâncă toate bucăţile de carne de pui. Pe urmă mă trezesc iarăşi cu ea la tejghea.

— Cutia asta a fost goală, spune. Am plătit pentru *nimic*.

— Îmi cer scuze, spune Nahndi. Vă aducem una nouă.

Mă apropii de ea şi cobor glasul.

— Am verificat eu însămi cutia. Am văzut-o cum a mâncat toate cele douăzeci de bucăţi.

— Ştiu, îmi răspunde Nahndi tot în şoaptă. Face asta mereu.

Managerul de serviciu, un tip cu o paloare cadaverică şi un petic de păr pe bărbie, vine la noi.

— Toate bune aici?

— Cât se poate de bune, răspunde Nahndi.

Ia din mâna mea noua cutie cu McNuggets şi i-o dă clientei, care iese cu ea în parcare. Managerul se întoarce la postul lui din drive-through, de unde serveşte clienţii direct în maşină.

— Îţi baţi joc de mine, mormăi.

— Dacă pui la suflet toate chestiile astea, nu supraviețuiești nici măcar o tură.

Nahndi își îndreaptă atenția asupra unui grup de copii zgomotoși, care intră pe ușă împinși de propriile hohote de râs.

— Începe îmbulzeala de după școală, mă avertizează. Afișează o mină neutră.

Mă întorc spre monitor, așteptând să apară în mod magic următoarea comandă.

— Bine ați venit la McDonald's! spune Nahndi. Cu ce vă servesc?

Sper să nu fie un shake. E singurul aparat pe care încă nu mă simt sigură, iar Nahndi mi-a povestit ce i s-a întâmplat ei în prima săptămână de lucru, când i-a explodat laptele în față și peste tot în jurul ei.

— Ă, eu iau un meniu Big Mac, aud. Tu ce iei, frate?

— Mi-am uitat portmoneul acasă...

Mă răsucesc pe călcâie, pentru că recunosc glasul. La tejghea e Bryce, prietenul lui Edison, iar lângă el, cu mâinile vârâte în buzunarele hainei, e chiar fiul meu.

Văd groaza din ochii lui Edison, care îmi scanează uniforma, plasa pentru păr, noua mea viață. Așa că, în loc să-i zâmbesc sau să-l salut, mă întorc iar cu spatele, ca să nu apuce și Bryce să mă recunoască. Ca să nu-l aud pe Edison dând explicații pentru o altă situație stânjenitoare în care l-am pus.

Edison nu e acasă când ajung eu. Îmi dau jos uniforma și fac un duș, ca să scap de mirosul de grăsime. Îi trimit un SMS, dar nu-mi răspunde. Atunci mă apuc să pregătesc cina, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Când ajunge în sfârșit acasă, tocmai am pus o caserolă pe masă.

— E fierbinte, îi spun, dar el se duce direct în camera lui.

Mă gândesc că e încă supărat din cauza noului meu loc de muncă, dar o clipă mai târziu reapare, ducând în mâini un borcan imens cu monede şi un carnet de cecuri. Le trânteşte pe masă.

— Două mii trei sute optzeci şi şase, mă anunţă Edison. Şi aici, în borcan, ar trebui să mai fie vreo două sute.

— Sunt bani pentru colegiu, spun.

— Avem nevoie de ei acum. Pot să lucrez toată primăvara şi vara; pot să mai câştig.

Ştiu cu câtă conştiinciozitate şi-a pus Edison deoparte banii câştigaţi în magazinul alimentar, unde lucrează de la vârsta de şaisprezece ani. A fost întotdeauna de la sine înţeles că va contribui şi el la educaţia lui şi că, pe lângă burse şi ajutorul federal şi planul de economii pe care l-am iniţiat încă de când era bebeluş, am să mă descurc eu cumva să plătesc restul taxelor de şcolarizare. Mi se face rău numai la ideea că am putea lua din banii pentru colegiu.

— Nu, Edison.

I se schimonoseşte faţa.

— Mamă, nu pot. Nu pot să te las să lucrezi la McDonald's, când am eu banii care ne trebuie. Ai idee cum mă faci să mă simt?

— În primul rând, nu e vorba despre bani, e vorba despre viitorul tău. În al doilea rând, nu e nicio ruşine să munceşti cinstit. Chiar dacă prăjeşti cartofi. Îi strâng mâna: Şi e numai pentru o perioadă scurtă, până se lămuresc lucrurile şi pot să lucrez iarăşi la spital.

— Dacă mă las de atletism, pot să lucrez mai multe ture la Stop and Shop.

— Nu te lași de atletism.

— Nu-mi pasă de un sport tâmpit.

— Iar mie nu-mi pasă decât de *tine*, îi spun și mă așez vizavi de el. Puiule, lasă-mă pe mine să fac asta. Te rog! Simt cum mi se umplu ochii de lacrimi: Dacă m-ai fi întrebat acum o lună cine este Ruth Jefferson, ți-aș fi răspuns că e o asistentă medicală bună și o mamă bună. Dar acum există voci care spun că nu am fost o asistentă medicală bună. Și dacă nu mai pot să pun o mâncare pe masă și să-ți cumpăr haine... atunci voi începe să mă îndoiesc și de faptul că sunt o mamă bună. Dacă nu mă lași să fac asta... dacă nu mă lași să am grijă de tine... atunci n-am să mai știu cine sunt.

Își încrucișează brațele la piept și își ferește privirea de mine.

— Toată lumea știe. Îi aud șușotind și, când mă apropii de ei, tac.

— Elevii?

— Și profesorii, îmi mărturisește.

Sunt indignată.

— E inacceptabil!

— Nu, nu așa. Nu mai știu cum să mă menajeze, înțelegi? Îmi lasă mai mult timp pentru lucrări și îmi spun că ei știu că am probleme acasă în momentul de față... și de fiecare dată când unul dintre ei se poartă așa cu mine — așa de *drăguț*, așa de *înțelegător* — îmi vine să sparg ceva, pentru că e chiar mai rău decât dacă s-ar preface că nu știu că am lipsit de la școală ca să-mi scot mama din închisoare. Se strâmbă: Testul pe care l-am picat? Nu l-am picat pentru că n-am știut. Ci pentru că am chiulit, după ce domnul Herman m-a tras deoparte și m-a întrebat dacă mă poate ajuta cumva.

— Of, Edison...

— Nu vreau să mă ajute, răbufneşte Edison. Nu vreau să fiu cineva care are *nevoie* de ajutorul lor. Vreau să fiu ca toţi ceilalţi, ştii, nu vreau să fiu un caz special. Şi după aceea mă înfurii pe mine, pentru că mă văicăresc de parcă numai eu aş avea probleme, când tu ai putea... când tu...

Se întrerupe şi îşi freacă palmele de genunchi.

— Nu spune asta, zic şi îl strâng în braţe. Nici să nu gândeşti asta. Mă trag înapoi şi cuprind cu mâinile chipul lui frumos: *Nu* avem nevoie de ajutorul lor. O să ne descurcăm. Mă crezi, da?

Mă priveşte, mă priveşte cu adevărat, aşa cum scrutează un pelerin noaptea cerul în căutarea unui semn.

— Nu ştiu.

— Ei bine, eu ştiu, spun cu fermitate. Şi acum mănâncă ce ţi-am pus pe farfurie. Fiindcă, dacă se răceşte, să fiu eu a naibii dacă mă duc la McDonald's.

Edison ia furculiţa în mână, recunoscător că am schimbat subiectul. Iar eu încerc să alung din minte gândul că, pentru prima dată în viaţă, l-am minţit pe fiul meu.

După o săptămână, când îmi caut de zor în casă cozorocul de la uniformă, sună la uşă. În verandă stă, spre şocul meu, Wallace Mercy — o claie de păr alb sârmos, costum din trei piese, ceas de buzunar şi toate celelalte.

— O, Doamne! bâigui gâtuită de mirare.

— Sora mea, spune cu voce tunătoare. Numele meu este Wallace Mercy.

Chicotesc. *Chicotesc*, pe bune. Fiindcă, să fim serioşi, cine *nu-l* cunoaşte?

Privesc în jur, să văd dacă a venit însoţit, dacă sunt camere de filmat. Dar singurul indiciu al renumelui său

este o limuzină neagră, suplă, parcată în faţa casei, cu stopurile aprinse şi un şofer la volan.

— Mă întrebam dacă aţi putea să-mi acordaţi un moment?

Cel mai aproape de faimă am ajuns atunci când soţia însărcinată a moderatorului unui talk-show de noapte a fost implicată într-un accident de maşină în apropierea spitalului nostru şi a fost ţinută sub supraveghere douăzeci şi patru de ore în salon. Deşi s-a dovedit a fi perfect sănătoasă, eu am avansat din rolul de asistentă medicală în cel de purtătoare de cuvânt, fiind nevoită să opresc ceata de reporteri, care ameninţa să cotropească salonul. Şi acum, a doua oară în viaţă când mă aflu faţă în faţă cu o celebritate, sunt îmbrăcată într-o uniformă de poliester.

— Sigur că da.

Îl poftesc să intre, mulţumindu-I în sinea mea lui Dumnezeu că am apucat să strâng canapeaua extensibilă pe care dorm.

— Pot să vă servesc cu ceva?

— O cafea ar fi o binecuvântare, spune.

Pornesc cafetiera mea Keurig şi mă gândesc la Adisa, care ar leşina să se afle aici. Mă întreb dacă ar fi nepoliticos să-mi fac un selfie cu Wallace Mercy şi să i-l trimit Adisei.

— Aveţi o locuinţă foarte plăcută, îmi spune şi se uită la fotografiile de pe şemineu. E băiatul dumneavoastră? Am auzit că e un om deosebit.

De la cine? mă întreb.

— Vreţi cafeaua cu lapte? Cu zahăr?

— Cu ambele, spune Wallace Mercy.

Ia cana din mâna mea şi face un gest către canapea:

— Îmi permiteţi?

Dau din cap, iar el îmi face semn să mă aşez pe scaunul de alături.

— Doamnă Jefferson, ştiţi de ce am venit la dumneavoastră?

— Ca să fiu sinceră, încă nu-mi vine să cred că *sunteţi* aici, cu atât mai puţin că aţi avea vreun motiv.

Zâmbeşte. Are cei mai regulaţi dinţi albi pe care i-am văzut vreodată, aflaţi într-un contrast puternic cu pielea lui închisă la culoare. Observ că, privit de aproape, e mai tânăr decât crezusem.

— Am venit să vă spun că nu sunteţi singură.

Derutată, îmi înclin capul.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, dar eu am deja un pastor.

— Dar comunitatea dumneavoastră e mult mai mare decât parohia dumneavoastră. Sora mea, nu e prima dată când oamenii noştri devin ţinta unor atacuri. Poate nu avem încă puterea, dar ne avem unii pe ceilalţi.

Buzele mele se rotunjesc, când încep să mă dumiresc. E aşa cum a spus Adisa: Pentru el, cazul meu e o nouă ocazie de a ieşi în evidenţă, de a atrage atenţia.

— Sunteţi foarte amabil că aţi venit la mine, dar eu nu cred că povestea mea v-ar putea interesa în mod deosebit.

— Dimpotrivă. Îmi permiteţi să vă pun o întrebare? Când aţi fost arătată cu degetul şi vi s-a cerut să nu mai acordaţi îngrijire unui bebeluş alb, a sărit în apărarea dumneavoastră vreunul dintre colegii dumneavoastră?

Mă gândesc la Corinne, care a dat din colţ în colţ când m-am plâns de decizia nedreaptă a lui Marie şi după aceea a apărat-o pe Carla Luongo.

— Prietena mea a ştiut că sunt supărată.

— A intervenit în favoarea dumneavoastră? Și-ar risca locul de muncă pentru dumneavoastră?

— Nu mi-ar da prin cap să-i cer așa ceva, spun și simt că încep să mă enervez.

— De ce culoare e colega dumneavoastră? mă întreabă Wallace verde-n față.

— Faptul că sunt Neagră nu a contat niciodată în relația mea cu colegii.

— Nu înainte de a avea ei nevoie de un țap ispășitor. Ce încerc eu să vă spun, Ruth — îmi permiteți? —, este că *noi* suntem alături de dumneavoastră. Frații și surorile dumneavoastră de culoare vor *interveni* în favoarea dumneavoastră. Ei își vor *risca* locurile de muncă pentru dumneavoastră. Vor demonstra pentru dumneavoastră și vor face un tărăboi care nu va putea fi ignorat.

Mă ridic în picioare.

— Vă mulțumesc pentru... interesul dumneavoastră față de cazul meu. Dar va trebui să discut chestiunea aceasta cu avocata mea și indiferent ce...

— De ce culoare e avocata dumneavoastră? mă întrerupe Wallace.

— Ce importanță are? îl sfidez. Cum să te aștepți ca oamenii albi să se poarte corect cu tine, când tu le cauți tot timpul nod în papură?

Zâmbește, de parcă ar mai fi auzit acest argument.

— Presupun că ați auzit de Trayvon Martin?

Bineînțeles că am auzit de el. Moartea acestui băiat m-a mâhnit foarte mult. Nu doar fiindcă era de vârsta lui Edison, ci fiindcă și el, ca fiul meu, fusese un elev eminent, care nu greșise cu nimic, în afara faptului că era Negru.

— Ştiţi că în timpul procesului judecătoarea — o judecătoare albă — a interzis să se folosească în sala de judecată termenul *profilare rasială*? spune Wallace. A vrut să fie sigură că juriul înţelege că în acest dosar nu era vorba despre rasă, ci despre omor.

Cuvintele lui mă lovesc ca nişte săgeţi. E aproape cuvânt cu cuvânt ce mi-a spus şi Kennedy despre cazul meu.

— Trayvon a fost un copil bun, un băiat deştept. Dumneavoastră sunteţi o asistentă medicală respectată. Motivul pentru care judecătoarea aceea nu a vrut să se vorbească despre rasă — acelaşi motiv pentru care avocata dumneavoastră se fereşte de ea ca de ciumă — este că se doreşte ca Negrii de felul dumneavoastră şi al lui Trayvon să fie consideraţi nişte excepţii. Dumneavoastră şi Trayvon sunteţi exemple de oameni buni, cărora li se întâmplă ceva rău. Pentru că numai astfel pot gardienii albi să găsească scuze pentru purtarea lor. Se apleacă spre mine, cu mâinile încleştate pe cana de cafea: Dar dacă adevărul e altul? Dacă dumneavoastră şi Trayvon nu sunteţi excepţiile... ci regula? Dacă nedreptatea e *standardul*?

— Tot ce-mi doresc eu este să-mi fac meseria, să-mi trăiesc viaţa, să-mi cresc băiatul. Nu am nevoie de ajutorul dumneavoastră.

— Poate dumneavoastră nu aveţi nevoie de el, spune Wallace Mercy, dar se pare că există o mulţime de oameni care vor, la rândul lor, să vi-l acorde. Săptămâna trecută am vorbit pe scurt în emisiunea mea despre cazul dumneavoastră.

Îşi schimbă poziţia, strecoară o mână în buzunarul interior al jachetei şi scoate de acolo un plic. Se ridică în picioare şi mi-l înmânează.

— Noroc, sora mea! Am să mă rog pentru dumneavoastră.

De cum se închide ușa în urma lui, deschid plicul și îi vărs conținutul. Sunt bancnote: de zece, de douăzeci, de cincizeci de dolari. Mai sunt și zeci de cecuri, emise pe numele meu de persoane străine. Citesc adresele de pe ele: Tulsa, Oklahoma. Chicago. South Bend. Olympia, Washington. La fundul teancului este cartea de vizită a lui Wallace Mercy.

Le pun pe toate la loc în plic, vâr plicul într-o vază goală de pe un raft din living și în clipa aceea îl văd: cozorocul meu, pe care l-am căutat, stă pe receptorul de cablu.

Am sentimentul că mă aflu la o răscruce.

Îmi pun cozorocul pe cap, înșfac portofelul și haina, ies din casă și plec la muncă.

Fotografia mea preferată cu Wesley și cu mine stă pe polița șemineului din casa mea. Eram la nunta noastră, iar fotografia a făcut-o vărul lui Wesley într-un moment când nu eram atenți la el. În fotografie ne aflăm în foaierul hotelului elegant în care am avut petrecerea — închirierea sălii fusese cadoul de nuntă al lui Sam Hallowell pentru mine. Eu am brațele încolăcite în jurul gâtului lui Wesley și capul întors. El stă aplecat deasupra mea, cu ochii închiși și îmi șoptește ceva la ureche.

Am încercat din răsputeri să-mi amintesc ce îmi spunea soțul meu frumos, care arăta răpitor în smokingul acela. Mi-ar plăcea să cred că îmi spunea: *Ești cea mai frumoasă ființă pe care am văzut-o vreodată*, sau: *De-abia aștept să-mi încep viața alături de tine.* Dar asta se spune în romane și filme, pe când în realitate sunt destul de sigură că puneam la cale evadarea noastră dintr-o încăpere

ticsită de oameni binevoitori, pentru ca eu să mă pot duce la toaletă.

Ştiu asta pentru că, deşi nu-mi mai amintesc conversaţia avută cu Wesley în momentul când am fost fotografiaţi, mi-o amintesc pe cea avută imediat după aceea. În foaier, în faţa toaletei pentru femei era coadă, iar Wesley, galant ca întotdeauna, s-a oferit să stea de pază în faţa toaletei pentru bărbaţi, ca să nu intre nimeni cât timp mă aflam eu înăuntru. Mi-a trebuit ceva timp să-mi suflec rochia de nuntă şi să-mi fac treaba şi, când am ieşit în sfârşit din baie, trecuseră mai bine de zece minute. Wesley, santinela mea, stătea încă în faţa uşii, dar acum ţinea în mână un bilet de predare a unui automobil.

— Ce-i asta? l-am întrebat.

Noi nu aveam pe atunci maşină; veniserăm la propria noastră nuntă cu mijloacele de transport în comun.

Wesley a clătinat din cap, râzând înfundat.

— A venit un tip la mine şi mi-a cerut să-i aduc Mercedesul.

Noi am râs şi i-am dus valetului biletul. Am râs, pentru că eram îndrăgostiţi. Pentru că, atunci când viaţa îţi oferă numai lucruri frumoase, nu contează că e de la sine înţeles pentru un bărbat alb, în vârstă, ca un bărbat Negru care se află într-un hotel de lux să fie un angajat al acestui hotel.

După o lună de când lucrez la McDonald's, încep să înţeleg paradoxul dintre servirea clientului şi prepararea în condiţii de igienă a mâncării. Deşi se aşteaptă de la noi să pregătim toate comenzile în mai puţin de cincizeci de secunde, majoritatea produselor necesită un timp

de preparare mai lung. McNuggets și Filet-O-Fish sunt prăjite aproape patru minute. Chicken Selects durează șase minute, iar pieptul de pui crocant stă cel mai mult în friteuză. Carnea 10:1 se gătește în treizeci și nouă de secunde, iar carnea 4:1 în șaptezeci și nouă de secunde. Puiul la grătar este, de fapt, expus la aburi în timpul preparării. Plăcintele cu mere sunt coapte douăsprezece minute, cookies două minute. Și totuși nouă, angajaților, ni se cere ca un client să iasă pe ușa localului după nouăzeci de secunde — cincizeci pentru prepararea mâncării, patruzeci pentru o comunicare eficientă.

Pe mine managerii mă iubesc, pentru că eu, spre deosebire de majoritatea angajaților, nu trebuie să-mi stabilesc turele în funcție de cursuri. După decenii de lucrat noaptea, mie nu-mi pasă că trebuie să vin la ora 3:45 dimineața pentru a porni grătarul, care are nevoie de timp să se încingă, astfel încât să putem deschide ușile la ora 5. Pentru că sunt flexibilă, mi se dă de regulă munca mea preferată — la casa de marcat. Îmi place să stau de vorbă cu clienții. O iau drept o provocare personală să îi fac să zâmbească înainte de a pleca de la tejghea. Și, după ce am avut paciente care au aruncat cu diverse lucruri în mine în timpul travaliului, chiar nu mă deranjează să fiu luată la rost pentru încurcarea maionezei cu muștarul.

Cei mai mulți clienți fideli vin dimineața. Îi avem pe Marge și Walt, care poartă treninguri galbene identice și fac trei mile de acasă până la noi, pentru a mânca amândoi clătite și suc de portocale. Mai e Allegria, care are nouăzeci și trei de ani și vine o dată pe săptămână, în haina ei de blană, indiferent cât de cald e afară, pentru a mânca un Egg McMuffin, fără carne, fără brânză, fără

chiflă. Mai e Consuela, care ia patru frappé-uri mari, pentru toate fetele de la coaforul ei.

În dimineaţa aceasta intră în local unul dintre bărbaţii fără adăpost care îşi fac veacul pe străzile din New Haven. Managerul meu le dă uneori mâncarea pe care altfel am arunca-o la gunoi — de exemplu, cartofii prăjiţi rămaşi nevânduţi după cinci minute. Uneori vin la noi să se încălzească. Odată am avut un tip care a făcut pipi în chiuveta din baie. Bărbatul care intră astăzi în local are părul lung şi încâlcit şi o barbă până la buric. Pe tricoul lui pătat scrie NAMASTAY IN BED, iar sub unghii are jeg.

— Bună ziua! spun. Bine aţi venit la McDonald's! Cu ce vă servesc?

Se holbează la mine cu ochi lăcrimoşi şi albaştri.

— Vreau un cântec.

— Cum?

— Un cântec. Ridică vocea: Vreau un cântec!

Managerul de serviciu, o femeie micuţă, pe nume Patsy, vine la tejghea.

— Domnule, spune, vă rog să plecaţi.

— *Vreau naibii un cântec!*

Patsy se înroşeşte.

— Chem poliţia.

— Nu, stai!

Privesc în ochii bărbatului şi încep să fredonez ceva de la Bob Marley. Când era Edison mic, îi cântam în fiecare seară înainte de culcare „Three Little Birds"; cred că n-am să uit cuvintele până la capătul zilelor mele.

Bărbatul se opreşte din zbierat şi iese târşâindu-şi picioarele. Afişez o mină surâzătoare, pentru a-mi întâmpina următorul client.

— Bine ați venit la McDonald's! spun și mă trezesc față în față cu Kennedy McQuarrie.

Poartă un taior gri-antracit fără formă și ține de mână o fetiță cu bucle blond-roșcate, care se rostogolesc în dezordine de pe capul ei.

— Vreau clătitele *și* sendvișul cu ou, sporovăie fetița.

— Ei bine, nici nu se pune problema, spune Kennedy cu fermitate, pentru ca după aceea să-i cadă privirea asupra mea. O! Uau! Ruth. Dumneavoastră... lucrați aici.

Cuvintele ei mă dezarmează. Ce credea că am să fac în timp ce pregătește ea dosarul? Că am să trăiesc din nelimitatele mele economii?

— Ea e fiica mea, Violet, spune Kennedy. Azi e o zi specială. Noi, ăăă, nu venim foarte des la McDonald's.

— Ba da, mami, intervine Violet, iar Kennedy se îmbujorează.

Înțeleg că nu vrea să cred despre ea că e genul de mamă care le dă copiilor ei la micul dejun mâncare de la McDonald's, așa cum nici eu nu vreau ca ea să creadă despre mine că aș lucra aici, dacă aș avea de ales. Înțeleg că ne dorim amândouă cu disperare să fim altfel de cum suntem.

Lucrul acesta îmi dă puțin curaj.

— Eu în locul tău, îi șoptesc lui Violet, aș alege clătitele.

Fetița bate din palme și zâmbește.

— Atunci vreau clătitele.

— Altceva?

— O cafea mică pentru mine, spune Kennedy. Am un iaurt la birou.

— Mm-hmm. Tastez comanda: Face cinci dolari și șapte cenți.

Kennedy deschide fermoarul portofelului şi scoate câteva bancnote.

— Deci, zic pe un ton degajat. Aveţi vreo veste?

O întreb pe acelaşi ton cu care m-aş interesa de vreme.

— Încă nu. Dar e normal.

Normal. Kennedy o ia pe fiica ei de mână şi se dă câţiva paşi înapoi de la tejghea, la fel de grăbită ca mine să treacă peste acest moment. Îmi smulg un zâmbet.

— Nu uitaţi restul, spun.

După o săptămână de când eram elevă la Dalton, a început să mă doară burta. Deşi nu aveam febră, mama mi-a îngăduit să lipsesc de la şcoală şi m-a luat cu ea la familia Hallowell. De fiecare dată când îmi imaginam cum trec pragul şcolii, aveam o crampă la stomac sau o senzaţie de vomă sau ambele.

Cu permisiunea doamnei Mina, mama m-a învelit în pături şi m-a instalat în biroul domnului Hallowell, cu biscuiţi cu sare şi limonadă de ghimbir, şi m-a lăsat în grija televizorului. Mi-a pus la gât eşarfa ei norocoasă, spunându-mi că e aproape ca şi cum aş avea-o pe ea lângă mine. Venea o dată la jumătate de oră să vadă de mine, motiv pentru care am rămas surprinsă când în birou a intrat domnul Hallowell în persoană. A mormăit un salut, a traversat încăperea spre masa lui de lucru şi a răscolit un teanc de hârtii, până a găsit ceea ce căuta — un dosar roşu. Apoi s-a întors spre mine.

— Eşti contagioasă?

Eu am clătinat din cap.

— Nu, domnule.

Mă rog, cel puţin nu *credeam* că sunt contagioasă.

— Mama ta zice că te doare burta.

Am dat din cap.

— Și te-a apucat așa brusc, după ce ai început să mergi la școala asta, acum o săptămână...

Credea oare că mă prefac? Fiindcă nu mă prefăceam. Durerile acelea erau reale.

— Cum a fost la școală? m-a întrebat. Îți place învățătoarea?

— Da, domnule.

Doamna Thomas era scundă și drăguță și țopăia de la banca unui elev de clasa a treia la alta, ca un graur vara, pe o terasă. Zâmbea întotdeauna când îmi rostea numele. Spre deosebire de școala mea din Harlem, de anul trecut — școala la care continua să meargă sora mea —, școala aceasta avea ferestre mari, iar lumina soarelui se revărsa pe culoare; cretele colorate pe care le foloseam la desen nu erau niște cioturi; manualele nu erau mâzgălite și nu lipsea nicio pagină din ele. Era ca școlile pe care le vedeam la televizor, despre care crezusem că sunt fictive, înainte de a pune eu însămi piciorul într-una.

— Hmh. Sam Hallowell s-a așezat lângă mine pe canapea: Te simți ca și cum ai fi mâncat un burrito stricat? Durerea vine în valuri?

Da.

— De obicei când te gândești că trebuie să mergi la școală?

Am privit în ochii lui și m-am întrebat dacă știe să citească gânduri.

— Întâmplarea face să știu exact ce te necăjește pe tine, Ruth, fiindcă am avut și eu odată microbul ăsta. Am pățit-o imediat după ce am devenit director de programe al postului de televiziune. Aveam un birou superb și toată

lumea să dădea peste cap să-mi facă pe plac, dar ştii ceva? Eu sufeream ca un câine. M-a privit: Eram convins că dintr-o clipă într-alta cineva se va uita la mine şi îşi va da seama că locul meu nu era acolo.

M-am gândit cum mă simţeam eu, când şedeam în splendida cafeterie lambrisată şi eram singura elevă care-şi aducea mâncarea de prânz la pachet. Mi-am amintit cum ne-a arătat doamna Thomas poze cu eroi americani şi, deşi toţi elevii îi ştiau pe George Washington şi Elvis Presley, eu am fost singura din clasă care a recunoscut-o pe Rosa Parks, iar lucrul acesta m-a făcut să mă simt deopotrivă mândră şi stânjenită.

— Nu eşti o impostoare, mi-a spus Sam Hallowell. Nu eşti aici pentru că ai avut noroc sau pentru că s-a întâmplat să te afli în locul potrivit la momentul potrivit sau pentru că cineva ca mine a avut relaţii. Te afli aici pentru că tu eşti *tu*, iar lucrul acesta este o realizare remarcabilă în sine.

La conversaţia aceasta mă gândesc, în timp ce îl ascult pe directorul liceului-magnet[36] al lui Edison, care îmi spune că fiul meu, care n-ar răni nici măcar o muscă, i-a tras un pumn în nas celui mai bun prieten al său, astăzi, în prima zi după vacanţa de Thanksgiving, în timpul pauzei de prânz.

— Deşi avem cunoştinţă, doamnă Jefferson, de faptul că situaţia acasă la dumneavoastră constituie o... provocare

[36] O şcoală-magnet este o şcoală publică, uneori specializată într-un domeniu anume, dar întotdeauna cu standardul de pregătire cel mai înalt dintre şcolile publice. Este numită „magnet", deoarece atrage şi elevi care locuiesc la mai mare distanţă de şcoală, în zone care, din punct de vedere administrativ, nu ar fi arondate acestei şcoli. Această formă de învăţământ a fost introdusă în anii '70 în scopul descentralizării sistemului public şcolar şi eliminării segregaţiei rasiale din şcolile publice.

în momentul de față, este limpede că nu tolerăm un comportament de o asemenea natură, spune directorul.

— Vă asigur că n-o să se mai întâmple.

Brusc mă simt ca la Dalton, inferioară, de parcă ar trebui să fiu recunoscătoare că mă aflu în biroul directorului.

— Vă rog să mă credeți că sunt îngăduitor pentru că știu cât de dificile sunt circumstanțele. Acest incident ar trebui trecut în fișa lui Edison, dar sunt dispus să nu fac acest lucru. Va fi însă suspendat pentru tot restul săptămânii. În școala aceasta avem o politică de toleranță zero și nu putem permite ca elevii noștri să-și facă griji pentru siguranța lor.

— Da, bineînțeles, murmur și ies din biroul directorului cu capul plecat, umilită.

La școala aceasta sunt obișnuită să vin învăluită într-un nor virtual de triumf: ca să văd cum este premiat fiul meu pentru rezultatul obținut la un test național de limba franceză; ca să-l aplaud că a fost desemnat Atletul-Elev al Anului. Dar în acest moment, Edison nu traversează o scenă cu un zâmbet larg pe față, pentru a da mâna cu directorul. Se lăfăie pe bancă de lângă ușa biroului acestuia, cu aerul că-l doare-n cot de toate. Îmi vine să-l trag de urechi.

Când mă vede, se încruntă.

— De ce-ai venit îmbrăcată *așa*?

Cobor privirea la uniforma mea.

— Pentru că eram în tură când m-au sunat de la biroul directorului, să-mi spună că fiul meu va fi exmatriculat.

— Suspendat...

Mă răstesc la el.

— Tu să *taci* din gură! Și să nu îndrăznești să mă corectezi.

Ieşim din clădirea şcolii, iar afară e un frig muşcător, ca de început de iarnă.

— Nu vrei să-mi spui şi mie de ce l-ai lovit pe Bryce?

— Parcă trebuia să tac.

— Nu face pe deşteptul cu mine. Unde ţi-a stat mintea, Edison?

Edison îşi fereşte privirea.

— O ştii pe o tipă Tyla? Lucrează cu tine.

Mă gândesc la o fată subţire, cu o acnee urâtă.

— Slabă?

— Mda. N-am schimbat niciodată un cuvânt cu ea. Azi a venit la mine în pauza de prânz şi mi-a spus că te ştie de la McDonald's, iar lui Bryce i s-a părut caraghios că mama mea lucrează acolo.

— N-ar fi trebuit să-l bagi în seamă, îi spun. Bryce n-ar şti să facă o muncă cinstită, nici să-i pui un pistol la tâmplă.

— A început să-şi bată joc de tine.

— Ţi-am mai spus, nu merită să-ţi consumi energia acordându-i atenţie.

Edison îşi încleştează maxilarele.

— Bryce a zis: „De ce-i mamă-ta ca un Big Mac? Pentru că e plină de grăsime şi nu valorează decât un dolar".

Îmi piere răsuflarea. O iau înapoi, către uşa şcolii.

— Am să-i spun eu directorului ăstuia vreo două.

Fiul meu mă apucă de braţ.

— Nu! Pentru numele lui Dumnezeu, oricum îşi bat toţi joc de mine. Nu înrăutăţi şi mai mult situaţia! Clatină din cap: M-am săturat! Urăsc şcoala asta de căcat şi bursele ei de căcat şi toată prefăcătoria ei de căcat!

Nu-i spun lui Edison să aibă grijă cum vorbeşte. Nu pot nici măcar să respir.

Toată viața mea l-am asigurat pe Edison că cine muncește din greu și face totul așa cum se cuvine își merită locul în lume. I-am spus că noi nu suntem niște impostori; că noi, dacă tindem către ceva și obținem acel lucru, înseamnă că l-am meritat. Ce am neglijat însă să-i spun este că toate aceste realizări îți pot fi luate înapoi în orice moment.

Este uimitor că te poți privi în oglindă o viață întreagă, închipuindu-ți că vezi o imagine foarte clară a ta. Pentru ca într-o bună zi să îndepărtezi o peliculă cenușie de ipocrizie și să-ți dai seama că, de fapt, nu te-ai văzut niciodată așa cum ești.

Mă străduiesc să găsesc răspunsul potrivit în această situație: să-i spun lui Edison că a procedat corect, dar că degeaba îi ia la bătaie pe toți băieții din școala lui, pentru că pe termen lung nu se va schimba nimic. Mă străduiesc să găsesc o cale de a-l convinge că, în pofida a toate, noi trebuie să mergem mai departe, pas cu pas, și să ne rugăm să fie mai bine a doua zi, când va răsări soarele. Că, dacă noi nu am venit pe lume cu anumite drepturi, trebuie să continuăm totuși să sperăm.

Fiindcă, dacă renunțăm la speranță, devenim neputincioși, rătăcitori, învinși. Devenim ceea ce cred ei despre noi.

Eu și Edison ne întoarcem acasă cu autobuzul, în tăcere. Când intrăm pe strada noastră, îi spun că e pedepsit, că nu are voie să iasă din casă.

— Cât timp? întreabă.

— O săptămână.

Se încruntă.

— Dar nici măcar nu mi se trece în fișă.

— De câte ori să-ţi mai spun că, dacă vrei să fii luat în serios, trebuie să fii de două ori mai bun decât ceilalţi?

— Sau poate trebuie să iau la bătaie mai mulţi albi, spune Edison. Directorul m-a luat în serios pentru chestia *asta*.

Strâng din buze.

— *Două* săptămâni, zic.

Ţâşneşte de lângă mine, urcă dintr-un salt treptele verandei, dă buzna pe uşa casei, cât pe-aci s-o doboare pe femeia care stă în faţa uşii cu o cutie mare de carton în mâini.

Kennedy.

Am fost atât de supărată că l-au suspendat pe Edison, încât am uitat complet că ne dăduserăm întâlnire azi după-amiază, pentru a studia dosarul întocmit de procuratură.

— Nu e momentul potrivit? întreabă Kennedy cu delicateţe. Putem să ne întâlnim altă dată...

Simt cum îmi urcă roşeaţa de pe gât până pe obraji.

— Nu. E în regulă... a intervenit... ceva... neaşteptat. Îmi cer scuze că a trebuit să auziţi asta; fiul meu nu e aşa de bădăran, de obicei.

Îi ţin uşa deschisă, să intre în casa mea.

— Lucrurile se complică atunci când nu le mai poţi da o palmă la fund, pentru că au ajuns să fie mai înalţi decât tine.

Pare şocată, dar îşi ascunde rapid reacţia sub un zâmbet politicos.

În timp ce-i iau haina, ca s-o agăţ în cuier, cuprind cu privirea canapeaua şi singurul fotoliu din încăpere, precum şi bucătăria minusculă şi încerc să văd totul cu ochii ei.

— Vreți să beți ceva?

— Un pahar de apă ar fi minunat.

Mă duc în bucătărie după un pahar cu apă — e doar la câțiva pași de ea, despărțită printr-un blat —, în vreme ce Kennedy se uită la fotografiile de pe polița șemineului. Țin acolo cea mai recentă fotografie a lui Edison de la școală și una cu noi doi în parcul National Mall din Washington, D.C., precum și fotografia cu Wesley și cu mine în ziua nunții noastre.

Kennedy începe să scoată documentele pe care le-a adus în cutie, iar eu mă așez pe canapea. Edison e în camera lui și probabil că spumegă de furie.

— Am aruncat o privire peste dosar, începe Kennedy, dar am nevoie de ajutorul dumneavoastră ca să înțeleg ceva. E vorba despre fișa bebelușului. Jargonul juridic îmi este familiar, dar cu cel medical am probleme.

Deschid fișa și simt cum mi se încordează umerii, când întorc pagina cu fotocopia bilețelului pe care l-a lipit Marie în fișă.

— Totul a fost notat cu acuratețe — lungime, greutate, scorul Apgar, antibioticul și injecția cu vitamina K...

— Ce anume?

— Antibioticul cu care a fost uns la ochi și injecția cu vitamina K care i s-a făcut în picior. E o procedură standard pentru nou-născuți.

Kennedy întinde mâna peste brațul meu și îmi arată un număr.

— Asta ce înseamnă?

— Bebelușul avea nivelul glicemic scăzut. Nu supsese. Mama avea diabet gestațional, așa că nu a fost ceva neobișnuit.

— E scrisul dumneavoastră? mă întreabă.

— Nu, nu eu am asistat la naştere. Lucille a asistat; eu am preluat pacienta după ce a ieşit ea din tură. Dau pagina: Acesta este examenul nou-născutului, formularul pe care l-am completat *eu*. Temperatură 36,7°, citesc, nicio anomalie în privinţa şuviţelor de păr sau a fontanelelor; nivelul glicemic, măsurat cu un glucometru, este de 52... a crescut. Avea respiraţia curată. Niciun hematom, nicio deformaţie craniană. Lungime 49,5 cm, circumferinţa capului 34,2 cm. Ridic din umeri: Totul era în regulă, cu excepţia unui posibil murmur cardiac. Vedeţi aici că am notat asta în fişa lui şi am cerut să fie anunţat medicul cardiolog pediatru.

— Ce a spus cardiologul?

— N-a mai avut timp să stabilească un diagnostic. Bebeluşul a murit înainte. Îmi încreţesc fruntea: Unde sunt rezultatele testului Guthrie?

— Asta ce e?

— Un test de rutină.

— Am să le cer, spune Kennedy cu un aer absent.

Începe să răsfoiască documentele, până când dă peste unul care poartă parafa medicului patolog.

— A, ia uitaţi-vă la asta... *Cauza morţii: hipoglicemie, care a condus la criză hipoglicemică, care a condus la stop respirator şi stop cardiac,* spune Kennedy. Stop cardiac? Adică: un defect cardiac congenital?

Îmi întinde raportul.

— Ei bine, se pare că am avut dreptate, zic. Bebeluşul avea persistenţă de canal arterial, de gradul I.

— E ceva ce poate provoca moartea?

— Nu. De obicei, canalul se închide de la sine în primul an de viaţă.

— De obicei, repetă Kennedy. Dar nu *întotdeauna.*

Clatin din cap, derutată.

— Nu putem spune că era bolnav, dacă nu era.

— Apărarea nu are sarcina probei. Putem spune orice — că bebelușul a fost expus la virusul Ebola, că un văr îndepărtat al lui a murit de o afecțiune cardiacă, că a fost primul copil născut cu o anomalie cromozomială incompatibilă cu viața — noi trebuie doar să presărăm un șir de firimituri pentru jurați și să sperăm că vor fi suficient de înfometați, pentru a merge pe urma lor.

Răsfoiesc iarăși fișa nou-născutului și ajung la fotocopia bilețelului.

— Putem oricând să le arătăm asta.

— Asta nu creează îndoială, spune Kennedy sec. Dimpotrivă, ar face juriul să creadă că ați avut un motiv să vă enervați. Lăsați asta, Ruth. Ce contează cu adevărat? Durerea că ați fost puțin atinsă în onoarea dumneavoastră? Sau ghilotina care atârnă deasupra capului dumneavoastră?

Mâna mea se încleștează pe hârtie; simt o usturime când mă tai cu marginea hârtiei.

— Nu am fost doar puțin atinsă în onoarea mea.

— Bun. Deci ne-am înțeles. Vreți să câștigăm procesul? Ajutați-mă să găsim o problemă medicală, care să indice că nou-născutul ar fi murit oricum, chiar dacă dumneavoastră ați fi recurs la orice măsură posibilă pentru a-l salva.

În clipa asta îmi vine să-i spun. Îmi vine să-i spun că am încercat să resuscitez acest copil. Dar atunci ar trebui să recunosc că am mințit-o pe Kennedy din capul locului, când adineauri i-am spus că nu e corect să mințim în legătură cu o malformație cardiacă. Așa că mă mulțumesc să-mi bag degetul în gură și să-mi sug rana provocată de

tăietură. Caut în bucătărie o cutie cu plasturi, mă întorc cu ea la masă şi îmi înfăşor un plasture în jurul degetului mijlociu.

Aici nu e vorba despre un murmur cardiac. Ea ştie asta, eu ştiu asta.

Îmi fixez privirea asupra mesei mele de bucătărie şi urmăresc cu unghia degetului mare nervura lemnului.

— Dumneavoastră îi faceţi fetiţei dumneavoastră sendvişuri cu unt de arahide şi jeleu?

— Cum? Kennedy ridică privirea: Da. Bineînţeles.

— Când era mic, Edison era tare mofturos la mâncare. Uneori i se năzărea că nu-i trebuie jeleul şi atunci trebuia să încerc să-l răzuiesc de pe pâine. Dar, ştiţi, dacă ai un sendviş cu unt de arahide şi jeleu, nu mai poţi îndepărta de pe el tot jeleul. Încă îi mai simţi gustul.

Avocata mea se uită la mine ca şi cum mi-aş fi pierdut minţile.

— Mi-aţi spus că în procesul acesta nu e vorba despre rasă. Dar de-acolo a început totul. Şi nu contează dacă veţi putea convinge juriul că sunt reîncarnarea lui Florence Nightingale... nu puteţi înlătura faptul că sunt Neagră. Adevărul este că toate acestea nu mi s-ar fi întâmplat, dacă aş fi arătat ca dumneavoastră.

Ceva îi întunecă privirea.

— În primul rând, spune Kennedy cu un glas monoton, puteaţi fi foarte bine pusă sub acuzare, indiferent de rasa dumneavoastră. Părinţii îndureraţi şi spitalele care încearcă să facă în aşa fel încât primele lor de asigurare să nu întreacă orice măsură, alcătuiesc reţeta ideală pentru găsirea unui ţap ispăşitor. În al doilea rând, eu nu vă contrazic. Este limpede că rasa a jucat un rol în cazul dumneavoastră. Dar, după părerea mea de avocată,

aducerea în discuție a acestui subiect în sala de judecată mai degrabă v-ar împiedica să fiți achitată decât să vă ajute, iar eu nu cred că e bine să vă asumați acest risc, doar pentru a vă simți mai bine în privința unei insulte percepute.

— O insultă percepută, spun.

Mestec cuvintele în gură, urmăresc cu limba marginile lor tăioase.

— O insultă *percepută*, repet.

Înalț bărbia și o țintuiesc cu privirea pe Kennedy.

— Dumneavoastră ce părere aveți despre faptul că sunteți albă?

Clatină din cap, cu fața lipsită de expresie.

— Eu nu am *nicio* părere despre faptul că sunt albă. V-am mai spus, încă de la prima noastră întâlnire — eu nu văd culoarea.

— Nu toată lumea are acest privilegiu.

Ridic de pe masă cutia cu plasturi și o scutur deasupra tuturor fișelor, dosarelor și actelor ei.

— Culoarea pielii, citesc de pe cutie. Spuneți-mi, vă rog, care dintre plasturii ăștia e de culoarea pielii? De culoarea pielii *mele*?

Două pete rozalii se ivesc pe obrajii lui Kennedy.

— Pentru asta nu puteți da vina pe mine.

— Nu pot?

Se îndreaptă de spate.

— Eu nu sunt rasistă, Ruth. Și înțeleg că sunteți supărată, dar nu e drept să vă vărsați nervii pe mine, când eu încerc să fac tot ce-mi stă în putere — ca avocată — să vă ajut. Pentru numele lui Dumnezeu, eu când merg pe stradă și un bărbat Negru vine din direcția opusă și îmi dau seama că am luat-o greșit, în loc să mă întorc,

continui să merg în acea direcţie, numai pentru ca el să nu creadă că mi-e frică de el.

— Asta se cheamă supracompensare şi e la fel de rea, spun. Ziceaţi că nu vedeţi culoarea... dar culoarea e *tot* ce vedeţi. Sunteţi atât de hiperconştientă de ea şi de încercarea de a părea lipsită de prejudecăţi, încât nici măcar nu înţelegeţi că pentru mine, atunci când spuneţi că *rasa nu contează*, e ca şi cum aţi da la o parte ce simt *eu*, ce am trăit *eu*, ce înseamnă să fi fost desconsiderată din cauza culorii pielii mele.

Nu ştiu care dintre noi două e mai surprinsă de izbucnirea mea. Kennedy, pentru că a fost luată la rost de o clientă, despre care credea că ar trebui să-i fie recunoscătoare pentru şansa de a beneficia de sfaturile ei profesioniste, sau eu, pentru că am eliberat o bestie care stătuse probabil, în toţi aceşti ani, ascunsă în interiorul meu. Stătuse la pândă, aşteptând ca să-mi zdruncine ceva opiniile de nezdruncinat şi să o elibereze pe ea.

Cu buzele strânse, Kennedy dă din cap.

— Aveţi dreptate. Eu nu ştiu ce înseamnă să fii Neagră. Dar ştiu ce înseamnă să te afli într-o sală de judecată. Dacă aduci vorba despre rasă, pierzi. Juraţilor le place claritatea. Le place să poată spune: *Din A rezultă B*. Dacă amesteci rasismul în asta, totul devine tulbure.

Începe să-şi strângă documentele şi rapoartele, să şi le îndese în servietă:

— Eu nu încerc să vă fac să credeţi că sentimentele dumneavoastră nu contează pentru mine, sau că eu nu cred că rasismul există. Eu încerc doar să obţin achitarea dumneavoastră.

Îndoiala începe să-mi cuprindă mintea, aşa cum cuprinde o degerătură ţesuturile.

— Poate ar trebui să ne calmăm amândouă, spune Kennedy diplomatic. Se ridică în picioare și se îndreaptă spre ușă: Vă promit un lucru, Ruth. Putem câștiga acest proces, fără să vorbim despre lucrurile acestea.

După ce se închide ușa în urma ei, rămân așezată pe canapea, cu mâinile împreunate în poală. *Dar ce câștig ar fi acesta*, mă întreb în sinea mea?

Trag de marginea plasturelui de pe deget. Apoi mă îndrept către vaza aflată pe raftul de lângă televizor. Scot dinăuntru plicul și răscolesc cecurile, până găsesc ce caut.

Cartea de vizită a lui Wallace Mercy.

Turk

Lui Francis îi place să-şi deschidă casa duminică după-amiaza, din două în două săptămâni, pentru băieţii din Mişcare. După ce trupele au încetat să mai bântuie străzile în căutarea unor oameni pe care să-i caftească, abia dacă ne mai întâlneam. Poţi să ai contact cu o grămadă de oameni prin intermediul internetului, dar e o comunitate impersonală, rece. Francis şi-a dat seama de acest lucru şi de aceea, de două ori pe lună, strada noastră este ticsită de maşini cu numere de înmatriculare din New Jersey până în Hampshire, ai căror proprietari se bucură de o după-amiază de ospitalitate. Eu organizez meciul de fotbal pentru băieţi, în vreme ce femeile se adună în bucătărie cu Brit, unde se ocupă de mâncăruri şi fac schimb de bârfe. Francis ia asupra lui sarcina de a-i întreţine pe copiii mai mari cu discursuri colorate. Poţi să stai la distanţă şi să vezi cum scoate foc pe gură, aşa cum scoate un dragon foc pe nări, în vreme ce băieţii şed fermecaţi la picioarele lui.

Au trecut aproape trei luni de la ultima noastră întrunire de duminică. Nu i-am mai văzut pe oamenii ăştia de la înmormântarea lui Davis. Ca să fiu sincer, nici nu

m-am gândit la asta, pentru că încă mai trec prin viață ca un zombi. Dar când Francis îmi spune să postez o invitație pe lonewolf.org, o fac. Pentru că pe Francis nu-l refuzi cu una, cu două.

Și așa se face că avem iar casa plină. Dar tonul e puțin diferit. Toată lumea vrea să mă vadă, să mă întrebe cum îmi merge. Brit e în dormitor, o doare capul; nu vrea nici măcar să se prefacă sociabilă.

Dar Francis joacă rolul gazdei bucuroase, deschide beri și le face doamnelor complimente pentru frizurile lor sau pentru bebelușii lor cu ochi albaștri sau pentru delicioasele lor brownies. Mă găsește stând singur lângă garaj, unde m-am dus să arunc un sac cu gunoi.

— Lumea pare să se distreze, spune.

Eu dau din cap.

— Lumea bea cu plăcere bere gratis.

— Numai pentru mine nu-i gratis, replică Francis și după aceea mă privește scrutător. E totul în regulă? întreabă și cu *totul* vrea să zică *Brit*. Când ridic din umeri, își ţuguie buzele: Știi, când a plecat mama lui Brit, eu n-am înțeles de ce mă mai aflu aici. Mă gândeam să-mi fac ieșirea de pe scenă, dacă înțelegi ce vreau să spun. Aveam grijă de fetița mea de șase luni, dar parcă îmi lipsea voința de a mai rămâne pe-aici. Dar într-o bună zi, am *priceput*: motivul pentru care pierdem oameni la care ținem e ca să fim mai recunoscători pentru cei pe care-i mai avem. E singura explicație posibilă. Altfel Dumnezeu ar fi un mare ticălos.

Îmi trage una peste spate și se întoarce în curticica din dosul casei, care e împrejmuită cu un gard. Adolescenții, pe care i-au târât aici părinții, se înviorează brusc, treziți

de magnetismul lui Francis. El se aşază pe o buturugă şi îşi începe propria versiune de Şcoală Duminicală.

— Cui îi plac misterele?

Se dă din cap, se aude un freamăt general afirmativ.

— Bun. Cine poate să-mi spună cine e Israel?

— Ăsta-i un mister cam de rahat, bombăne unul dintre băieţi, dar e înghiontit de vecinul lui.

Un alt băiat răspunde în gura mare:

— E o ţară plină de evrei.

— Ridică mâna, spune Francis. Şi n-am întrebat *ce* este Israel. Am întrebat *cine* este.

Un puşti, căruia abia i-a dat puful deasupra buzei, fluturã o mână şi i se face semn să vorbească.

— Iacob. A început să fie numit astfel după ce s-a luptat cu îngerul la Peniel.

— Avem un câştigător, spune Francis. Pe urmă Israel a avut doisprezece fii — de unde vin cele douăsprezece triburi ale lui Israel, dacă mă înţelegeţi...

Eu mă duc în bucătărie, unde câteva femei stau la taclale. Una ţine în braţe un bebeluş, o fetiţă, care e cam sâcâită.

— Tot ce ştiu e că nu mai doarme noaptea fără întreruperi şi că sunt atât de obosită, că ieri, fără să-mi dau seama ce fac, am ieşit din casă în pijama, să mă duc la serviciu.

— Să-ţi spun ceva, zice o alta. Eu i-am frecat gingiile cu whisky.

— Nu-i niciodată prea devreme să-i înveţi cu asta, spune o femeie mai în vârstă, la care râd toate.

Apoi mă văd pe mine şi conversaţia se întrerupe brusc.

— Turk, zice femeia mai în vârstă.

Nu știu cum o cheamă, dar îi recunosc fața; a mai fost la noi.

— N-am văzut când ai intrat.

Nu-i răspund. Privirea mea e lipită de fetiță, care e roșie la față și își scutură pumnișorii. Plânge în asemenea hal, încât nu mai apucă să-și tragă sufletul. Înainte de a-mi da seama ce fac, întind brațele spre ea.

— Pot să...?

Femeile schimbă priviri între ele, după care mama bebelușului îmi pune fetița în brațe. Nu-mi vine să cred cât de ușoară e; cu brațele țepene, dă din picioruțe și urlă.

— Șșșș, spun și o ating ușor. Liniștește-te.

O mângâi pe spate. O las să se încovoaie ca o virgulă pe umărul meu. Plânsetele ei devin sughițuri.

— Ia te uită, spune mama ei zâmbind, ești Îmblânzitorul de Bebeluși.

Așa ar fi putut să fie.

Așa ar fi *trebuit* să fie.

Brusc, observ că femeile nu se mai uită la fetiță. Au rămas cu privirile ațintite asupra a ceva din spatele meu. Mă răsucesc; fetița a adormit între timp și pe buzele ei s-au ivit minuscule balonașe de salivă.

— Doamne Sfinte! spune Brit pe un ton acuzator.

Se răsucește pe călcâie și iese în fugă din bucătărie. Aud cum se trântește ușa de la dormitor.

— Mă scuzați, spun și încerc să așez fetița, cât mai grijuliu și rapid cu putință, înapoi în brațele mamei ei.

Și fug după Brit.

Zace întinsă pe pat, cu spatele la mine.

— Le urăsc, lua-le-ar dracu'! Le urăsc că sunt în casa mea.

— Brit. Nu vor decât să fie amabile.

— Asta urăsc cel mai mult, spune cu glasul tăios ca o lamă de cuţit. Urăsc cum se uită la mine.

— Dar asta nu e...

— Vreau să beau şi eu apă de la propria mea chiuvetă. Cer prea mult?

— Îţi aduc eu apă...

— Nu despre asta e vorba, Turk.

— Dar despre *ce* e vorba? şoptesc.

Brit se întoarce de pe o parte pe alta. Ochii îi înoată în lacrimi.

— Exact, spune şi izbucneşte într-un plâns la fel de sfâşietor ca al bebeluşului, dar din care nu se opreşte nici măcar când o iau în braţe şi o strâng la piept şi o mângâi pe spate.

Să o consolez pe Brit, care plânge cu suspine, mi se pare la fel de neobişnuit ca legănatul în braţe al unui nou-născut. Nu e femeia cu care m-am însurat. Mă întreb dacă nu am îngropat cumva, odată cu trupul fiului meu, şi acel spirit aprig.

Rămânem acolo, la adăpostul dormitorului nostru, încă multă vreme după ce apune soarele şi pleacă toate maşinile şi casa noastră se goleşte iarăşi.

A doua zi seara, stăm cu toţii în living şi ne uităm la televizor. Eu am laptopul deschis; scriu un text pentru lonewolf.org, despre ceva ce s-a întâmplat în Cincinnati. Brit îmi aduce o bere şi se ghemuieşte lângă mine. E primul contact din iniţiativa ei, de nici nu mai ştiu câtă vreme.

— La ce lucrezi? mă întreabă şi îşi întinde gâtul, ca să poată citi ce scrie pe ecranul laptopului.

— Doi negrotei au dat de pământ cu un puști alb într-o școală, spun. I-au rupt spinarea, dar n-au fost puși sub acuzare. Pun pariu că, dacă ar fi fost invers, doi puști Albi ar fi fost acuzați de vătămare corporală.

Francis arată cu telecomanda către televizor și mormăie.

— Pentru că școlile din Cincinnati sunt în fruntea școlilor de rahat din țara asta, spune. Administrația e toată în mâna negrilor. Ce ne dorim *cu adevărat* pentru copiii noștri?

— Asta-i bună, zic și tastez cuvintele lui. Am să închei cu asta.

Francis butonează telecomanda.

— Cum se face că există Black Entertainment Television, dar nu există White Entertainment Television? întreabă. Și lumea zice că nu există rasism invers. Închide televizorul și se ridică: Mă duc la culcare.

O sărută pe Brit pe frunte și se retrage în jumătatea lui de casă. Mă aștept să se ridice și ea, dar nu dă niciun semn.

— Nu te seacă? întreabă Brit. Așteptarea asta?

Ridic privirea.

— Cum adică?

— Păi, nu mai există nimic *imediat*. Habăr n-ai cine citește chestiile astea pe care le postezi. Se răsucește spre mine, așezată turcește: Mai demult, lucrurile erau mult mai clare. Eu am învățat culorile după șireturile de la bocancii tipilor cu care se întâlnea tata. Cei din Mișcarea White Power și neonaziștii aveau șireturi albe sau roșii. Cei din SHARP[37] aveau albastre sau verzi.

Zâmbesc ironic.

---

[37] SHARP, Skinheads Against Racial Prejudice (Skinheads împotriva Prejudecăților Rasiale), este o mișcare apărută în SUA în anii '80, ai cărei membri se declară împotriva rasismului și nu vor să fie confundați cu skinheads de extremă dreaptă.

— Mi-e greu să mi-l imaginez pe taică-tu întâlnindu-se cu SHARP.

Skinheads împotriva Prejudecăţilor Rasiale sunt cei mai mari trădători de rasă posibili; ţinta lor sunt aceia dintre noi care duc o luptă dreaptă, încercând să scape de rasele inferioare. Fiecare dintre ei se crede Batman, dracu' să-i ia.

— N-am spus că a fost o... întâlnire amicală, spune Brit. Dar uneori se întâlnea cu ei, da. Pe atunci făceai ce trebuia să faci — chiar dacă părea lipsit de logică — pentru că ceea ce conta era imaginea în ansamblul ei. Înalţă privirea spre mine: Îl ştii pe Uncle Richard?

Nu personal, dar Brit l-a cunoscut. E vorba despre Richard Butler, liderul mişcării Aryan Nations. A murit când avea Brit şaptesprezece ani.

— Uncle Richard era prieten cu Louis Farrakhan.

Cu liderul Naţiunii Islamului? Asta e o noutate pentru mine.

— Dar... el e...

— Negru? Da. Dar urăşte evreii şi guvernul federal la fel de mult ca noi. Tata spune uneori că duşmanul duşmanului tău este prietenul tău. Brit ridică din umeri: Era un fel de înţelegere tacită: Întâi colaborăm ca să distrugem sistemul şi după aceea ne luptăm între noi.

Şi noi vom ieşi învingători, de asta nu mă îndoiesc.

Brit mă priveşte cu atenţie.

— Ce ne dorim *cu adevărat* pentru copiii noştri? spune Brit, repetând ce a spus Francis adineauri. Eu ştiu ce vreau pentru copilul *meu.* Vreau să nu fie uitat.

— Iubito, ştii foarte bine că n-o să-l uităm.

— Nu noi, spune Brit cu un ton nou, aspru. *Nimeni* să nu-l uite.

Mă uit la ea. Știu ce vrea să spună: Ce postezi pe un blog poate într-adevăr să macine fundația, dar mult mai dramatic — și mai rapid — e să arunci clădirea în aer începând de sus.

Eu am descoperit cam târziu Mișcarea Skinhead, care și-a avut apogeul cu zece ani înainte să mă nasc eu. Mi-am imaginat o lume în care oamenii să fugă de mine când mă văd venind. Mă gândesc la cum ne-am petrecut Francis și cu mine ultimii doi ani, încercând să convingem trupele că anonimitatea e mai perfidă — și înfricoșătoare — decât amenințările fățișe.

— Tatăl tău n-o să accepte, spun.

Brit se apropie de mine și mă sărută tandru, după care se trage înapoi, ceea ce-mi trezește și mai mult dorința. Doamne, ce dor mi-a fost de asta. Ce dor mi-a fost de *ea*.

— Ce nu știe tata n-are cum să-l deranjeze, răspunde Brit.

Raine e nespus de încântat când îl sun. Nu l-am mai văzut de doi ani; n-a ajuns la nunta mea, pentru că nevasta lui tocmai născuse al doilea copil. Când îi spun că sunt în Brattleboro, mă invită la prânz acasă la ei. S-a mutat, așa că îmi notez adresa nouă pe un șervețel.

La început sunt convins că am nimerit greșit. E o mică fermă, la capătul unei fundături, cu o cutie poștală în formă de pisică. Pe gazonul din fața casei e un tobogan roșu-strălucitor, iar lângă ușa de intrare atârnă un om de zăpadă făcut din placaj. Pe prețul din fața ușii scrie: SALUT! NOI SUNTEM FAMILIA TESCO!

Dar pe urmă încep să rânjesc. Mare șmecher e Raine! Asta-i o nouă dimensiune a tacticii de a te ascunde în

văzul lumii. Vreau să zic, cine şi-ar putea imagina că tăticul din vecini, care-şi spală veranda cu furtunul şi îşi lasă copilul să se dea pe alee cu bicicleta cu roţi ajutătoare, este de fapt un Suprematist Alb?

Raine îmi deschide, încă înainte de a apuca eu să bat la uşă. Ţine în braţe un copil mic şi dolofan, iar dintre picioarele lui lungi se iţeşte o fetiţă timidă, în tutú, cu coroniţă de prinţesă pe cap. Raine zâmbeşte larg şi se întinde să mă îmbrăţişeze. Nu pot să nu remarc că are unghiile date cu o ojă roz, cu sclipici.

— Frate, zic, uitându-mă la degetele lui. Mişto declaraţie de modă!

— Să vezi ce mă pricep să organizez ceaiuri. Hai înăuntru! Măi, omule, ce mă bucur să te văd!

Păşesc înăuntru, iar fetiţa se ascunde după picioarele lui Raine.

— Mira, spune Raine lăsându-se pe vine, el e Turk, prietenul lui tati.

Fetiţa îşi bagă degetul mare în gură şi pare să mă măsoare din priviri.

— E mai rezervată cu persoanele străine, spune Raine şi leagănă bebeluşul pe care-l ţine în braţe. Iar boxerul ăsta mic e Isaac.

Merg după el, trecem pe lângă jucării împrăştiate pe jos precum confetti şi intrăm în living. Raine îmi aduce doar mie o bere rece.

— Beau singur?

Ridică din umeri.

— Lui Sal nu-i place să beau de faţă cu copiii. Zice că nu e un exemplu bun şi prostii din-astea.

— Unde e Sally? întreb.

— La muncă! Lucrează la radiologie, în clinica pentru veterani. Eu sunt între două joburi, așa că stau acasă cu mormolocii ăștia.

— Cool, zic și iau o dușcă zdravănă de bere.

Raine îl așază pe Isaac pe jos. Băiatul începe să umble de colo-colo, cu pași împleticiți, ca un bețivan mic. Mira străbate în fugă coridorul și se duce în camera ei, fiecare pas al ei răsunând ca o salvă de artilerie.

— Dar tu ce mai faci, omule? întreabă Raine. Ești bine?

Îmi sprijin coatele pe genunchi.

— Puteam fi mai bine. De-asta am și venit la tine.

— Probleme în paradis?

Îmi dau seama că Raine habar nu are că Brit și cu mine am avut un copil. Că am pierdut acest copil. Încep să-i spun toată povestea — de la faza cu cioara aia de asistentă până la momentul când Davis a încetat să mai respire.

— Vreau să convoc toate escadroanele. Din nord până-n sud, de la Vermont NADS până la Maryland State Skinheads. Vreau o zi a răzbunării, în onoarea fiului meu.

Când văd că Raine nu răspunde, mă aplec spre el:

— Mă refer la vandalism. Cafteli ca pe vremuri. Bombe incendiare. Orice, mai puțin morți, mă gândesc. Depinde de fiecare escadron în parte și de comandantul lui. Dar să fie ceva vizibil, care să atragă atenția asupra noastră. Și știu că e împotriva tacticii noastre de până acum, de a rămâne în umbră, dar poate că a sosit momentul să le reamintim ce putere avem, știi? Unde-s mulți, puterea crește. Dacă ne manifestăm în număr suficient de mare, nu ne pot aresta pe *toți*. Privesc în ochii lui: Meritățm asta. *Davis* merită asta.

Mira vine în clipa aceasta pe coridor, în pași de dans, și îi pune tatălui ei o coroniță pe cap. El și-o dă

jos şi se uită cu o mină gravă la cercul ieftin, din folie de aluminiu.

— Puiule, nu te duci tu să-mi desenezi ceva? Fii o fetiţă cuminte.

O urmăreşte din priviri pe Mira, care se întoarce în camera ei.

— Bănuiesc că n-ai aflat, îmi spune Raine.

— Ce să aflu?

— Am ieşit, omule. Nu mai sunt în Mişcare.

Mă holbez la el şocat. Raine a fost cel care m-a adus pe mine în Mişcarea White Power. Când am devenit membru al NADS, ne-am înfrăţit pe viaţă. Nu e ca un serviciu, de la care te poţi căra. E o vocaţie.

Brusc îmi vine în minte şirul de svastici pe care-l avea Raine tatuat pe tot braţul. Mă uit la umerii lui, la bicepşii lui. Svasticile s-au transformat într-o viţă-de-vie, care-i acoperă braţul ca o mânecă. Nici nu mai recunoşti ce a fost acolo înainte.

— S-a întâmplat acum doi ani. În vara aia m-am dus cu Sal la o manifestaţie, aşa cum mergeam cu tine şi cu băieţii, şi totul a fost minunat, cu excepţia faptului că nişte tipi se aşezaseră la coadă în faţa unui cort, ca să i-o tragă unei fete. Chestia asta a scos-o din minţi pe Sal, faptul că ne aduseserăm copilul într-un loc în care se petrecea aşa ceva. Aşa că am început să mă duc singur la manifestaţii şi am lăsat-o pe Sally acasă cu copilul. Pe urmă ne-au chemat la grădiniţă, fiindcă Mira încercase să îngroape un copil chinez în groapa cu nisip, spunând că se joacă de-a pisica şi că asta face o pisică cu rahaţii ei. Eu m-am prefăcut şocat, dar, de îndată ce am ieşit din clădire, i-am spus Mirei că bine făcuse. Apoi m-am dus într-o zi cu Mira la cumpărături. Cred că nu împlinise

încă trei ani. Aşteptam la casă, cu un coş plin. Lumea se holba la mine, ştii, din cauza tatuajelor şi aşa, dar eu eram obişnuit cu asta. Mă rog, în spatele nostru aştepta la rând un bărbat negru. Iar Mira, cu toată drăgălăşenia ei, mi-a spus: *Tati, uită-te la negroteiul ăla.* Raine înalţă privirea: Pe moment nu mi s-a părut nimic ciudat. Dar după aceea femeia din faţa noastră mi-a zis: *Să vă fie ruşine.* Iar casiera a spus: *Cum vă permiteţi să învăţaţi un copil nevinovat să spună aşa ceva?* Şi până să-mi dau eu seama ce se întâmplă, toată lumea din magazin urla la noi, iar pe Mira a podidit-o plânsul. Aşa că am apucat-o de mână şi am lăsat coşul cu cumpărături şi am fugit cu ea la camioneta noastră. Ăla a fost momentul când am început să mă gândesc că poate nu e bine ce fac. Adică, eu am crezut că e de datoria mea să-mi educ copiii în aşa fel, încât să devină nişte războinici pentru rasă —, dar poate nu-i făceam nicio favoare Mirei. Poate o pregăteam doar pentru o viaţă în care toată lumea avea să o urască.

Mă holbez la el.

— Ce vrei să-mi mai spui? Că lucrezi ca voluntar la sinagoga locală? Că cel mai bun prieten al tău e asiatic?

— Poate n-am avut dreptate cu toate tâmpeniile pe care le-am tot spus ani de zile. Poate ne-au pus o momeală şi noi am căzut în plasa lor. Ne-au promis că vom face parte din ceva măreţ. Că vom fi mândri de moştenirea noastră şi de rasa noastră. Şi poate că asta e cam zece la sută din întreaga afacere. Restul e doar ură faţă de toţi ceilalţi, pentru simplul fapt că există. Când am început să gândesc aşa, n-a mai existat cale de întoarcere. Poate de-aia m-am simţit tot timpul ca dracu', de-mi venea tot timpul să sparg mutra cuiva, doar pentru a-mi reaminti că pot. Pentru mine e okay. Dar nu vreau ca şi copiii

mei să crească aşa. Ridică din umeri: Când s-a răspândit zvonul că vreau să ies, am ştiut că e o chestiune de timp. Unul dintre propriii mei oameni a sărit la mine într-o parcare, odată, după ce am ieşit cu Sally de la un film. M-a caftit aşa de rău, că m-am dus la spital să-mi coasă rănile. Dar cu asta s-a terminat.

Mă uit la Raine, care a fost cândva cel mai bun prieten al meu, şi am senzaţia că lumina se schimbă şi atunci îmi dau seama că mă uit la cu totul altceva. La un laş. La un ratat.

— Asta nu schimbă nimic, spune Raine. Suntem încă fraţi, nu?

— Sigur, zic. Pe viaţă.

— Poate vii la iarnă cu Brit la noi şi mergem la schi, îmi propune.

— Ar fi grozav.

Îmi termin berea şi mă ridic, cu pretextul că trebuie să mă întorc acasă înainte să se întunece. Când plec cu maşina, Raine îmi face cu mâna, la fel şi Isaac.

Ştiu că n-am să-l mai revăd.

Două zile am bătut Coasta de Est şi m-am întâlnit cu foşti conducători de escadroane. Cu excepţia lui Raine, toţi contribuie activ la lonewolf.org şi toţi ştiau despre Davis, înainte de a apuca eu să le relatez istoria. Toţi au o legătură cu Francis — l-au auzit odată vorbind la o manifestaţie, îl cunoşteau pe un tip pe care l-a ucis el, au primit de la el, personal, sarcina să conducă o trupă.

Frânt de oboseală şi flămând, parchez în faţa casei noastre. Când văd licărul televizorului din living — deşi e aproape ora două noaptea — trag aer în piept. Sperasem să mă pot strecura în casă nevăzut şi neauzit, dar acum

va trebui să inventez o scuză pentru Francis, de ce am umblat din loc în loc fără ştirea lui.

Dar, spre surprinderea mea, nu Francis e cel care suferă de insomnie. Brit şade pe canapea, înfofolită cu unul din sweatshirt-urile mele, care-i ajunge până la coapse, ca o rochie. Traversez camera, mă aplec şi o sărut pe creştetul capului.

— Hei, iubito, spun. Nu poţi să dormi?

Clatină din cap. Arunc o privire la televizor, unde Vrăjitoarea cea Rea din Vest o încolţeşte pe Dorothy şi o ameninţă.

— Te-ai uitat vreodată la asta?

— Mda. Vrei să-ţi spun cum se termină? întreb în glumă.

— Nu, vreau să zic te-ai uitat vreodată *atent* la asta? Parcă-i o poveste despre White Power. Vrăjitorul, care-i joacă pe toţi cum vrea el, e un evreiaş. Ticălosul are o culoare ciudată şi lucrează cu maimuţe.

Îngenunchez în faţa ei, ca să-i atrag atenţia.

— Am făcut ce am promis. M-am întâlnit cu toţi tipii care conduceau cândva escadroane. Dar niciunul nu vrea să rişte. Cred că tatăl tău le-a băgat mult prea bine în cap că noua noastră tactică este să ne infiltrăm. Pur şi simplu nu vor să rişte să ajungă la puşcărie.

— Păi, tu şi cu mine am putea...

— Brit, dacă se-ntâmplă ceva nasol, primii pe care o să-i ia poliţiştii în vizor sunt cei care au o legătură cu Mişcarea. Şi noi suntem deja în atenţia presei, datorită procesului. Am o ezitare: Ştii că aş face orice pentru tine. Dar tu abia ai început să te-ntorci la mine. Dacă mă înfundă pe o perioadă mai lungă, te-aş pierde iarăşi. O cuprind în braţe: Îmi pare rău, iubito. Am crezut c-o să reuşesc.

Mă sărută.

— Ştiu. A meritat o încercare.

— Vii în pat?

Brit închide televizorul şi mergem împreună în dormitor. Îi scot cu mişcări lente sweatshirt-ul; o las să-mi dea jos bocancii şi jeanşii. Când ne băgăm sub aşternut, mă lipesc de ea. Dar când încerc să mă mişc între picioarele ei, mă înmoi şi ies din ea.

Se uită la mine în întuneric, cu pleoapele grele, cu un braţ aşezat peste burta ei moale.

— E din cauza mea? întreabă cu un glas atât de stins, că mai mult ghicesc ce spune.

— Nu, o asigur. Tu eşti frumoasă. E din cauza prostiilor care-mi umblă mie prin cap.

Se rostogoleşte într-o parte. Chiar şi aşa simt cum i se încinge pielea, cum se înroşeşte de ruşine.

— Îmi pare rău, spun către spatele ei.

Brit tace.

Mă trezesc în toiul nopţii şi întind mâna după ea. Nu stau să mă gândesc ce fac şi de aceea o fac. Poate că trebuie să mă birui pe mine însumi, ca să găsesc alinare. Mâna mea bâjbâie pe aşternut, dar Brit a plecat.

La început am fost mulţi şi eram toţi diferiţi. Puteai să fii cu Naţiunile Ariene, fără să fii Skinhead, în funcţie dacă aderai sau nu la teologia Identităţii Creştine. Supremaţiştii Albi erau mai educaţi, publicau tratate; Skinheads erau mai violenţi, preferau să dea lecţii cu pumnii. Separaţiştii Albi erau tipii care cumpărau pământ în North Dakota şi încercau să divizeze ţara, astfel încât oricine nu era alb să poată fi alungat de pe teritoriul creat de ei. Neonaziştii erau o încrucişare între Naţiunile

Ariene și Frăția Ariană din închisori — dacă exista o gașcă criminală și violentă în Mișcare, atunci asta era. Mai existau Odiniști și Creaționiști, și discipoli ai Bisericii Mondiale a Creatorului. Dar, în ciuda ideologiei care ne despărțea în facțiuni, ne adunam cu toții o dată pe an, pentru a sărbători ziua de 20 aprilie, ziua de naștere a lui Adolf Hitler.

În diverse locuri din țară se organizau festivaluri omagiale care-mi aminteau de manifestațiile de pe vremuri ale Ku Klux Klan-ului, la care mergeam în adolescență. Se țineau, de obicei, pe terenul din spatele vreunei ferme sau în vreo rezervație naturală nesupravegheată de nimeni sau în vreun sat de munte. Indicațiile de drum le aflai din vorbă-n vorbă, virajele erau marcate cu steguțe, nu mai mari decât cele folosite pentru gardurile electrice pentru câini, numai că astea nu erau de plastic roz, ci roșii ca SS-ul.

De când aderasem la Mișcarea White Power, cred că mai fusesem la cinci festivaluri ariene, dar ăsta era unul deosebit. Aici urma să mă căsătoresc.

Cel puțin, sufletește. După o săptămână, Brit și cu mine aveam să mergem la starea civilă, să rezolvăm formalitățile. Dar sufletește urma să ne căsătorim aici, astă-seară.

Eu aveam douăzeci și doi de ani, iar acesta era punctul culminant al vieții mele.

Brit n-a vrut să stau prin preajmă cât timp s-au ocupat fetele să o aranjeze, așa că am dat o raită prin zonă. Erau mult mai puțini oameni decât la manifestațiile la care fusesem eu cu cinci ani în urmă, în primul rând deoarece agenții federali începuseră să ne alunge de oriunde ne adunam. Dar chiar și așa se vedeau grupurile obișnuite

de oameni beţi, dintre care unii se încăierau şi alţii urinau în spatele corturilor în care vânzătorii ambulanţi vindeau orice, de la crenvurşti până la şlapi pe care scria SKINHEAD LOVE. Mai era şi o zonă pentru copii, cu cărţi de colorat şi un castel gonflabil, care avea în spate desfăşurat un steag SS baban, ca în Sportpalast-ul în care îşi ţinea Hitler discursurile. La capătul şirului de standuri cu mâncare şi suvenire erau artiştii tatuatori, care erau la mare căutare la astfel de festivaluri.

Am sărit peste rând, ştiind că tipul peste care mă băgasem se va enerva. Ne-am încăierat, aşa cum se cuvenea, eu i-am spart nasul, iar el a tăcut atunci din gură şi mi-a cedat mie locul lui. Când m-am aşezat în faţa artistului tatuator, acesta s-a uitat la mine şi a întrebat:

— Ce să fie?

De şase luni, Francis şi cu mine încercam să convingem escadroanele să nu-şi mai etaleze tatuajele cu roata soarelui, capetele rase, bretelele şi să înceapă să arate ca nişte oameni obişnuiţi. Asta însemna, printre altele, să purtăm bluze cu mâneci lungi sau să recurgem la tratamente cu acid, ca să acoperim cerneala de pe feţele noastre. Dar astăzi era o zi specială. Astăzi voiam ca toată lumea să afle ce reprezint eu.

Când am ieşit din cort, aveam opt litere gotice, tatuate una câte una pe degetele de la mâini. Pe mâna dreaptă, când o strângeam pumn, scria H-A-T-E. Pe mâna stângă, cea din partea inimii, scria L-O-V-E.

La apusul soarelui, a sosit momentul. În depărtare se auzea huruitul înfundat al motocicletelor şi toată lumea care mai rămăsese la festival a format două rânduri. Eu aşteptam, cu mâinile în faţa corpului, încleştate una într-alta, cu pielea înroşită şi umflată de la noile tatuaje.

Apoi mulțimea s-a dat brusc la o parte și atunci am văzut-o pe Brit, luminată din spate de ultimele raze portocalii și galbene ale soarelui. Purta o rochie albă de dantelă, care o făcea să semene cu un cupcake, și bocancii ei Doc Martens. Un zâmbet s-a ivit pe fața mea. Un zâmbet atât de larg, încât m-am temut c-o să-mi rupă fălcile.

Când a ajuns lângă mine, i-am trecut brațul pe sub al meu. Dacă lumea s-ar fi sfârșit în clipa aceea, nu m-ar fi deranjat. Apoi am început să mergem de-a lungul culoarului format de mulțime. Pe măsură ce înaintam, se ridicau brațe și se striga Sieg Heil. La capătul culoarului ne aștepta Francis. Ne-a zâmbit, cu privirea senină și pătrunzătoare. Francis mai oficiase zeci de cununii ariene, dar asta era specială.

— Buburuză, a spus cu glasul îngroșat de emoție. Ești atât de frumoasă! Apoi s-a întors către mine: Dacă dă dracu' să-i faci vreun rău, te omor!

— Da, domnule, am îngăimat eu.

— Brittany, a început Francis, promiți să-i fii supusă lui Turk și să duci mai departe moștenirea rasei Albe?

— Da, a promis ea.

— Iar tu, Turk, o vei respecta pe această războinică drept mireasa ta ariană?

— Da, am spus.

Ne-am întors față în față. Am privit în ochii ei, fără să șovăi, tot timpul cât am recitat cele Paisprezece Cuvinte, mantra pe care o crease David Lane pe când se afla la conducerea Ordinii[38]: *Avem datoria de a asigura existența neamului nostru și un viitor pentru copiii Albi.*

[38] The Order, numită și Brüder Schweigen (în germană: frații tac) sau Frăția Tăcută, a fost o grupare teroristă, adeptă a ideologiei Supremației Albe, activă în SUA din 1983 până în 1984.

Am sărutat-o pe Brit, în vreme ce în spatele nostru cineva a dat foc unei svastici de lemn, pentru a marca momentul. Jur că în ziua aceea am simţit că se produce o schimbare cu mine. De parcă i-aş fi dat realmente acestei femei jumătate din inima mea, iar ea mi-ar fi dat jumătate din a ei, astfel încât nu mai aveam cum să supravieţuim unul fără celălalt.

Eram vag conştient de faptul că Francis vorbea şi lumea aplauda. Dar mă simţeam atras numai de Brit, ca şi cum am fi fost ultimii oameni rămaşi pe pământ.

Poate că într-adevăr eram.

Kennedy

— Clienta mea mă urăşte, îi spun lui Micah în bucătărie, în timp ce spălăm vasele.

— Sunt sigur că nu te urăşte.

Mă uit la el.

— Crede că sunt rasistă.

— Într-un fel are dreptate, spune Micah cu blândeţe, ceea ce mă face să mă întorc spre el cu sprâncenele ridicate. Tu eşti albă, ea nu este şi întâmplarea face să trăiţi amândouă într-o lume în care albii deţin toată puterea.

— Eu nu zic că nu are o viaţă mai grea decât mine, obiectez. Nu mă număr printre aceia care cred că, dacă am ales un preşedinte negru, am devenit peste noapte postrasiali. Lucrez în fiecare zi cu clienţi care aparţin unor minorităţi şi care au fost înşelaţi de sistemul de sănătate, de sistemul judiciar, de sistemul educaţional. Închisorile sunt conduse ca nişte întreprinderi, nu? *Cineva* are de profitat de pe urma unui flux continuu de oameni trimişi la închisoare.

Îi invitaserăm la cină pe câţiva colegi de-ai lui Micah. Eu îmi făcusem planuri măreţe, să le servesc un meniu ales, dar până la urmă am pregătit un bufet de tacos şi

le-am pus pe masă o plăcintă cumpărată de gata, pe care am pretins că o făcusem eu, după ce i-am rupt puţin marginile, ca să nu arate chiar perfectă. Toată seara am fost cu gândurile aiurea. Pe de altă parte, nu cred că mi se poate imputa acest lucru, dacă ei încep să vorbească despre pierderea stratului fibrelor nervoase retiniene în ochii contralaterali ai pacienţilor cu glaucom, cu progresie unilaterală. Dar schimbul de cuvinte avut cu Ruth ajunsese deja să mă obsedeze. Dacă eu aveam dreptate, atunci cum se face că recapitulam tot timpul ce-i spusesem?

— Dar nu vorbeşti despre rasă la un proces penal, spun. E o regulă nescrisă, ştii, la fel ca: *Nu bagi faza lungă când îţi vine o maşină din direcţia opusă...* sau: *Nu eşti tu măgarul care se duce cu un coş plin de cumpărături la casa de marcat pentru maximum douăsprezece produse.* Nu aduci în discuţie acest subiect nici măcar atunci când e vorba despre legea apărării personale, deşi în nouăzeci şi nouă la sută dintre cazuri ai un tip alb din Florida, care s-a speriat de un puşti negru şi a tras. Eu înţeleg că Ruth se simte discriminată de angajatorul ei. Dar asta nu are nicio legătură cu acuzaţia de omor.

Micah îmi întinde un platou, să-l şterg.

— Nu te supăra pe mine, iubito, spune, dar uneori, când încerci să explici ceva şi crezi că faci doar o aluzie fină, eşti mai degrabă ca un tir.

Mă întorc spre el şi îi flutur în faţă şervetul de bucătărie.

— Tu ce ai face dacă ai avea o pacientă cu cancer şi ai încerca să o tratezi, dar ea ţi-ar spune că are urticarie? Nu i-ai spune că e mai important să te concentrezi întâi asupra vindecării cancerului şi că abia *după aceea* o să te ocupi de urticarie?

Micah se gândește.

— Păi, eu nu sunt oncolog. Dar uneori, când ai mâncărimi, te scarpini întruna și nici măcar nu-ți dai seama ce faci.

M-a pierdut.

— Poftim?

— Era metafora *ta*.

Oftez.

— Clienta mea mă urăște, repet.

În clipa aceea sună telefonul. E aproape zece și jumătate, ora telefoanelor care anunță accidente sau infarcte. Apuc receptorul cu o mână umedă.

— Alo?

— Sunteți Kennedy McQuarrie? tună o voce profundă, pe care nu știu de unde să o iau.

— Da, eu sunt.

— Excelent! Doamnă McQuarrie, aici e reverendul Wallace Mercy.

Wallace Mercy *în persoană*?

Abia când începe să chicotească, realizez că am spus-o cu voce tare.

— Zvonurile legate de supercelebritatea mea au fost cu mult exagerate, îl parafrazează el pe Mark Twain. Vă sun în legătură cu o prietenă comună... Ruth Jefferson.

Imediat intru în modul blocare.

— Domnule Mercy, eu nu am permisiunea să vorbesc despre clienții mei.

— Ba da, vă asigur că o aveți. Ruth m-a rugat să-i fiu un soi de consultant...

Îmi încleștez dinții.

— Clienta mea nu a semnat nimic în acest sens.

— Împuternicirea, sigur. I-am trimis-o acum o oră pe e-mail. Mâine-dimineaţă se va afla pe biroul dumneavoastră.

Ce. Dracu'. De ce ar semna Ruth aşa ceva fără să se consulte cu mine? De ce nu a scos un cuvânt despre faptul că a stat de vorbă cu cineva precum Wallace Mercy?

Dar cunosc deja răspunsul: pentru că i-am spus lui Ruth că procesul ei nu are nicio legătură cu discriminarea rasială, de aceea. Iar pe Wallace Mercy îl interesează *doar* discriminarea rasială.

— Auziţi, îi spun la telefon, cu inima bătându-mi atât de tare, încât îmi aud pulsul în fiecare cuvânt. Obţinerea achitării lui Ruth Jefferson e sarcina *mea*, nu a *dumneavoastră*. Vreţi să vă creşteţi audienţa? Să nu credeţi că o puteţi face pe spinarea mea.

Închei convorbirea, apăsând butonul atât de violent, încât îmi zboară aparatul din mână şi alunecă pe podeaua din bucătărie. La chiuvetă, Micah se răsuceşte spre mine.

— Ale naibii telefoane fără fir, zice. Satisfacţia era mult mai mare pe vremuri, când puteai trânti receptorul în furcă, nu-i aşa? Vine spre mine, cu mâinile în buzunare: Nu vrei să-mi spui şi mie ce-a fost asta?

— Era Wallace Mercy. Ruth Jefferson vrea ca el să o *consilieze*.

Micah fluieră prelung şi gros.

— Ai dreptate, spune. Te urăşte.

Ruth îmi deschide în cămaşă de noapte şi halat.

— Vă rog, spun. Acordaţi-mi cinci minute din timpul dumneavoastră.

— Nu e cam târziu?

Nu știu dacă se referă la faptul că e aproape ora unsprezece seara sau la faptul că azi după-amiază ne-am despărțit pe o notă atât de discordantă. Optez pentru prima variantă.

— M-am gândit că, dacă vă sun, îmi recunoașteți numărul și nu-mi răspundeți.

Se gândește o clipă.

— Probabil.

Îmi strâng în jurul corpului jacheta tricotată. După apelul lui Wallace Mercy, am sărit în mașină și am venit aici. N-am mai stat să-mi iau haina pe mine. Nu m-am mai gândit la altceva, decât că trebuie să vorbesc cu Ruth înainte ca ea să trimită pe e-mail acea împuternicire.

Trag aer în piept.

— Să nu credeți că nu-mi pasă cum s-au purtat cu dumneavoastră... îmi pasă! Dar să știți că amestecul lui Wallace Mercy o să vă coste scump pe termen scurt, dacă nu chiar pe termen lung.

Ruth observă că tremur de frig.

— Haideți înăuntru, spune după o clipă de ezitare.

Pe canapea sunt deja aranjate perne, cearșafuri și o pătură, așa că mă așez la masa de bucătărie, când fiul ei scoate capul pe ușa camerei lui.

— Mamă? Ce se-ntâmplă?

— E totul în regulă, Edison. Du-te la culcare.

Mă privește cu suspiciune, dar se retrage și închide ușa.

— Ruth, o rog, nu semnați împuternicirea aceea.

Se așază și ea la masă.

— Mi-a promis că nu se va amesteca în ceea ce veți face dumneavoastră în instanță...

— Vă sabotaţi singură, îi spun fără menajamente. Gândiţi-vă numai — mulţimi furioase pe străzi, chipul dumneavoastră în fiecare seară la TV, juriști care vă discută cazul în emisiunile matinale —, doar nu vreţi ca ei să preia controlul asupra naraţiunii acestui caz, înainte ca *noi* să avem şansa de a o face. Fac un semn către uşa închisă a camerei lui Edison: Dar fiul dumneavoastră? Sunteţi pregătită să-l vedeţi târât în vizorul public? Pentru că asta se întâmplă când te transformi într-un simbol. Lumea ştie totul despre tine, despre trecutul tău, despre familia ta şi te torturează. Numele dumneavoastră va deveni la fel de cunoscut ca al lui Trayvon Martin. N-o să mai aveţi niciodată posibilitatea de a trăi aşa cum trăiaţi înainte.

Privirea ei o întâlneşte pe a mea.

— Nici el n-a mai avut posibilitatea asta.

Adevărul acestei declaraţii ne desparte ca o prăpastie. Privesc în acest abis şi văd toate motivele pentru care Ruth n-ar trebui să facă asta, în vreme ce ea priveşte la rândul ei şi vede toate motivele pentru care ar *trebui* s-o facă.

— Ruth, ştiu că nu aveţi niciun motiv să-mi acordaţi încrederea dumneavoastră, îndeosebi după cum s-au purtat albii cu dumneavoastră în ultima vreme. Dar dacă urcă pe tribună Wallace Mercy, nu veţi fi în siguranţă. Ultimul lucru pe care vi-l doriţi e ca procesul dumneavoastră să fie judecat în presă. Vă rog, haideţi să procedăm cum zic eu. Acordaţi-mi o şansă. Şovăi un moment: Vă implor!

Ruth îşi încrucişează braţele la piept.

— Şi dacă vă spun că vreau ca juriul să afle ce mi s-a întâmplat? Să afle cum văd eu povestea?

Dau din cap și accept târgul.

— Atunci vă pun în boxa martorilor, îi promit.

Cel mai interesant lucru la Jack DeNardi este că are pe birou o minge de cauciuc de dimensiunea capului unui nou-născut. Altfel arată exact așa cum te-ai aștepta să arate cineva care lucrează într-un birouaș prăpădit din spitalul Mercy-West Haven: burduhan, față pământie, șuvițe de păr pieptănate peste chelie. E un om care plimbă hârtii de colo-colo, iar eu am venit la el dintr-un singur motiv: să încerc marea cu degetul. Vreau să văd dacă există ceva ce ar putea spune ei despre Ruth, care să o ajute sau, dimpotrivă, să-i facă rău.

— Douăzeci de ani, spune Jack DeNardi. Atâta timp a lucrat aici.

— De câte ori a fost promovată în cursul acestor douăzeci de ani? întreb.

— Păi, să vedem. Caută în acte: O dată.

— O dată în douăzeci de ani? spun cu mirare. Nu vi se pare cam puțin?

Jack ridică din umeri.

— Nu am dreptul să comentez asta.

— Cum așa? insist eu. Doar lucrați într-un spital. Nu e sarcina dumneavoastră să ajutați oamenii?

— Pacienții, precizează el. Nu angajații.

Pufnesc pe nas. Instituțiile au voie să-și ia angajații la bani mărunți, să le descopere și să le eticheteze fiecare greșeală — dar la ele nu se uită nimeni cu lupa.

Jack DeNardi mai derulează câteva documente.

— Termenul folosit în cea mai recentă evaluare a ei a fost *ghimpoasă*.

În privința aceasta n-am de gând să-l contrazic.

— E limpede că Ruth Jefferson are calificarea necesară. Dar, din câte înţeleg eu din dosarul ei, nu a fost promovată, pentru că superiorii au considerat-o puţin cam... înfumurată.

Mă încrunt.

— Şefa lui Ruth, Marie Malone... de când lucrează aici?

Loveşte de câteva ori în tastatură.

— Cam de zece ani.

— Deci cineva care lucrează aici de zece ani îi dădea ordine lui *Ruth* — ordine dubioase, pe deasupra —, iar Ruth s-a îndoit poate uneori de justeţea lor? Asta înseamnă că e înfumurată... sau poate doar hotărâtă?

Se răsuceşte către mine.

— N-aş şti să spun.

Mă ridic de pe scaun.

— Vă mulţumesc pentru timpul acordat, domnule DeNardi. Îmi iau haina şi servieta, dar, ajunsă în prag, mă mai întorc o dată: Înfumurată... sau hotărâtă. E posibil ca epitetul să varieze în funcţie de culoarea pielii angajatei?

— Îmi displace aluzia dumneavoastră, doamnă McQuarrie. Jack DeNardi strânge din buze: Mercy-West Haven nu discriminează după rasă, credinţă, religie sau orientare sexuală.

— Aha, okay. Am înţeles, zic. Înseamnă că doar ghinionul a făcut ca Ruth Jefferson să fie angajata pe care aţi ales să o sacrificaţi.

Când ies din spital, mă gândesc că nimic din discuţia aceasta nu va putea fi şi nu va fi folosit în instanţă. Nici nu ştiu ce m-a făcut să mă întorc în ultima clipă şi să-i trântesc angajatului de la Resurse Umane întrebarea finală.

Poate că am început să mă molipsesc de la Ruth.

***

O ploaie rece ne bate în geamuri în weekendul următor. Violet și cu mine ședem la măsuța de cafea și colorăm. Violet mâzgălește toată pagina, fără să țină seama de contururile ursulețului-spălător desenat în cartea ei de colorat.

— Lui Buni nu-i place să coloreze peste linii, mă anunță fiica mea. Zice că nu e corect.

— Nu există corect sau incorect, îi spun din reflex și arăt cu degetul către exploziile ei de culoare roșie și galbenă. Uite ce frumos ai colorat.

Cine a inventat regula asta? De fapt, de ce sunt trasate liniile?

Când am fost cu Micah în Australia, în luna de miere, am dormit trei nopți în cort, în Centrul Roșu al țării, acolo unde pământul e crăpat, iar cerul arată noaptea ca un castron cu diamante răsturnat. Am cunoscut un aborigen, care ne-a arătat Emuul pe cer, constelația din apropierea Crucii Sudului, care nu este un desen punct cu punct, precum constelațiile noastre, ci spațiile dintre puncte — niște nebuloase din preajma Căii Lactee, care alcătuiesc gâtul lung și picioarele subțiri ale acestei păsări mari. La început n-am putut s-o văd. Dar când am reușit, n-am mai văzut altceva.

Îmi sună mobilul, recunosc numărul lui Ruth și răspund imediat.

— E totul în regulă? întreb.

— Da. Vocea ei este aspră: Voiam să te întreb dacă ai puțin timp liber astăzi după-amiază.

Întorc privirea către Micah, care tocmai intră în living. *Ruth*, îi spun din buze. Micah o ridică pe Violet

în braţe, o gâdilă şi îmi face semn că am tot timpul din lume.

— Sigur, spun. Era ceva în dosar despre care vrei să stăm de vorbă?

— Nu tocmai. Trebuie să-i cumpăr mamei mele un cadou de ziua ei. Şi m-am gândit că poate vrei să mă însoţeşti.

Când mi se întinde o ramură de măslin, nu ezit.

— Mi-ar plăcea, da.

În drum spre Ruth îmi trec prin minte toate motivele pentru care gestul acesta este o greşeală colosală. Când am început să lucrez ca apărător public, îmi cheltuiam salariul, care nu-mi ajungea nici măcar pentru coşul zilnic, pe clienţii mei, când vedeam că au nevoie de nişte haine curate sau de o masă caldă. A trecut ceva timp până mi-am dat seama că ajutorul pe care-l acordam clienţilor mei nu trebuia să-mi afecteze şi contul bancar. Dar cred că Ruth e prea mândră, ca să mă târască într-un mall şi să-mi dea de înţeles că i-ar trebui o pereche nouă de pantofi. Cred că vrea doar să destindă puţin atmosfera dintre noi.

Dar în drum spre mall nu vorbim decât despre vreme — când se va opri ploaia, dacă se va transforma în lapoviţă. Pe urmă vorbim despre unde ne vom petrece sărbătorile care se apropie. La sugestia lui Ruth parchez lângă T.J.Maxx.

— Deci, spun. Cauţi ceva anume?

Scutură din cap.

— Dacă văd ceva potrivit, îmi dau imediat seama. Există lucruri care pur şi simplu strigă după mama, de exemplu, tot ce are paiete. Zâmbeşte: Când se îmbracă mama pentru biserică, ai zice că se duce la o nuntă elegantă. M-am

gândit mereu că probabil este din cauza uniformei pe care o poartă toată săptămâna, că așa încearcă ea să se detașeze de muncă.

— Ai copilărit aici, în Connecticut? o întreb când ne dăm jos din mașină.

— Nu. În Harlem. Mergeam în fiecare zi cu autobuzul în Manhattan, unde lucra mama, iar eu coboram la Dalton.

— Ați fost la Dalton, tu și sora ta? întreb.

— Eu, da. Adisa nu era așa de... silitoare. Wesley m-a adus aici, în Connecticut.

— Cum v-ați cunoscut voi doi?

— Într-un spital, spune Ruth. Eu eram studentă și făceam practica în secția de obstetrică și acolo era o femeie care urma să nască și al cărei soț era în misiune. Încercase de nenumărate ori să-l contacteze. Avea gemeni și năștea cu o lună înainte de termen și era atât de speriată, credea că nu va fi nimeni lângă ea în timpul nașterii. Dar la un moment dat, când era ea în faza de împingere, a intrat valvârtej în salon un tip în ținută de camuflaj. O privire în direcția femeii i-a fost suficientă — a leșinat instantaneu. Iar eu, fiindcă eram doar o studentă în practică, a trebuit să mă ocup de el.

— Stai puțin, zic. Deci Wesley era însurat când v-ați cunoscut?

— Așa am crezut la început. Când și-a revenit, a început să flirteze cu mine, să-și pună la bătaie tot farmecul. M-am gândit că e cel mai mare ticălos de pe fața pământului, să-mi facă mie ochi dulci în timp ce nevasta lui naște gemeni. Și i-am spus asta în față. Dar am aflat că nu erau copiii lui. Tatăl lor era cel mai bun prieten al lui, dar era plecat la instrucție și nu i-au dat permisie, așa că Wesley i-a promis că va veni în locul lui și îi va

da o mână de ajutor soţiei, până când se va putea întoarce soţul acasă. Ruth râde: Şi atunci am început să mă gândesc că poate nu e cel mai mare ticălos de pe faţa pământului. Am fost fericiţi, Wesley şi cu mine.

— Când a murit?

— Când avea Edison şapte ani.

Eu nici nu pot să-mi imaginez să-l pierd pe Micah; nu pot să-mi imaginez s-o cresc pe Violet singură. Ce a făcut Ruth în viaţă, realizez acum, a fost mai curajos decât tot ce am făcut eu vreodată.

— Îmi pare rău.

— Şi mie, oftează Ruth. Dar viaţa merge mai departe, nu-i aşa? Fiindcă ce altă opţiune ai? Se întoarce spre mine: De fapt, mama m-a învăţat asta. Poate găsesc o pernă pe care sunt brodate cuvintele acestea.

— Cu paiete, spun când intrăm pe uşa magazinului.

Ruth îmi povesteşte despre Sam Hallowell, al cărui nume îmi sună vag cunoscut, şi despre faptul că mama ei lucrează ca menajeră pentru familia aceasta de aproape cincizeci de ani. Îmi povesteşte despre Christina, care i-a dat lui Ruth, din barul tatălui ei, prima duşcă ilegală de brandy, când avea Ruth doisprezece ani, şi care a trecut cu bani cursul de trigonometrie, cumpărând răspunsurile la teste de la o elevă de schimb din Beijing. Îmi povesteşte, de asemenea, cum a încercat Christina să-i dea bani.

— Pare cam nesuferită, mărturisesc.

Ruth se gândeşte o clipă.

— Nu, nu e. Dar nu ştie să se poarte altfel. Aşa a fost învăţată.

Batem coridoarele mallului şi povestim. Ruth îmi mărturiseşte că şi-a dorit să devină antropolog, până când a citit despre Lucy, femela de australopitec: tu *câte femei*

din Etiopia cunoşti, pe care le cheamă Lucy? Eu îi povestesc că mi s-a rupt apa în timpul unui proces şi că ticălosul de judecător n-a vrut să accepte amânarea procesului. Ea îmi povesteşte cum a convins-o Adisa, când avea Ruth cinci ani, că e mai deschisă la culoare pentru că e pe cale să se transforme într-o stafie, că se născuse neagră ca o mură, dar că acum se decolora încetul cu încetul. Eu îi povestesc despre clienta pe care am ascuns-o trei săptămâni acasă la mine, în pivniţă, pentru că era convinsă că soţul ei va încerca să o omoare. Ea îmi povesteşte despre un bărbat care i-a spus iubitei sale, aflate în plin travaliu, că ar fi cazul să se epileze. Eu îi mărturisesc că nu l-am văzut de mai bine de un an pe tatăl meu, care se află într-un cămin pentru pacienţi cu Alzheimer, fiindcă ultima dată când l-am vizitat am fost atât de tristă, încât luni de zile nu m-am mai gândit decât la asta. Ruth recunoaşte că-i e frică să meargă prin cartierul Adisei.

Sunt lihnită de foame, aşa că înşfac dintr-o vitrină o cutie cu popcorn cu aromă de caramel şi o deschid în timp ce stăm de vorbă, dar constat că Ruth se uită îngrozită la mine.

— Ce faci? întreabă.

— Mănânc? spun cu gura plină de popcorn. Ia şi tu. Fac cinste.

— Dar n-ai plătit-o.

Mă uit la ea ca şi cum şi-ar fi pierdut minţile.

— Păi, o să plătesc bineînţeles, când ieşim. Ce mare scofală?

— Păi...

Nu mai apucă să-mi răspundă, pentru că ne acostează o angajată.

— Pot să vă ajut? Căutaţi ceva anume? întreabă cu privirea aţintită asupra lui Ruth.

— Ne uitam şi noi, spune Ruth.

Femeia zâmbeşte, dar nu pleacă. Ne urmăreşte de la o anumită distanţă, de parcă ar fi o jucărie pe care o tragem în urma noastră de o sfoară. Ruth fie nu observă, fie se preface că nu observă. Eu îi propun să-i cumpere mamei ei nişte mănuşi sau un fular, dar Ruth spune că mama ei are, de când se ştie ea, o eşarfă norocoasă, la care nu va renunţa în ruptul capului. Ruth continuă să sporovăiască, până când dăm peste nişte DVD-uri la ofertă.

— Asta ar fi o idee grozavă! Aş putea cumpăra câteva dintre serialele ei preferate, le-aş împacheta împreună cu nişte popcorn pentru microunde şi aş spune că-i dăruiesc o seară video.

Începe să scotocească în coşurile cu DVD-uri. *Salvaţi de clopoţel. Casa plină. Buffy, spaima vampirilor.*

— *Cei mai frumoşi ani*, spun. Vai, parcă mă şi văd! Ardeam de nerăbdare să cresc mare şi să mă mărit cu Pacey.

— Pacey? Ce nume e ăsta?

— Nu te-ai uitat niciodată la serial?

Ruth clatină din cap.

— Eu sunt cu zece ani mai mare decât tine. Şi serial mai „pentru fete albe" decât acesta nu cred că exista.

Îmi vâr mâna în adâncul coşului şi scot la suprafaţă un sezon din *The Cosby Show*. Îmi dă prin minte să i-l arăt lui Ruth, dar mă decid să-l ascund sub o cutie cu *Dosarele X*, pentru că nu vreau să creadă că l-am ales numai din cauza culorii pielii ei. Dar Ruth mi-l ia din mână.

— Te-ai uitat la el, când l-au dat la televizor?

— Sigur că da. Toată lumea s-a uitat la el, nu? spun.

— Cred că asta a și fost ideea. Dacă familia cea mai funcțională de la televizor e o familie de culoare, poate că albii nu mai sunt așa de înspăimântați.

— Nu cred că aș folosi în prezent cuvintele *funcțional* și *Cosby* în aceeași propoziție, comentez eu, când angajata de la T.J. Maxx vine iarăși la noi.

— E totul în regulă?

— *Daaa*, spun și simt că încep să mă enervez. Vă spunem noi dacă avem nevoie de ajutor.

Ruth optează până la urmă pentru *Spitalul de urgență* — pentru că mama ei e o mare admiratoare a lui George Clooney —, precum și pentru o pereche de mănuși cu un deget, care au pe margine blăniță autentică de iepure. Eu aleg niște pijamale pentru Violet și un set de tricouri de corp pentru Micah. Când ne ducem împreună la casa de marcat, angajata vine după noi. Eu plătesc prima, întinzându-i casierei cardul meu de credit, după care aștept să achite și Ruth.

— Aveți un act de identitate? întreabă casiera.

Ruth scoate din portofel permisul de conducere și cardul de asigurare socială. Casiera se uită întâi la ea, apoi la fotografia de pe permis, după care înregistrează produsele.

Când să ieșim din mall, ne oprește un agent de pază.

— Doamnă, îi spune lui Ruth, îmi arătați bonul de casă?

Eu încep să scotocesc în poșetă după bonul meu, ca să mi-l verifice și mie, dar agentul de pază îmi face semn că nu e nevoie.

— Nicio problemă, spune și își îndreaptă din nou atenția asupra lui Ruth, comparând produsele din punga ei cu cele înregistrate pe bon.

Şi în clipa aceasta înţeleg de ce m-a rugat Ruth să o însoţesc: nu pentru că ar fi avut nevoie de ajutor la alegerea unui cadou pentru mama ei.

Ruth a vrut să o însoţesc ca să pot pricepe ce înseamnă să fii ca ea.

Angajata care ne-a urmărit pentru a preveni un furt.

Circumspecţia casierei.

Faptul că, dintr-o duzină de persoane care părăseau în acelaşi moment magazinul, Ruth a fost singura căreia i s-au verificat cumpărăturile.

Simt cum îmi urcă roşeaţa în obraji — mi-e ruşine pentru felul în care s-au purtat cu Ruth, mi-e ruşine pentru că, la momentul respectiv, nici nu mi-am dat seama ce se petrece. Când agentul de pază îi înapoiază lui Ruth punga, ieşim şi alergăm prin ploaia torenţială până la maşina mea.

Ne aşezăm, ude până la piele, şi ne tragem sufletul. Ploaia e ca o perdea care ne izolează de restul lumii.

— Am înţeles, spun.

Ruth se uită la mine.

— Nici n-ai *început* să înţelegi, replică, dar fără asprime.

— Dar nu ai *spus* nimic, remarc. Te obişnuieşti până la urmă?

— Nu cred că te poţi obişnui vreodată. Dar înveţi să nu pui la inimă.

Aud în sinea mea ecoul cuvintelor ei despre Christina: *Aşa a fost învăţată.*

Privirile noastre se întâlnesc.

— Să-ţi mărturisesc ceva? Cel mai prost rezultat pe care l-am obţinut la colegiu a fost cel pentru un curs de istorie a afro-americanilor. Eu eram singura fată albă de la curs.

Examenele le-am trecut cu bine, dar participarea la curs a avut o pondere de cincizeci la sută, iar eu n-am deschis gura nici măcar o dată tot semestrul. M-am temut că, dacă o deschid, ori spun ceva greșit, ori vreo prostie care o să mă facă să par plină de prejudecăți. Dar după aceea m-am temut că toți colegii mei o să creadă că acest subiect nu mă interesează câtuși de puțin, pentru că nu am participat deloc la discuții.

Ruth tace câteva clipe.

— Să-ți mărturisesc și eu ceva? Motivul pentru care nu vorbim despre rasă este că nu vorbim aceeași limbă.

Mai ședem o vreme așa și ascultăm ploaia.

— Să-ți mărturisesc ceva? Mie nu mi-a plăcut niciodată *The Cosby Show*.

— Să-ți mărturisesc și eu ceva? spune Ruth cu un zâmbet larg. Nici mie.

Toată luna decembrie îmi dublez eforturile și muncesc din greu. Studiez dosarul întocmit de procuratură, depun cereri, mă ocup și de celelalte treizeci de cazuri care concurează cu cazul lui Ruth pentru atenția mea. După prânz ar trebui să iau declarația unei femei de douăzeci și trei de ani, care a fost bătută de iubitul ei, după ce acesta a aflat că femeia s-a culcat cu fratele lui. Însă martora e implicată într-un accident rutier, în drum spre mine, așa că trebuie să reprogramăm întâlnirea noastră, ceea ce înseamnă că am două ore libere. Mă uit la mormanele de acte care se înalță de jur împrejurul biroului meu și iau o decizie spontană. Mă ițesc peste marginea paravanului care îmi desparte biroul de cel al lui Howard.

— Dacă întreabă careva, îi spun, zi-le că am plecat să-mi cumpăr tampoane.

— Stai puţin. Pe bune?

— Nu. Dar atunci s-ar simţi stânjeniţi şi aşa le trebuie, dacă vor să-mi controleze orice mişcare.

E neobişnuit de cald pentru această perioadă din an — sunt aproape 10 grade în plus. Ştiu că, dacă vremea e bună, mama o ia de obicei pe Violet de la grădiniţă şi se duc împreună la locul de joacă. Mănâncă ceva — mere şi nuci —, iar Violet se caţără pe structurile de lemn, până vine momentul să plece acasă. Şi într-adevăr o văd pe Violet atârnată de bare, cu capul în jos, cu poalele fustei ajunse la bărbie.

— Mami! strigă când mă vede şi face o tumbă, aterizând pe pământ cu o graţie şi o dexteritate pe care le-a moştenit probabil de la Micah, şi o rupe la fugă în direcţia mea.

Când o prind în braţe, mama, care şade pe o bancă, se răsuceşte spre noi.

— Te-au dat afară? întreabă.

Ridic din sprânceană.

— Ăsta-i primul lucru care-ţi trece prin minte?

— Păi, ultima dată când ne-ai făcut o vizită neanunţată, în miezul zilei, cred că a fost din cauză că tatăl lui Micah era pe moarte.

— Mami, mă înştiinţează Violet, ţi-am făcut la grădiniţă un cadou de Crăciun. E un colier, dar îl pot mânca şi păsările.

Se foieşte în braţele mele, aşa că o las jos şi ea aleargă imediat înapoi, la locul de joacă.

Mama atinge cu palma locul de lângă ea. E încotoşmănată, deşi e cald, ţine în poală cititorul de cărţi electronice şi are lângă ea o cutie pentru prânz, plină cu felii de mere şi diverse nuci.

— Deci, spune, dacă nu ți-ai pierdut locul de muncă, atunci cărui fapt îi datorăm această frumoasă surpriză?

— Unui accident de mașină, dar nu al meu. Îmi arunc în gură o mână de nuci: Ce citești?

— Scumpa mea, mie nu mi-ar da prin cap să citesc în timp ce nepoțica mea se cațără pe structurile de lemn. Nu o scap nicio clipă din ochi.

Îmi dau ochii peste cap.

— Ce citești?

— Nu mai știu cum se cheamă. Ceva despre o ducesă care are cancer și un vampir care-i propune să o facă nemuritoare. Se pare că e un gen literar nou, se cheamă *sick lit* — despre moarte, boală etc., îmi explică mama. E pentru clubul meu de lectură.

— Cine a ales-o?

— Nu eu. Eu nu aleg cărțile. Eu aleg vinul.

— Ultima carte pe care am citit-o eu se chema *Toată lumea face caca*, deci nu cred că sunt în măsură să-mi dau cu părerea.

Mă las pe spate și îmi întorc fața către soarele de după-amiază. Mama se bate ușor peste coapse, așa că mă lungesc pe bancă, cu capul în poala ei. Se joacă cu părul meu, așa cum făcea când eram de vârsta lui Violet.

— Știi ce e cel mai greu când ești mamă? întreb. Că nu mai ai timp să fii copil.

— Nu mai ai timp pentru nimic, replică mama. Și până te dumerești tu, fetița ta a și pornit la drum să salveze lumea.

— În clipa de față se mulțumește să se înfunde, spun și îmi întind mâna după niște nuci. Îmi vâr una în gură și o scuip imediat: Vai, Doamne, urăsc nucile de Brazilia.

— Astea sunt? întreabă mama. Au gust de picioare. Sunt copiii vitregi ai amestecurilor de nuci, cele pe care nu le vrea nimeni.

Brusc, îmi amintesc când eram de vârsta lui Violet şi ne-am dus acasă la bunica, pentru masa de Thanksgiving. Casa era plină de mătuşile, unchii, verişorii mei. Mie îmi plăcea la nebunie plăcinta cu cartofi dulci pe care o făcea bunica, precum şi milieurile de pe mobilierul ei, care erau toate diferite, ca fulgii de zăpadă. Dar mă feream pe cât puteam de unchiul Leon, fratele bunicului, care era ruda mea cea mai gălăgioasă, cea mai beată şi care părea să te nimerească întotdeauna pe gură, când dădea să te sărute pe obraz. Bunica punea pe masă un bol mare cu nuci — ca aperitiv —, iar unchiul Leon prelua funcţia de spărgător de nuci, le descojea şi le dădea copiilor: nuci şi alune, pecan şi caju, migdale şi nuci de Brazilia. Numai că el nu le zicea niciodată nuci de Brazilia. Ţinea în mâna ridicată o nucă lungă, maronie, cu coaja zbârcită. *Degete de la picioarele negroteilor,* spunea unchiul Leon. *Cine vrea un deget de la piciorul unui negrotei?*

— Îl mai ştii pe unchiul Leon? o întreb pe mama din senin şi mă ridic în capul oaselor. Cum le zicea el nucilor ăstora?

Mama oftează.

— Da. Unchiul Leon era o mare figură.

Pe vremea aceea eu nu ştiam încă ce este un „negrotei". Râdeam şi eu în rând cu ceilalţi.

— Cum se face că nu i-a zis nimeni nimic? Cum se face că nu i-ai spus să tacă din gură?

Mama se uită la mine, exasperată.

— Aşa era el, n-aveai ce-i face.

— Nu, dacă râdeai la glumele lui, n-aveai ce-i face, remarc.

Fac un semn din cap către groapa cu nisip, unde Violet sapă cu un beţigaş în nisipul tare, cot la cot cu o fetiţă neagră.

— Dacă Violet ar repeta ce spunea unchiul Leon, pentru că nimeni n-a învăţat-o altceva? Cum crezi că ar reacţiona lumea?

— Pe vremea aceea, în Carolina de Nord nu era cum e acum aici, spune mama.

— Poate că ar fi fost altfel, dacă tu şi alţii aţi fi încetat să mai scuzaţi un asemenea comportament.

Mă simt prost, de îndată ce-mi ies cuvintele pe gură, pentru că ştiu că o iau la rost pe mama când, de fapt, îmi vine să-mi trag mie însămi palme. Din punct de vedere juridic sunt încă sigură că negreşit cea mai rezonabilă cale pentru Ruth este de a evita orice discuţie despre rasă, dar din punct de vedere moral am mari dificultăţi să mă împac cu acest lucru. Mă întreb dacă nu cumva m-am grăbit să exclud din cazul lui Ruth tot ce ţine de rasă, nu pentru că sistemul nostru judiciar nu ar suporta această povară, ci pentru că eu m-am născut într-o familie în care glumele despre negri erau o tradiţie de sărbători, la fel ca serviciul de porţelan al bunicii şi umplutura ei pentru curcan. Dacă stai să te gândeşti, propria mea mamă a crescut cu cineva ca mama lui Ruth în casă — cineva care gătea, făcea curat, o ducea la şcoală, mergea cu ea la locuri de joacă precum acesta.

Mama tace de atâta timp, încât ştiu că am jignit-o.

— În 1954, când aveam nouă ani, o instanţă a decis să vină să înveţe la şcoala mea cinci copii negri. Îmi amintesc că un băiat din clasa mea a spus că aceşti copii au

coarne ascunse în părul lor creţ. Iar învăţătoarea ne-a avertizat că s-ar putea să încerce să ne fure banii pentru masa de prânz. Mama se întoarce spre mine: Cu o seară înainte să vină ei la şcoală, tata a convocat o întâlnire. A fost şi unchiul Leon acolo. Oamenii au spus că noi, copiii albi, vom fi şicanaţi, că vor apărea probleme de disciplină, pentru că aceşti copii nu ştiau să se poarte. Unchiul Leon era atât de furios, încât avea faţa roşie şi transpirată. A spus că el nu vrea ca fiica lui să fie un cobai. S-au înţeles să picheteze a doua zi şcoala, deşi ştiau că vor fi poliţişti de faţă, care vor avea grijă ca aceşti copii să poată intra în şcoală. Tata s-a jurat că nu-i va mai vinde niciodată maşini judecătorului Hawthorne.

Mama se apucă să strângă nucile şi merele.

— Beattie, menajera noastră, a fost şi ea de faţă la această întâlnire. I-a servit pe toţi cu limonada şi prăjitura pe care le pregătise în acea după-amiază. Pe la jumătatea întrunirii, eu m-am plictisit şi m-am dus în bucătărie, unde am găsit-o pe Beattie plângând. N-o mai văzusem niciodată plângând. Mi-a spus că băieţelul ei era unul dintre acei cinci copii. Mama clatină din cap: Nici măcar nu ştiusem că avea un băieţel. Beattie lucra la noi încă dinainte de a învăţa eu să merg sau să vorbesc şi niciodată nu-mi trecuse prin minte că ar mai putea avea şi pe altcineva în afara noastră.

— Ce s-a întâmplat? o întreb.

— Copiii au venit la şcoală. Poliţiştii i-au condus înăuntru. Ceilalţi copii i-au făcut cu ou şi cu oţet. L-au şi scuipat pe un băiat. Îmi amintesc că a trecut pe lângă mine, cu saliva scurgându-i-se pe sub gulerul alb, şi că m-am întrebat dacă e băieţelul lui Beattie. Ridică din umeri: Ulterior au fost mai mulţi. Nu se amestecau cu

noi, mâncau împreună de prânz sau se jucau împreună în pauze. Iar noi nu ne amestecam cu ei. N-aș putea spune că atunci s-a abolit segregația rasială.

Mama face un semn din cap în direcția lui Violet și a prietenei ei, care presară acum iarbă peste plăcintele lor de nisip.

— Toate acestea sunt mult mai vechi decât noi, Kennedy. De unde ai pornit tu în viață, ți se pare poate că mai avem o cale lungă. Dar eu? Zâmbește în direcția fetițelor: Eu mă uit la ele și sunt uimită cât de departe am ajuns.

După Crăciun și Anul Nou, mă trezesc că trebuie să muncesc cât doi apărători publici, și asta la propriu, pentru că Ed e în vacanță cu familia pe insula Cozumel. Sunt la tribunal, deoarece îl reprezint pe unul dintre clienții lui Ed, care a încălcat un ordin de restricție, așa că profit de ocazie și arunc o privire peste rol, pentru a vedea cărui judecător i-a fost dat cazul lui Ruth. Una dintre ocupațiile preferate ale avocaților este să înmagazineze detalii despre viețile personale ale judecătorilor — cu cine sunt căsătoriți, dacă au avere, dacă merg la biserică la fiecare sfârșit de săptămână sau numai de sărbătorile mari, dacă dau în gropi de proști ce sunt, dacă le plac musicalurile, dacă se duc după muncă să bea ceva cu avocații. Strângem toate aceste informații și zvonuri, așa cum strâng veverițele nuci pentru iarnă, pentru ca atunci când vedem cărui judecător i-a fost dat cazul nostru, să putem scoate de la naftalină detaliile și să ne dăm seama dacă avem vreo șansă reală de a câștiga.

Când văd cine e judecătorul meu, mi se strânge inima.

Judecătorul Thunder[39] face cinste numelui său. E un judecător care taie şi spânzură, care prejudecă dosarele şi care, dacă te condamnă, te condamnă la o foarte lungă detenţie. Ştiu asta nu din auzite, ci din proprie experienţă.

Înainte de a deveni apărător public, când lucram ca referentă a unui judecător federal, unul dintre colegii mei a avut o problemă de etică, legată de un conflict de interese cu poziţia pe care o ocupase înainte, la un birou de avocatură. Eu am făcut parte din echipa care l-a reprezentat, iar cazul a fost judecat, după ani de pregătiri, de judecătorul Thunder. El ura circul mediatic, dar tocmai un astfel de circ a provocat faptul că un referent al unui judecător federal era acuzat de încălcarea eticii. Deşi am avut o apărare beton, judecătorul Thunder a dorit să creeze un precedent pentru alţi avocaţi, iar colegul meu a fost condamnat la şase ani de închisoare. De parcă nu ne-ar fi şocat îndeajuns, judecătorul Thunder ni s-a mai şi adresat nouă, celor care făceam parte din echipa apărării. „Ar trebui să vă fie ruşine de voi înşivă. Domnul Dennehy v-a prostit pe toţi", ne-a luat el la rost. „Dar nu a prostit această instanţă." Chestia asta mi-a umplut paharul. Muncisem de-mi săriseră capacele, nu mai dormisem de o săptămână. Eram bolnavă coaptă, luam medicamente împotriva răcelii şi doze mari de prednison, eram epuizată şi demoralizată fiindcă pierduserăm procesul — aşa că poate nu am dat dovadă de amabilitatea şi luciditatea de care aş fi fost în stare în alte situaţii.

Este posibil să-i fi spus judecătorului Thunder să-mi sugă...

---

[39] Thunder, în engleză: tunet.

Drept consecință, am fost convocată în biroul judecătorului, unde l-am implorat să nu fiu radiată din barou și l-am asigurat că nu am organe genitale masculine și că, de fapt, exclamasem: *Asta-i bună!*, pentru că mă impresionase foarte mult decizia lui.

De atunci, am mai apărat două cazuri în fața judecătorului Thunder. Și le-am pierdut pe amândouă.

Mă hotărăsc să nu-i spun lui Ruth ce antecedente am cu judecătorul Thunder. Poate că a treia oară voi avea noroc.

Îmi închei haina și mă pregătesc să părăsesc clădirea tribunalului, adresându-mi în sinea mea cuvinte de încurajare. E doar un mic pas înapoi și nu voi permite să-mi afecteze cazul, nu acum, când ne pregătim pentru selecția de luna viitoare a juriului.

Când ies în stradă, aud muzică gospel.

Parcul New Haven Green este o mare de persoane de culoare. Se țin cu toții de braț. Glasurile lor se înalță în armonie la cer: *We shall overcome.*[40] Țin ridicate afișe cu numele și chipul lui Ruth.

În rândul din față, în mijloc, se află Wallace Mercy, care cântă cât îl țin bojocii. Iar lângă el, braț la braț cu el, este sora lui Ruth, Adisa.

[40] „Vom învinge", cântec gospel, devenit cântec de protest și imn neoficial al Mișcării afro-americane pentru Drepturi Civile din anii 1950–1960.

Ruth

Lucrez la casa de marcat, nu mai am mult și ies din tură, mi s-au umflat picioarele și mă doare spatele. Deși am lucrat câte ture suplimentare am putut, am avut un Crăciun mohorât și sărac, iar Edison a fost mai tot timpul prost dispus și cu toane. Merge iar la școală de o săptămână, dar s-a produs o schimbare majoră cu el — abia dacă mai vorbește cu mine, bălmăjește ceva drept răspuns la întrebările mele, e obraznic, până îl pun la punct; nu-și mai face temele la masa din bucătărie, dispare în schimb în camera lui și ascultă Drake și Kendrick Lamar cu sonorul dat la maximum; primește tot timpul mesaje pe telefon și când îl întreb cine are nevoie de el cu atâta disperare, îmi spune că nu e cineva pe care să îl cunosc eu. N-am mai primit telefoane de la directorul școlii sau e-mailuri de la profesorii lui, care să-mi spună că Edison s-a lăsat pe tânjală, dar asta nu înseamnă că nu mă aștept la ele în orice clipă.

Și atunci ce am să pot face? Cum să-mi încurajez eu băiatul să fie mai bun decât crede majoritatea oamenilor despre el? Cum pot să-i spun eu, cu o mină serioasă: *Poți să fii tot ce vrei tu să fii pe lumea asta,* când eu însămi m-am

luptat și am studiat, și am excelat, și am ajuns totuși să fiu judecată pentru ceva ce n-am făcut? În ultima vreme, ori de câte ori ne luăm la harță, citesc în ochii lui provocarea: *Te provoc. Te provoc să-mi spui că încă mai crezi în minciuna asta.*

Au ieșit copiii de la școală; îmi dau seama după grupurile de adolescenți care năvălesc în local, umplând spațiul cu râsetele și glumele lor. Cunosc în mod inevitabil vreun angajat și îl imploră să le dea gratis niște McNuggets sau o înghețată. De regulă, nu mă deranjează; prefer să fiu ocupată decât să lenevesc. Dar astăzi vine la mine o fată cu părul blond prins în coadă de cal, cu telefonul în mână și două prietene alături, care se înghesuie să citească un SMS pe care tocmai l-a primit.

— Bine ați venit la McDonald's, spun. Cu ce vă servesc?

În spatele ei s-a făcut deja coadă, dar ea își privește prietenele.

— Ce să-i răspund?

— Că nu poți vorbi acum, că te întâlnești cu cineva, propune una dintre ele.

Cealaltă scutură din cap.

— Nu, nu scrie nimic. Lasă-l să aștepte.

Începe să mă irite, ca de altfel și pe ceilalți clienți din spatele ei.

— Nu vă supărați. Afișez un zâmbet și mai fac o încercare: Sunteți pregătită să comandați?

Fata înalță privirea. S-a dat cu un fard de obraz cu sclipici, care o face să pară foarte tânără, deși sunt sigură că nu asta intenționase.

— Aveți inele de ceapă?

— Nu, la Burger King au. Meniul nostru este aici. Și arăt deasupra mea: Dacă nu sunteți pregătită, puteți să vă dați la o parte?

Se uită la prietenele ei şi ridică din sprâncene, de parcă i-aş fi spus ceva jignitor.

— Fii pe pace, *mama*, întrebam şi io aşa...

Încremenesc. Fata asta nu e Neagră. Nu e nici pe departe Neagră. Atunci de ce vorbeşte aşa cu mine?

Una dintre prietenele ei se bagă în faţă şi comandă o porţie mare de cartofi prăjiţi, cealaltă vrea o cola dietetică şi un snack wrap. Fata comandă un Happy Meal[41], iar eu îi îndes furioasă în cutie produsele, fără să-mi scape totuşi ironia.

Mai servesc încă trei clienţi, urmărind-o, însă tot timpul cu coada ochiului pe fată, în timp ce-şi mănâncă cheeseburgerul.

Mă întorc spre colegul meu, care aduce comenzile la tejghea şi care lucrează acum lângă mine, la casă.

— Vin imediat.

Mă duc în sala de mese, unde fata încă se mai sfătuieşte cu prietenele ei.

— ... şi atunci i-am zis în faţă: *Cine ţi-a aprins fitilul de la tampon?*

— Scuză-mă, o întrerup. Nu mi-a plăcut cum mi te-ai adresat la tejghea.

Îi iau foc obrajii.

— Uau, okay! Îmi pare rău, spune, dar îi zvâcnesc buzele.

Brusc, mă trezesc cu şeful meu lângă mine. Jeff a făcut parte din managementul de mijloc al unei fabrici de rulmenţi, dar postul lui a fost desfiinţat din cauza crizei economice şi acum conduce localul acesta de parcă am lucra cu secrete de stat, nu cu cartofi prăjiţi.

— Ruth? E vreo problemă?

---

[41] „Happy" însemnând fericit, bucuros, mulţumit etc.

Sunt *atâtea* probleme! Începând cu faptul că nu sunt *mama* acestei fete şi terminând cu faptul că peste o oră ea nici nu-şi va mai aminti conversaţia noastră. Dar, dacă mă decid să-mi apăr drepturile în exact acest moment, voi avea de plătit.

— Nu, domnule, îi spun lui Jeff şi mă întoc în tăcere la casa mea de marcat.

Am o zi şi mai proastă, când plec de la serviciu şi văd că am şase apeluri pierdute, toate de la Kennedy. O sun imediat înapoi.

— Credeam că ai fost de acord că nu e o idee bună să colaborezi cu Wallace Mercy, îmi trânteşte la telefon, fără să catadicsească măcar să mă salute.

— Ce? Am fost de acord. *Sunt* de acord.

— Deci habar nu ai că a organizat astăzi o demonstraţie în onoarea ta în faţa tribunalului?

Mă opresc din mers, lăsând fluxul de pietoni să mă ocolească.

— Cred că glumeşti. Kennedy, eu *nu* am vorbit cu Wallace.

— Sora ta era braţ la braţ cu el.

Ei bine, asta explică totul.

— Adisa are tendinţa să facă numai ce vrea ea.

— Nu poţi să o struneşti?

— Încerc asta de patruzeci şi patru de ani, dar încă nu am reuşit.

— Mai încearcă, îmi spune Kennedy.

Şi aşa se face că, în loc să merg acasă, mă urc în autobuzul care mă duce la locuinţa surorii mele. Când Donté mă poftește înăuntru, o găsesc pe Adisa aşezată pe

canapea, jucând Candy Crush pe telefon, deşi se apropie ora cinei.

— Ia te uită cine a sosit, spune. Pe unde ai umblat?

— A fost mare nebunie de la Revelion încoace. Cu munca şi cu pregătirile pentru proces, n-am mai avut o clipă de răgaz.

— Am trecut pe la tine acum câteva zile, nu ţi-a spus Edison?

Îi feresc picioarele de pe canapea, ca să am şi eu loc să mă aşez.

— Ai trecut pe la mine ca să-mi spui că, mai nou, cel mai bun prieten al tău e Wallace Mercy?

Ochii Adisei se luminează.

— M-ai văzut azi la ştiri? Nu mi se vedea decât cotul şi până aici, la gât, dar mă recunoşti după haină. Am îmbrăcat-o pe aia cu guler de leopard...

— Vreau să încetezi, îi spun. Eu nu am nevoie de Wallace Mercy.

— Asta cine zice? Avocata aia albă a ta?

— Adisa, oftez. Eu n-am vrut niciodată să fiu capul de afiş al nimănui.

— Să-i fi dat măcar o şansă reverendului Mercy. Tu ştii câţi dintre ai noştri au trăit ce trăieşti tu? De câte ori li s-a spus nu, numai din cauza culorii pielii lor? Povestea asta e mai mare decât povestea ta şi dacă e să iasă ceva bun de aici, de ce să refuzi? Adisa se aşază cu spatele drept: Tot ce vrea el e să aibă şansa să stea de vorbă cu noi, Ruth. Pe postul naţional.

Un cuvânt mă alertează.

— *Noi*, repet.

Privirea Adisei alunecă într-o parte.

— Mda, recunosc, i-am dat de înțeles că te-aș putea face să te răzgândești.

— Deci ce urmărești tu, de fapt, nu e să mă ajuți pe mine. Ci să fii *tu* apreciată. Doamne, Adisa! Nu mă așteptam la așa ceva, nici măcar din partea ta.

— Asta *ce* vrea să însemne? Se ridică în picioare, își pune mâinile în șolduri și mă țintuiește cu privirea: Tu chiar crezi că aș putea să mă folosesc de sora mea mai mică?

O sfidez:

— Vrei să spui că nici usturoi n-ai mâncat, nici gura nu-ți miroase?

Nu mai apucă să-mi răspundă, fiindcă în clipa aceea se aude bufnitura unei uși date de perete. Tabari, fălos nevoie mare, iese dintr-o cameră însoțit de un prieten.

— Ai jefuit un camionagiu pentru șapca aia, frate?

Râde. Sunt ațâțați, gălăgioși, tururile pantalonilor le atârnă atât de jos, încât mă întreb de ce s-au mai ostenit să și-i tragă pe ei. Tot ce știu este că eu nu i-aș permite lui Edison să iasă din casă așa, cu intenția de a intimida.

În clipa următoare, când prietenul lui Tabari se răsucește, îl recunosc pe fiul meu.

— Edison?

— Nu-i frumos? spune Adisa zâmbind. Că verii se înțeleg așa de bine?

— Ce faci aici? întreabă Edison pe un ton din care deduc că nu e plăcut surprins.

— Nu ai teme de făcut?

— Le-am făcut.

— Aplicațiile pentru colegiu?

Mă privește cu pleoapele grele.

— Las' că mai e o săptămână.

Las' că?

— Care-i problema? întreabă. Mă tot baţi la cap ce importantă e *familia*.

Rosteşte ultimul cuvânt ca pe o înjurătură.

— Dar unde mergi tu acum cu Tabari?

Tabari ridică privirea.

— La film, tanti, spune.

— La film.

Pe naiba! comentez în sinea mea.

— La ce film?

Tabari şi Edison schimbă o privire şi încep să râdă.

— Alegem noi unul când ajungem acolo, spune Tabari.

Adisa se postează în faţa mea, cu braţele încrucişate.

— Te deranjează cumva, Ruth?

— Da. Da, mă deranjează, răbufnesc. Pentru că bănuiesc că fiul tău o să-l care pe Edison mai degrabă pe terenul de baschet, să fumeze iarbă, decât să-l ducă la un film nominalizat pentru Oscar.

Adisei îi cade faţa.

— Te-ai trezit tu să-mi judeci familia, şuieră, când *tu* eşti judecată pentru omor?!

Îl apuc pe Edison de braţ.

— Tu vii cu mine, îl anunţ şi după aceea mă întorc spre Adisa. Distracţie plăcută la interviul tău cu Wallace Mercy. Dar să faci bine să le spui atât lui, cât şi publicului său că nu mai vorbeşti cu soră-ta.

Acestea fiind zise, îl târăsc pe Edison afară din locuinţa Adisei. Când ajungem la parter, îi smulg şapca de pe cap şi îi spun să-şi ridice pantalonii. Am ajuns la jumătatea drumului către staţia de autobuz, când deschide gura să spună ceva.

— Îmi pare rău, începe Edison.

— Păi, să-ți pară! îi spun cu un ton tăios. Ți-ai pierdut mințile? Eu nu te-am crescut așa.

— Tabari nu-i așa de rău ca prietenii lui.

Merg mai departe, fără să privesc înapoi.

— Tabari nu e fiul meu, spun.

Când eram însărcinată cu Edison, știam un lucru: Că nu vreau ca experiența mea privind nașterea să semene în vreo privință cu cea a Adisei, care susține că, la primul copil, nici nu și-a dat seama până în luna a șasea că e însărcinată, iar pe al doilea l-a născut practic în metrou. Eu voiam să beneficiez de cea mai bună îngrijire medicală posibilă, de cei mai buni medici. Pentru că Wesley era plecat în misiune, am înregistrat-o pe mama ca însoțitoare la naștere. Când a sosit momentul, ne-am dus cu taxiul la Mercy-West Haven, pentru că mama nu avea permis de conducere, iar eu nu eram capabilă să conduc. Îmi făcusem planul să nasc natural, deoarece, fiind asistentă de obstetrică, derulasem de o mie de ori în minte acest moment, dar nu a fost să fie așa, cum se întâmplă cu cele mai bune planuri. Când m-au dus în sala de operații, să-mi facă cezariana, mama cânta imnuri baptiste, iar când mi-am revenit după intervenție, îl ținea în brațe pe fiul meu.

— Ruth, mi-a spus mama cu atâta mândrie în privire, că ochii ei căpătaseră o culoare pe care n-o mai văzusem niciodată. Ruth, uite ce ți-a dăruit Dumnezeu.

Mi-a întins bebelușul și în clipa aceea am realizat că, deși îmi planificasem nașterea până în cele mai mici detalii, nu mă gândisem nicio clipă la ce avea să urmeze. Habar nu aveam cum să mă port ca mamă. Fiul meu

stătea ţeapăn în braţele mele şi apoi a deschis gura şi a început să chirăie, de parcă lumea ar fi fost un afront la adresa lui.

Panicată, am înălţat privirea către mama. Fusesem o elevă eminentă, realizasem mai multe decât aşteptase lumea de la mine. Nu-mi imaginasem niciodată că acest lucru — cea mai firească relaţie din lume — avea să mă facă să mă simt atât de incapabilă. Am scuturat bebeluşul din braţele mele, dar asta i-a înteţit doar ţipetele. Dădea din picioare, ca şi cum s-ar fi deplasat cu o bicicletă imaginară; îşi flutura braţele, cu fiecare degeţel îndoit şi crispat. Era o succesiune tot mai densă de ţipete, o izbucnire de furie, punctată de sughiţuri. Avea obrăjorii roşii de la efortul de a-mi comunica ceva ce eu nu eram în stare să înţeleg.

— Mamă? am implorat. Ce să fac?

Am întins braţele către mama, cu speranţa că mi-l va lua şi îl va calma. Dar mama s-a mulţumit să clatine din cap.

— Spune-i cine eşti tu pentru el, m-a instruit mama şi s-a dat un pas înapoi, parcă pentru a-mi aminti că era o problemă de care trebuia să mă ocup singură.

Atunci mi-am apropiat faţa de a lui. I-am lipit spatele de locul de sub inima mea, de locul în care se aflase atâtea luni.

— Numele tău este Edison Wesley Jefferson, i-am şoptit. Eu sunt mama ta şi am să fac tot ce-mi stă în putere pentru a-ţi oferi cea mai bună viaţă posibilă.

Atunci Edison a clipit. Ochii lui negri s-au oprit asupra mea, ca şi cum aş fi fost o umbră pe care trebuia s-o distingă de tot restul acestei lumi noi şi ciudate. Ţipetele lui s-au poticnit de două ori, ca un tren sărit de pe şine, după care au amuţit.

Știu precis în care moment a început fiul meu să se simtă în largul lui în acest mediu străin. Știu, pentru că în același moment am început și eu să mă simt în largul meu.

— Vezi, a spus mama de undeva din spatele meu, de undeva din afara cercului pe care-l formam eu și Edison. Ți-am spus eu.

Mă întâlnesc cu Kennedy din două în două săptămâni, chiar dacă nu avem informații noi. Îmi trimite uneori câte un SMS sau trece pe la McDonald's să mă salute. Cu una dintre aceste ocazii mă invită pe mine și pe Edison la ea acasă, la cină.

Înainte de a porni către Kennedy, îmi schimb hainele de trei ori. Edison îmi bate în cele din urmă în ușa băii.

— Mergem la avocata ta, întreabă, sau în audiență la regină?

Are dreptate. Nu știu de ce sunt emoționată. Știu doar că am senzația că depășim o limită. Una e să vină Kennedy la mine să studiem informațiile legate de cazul meu și alta e să mă invite la ea acasă, fără intenția de a lucra la ceva. Invitația aceasta este mai degrabă... o vizită amicală.

Edison a îmbrăcat o cămașă și o pereche de pantaloni cargo și a fost amenințat că, dacă nu se va purta ca un gentleman, așa cum știu că știe să se poarte, va încasa niște scatoalce când ne vom întoarce acasă. Când sunăm la ușă, ne deschide soțul lui Kennedy — Micah, așa îl cheamă — ținând sub braț, ca pe o păpușă din cârpe, o fetiță.

— Deci tu ești Ruth, spune Micah luând din mâinile mele buchetul de flori și strângând călduros întâi mâna

mea şi apoi pe cea a lui Edison. Se roteşte o dată în jurul lui, apoi se întoarce şi se uită în spate: Fata mea, Violet, e şi ea pe aici pe undeva... adineauri am zărit-o... sunt sigur că vrea şi ea să vă salute.

Când se răsuceşte, o smuceşte după el şi pe fetiţă, căreia îi flutură părul în aer şi ale cărei chicoteli se revarsă ca o cascadă la picioarele mele.

Fetiţa îşi dă drumul pe jos de sub braţul tatălui ei, iar eu mă las în genunchi înaintea ei. Violet McQuarrie arată ca o versiune în miniatură a mamei ei, deşi e costumată în Prinţesa Tiana. Îi ofer un borcan cu o ghirlandă de luminiţe albe înăuntru şi apăs întrerupătorul pentru a le aprinde.

— E pentru tine, spun. Nişte luminiţe magice.

Violet face ochii mari.

— Uau! exclamă şi înşfacă borcanul şi o ia la fugă.

Mă ridic.

— Puteţi să-l folosiţi şi ca lampă de veghe, îi spun lui Micah şi, în clipa aceea, iese din bucătărie Kennedy, în jeanşi şi sweatshirt şi cu un şorţ legat deasupra.

— Aţi venit! spune surâzând.

Pe bărbie are sos de spaghete.

— Da, răspund. Cred că am trecut de zeci de ori prin faţa casei tale. Dar n-am ştiut că locuieşti aici.

Şi nici acum n-aş şti, dacă n-aş fi fost acuzată de omor. Ştiu că şi ea se gândeşte la acelaşi lucru, dar Micah salvează momentul.

— Ceva de băut? Pot să-ţi ofer ceva, Ruth? Avem vin, bere, gin tonic...

— Un pahar de vin ar fi minunat.

Luăm loc în living. Pe măsuţa de cafea se află deja un platou cu brânzeturi.

— Ia te uită, mormăie Edison către mine. Un coș plin cu crackers.

Îi arunc o privire care ar doborî și o pasăre din zbor.

— E foarte drăguț din partea voastră că ne-ați invitat la voi, spun politicos.

— Nu-mi mulțumi încă, spune Kennedy. O cină în compania unei fetițe de patru ani nu este o experiență culinară de mare rafinament. Zâmbește în direcția lui Violet, care colorează la celălalt capăt al mesei: Bineînțeles că în ultima vreme n-am mai prea invitat oameni la noi.

— Îmi amintesc când era Edison de vârsta ei. Sunt destul de sigură că un an de zile n-am mâncat seara decât macaroane cu brânză, într-o variantă sau alta.

Micah se așază picior peste picior..

— Edison, am aflat de la soția mea că ești un elev eminent.

A, da. Asta pentru că am uitat să-i spun lui Kennedy că a fost recent suspendat.

— Vă mulțumesc, domnule, răspunde Edison. Am trimis aplicații la diverse colegii.

— A, da? Splendid! Ce vrei să studiezi?

— Istorie, poate. Sau științe politice.

Micah dă aprobator din cap și pare interesat.

— Ești un mare admirator al lui Obama?

Oare de ce presupun asta mereu oamenii albi?

— Eram destul de mic când a candidat, spune Edison. Dar am umblat cu mama să-i facem campanie lui Hillary, când a candidat împotriva lui. Bănuiesc că din cauza tatălui meu sunt mai sensibil la chestiunile militare, iar poziția ei față de războiul din Irak mi s-a părut mai rezonabilă la momentul respectiv; ea era în mod explicit în

favoarea invadării Irakului, în vreme ce Obama s-a opus de la bun început.

Simt că plesnesc de mândrie.

— Mda, spune Micah impresionat. De-abia aştept să-ţi văd într-o bună zi numele pe o listă electorală.

Violet, în mod vizibil plictisită de conversaţia noastră, se împiedică de picioarele mele şi îi întinde lui Edison un creion colorat.

— Vrei să colorezi? întreabă.

— Ă, da, sigur, răspunde Edison.

Se lasă în genunchi, cot la cot cu Violet, pentru a ajunge la cartea de colorat. Începe să coloreze cu verde rochia Cenuşăresei.

— Nu, îl întrerupe Violet, care e o mică tirană. Trebuie să o faci *albastră*.

Îi arată în cartea de colorat rochia Cenuşăresei, pe jumătate ascunsă sub palma lată a lui Edison.

— Violet, spune Kennedy, ai uitat că îi lăsăm pe oaspeţii noştri să aleagă singuri?

— E în regulă, doamnă McQuarrie. Nici nu mă gândesc să mă pun cu Cenuşăreasa, răspunde Edison.

Fetiţa îi înmânează mândră lui Edison creionul potrivit, cel cu mină albastră. Edison îşi înclină capul şi se reapucă de colorat.

— Săptămâna viitoare începeţi să selectaţi juriul? întreb. Ar trebui să-mi fac griji?

— Nu, bineînţeles că nu. E doar o...

— Edison? întreabă Violet. Chestia aia e un lanţ?

Fetiţa atinge lanţul pe care-l poartă Edison de o vreme, mai precis de când a început să iasă mai des cu vărul lui.

— Da, cam aşa ceva.

— Asta înseamnă că eşti sclav, spune ea cu tonul sec al unei constatări.

— Violet! strigă Micah şi Kennedy la unison.

— Vai, Doamne, Edison! Ruth. Îmi cer scuze, se precipită Kennedy. Nu ştiu de unde a auzit ea una ca asta...

— De la grădiniţă, ne înştiinţează Violet. Josiah i-a spus lui Taisha că oamenii care arată ca ea purtau mai demult lanţuri şi erau sclavi.

— Vorbim noi despre asta mai târziu, spune Micah. Bine, Vi? Nu e momentul acum.

— E okay, spun eu, deşi simt că aerul e mai încărcat, de parcă ne-ar fi luat cineva oxigenul. Tu ştii ce e un sclav?

Violet îşi scutură capul.

— E o persoană pe care o stăpâneşte o altă persoană.

O urmăresc pe fetiţă cum rumegă cuvintele mele.

— Ca un animal de casă?

Kennedy îmi aşază o mână pe braţ.

— Nu-i nevoie să faci asta, îmi spune încet.

— Nu crezi că a mai *fost* cândva nevoie? Îmi îndrept iarăşi privirea către fiica ei: Cam ca un animal de casă, dar în acelaşi timp diferit. Acum multă vreme, oamenii care arătau ca tine şi ca mama ta şi ca tatăl tău au descoperit pe lume un loc în care oamenii arătau ca mine, şi ca Edison, şi ca Taisha. Şi noi trăiam atât de bine acolo — construiam case, făceam de mâncare, cream lucruri —, încât ei au vrut să fie aşa şi în ţara lor. Aşa că i-au adus aici pe oamenii care arătau ca mine, fără să le ceară voie. N-am avut de ales. Deci un sclav e cineva care nu are de ales în ceea ce face sau în ceea ce fac alţii cu el.

Violet lasă creionul din mână. Are o mină îngândurată.

— Noi nu am fost primii sclavi, îi spun. Asta povesteşte o carte care-mi place mie, numită Biblia. Egiptenii i-au transformat pe evrei în sclavi şi i-au pus să le construiască din blocuri de piatră nişte temple care arată ca nişte triunghiuri enorme. Egiptenii au putut să-i transforme pe evrei în sclavi, pentru că ei erau cei care aveau puterea.

Şi atunci Violet, ca orice copil de patru ani, revine la locul ei, lângă fiul meu.

— Hai mai bine s-o colorăm pe Rapunzel, îl anunţă pe Edison, dar apoi şovăie. Vreau să spun, se corectează, *tu* vrei s-o colorăm pe Rapunzel?

— Okay, spune Edison.

E posibil ca eu să fi fost singura care a observat că, în timp ce-i explicam eu lui Violet, Edison şi-a scos de la gât lanţul şi şi l-a strecurat în buzunarul pantalonilor.

— Îţi mulţumesc, spune Micah cu sinceritate. A fost o lecţie perfectă de istorie a afro-americanilor.

— Sclavagismul nu face parte din istoria afro-americanilor, îi atrag atenţia. Face parte din istoria *tuturor* oamenilor.

Se aude bipăitul unui ceas, iar Kennedy se ridică de la masă. Când se duce în bucătărie, murmur ceva de genul că vreau să-i dau o mână de ajutor şi merg după ea. Se întoarce imediat spre mine, cu obrajii încinşi.

— Îmi pare atât de rău, Ruth.

— Nu trebuie să-ţi pară rău. E un copil. Încă nu a învăţat altceva.

— Să ştii că tu i-ai explicat mult mai bine decât i-aş fi putut explica eu.

Mă uit la ea cum scoate din cuptor o tavă cu lasagna.

— Când a venit Edison odată de la grădiniţă acasă şi m-a întrebat dacă suntem sclavi, era cam de vârsta lui

Violet. Şi ultimul lucru pe care l-am vrut a fost să port această discuţie cu el şi să-l fac să se simtă ca o victimă.

— Săptămâna trecută Violet mi-a spus că vrea să fie ca Taisha, pentru că atunci i s-ar pune şi ei mărgele în păr.

— Şi tu ce i-ai spus?

Kennedy şovăie.

— Nu ştiu. Probabil am dat-o în bară. Am spus ceva de genul că oamenii sunt diferiţi şi că tocmai asta face ca lumea noastră să fie atât de minunată. Pe cuvântul meu, când mă întreabă ceva legat de rasă, vorbesc ca o reclamă pentru coca-cola.

Mă pufneşte râsul.

— O circumstanţă atenuantă este că tu vorbeşti probabil mai rar decât mine despre rasă. Practica e cel mai bun profesor.

— Dar ştii ceva? Când eram de vârsta ei, aveam şi eu o Taisha în clasă — numai că o chema Lesley. Şi, Doamne, cât îmi doream să fiu ca ea! Visam noaptea că mă trezesc a doua zi Neagră. Pe bune.

Ridic din sprâncene, mimând groaza.

— Şi să renunţi la lozul tău câştigător? Fii serioasă.

Se uită la mine şi râdem amândouă şi în clipa aceasta suntem doar două femei, care stau aplecate deasupra unei tăvi de lasagna şi îşi spun adevărul. În clipa aceasta, cu toate defectele şi confesiunile noastre, care atârnă după noi ca o jupă de dedesubtul unei rochii, avem mai multe lucruri în comun decât ceea ce ne desparte.

Eu zâmbesc şi Kennedy zâmbeşte şi măcar pentru un moment ne vedem aşa cum suntem cu adevărat. E un început.

În clipa următoare, ne trezim cu Edison în bucătărie, ţinând în mână telefonul meu mobil.

— Ce e? îl tachinez. Să nu-mi spui că te-a dat afară pentru că ai făcut-o pe Ariel brunetă.

— Mamă, e doamna Mina, spune el. Cred că ar fi mai bine să vorbeşti cu ea.

Când aveam zece ani, am primit de Crăciun o păpuşă Barbie Neagră. O chema Christie şi era ca păpuşile Christinei, numai că avea o altă culoare, iar Christina avea o cutie de pantofi plină cu haine pentru păpuşi Barbie, în vreme ce mama nu-şi putea permite aşa ceva. I-a făcut în schimb lui Christie o întreagă garderobă din şosete vechi şi şervete de bucătărie. Mi-a făcut şi o căsuţă de vis, din cutii de pantofi lipite unele de altele. Eu eram în al nouălea cer. I-am spus mamei că lucrurile acestea erau chiar mai deosebite decât colecţia Christinei, pentru că eu eram singura persoană din lume care le avea. Sora mea Rachel, care avea doisprezece ani, a râs de mine.

— Zi-le cum vrei tu, mi-a spus. Dar tot imitaţii sunt.

Prietenele lui Rachel erau majoritatea de vârsta ei, numai că se purtau de parcă ar fi avut şaisprezece ani. Eu nu prea ieşeam cu ele, pentru că ele mergeau la şcoală în Harlem, iar eu făceam naveta la Dalton. Dar în weekenduri, când veneau la noi, râdeau de mine, pentru că eu aveam părul ondulat, nu creţ ca ele, iar pielea mea era mai deschisă la culoare.

— Tare mare te mai ţii, spuneau şi se hlizeau una cu nasul în umărul celeilalte, de parcă ar fi fost poanta unui banc ştiut numai de ele.

Când mama o obliga pe Rachel să aibă grijă de mine la sfârşit de săptămână şi mergeam cu autobuzul la vreun mall, eu şedeam în faţă, iar ele în spate. Nu-mi ziceau pe

nume, ci Afrosaxona. Fredonau cântece pe care eu nu le cunoșteam. Când i-am spus lui Rachel că nu-mi place să fiu luată peste picior de prietenele ei, mi-a zis să nu mai fac pe mimoza.

— Fac și ele mișto de tine, mi-a spus. Poate te-ar plăcea mai mult, dacă nu te-ai ofusca atâta.

Într-o zi, când veneam de la școală, m-am întâlnit cu prietenele ei pe stradă. Dar de data aceasta, Rachel nu era cu ele.

— Oho, ia te uită cine ne-a ieșit în cale, a spus cea mai înaltă dintre ele, Fantasee.

A tras de coada mea împletită în spic, așa cum era pe atunci moda printre fetele de la școala mea.

— Te crezi atât de deșteaptă, mi-a spus și m-au înconjurat toate trei. Ce? Nu știi să deschizi gura? Tre' să vorbească soră-ta în numele tău?

— Termină! am spus. Lasă-mă-n pace. Te rog!

— Cred că tre' să-i aducem aminte de unde se trage.

Mi-au smuls ghiozdanul din spate, i-au deschis fermoarul, mi-au aruncat caietele în bălțile de pe trotuar și m-au îmbrâncit și pe mine pe jos, în noroi. Fantasee mi-a luat păpușa Christie și a dezmembrat-o. Atunci s-a ivit din senin, ca un înger răzbunător, Rachel. A tras-o pe Fantasee de lângă mine și i-a ars o palmă. I-a pus piedică unei alte fete și i-a cărat pumni celei de-a treia. Când erau toate la pământ, Rachel stătea deasupra lor și scutura un pumn. Au șters-o în patru labe, ca niște crabi în rigolă, pe urmă s-au ridicat de jos și au luat-o la fugă. Eu m-am aplecat deasupra păpușii mele stricate, iar Rachel a îngenuncheat lângă mine.

— Ești bine?

— Da, am spus. Dar le-ai... le-ai bătut pe prietenele tale.

— Am şi alte prietene, a răspuns Rachel. Dar tu eşti singura mea soră. A tras de mine să mă ridic: Hai acasă să te speli!

Ne-am întors acasă în tăcere. Mama s-a uitat la părul meu şi la ciorapii mei rupţi şi m-a dus iute în baie. Lui Rachel i-a pus gheaţă pe încheieturile degetelor.

Mama mi-a lipit-o pe Christie, dar un braţ al păpuşii se tot desprindea, iar la ceafă i-a rămas o mică scobitură. În seara aceea Rachel s-a căţărat la mine în pat. Aşa făcuse când eram mici şi afară era furtună. Mi-a dăruit un scăunel făcut dintr-un pachet gol de ţigări, un pahar de iaurt şi nişte hârtie de ziar. Resturi, pe care ea le asamblase cu lipici şi bandă adezivă.

— M-am gândit că-i va folosi lui Christie, mi-a spus.

Eu am dat din cap, răsucind scăunelul în mâini. Nu conta că probabil avea să se rupă de îndată ce o voi aşeza pe Christie pe el. Am ridicat pătura, iar Rachel s-a ghemuit lângă mine, cu faţa lipită de spatele meu. Am dormit aşa toată noaptea, ca două surori siameze, împărţind aceeaşi inimă.

Mama a suferit primul atac cerebral în timp ce dădea cu aspiratorul. Doamna Mina a auzit bufnitura corpului care s-a prăbuşit pe podea şi a găsit-o pe mama întinsă pe marginea covorului persan, cu obrazul lipit de ciucurii acestuia, de parcă i-ar fi inspectat. Al doilea atac l-a suferit în salvare, în drum spre spital. Când ajungem noi, mama a murit deja. Doamna Mina e acolo, plânsă şi cu nervii în piuneze. Edison rămâne cu ea, în timp ce eu mă duc s-o văd pe mama.

O asistentă amabilă i-a lăsat trupul în salon, ca s-o mai pot vedea o dată. Dau la o parte perdeaua care

desparte patul ei de restul salonului și mă așez lângă ea. Îi iau mâna în mâna mea; e caldă încă.

— De ce nu te-am sunat aseară? șoptesc. De ce nu am venit să te vizitez weekendul trecut?

Șed o vreme pe marginea patului și după aceea mă strecor sub brațul ei și stau întinsă lângă ea, cu urechea lipită de pieptul ei. E ultima mea șansă de a mai fi copilul ei.

E ciudat să mă pomenesc brusc fără mamă. E ca și cum aș fi pierdut cârma cu ajutorul căreia am păstrat cursul, dar căreia nu i-am acordat prea multă atenție până acum. Cine mă va învăța să fiu părinte, să înfrunt răutatea străinilor, să fiu umilă?

Tu m-ai învățat deja, realizez.

Mă îndrept în tăcere spre chiuvetă. Umplu un lighean cu apă caldă cu săpun și îl pun lângă mama. Trag de pe ea cearșaful, cu care a rămas acoperită după intervenția de urgență eșuată. N-am mai văzut-o pe mama goală de o veșnicie, dar am senzația că privesc într-o oglindă care distorsionează vârsta. Așa vor arăta și sânii mei, așa va arăta și burta mea. Acestea sunt vergeturile care i-au amintit de mine. Aceasta este curbura unei spinări pe care și-a îndoit-o pentru a fi folositoare. Acestea sunt ridurile de la râs, care se desfășoară ca un evantai în colțurile ochilor ei.

Încep să o spăl, așa cum aș spăla un nou-născut. Îi șterg cu un prosop brațele de jos în sus și picioarele de sus în jos. O șterg între degetele de la picioare. O ridic în capul oaselor și o sprijin de pieptul meu. E atât de ușoară! În timp ce apa picură de-a lungul coloanei ei vertebrale, îmi culc capul pe umărul ei, într-o îmbrățișare unilaterală. Ea m-a adus pe lume. Eu o voi ajuta să o părăsească.

Când sunt gata, o cuprind în braţe şi o culc cu blândeţe la loc, pe pernă. Trag cearşaful peste ea şi i-l fixez sub bărbie.

— Te iubesc, mamă, şoptesc.

Perdeaua e trasă la o parte şi în spatele ei stă Adisa. Spre deosebire de durerea mea mută, a ei se manifestă zgomotos, cu vaiete şi plânsete. Se aruncă peste mama şi strânge în pumni cearşaful.

Ca orice foc, ştiu că şi al ei se va stinge. Aşa că aştept până când hohotele ei de plâns se transformă în sughiţuri. Sunt convinsă că, abia când se întoarce şi mă vede stând acolo, îşi dă seama că mă aflasem şi eu în tot acest timp în salon.

Nu ştiu care dintre noi întinde prima braţele către cealaltă, dar ştiu că ne agăţăm cu disperare una de cealaltă. Vorbim de-a valma... *Mina te-a sunat? Se simţise rău? Când ai vorbit ultima dată cu ea?* Şocul şi suferinţa circulă ca nişte unde între mine şi ea.

Adisa mă strânge tare în braţe. Mâna mea s-a încurcat în codiţele ei împletite.

— I-am spus lui Wallace Mercy să-şi găsească pe altcineva pentru interviu, şopteşte Adisa.

Mă trag înapoi, doar atât cât să o pot privi în ochi.

Adisa ridică din umeri, de parcă i-aş fi adresat o întrebare.

— Tu eşti singura mea soră, spune.

Înmormântarea mamei este pusă în scenă cu mare fast, exact aşa cum şi-a dorit ea. Biserica din Harlem, la care mergea ea de atâta vreme, e ticsită de enoriaşi care o cunosc pe mama de mulţi ani. Eu şed în rândul din faţă, lângă Adisa, cu privirea aţintită asupra enormei cruci de

lemn care atârnă pe peretele altarului, între două vitralii masive, deasupra unei fântâni arteziene. Pe altar e sicriul mamei — l-am ales pe cel mai impresionant cu putință, lucru asupra căruia a insistat doamna Mina, iar ea este cea care suportă cheltuielile pentru înmormântare. Edison stă lângă pastorul Harold și pare zdruncinat; a îmbrăcat un costum negru prea scurt la mâneci și la glezne și și-a încălțat baschetii. Și-a pus pe nas niște ochelari de soare cu lentile-oglindă, deși ne aflăm înăuntru. Întâi m-am gândit că e lipsă de respect, dar după aceea mi-am dat seama de ce și i-a pus. Eu sunt asistentă medicală și ca atare mă întâlnesc frecvent cu moartea, dar pentru el e prima dată; când l-au trimis acasă pe tatăl lui, într-un sicriu acoperit cu drapelul național, Edison era prea mic ca să-și mai amintească.

Un lung șir de persoane se deplasează ca într-un dans macabru pe culoarul dintre rândurile de bănci, pentru a privi în sicriul deschis al mamei mele. Mama poartă rochia ei preferată, cea purpurie, cu paiete la umeri, și pantofii negri de lac, care o strângeau, precum și cerceii cu șurub, cu câte un diamant, pe care i i-au dăruit doamna Mina și domnul Sam de un Crăciun, dar pe care ea nu i-a purtat niciodată, de teamă că o să se desfacă vreunul și o să-l piardă. Am vrut să o îngrop cu eșarfa ei norocoasă, dar n-am găsit-o, ca să i-o pot duce antreprenorului de pompe funebre, deși am răscolit tot apartamentul ei.

— Arată ca și cum și-ar fi găsit pacea, îi aud tot mereu pe oameni spunând.

Sau:

— Pare neschimbată, nu-i așa?

Nici una, nici alta nu e adevărat. Mama arată ca o ilustraţie dintr-o carte, bidimensională, când de fapt ar trebui să sară de pe pagină.

După ce toată lumea a trecut pe lângă sicriu, pastorul Harold începe slujba.

— Doamnelor şi domnilor, fraţilor şi surorilor... astăzi nu este o zi tristă, spune.

Surâde cu blândeţe către nepoata mea Tyana, care plânge cu faţa ascunsă în minusculele noduri Bantu de pe capul micuţei Zhanice.

— Astăzi este o zi de bucurie, pentru că ne-am strâns aici să o sărbătorim pe scumpa noastră prietenă, mamă şi bunică, pe Louanne Brooks, care în sfârşit se odihneşte în pace şi merge alături de Domnul. Să începem cu o rugăciune.

Îmi plec capul, dar îmi plimb pe furiş privirea prin biserica noastră, care geme de oameni veniţi să-şi exprime condoleanţele. Toţi arată ca noi, cu excepţia doamnei Mina şi a Christinei, precum şi, în spate, a lui Kennedy McQuarrie şi a unei doamne mai în vârstă.

Sunt surprinsă să o văd aici, dar ştie, bineînţeles, ce s-a întâmplat cu mama. Doar mă aflam în casa ei când am primit vestea.

Şi totuşi am iarăşi senzaţia unei limite devenite neclare, ca vinul şi brânzeturile de acasă de la ea. E ca şi cum aş încerca să o vâr într-o cutie, dar ea îmi scapă tot timpul dintre pereţii acesteia.

— Prietena noastră Louanne s-a născut în 1940, spune pastorul, ca fiică a lui Jermaine şi Maddie Brooks, fiind cea mai tânără dintre cei patru fraţi. A avut două fiice, iar după plecarea tatălui lor ea a făcut tot ce i-a stat în

putere pentru a le creşte astfel încât să devină două femei bune şi puternice. Şi-a pus viaţa în slujba binelui altor oameni, creând un cămin fericit pentru familia la care a lucrat mai bine de cincizeci de ani. La serbările bisericii noastre a câştigat mai multe premii decât oricine altcineva din parohie pentru plăcintele şi torturile ei, iar eu cred că cel puţin cinci kilograme de pe talia mea le datorez dulciurilor lui Lou. Iubea muzica gospel, emisiunea *The View*, să coacă prăjituri, precum şi pe Isus, iar în urma ei au rămas două fiice şi şase nepoţi iubiţi.

Corul cântă imnurile preferate ale mamei: „Take My Hand, Precious Lord" şi „I'll Fly Away". Pastorul revine apoi la pupitru. Îi cuprinde cu privirea pe enoriaşi.

— Dumnezeu e bun! strigă.

— Întotdeauna! răspunde toată lumea.

— Şi l-a chemat pe îngerul Lui acasă, în slava Sa!

După o rundă de *Amin*-uri, pastorul îi invită pe oameni, care sunt toţi mişcaţi, să se ridice şi să spună cum le-a influenţat mama vieţile. Eu le urmăresc pe câteva dintre prietenele ei, care se ridică anevoie, de parcă ar şti că peste puţin timp le va veni şi lor rândul. *A fost alături de mine când am avut cancer la sân*, spune una dintre ele. *M-a învăţat să cos un tiv. Nu pierdea niciodată la bingo.* Pentru mine este o revelaţie — eu o cunoşteam pe mama într-un fel, dar pentru ele a reprezentat altceva: le-a fost profesoară, confidentă, complice. Pe măsură ce poveştile lor alătuiesc un portret al mamei mele, oamenii plâng, se leagănă, Îl laudă pe Dumnezeu.

Adisa îmi strânge mâna şi se duce la pupitru.

— Mama mea, spune, era severă.

Oamenii râd când aud acest adevăr.

— Era severă când era vorba de maniere, de teme, de ieşit cu băieţii, de câtă piele goală aveam voie să arătăm în public. Exista un anumit raport, nu-i aşa, Ruth? Care se modifica în funcţie de anotimp, dar care îmi îngrădea stilul tot anul.

Adisa surâde slab, absorbită de sentimentele ei.

— Îmi aduc aminte că mama a pus odată pe masă, la cină, un şervet care reprezenta atitudinea mea sfidătoare şi mi-a spus: *Fetiţo, când ai să te ridici de la masă, ai să laşi asta aici.*

Bine a făcut, aud din spatele meu.

— Eu eram un copil sălbatic. Poate mai sunt încă şi acum. Iar mama ne bătea la cap cu lucruri de care altor părinţi nu părea să le pese. La vremea aceea m-am simţit nedreptăţită. Am întrebat-o ce contează, pentru planul măreţ al lui Dumnezeu, dacă eu port o fustă mini roşie, plisată, iar ea mi-a dat un răspuns pe care n-am să-l uit niciodată. *Rachel,* mi-a spus, *timpul cât mi-e dat mie să te am pe tine e un timp scurt şi preţios. Vreau să fiu sigură că nu va fi mai scurt decât mi-e sortit.* Eu eram prea tânără şi prea pornită să provoc lumea, ca să înţeleg atunci ce a vrut să-mi spună. Dar acum înţeleg. Ce n-am priceput eu la vremea respectivă a fost reversul medaliei: *Timpul cât mi-a fost mie dat să o am pe ea ca mamă a fost şi el un timp scurt şi preţios.*

Cu ochii în lacrimi, Adisa coboară de la pupitru, iar eu mă ridic de la locul meu. Ca să fiu sinceră, n-am ştiut că Adisa se pricepe să vorbească atât de frumos, dar, pe de altă parte, ea a fost întotdeauna cea mai curajoasă dintre noi două. Eu prefer să rămân în umbră. N-am vrut să vorbesc la înmormântare, dar Adisa mi-a spus că asta

aşteaptă lumea de la mine, aşa că vorbesc. *Spune o poveste*, mi-a sugerat. Urc aşadar la pupitru, îmi dreg glasul şi îmi încleştez degetele în jurul marginii de lemn, copleşită de panică.

— Vă mulţumesc, spun şi microfonul ţiuie. Mă dau un pas înapoi: Vă mulţumesc că aţi venit să vă luaţi rămas-bun de la mama. I-ar fi plăcut să ştie că ţineţi la ea şi, dacă nu aţi fi venit, ştiţi bine că v-ar dojeni din Cer pentru manierele voastre.

Ridic privirea: trebuia să fie o glumă, dar nu râde mai nimeni. Înghit în sec şi continui.

— Mama s-a pus pe ea însăşi întotdeauna pe ultimul loc. Ştiţi cu toţii că punea oricui ceva pe masă, Doamne fereşte să plece careva din casa noastră flămând. Pun rămăşag că voi toţi, la fel ca pastorul Harold, aţi gustat din plăcintele şi torturile ei premiate. Odată a pregătit un tort Pădurea Neagră pentru o competiţie organizată de biserică şi eu am insistat să o ajut. Dar eram la o vârstă la care nu puteam fi de mare ajutor. La un moment dat mi-a căzut în aluat lingura pentru măsurat şi mi-a fost atât de ruşine, încât nu am îndrăznit să-i spun, aşa că blatul a fost copt cu lingura în el. Când preşedintele juriului a tăiat tortul şi a dat peste lingură, mama şi-a dat imediat seama ce se întâmplase. Dar, în loc să mă certe, a spus juriului că e un truc al ei, ca să se înmoaie blatul. Vă amintiţi poate că în anul următor unele dintre torturile intrate în competiţie aveau în blat o lingură metalică de măsurat — ei bine, acum ştiţi de ce.

Se aud câteva chicoteli şi răsuflu uşurată, realizând abia acum că mi-am ţinut răsuflarea în tot acest timp.

— Am auzit oameni spunând că mama era mândră de premiile ei, de prăjiturile ei, dar să ştiţi că nu e adevărat.

Şi-a dat toată silinţa cu ele. Şi-a dat toată silinţa în toate. Mândria, ne spunea mama, e un păcat. Şi într-adevăr, pe mama n-am văzut-o mândră decât de un singur lucru: de noi, de sora mea şi de mine.

În timp ce rostesc aceste cuvinte, îmi amintesc expresia de pe chipul ei când i-am spus că am fost pusă sub acuzare. *Ruth*, mi-a spus mama, când m-am întors acasă de la închisoare şi ea a vrut să mă vadă cu ochii ei, ca să se asigure că sunt bine, *cum de ţi s-a întâmplat tocmai ţie aşa ceva*? Am ştiut la ce se referă. Eu eram copilul ei de aur. Eu ieşisem din cerc. Eu realizasem ceva. Eu spărsesem cu capul tavanul de care se lovise ea toată viaţa.

— Era atât de mândră de mine, repet, însă cuvintele sunt vâscoase, sunt nişte baloane care se sparg la atingerea cu aerul, lăsând în urma lor un iz slab de dezamăgire.

E în regulă, scumpo, aud din mulţime. Şi: *Mm-hmm, eşti okay*.

Mama nu a spus-o niciodată, dar oare mai *era* mândră de mine? Îi era suficient că eram fiica ei? Sau faptul că eram judecată pentru o crimă pe care nu o comisesem era ca una dintre acele pete, pe care se străduia ea atâta să le scoată? Discursul meu nu s-a încheiat, dar restul s-a şters. Cuvintele de pe bileţelul meu ar putea fi la fel de bine nişte hieroglife. Mă holbez la ele, dar nimic nu mai are vreun sens. Nu-mi pot imagina o lume în care să mă aflu câţiva ani la închisoare. Nu-mi pot imagina o lume în care să nu se mai afle mama.

Apoi îmi amintesc ce mi-a spus mama odată, în seara când am rămas peste noapte la Christina, împreună cu prietenele ei. *Când vei fi pregătită să vii la noi, noi te vom aştepta*. În momentul acesta simt o altă prezenţă, una pe care n-am mai simţit-o niciodată. Sau poate n-am băgat-o

în seamă niciodată. E trainică precum un zid și caldă la atingere. E o comunitate de oameni care îmi cunosc numele, chiar dacă eu nu mi le amintesc întotdeauna pe ale lor. E o parohie care nu a încetat să se roage pentru mine, chiar după ce eu mi-am luat zborul din cuib. Sunt prieteni pe care nu am știut că-i am, care au amintiri despre mine, pe care eu le-am împins într-un ungher atât de îndepărtat al minții mele, încât le-am uitat.

Aud gâlgâitul fântânii arteziene din spatele meu și mă gândesc la apa care se înalță de la locul ei de proveniență, sub formă de vapori, care cochetează apoi cu ideea de a fi un nor și revine pe pământ sub formă de ploaie. Asta se cheamă cădere? Sau întoarcere acasă?

Habar nu am cât stau acolo și plâng. Adisa vine la mine, cu șalul ei negru desfășurat ca aripile întinse ale unui bâtlan. Mă înfășoară în penajul unei iubiri necondiționate. Mă sprijină să cobor de acolo.

După aceea corul cântă „Soon and Very Soon", în timp ce sicriul este purtat afară din biserică, iar noi mergem în urma lui; după ceremonia de la mormânt, când pastorul ne vorbește iarăși, ne adunăm în apartamentul mic al mamei — locul în care am crescut eu. Doamnele de la biserică și-au făcut datoria; pe fețe de masă roz și drăguțe au aranjat niște castroane uriașe cu salată de cartofi, cu salată de varză, precum și platouri cu pui fript. Pe aproape toate suprafețele orizontale se află flori de mătase și cineva s-a gândit să aducă niște scaune pliante, deși nu prea avem toți loc să ne așezăm.

Eu mă refugiez în bucătărie. Cuprind cu privirea platourile pe care se înalță grămezi de brownies și bucăți de prăjitură cu lămâie și mă îndrept după aceea către

policioara cu cărţi, de deasupra chiuvetei. Acolo se află un caiet negru cu alb, pe care-l deschid, iar vederea scrisului mamei, cu suişurile şi coborâşurile lui abrupte, îmi înmoaie genunchii. *Plăcintă cu cartofi dulci*, citesc. *Vis de cocos. Prăjitura cu ciocolată care cucereşte inima unui bărbat.* Zâmbesc când văd această reţetă — e prăjitura pe care i-am pregătit-o lui Wesley, după care el m-a cerut în căsătorie, la care mama s-a mulţumit să comenteze: *Ţi-am zis eu.*

— Ruth, aud şi, când mă întorc, le văd pe Kennedy şi pe femeia albă care o însoţeşte stând în bucătăria mamei, stinghere şi nelalocul lor.

Undeva în adâncul conştiinţei îmi regăsesc bunele maniere.

— Vă mulţumesc că aţi venit. Vă apreciez foarte mult gestul.

Kennedy face un pas spre mine.

— Vreau să ţi-o prezint pe mama mea. Ava.

Femeia mai în vârstă îmi întinde mâna în acea manieră sudică, de parcă mi-ar înmâna un peşte inert, atingându-şi doar vârfurile degetelor de vârfurile degetelor mele.

— Sincere condoleanţe. A fost o slujbă foarte frumoasă.

Dau aprobator din cap. Adică ce aş putea spune?

— Cum te descurci? mă întreabă Kennedy.

— Mă tot gândesc că mama o să-mi zică imediat să mă duc să-i spun pastorului Harold să-şi pună o farfuriuţă sub ceaşcă, pe măsuţa ei bună de cafea.

Nu am cuvinte să-i spun cum mă simt de fapt, când o văd pe ea în compania mamei ei, ştiind că eu nu mai am această posibilitate. Că mă simt ca un balon pe care l-a scăpat cineva de sfoară.

Kennedy se uită la caietul deschis din mâinile mele.

— Ce-i asta?

— Un caiet cu rețete. E doar pe jumătate scris. Mama mi-a tot promis că o să-mi noteze cele mai bune rețete ale ei, dar era mereu ocupată să gătească pentru alții. Aud amărăciunea din glasul meu: Și-a irosit *viața*, muncind ca o sclavă pentru alții. A lustruit argintărie și a gătit trei mese pe zi și a frecat toalete, de avea mereu pielea jupuită. A îngrijit copilul altcuiva.

Mi se frânge glasul. Îmi pier cuvintele de pe buze.

Mama lui Kennedy, Ava, caută ceva în poșetă.

— Eu am rugat-o pe Kennedy să-mi dea voie să o însoțesc astăzi aici, spune. Nu am cunoscut-o pe mama dumneavoastră, dar am cunoscut pe cineva care era ca ea. Cineva la care am ținut foarte mult.

Îmi întinde o fotografie veche, una cu marginile decupate în zigzag. Înfățișează o femeie Neagră, în uniformă de menajeră, ținând în brațe o fetiță. Fetița are părul deschis la culoare, ca zăpada, iar mâna ei, lipită de obrazul dădacei, contrastează izbitor cu culoarea întunecată a acesteia. Ce le leagă pe ele e mai mult decât îndeplinirea unei datorii. E mândrie. E iubire.

— Eu nu am cunoscut-o pe mama dumneavoastră. Dar să știți, Ruth, că nu și-a irosit viața.

Lacrimi îmi inundă ochii. Îi înapoiez Avei fotografia, iar Kennedy mă strânge în brațe. Spre deosebire de rigiditatea cu care îmi amintesc că m-au mai îmbrățișat și alte femei albe, ca, de exemplu, doamna Mina sau directoarea liceului meu, în îmbrățișarea lui Kennedy nu simt obligație, infatuare, falsitate.

Îmi dă drumul și stăm câteva clipe așa, față în față.

— Îmi pare rău pentru pierderea pe care ai suferit-o, spune Kennedy și între noi licărește ceva — promisiunea, speranța că nu va rosti aceste cuvinte și la proces.

Kennedy

Darul pe care mi-l face Micah cu ocazia aniversării a șase ani de căsătorie este o gastroenterită.

A început săptămâna trecută, cu Violet, ca majoritatea bolilor transmisibile care apar în familia noastră. Pe urmă s-a pornit Micah să vomite. Eu mi-am spus că nu am timp să mă îmbolnăvesc și mi-am imaginat că sunt în siguranță, până când am sărit în miez de noapte din pat, scăldată în sudoare, și m-am repezit la baie.

Mă trezesc pe jos, cu obrazul lipit de gresie și cu Micah deasupra mea.

— Nu te uita așa la mine, îi spun. Mândru foc că tu ai trecut deja prin asta.

— O să fie mai bine, mă asigură Micah.

Gem.

— Splendid!

— Am vrut să-ți aduc micul dejun la pat, dar m-am gândit că o limonadă cu ghimbir ar fi mai nimerită.

— Ești un scump.

Mă căznesc să mă ridic în capul oaselor. Baia se învârte cu mine.

— Ho-ho! Ia-o mai ușor.

Micah se lasă pe vine și mă ajută să mă ridic în picioare. Pe urmă mă ia în brațe și mă cară în dormitor.

— În alte circumstanțe, spun, ar fi foarte romantic.

Micah râde.

— Îmi rămâi datoare.

— Îmi dau toată silința să nu vomit pe tine.

— Nu am cuvinte să-ți spun cât de mult apreciez asta, spune cu un ton serios și își încrucișează apoi brațele. Vrei să ne certăm acum asupra faptului că n-o să te duci la serviciu? Ori vrei să-ți bei întâi limonada?

— Folosești împotriva mea propria mea tactică. Întrebări de genul ori-ori îi pun lui Violet.

— Păi, vezi! Și *tu*, care credeai că nu sunt niciodată atent.

— Mă duc la serviciu, spun și dau să mă ridic, dar îmi pierd cunoștința.

Când îmi revin o clipă mai târziu, fața lui Micah e la câțiva centimetri de a mea.

— Nu mă duc la serviciu, șoptesc.

— Ăsta era răspunsul corect. Am sunat-o deja pe Ava. O să vină ea să facă pe asistenta medicală.

Gem.

— Nu poți să mă ucizi mai bine? Nu cred că mă descurc cu maică-mea. Ea crede că totul se rezolvă cu o dușcă de bourbon.

— Lasă că încui eu dulăpiorul cu băuturi. Mai ai nevoie de ceva?

— Servieta? îl rog.

Micah știe că ar fi mai bine să nu-mi refuze și această rugăminte. Când coboară după servietă, eu mă ridic în șezut și mă sprijin de perne. Am prea multe de făcut ca să *nu* lucrez, dar corpul meu nu prea vrea să coopereze.

Aţipesc în cele câteva minute câte îi trebuie lui pentru a reveni în dormitor. Încearcă să pună servieta pe podea cât mai silenţios cu putinţă, ca să nu mă deranjeze, dar eu mă întind după ea, supraestimându-mi însă puterea. Conţinutul genţii de piele se împrăştie pe pat şi pe jos, iar Micah se apleacă să ridice hârtiile.

— Ia te uită! spune ţinând în mână o coală. Ce faci tu cu rezultatele unor analize de laborator?

Coala e şifonată, pentru că a alunecat printre alte hârtii şi a rămas pe fundul genţii, turtită. Trebuie să mijesc ochii, ca să pot vedea clar diagramele. Sunt rezultatele screeningului neonatal, pe care le-am solicitat spitalului Mercy-West Haven, cele care lipsiseră din fişa lui Davis Bauer. Le-am primit săptămâna aceasta, dar abia dacă am aruncat o privire peste ele, fiindcă nu mă pricep la chimie şi mă gândisem că am să i le arăt lui Ruth la un moment dat, după înmormântarea mamei ei.

— E un test de rutină, zic.

— Se pare că nu, replică Micah. Sunt nişte anomalii hematologice.

Îi smulg coala din mână.

— De unde ştii?

— Pentru că, zice Micah şi îmi arată scrisoarea însoţitoare, pe care nici nu m-am obosit să o citesc, scrie aici: *anomalii hematologice.*

Citesc pe diagonală scrisoarea însoţitoare, adresată doamnei dr. Marlise Atkins.

— Se poate să fi fost fatale?

— Habar n-am.

— Dar eşti medic.

— Eu lucrez cu ochi, nu cu enzime.

Ridic privirea spre Micah.

— Ce cadou mi-ai luat de aniversare?

— Voiam să te invit în oraş la un restaurant, mărturiseşte Micah.

— Ei, bine, îi propun, ce-ar fi să mă duci în schimb la un neonatolog?

Când spunem că, în America, fiecare cetăţean are dreptul să fie judecat de un juriu format din semeni de-ai săi, nu spunem tot adevărul. Juraţii nu sunt aleşi la întâmplare — cum s-ar putea crede —, ci sunt selectaţi atent de către avocaţii apărării şi procurori, pentru a evita extremele — adică persoanele care vor vota cel mai probabil împotriva intereselor clienţilor noştri. Îi eliminăm pe cei care cred că o persoană este vinovată până la demonstrarea nevinovăţiei sale sau care ne spun că văd oameni morţi sau care poartă pică sistemului judiciar, fiindcă au fost şi ei cândva arestaţi. Dar îi selectăm şi în funcţie de cazul respectiv. Dacă am un client acuzat de sustragere de la serviciul militar, încerc să-i exclud pe juraţii care sunt mândri că şi-au făcut stagiul militar. Dacă am un client dependent de droguri, nu vreau un jurat care a pierdut pe cineva din familie din cauza unei supradoze. Toată lumea are prejudecăţi. Sarcina mea este să mă asigur că acestea vor fi în favoarea persoanei pe care o reprezint.

Prin urmare, deşi nu voi aduce în discuţie subiectul rasei în timpul procesului — după cum îi explic de luni de zile lui Ruth —, am să mă îngrijesc să-i sporesc şansele încă înainte de începerea procesului.

Din acest motiv mă duc aţă în biroul şefului meu, înainte de a începe examinarea juraţilor, şi îi spun că m-am înşelat.

— Mă simt totuşi puţin copleşită, îi spun lui Harry. Mă gândeam că aş avea totuşi nevoie de un asistent.

Harry scoate o acadea dintr-un borcan pe care-l ţine mereu pe birou.

— Ed are un caz de bebeluş scuturat, la care începe procesul săptămâna asta.

— Nu mă referem la Ed. Mă gândeam la Howard.

— Howard. Se uită la mine uimit: Puştiul care încă-şi mai aduce prânzul într-o cutie de plastic?

E adevărat că Howard e un proaspăt absolvent de drept şi că deocamdată, în cele câteva luni de când lucrează la noi, nu a avut de-a face decât cu delicte minore — violenţă domestică şi câteva cazuri de tulburare a liniştii publice. Îi ofer lui Harry cel mai fermecător surâs al meu.

— Mda. Dar ştii, îmi trebuie doar o mână de ajutor. Un băiat bun la toate. Şi între timp nu-i strică nici lui să acumuleze nişte experienţă procesuală.

Harry scoate acadeaua din ambalaj şi şi-o vâră în gură.

— Fă cum vrei, spune cu dinţii încleştaţi pe beţigaşul de plastic.

Cu binecuvântarea lui — dacă pot să-i zic aşa — mă întorc la biroul meu şi scot capul peste paravanul care mă desparte de Howard.

— Fii atent, zic. Ai să mă asişti în cazul Jefferson. Săptămâna asta examinăm juraţii.

Howard înalţă privirea.

— Stai puţin. Ce? Pe bune?

E o chestie senzaţională pentru un începător care încă mai face munca de jos în biroul nostru.

— Plecăm, îl anunț și îmi înșfac haina, convinsă fiind că o să mă urmeze.

Îmi trebuie într-adevăr o mână de ajutor.

Și e mai bine să fie o mână neagră.

Cu Howard lângă mine, străbat coridoarele tribunalului.

— Nu te adresezi judecătorului decât dacă îți spun eu, îl instruiesc. Nu-ți arăți sentimentele, indiferent cât teatru face Odette Lawton — așa fac procurorii, ca să aibă sentimentul că sunt Gregory Peck în *Să ucizi o pasăre cântătoare*.

— Cine?

— Doamne! Las-o baltă! Mă uit la el: Câți ani ai, de fapt?

— Douăzeci și patru.

— Am pulovere mai vechi decât tine, mormăi. Am să-ți dau dosarul, să-l citești diseară. După-masă am nevoie de tine să faci niște cercetare de teren.

— Cercetare de teren?

— Da. Ai mașină, da?

Dă din cap.

— Și după aceea, când îi aducem pe jurați înăuntru, tu vei fi camera mea umană de supraveghere. Vei înregistra toate zvâcnirile de pe fețele potențialilor jurați, toate comentariile cu care reacționează la întrebările mele, ca să ne facem o imagine și să ne putem da seama care dintre candidați o să ne-o tragă. Nu contează cine este *în* juriu... contează cine *nu* este. Ai vreo întrebare?

Howard șovăie.

— E adevărat că i-ai propus cândva judecătorului Thunder să-ți facă felație?

Mă opresc din mers, îmi pun mâinile în şolduri şi îl înfrunt cu privirea.

— Încă n-ai aflat cum se curăţă maşina de cafea, dar ai aflat chestia *asta*?

Howard îşi împinge ochelarii pe nas.

— Invoc al Cincilea Amendament[42].

— Mă rog, indiferent ce ai aflat tu, să ştii că a fost scos din context şi indus de prednison. Şi acum taci din gură şi străduieşte-te să pari mai în vârstă decât cinci ani, pentru numele lui Dumnezeu!

Deschid uşa de la biroul judecătorului Thunder, unde îl găsim pe acesta aşezat la masa lui de scris, cu procurorul deja de faţă.

— Onorată Instanţă. Bună ziua!

Judecătorul se uită la Howard.

— Domnul cine este?

— Asistentul meu, răspund.

Odette îşi încrucişează braţele.

— Asta de când?

— Cam de o jumătate de oră.

Îl fixăm toţi trei cu privirea pe Howard, aşteptând să se prezinte. El se uită la mine, cu buzele strânse. *Nu te adresezi judecătorului decât dacă îţi spun eu.*

— Vorbeşte, murmur.

Howard întinde mâna.

— Howard Moore. E o onoare pentru mine... ă... Onorată Instanţă.

Îmi dau ochii peste cap.

---

[42] Se referă la al Cincilea Amendament al Constituţiei Statelor Unite ale Americii, mai precis la dreptul unui martor într-un proces penal de a refuza să răspundă la întrebări care l-ar putea incrimina.

Judecătorul Thunder scoate la iveală un maldăr de chestionare, care au fost completate de persoanele chemate să facă parte din juriu. Conțin o mulțime de informații practice, ca, de exemplu, unde locuiește și lucrează respondentul. Dar mai conțin și întrebări țintite: *Aveți vreo problemă cu prezumția de nevinovăție? Dacă un inculpat refuză să depună mărturie, presupuneți că are ceva de ascuns? Înțelegeți că inculpatul are dreptul constituțional de a nu spune nimic? Dacă Statul dovedește vinovăția unui inculpat dincolo de orice îndoială rezonabilă, ați avea vreo rezervă de ordin moral în a-l condamna pe inculpat?*

Împarte teancul în două.

— Doamnă Lawton, dumneavoastră le luați pe acestea timp de patru ore, iar dumneavoastră, doamnă McQuarrie, pe acestea. Ne reîntâlnim la ora unu, facem schimb de chestionare și în două zile începem examinarea juraților.

În drum spre biroul nostru, îi explic lui Howard ce căutăm.

— Jurații pe care se poate baza apărarea sunt femeile mai vârstnice. Ele au cea mai multă empatie, cea mai multă experiență, nu se grăbesc să judece și nu le plac deloc tinerii netrebnici de teapa lui Turk Bauer. Și ai grijă la mileniali.

— De ce? întreabă Howard surprins. Nu e mai puțin probabil ca tinerii să fie rasiști?

— Ca Turk? îi atrag atenția. Milenialii sunt generația *eu*. Li se pare că totul se învârte în jurul lor și iau decizii bazate pe ceea ce se întâmplă în viețile lor și cum vor afecta aceste decizii viețile lor. Cu alte cuvinte, milenialii sunt mine de egocentrism.

— Am înțeles.

— În mod ideal, vrem un jurat cu un înalt statut social, pentru că genul acesta de oameni are, de regulă, capacitatea de a-i influenţa pe ceilalţi juraţi la deliberări.

— Deci căutăm un inorog, spune Howard. Un bărbat alb, heterosexual, supersensibil, conştient de aspectele rasiale.

— Poate fi homosexual, îi răspund cu seriozitate. Homosexuali, evrei, femei — orice îi poate ajuta să se identifice cu discriminarea în orice formă va constitui un avantaj pentru Ruth.

— Dar nu ştim nimic despre candidaţii ăştia. Cum putem deveni peste noapte clarvăzători?

— Nu devenim clarvăzători. Ne transformăm în detectivi, îi spun. Tu iei jumătate dintre chestionare şi te duci la adresele menţionate în ele. Încerci să afli tot ce poţi. Sunt credincioşi? Sunt bogaţi? Săraci? Şi-au înfipt în gazonul din faţa casei pancarte de campanie politică? Trăiesc mai bine decât le-ar permite serviciul pe care-l au? Au în curtea din faţa casei un suport pentru drapel?

— Dar ce contează *asta?*

— De foarte multe ori e vorba despre persoane extrem de conservatoare, îi explic.

— Tu unde te duci? mă întreabă.

— Să fac acelaşi lucru ca tine.

Privesc în urma lui Howard, care introduce din mers prima adresă în GPS-ul telefonului său. Pe urmă bat coridoarele biroului nostru şi îi întreb pe ceilalţi apărători publici dacă i-au avut pe vreunii dintre oamenii aceştia în juriile lor — foarte mulţi juraţi sunt reciclaţi. Ed e pe picior de plecare către tribunal, dar mai aruncă totuşi o privire peste teancul de chestionare.

— Mi-l amintesc pe tipul ăsta, spune, scoțând din teanc un chestionar. L-am avut luni în juriu — un caz de furt de valoare mare. A ridicat mâna în timpul pledoariei mele introductive și a întrebat dacă am o carte de vizită.

— Faci mișto de mine?

— Din păcate, nu, spune Ed. Baftă, copilă!

Introduc o adresă în GPS și, zece minute mai târziu, cutreier cu mașina Newhallville. Blochez portierele, pentru orice eventualitate. Presidential Gardens, blocul de locuințe aflat între bulevardele Shelton și Dixwell, are locuitori cu venituri mici, un sfert din ei trăind sub limita sărăciei, iar pe străzile dimprejur se desfășoară un trafic înfloritor de droguri. Nevaeh Jones locuiește undeva în această clădire. Stau și mă uit la un băiețel, care iese în grabă dintr-o scară, fără geacă pe el, și începe să alerge când îl ia frigul. Se șterge din mers cu mâneca la nas.

Oare ce ar crede despre Ruth o femeie care locuiește aici? Ar crede că e nedreptățită? Sau ar vedea diferențele socioeconomice și i-ar purta pică?

E dificil. În cazul lui Ruth s-ar putea ca juratul ideal să nu fie o persoană de aceeași culoare cu ea.

Pun un semn de întrebare în capul chestionarului — va trebui să mă mai gândesc la asta. Ies din cartier conducând fără viteză și, abia când văd niște copii care se joacă afară, trag pe dreapta și îl apelez pe Howard.

— Na? îl întreb. Cum merge?

— Ăă, zice. M-am cam blocat.

— Unde?

— În East Shore.

— Care-i problema?

— E o comunitate închisă. Zidul e scund şi m-aş putea uita peste el, dar ar trebui să mă dau jos din maşină, spune Howard.

— Păi, atunci dă-te jos.

— Nu pot. Pentru că, ştii, când eram la colegiu, mi-am făcut eu aşa un fel de regulă — să nu mă dau jos din maşină până nu văd o persoană de culoare, vie şi veselă.

Îl aud cum elimină aerul din plămâni.

— Aştept aici de trei sferturi de oră, dar în partea asta din New Haven nu sunt decât albi.

Nu e neapărat un lucru rău pentru Ruth.

— Nu poţi să arunci măcar o singură privire peste zid? Doar cât să te asiguri că nu are în faţa casei o pancartă de susţinere a lui Trump?

— Kennedy, peste tot sunt indicatoare care zic că zona e supravegheată de patrule de locatari. Tu ce crezi că se întâmplă dacă văd un negru care se chiorăşte peste zid?

— Ah, zic stânjenită, am priceput.

Mă uit pe geam şi văd trei copii care sar în nişte grămezi de frunze uscate; mă gândesc la băieţelul pe care l-am văzut tulind-o din Presidential Gardens. Săptămâna trecută Ed mi-a spus că a apărat un băiat de doisprezece ani, implicat într-un schimb de focuri între bande, împreună cu alţi doi băieţi de şaptesprezece ani, şi că procuratura ţine morţiş ca toţi trei să fie judecaţi ca adulţi.

— Mai dă-mi o oră şi hai după aceea în East End, Theodore Street 500. Şi ştii ceva, Howard? Când ajungi acolo, să nu-ţi fie teamă să te dai jos din maşină, spun. Acolo locuiesc eu.

***

Pun pe biroul meu de acasă punga cu mâncare chinezească la pachet.

— Am bunătăți, spun și scot din pungă tăițeii Lo Mein, pe care-i revendic.

— Și eu, zice Howard și arată către un teanc de foi pe care le-a scos la imprimantă.

E ora zece seara și ne-am instalat tabăra la mine acasă. L-am lăsat pe Howard toată după-amiaza aici, să facă muncă de cercetare, în timp ce Odette și cu mine am făcut schimb de chestionare. M-am luptat câteva ore bune cu traficul, am încercat să mai evaluez câțiva juraţi după zonele în care locuiesc și am scanat listele de reclamanți și acuzați de la tribunal, pentru a verifica dacă nu cumva a fost vreodată urmărit penal vreunul dintre potențialii juraţi sau vreuna dintre rudele lor.

— Am găsit trei tipi acuzați de violență domestică, o femeie a cărei mamă a fost condamnată pentru incendiere și o bătrânică foarte drăguță, cu un nepot al cărui laborator de crystal meth a fost descoperit anul trecut, mă înștiințează Howard.

Monitorul aruncă lumini verzi în jurul feței lui Howard, care scanează pagina.

— Okay, spune și deschide un recipient de plastic, din care începe să soarbă supă, fără să se folosească de lingură. Doamne, ce foame mi-era! Deci uite cum stăm: De pe Facebook poți să afli o grămadă de chestii folositoare, dar depinde de setările de confidențialitate.

— Ai încercat LinkedIn?

— Mda, spune. E o mină de aur.

Îmi face un semn către podea, unde a înșirat chestionarele și a prins cu agrafe de ele foile scoase la imprimantă.

— Îl vezi pe tipul ăsta? Îl iubim, spune Howard. Predă dreptate socială la Yale. Şi pe deasupra, mama lui e asistentă medicală. Eu ridic palma, Howard mi-o loveşte cu palma lui: Tipa asta e pe locul doi în topul preferinţelor mele.

Îmi întinde chestionarul. Candace White. Are patruzeci şi opt de ani, e afro-americană, bibliotecară, are trei copii. Arată ca o persoană care nu ar decide doar în favoarea lui Ruth, ci s-ar putea chiar împrieteni cu ea.

Emisiunea ei TV preferată este *Wallace Mercy*.

N-oi fi vrând eu ca reverendul Mercy să-şi vâre coada în cazul lui Ruth, dar telespectatorii lui vor fi în mod cert înţelegători cu clienta mea.

Howard continuă să-mi enumere descoperirile sale.

— Am trei oameni de la Uniunea Americană pentru Drepturi Civile. Iar fata asta a scris pe blogul ei despre Eric Garner. O serie intitulată *Şi eu simt că mă sufoc.*[43]

— Frumos.

— De cealaltă parte a spectrului, continuă Howard, îl avem pe acest domn drăguţ, care e diaconul bisericii sale şi, în acelaşi timp, un susţinător al lui Rand Paul[44] şi un adept al revocării legii drepturilor civile.

Îi iau chestionarul din mână şi marchez numele din capul paginii cu un X roşu.

— Două persoane care au postat ceva despre reducerea fondurilor alocate pentru asistenţa socială, spune Howard. Nu prea ştiu ce vrei să faci cu astea.

---

[43] Eric Garner (1970–2014) a fost un newyorkez afro-american, care suferea de astm şi a murit sufocat în timp ce era arestat.

[44] Politician republican conservator, susţinător al mişcării Tea Party.

— Pune-le în teancul din mijloc, răspund.

— Fata asta și-a actualizat statutul acum trei ore: *Doamne Sfinte un chinezoi mi-a lovit mașina*!

Îi așez chestionarul peste cel al susținătorului lui Rand Paul, iar deasupra îl pun pe cel al unui tip care îl are pe Glenn Beck[45] ca poză de profil pe Twitter. Mai avem doi candidați, pe care Howard i-a exclus pentru că au dat like pe Facebook unor pagini pentru Skullhead și Day of the Sword.

— E ceva legat de *Game of Thrones*? întreb mirată.

— Sunt trupe white power, îmi spune Howard și sunt destul de sigură că roșește. Am descoperit și o trupă care se cheamă Vaginal Jesus. Dar nu o ascultă niciunul dintre potențialii noștri jurați.

— Măcar cu atât să ne mulțumim. Ce e teancul ăsta mare din mijloc?

— Indecise, îmi explică Howard. Am câteva fotografii ale unora care fac cu degetele semne care sugerează un pistol, câțiva fumători de iarbă, un cretin care s-a filmat în timp ce-și injecta heroină și treizeci de selfie-uri cu tipi beți morți.

— Nu tresalți de bucurie, știind că punem în mâinile unor astfel de oameni sistemul nostru judiciar?

Glumesc, dar Howard mă privește grav.

— Ca să fiu sincer, ziua de azi a fost cam șocantă. Vreau să zic că habar n-aveam cum trăiesc unii și ce fac când cred că nu-i vede nimeni.

Se uită la fotografia unei femei care ține în mâna ridicată un pahar de plastic roșu:

— Sau când îi *vede* careva.

---

[45] Moderator radio și TV, comentator politic conservator și controversat.

Îmi înfig beţişorul într-un colţunaş Peking.

— Când vezi părţile sordide ale Americii, spun, îţi vine să trăieşti în Canada.

— A, da, uită-te la asta, spune Howard şi arată către monitorul computerului. Faci ce crezi.

Se întinde peste mine şi îşi ia şi el un colţunaş.

Mă uit cu fruntea încreţită la un nume de pe Twitter: *@WhiteMight.*

— Care dintre juraţi e?

— Nu e un jurat, spune Howard. Şi sunt destul de sigur că Miles Standup e un nume fals.

Dă clic dublu pe poza de profil: înfăţişează un nou-născut.

— Unde am mai văzut eu poza asta...?

— E poza lui Davis Bauer, cea pe care o ţineau unii ridicată în faţa tribunalului, înainte de trimiterea în judecată a lui Ruth. Am comparat cu filmările TV. Cred că e contul lui Turk Bauer.

— Internetul e un lucru splendid. Îl privesc pe Howard cu mândrie: Bravo!

Se uită şi el la mine, cu speranţă în privire, peste marginea albă a recipientului de carton.

— Deci am terminat pe ziua de azi?

— Vai, Howard, spun râzând. Abia am început.

A doua zi dimineaţă, mă întâlnesc cu Odette într-un local, pentru a compara numerele celor pe care vrea ea să-i respingă dintre potenţialii juraţi cu numerele celor aleşi de mine. În rarele ocazii când numerele noastre coincid (bărbatul de douăzeci şi cinci de ani care tocmai a fost externat de la psihiatrie, bărbatul care a fost arestat săptămâna trecută), convenim să renunţăm la ei.

Nu o cunosc pe Odette foarte bine. E o tipă dură, care își vede de treabă. La conferințele juridice, când toată lumea se îmbată și face karaoke, ea este cea care șade într-un colț, bea apă minerală cu lămâie și își întipărește în minte lucruri pe care le poate folosi ulterior împotriva noastră. Întotdeauna m-am gândit că se ține cam bățoasă. Dar acum stau și mă întreb: când se duce la cumpărături, i se cere și ei, ca lui Ruth, să arate bonul la ieșirea din magazin? Li-l dă fără să spună un cuvânt? Sau își iese din sărite și le zice că ea este cea care îi aduce în fața instanței pe hoții din magazine?

Așa că mă decid să-i ofer o ramură de măslin și spun cu un surâs:

— Va fi un proces serios, nu glumă.

Odette își îndeasă în servietă dosarul cu chestionare.

— Toate procesele sunt serioase.

— Dar *ăsta*... vreau să zic...

Mă poticnesc, în încercarea de a găsi cuvintele potrivite.

Odette îmi susține privirea. Ochii ei sunt două bucăți de cremene.

— Interesul meu față de acest caz este identic cu interesul tău. Mi-a revenit mie urmărirea penală, pentru că toți ceilalți colegi ai mei sunt suprasolicitați și lucrează la limita capacității lor, așa că dosarul a aterizat pe biroul meu. Și mie nu-mi pasă dacă clienta ta e neagră, albă sau cu picățele. Omorul este remarcabil de monocromatic. Și acestea fiind zise, se ridică de la masă: Ne vedem mâine, spune Odette și pleacă.

— Mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu tine, mormăi.

În clipa aceea, dă buzna în local Howard. Ochelarii îi stau câș pe nas, cămașa i-a ieșit din pantaloni, iar Howard arată ca și cum ar fi băut deja vreo zece cafele.

— Am făcut nişte investigaţii, începe să spună şi se aşază pe scaunul eliberat cu o clipă înainte de Odette.

— Când? Sub duş?

Ştiu exact până la ce oră am lucrat azi-noapte, aşa că prea mult timp liber nu se poate să fi avut.

— Fii atentă: în 1991 şi 1992, Nayda Terkildsen de la Stony Brook University a realizat un studiu despre cum îi evaluează alegătorii albi pe politicienii negri care îşi depun candidatura şi cum le influenţează prejudecăţile evaluarea şi cum se schimbă situaţia la cei care încearcă în mod activ să *nu* se lase călăuziţi de prejudecăţi...

— În primul rând, îl întrerup, nu vom avea o strategie de apărare bazată pe rasă, ci una bazată pe ştiinţă. În al doilea rând, Ruth nu candidează.

— Da, dar studiul ăsta conţine nişte implicaţii care cred că ne spun o grămadă de lucruri despre potenţialii noştri juraţi, spune Howard. Lasă-mă să termin, okay? Deci Terkildsen a luat un eşantion de trei sute cincizeci de persoane albe, alese la întâmplare din grupul persoanelor eligibile pentru funcţia de jurat din comitatul Jefferson. A întocmit trei dosare ale unui fals candidat pentru funcţia de guvernator, care conţineau aceleaşi date biografice, acelaşi curriculum vitae, acelaşi program politic. Singura diferenţă era fotografia: Într-un dosar candidatul era alb, în vreme ce în celelalte dosare fotografia fusese prelucrată astfel încât bărbatul să fie negru, dar o dată avea pielea mai deschisă la culoare şi o dată mai închisă. Alegătorilor li s-a cerut să spună dacă au prejudecăţi rasiale şi dacă sunt în general conştienţi de prejudecăţile lor rasiale.

Îi fac semn cu mâna să se grăbească.

— Politicianul alb a obţinut cele mai multe reacţii pozitive, spune Howard.

— Ce surpriză!

— Da, dar nu asta e partea interesantă. Odată cu creșterea numărului de alegători cu prejudecăți, ratingul bărbatului negru cu pielea mai deschisă la culoare a scăzut mai rapid decât cel al bărbatului negru cu pielea mai închisă la culoare. Dar când alegătorii cu prejudecăți au fost împărțiți în cei care erau conștienți că sunt rasiști și cei care, în general, nu erau conștienți, situația s-a schimbat. Cei cărora nu le păsa dacă sunt considerați rasiști au fost mai duri cu bărbatul cu pielea mai închisă la culoare decât cu cel cu pielea mai deschisă la culoare. În schimb, alegătorii îngrijorați de ce ar putea crede lumea despre ei știind că sunt rasiști l-au apreciat mai bine pe bărbatul cu pielea mai închisă la culoare decât pe cel cu pielea mai deschisă la culoare. Ai înțeles, da? Dacă o persoană albă își dă toată silința să *nu* pară rasistă, își va supracompensa prejudecățile, reprimându-și adevăratele sentimente față de persoanele cu pielea mai închisă la culoare.

Mă uit fix la el.

— De ce-mi spui toate astea?

— Pentru că Ruth *este* neagră. Pielea ei are o nuanță mai deschisă, dar este neagră. Și tu nu te poți baza sută la sută pe potențialii jurați albi, care îți spun că nu au prejudecăți. E posibil să fie implicit mult mai rasiști decât arată în exterior și astfel devin imprevizibili pentru juriu.

Îmi fixez privirea asupra tăbliei mesei. Odette se înșală. Omorul nu este monocromatic. Știm asta din biografiile atâtor persoane de culoare, care ajung de la școală direct la închisoare. Există nenumărate motive pentru care este atât de dificil să ieși din acest cerc — și unul dintre ele este că jurații albi vin la proces cu prejudecăți. Este

mult mai probabil să fie mai îngăduitori cu un inculpat care arată ca ei decât cu unul care arată altfel.

— Okay, îi spun lui Howard. Care-i planul tău?

Seara, când mă vâr în pat, Micah doarme deja. Dar o clipă mai târziu se întinde după mine şi mă cuprinde cu braţul.

— Nu, spun. Sunt prea obosită pentru orice altceva.

— Nici măcar să-mi mulţumeşti? întreabă.

Mă întorc cu faţa spre el.

— Pentru ce?

— Pentru că, zice, ţi-am găsit un neonatolog.

Mă ridic imediat în capul oaselor.

— Şi?

— Şi mergem la el în weekend. E un tip pe care-l ştiu din facultate.

— Ce i-ai spus?

— Că nebuna de nevastă-mea, care e avocată, nu mai vrea să se culce cu mine până când nu-i găsesc un expert în domeniu.

Mă pufneşte râsul şi îi cuprind lui Micah faţa cu palmele şi îl sărut lung şi fără grabă.

— Ca să vezi, zic. Parcă mi-am recăpătat puterile.

Dintr-o singură mişcare bruscă, Micah mă apucă şi mă răsuceşte, astfel încât mă trezesc sub el. Zâmbetul lui sclipeşte în lumina lunii.

— Dacă faci asta pentru un neonatolog, murmură, ce mi-ai da dacă ţi-aş spune că ţi-am găsit pe cineva şi mai acătării. De pildă, un parazitolog? Sau un leprolog?

— Mă răsfeţi, spun şi îl lipesc de mine.

***

Mă întâlnesc cu Ruth la intrarea din spate a tribunalului, pentru eventualitatea că Wallace Mercy a decis că selecția juriului merită timpul și energia lui. Ruth a îmbrăcat un taior de culoarea prunei, pe care l-am cumpărat împreună săptămâna trecută la T.J.Maxx, și o bluză albă, scrobită. Și-a pieptănat părul peste cap și și l-a prins într-un coc la ceafă. Arată din cap până-n picioare ca o femeie de carieră și, dacă n-aș cunoaște-o, aș zice că se află la tribunal pentru că e avocată, dacă nu i-ar tremura genunchii în asemenea hal, încât se lovesc mereu unul de altul.

O apuc de braț.

— Relaxează-te. Pe bune, nu merită să fii așa de emoționată.

Se uită la mine.

— A devenit brusc... atât de real.

I-o prezint lui Howard și, când își strâng mâinile, mi se pare că între ei se produce ceva abia perceptibil — realizarea faptului că e surprinzător pentru amândoi să se afle în acest tribunal, din motive diferite. Cu Ruth între noi, intrăm în sala de judecată și ne așezăm la masa apărării.

Judecătorul Thunder s-o fi purtând ca un ticălos cu noi, avocații, dar juratii se topesc după el. Arată așa cum te aștepți să arate un judecător: Are părul argintiu și ondulat, iar niște cute sobre, sugerând experiență, îi încadrează gura ca niște paranteze între care vor fi rostite mostrele înțelepciunii lui. După ce au fost îngrămădiți în sala de judecată o sută de potențiali jurați, judecătorul le face un instructaj preliminar.

— Nu uita, îi șoptesc lui Howard, întinzându-mă spre el pe la spatele lui Ruth. Sarcina ta e să-ți iei notițe. Atâtea

notiţe, până îţi amorţeşte mâna. Dacă vreunul dintre juraţi tresare la auzul unui cuvânt, trebuie să ştiu despre care cuvânt e vorba. Dacă aţipesc, vreau să ştiu în care moment.

Howard dă aprobator din cap, în vreme ce eu îi trec în revistă pe potenţialii juraţi. Pe câţiva dintre ei îi recunosc după pozele lor de pe Facebook. Dar şi feţele celor pe care nu mi-i amintesc au expresii cu care sunt obişnuită: există persoane pe care le numesc în sinea mea Băieţii Cercetaşi, care sunt încântate să-şi îndeplinească această datorie faţă de ţară. Altele alcătuiesc grupul Morgan Stanley, oameni de afaceri care se uită mereu la ceas, pentru că timpul lor contează în mod evident mai mult decât petrecerea unei zile în banca juraţilor. Mai sunt şi Contravenienţii Recidivişti, care au mai trecut o dată prin toate acestea şi se întreabă de ce naiba au fost iarăşi chemaţi.

— Doamnelor şi domnilor, eu sunt judecătorul Thunder şi vă urez bun venit în sala mea de judecată!

Sfinte Sisoe!

— În acest dosar, Statul este reprezentat de doamna procuror Odette Lawton. Sarcina ei este de a dovedi cauza prin probe, dincolo de orice îndoială rezonabilă. Acuzata este reprezentată de Kennedy McQuarrie.

Când judecătorul începe să înşire acuzaţiile care i se aduc lui Ruth — omor şi ucidere din culpă —, un genunchi al lui Ruth începe să tremure atât de rău, încât îmi strecor mâna sub masă şi îl apăs.

— Am să vă explic mai târziu ce înseamnă aceste acuzaţii, spune judecătorul Thunder. Dar, deocamdată, avem printre juraţi pe cineva care cunoaşte părţile din acest dosar?

Un jurat ridică mâna.

— Veniți, vă rog, la mine, spune judecătorul.

Odette și cu mine ne apropiem de scaunul judecătorului, în vreme ce un aparat începe să facă zgomot, pentru ca jurații ceilalți să nu audă ce are de spus acest tip. El o arată cu degetul pe Odette.

— L-a băgat în pușcărie pe fratele meu pentru trafic de droguri și e o ticăloasă și o mincinoasă.

Bineînțeles că bărbatul este trimis acasă.

După ce le mai adresează câteva întrebări generale, judecătorul le zâmbește juraților.

— Bun. Acum puteți ieși, un funcționar administrativ vă va conduce în sala juraților. Vă vom chema pe rând înăuntru, pentru ca doamna procuror și doamna avocat să vă poată adresa câteva întrebări suplimentare. Vă rog să nu vorbiți cu colegii dumneavoastră despre experiența dumneavoastră. După cum v-am spus, sarcina probei îi revine Statului. Încă nu am început să strângem probele, așa că vă rog insistent să fiți deschiși la minte și sinceri în răspunsurile pe care le veți da în fața instanței. Noi vrem să fim siguri că dumneavoastră vă veți simți în largul dumneavoastră ca jurați în acest caz, așa cum părțile în cauză au dreptul de a se simți judecate de cineva care este corect și imparțial.

Numai de-ar fi și judecătorul așa, îmi trece prin minte.

Chestionarea potențialilor jurați e ca o petrecere fără băutură. Vrei să te dai bine pe lângă jurați, vrei ca ei să te placă. Te arăți interesat de carierele lor, chiar și atunci când e vorba despre cariera unui controlor al calității la o fabrică de vaselină. Pe măsură ce jurații defilează prin fața ta, tu le dai note. Un jurat perfect primește nota cinci. Un jurat nesatisfăcător primește nota 1.

Howard va nota motivele pentru care un jurat este inacceptabil, astfel încât să nu-i încurcăm. Vom sfârşi prin a-i accepta pe cei cu nota 3 şi 4, şi 5, pentru că nu avem dreptul de a recuza fără invocarea unui motiv decât şapte juraţi. Şi nu vrem să folosim de la bun început toate aceste şapte şanse, întrucât ce ne facem dacă ne trezim ulterior cu un jurat *şi mai* problematic?

Primul potenţial jurat pe care-l chestionăm este un bărbat pe nume Derrick Welsh. Are cincizeci şi opt de ani, o dantură stricată şi o cămaşă în carouri, pe care o poartă peste pantaloni. Odette îl întâmpină cu un zâmbet.

— Domnule Welsh, cum vă simţiţi astăzi?

— Bine, aş zice. Mi-e puţin foame.

Odette zâmbeşte.

— Şi mie. Spuneţi-mi, vă rog, am mai lucrat împreună la vreun caz?

— Nu, spune el.

— Cu ce vă ocupaţi, domnule Welsh?

— Sunt administratorul unui magazin pentru articole de uz casnic.

Odette îl întreabă dacă are copii şi ce vârste au aceştia. Howard mă bate uşor pe umăr. A răsfoit frenetic chestionarele.

— E tipul al cărui frate e poliţist, îmi şopteşte.

— Citesc *The Wall Street Journal*, spune Welsh când mă întorc iarăşi spre el. Şi Harlan Coben[46].

— Aţi auzit de acest caz?

— Puţin. La ştiri, recunoaşte. Ştiu că asistenta medicală a fost acuzată că a ucis un bebeluş.

Lângă mine, Ruth tresare.

---

[46] Autor american de thrillere.

— V-aţi format o părere dacă acuzata este vinovată de această infracţiune?

— Din câte ştiu eu, trăim într-o ţară în care oricine este nevinovat până la demonstrarea vinovăţiei sale.

— Cum vedeţi rolul dumneavoastră de jurat?

Ridică din umeri.

— Mă gândesc că voi asculta ce probe se aduc... şi voi face ce zice judecătorul.

— Vă mulţumesc, Onorată Instanţă, spune Odette şi se aşază.

Mă ridic de la locul meu.

— Bună ziua, domnule Welsh! spun. Aveţi o rudă care lucrează în domeniul aplicării legii, nu-i aşa?

— Fratele meu e agent de poliţie.

— Lucrează în această comunitate?

— De cincisprezece ani, răspunde juratul.

— Vă relatează vreodată despre munca lui? Cu ce fel de oameni are de-a face?

— Uneori...

— Magazinul dumneavoastră a fost vreodată vandalizat?

— Am fost jefuiţi o dată.

— În opinia dumneavoastră, creşterea criminalităţii se datorează unei afluenţe de minorităţi în această comunitate?

Stă puţin să se gândească.

— Cred că ţine mai degrabă de economie. Oamenii îşi pierd locurile de muncă, devin disperaţi.

— Cine are, în opinia dumneavoastră, dreptul de a decide asupra unui tratament medical — familia pacientului sau personalul medical? întreb.

— Depinde de caz...

— Dumneavoastră sau cineva din familia dumneavoastră a avut vreodată o experienţă proastă într-un spital?

Gura domnului Welsh se încleştează.

— Mama mea a murit pe masa de operaţie în timpul unei endoscopii de rutină.

— Aţi dat vina pe medic?

Ezită.

— Am ajuns la o înţelegere.

Şi iată, un beculeţ se aprinde.

— Vă mulţumesc, spun şi, când mă aşez, mă uit la Howard şi clatin din cap.

Al doilea potenţial jurat este un bărbat negru, trecut bine de şaizeci de ani. Odette îl întreabă câte clase are, dacă e căsătorit, cu cine locuieşte, ce hobby-uri are. Majoritatea acestor întrebări sunt incluse în chestionar, dar uneori vrei să i le mai adresezi o dată unei persoane, să o priveşti în ochi când îţi spune că participă, de exemplu, la reconstituiri ale Războiului Civil, pentru a verifica dacă e doar pasionat de istorie sau înnebunit după arme.

— Înţeleg că lucraţi ca agent de pază la un mall, spune Odette. Consideraţi că lucraţi în domeniul aplicării legii?

— Cred că da, în oarecare măsură, răspunde bărbatul.

— Domnule Jordan, ştiţi că suntem în căutarea unui juriu imparţial, continuă Odette. Sigur aţi observat că dumneavoastră şi acuzata sunteţi amândoi persoane de culoare. E posibil ca acest lucru să afecteze capacitatea dumneavoastră de a lua o decizie justă?

Bărbatul clipeşte. O secundă mai târziu, îi răspunde lui Odette:

— Dar culoarea *dumneavoastră* vă face cumva pe *dumneavoastră* să fiţi injustă?

În clipa aceasta, domnul Jordan îmi este persoana cea mai dragă din lume. Când Odette își isprăvește întrebările, mă ridic de la locul meu.

— În opinia dumneavoastră, persoanele negre sunt mai susceptibile să comită infracțiuni decât persoanele albe? întreb.

Nu doresc să aflu răspunsul, pentru că îl cunosc deja. Vreau să văd cum reacționează când eu, o femeie albă, îi adresez această întrebare.

— Eu cred, spune el rostind cuvintele rar, că persoanele negre sunt mai susceptibile să ajungă la închisoare decât persoanele albe.

— Vă mulțumesc, domnule Welsh, spun și mă întorc spre Howard, dând abia vizibil din cap, ca și cum aș spune: *E de nota zece*.

Mai avem câțiva candidați care se încadrează undeva între extremele „de groază" și „perfect", după care ia loc în boxa martorilor jurata cu numărul 12. Lila Fairclough are vârsta ideală pentru a fi jurată, e blondă și vioaie. Predă la o școală din centru, la o clasă alcătuită după principiul integrării rasiale. Vorbește foarte politicos și la obiect cu Odette, dar zâmbește în clipa când mă ridic eu de la masă.

— Fiica mea va merge la școala unde lucrați dumneavoastră, îi spun. De aceea ne-am și mutat în cartier.

— O să-i placă foarte mult, spune femeia.

— Doamnă Fairclough, eu sunt o femeie albă și o reprezint pe o femeie neagră, căreia i se aduce una dintre cele mai grave acuzații care pot fi aduse cuiva. Există anumite aspecte care mă îngrijorează și despre care aș dori să vorbim, pentru că este crucial ca atât dumneavoastră să vă simțiți în largul dumneavoastră făcând parte din acest

juriu, cât şi eu să mă simt în largul meu ca reprezentantă a clientei mele. Ştiţi, noi toţi spunem că e un lucru rău să ai prejudecăţi, dar este o realitate. Eu, spre exemplu, nu aş putea fi jurată în anumite cauze. Pentru că, vedeţi, eu iubesc animalele. Dacă văd că cineva le tratează cu cruzime, nu pot fi obiectivă — sunt atât de furioasă, încât furia mea alungă orice gând raţional. În această situaţie mi-ar fi foarte greu să cred orice mi-ar spune avocatul apărării.

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi, dar eu nu am nici cea mai mică prejudecată, mă asigură doamna Fairclough.

— Dacă urcaţi într-un autobuz şi sunt două locuri libere — unul lângă un bărbat afro-american şi unul lângă o femeie albă, mai în vârstă — unde vă aşezaţi?

— Pe locul cel mai apropiat. Clatină din cap: Înţeleg unde bateţi, doamnă McQuarrie. Dar, sincer, eu nu am nicio problemă cu persoanele negre.

În momentul acesta, Howard scapă stiloul din mână.

Pentru mine, sunetul e ca un foc de armă. Mă răsucesc rapid, privirea mea o întâlneşte pe a lui şi, în clipa următoare, mimez un acces de tuse demn de un Oscar. E semnalul asupra căruia am convenit cu Howard. Mă înec să-mi scuip plămânii şi beau puţină apă din paharul de pe masa apărării, după care mă adresez cu glas răguşit judecătorului:

— Preia colegul meu, Onorată Instanţă.

Când Howard se ridică în picioare, începe să înghită convulsiv în sec. Sunt convinsă că judecătorul o să creadă că echipa apărării a fost lovită de ciumă, când văd expresia de pe faţa Lilei Fairclough.

Încremeneşte în momentul când Howard vine în faţa ei.

Nu e decât o fracțiune de secundă între reacția ei și zâmbetul larg pe care se grăbește să-l afișeze. Dar asta nu înseamnă că nu am remarcat.

— Îmi cer scuze, doamnă Fairclough, spune Howard. Mai am doar două întrebări: care este procentul de copii negri din clasa dumneavoastră?

— Ei bine, în clasa mea sunt treizeci de copii, iar anul acesta opt dintre ei sunt afro-americani.

— În opinia dumneavoastră, copiii afro-americani trebuie disciplinați mai frecvent decât copiii albi?

Femeia începe să-și răsucească inelul pe deget.

— Eu mă port la fel cu toți elevii mei.

— Haideți să părăsim pentru o clipă clasa dumneavoastră. Considerați că, în general, copiii afro-americani trebuie disciplinați mai frecvent decât copiii albi?

— Păi, n-am citit niciun studiu pe tema aceasta, spune Lila Fairclough și continuă să-și răsucească inelul. Dar pot să vă spun că eu nu sunt parte a problemei.

Ceea ce înseamnă, bineînțeles, că ea crede că *există* o problemă.

După ce încheiem chestionările individuale și primul grup de paisprezece jurați este condus în sala de așteptare, mă aplec peste hârtii, umăr la umăr cu Howard, și ne uităm dacă și pe cine vrem să recuzăm.

— Putem discuta la cine renunțăm? întreabă judecătorul Thunder.

— Aș vrea să renunțăm la juratul cu numărul zece, spune Odette, cel care a spus că persoanele negre nu pot căpăta nici măcar un job echitabil, cu atât mai puțin un proces echitabil.

— Nicio obiecţie, spun. Aş vrea să renunţăm la juratul cu numărul opt, a cărui fiică a fost violată de un bărbat negru.

— Nicio obiecţie, spune Odette.

Renunţăm la un bărbat a cărui soţie e pe moarte, la o femeie al cărei bebeluş e bolnav, la un bărbat care întreţine o familie de şase persoane şi al cărui şef i-a spus că nu poate lipsi o săptămână de la muncă fără să rişte să-şi piardă jobul.

— Aş vrea să renunţăm la jurata cu numărul doisprezece, spun.

— Nici pomeneală! zice Odette.

Judecătorul Thunder se uită la mine încruntat.

— Nu v-aţi motivat recuzarea, doamnă avocat.

— E rasistă? spun, dar îmi dau singură seama cât de ridicol sună.

Femeia aceasta predă unor copii negri şi s-a jurat că nu are prejudecăţi. Aş putea spune că ştiu că are prejudecăţi implicite, după reacţia avută la vederea lui Howard şi ticul nervos de a-şi răsuci inelul pe deget, dar dacă le explic lui Odette sau judecătorului micul nostru experiment, am băgat-o pe mânecă.

Ştiu că nu-mi va folosi la nimic să o chem înapoi, pentru a-i adresa nişte întrebări suplimentare. Ceea ce înseamnă că ori o accept ca jurată, ori o recuz fără să invoc un motiv.

Odette i-a recuzat deja, fără invocarea unui motiv, pe o asistentă medicală şi pe un mobilizator comunitar, care a recunoscut că el vede pretutindeni nedreptate. Eu i-am respins pe o femeie care a pierdut un copil, pe un tip care a dat în judecată un spital pentru malpraxis şi pe un tip

despre care știu — datorită lui Howard și Facebook — că a fost la un festival de muzică white power.

Howard se apleacă pe după spatele lui Ruth, pentru a-mi șopti la ureche:

— Recuz-o. Poate nu pare, dar o să ne dea de furcă.

— Doamnă avocat, mă somează judecătorul, nu ne invitați și pe noi la șueta dumneavoastră?

— Îmi cer scuze, Onorată Instanță — doar o clipă, să mă consult cu asistentul meu? Mă întorc spre Howard: Nu pot. Mai am optzeci și șase de jurați și nu mai pot respinge decât patru fără să invoc un motiv. Poate o avem pe Satana în grupul următor, de unde putem ști? Îi susțin privirea: Ai avut dreptate. Are prejudecăți. Dar *crede* că nu are și nu vrea ca lumea să *vadă* că are. Așa că poate-poate, va fi în avantajul nostru.

Howard mă privește lung. Văd că vrea să-mi spună ce-l frământă, dar se mulțumește să dea din cap.

— Tu ești șefa, spune.

— O acceptăm pe jurata cu numărul doisprezece, îi spun judecătorului.

— Aș vrea să-l recuz fără invocarea unui motiv pe juratul cu numărul doi, continuă Odette.

E agentul meu de pază negru, candidatul meu de nota zece. Odette știe asta și tocmai de aceea este dispusă să-și folosească una dintre cele șapte șanse de recuzare fără invocarea unui motiv. Dar eu țâșnesc de pe scaun, încă înainte de a apuca ea să-și încheie fraza.

— Onorată Instanță, o vorbă? Ne apropiem de scaunul judecătorului: Onorată Instanță, spun, este o încălcare flagrantă a deciziei *Batson*.

James Batson a fost un afro-american din Kentucky, judecat pentru tâlhărie de un juriu în totalitate alb. În

faza de examinare a juraţilor înainte de începerea procesului, când candidaţii au fost chestionaţi, procurorul i-a recuzat fără invocarea unui motiv pe şase dintre ei — dintre care patru au fost negri. Avocatul apărării a încercat să respingă juriul, pe motiv că Batson nu era judecat de un eşantion reprezentativ al comunităţii sale, însă judecătorul i-a respins cererea, iar Batson a fost condamnat. În 1986, Curtea Supremă a decis în favoarea lui Batson, constatând că un procuror nu are dreptul, într-o cauză penală, să recuze potenţiali juraţi fără invocarea unui motiv, având drept criteriu unic rasa.

De atunci, ori de câte ori o persoană neagră este eliminată dintr-un juriu, orice avocat al apărării care îşi merită numele se va ridica în picioare şi va striga *Batson.*

— Onorată Instanţă, continui, al Şaselea Amendament garantează dreptul unui inculpat de a fi judecat de un juriu format din semeni ai săi.

— Vă mulţumesc, doamnă McQuarrie, ştiu foarte bine ce zice al Şaselea Amendament.

— Nici nu mă îndoiesc de asta. New Haven este un comitat foarte divers, iar juriul trebuie să reflecte această diversitate; or, acest domn este în momentul de faţă singurul jurat negru în acest grup de paisprezece juraţi.

— *Nu* se poate, cred că glumeşti! spune Odette. Vrei să zici că *eu* sunt rasistă?

— Nu, vreau să zic că pentru tine e mult mai simplu să alcătuieşti un juriu în favoarea Statului, fără să ţi se impute ceva, tocmai *datorită* rasei tale.

Judecătorul i se adresează lui Odette.

— Care e motivul recuzării dumneavoastră, doamnă procuror?

— Mi s-a părut arţăgos, spune Odette.

— E abia primul grup de juraţi, mă avertizează judecătorul Thunder. Nu e cazul să fiţi deja cu gura mare.

Poate fiindcă judecătorul favorizează în clipa de faţă în mod flagrant procuratura. Poate fiindcă vreau să-i dovedesc lui Ruth că am de gând să mă lupt pentru ea. Poate fiindcă judecătorul a folosit cuvântul *gură*, care mi-a amintit răbufnirea mea de atunci, indusă de steroizi. Nu contează din ce motiv, cert este că îmi îndrept spinarea şi profit de această ocazie pentru a o scutura puţin pe Odette, încă înainte de a începe cu adevărat procesul.

— Vreau o audiere pe tema asta, îi cer judecătorului. Vreau ca Odette să-mi arate însemnările ei. Am mai avut şi alte persoane arţăgoase în grupul acesta şi vreau să văd dacă şi-a notat această trăsătură şi la alţi juraţi.

Odette îşi dă ochii peste cap şi urcă în boxa martorilor. Trebuie să recunosc că am suficient orgoliu de apărător public, pentru a tresălta de bucurie la vederea unui procuror închis acolo. Odette mă străfulgeră cu privirea, când mă apropii de ea.

— Aţi afirmat că juratul cu numărul doi era arţăgos. Aţi ascultat răspunsurile juratului cu numărul şapte?

— Bineînţeles că da.

— Cum vi s-a părut purtarea lui? întreb.

— Mi s-a părut o persoană amabilă.

Mă uit la excelentele notiţe ale lui Howard.

— Chiar şi atunci când l-aţi întrebat despre afro-americani şi infracţiuni şi el a sărit de pe scaun şi a spus că vreţi să sugeraţi că e rasist? Nu vi s-a părut arţăgos?

Odette ridică din umeri.

— A avut alt ton decât juratul cu numărul doi.

— Întâmplător şi o altă culoare a pielii, spun. Spuneţi-mi, vă rog, referitor la juratul cu numărul unsprezece, v-aţi notat cumva că a fost arţăgos?

Odette se uită la tabelul ei.

— Am trecut rapid de la unul la altul. Nu mi-am notat tot ce mi-a trecut prin minte, pentru că nu era important.

— Pentru că nu era important, precizez, sau pentru că juratul era alb? Mă întorc spre judecător: Vă mulţumesc, Onorată Instanţă.

Judecătorul Thunder i se adresează lui Odette.

— Nu am să accept recuzarea juratului. Nu vă las să mă puneţi într-o situaţie de tipul *Batson*, doamnă Lawton, când suntem abia la început. Juratul cu numărul doisprezece rămâne pe listă.

Mă strecor la locul meu, lângă Ruth, mândră nevoie mare. Howard mă priveşte cu ochi scânteietori, de parcă aş fi o zeiţă. Nu ai în fiecare zi şansa de a pune la punct un procuror. Brusc mă trezesc cu un bileţel de la Ruth. Îl despăturesc şi citesc două cuvinte simple: *Îţi mulţumesc.*

Când judecătorul ne dă drumul pe ziua de azi, îi spun lui Howard să se ducă acasă să doarmă puţin. Ies împreună cu Ruth din clădirea tribunalului, dar arunc întâi o privire afară, să mă asigur că nu ne pândeşte presa. Nu ne pândeşte, dar ştiu că situaţia se va schimba de cum va începe procesul.

Dar când ajungem în parcare, niciuna dintre noi nu se grăbeşte să plece. Ruth îşi ţine capul plecat, iar eu o cunosc deja suficient de bine, pentru a şti că o preocupă ceva.

— Vrei să mergem să bem un pahar de vin? Sau trebuie să te întorci acasă la Edison?

Clatină din cap.

— În ultima vreme, lipseşte mai des de-acasă decât mine.

— Nu pari foarte încântată de asta.

— În momentul de faţă nu mai prea sunt un model pentru el, spune Ruth.

Mergem într-un bar de după colţ, unde eu am mai fost de multe ori, fie pentru a sărbători o victorie, fie pentru a-mi îneca amarul unei înfrângeri. E plin de avocaţi pe care-i cunosc, aşa că o conduc pe Ruth în spate, într-un separeu. Comandăm amândouă pinot noir şi, când ni se aduc paharele, eu ridic paharul meu şi spun:

— Pentru achitare!

Dar observ că Ruth nu se atinge de paharul ei.

— Ruth, îi spun cu blândeţe, ştiu că te-ai aflat pentru prima dată în faţa unei instanţe. Dar te rog să mă crezi — totul a mers azi foarte, foarte bine.

Ruth învârte vinul în pahar.

— Mama mi-a povestit că odată, când mă plimba în cărucior prin cartierul nostru, prin Harlem, au trecut două doamne negre pe lângă ea. Iar una dintre ele i-a spus celeilalte: *Se plimbă de parcă ar fi bebeluşul ei. Nu e bebeluşul ei. Nu pot să suport dădacele care fac asta.* Eu aveam pielea mai deschisă la culoare, în comparaţie cu mama. Ea a râs şi nu s-a supărat, pentru că ştia adevărul — eram a ei, nu încăpea îndoială. Dar problema este că, atunci când am crescut, nu copiii albi erau cei care mă făceau să mă simt cel mai prost. Ci copiii negri. Ruth ridică ochii la mine: Astăzi, văzând-o pe tipa care este procuror, m-au năpădit toate amintirile astea. Am avut senzaţia că i s-a pus pata pe mine.

— Nu cred că Odette are personal ceva cu tine. Doar că-i place să câştige.

Brusc, realizez că nu am avut niciodată genul acesta de conversaţie cu o persoană afro-americană. De obicei, am atâta grijă să nu fiu considerată un om cu prejudecăţi, încât aş paraliza de frică să nu spun ceva jignitor. Am mai avut şi înainte clienţi afro-americani, dar în toate acele cazuri am adoptat, într-un mod foarte categoric, rolul celei care deţine răspunsurile. Or, Ruth a văzut ce se ascunde sub această mască.

Când sunt cu ea, ştiu că pot să-i pun o întrebare prostească, „de fată albă", la care ea îmi va răspunde fără să mă judece pentru ignoranţa mea. Dacă o calc pe bătături, îmi va spune şi acest lucru. Îmi amintesc când mi-a explicat diferenţa dintre extensiile de păr montate prin împletire şi cele montate prin bandă adezivă, sau când m-a întrebat cum e când îţi arzi pielea la soare şi după cât timp începe să se cojească. Ruth şi cu mine nu suntem doar două cunoştinţe care se poartă una cu alta ca şi cu un ou moale, Ruth şi cu mine avem o relaţie de prietenie, cu tot ce implică ea. Nu funcţionează întotdeauna perfect, nu e o relaţie întotdeauna plăcută, dar e trainică, pentru că se bazează pe respect.

— M-ai surprins azi, mărturiseşte Ruth.

Pufnesc în râs.

— Pentru că mă pricep la ceea ce fac?

— Nu. Pentru că jumătate dintre întrebările tale s-au referit la rasă. Priveşte în ochii mei: După ce îmi spui de atâta timp că nu se vorbeşte despre rasă într-o sală de judecată.

— Păi, nu se vorbeşte, îi spun fără menajamente. De luni, când începe procesul, totul se va schimba.

— Dar ai să mă lași să vorbesc? se asigură Ruth. Pentru că trebuie să spun ce am de spus.

— Îți promit că da. Îmi pun paharul pe masă: Ruth, să știi că noi, chiar dacă ne prefacem că rasismul nu are nicio legătură cu un caz, nu înseamnă că nu suntem conștienți de el.

— Atunci de ce vă prefaceți?

— Pentru că asta fac avocații. Eu îmi câștig existența mințind. Dacă aș ști că așa ți-aș obține achitarea, aș spune juriului că Davis Bauer a fost un vârcolac. Și dacă m-ar crede, rușine să le fie.

Privirea lui Ruth o întâlnește pe a mea.

— E o diversiune. E ca atunci când un clovn îți flutură o mână sub nas, ca să nu vezi ce scamatorii face pe la spate cu cealaltă mână.

E o definiție destul de ciudată a profesiei mele, dar pe undeva adevărată.

— Atunci mă gândesc că nu ne rămâne altceva de făcut decât să bem ca să uităm.

Ridic paharul. Ruth soarbe în sfârșit și ea din vin.

— Nu există atâta pinot noir pe lume.

Urmăresc cu degetul mare marginea șervețelului pus sub pahar.

— Crezi că va veni o vreme când rasismul nu va mai exista?

— Nu, pentru că asta ar însemna ca albii să accepte că suntem egali. Or, cine ar *alege* să demonteze sistemul care îi face să fie speciali?

Simt cum îmi urcă fierbințeala pe gât. Se referă la mine? Vrea să spună că motivul pentru care nu opun eu rezistență sistemului este că aș avea personal ceva de pierdut?

— Dar pe de altă parte, gândeşte Ruth cu voce tare, poate mă înşel.

Ridic iar paharul şi ciocnesc cu ea.

— Pentru paşi mici! spun.

După încă o zi de examinare a juraţilor îi avem pe cei doisprezece necesari şi încă doi de rezervă. Îmi petrec weekendul retrasă în biroul meu de acasă, pregătindu-mă pentru pledoariile de luni, cu care se va deschide procesul, şi nu-mi iau liber decât duminică după-amiaza, când mergem să ne întâlnim cu neonatologul. Micah l-a cunoscut pe Ivan Kelly-Garcia la cursul de chimie organică din anul întâi de colegiu, când Ivan, costumat într-un hotdog uriaş, a dat buzna în sală cu numai o jumătate de oră înainte de încheierea examenului de la jumătatea semestrului, a înşfăcat subiectele şi a trecut cu brio examenul. Cu o seară înainte fusese Halloween, iar Ivan, beat fiind, adormise la petrecerea unui club studenţesc, pentru a se trezi a doua zi cu gândul că e pe cale să-şi rateze viitorul de medic. Ivan nu a devenit doar partenerul de studiu al lui Micah la cursul de chimie organică, ci şi student la Facultatea de Medicină Harvard şi ulterior unul dintre cei mai buni neonatologi din cele trei state: New York, New Jersey şi Connecticut.

E încântat să-l revadă pe Micah după atâţia ani şi e chiar vizibil încântat să primească vizita nebunei de neveste a lui Micah, precum şi a unei fetiţe de patru ani foarte îmbufnate, care tocmai trăgea un pui de somn pe bancheta maşinii, când a fost în mod inadmisibil trezită. Ivan locuieşte în Westport, Connecticut, un orăşel liniştit, cu case în stil colonial, împreună cu soţia lui — o femeie care ne serveşte cu guacamole şi salsa, pe care le-a

pregătit chiar ea *după* ce a alergat de dimineaţă douăzeci şi patru de kilometri, ca antrenament pentru maraton. Încă nu au copii, dar au un ciobănesc de Berna imens, care în clipa de faţă fie face pe babysitterul lui Violet, fie o linge de o înnebuneşte.

— Uită-te la noi, frate, spune Ivan. Însuraţi. Angajaţi. *Treji.* Mai ştii când am luat LSD şi ne-am hotărât să ne căţărăm într-un copac, dar am uitat că eu am rău de înălţime?

Mă uit la Micah.

— *Tu* ai luat LSD?

— Probabil că nu i-ai spus nici despre Suedia, spune Ivan gânditor.

— Suedia?

Mă uit când la Ivan, când la Micah.

— Mucles! spune Ivan. Codul de onoare al fraţilor.

Gândul că Micah — care îşi preferă boxerii *călcaţi* — e un „frate" mă face să-mi înăbuş un hohot de râs.

— Soţia mea are primul ei caz de omor, schimbă Micah plin de tact subiectul, aşa că îmi cer scuze în avans dacă o să-ţi pună zece mii de întrebări.

Îi strecor lui Micah printre dinţi:

— Lasă că scot eu de la tine toată povestea.

Şi apoi mă adresez cu un zâmbet lui Ivan:

— Speram să-mi poţi explica ce este screeningul neonatal.

— Păi, practic a influenţat în mod radical rata mortalităţii infantile. Datorită aşa-numitei spectrometrii de masă în tandem, care se face la laboratorul de stat, putem identifica o serie de boli congenitale, care pot fi tratate sau ţinute sub control. Sunt convins că i s-a făcut şi fiicei tale şi că tu probabil habar n-ai avut ce înseamnă.

— Ce fel de boli congenitale? întreb.

— Ah, un întreg dicţionar de specialitate: Deficitul de biotinidază — asta e atunci când organismul nu poate recicla suficientă biotină liberă. Hiperplazia adrenaliană congenitală şi hipotiroidia congenitală, care sunt deficite hormonale. Galactozemia, care îl împiedică pe copil să convertească o anumită zaharidă din lapte, din laptele de mamă şi din laptele praf. Hemoglobinopatiile, adică problemele cu globulele roşii din sânge. Tulburările de metabolism al aminoacizilor, care provoacă acumularea în sânge sau urină a aminoacizilor; tulburări în oxidarea acizilor graşi, care împiedică organismul să transforme grăsimea în energie; aciduriile organice, care sunt un soi de combinaţie din cele două. De unele dintre ele ai auzit probabil, de exemplu, de siclemie, care afectează foarte mulţi afro-americani. Sau de fenilcetonurie, spune Ivan. Copiii cu această boală nu pot metaboliza un anumit aminoacid, care se acumulează în sânge sau în urină. Dacă nu ştii că bebeluşul tău are această boală, ea poate cauza retard mintal şi ictusuri. Dar dacă este diagnosticată imediat după naştere, boala poate fi ţinută sub control printr-un regim alimentar special, iar pronosticul este excelent.

Îi dau lui Ivan rezultatele de laborator.

— Cei de la laborator zic că a apărut o anomalie în screeningul acestui nou-născut.

Ivan răsfoieşte primele pagini.

— Bingo! Copilul acesta are MCADD. Se vede după valorile astea crescute din diagrama spectrometriei de masă, aici, la C6 şi la C8 — ăsta e profilul de acilcarnitină. Ivan ridică privirea spre noi: A, da, pe înţelesul tuturor. Ei bine, MCADD este acronimul pentru deficitul de

acil-CoA-dehidrogenază cu lanț mediu. Este o tulburare autozomală recesivă a oxidării acizilor grași. Organismul are nevoie de energie ca să facă diverse chestii: să se miște, să funcționeze, să digere, ba chiar să respire. Noi ne luăm combustibilul din mâncare și îl depozităm în țesuturile noastre sub formă de acizi grași, până când avem nevoie de el. Atunci oxidăm acești acizi grași, pentru a produce energia necesară funcțiilor organismului. Însă un bebeluș cu o tulburare a oxidării acizilor grași nu poate face asta, fiindcă îi lipsește o enzimă-cheie — în acest caz, MCAD. Asta înseamnă că, odată epuizate rezervele lui de energie, are o problemă.

— Adică...?

Ivan îmi înapoiază rezultatele.

— Scade nivelul glicemic din sânge și copilul e obosit, moleșit.

Cuvintele acestea îmi aprind un beculeț în minte. Nivelul glicemic scăzut al lui Davis Bauer a fost pus pe seama diabetului gestațional al mamei sale. Dar dacă nu a fost așa?

— Poate cauza decesul?

— Dacă nu este diagnosticat de timpuriu. Mulți dintre acești copii nu au niciun simptom, până când ceva — o infecție, un vaccin, o carență alimentară — îl declanșează. În acest caz, declinul este rapid și seamănă foarte mult cu sindromul morții subite a sugarului — practic, bebelușul suferă un stop cardio-respirator.

— Un bebeluș care suferă un stop cardio-respirator mai poate fi salvat, dacă are MCADD?

— Depinde de situație. Poate da. Poate nu.

Poate, îmi spun în sinea mea, este un cuvânt excelent pentru juriu.

Ivan se uită la mine.

— Fiind vorba de un proces, bănuiesc că pacientul nu a supravieţuit?

Scutur din cap.

— A murit după trei zile de la naştere.

— În ce zi s-a născut?

— Într-o joi. Vineri i s-a recoltat sânge din călcâi pentru testul Guthrie.

— La ce oră a fost trimis la laborator? întreabă Ivan.

— Nu ştiu, mărturisesc. Are vreo importanţă?

— Mda...

Ivan se lasă pe spate în scaun, cu ochii la Violet, care încearcă acum să se suie călare pe câine:

— Laboratorul din Connecticut e închis sâmbăta şi duminica. Dacă spitalul a trimis proba de sânge, să zicem, vineri după prânz, aceasta nu a ajuns la laborator decât după weekend.

Ivan mă priveşte.

— Ceea ce înseamnă că, dacă s-ar fi născut într-o luni, acest copil ar mai fi avut o şansă de a supravieţui.

Faza a II-a

Împingerea

Ea voia să pătrundă în ura lor, să o deschidă și să caute o fisură cât de mică și după aceea să scoată câte un bolovan, câte o piatră sau câte o cărămidă și pe urmă o bucată de zid și, odată început, întregul edificiu se poate prăbuși și poate fi distrus.[47]

– RAY BRADBURY, *Omul ilustrat*

[47] Ray Bradbury, *Omul ilustrat*, trad. Nina Trifan, Editura Image, 1999, p. 70.

Ruth

Toți facem la fel. Ne distragem atenția de la trecerea timpului. Ne lăsăm absorbiți de muncă. Ne concentrăm asupra prevenirii manei la roșiile din grădina noastră. Facem plinul la mașină, ne încărcăm cardurile de Metro și facem cumpărături, astfel încât toate săptămânile par la fel. Dar într-o bună zi, te uiți în spatele tău și constați că puiul tău a devenit bărbat. Într-o bună zi, te uiți în oglindă și vezi că ai încărunțit. Într-o bună zi, îți dai seama că ți-a rămas mai puțin timp de trăit decât s-a scurs până acum. Și te întrebi: *Cum de-au trecut toate atât de repede? Abia ieri am împlinit vârsta majoratului, abia ieri îi schimbam scutecele, abia ieri eram tânără.*

Când înțelegi brusc acest lucru, începi să socotești. *Cât timp mi-a mai rămas? Câte pot înghesui într-un interval atât de scurt?*

Unii dintre noi se lasă călăuziți de înțelegerea acestui lucru. Facem o călătorie în Tibet, învățăm să sculptăm, sărim cu parașuta. Încercăm să ne amăgim că încă nu s-a terminat.

Dar alții continuă să-și facă plinul la mașină, să-și încarce cardurile de Metro și să meargă la cumpărături,

pentru că, dacă te uiți numai la drumul din fața ta, nu ajunge să te obsedeze momentul când vei sosi la marginea prăpastiei.

Unii dintre noi nu învață niciodată.

Și unii dintre noi învață mai devreme decât alții.

În dimineața când începe procesul, bat ușor în ușa lui Edison.

— Ești gata? întreb.

Când nu primesc niciun răspuns, răsucesc mânerul ușii și pășesc înăuntru. Edison zace îngropat sub un morman de pături, cu un braț peste ochi.

— Edison, spun ceva mai tare. Haide! Nu putem întârzia!

Nu mai doarme, îmi dau seama de asta după cum respiră.

— Nu vin, mormăie.

Kennedy a cerut ca Edison să lipsească astăzi de la școală și să asiste la proces. Nu i-am spus că, de la o vreme încoace, mersul la școală nu mai este o prioritate pentru Edison, fapt pentru care stau mărturie toate apelurile telefonice prin care am fost anunțată că fiul meu chiulește de la școală. L-am implorat, l-am dojenit, dar să-l fac să mă asculte a devenit un soi de sarcină herculeană. Elevul meu conștiincios, băiatul meu dulce și serios a devenit un rebel — se închide în camera lui și ascultă muzică atât de tare, de se cutremură pereții, sau își trimite SMS-uri cu niște prieteni pe care nu știam că-i are; vine seara acasă după ora permisă, mirosind a alcool și iarbă. M-am certat cu el, am plâns și acum nu știu ce să mai fac. Tot trenul vieții noastre se află în pericol să deraieze; acesta nu este decât unul dintre vagoanele care sar de pe șine.

— Am mai vorbit despre asta, îi spun.

— Ba nu. Mijeşte ochii la mine: *Tu* ai vorbit.

— Kennedy zice că cineva care e perceput drept matern e mai greu de imaginat ca ucigaş. Zice că imaginea pe care o prezinţi juriului despre tine e uneori mai importantă decât probele.

— Kennedy zice, Kennedy zice. Parcă ar fi Isus...

— Este, îl întrerup. Cel puţin în momentul de faţă. Toate rugăciunile mele se îndreaptă către ea, fiindcă ea e singurul lucru care mă desparte de o condamnare, Edison, şi de aceea te rog — ba nu, te *implor* să faci asta pentru mine.

— Am treabă.

Ridic din sprânceană.

— Anume ce? Să chiuleşti de la şcoală?

Edison se întoarce cu spatele la mine.

— De ce nu pleci odată?

— Într-o săptămână, mă răstesc la el, s-ar putea să ţi se îndeplinească dorinţa!

Adevărul e usturător. Îmi pun mâna peste gură, de parcă aş putea împinge cuvintele înapoi. Edison se căzneşte să-şi reţină lacrimile.

— N-am vrut să spun asta, murmură.

— Ştiu.

— Nu vreau să vin la proces, pentru că nu cred că sunt în stare să ascult ce-or să spună despre tine, îmi mărturiseşte.

Îi cuprind faţa cu palmele.

— Edison, tu mă cunoşti pe mine. Ei *nu*. Nu contează ce-o să auzi în sala aia de judecată, nu contează ce minciuni o să încerce să spună — tu să ţii minte că tot ce am făcut eu în viaţă a fost pentru tine.

Îi cuprind obrazul cu mâna făcută căuş, îi şterg o lacrimă cu degetul mare.

— Tu ai să ajungi cineva. Oamenii îți vor cunoaște numele.

Parcă o aud pe mama adresându-mi aceleași cuvinte. *Ai grijă ce-ți dorești*, îmi spun în sinea mea. Începând de astăzi, oamenii *chiar* îmi vor cunoaște numele. Dar din alte motive decât sperasem eu.

— Ce se întâmplă cu *tine* contează, îi spun lui Edison. Ce se întâmplă cu mine nu contează.

Edison scoate o mână de sub pături și mă prinde de încheietura mâinii.

— Pentru *mine* contează.

Deci *nu* l-am pierdut, gândesc și îl privesc pe Edison în ochi. E băiatul pe care-l cunosc. Băiatul în care mi-am pus speranțele.

— Se pare, îi spun cu un ton jovial, că am nevoie de un partener care să mă însoțească la propriul meu proces.

Edison dă drumul mâinii mele. Îmi întinde brațul îndoit la cot, într-un gest curtenitor și de modă veche, deși e încă în pijama, deși eu am părul înfășurat într-un batic, deși nu suntem invitați la un bal, ci mai degrabă la o cursă cu obstacole.

— Îmi face mare plăcere, spune Edison.

Kennedy mi-a făcut aseară o vizită neașteptată. Era însoțită de soțul și fetița ei; veneau dintr-un oraș aflat la distanță de vreo două ore de mers cu mașina și ardea de nerăbdare să-mi împărtășească ce aflase: screeningul făcut lui Davis Bauer îl diagnosticase cu MCADD.

Am rămas cu privirea ațintită asupra rezultatelor pe care mi le arăta, rezultate pe care tocmai i le explicase un medic, prieten cu soțul ei.

— Dar asta e... asta e...

— Un noroc, a adăugat ea. Cel puţin pentru tine. Nu ştiu dacă a fost o întâmplare că rezultatele lipseau din fişa lui sau dacă cineva le-a făcut să dispară în mod intenţionat, pentru că ştia că te vor face să pari mai puţin vinovată. Important este că acum avem aceste informaţii şi ne vom folosi de ele ca să-ţi obţinem achitarea.

MCADD este o boală mult mai primejdioasă decât persistenţa de canal arterial de gradul I, malformaţia cardiacă pe care avea Kennedy de gând să o menţioneze. Acum nu mai este o minciună să spunem că bebeluşul avea o tulburare care i-a pus viaţa în primejdie.

Ea nu va mai minţi la proces. Doar eu mint.

Am încercat de mai multe ori să-i spun adevărul lui Kennedy, îndeosebi după ce relaţia noastră a depăşit sfera profesională şi a devenit personală. Dar am descoperit că acest fapt îmi îngreunează şi mai mult situaţia. La început n-am putut să-i spun că, atunci când Davis Bauer a încetat să respire, eu am intervenit şi l-am atins, pentru că nu ştiam dacă pot avea încredere în ea sau ce influenţă ar avea adevărul asupra cazului meu. Dar acum nu mai pot să-i spun, fiindcă mi-e ruşine că am minţit-o din capul locului.

M-a podidit plânsul.

— Sper că sunt lacrimi de fericire, a spus Kennedy. Sau de recunoştinţă pentru remarcabilul meu talent juridic.

— Bietul copil, am îngăimat. E ceva atât de... arbitrar.

Dar nu am plâns, de fapt, pentru soarta lui Davis Bauer, am plâns pentru lipsa mea de onestitate. Am plâns, deoarece Kennedy avusese dreptate din capul locului — chiar nu ar fi contat dacă asistenta medicală care s-a ocupat de Davis Bauer ar fi fost Neagră, albă sau purpurie. Nu a contat dacă am încercat sau nu să resuscitez acest bebeluş. Nimic nu ar fi contat.

Kennedy mi-a pus o mână pe braţ.

— Ruth, mi-a amintit ea, oamenilor buni li se întâmplă tot mereu lucruri rele.

Telefonul meu mobil sună exact în clipa când opreşte autobuzul în staţia din centru. Cobor împreună cu Edison, cu vocea Adisei în ureche.

— Fată, n-o să-ţi vină să crezi. Pe unde eşti?

Mă uit la un indicator.

— College Street.

— Păi, ia-o către parc.

Stau o clipă să mă orientez şi pornesc apoi în direcţia aceea, urmată de Edison. Tribunalul se află la distanţă de o stradă de parcul public, iar Kennedy m-a instruit în mod expres să *nu* vin din direcţia aceea, fiindcă o să mă asalteze jurnaliştii.

Dar sunt convinsă că n-am să păţesc nimic, dacă mă uit de la distanţă la ce se petrece.

Îi aud înainte de a-i vedea; glasurile lor sonore se împletesc în mod armonios şi se înalţă ca vrejul de fasole al lui Jack, ţintind către Ceruri. E o mare de oameni, cu feţele în atâtea nuanţe de maro, care cântă *Oh, Freedom*[48]. În faţa lor, pe un mic podium improvizat, având drept culisă logoul unui post de televiziune, stă Wallace Mercy. Poliţiştii formează o barieră umană, cu braţele întinse, de parcă ar încerca să prevină printr-un gest magic violenţa. În acelaşi timp, pe Elm Street se înşiră care TV, cu antenele răsucite către soare, în vreme ce reporterii strâng în

[48] Cântec despre eliberarea din sclavie a afro-americanilor, datând din perioada Războiului Civil, dar frecvent asociat cu Mişcarea pentru Drepturi Civile din anii 1950–1960, interpretat, printre alţii, de către Joan Baez în 1963 cu ocazia Marşului spre Washington.

mâini microfoane, stând cu spatele către parc, iar cameramanii filmează.

— Vai, Doamne! şoptesc.

— Eu n-am nimic de-a face cu asta, dar să ştii că e pentru tine, spune Adisa cu mândrie în glas. Să faci bine să urci scările alea din faţă cu capul sus.

— Nu pot.

Am convenit cu Kennedy asupra unui loc de întâlnire.

— Okay, spune Adisa, dar îmi dau seama după vocea ei că e dezamăgită.

— Ne vedem înăuntru, îi spun. Şi auzi, Adisa? Îţi mulţumesc că eşti aici.

Ţâţâie din buze.

— Păi, unde să fiu? spune, iar convorbirea se întrerupe.

Trec împreună cu Edison pe lângă studenţi de la Yale, nepăsători şi cu rucsacuri în spinare, care îi fac să semene cu nişte broaşte-ţestoase; pe lângă clădirile în stil gotic ale colegiilor rezidenţiale, apărate de porţile lor negre; pe lângă Poetry Lady, femeia fără adăpost, care recită versuri în schimbul unei donaţii. Când ajungem la casa parohială din Wall Street, o luăm neobservaţi pe după colţul clădirii şi ajungem într-o parcare goală.

— Şi acum? întreabă Edison.

A îmbrăcat costumul pe care l-a purtat la înmormântarea mamei mele. În orice altă zi, ar fi un băiat care merge la un interviu de admitere la colegiu.

— Acum aşteptăm, răspund.

Kennedy are un plan, cum să ne strecurăm pe uşa din spate a tribunalului, unde nu voi atrage atenţia presei. M-a rugat să am încredere în ea.

Iar eu, credulă cum sunt, am.

Turk

Azi-noapte, când n-am putut să adorm, m-am uitat la televizor, la ora trei, la o emisiune despre cum trăiau indienii. Au arătat o reconstituire istorică, un tip cu o fâşie de pânză legată în jurul şalelor, care dădea foc unei grămezi de frunze aranjate de-a lungul unui trunchi de copac tăiat pe din două. După ce au ars frunzele, le-a scos de acolo scobind cu o chestie asemănătoare unei scoici şi a repetat apoi procesul, până când adâncitura canoei a fost gata. Aşa mă simt şi eu astăzi, ca şi cum cineva ar fi scobit în interiorul meu, lăsându-mă gol pe dinăuntru.

Pe undeva e surprinzător, fiindcă aştept de atâta timp ziua de astăzi. Am fost convins că o să am energia unui Superman. Urma să pornesc la război în numele fiului meu şi nimic nu avea să mă oprească.

Dar am, în mod ciudat, senzaţia că am ajuns pe câmpul de luptă şi l-am găsit abandonat.

Am obosit. Am douăzeci şi cinci de ani şi parcă am trăit cât zece oameni.

Brit iese din baie.

— La dispoziţia dumneavoastră, spune.

Şi-a pus un sutien şi şi-a tras pe ea un dres, aşa cum i-a cerut tipa care este procuror, aşa că acum are o înfăţişare conservatoare.

— Şi tu ai face bine să-ţi pui o căciulă pe cap, mă sfătuieşte.

Îmi bag picioarele.

În ceea ce mă priveşte, asta este slujba de comemorare pe care o merită fiul meu: dacă nu mi-l pot înapoia, atunci am să mă asigur măcar că cei responsabili pentru asta vor fi pedepsiţi şi că alţii de teapa lor o să tremure de frică.

Dau drumul la apa caldă şi îmi ţin mâinile sub jet. Frec apoi între palme spuma de ras. Mi-o întind toată pe cap şi încep să-mi tai părul cu aparatul de ras, până rămân cu creştetul neted.

Poate e din cauză că n-am putut dormi sau poate că golul din interiorul meu îmi face mâna să tremure — nu contează din ce motiv, cert este că mă tai deasupra urechii stângi. Mă ustură ca naiba când mi se scurge spuma peste tăietură.

Îmi ţin apăsată pe cap o mănuşă pentru spălat, dar la tăieturile astea de pe pielea capului durează până se coagulează sângele. După un minut iau mănuşa de pe cap şi mă uit cum se prelinge firicelul de sânge pe gât, sub guler.

Parcă ar fi un stindard roşu, care iese din svastica mea tatuată. E o combinaţie care mă fascinează: spuma albă, pielea palidă, roşul aprins al petei de sânge.

Întâi o luăm în direcţia opusă tribunalului. S-a pus chiciură pe parbrizul camionetei şi afară e soare; e o zi care pare ideală, până când ieşi din casă şi îţi dai seama

cât de frig este. Ne-am gătit amândoi — eu cu haina de la costumul pe care mi-l împart cu Francis, Brit într-o rochie neagră, care mai demult îi învăluia corpul, dar acum atârnă pe ea.

Nu mai e nicio altă mașină în parcare. După ce parchez, cobor și mă duc pe partea lui Brit. Nu pentru că aș fi eu așa un gentleman, dar altfel nu s-ar da jos din mașină. Mă las pe vine lângă ea și îmi pun o mână pe genunchiul ei.

— E în regulă, zic. Ne sprijinim unul de altul.

Înalță bărbia, așa cum am văzut că face când crede că cineva ar putea s-o considere slabă de înger sau incapabilă. Apoi se dă jos din camionetă. S-a încălțat cu niște pantofi joși, așa cum i-a spus Odette Lawton, dar are o geacă scurtă, care nu-i ajunge decât până la șold, și văd cum îi biciuie vântul picioarele prin materialul rochiei. Încerc să mă pun între ea și rafalele de vânt, de parcă aș putea schimba vremea pentru ea.

Când ajungem acolo, razele soarelui cad direct pe piatra de mormânt, de o fac să sclipească. E albă. Orbitor de albă. Brit se apleacă și urmărește cu degetul literele de la numele lui Davis. Ziua lui de naștere și saltul brusc la data morții lui. Dedesubt e un singur cuvânt: IUBIRE.

Brit a vrut să scriem IUBIT. Asta a fost indicația pe care mi-a dat-o pentru gravor. Dar eu am schimbat-o în ultima clipă. Eu am să-l iubesc mereu, de ce să folosim o formă de trecut?

Lui Brit i-am spus că a greșit gravorul. N-am vrut să-i mărturisesc că a fost ideea mea de la bun început.

Îmi place că e același cuvânt, care se află pe mormântul fiului meu și e tatuat pe degetele de la mâna mea stângă. E ca și cum l-aș purta pe Davis mereu cu mine.

Stăm acolo până o ia frigul pe Brit. Pe mormânt e niște iarbă ca puful de piersică, pe care am plantat-o după înmormântare și care s-a îngălbenit deja. O a doua moarte.

Primul lucru pe care-l văd la tribunal e adunătura de negrotei.

Parcă tot parcul din centrul New Haven-ului e plin de ei. Flutură steaguri și cântă imnuri.

E boul ăla de la televizor, Wallace Nu-știu-cum. Care se crede reverend și probabil și-a cumpărat titlul online, cu cinci dolari. Ține o lecție de istorie a negroteilor, vorbește despre Revolta lui Bacon[49].

— Drept urmare, fraților și surorilor, spune, Albii și negrii au fost separați. S-a crezut că, uniți, ar putea face prea mult rău. Iar în 1705, servitorii cu contract creștini — și Albi — au primit pământ, arme, hrană, bani. Ceilalți au devenit sclavi. Nouă ne-au luat pământul și animalele. Ne-au luat armele. Dacă ridicam mâna împotriva unui Alb, ne puteau lua și viețile. Își înalță brațele: Istoria o relatează americanii de origine engleză.

Ba bine că nu. Mă uit la mulțimea care îl ascultă. Mă gândesc la bătălia de la Alamo[50], unde o mână de texani a respins vreme de douăsprezece zile o întreagă armată de mexicani.

Au fost învinși până la urmă, dar oricum.

Din marea de fețe negre văd cum se iețește brusc un pumn Alb. Un simbol.

---

[49] Revolta din 1676, din colonia britanică Virginia, împotriva guvernatorului Sir William Berkeley, condusă de către Nathaniel Bacon.

[50] Bătălie din 1836, din cadrul Revoluției Texane, când coloniștii originari din Statele Unite s-au răzvrătit împotriva guvernului mexican.

Mulțimea se fereşte din calea bărbatului care vine spre mine. E un tip solid, chel, cu o barbă lungă, roşcată. Se opreşte în faţa mea şi a lui Brit şi ne întinde mâna.

— Carl Thorheldson, ni se prezintă. Dar tu mă cunoşti ca Odin45.

E numele cuiva care postează frecvent pe lonewolf.org.

Şi tipul care îl însoţeşte îmi scutură mâna.

— Erich Duval. WhiteDevil.

Li se alătură o femeie care balansează pe fiecare şold câte un copilaş cu părul argintiu; sunt gemeni. Pe urmă un tip în ţinută de camuflaj. Trei fete cu dungi groase de eyeliner în jurul ochilor. Un bărbat înalt, în bocanci, care ţine o scobitoare între dinţii încleştaţi. Un tânăr cu ochelari de hipster, cu ramă groasă, care ţine un laptop în braţe.

O succesiune continuă de oameni strânge rândurile în jurul meu — sunt oameni pe care-i cunosc după interesul comun faţă de lonewolf.org. Sunt croitori, contabili şi profesori, sunt milițieni gata de luptă, care patrulează de-a lungul graniţei din Arizona şi pe dealurile din New Hampshire. Sunt neonaziști care nu s-au dezis niciodată. Au fost anonimi, au stat ascunşi în spatele numelor lor de utilizatori — până acum.

Pentru fiul meu sunt dispuşi să-şi arate iarăşi feţele.

Kennedy

În dimineața când începe procesul nu mă trezesc la timp. Sar din pat ca arsă, mă stropesc cu apă pe față și îmi strâng părul într-un coc la ceafă, îmi trag rapid pe mine un dres și cel mai bun taior al meu, unul bleumarin, pentru procese. După efectiv trei minute de gătit mă aflu în bucătărie, unde Micah stă în fața plitei de gătit.

— De ce nu m-ai trezit? îl dojenesc.

Îmi zâmbește și mă sărută în grabă.

— Și eu te iubesc, lumina vieții mele, spune. Du-te și așază-te lângă Violet.

Fetița noastră șade la masă și se uită la mine.

— Mami? Ai doi pantofi diferiți în picioare.

— Of, Doamne! mormăi și mă răsucesc pe călcâie, să mă duc înapoi în dormitor, dar Micah mă apucă de umăr și mă împinge spre un scaun.

— Ai să mănânci asta cât e caldă. Ai nevoie de energie, ca să-i dai gata pe un skinhead și nevastă-sa. Altfel o să rămâi fără combustibil și știu din proprie experiență că singura opțiune de mâncare în tribunalul ăla e ceva maro, pe care încearcă să ți-l vândă drept cafea, și un automat cu batoane de cereale rămase din jurasic.

Îmi pune în față o farfurie — două ochiuri, pâine prăjită, cu gem, ba până și chifteluțe de cartofi. Sunt lihnită de foame, așa că am înfulecat deja ochiurile înainte ca el să-mi servească și ultima parte a micului meu dejun: o cafea cu spumă de lapte, aburindă, în vechea lui cană de la Facultatea de Medicină Harvard.

— Ia uite, zice în glumă, ți-am servit și cafeaua în cana Privilegiilor Albe.

Mă pufnește râsul.

— Atunci o iau cu mine în mașină. Să-mi aducă noroc. Sau un sentiment de vinovăție. Sau mai știu eu ce.

O sărut pe Violet pe creștetul capului și mă duc în dormitor, să-mi iau din dulap pantoful potrivit, precum și telefonul, încărcătorul, laptopul și servieta. Micah mă așteaptă în ușă, cu cana de cafea în mână.

— Să-ți spun ceva? Sunt mândru de tine, pe bune.

Zăbovesc o clipă și savurez momentul.

— Îți mulțumesc.

— Hai, du-te și fii Marcia Clark.

Tresar.

— Ea e procurorul. Nu pot să fiu Gloria Allred[51]?

Micah ridică din umeri.

— Du-te și desființează-i.

Mă îndrept deja către aleea noastră de acces.

— Sunt destul de sigură că e ultimul lucru pe care dorește să-l audă cineva care va apăra pentru prima dată o persoană acuzată de omor, replic și mă strecor la volan, fără să vărs o singură picătură de cafea.

E un semn bun, nu-i așa?

---

[51] Avocată americană, specializată în libertăți civile și antidiscriminare.

***

Trec cu maşina prin faţa tribunalului, doar aşa, ca să văd ce se întâmplă, deşi am convenit cu Ruth asupra unui alt loc de întâlnire, unde ştiu că nu o va acosta nimeni. E mare circ, altfel nu-i pot spune. La un capăt al parcului stă şi predică mulţimii prin megafon, în transmisiune directă, nebunul de Wallace Mercy.

— În 1691, cuvântul *alb* a fost folosit pentru prima dată într-o sală de judecată. Pe vremea aceea exista regula singurei picături, îl aud spunând. O singură picătură de sânge era suficientă pentru a fi considerat negru în ţara aceasta...

La celălalt capăt al parcului e un grup de albi. Primul meu gând este că urmăresc spectacolul oferit de Wallace Mercy, până când observ că unul dintre ei ţine ridicată fotografia bebeluşului care a murit.

Încep să se deplaseze înspre mulţimea care îl ascultă pe Wallace. Urmează înjurături, îmbrânceli, ba chiar şi o lovitură cu pumnul. Poliţia intervine imediat în încăierare şi separă persoanele negre de cele albe.

Incidentul acesta mă duce cu gândul la scamatoria cu care am impresionat-o pe Violet anul trecut. Am turnat apă într-o tavă rotundă, pentru plăcinte, şi am presărat deasupra piper. Pe urmă i-am spus că piperul se teme de săpun şi într-adevăr, când am dat drumul bucăţii de săpun în tavă, piperul a fugit către marginea tăvii.

Pentru Violet a fost magie. Eu ştiam desigur adevărul — ce face piperul să se ferească de săpun este tensiunea superficială.

Acelaşi lucru se întâmplă şi aici.

O iau după colț, către casa parohială din Wall Street. Imediat îl zăresc pe Edison, care mă pândește să apar — dar de Ruth, nici urmă. Mă dau jos din mașină, cu inima strânsă.

— S-a...?

Edison îmi face semn către partea opusă a parcării, unde Ruth stă pe trotuar și urmărește cum trec pietonii. Deocamdată n-a observat-o nimeni, dar e un risc totuși. Mă duc la ea și îi ating brațul, ca s-o fac să plece de acolo, dar ea se ferește de mine.

— Aș vrea să fiu o clipă singură, îmi spune cu o politețe rece.

Mă dau înapoi.

Trec studenți și profesori, cu gulerele hainelor ridicate, pentru a se feri de vânt. O bicicletă trece vâjâind prin fața noastră, după care o namilă de autobuz oprește cu un icnet la marginea trotuarului, pentru a lepăda câțiva pasageri, înainte de a se pune iarăși în mișcare.

— M-am tot... gândit, spune Ruth. Tot weekendul, știi. Oare de câte ori o să mai iau autobuzul? Sau o să pregătesc micul dejun? E ultima dată când completez un cec pentru factura de curent? Oare aș fi fost mai atentă la narcisele care au înflorit anul trecut în aprilie, dacă aș fi știut că n-am să le mai văd niciodată?

Face un pas către niște copăcei plantați într-un șir ordonat. Cuprinde cu mâinile unul dintre trunchiurile subțiri, de parcă ar avea de gând să-l sufoce, și își ridică apoi fața către crengile goale de deasupra ei.

— Uită-te la cerul ăsta, spune Ruth. E o nuanță de albastru cum nu vezi decât în tuburile cu vopsea de ulei. E ca și cum culoarea ar fi fost redusă la esența ei. Apoi se întoarce către mine: Oare după cât timp uiți așa ceva?

O cuprind cu un braţ pe după umeri. Tremură şi ştiu că de vină nu e temperatura scăzută.

— Chiar dacă aş avea un răspuns la întrebarea ta, îi spun, n-ai să-l afli niciodată.

Ruth

Când era Edison mic, știam întotdeauna când îi ardea de prostii. Simțeam asta, fără să văd. *Am ochi la spate*, îi spuneam când rămânea surprins că, deși stăteam cu spatele la el, știam că are de gând să ciugulească ceva înainte de cină.

Poate de aceea simt acum, deși privesc înainte, cum mi-a cerut Kennedy, privirile fixe ale tuturor celor care șed în spatele meu în public.

Le simt ca niște înțepături de ac, ca niște săgeți, ca niște pișcături de insecte. Mă concentrez cât pot, ca să nu-mi trag o palmă peste ceafă să le strivesc.

De fapt, pe cine încerc eu să prostesc? Mă concentrez cât pot, ca să nu mă ridic și să o iau la fugă printre rânduri, afară din această sală de judecată.

Kennedy și Howard stau cu capetele apropiate, cufundați într-o discuție despre strategie; nu au timp să mă convingă să nu o fac. Judecătorul a spus limpede că nu va tolera nicio tulburare a ordinii din partea publicului și că are o politică de toleranță zero — o singură încălcare, și ești dat afară. Asta îi ține cu siguranță în

frâu pe supremaţiştii albi. Dar ei nu sunt singurii care mă sfredelesc cu privirile lor.

Mai e şi o mulţime de persoane Negre, multe chipuri pe care le recunosc de la înmormântarea mamei mele, care au venit să mă susţină cu rugăciunile lor. Chiar în spatele meu şed Edison şi Adisa. Se ţin de mână peste braţele scaunelor lor. Eu simt, ca pe un câmp de forţe, puterea acestei legături. Le ascult respiraţia.

Brusc, mă regăsesc în spital, făcând ceea ce ştiu eu cel mai bine să fac, cu mâna pe umărul unei femei în travaliu şi cu privirea asupra ecranului care-i monitorizează funcţiile vitale.

— Inspiră, îi cer. Expiră. Trage adânc aer în piept... elimină tot aerul.

Şi într-adevăr, femeia se destinde. Fără această încordare se poate face un progres.

A sosit momentul să-mi pun în practică propriul sfat.

Trag atâta aer în piept cât pot, nările mi se umflă, inspir atât de profund, încât îmi imaginez vidul pe care îl creez, văd cum se curbează pereţii în interior. Plămânii îşi măresc volumul în piept, sunt gata să plesnească. Pentru o clipă fac timpul să stea pe loc.

Şi în clipa următoare mă destind.

Odette Lawton nu mă priveşte în ochi. Îşi îndreaptă întreaga atenţie asupra juriului. E de partea lor. Până şi distanţa pe care o păstrează faţă de masa apărării este o modalitate de a aminti celor care vor decide asupra sorţii mele că ea şi eu nu avem *nimic* în comun. Indiferent ce văd ei când se uită la pielea noastră.

— Doamnelor și domnilor juraţi, spune Odette, cazul despre care veţi afla este oribil și tragic. Turk și Brittany Bauer au aşteptat cu nerăbdare, ca atâţia dintre noi, să devină părinţi. De fapt, cea mai frumoasă zi din viaţa lor a fost ziua de 2 octombrie 2015. În acea zi s-a născut fiul lor, Davis. Își sprijină o mână pe balustrada băncii juraţilor: Dar, spre deosebire de alţi părinţi, soţii Bauer au anumite preferinţe personale, care i-au făcut să nu se simtă mulţumiţi de faptul că o asistentă afro-americană acorda îngrijire copilului lor. Poate dumneavoastră nu vă plac convingerile lor, poate nu sunteţi de acord cu ei, dar nu le puteţi contesta dreptul, în calitate de pacienţi ai unui spital, de a decide asupra îngrijirii medicale acordate bebeluşului lor. În baza acestui drept, Turk Bauer a cerut ca numai anumite asistente medicale să se ocupe de copilul său. Acuzata nu se număra printre ele — iar aceasta, doamnelor și domnilor, a fost o jignire pe care ea nu a putut-o digera.

Dacă nu aș fi atât de îngrozită, m-ar pufni râsul. Asta-i tot? Așa știe Odette să ascundă sub o aparenţă înșelătoare rasismul care a condus la afurisitul ăla de bilet lipit în fișa nou-născutului? E aproape impresionantă eleganţa cu care le-a întors și le-a sucit, astfel încât juriul, înainte de a apuca să vadă urâţenia situaţiei, s-a trezit privind la cu totul altceva: la drepturile pacienţilor. Mă uit la Kennedy și ea ridică abia perceptibil din umeri. *Ţi-am spus eu.*

— În dimineaţa zilei de sâmbătă, micuţul Davis Bauer a fost dus în salonul de nou-născuţi, să i se facă circumcizia. Când bebeluşul a început să se simtă rău, acuzata era singură cu el. Și ce a făcut? Odette ezită: Nimic. Această asistentă medicală cu o experienţă de peste douăzeci de ani, această femeie care a depus jurământul că va acorda

îngrijire medicală după cum ştie ea mai bine, *a stat cu mâinile în sân*. Se întoarce şi arată către mine: Acuzata a stat cu mâinile în sân şi a privit cum se chinuie acest bebeluş să respire şi l-a lăsat să moară.

Acum am senzaţia că juriul începe să mă sfârtece, aşa cum sfârtecă şacalii un hoit. Unii dintre ei par curioşi, alţii se holbează la mine cu repulsie. Îmi vine să mă strecor sub masa apărării. Să fac un duş. Dar în momentul următor, simt cum Kennedy îmi strânge mâna pe care o ţin în poală şi atunci înalţ bărbia. *Să nu-i laşi să observe că te trec toate sudorile*, mi-a spus Kennedy.

— Purtarea lui Ruth Jefferson a fost maliţioasă, irresponsabilă şi deliberată. Ruth Jefferson este o ucigaşă.

Deşi m-am aşteptat la asta, sunt totuşi surprinsă să aud acest cuvânt îndreptat împotriva mea. Încerc să stăvilesc şocul pe care mi-l produce, derulând rapid în minte imaginile tuturor bebeluşilor pe care i-am ţinut în braţe, cărora le-am acordat prima mângâiere din vieţile lor.

— Probele vor arăta că acuzata a stat şi n-a făcut nimic, în vreme ce acel nou-născut s-a luptat să supravieţuiască. Când au venit alţi membri ai personalului medical şi au îndemnat-o să acţioneze, ea a folosit mai multă forţă decât era necesară şi a încălcat toate standardele profesionale ale acordării de îngrijire medicală. S-a purtat cu atâta violenţă faţă de acest băieţel, încât veţi vedea echimozele în fotografiile lui de la autopsie.

Se întoarce iarăşi cu faţa către juriu.

— Noi toţi, doamnelor şi domnilor, ne-am simţit la un moment dat jigniţi, spune Odette. Dar, chiar dacă ai sentimentul că nu s-a luat o decizie corectă — chiar dacă o consideri un afront moral —, nu te răzbuni. Nu faci rău unei fiinţe nevinovate, pentru a-l pedepsi pe cel

care te-a nedreptățit. Or, acuzata a făcut exact acest lucru. Dacă ar fi acționat în conformitate cu pregătirea ei de asistentă medicală, în loc să se lase mânată de furie și dorința de răzbunare, Davis Bauer ar mai fi astăzi în viață. Dar aflat în grija lui Ruth Jefferson? Mă privește drept în față: Bebelușul acesta nu a avut nicio șansă.

Lângă mine simt cum Kennedy se ridică de pe scaun, cu o mișcare lină. Se îndreaptă către juriu, cu tocurile pantofilor țăcănind pe pardoseală.

— Procurorul, spune Kennedy, vrea să vă facă să credeți că acest caz este alb și negru. Dar nu așa cum ați putea crede dumneavoastră. Mandanta mea este Ruth Jefferson. Ea a absolvit colegiul SUNY Plattsburgh, după care a obținut diploma de asistentă medicală la Yale. Lucrează de mai bine de douăzeci de ani ca asistentă medicală specializată în obstetrică, în statul Connecticut. A fost căsătorită cu Wesley Jefferson, care a murit în Afghanistan, unde se afla în misiune împreună cu soldații noștri. L-a crescut singură pe fiul lor, Edison, un elev eminent, care aplică acum pentru colegiu. Ruth Jefferson nu este un monstru, doamnelor și domnilor. Este o mamă bună, o soție bună și o asistentă medicală exemplară.

Kennedy se întoarce la masa apărării și îmi pune o mână pe umăr.

— Probele vor arăta că, într-o zi, în timpul turei lui Ruth Jefferson, a murit un bebeluș. Dar nu orice bebeluș. Nou-născutul era copilul lui Turk Bauer, un bărbat care o ura pe Ruth din cauza culorii pielii ei. Și ce s-a întâmplat după aceea? După ce a murit bebelușul, Turk Bauer s-a dus la poliție și a dat vina pe Ruth. În ciuda faptului că medicul pediatru — a cărui mărturie o veți asculta — a lăudat-o pe Ruth pentru strădania ei de a salva viața

acestui nou-născut care suferise un atac respirator. În ciuda faptului că şefa lui Ruth — a cărei mărturie o veţi asculta — i-a spus lui Ruth să nu se atingă de acest copil, deşi spitalul nu avea niciun drept să-i ceară să-şi neglijeze datoria de asistentă medicală.

Kennedy se îndreaptă iarăşi către juriu.

— Iată ce vor arăta probele: faptul că Ruth s-a confruntat cu o situaţie imposibilă. Să se conformeze cererii şefei ei, precum şi dorinţelor eronate ale părinţilor bebeluşului? Sau să facă tot ce-i stă în putere pentru a salva viaţa acestuia?

Când doamna Lawton spune că acest caz este tragic, are dreptate. Dar, repet, dintr-un alt motiv decât aţi putea crede dumneavoastră. Pentru că nimic din ce ar fi făcut sau nu ar fi făcut Ruth Jefferson nu ar fi contat pentru micuţul Davis Bauer. Ceea ce soţii Bauer şi spitalul nu au ştiut la vremea respectivă este că bebeluşul avea o boală care i-a pus viaţa în primejdie şi care nu fusese diagnosticată. Şi nu ar fi avut nicio importanţă dacă în încăpere, alături de el, s-ar fi aflat Ruth sau Florence Nightingale. Davis Bauer nu a avut, pur şi simplu, cum să supravieţuiască.

Îşi desface palmele, în semn că e dispusă să facă o concesie.

— Procurorul ar vrea să vă facă să credeţi că motivul pentru care ne aflăm astăzi aici este neglijenţa. Dar nu Ruth a dat dovadă de lipsă de atenţie, ci spitalul şi laboratorul de stat, care nu şi-au îndeplinit sarcina de a identifica la timp, la acest bebeluş, o boală gravă, al cărei diagnostic mai timpuriu i-ar fi putut salva viaţa. Procurorul ar vrea să vă facă să credeţi că motivele pentru care ne aflăm astăzi aici sunt furia şi dorinţa de răzbunare.

Este adevărat. Dar nu pe Ruth a consumat-o furia. Ci pe Turk şi pe Brittany Bauer, care, pierduţi în suferinţa şi durerea lor, au vrut să găsească un ţap ispăşitor. Dacă nu-l puteau avea pe fiul lor viu şi sănătos, atunci voiau ca altcineva să sufere. Şi atunci, şi-au luat-o drept ţintă pe Ruth Jefferson.

Kennedy îi priveşte pe juraţi.

— A existat deja o victimă nevinovată. Vă rog insistent să faceţi în aşa fel încât să nu existe şi o a doua.

N-am mai văzut-o pe Corinne de luni de zile. Parcă a îmbătrânit şi are cearcăne sub ochi. Mă întreb dacă e tot cu acel bărbat, dacă a fost bolnavă, ce situaţie de criză a apărut în viaţa ei în ultima vreme. Îmi amintesc cum ne duceam în cafeterie să ne luăm câte o salată şi ea îmi dădea mie roşiile ei, iar eu îi dădeam ei măslinele mele.

Dacă am învăţat ceva în ultimele luni, este faptul că prietenia e un ecran de fum. Oamenii pe care-i consideri nişte prezenţe durabile se dovedesc a fi oglinzi şi lumină; şi atunci cobori privirea şi realizezi că mai există şi alţii, a căror prezenţă ai considerat-o de la sine înţeleasă, cei care alcătuiesc temelia ta. Acum un an aş fi spus că eu şi Corinne suntem apropiate, dar apropierea aceasta s-a dovedit a fi mai degrabă o vecinătate decât o legătură. Eram cunoştinţe de circumstanţă, ne făceam cadouri de Crăciun şi ieşeam în serile de joi să mâncăm tapas, nu pentru că am fi avut atâtea în comun, ci pentru că munceam atât de mult şi atât de greu, încât era mai simplu să ne continuăm conversaţia criptică decât să ne lărgim cercul şi să învăţăm pe altcineva jargonul nostru.

Odette îi cere lui Corinne să-şi spună numele, adresa. Apoi o întreabă:

— Sunteţi angajată?

Din boxa martorilor, privirea lui Corinne o întâlneşte pe a mea şi apoi alunecă într-o parte.

— Da. La spitalul Mercy-West Haven.

— O cunoaşteţi pe acuzata din această cauză?

— Da, declară Corinne. O cunosc.

Dar nu mă cunoaşte, nu cu adevărat. Nu m-a cunoscut niciodată.

Ca să fiu sinceră, cred că nici eu nu am ştiut până acum cine sunt.

— De când o cunoaşteţi? întreabă Odette.

— De şapte ani. Am lucrat amândouă ca asistente medicale în secţia de obstetrică.

— Aşa deci, spune procurorul. Aţi lucrat amândouă în ziua de 2 octombrie 2015?

— Da. Tura noastră a început la ora şapte dimineaţa.

— I-aţi acordat îngrijire medicală lui Davis Bauer în dimineaţa aceea?

— Da, spune Corinne. Dar am suplinit-o pe Ruth.

— De ce?

— Şefa noastră, Marie Malone, mi-a cerut s-o suplinesc.

Odette face mare caz de introducerea ca probă a unei copii legalizate a fişei medicale.

— Aş dori să vă îndrept atenţia asupra probei cu numărul douăzeci şi patru, aflate în faţa dumneavoastră. Puteţi spune juriului ce este?

— O fişă medicală, spune Corinne. A pacientului Davis Bauer.

— Pe coperta fişei e lipit un bileţel?

— Da, spune Corinne şi citeşte cu voce tare. *Acest pacient nu va fi îngrijit de personal medical afro-american.*

Fiecare cuvânt, un glonţ.

— Drept urmare, pacientul a fost transferat din grija acuzatei în grija dumneavoastră, așa este?

— Da.

— Ați observat reacția lui Ruth la acest bilet? întreabă Odette.

— Da. S-a enervat și s-a supărat. Mi-a spus că Marie îi luase pacientul din cauză că e Neagră, iar eu i-am spus că nu-i stă în fire lui Marie să facă așa ceva. În sensul că trebuie să mai fi fost și altceva la mijloc. Dar ea nici n-a vrut să audă. Mi-a spus: „Copilul ăla nu înseamnă nimic pentru mine". Și după aceea a ieșit valvârtej.

Valvârtej? Am coborât pe scări în loc să iau liftul. E uimitor cum se pot remodela evenimentele și adevărurile, precum ceara care a stat prea mult timp la soare. Ceea ce numim fapte nu există. Nu există decât felul în care ai văzut un fapt la un moment dat. Cum ai relatat acel fapt. Cum a procesat creierul tău acel fapt. Povestitorul nu poate fi exclus din poveste.

— Davis Bauer a fost un bebeluș sănătos? continuă procurorul.

— Așa părea, recunoaște Corinne. Adică nu prea voia să sugă, dar asta n-a avut o importanță prea mare. Mulți bebeluși sunt mai leneși la început.

— Ați lucrat în ziua de vineri, 3 octombrie?

— Da, spune Corinne.

— Și Ruth?

— Nu. Ea n-ar fi trebuit să vină la serviciu în ziua aceea, dar sunt destul de sigură că nu am avut suficient personal și au chemat-o să facă o tură dublă — de la ora șapte seara până sâmbătă.

— Deci dumneavoastră l-ați îngrijit pe Davis toată ziua de vineri?

— Da.

— L-aţi supus pe nou-născut vreunei proceduri de rutină?

Corinne dă afirmativ din cap.

— Pe la ora două şi jumătate i-am recoltat sânge din călcâi pentru testul Guthrie. E un test standard de sânge — nu s-a făcut pentru că bebeluşul ar fi fost bolnav sau mai ştiu eu ce. Tuturor nou-născuţilor li se ia sânge, iar proba este trimisă la laboratorul de stat pentru analize.

— V-a îngrijorat ceva anume în legătură cu pacientul dumneavoastră în acea zi?

— Încă avea probleme cu pusul la sân pentru supt, dar, repet, nu e ceva ieşit din comun pentru un nou-născut şi o mamă aflată la primul ei copil. Se adresează cu un surâs juriului: Un orb conduce un alt orb, cum se spune.

— Când acuzata a intrat în tură, aţi stat de vorbă cu ea despre Davis Bauer?

— Nu. De fapt părea să-l ignore în totalitate.

Parcă aş trăi o experienţă extracorporală — stau aici, în văzul tuturor, şi îi aud pe toţi aceşti oameni vorbind despre mine ca şi cum nu aş fi de faţă.

— Când aţi revăzut-o pe Ruth?

— Păi ea era încă de serviciu când mi-am început eu tura a doua zi dimineaţa la ora şapte. Lucrase toată noaptea şi urma să plece la ora unsprezece înainte de amiază.

— Ce s-a întâmplat în dimineaţa aceea? întreabă Odette.

— Bebeluşului i s-a făcut circumcizia. De obicei, părinţilor nu le place să asiste la ea, aşa că-l ducem pe nou-născut în salonul de nou-născuţi. Îi dăm puţină apă cu zahăr, ca să-l mai calmăm, iar medicul pediatru realizează procedura. Când am împins pătuţul în salon, Ruth era acolo. Fusese mare nebunie de dimineaţă şi îşi luase şi ea un moment de respiro.

— Circumcizia a decurs normal?

— Da, fără complicații. Regulamentul prevede ca bebelușul să fie supravegheat încă nouăzeci de minute, ca să fim siguri că nu are o hemoragie sau vreo altă problemă.

— Și asta ați făcut dumneavoastră?

— Nu, recunoaște Corinne. Eu am fost chemată la o cezariană de urgență, la una dintre celelalte paciente ale mele. Asistenta-șefă, Marie, m-a însoțit în sala de operații, pentru că asta este sarcina ei. Ceea ce a însemnat că singura asistentă rămasă în secție a fost Ruth. Așa că m-am dus la ea și am rugat-o să-l supravegheze pe Davis. Corinne ezită: Trebuie să înțelegeți, noi suntem un spital minuscul. Avem foarte puțin personal. Și când avem o urgență medicală, deciziile sunt luate rapid.

Lângă mine, Howard își notează ceva.

— O cezariană de urgență durează douăzeci de minute, maximum. M-am gândit că am să mă întorc în salon înainte de a se trezi nou-născutul.

— Ați avut vreo îndoială privitoare la faptul că l-ați lăsat pe Davis în grija lui Ruth?

— Nu, spune Corinne cu fermitate. Ruth e cea mai bună asistentă medicală pe care o cunosc.

— Cât ați lipsit? întreabă Odette.

— Prea mult, răspunde Corinne cu voce slabă. Când m-am întors eu, bebelușul era mort.

Procurorul se întoarce către Kennedy.

— Martora vă aparține.

Zâmbindu-i lui Corinne, Kennedy se îndreaptă către boxa martorilor.

— Spuneați că ați lucrat cu Ruth vreme de șapte ani. Vă considerați prietene?

Corinne îmi aruncă o privire.

— Da.

— V-aţi îndoit vreodată de devotamentul ei faţă de profesie?

— Nu. Aş putea spune că, pentru mine, Ruth a fost întotdeauna un exemplu.

— V-aţi aflat în salonul de nou-născuţi în momentul vreunei intervenţii medicale asupra lui Davis Bauer?

— Nu, spune Corinne. Eram cu cealaltă pacientă a mea.

— Deci nu aţi văzut-o pe Ruth intervenind?

— Nu.

— Dar, continuă Kennedy, nici nu aţi văzut că *nu* a intervenit?

— Nu.

Kennedy ţine în mână bileţelul pe care i l-a dat Howard.

— Aţi spus, citez: *Când avem o urgenţă medicală, deciziile sunt luate rapid.* Vă amintiţi că aţi spus asta?

— Da...

— Cezariana dumneavoastră a fost o urgenţă medicală, nu-i aşa?

— Da.

— Dar nu aţi spune că şi criza respiratorie a unui nou-născut este tot o urgenţă medicală?

— Ă, ba da, sigur.

— Eraţi conştientă de faptul că în fişă exista un bileţel conform căruia Ruth nu avea voie să acorde îngrijiri acestui bebeluş?

— Obiectez! spune Odette. Nu asta scria în bileţel.

— Se acceptă, decide judecătorul. Vă rog să reformulaţi, doamnă McQuarrie.

— Erați conștientă de faptul că în fișă exista un bilețel conform căruia bebelușul nu avea voie să fie îngrijit de personal medical afro-american?

— Da.

— Câte asistente medicale afro-americane lucrează în secția dumneavoastră?

— Doar Ruth.

— Când i-ați cerut lui Ruth să vă țină locul, erați conștientă de faptul că părinții bebelușului își exprimaseră dorința de a i se interzice să acorde îngrijire copilului lor?

Corinne își schimbă poziția pe scaunul de lemn.

— Nu m-am gândit c-o să se întâmple ceva. Bebelușul era bine când am plecat eu.

— Motivul pentru care un bebeluș este ținut sub supraveghere vreme de nouăzeci de minute după circumcizie este că la nou-născuți situația se poate schimba într-o clipită, nu-i așa?

— Da.

— Și cert este, Corinne, că dumneavoastră ați lăsat acel bebeluș în grija unei asistente medicale căreia îi era interzis să se ocupe de el, așa este?

— N-am avut altă opțiune, spune Corinne cu un ton defensiv.

— Dar ați *lăsat* nou-născutul în grija lui Ruth?

— Da.

— Și ați *știut* că nu avea voie să atingă acel nou-născut?

— Da.

— Deci, practic, ați greșit de două ori?

— Păi...

— Ciudat, o întrerupe Kennedy. Pe *dumneavoastră* nu v-a acuzat nimeni că ați ucis acel bebeluș.

***

Azi-noapte am visat despre înmormântarea mamei. Toate locurile din biserică erau ocupate şi nu era iarnă, ci vară. În pofida aerului condiţionat şi a evantaielor şi programelor cu care îşi făceau oamenii vânt, eram toţi lac de sudoare. Iar biserica nu era o biserică, ci un depozit căruia părea să i se fi dat o altă destinaţie după un incendiu. Crucea din spatele altarului era făcută din două grinzi carbonizate, potrivite laolaltă ca piesele unui puzzle.

Eu încercam să plâng, dar nu mai aveam lacrimi. Tot lichidul din corpul meu devenise transpiraţie. Încercam să-mi fac cumva vânt, dar nu aveam un program.

Atunci persoana de lângă mine mi-a dat unul.

— Ia-l pe al meu, mi-a spus.

M-am întors să-i mulţumesc şi am constatat că pe locul de lângă mine şedea mama.

Mută de uimire, m-am ridicat clătinându-mă.

M-am uitat în sicriu, să văd cine era înăuntru — în locul ei.

Era plin de bebeluşi morţi.

Pe Marie au angajat-o după zece ani de la angajarea mea. Pe atunci era şi ea, la fel ca mine, o asistentă medicală specializată în obstetrică. Am suportat amândouă turele duble şi ne-am plâns de beneficiile mizere şi am supravieţuit restructurării spitalului. Când a ieşit la pensie asistenta-şefă, ne-am depus amândouă candidatura. Când Resursele Umane au ales-o pe Marie, ea a venit la mine distrusă. Mi-a spus că sperase să primesc eu postul, ca să nu fie nevoită să-şi ceară scuze pentru faptul că fusese aleasă. Dar pe mine nu m-a deranjat, chiar deloc. Eu

trebuia să am grijă de Edison, în primul rând. Iar funcția de asistentă-șefă însemna mult mai multă muncă administrativă și mai puțin contact cu pacienții. Văzând-o pe Marie cum se adapta noului ei rol, i-am mulțumit stelei mele norocoase că lucrurile decurseseră astfel.

— Tatăl bebelușului, Turk Bauer, a cerut să stea de vorbă cu un superior, îi răspunde Marie procuroarei. Avea o nemulțumire legată de îngrijirea copilului său.

— Care a fost conținutul acestei conversații?

Marie își coboară privirea în poală.

— Nu voia ca vreo persoană Neagră să se atingă de copilul lui. Mi-a spus asta chiar în timp ce și-a expus tatuajul de pe antebraț, care reprezenta drapelul confederat.

Unul dintre jurați cască gura de mirare.

— Ați mai primit vreodată o asemenea cerere de la un părinte?

Marie șovăie.

— Primim tot timpul cereri de la pacienți. Unele femei preferă să nască asistate de femei medic sau nu vor să fie îngrijite de studenți la medicină. Noi facem tot ce putem pentru a ne mulțumi pacienții.

— În acest caz ce ați făcut?

— Am scris un bilețel și l-am lipit în fișă.

Odette o roagă să examineze fișa medicală introdusă ca probă și să citească bilețelul cu voce tare.

— Ați stat de vorbă cu personalul dumneavoastră despre această cerere?

— Da. I-am explicat lui Ruth că s-a cerut ca ea să renunțe la acest pacient, potrivit convingerilor filosofice ale tatălui.

— Care a fost reacția ei?

— A luat-o drept un afront personal, spune Marie cu glas monoton. Nu asta a fost intenția mea. I-am spus

că este doar o formalitate. Dar ea a ieşit din biroul meu trântind uşa.

— Când aţi revăzut-o pe acuzată? întreabă Odette.

— Sâmbătă dimineaţă. Eu eram în sala de operaţii cu o altă pacientă, care suferise o complicaţie în timpul naşterii. Ca asistentă-şefă sunt obligată să o însoţesc pe pacientă în sala de operaţii, împreună cu asistenta în grija căreia se află, iar în acest caz asistenta era Corinne. Corinne o lăsase pe Ruth să-l supravegheze pe celălalt pacient al ei — pe Davis Bauer — după circumcizie. Aşa că, de îndată ce am putut, am fugit înapoi, în salonul de nou-născuţi.

— Spuneţi-ne ce aţi văzut acolo, Marie.

— Ruth stătea aplecată deasupra pătuţului, spune Marie. Am întrebat-o ce face, şi ea mi-a răspuns: *Nimic.*

Am senzaţia că se strâng pereţii în jurul meu şi mi se încordează muşchii de pe gât şi de pe braţe. Mă simt iarăşi încremenită, hipnotizată de albastrul marmorat al obrazului bebeluşului, de imobilitatea trupuşorului său. Aud indicaţiile lui Marie:

Un balon Ambu.

Tastează codul.

Plutesc în apă, capul meu se afundă, sunt de lemn.

Începe compresiile.

Bătăile cu două degete în pereţii delicaţi ai cutiei toracice, cealaltă mână, aplicând electrozii. Salonul, prea strâmt pentru toţi oamenii care se înghesuie brusc înăuntru. Acul, introdus sub pielea scalpului, înjurăturile, când acul scapă de sub piele fără să fi nimerit o venă. O fiolă care se rostogoleşte de pe masă. Atropina, introdusă în plămâni, scurgându-se pe tubul de plastic. Medicul pediatru, intrând valvârtej în salon. Şuierul balonului Ambu aruncat la gunoi.

Ora? 10:04.

— Ruth? şopteşte Kennedy. Eşti bine?

Nu-mi pot mişca buzele. Capul meu se afundă. Sunt de lemn. Mă înec.

— Pacientul a dezvoltat bradicardie cu complexe largi, spune Marie.

Pietre funerare.

— Nu am putut să-l oxigenăm. Medicul pediatru a anunţat în cele din urmă ora decesului. Nu ne-am dat seama că părinţii se aflau în salon. Se întâmplau atâtea lucruri deodată... şi... Marie ezită: Tatăl, domnul Bauer, s-a repezit la gunoi şi a scos de acolo balonul Ambu. A încercat să-l aşeze de tubul care ieşea încă din gâtul bebeluşului. Îşi şterge o lacrimă: Nu vreau să... îmi... îmi pare rău.

Izbutesc să-mi mişc puţin capul într-o parte şi văd că în banca juraţilor sunt câteva femei care îşi şterg şi ele lacrimile. Dar eu, eu nu mai am lacrimi.

Eu mă înec în lacrimile tuturor *celorlalţi*.

Odette se îndreaptă spre Marie şi îi întinde o cutie cu şerveţele de hârtie. Sunetul plânsetelor înfundate mă înconjoară ca un strat de vată.

— Ce s-a întâmplat după aceea? întreabă procurorul.

Marie îşi tamponează ochii.

— L-am învelit pe Davis Bauer într-o păturică. I-am pus căciuliţa pe cap. Şi li l-am dat tatălui şi mamei sale.

Sunt de lemn.

Închid ochii. Şi mă scufund, mă scufund.

Trebuie să mă concentrez câteva minute asupra lui Kennedy, care a început deja să o audieze pe Marie, până să mi se limpezească mintea.

— Vi s-a mai plâns vreun pacient, înainte de Turk Bauer, de competenţa lui Ruth ca asistentă medicală?

— Nu.

— Îngrijirea medicală acordată de Ruth era sub standardele profesionale?

— Nu.

— Când aţi scris acel bileţel din fişa nou-născutului, ştiaţi că în orice moment nu vor lucra decât două asistente şi că s-ar putea ca pacientul să fie la un moment dat lăsat nesupravegheat în timpul şederii sale în spital?

— Nu este adevărat. Cealaltă asistentă de serviciu i-ar fi ţinut locul.

— Şi dacă cealaltă asistentă era ocupată? Dacă, adaugă Kennedy, ar fi fost chemată la o cezariană de urgenţă, de exemplu, iar singura asistentă rămasă în secţie ar fi fost afro-americană?

Gura lui Marie se deschide şi se închide, dar nu scoate niciun sunet.

— Îmi cer scuze, doamnă Malone... n-am înţeles ce aţi spus.

— Davis Bauer nu a fost lăsat nesupravegheat nicio clipă, insistă Marie. Ruth era acolo.

— Dar dumneavoastră, şefa ei, îi interziseseraţi să acorde îngrijiri acestui pacient, nu-i aşa?

— Nu, eu...

— Bileţelul dumneavoastră nu-i permitea să-l trateze în mod activ pe acest pacient.

— În *general*, explică Marie. Evident că nu în cazul unei *urgenţe*.

Ochii lui Kennedy scapără.

— Scria asta în fişa pacientului?

— Nu, dar...

— Scria asta pe bileţelul dumneavoastră?

— Nu.

— Aţi informat-o pe Ruth că, în anumite circumstanţe, jurământul Nightingale, pe care l-a depus ea, trebuie să aibă prioritate faţă de indicaţia dumneavoastră?

— Nu, murmură Marie.

Kennedy îşi încrucişează braţele.

— Atunci de unde, întreabă ea, să fi ştiut Ruth?

Când şedinţa este întreruptă pentru pauza de prânz, Kennedy se oferă să ne aducă ceva de mâncare, pentru ca eu şi Edison să nu fim supuşi atacurilor presei. Îi spun că mie nu mi-e foame.

— Ştiu că ai altă impresie, zice Kennedy. Dar să ştii că a fost un început bun.

Îi arunc o privire care exprimă exact ceea ce gândesc: E imposibil ca aceşti juraţi să nu se gândească la Turk Bauer şi cum a încercat el să-şi resusciteze copilul.

După ce pleacă Kennedy, Edison se aşază lângă mine. Îşi slăbeşte nodul de la cravată.

— Eşti bine? îl întreb şi îi strâng mâna.

— Nu pot să cred că tu mă întrebi pe mine aşa ceva.

O doamnă trece pe lângă noi şi se aşază lângă Edison, pe banca din faţa sălii de judecată. E absorbită de telefonul ei şi de o conversaţie pe care o poartă prin SMS. Râde, îşi încreţeşte fruntea şi plescăie cu limba, un adevărat spectacol cu un singur personaj. Apoi ridică în sfârşit privirea, de parcă abia acum şi-ar fi dat seama unde se află.

Îl vede pe Edison lângă ea şi se mută doar o idee mai departe, lăsând o distanţă cât un fir de păr între ei. Apoi zâmbeşte, de parcă astfel şi-ar îndrepta în totalitate gestul.

— Ştii ceva, zic, parcă mi-e foame.

Edison râneşte.

— Mie mi-e *tot timpul* foame.

Ne ridicăm în acelaşi timp şi ne strecurăm afară, pe uşa din spate a tribunalului. În clipa de faţă nici nu-mi pasă dacă am să dau nas în nas cu toată presa sau cu Wallace Mercy în persoană. O luăm pe stradă în jos, braţ la braţ, până găsim o pizzerie.

Comandăm câte o felie de pizza şi ne aşezăm, aşteptând să fim chemaţi la rând. În separeu, Edison stă încovoiat deasupra sticlei sale de coca-cola şi trage îndârjit din pai, până ajunge la fundul sticlei şi soarbe zgomotos. Eu, la rândul meu, sunt absorbită de gânduri şi amintiri.

Nu mi-a trecut prin minte că un proces nu e doar distrugerea oficială a reputaţiei cuiva. Mai e şi un joc psihologic, în care platoşa acuzatului este ruptă zală cu zală, până când te trezeşti întrebându-te dacă nu cumva e adevărat ceea ce spune procurorul.

Dacă am făcut-o *într-adevăr* dinadins?

Dacă nu am ezitat doar din cauza bileţelului lui Marie, ci şi pentru că în adâncul sufletului meu asta am *vrut*?

Vocea lui Edison îmi distrage atenţia. Clipesc şi revin la realitate.

— Te-au chemat?

Scutură din cap.

— Încă nu. Mamă, pot să... pot să te întreb ceva?

— Oricând.

Stă puţin şi chibzuieşte, de parcă şi-ar căuta cuvintele potrivite.

— Chiar... chiar a fost aşa?

De la tejghea se aude zbârnâitul unei sonerii. Mâncarea noastră este gata.

Nu mă urnesc să o aduc la masă. Îl privesc, în schimb, pe fiul meu în ochi.

— A fost mai rău, spun.

Pe anestezistul care este chemat după-amiaza ca martor al Statului nu-l cunosc foarte bine. Isaac Hager nu lucrează în secția mea, decât atunci când avem o urgență. Atunci sosește împreună cu restul echipei. Când a venit să-i acorde îngrijiri lui Davis Bauer, nici nu știam cum îl cheamă.

— Înainte de a răspunde apelului pentru situația de urgență, întreabă Odette, ați mai avut de-a face cu acest pacient?

— Nu, spune dr. Hager.

— V-ați întâlnit vreodată cu părinții·săi?

— Nu.

— Puteți să ne spuneți ce ați făcut când ați ajuns în salonul de nou-născuți?

— Am intubat pacientul, răspunde dr. Hager. Și când colegii mei nu au reușit să facă puncția venoasă, am încercat să-i ajut.

— Ați făcut vreun comentariu la adresa lui Ruth în timpul acestui proces? întreabă Odette.

— Da. Îi făcea compresii și i-am cerut de câteva ori să se oprească, pentru ca noi să putem vedea dacă pacientul răspunde la ele. La un moment dat mi s-a părut că-i face puțin cam agresiv compresiile toracice și i-am spus asta.

— Puteți să ne descrieți ce făcea?

— Să faci compresii toracice unui nou-născut înseamnă să apeși sternul cam un centimetru în jos, de vreo două sute de ori pe minut. Monitorul arăta complexe prea mari; m-am gândit că Ruth apasă prea tare.

— Puteţi explica, pe înţelesul unui om de rând, ce înseamnă acest lucru?

Dr. Hager se uită la juraţi.

— Compresiile toracice sunt modalitatea manuală de a face o inimă să bată, în cazul în care nu bate singură. Ideea este să împingi fizic debitul cardiac... dar după aceea să te opreşti din apăsat suficient timp cât să umple sângele inima. E cam ca atunci când încerci să desfunzi o toaletă. Trebuie să apeşi, dar dacă tot apeşi şi nu tragi, nu creezi sucţiune, vasul nu se umple cu apă. La fel este dacă faci compresiile prea repede sau apeşi prea tare; pompezi, pompezi, pompezi, dar sângele nu circulă prin corp.

— Vă amintiţi ce i-aţi spus lui Ruth, cuvintele dumneavoastră exacte?

Dr. Hager îşi drege glasul.

— I-am spus să o ia puţin mai uşor.

— Este ceva neobişnuit ca un medic anestezist să-i sugereze o modificare persoanei care face compresiile?

— Nu, deloc, spune dr. Hager. E un sistem de limitări şi echilibre. Într-o intervenţie de urgenţă, noi toţi ne urmărim unii pe alţii. La fel de bine aş fi putut urmări dacă se înalţă ambele părţi ale pieptului şi, în cazul în care nu ar fi fost aşa, i-aş fi spus lui Marie Malone să apese mai tare balonul pentru resuscitare.

— Cât timp a fost Ruth prea agresivă?

— Obiectez! spune Kennedy. Îi atribuie martorului nişte cuvinte pe care nu le-a spus.

— Am să reformulez. Cât timp a făcut acuzata compresiile toracice într-un mod agresiv?

— A fost doar puţin agresiv şi asta mai puţin de un minut.

— Domnule doctor, în opinia dumneavoastră de expert medical, întreabă Odette, modul în care a acționat acuzata i-ar fi putut face rău pacientului?

— Acțiunea de salvare a unei vieți omenești poate părea destul de violentă, doamnă Lawton. Noi facem incizii în piele, rupem coaste, supunem pacientul unor șocuri electrice cu un voltaj extrem de mare. Dr. Hager se întoarce spre mine: Facem ce este de făcut și, dacă avem noroc, funcționează.

— Nu mai am întrebări, spune procurorul.

Kennedy se îndreaptă către dr. Hager.

— Exista o nervozitate foarte mare în acel salon de nou-născuți, nu-i așa?

— Da.

— Compresiile acestea pe care le făcea Ruth... erau defavorabile vieții nou-născutului?

— Nu, dimpotrivă. Îl țineau în viață, în timp ce noi încercam să intervenim medical.

— Au contribuit la moartea nou-născutului?

— Nu.

Kennedy se reazemă de balustrada băncii juraților.

— E corect să spunem că în acel salon toată lumea încerca să salveze viața bebelușului?

— Absolut.

— Chiar și Ruth?

Dr. Hager mă privește în față.

— Da, spune.

După depoziția medicului anestezist se face o pauză. Judecătorul iese, iar jurații sunt conduși afară din banca lor. Kennedy mă trage după ea într-o sală de conferință,

de unde nu am voie să mă mişc, pentru a mă afla la adăpost de presă.

Mi-aş dori să stau de vorbă cu Edison. Mi-aş dori să mă îmbrăţişeze Adisa. În schimb şed la o masă mică, într-o încăpere în care bâzâie nişte neoane, şi încerc să descurc în mintea mea iţele acestui joc de şah.

— Te-ai întrebat vreodată? zic. Ce ai face, dacă nu ai fi avocată?

Kennedy se uită la mine.

— Vrei să-mi spui că-mi fac meseria într-un mod de tot rahatul?

— Nu, mă gândeam şi eu aşa. La... un început nou.

Kennedy îşi desface din ambalaj o gumă de mestecat şi îmi întinde restul pachetului.

— Să nu râzi, dar mai demult mi-am dorit să fiu cofetar.

— Pe bune?

— Am mers trei săptămâni la o şcoală culinară. Ce m-a învins în cele din urmă au fost foile de plăcintă. Pur şi simplu nu am răbdare pentru ele.

Un zâmbet îmi joacă pe buze.

— Ca să vezi!

— Dar tu? întreabă Kennedy.

Înalţ privirea către ea.

— Nu ştiu, mărturisesc. De la cinci ani mi-am dorit să fiu asistentă medicală. Am sentimentul că sunt prea bătrână să o mai iau de la capăt şi, chiar dacă aş fi nevoită să o fac, n-aş şti încotro să mă îndrept.

— Asta-i problema când ai o *vocaţie*, spune Kennedy. Nu-ţi asigură doar banii pentru chirie.

O vocaţie. Oare de aceea l-am desfăcut din păturică pe Davis Bauer, când n-a mai respirat?

— Kennedy, încep să-i spun, mai e ceva...

Dar Kennedy mă întrerupe.

— Ți-ai putea continua studiile. Ai putea deveni medic sau medic-asistent, sugerează Kennedy. Sau să lucrezi în particular, ca îngrijitoare medicală la domiciliu.

Niciuna dintre noi nu rostește adevărul care se înghesuie cu noi în această cămăruță: *Infractoare condamnată* nu dă bine într-un CV.

Privirea lui Kennedy se îmblânzește când îmi vede expresia.

— O să funcționeze, Ruth. Avem un plan măreț.

— Și dacă nu? spun cu voce slabă. Dacă planul ăsta măreț nu poate fi dus la bun sfârșit?

Kennedy își încleștează maxilarul.

— Atunci am să fac tot ce pot ca să-ți reduc la minimum pedeapsa.

— Aș merge la închisoare?

— În momentul de față, Statul a lansat mai multe acuzații împotriva ta. Dacă decid că nu au probe care să le susțină, pot renunța în orice moment la acuzația mai gravă în favoarea celei mai puțin grave. Cu alte cuvinte: Dacă nu pot dovedi omorul, dar cred că uciderea din culpă e sigură, Odette s-ar putea să nu vrea să riște și să se mulțumească, în schimb, cu ce are. Privirea ei o întâlnește pe a mea: Pentru omor, pedeapsa e de minimum douăzeci și cinci de ani. Dar pentru uciderea din culpă? Mai puțin de un an. Și, ca să fiu sinceră, le va fi foarte dificil să dovedească o intenție. Odette va trebui să aibă mare grijă când îl audiază pe Turk Bauer, pentru că altfel juriul o să-l urască.

— Adică așa cum îl urăsc eu?

Privirea lui Kennedy se înăsprește.

— Ruth, mă avertizează, nu vreau să te mai aud niciodată rostind cu voce tare cuvintele acestea. M-ai înţeles?

Instantaneu îmi dau seama de un lucru: Kennedy nu e singura care îşi plănuieşte din timp paşii. Odette face la fel. Ea *vrea* ca juraţii să-l urască pe Turk Bauer. Vrea ca ei să se simtă indignaţi, ofensaţi, dezgustaţi din punct de vedere moral.

Şi exact aşa va dovedi ea motivul.

Am admirat-o întotdeauna pe dr. Atkins, medicul pediatru, dar după ce o ascult înşirându-şi diplomele şi turuindu-şi CV-ul, sunt şi mai impresionată. Ea este una dintre rarele persoane care au primit mai multe onoruri şi distincţii decât ai fi crezut, deoarece este suficient de modestă pentru a nu vorbi ea însăşi despre ele. Este, de asemenea, primul martor care îşi ocupă locul în boxă şi mă priveşte în faţă şi zâmbeşte, înainte de a-şi îndrepta atenţia către procuror.

— Ruth realizase deja examenul nou-născutului, spune dr. Atkins. O îngrijora un potenţial murmur cardiac.

— Era un motiv serios de îngrijorare? întreabă Odette.

— Nu. Mulţi bebeluşi se nasc cu o persistenţă a canalului arterial. O minusculă gaură în inimă. De regulă se închide de la sine în cursul primului an de viaţă. Dar, pentru orice eventualitate, l-am programat să fie consultat de un cardiolog pediatru, înainte de a fi externat.

Ştiu de la Kennedy că Odette va presupune că problema medicală menţionată de Kennedy în pledoaria ei introductivă este acest murmur cardiac. Că deja încearcă să-l bagatelizeze în ochii juriului.

— Dr. Atkins, aţi lucrat sâmbătă, 3 octombrie — în ziua decesului lui Davis Bauer?

— Da. Am venit să-i fac pacientului circumcizia la ora nouă dimineața.

— Puteți să ne explicați această procedură?

— Sigur că da, este o intervenție foarte simplă, prin care se taie prepuțul unui nou-născut de sex masculin. Am întârziat puțin, pentru că avusesem un alt pacient cu o urgență.

— Mai era cineva de față?

— Da, două asistente medicale. Corinne și Ruth. Am întrebat-o pe Ruth dacă pacientul este pregătit și ea mi-a spus că nu mai este asistenta lui. Corinne mi-a confirmat că nou-născutul era pregătit pentru procedură, iar eu am realizat intervenția fără niciun incident.

— V-a spus Ruth ceva legat de circumcizie?

Dr. Atkins face o pauză.

— A spus că poate îl și sterilizez cu ocazia asta.

Din spatele meu, din public, cineva șoptește: *Ticăloasa.*

— Dumneavoastră cum ați reacționat?

— În niciun fel. Eram ocupată.

— Cum a decurs procedura?

Medicul pediatru ridică din umeri.

— A plâns după aceea, ca toți nou-născuții. L-am înfășat bine și bebelușul a adormit. Ridică privirea: Când am plecat eu, dormea... ei, bine... ca un bebeluș.

— Martora vă aparține, spune Odette.

— Doamnă doctor, lucrați la acest spital de opt ani? începe Kennedy.

— Da. Râde scurt. Uau! Ce zboară timpul!

— În tot acest timp ați mai lucrat cu Ruth?

— De multe ori și cu plăcere, spune dr. Atkins. E o asistentă medicală grozavă, care face tot ce poate pentru pacienții ei.

— Când Ruth a făcut acel comentariu privind sterilizarea nou-născutului, cum aţi perceput cuvintele ei?

— Drept o glumă, spune dr. Atkins. Ştiam că glumeşte. Ruth nu e genul de persoană care să fie răutăcioasă cu pacienţii.

— După circumcizia lui Davis Bauer aţi rămas să lucraţi în spital?

— Da, într-o altă secţie, în clinica de pediatrie.

— Vi s-a adus la cunoştinţă apariţia unei urgenţe în salonul de nou-născuţi?

— Da. Marie tastase codul pentru urgenţe. Când am ajuns eu, Ruth făcea compresii toracice.

— A făcut Ruth totul în conformitate cu cele mai înalte standarde de îngrijire medicală?

— Din câte am văzut eu, da.

— A arătat ostilitate sau respingere faţă de acest copil? întreabă Kennedy.

— Nu.

— Aş dori să ne întoarcem puţin în timp, spune Kennedy. Aţi cerut să i se facă lui Davis Bauer, după naştere, vreo analiză de sânge?

— Da, screeningul neonatal, pe care-l realizează statul Connecticut.

— Unde se trimite proba de sânge?

— La laboratorul de stat din Rocky Hill, unde este analizată. Noi nu facem asta în spital.

— Cum este transportată la laboratorul de stat?

— Prin curier, spune dr. Atkins.

— Când i s-a recoltat lui Davis Bauer sânge pentru screening?

— La ora două şi jumătate după-amiaza, vineri, 3 octombrie.

— Aţi primit la un moment dat de la laboratorul statului Connecticut rezultatele testului de screening neonatal?

Dr. Atkins îşi încreţeşte fruntea şi se gândeşte.

— De fapt, nu-mi amintesc să le fi văzut. Dar, desigur, în momentul acela nu mai erau relevante.

— Care este scopul acestui test?

Dr. Atkins enumeră o serie de boli rare. Unele dintre ele sunt cauzate de mutaţii genetice. Unele sunt legate de deficitul unei enzime sau proteine din organism. Altele sunt tulburări de metabolizare a unor enzime sau proteine.

— Majoritatea dintre dumneavoastră nu veţi fi auzit de aceste boli, spune dr. Atkins, pentru că majoritatea bebeluşilor nu le au. Dar cei care le au — ei bine, unele dintre aceste tulburări pot fi tratate, dacă sunt diagnosticate timpuriu. Dacă începem imediat tratamentul, prin adaptarea regimului alimentar sau printr-o terapie medicamentoasă sau hormonală, putem deseori preveni un retard de creştere sau mintal semnificativ.

— Pot unele dintre aceste boli să pricinuiască moartea pacientului?

— Unele da, dacă nu sunt tratate.

— Dumneavoastră nu aţi avut la dispoziţie rezultatele acestui test, atunci când Davis Bauer a suferit stopul respirator, nu-i aşa? întreabă Kennedy.

— Nu. Laboratorul de stat este închis la sfârşit de săptămână. Primim, de regulă, abia marţi rezultatele testelor de vineri.

— Ce spuneţi dumneavoastră, reflectează Kennedy cu voce tare, este că durează de aproape două ori mai mult până primiţi rezultatele testului, dacă bebeluşul are ghinionul să se fi născut la sfârşitul săptămânii de lucru.

— Aşa este, din nefericire.

Îi văd pe juraţi cum se înviorează, cum îşi iau notiţe, cum ascultă cu atenţie. În spatele meu, Edison se foieşte pe scaun. Poate are dreptate Kennedy. Poate că juraţii nu au nevoie decât de ştiinţă.

— Cunoaşteţi o tulburare numită MCADD? întreabă Kennedy.

— Da. Este o tulburare a oxidării acizilor graşi. În esenţă înseamnă că un nou-născut cu această tulburare are probleme să metabolizeze anumite grăsimi şi asta înseamnă că nivelul glicemic din sânge atinge un nivel primejdios de scăzut. Poate fi ţinută sub control, dacă este detectată din timp — un regim alimentar atent, hrăniri frecvente.

— Să presupunem că nu este detectată. Ce se întâmplă atunci?

— Ei bine, nou-născuţii cu MCADD prezintă un risc ridicat de deces cu ocazia primului episod clinic de hipoglicemie — când nivelul zahărului din sânge scade ameninţător.

— Cum se prezintă un asemenea episod?

— Nou-născuţii sunt somnoroşi, moleşiţi. Irascibili. Nu vor să sugă.

— Să spunem, ipotetic, că un bebeluş cu MCADD nediagnosticat şi netratat urmează a fi circumcis. Procedura aceasta ar putea în vreun fel să-i agraveze boala?

Medicul pediatru dă din cap afirmativ.

— În mod normal, bebeluşul nu mai este hrănit după ora şase dimineaţa, în aşteptarea intervenţiei chirurgicale. La un bebeluş cu MCADD acest lucru ar cauza scăderea nivelului glicemic — un potenţial episod de hipoglicemie. Acestui bebeluş i s-ar da, în schimb, dextroză 10% înainte şi după intervenţie.

— I-ați luat sânge lui Davis Bauer în timpul intervenției de urgență, nu-i așa?

— Da.

— Puteți spune juriului care era nivelul lui glicemic în acel moment? întreabă Kennedy.

— 20 mg/dl.

— Care este nivelul la care un nou-născut este considerat hipoglicemic?

— 40 mg/dl.

— Deci nivelul glicemic al lui Davis Bauer era primejdios de scăzut?

— Da.

— Ar fi fost suficient pentru ca un copil cu MCADD netratat, nediagnosticat, să sufere un stop respirator?

— Nu pot spune asta cu certitudine. Dar e posibil.

Kennedy ridică în mână un dosar.

— Doresc să introduc acest document ca probă cu numărul patruzeci și doi, spune. Este rezultatul screeningului neonatal al lui Davis Bauer, a cărui prezentare a fost cerută de apărare.

Odette sare în picioare ca o săgeată.

— Onorată Instanță, ce tertip mai e și acesta? Apărarea nu a comunicat acest lucru procuraturii...

— Pentru că am primit rezultatele abia acum câteva zile. Au lipsit însă *luni* de zile, în mod *avantajos*, din dosarul întocmit de procuratură, ripostează Kennedy. Ceea ce aș putea reclama drept obstrucționare a justiției...

— Apropiați-vă!

Judecătorul le cheamă pe amândouă — pe avocată și pe procuror — la el. Un aparat de făcut zgomot este pornit, pentru ca nici eu, nici jurații să nu putem auzi ce spun ei. Discuția lor se încheie abia după ce s-a fluturat

frecvent din mâini, iar pe faţa lui Kennedy s-a ivit o roşeaţă profundă. Însă dosarul este înmânat grefierului, pentru a fi introdus ca probă.

— Dr. Atkins, puteţi să ne spuneţi ce aveţi în faţa dumneavoastră? întreabă Kennedy.

— Sunt rezultatele unui test de screening neonatal, spune medicul pediatru, răsfoind paginile. Apoi se opreşte: Vai, Doamne!

— Printre rezultate se găseşte vreunul care prezintă interes, dr. Atkins? Printre rezultatele care nu au apucat să fie procesate, fiindcă laboratorul de stat a fost închis în weekend? Printre rezultatele pe care nu le-aţi primit decât *după* moartea lui Davis Bauer?

Medicul pediatru ridică privirea.

— Da. Davis Bauer a fost testat pozitiv cu MCADD.

Kennedy e plină de sine, când se încheie audierile în această primă zi de judecată. Îi turuie gura întruna, ca şi cum ar fi băut patru cafele mari, şi se poartă de parcă am fi câştigat procesul, deşi susţinerea acuzării abia a început, iar noi încă nu am lansat apărarea. Îmi spune că ar trebui să beau un pahar mare de vin, pentru a sărbători o zi fenomenală de audieri, dar eu, sincer, nu-mi doresc decât să mă duc acasă şi să mă bag în pat.

Mă doare capul de la imaginile lui Davis Bauer şi de la expresia de pe chipul doctorului Atkins, când a realizat ce înseamnă rezultatele testului. E adevărat, Kennedy mi le-a arătat acum două seri, dar asta m-a dărâmat şi mai rău. Să văd acum pe cineva din spital — pe cineva de care îmi place şi în care am încredere — gândind în sinea sa, *Ce-ar fi fost dacă...* M-a făcut să-mi regăsesc în oarecare măsură echilibrul.

Da, acesta este un proces împotriva mea.

Da, am fost învinuită de ceva de care n-ar fi trebuit să fiu învinuită.

Dar, lăsând toate acestea la o parte, există un bebeluș mort. Există o mamă care nu va apuca să-l vadă crescând. Aș putea fi achitată; aș putea deveni un fanion pentru mesajul lui Wallace Mercy; aș putea iniția o acțiune civilă pentru daune și aș primi o despăgubire care mi-ar alunga toate grijile privitoare la taxele de colegiu ale lui Edison — și totuși aș ști că nimeni nu a *câștigat* realmente acest proces.

Pentru că nu poți anula pierderea tragică, incomensurabilă a unei vieți aflate abia la început.

Toate aceste gânduri îmi trec prin minte, în timp ce aștept să se golească coridoarele, pentru ca Edison și cu mine să putem pleca acasă fără să atragem atenția nimănui. Edison mă așteaptă în fața sălii de conferință, așezat pe o bancă.

— Unde e mătușa ta?

Ridică din umeri.

— A zis că vrea să ajungă acasă înainte să se pună serios pe nins.

Mă uit pe fereastră afară, unde cad fulgi de zăpadă. Am fost atât de absorbită de gândurile mele, încât nici n-am observat că se anunță un viscol.

— Stai puțin, să mă duc rapid la toaletă, îi spun lui Edison și străbat coridorul pustiu.

Intru în cabină și îmi fac treaba, trag apa și ies să mă spăl pe mâini. În fața chiuvetei stă Odette Lawton. Mă privește în oglindă, își pune capacul la ruj.

— Pentru avocata dumneavoastră a fost un început bun, recunoaște Odette.

Nu ştiu ce să zic, aşa că mă mulţumesc să-mi ţin încheieturile mâinilor sub jetul de apă fierbinte.

— Dar eu, în locul dumneavoastră, nu m-aş culca pe-o ureche. Poate că pe Kennedy McQuarrie o puteţi convinge că sunteţi Clara Barton[52], dar eu ştiu ce aţi gândit după ce v-a dat rasistul acela peste nas. Şi *nu* au fost gânduri împăciuitoare.

Asta-i prea de tot. Ceva clocoteşte în mine, un gheizer, o conştientizare. Închid robinetul, mă şterg pe mâini şi îi înfrunt privirea.

— Ştiţi ceva, toată viaţa mea am făcut ceea ce trebuia să fac. Am fost o elevă silitoare, am zâmbit cu drăgălăşenie, am respectat regulile jocului, pentru a ajunge aici. Şi ştiu că pentru dumneavoastră a fost la fel. Aşa că mi-e *foarte* greu să înţeleg de ce o femeie afro-americană inteligentă, de carieră face tot ce-i stă în putinţă pentru a o umili pe o altă femeie afro-americană inteligentă, de carieră.

Ceva licăreşte în ochii lui Odette, ca o flacără peste care a trecut un suflu. Dar dispare la fel de iute cum s-a ivit, lăsând loc unei priviri de oţel.

— Toate acestea nu au nimic de-a face cu rasa. Eu îmi fac meseria şi atâta tot.

Arunc şervetul de hârtie la coşul de gunoi, pun mâna pe clanţă.

— Ce noroc aveţi, zic. Dumneavoastră nu v-a spus nimeni că nu mai aveţi voie să vă faceţi meseria.

Seara şed la masa de bucătărie, pe gânduri, când Edison îmi aduce o cană cu ceai.

---

[52] Clarissa Harlowe Barton (1821–1912), asistentă medicală, fondatoare a Crucii Roşii americane.

— Asta pentru ce e, puiule? întreb zâmbind.

— Mă gândeam că ți-ar prinde bine, spune. Pari obosită.

— Da, mărturisesc, sunt al naibii de obosită.

Și știm amândoi că nu mă refer la primele două zile de audieri.

Edison se așază lângă mine și îi strâng mâna.

— E epuizant, nu-i așa? Să încerci din răsputeri să le demonstrezi că ești mai bun decât te cred ei?

Dă din cap și știu că înțelege ce vreau să spun.

— E altfel la tribunal decât am crezut eu că va fi, din ce văzusem la televizor.

— Durează mai mult, spun eu, în timp ce el spune:

— E plictisitor.

Ne pufnește pe amândoi râsul.

— Am stat puțin de vorbă cu tipul ăsta, cu Howard, într-o pauză, spune Edison. Are un job destul de cool. Și Kennedy. Știi, ideea este că oricine are dreptul la un avocat bun, chiar dacă nu și-l poate permite. Se uită la mine cu o mină întrebătoare: Crezi că aș fi un avocat bun, mamă?

— Păi, ești mai deștept decât mine și Dumnezeu știe că te pricepi la dispute, îl tachinez. Dar tu, Edison, vei străluci în tot ceea ce vei alege să faci.

— E ciudat, spune. Mi-ar plăcea să fac ce fac ei — să lucrez pentru oameni care nu-și pot permite un reprezentant judiciar. Dar am senzația că viața m-a pregătit pentru cealaltă parte — pentru procuratură.

— Cum așa?

Ridică din umeri.

— Statul are sarcina probei, spune. Cam ca noi, zi de zi.

***

În cursul nopţii a nins întruna şi abundent, aşa că plugurile n-au mai făcut faţă şi lumea a devenit toată albă. Port cizmele şi fusta pe care le-am purtat toată săptămâna — doar bluza mi-am schimbat-o —, iar pantofii mi-i vâr într-o pungă de la supermarket. La radio se tot vorbeşte despre şcolile închise, iar autobuzul în care m-am urcat eu cu Edison rămâne blocat, aşa că trebuie să ne grăbim să ajungem într-o altă staţie, de unde mai schimbăm autobuzul de două ori. Drept urmare ajungem la tribunal cu o întârziere de cinci minute. I-am trimis lui Kennedy un SMS şi ştiu că nu mai avem timp să ne strecurăm prin spate. Ea mă aşteaptă, în schimb, pe scările tribunalului, unde mă trezesc instantaneu cu microfoane vârâte sub nas şi cu oameni care-mi strigă că sunt o ucigaşă. Braţul lui Edison se strânge în jurul meu şi eu mă adun la pieptul lui, punându-l pe el stavilă între mine şi mulţime.

— Dacă avem noroc, judecătorul Thunder a avut dificultăţi să-şi deszăpezească maşina azi-dimineaţă, mormăie Kennedy.

— De vină a fost transportul în com...

— Nu mă interesează. Nu-i dai instanţei motive în plus să te displacă.

Intrăm valvârtej în sala de judecată, unde Odette şade mulţumită de sine la masa procurorului, cu aerul că ea a sosit încă de la şase dimineaţa. Din partea mea, poate să şi doarmă aici. Judecătorul Thunder îşi face intrarea, îndoit de spate, iar noi toţi ne ridicăm în picioare.

— În drum spre tribunal a intrat un dobitoc din spate în maşina mea, aşa că spatele meu este oficial scos din joc, spune. Îmi cer scuze pentru întârziere.

— Vă simţiţi bine, Onorată Instanţă? întreabă Kennedy. Să vă chemăm un medic?

— Oricât aș aprecia parada dumneavoastră de compasiune, doamnă McQuarrie, cred că ați prefera să zac neputincios în vreun spital. De preferință, fără analgezice la îndemână. Doamnă Lawton, chemați-vă martorul, înainte de a renunța eu la această bravadă judiciară și a lua un Vicodin.

Primul martor al procuraturii pe ziua de astăzi este inspectorul de poliție care m-a interogat după arestare.

— Inspectore MacDougall, începe Odette, după ce i-a cerut numele și adresa, unde lucrați?

— În East End, Connecticut.

— Cum ați ajuns să fiți implicat în cazul pe care-l examinăm astăzi?

MacDougall se lasă pe spate în scaun. Parcă s-ar revărsa peste marginile scaunului, umplând toată boxa martorilor.

— Am primit un apel telefonic de la domnul Bauer și i-am spus să vină la secție să-i înregistrez reclamația. Era destul de tulburat. Credea că asistenta medicală care-l îngrijise pe fiul lui nu-i acordase acestuia în mod intenționat îngrijiri de urgență, ceea ce a condus la decesul bebelușului. Eu am chestionat personalul medical implicat în acest caz și m-am întâlnit de câteva ori cu medicul patolog... și cu dumneavoastră, doamnă.

— Ați chestionat acuzata?

— Da. După eliberarea mandatului de arestare, ne-am dus acasă la doamna Jefferson și am bătut la ușă — tare —, dar ea nu a ieșit.

Auzind asta, aproape că mă ridic din scaun. Howard și Kennedy îmi pun fiecare câte o mână pe umăr, pentru a mă reține. Era ora trei dimineața. Nu au bătut la ușă, ci au lovit în ea, până când mi-au smuls-o din țâțâni. M-au amenințat cu armele.

Mă aplec spre Kennedy, cu nările dilatate.

— E o minciună. *Minte* în faţa instanţei, şoptesc.

— Şşşş, spune Kennedy.

— Ce a urmat? întreabă procurorul.

— Nu ne-a deschis nimeni.

Mâna lui Kennedy se încleştează pe umărul meu.

— Ne-am temut că ar putea fugi pe uşa din spate. Aşa că mi-am sfătuit echipa să folosească berbecul, pentru a obţine acces în casă.

— Aţi obţinut în cele din urmă acces în casă şi aţi arestat-o pe doamna Jefferson?

— Da, spune inspectorul de poliţie, dar întâi ne-am confruntat cu un subiect mare, Negru...

— *Nu*, spun eu în şoaptă, dar Howard îmi trage un şut sub masă.

— ...pe care ulterior l-am identificat drept fiul doamnei Jefferson. Ne-am temut şi pentru siguranţa noastră, aşa că am realizat şi o percheziţie sumară a dormitorului, în timp ce am pus-o pe doamna Jefferson în cătuşe.

Mi-au răsturnat mobila. Mi-au spart vasele. Mi-au smuls hainele de pe umeraşe. L-au atacat pe fiul meu.

— Am instruit-o ce drepturi are, continuă inspectorul de poliţie MacDougall, şi i-am citit acuzaţiile care i se aduc.

— Cum a reacţionat ea?

MacDougall face o grimasă.

— Nu a cooperat.

— După aceea ce s-a întâmplat?

— Am dus-o la secţia din East End. I-am luat amprentele, am fotografiat-o şi am dus-o într-o celulă de arest preventiv. După care colega mea, inspectorul de poliţie Leong, şi cu mine am condus-o într-o cameră de interogatoriu şi i-am spus din nou că are dreptul să fie de

față avocatul ei, că are dreptul să nu spună nimic și că, dacă vrea, poate oricând înceta să ne răspundă la întrebări. I-am spus că răspunsurile ei pot și vor fi folosite în instanță. Și apoi am întrebat-o dacă a înțeles toate acestea. A semnat cu inițialele ei în dreptul fiecărui paragraf și a spus că a înțeles.

— Acuzata a cerut un avocat?

— Nu în acel moment. Era foarte dispusă să explice evenimentele în versiunea ei. A susținut că nu s-a atins de nou-născut înainte de declararea urgenței. A mai recunoscut că între ea și domnul Bauer existase un... — cum i-a zis? — *un dezacord.*

— Ce s-a întâmplat după aceea?

— Păi noi am vrut să o facem să înțeleagă că vrem s-o ajutăm. Dacă a fost un accident, i-am spus, ziceți-ne, atunci judecătorul ar fi mai îngăduitor cu ea și noi am putea rezolva încurcătura asta și ea și-ar putea vedea în continuare de educația băiatului ei. Dar din momentul acela n-a mai vrut să zică nimic. Ridică din umeri: Bănuiesc că *nu* a fost un accident.

— Obiectez, spune Kennedy.

Judecătorul Thunder tresare, când încearcă să se răsucească înspre stenograf.

— Se acceptă. Tăiați din procesul-verbal ultimul comentariu al martorului.

Dar comentariul continuă să plutească în aer, așa cum continuă să licărească o reclamă cu neon, după ce ai scos-o din priză.

Nu mai simt nicio presiune pe umăr și atunci îmi dau seama că mâna lui Kennedy mi-a dat drumul. Kennedy stă acum în fața inspectorului de poliție.

— Aveați mandat de arestare?

— Da.

— I-aţi telefonat lui Ruth, să-i spuneţi că veniţi? Să-i spuneţi să vină de bunăvoie la secţie?

— Nu procedăm aşa cu mandatele emise pentru omor, spune MacDougall.

— La ce oră a fost emis mandatul?

— Pe la ora cinci după-amiaza.

— Şi la ce oră aţi sosit acasă la Ruth?

— Pe la ora trei dimineaţa.

Kennedy îi priveşte pe juraţi de parcă i-ar întreba: *Vă vine să credeţi?*

— Aţi avut vreun motiv să întârziaţi atâta?

— Am făcut-o dinadins. Unul dintre principiile aplicării legii este să te înfiinţezi acasă la cineva atunci când se aşteaptă el mai puţin. Asta îl dezarmează pe suspect şi face ca lucrurile să-şi urmeze cursul.

— Când aţi bătut la uşa lui Ruth, la ora aceea, iar ea nu v-a întâmpinat imediat cu o felie de tort şi o îmbrăţişare călduroasă, este posibil să fi fost aşa din cauză că dormea adânc la ora trei dimineaţa?

— Nu cunosc obiceiurile de a dormi ale acuzatei.

— Percheziţia sumară pe care aţi realizat-o... nu i-aţi golit, în realitate, sertarele şi dulapurile, nu i-aţi răsturnat mobila, nu i-aţi distrus şi în alt fel casa, într-un moment când doamna Jefferson era încătuşată şi incapabilă să pună mâna pe o armă?

— Nu ştii niciodată când e vreo armă la îndemâna cuiva, doamnă.

— Şi nu este adevărat că l-aţi împins pe jos pe fiul ei şi i-aţi legat braţele la spate, ca să-l supuneţi?

— Asta e procedura standard pentru siguranţa poliţiştilor. Nu ştiam că este fiul doamnei Jefferson. Am văzut

un tânăr Negru, mare și furios, care era în mod vizibil revoltat.

— Pe bune? zice Kennedy. Nu cumva purta și o bluză cu glugă?

Judecătorul Thunder cere să se șteargă această remarcă din procesul-verbal, iar Kennedy, când ia loc, pare la fel de surprinsă ca mine de răbufnirea ei.

— Scuze, murmură. Mi-a scăpat.

Dar judecătorul e furios. O cheamă pe avocată la el. Iarăși pornește un aparat de făcut zgomot, care mă împiedică să aud ce-i spune, dar, după culoarea feței lui și vehemența cu care se repede la ea, îmi dau seama că nu a chemat-o ca să-i spună cuvinte de laudă.

— Acesta, îmi spune Kennedy când se întoarce la locul ei, puțin palidă, este motivul pentru care nu vorbești despre rasă într-o sală de judecată.

Judecătorul Thunder decide că spatele lui contractat merită suspendarea audierilor pe ziua de astăzi.

Din cauza zăpezii, durează mai mult să ajungem acasă. Când Edison și cu mine intrăm pe strada noastră, suntem transpirați și epuizați. Un bărbat încearcă să-și deszăpezească mașina doar cu mâinile înmănușate. Doi băieți din vecini sunt prinși într-o bulgăreală; un proiectil îl nimerește pe Edison în spate.

În fața casei noastre e parcată o mașină. E o limuzină neagră, cu șofer, lucru rar întâlnit în această zonă, cel puțin dacă ieși din campusul Universității Yale. Când mă apropii, se deschide portiera din spate și o femeie coboară. Poartă un hanorac de schi și cizme cu blană și e înfofolită într-un strat de lână — căciulă, fular. Abia după un moment o recunosc pe Christina.

— Ce faci aici? o întreb sincer surprinsă.

În toţi aceşti ani de când locuiesc în East End, Christina nu a venit niciodată să mă viziteze. În toţi aceşti ani, nu am invitat-o niciodată la mine.

Nu că mi-ar fi ruşine de casa mea. Îmi place unde trăiesc, *cum* trăiesc. Doar că am crezut că nu voi putea suporta efuziunea cu care va exclama ce drăguţă e locuinţa mea, ce plăcută, cât de *mult* mi se potriveşte.

— Am fost la tribunal în ultimele două zile, îmi mărturiseşte, lucru care mă şochează.

Am scanat din priviri publicul. Nu i-am observat prezenţa, deşi Christina e foarte greu de trecut cu vederea.

Îşi desface fermoarul de la hanorac, dând la iveală o cămaşă de flanel ponosită şi nişte jeanşi lăbărţaţi, exact opusul hainelor de firmă pe care le poartă ea de obicei.

— M-am deghizat, zice cu un surâs timid. Priveşte pe după umărul meu la Edison: Edison! Doamne, nu te-am mai văzut de când erai mai scund decât maică-ta...

El ridică scurt bărbia, un gest stângaci de salut.

— Edison, de ce nu intri tu? îi propun şi, după ce Edison intră, mă uit în ochii Christinei. Nu înţeleg. Dacă presa ar afla că eşti aici...

— Le-aş spune să se ducă dracului, zice ea cu fermitate. Să-l ia naiba de Congres! I-am spus lui Larry că vin şi că n-avem ce discuta pe tema asta. Dacă întreabă vreun jurnalist, îi spun adevărul: Că noi două suntem prietene vechi.

— Christina, repet întrebarea, ce faci *aici*?

Mi-ar fi putut trimite un SMS. M-ar fi putut suna. Ar fi putut sta pur şi simplu în sala de judecată, ca să mă susţină moral. A aşteptat, în schimb, la uşa mea Dumnezeu ştie cât timp.

— Sunt *prietena* ta, spune încet. Indiferent ce crezi tu, Ruth, asta este ceea ce fac prietenii. Se uită la mine și văd că are lacrimi în ochi: Ce au spus că ai păţit... poliţia care a năvălit în casa ta. Cătușele. Cum l-au atacat pe Edison. Nu mi-am imaginat niciodată...

Se poticnește, apoi își adună iarăși firele gândurilor și îmi oferă cel mai trist, cel mai sincer buchet:

— Nu am știut.

— De ce să fi știut *tu*? replic eu, fără supărare, fără ofuscare, constatând doar un fapt. Tu nu va trebui să afli asta niciodată.

Christina se șterge la ochi, întinzându-și rimelul.

— Nu știu dacă ți-am mai spus povestea asta, zice. E despre mama ta. S-a întâmplat demult, când eram la colegiu. Mă întorceam cu mașina acasă de la Vassar, în vacanța de Thanksgiving, iar pe marginea șoselei Taconic Parkway făcea autostopul un tip. Era un bărbat Negru, cu un picior schilod. Mergea cu cârje. Așa că am tras pe dreapta și l-am întrebat dacă vrea să-l duc cu mașina undeva. L-am dus până la gara Pennsylvania din New York, ca să ia trenul de acolo până la Washington, D.C., să-și viziteze familia.

Își strânge hanoracul în jurul corpului.

— Când am ajuns acasă și Lou a venit în camera mea să mă ajute să despachetez, i-am spus ce făcusem. Am crezut că o să fie mândră de mine, că făcusem o faptă bună etc. Dar ea s-a înfuriat în asemenea hal, Ruth! Îți jur că n-o mai văzusem niciodată așa. M-a apucat de brațe și m-a scuturat; la început, nici n-a fost în stare să scoată un cuvânt. *Să nu mai faci asta niciodată, niciodată!* mi-a spus apoi și eu am fost atât de șocată, încât i-am promis că n-am să mai fac.

Christina mă priveşte.

— Astăzi am stat în sala de judecată şi l-am ascultat pe poliţistul acela spunând cum ţi-a dărâmat uşa în miez de noapte şi cum te-a culcat la pământ şi cum l-a reţinut pe Edison şi parcă tot timpul am auzit în minte glasul lui Lou, după ce i-am povestit despre autostopistul Negru. Ştiu că mama ta a avut reacţia asta faţă de mine pentru că i-a fost frică. Dar în toţi aceşti ani, am crezut că încercase să mă protejeze pe mine. Acum ştiu că, de fapt, încercase să-l protejeze pe *el*.

Îmi dau seama că ani de zile am presupus că, pentru Christina, eu sunt cineva din trecutul ei, cineva care trebuie tolerat, o persoană lipsită de noroc, care trebuie ajutată. În copilărie am avut sentimentul că suntem egale. Dar când am crescut, când am devenit conştiente mai degrabă de diferenţele dintre noi, decât de asemănări, am avut senzaţia că s-a pus ceva între noi. O criticam în sinea mea pentru faptul că mă judeca pe mine şi viaţa mea, fără să-mi adreseze vreo întrebare directă. Ea era vedeta şi eu eram figuranta în povestea ei. Dar am uitat, în mod convenabil, să-mi atrag atenţia asupra faptului că *eu* eram cea care-i atribuise acest rol. Am învinuit-o pe Christina că ridicase acel zid invizibil între noi, fără să recunosc faptul că mai adăugasem şi eu câteva cărămizi.

— Ţi-am lăsat banii sub preş, mă trezesc zicând.

— Ştiu, spune Christina, ar fi trebuit să ţi-i lipesc în palmă.

Ce ne desparte pe noi două e o distanţă de treizeci de centimetri şi o lume întreagă de contraste. Dar ştiu şi eu cât de greu este să dai jos stratul protector de pe viaţa ta şi să te uiţi la esenţa ei. E ca şi cum te-ai trezi într-o cameră, te-ai da jos din pat şi ţi-ai da seama că toată mobila a fost

rearanjată. Până la urmă, îți vei găsi calea afară, dar va dura mult și pe parcurs te vei alege cu niște vânătăi.

Întind mâna și strâng mâna Christinei.

— Haide înăuntru, zic.

A doua zi, afară e rece și senin. Urmele viscolului de ieri au fost îndepărtate de pe șosele, iar temperatura scăzută reține o parte din mulțime să se înghesuie pe treptele din față ale tribunalului. Până și judecătorul Thunder pare împăcat, mulțumit fie de medicamentele pe care le-o fi luat pentru durerea lui de spate, fie de faptul că ne apropiem de finalul audierii martorilor procuraturii. Astăzi, prima persoană chemată este medicul patolog dr. Bill Binnie, care a studiat la celebrul Henry Lee. E mai tânăr decât mi-aș fi imaginat și are niște mâini delicate, care flutură în timp ce răspunde la întrebări, ca niște păsări dresate, așezate în poala lui; și are o înfățișare de vedetă de film, astfel încât doamnele din juriu îi sorb cuvintele, chiar și atunci când nu e vorba decât despre litania plictisitoare a tuturor realizărilor din CV-ul său.

— Când ați aflat prima dată de Davis Bauer, domnule doctor? întreabă procurorul.

— Biroul meu a primit un apel telefonic de la Corinne McAvoy, asistentă medicală la spitalul Mercy-West Haven.

— Ați răspuns la apelul ei?

— Da. După ce am adus la noi corpul nou-născutului, i-am făcut autopsia.

— Puteți spune Instanței ce presupune aceasta?

— Sigur că da, răspunde el și se răsucește către juriu. Realizez atât un examen extern, cât și unul intern. La examenul extern mă uit dacă există pe corp echimoze

sau alte semne de orice natură. Fac măsurători ale corpului, stabilesc circumferinţa capului, fotografiez corpul. Recoltez probe de sânge şi fiere. Pentru examenul intern realizez apoi o incizie în formă de Y în zona toracică, îndepărtez pielea şi cercetez plămânii, inima şi ficatul, precum şi alte organe, în căutarea unor rupturi, a unor anomalii flagrante. Cântărim şi măsurăm organele. Luăm probe de ţesut. Apoi trimitem aceste probe la laboratorul de toxicologie şi aşteptăm rezultatele, pentru a putea trage concluzia asupra cauzei decesului, într-un mod rezonabil şi în baza faptelor.

— Ce v-a atras atenţia în timpul autopsiei? întreabă Odette.

— Ficatul era puţin mărit. Exista o uşoară cardiomegalie şi o minimală persistenţă a canalului arterial, de gradul I, dar nu am constatat alte defecte congenitale — nu existau anomalii valvulare sau circulatorii.

— Ce înseamnă aceasta?

— Inima era puţin mărită şi avea o mică gaură. Însă nu exista o transpoziţie a arterelor mari. Nu existau defecte septale, spune.

— Printre informaţiile acestea se găseau vreunele care să fi sugerat cauza decesului?

— Nu prea, spune medicul patolog. Toate acestea aveau o explicaţie. Conform fişei medicale a pacientului, mama suferise de diabet gestaţional.

— Ce este acesta?

— Este o afecţiune care apare în timpul sarcinii, la care nivelul glicemic din sânge al mamei este crescut. Din nefericire, această creştere a nivelului glicemic îl afectează şi pe nou-născut.

— Cum anume?

— Copiii născuți de mame cu diabet sunt deseori mai mari decât alți copii. Ficatul, inima, glandele suprarenale pot fi mărite. Acești copii sunt, de asemenea, frecvent hipoglicemici după naștere, din cauza nivelului crescut de insulină din sânge. Repet, am studiat fișa medicală, iar atât rezultatele de laborator postnatale, cât și puncția femurală realizată cu ocazia intervenției de urgență indicau un nivel glicemic scăzut. Constatările făcute cu ocazia autopsiei, precum și nivelul glicemic scăzut corespundeau unui copil născut dintr-o mamă diabetică.

— Dar ce este cu gaura din inima bebelușului? Pare ceva grav...

— Pare mai grav decât este în realitate. În majoritatea cazurilor, canalul arterial se închide de la sine, spune dr. Binnie și îi privește pe jurați.

Femeia care e profesoară, jurata cu numărul 12, a început să-și facă vânt.

— Ați reușit așadar să stabiliți cum a murit bebelușul?

— În realitate, spune medicul patolog, este mai dificil decât crede lumea. Noi, specialiștii în medicină, facem distincție între modul în care a murit o persoană și modificarea din organismul său, care a cauzat încetarea din viață. Să spunem, de exemplu, că se trage un foc de armă asupra unei persoane și aceasta moare. Cauza decesului este rana provocată de focul de armă. Însă mecanismul morții — evenimentul fizic efectiv care a pus capăt vieții sale — este exsanguinarea, pierderea sângelui.

Își mută privirea de la Odette către juriu.

— Și apoi mai există maniera morții — cum a survenit aceasta. Rana provocată de focul de armă a fost un accident? A fost sinucidere? A fost un atac intenționat?

Lucrul acesta devine important atunci când — mda — când ne aflăm într-o sală de judecată ca aceasta.

Procurorul mai introduce o probă.

— Ce veţi vedea acum, avertizează Odette juriul, poate fi extrem de tulburător.

Aşază pe un şevalet o fotografie a trupului lui Davis Bauer.

Mi se pune un nod în gât. Degeţelele acelea, curbura picioarelor. Glandul, încă pătat cu sânge de la circumcizie. Dacă nu ar fi echimozele, nuanţa albăstruie a pielii sale, ai putea crede că doarme.

Eu am luat acest trupuşor din morgă. L-am ţinut în braţe. L-am legănat în drumul lui spre Cer.

— Domnule doctor, începe Odette, puteţi să ne spuneţi...

Dar nu mai apucă să-şi încheie întrebarea, pentru că din public se aude un trosnet. Ne răsucim cu toţii, pentru a o vedea pe Brittany Bauer stând în picioare, cu o privire feroce. Soţul ei stă în faţa ei şi o ţine de umeri. Nu-mi dau seama dacă încearcă să o ţină sub control sau să o ţină în picioare.

— Dă-mi drumul, zbiară ea. E *fiul* meu!

Judecătorul Thunder loveşte cu ciocanul.

— Linişte! ordonă şi apoi adaugă, nu fără amabilitate: Doamnă, vă rog să vă aşezaţi...

Dar Brittany îndreaptă un deget tremurător către mine. După curentul electric care îmi trece prin oase ar putea fi la fel de bine un pistol cu şocuri electrice.

— Tu, nenorocito, mi-ai ucis copilul!

O ia cu paşi împleticiţi pe culoarul dintre rânduri, în vreme ce eu am înlemnit sub vraja urii ei.

— Am să te fac să plătești pentru asta, să știu că e ultimul lucru pe care-l mai fac!

Kennedy îi strigă ceva judecătorului, care mai lovește o dată cu ciocanul și îi cheamă pe funcționarii administrativi. Tatăl lui Brittany Bauer încearcă să o liniștească, dar fără folos. Un val de șoc și murmur străbate sala, în vreme ce ea este condusă afară. Soțul ei a încremenit între dorința de a-și consola soția și cea de a asculta depoziția martorului. După un moment se răsucește și iese în fugă pe ușa cu două canaturi.

Când judecătorul cere să se facă liniște, ne întoarcem cu toții în față, captivați de fotografia enormă a bebelușului mort. Când una dintre jurate izbucnește în plâns și alți doi jurați încearcă să o calmeze, judecătorul Thunder anunță o pauză.

Lângă mine, Kennedy expiră.

— Fir-ar să fie! spune.

După cincisprezece minute, toată lumea s-a întors în sala de judecată, cu excepția lui Turk și Brittany Bauer. Dar absența lor e parcă și mai vizibilă, de zici că locurile lor goale ne-ar împiedica să uităm de ce a trebuit să facem o pauză. Odette îi arată medicului patolog o serie de fotografii ale corpului bebelușului, din toate unghiurile posibile. Îl roagă să explice diversele rezultate ale unor teste, care valori sunt normale, care deviază de la normă. În cele din urmă îl întreabă:

— Ați putut stabili cauza decesului lui Davis Bauer?

Dr. Binnie dă din cap afirmativ.

— Cauza decesului lui Davis Bauer a fost hipoglicemia, care a condus la criza hipoglicemică, care a condus la stopul respirator și apoi la stopul cardiac. Cu alte cuvinte,

din cauza nivelului scăzut de zahăr din sânge bebeluşul a suferit o criză, a încetat să respire, iar lucrul acesta i-a făcut inima să înceteze să bată. Metoda morţii a fost asfixia. Iar maniera este nedeterminată.

— Nedeterminată? Asta înseamnă că acţiunile acuzatei nu au avut nimic de-a face cu moartea bebeluşului? întreabă Odette.

— Dimpotrivă. Înseamnă doar că nu a putut fi stabilit cu certitudine dacă moartea a fost violentă sau naturală.

— Cum ai cercetat acest lucru?

— Am citit, desigur, fişele medicale, precum şi un raport al poliţiei care conţinea anumite informaţii.

— Ca de pildă?

— Domnul Bauer a spus poliţiei că Ruth Jefferson a lovit cu agresivitate în pieptul fiului său. Echimozele pe care le-am constatat pe stern ar putea susţine această afirmaţie.

— A mai existat şi altceva în raportul poliţiei care v-a determinat să scrieţi raportul autopsiei aşa cum l-aţi scris?

— Mai multe relatări indicau faptul că acuzata nu ar fi luat măsuri de resuscitare înainte de sosirea în salon a altor angajaţi medicali.

— De ce a fost lucrul acesta important pentru rezultatele autopsiei?

— Se referă la maniera morţii, spune dr. Binnie. Eu nu ştiu cât timp a avut nou-născutul dificultăţi respiratorii. Dacă s-ar fi intervenit mai devreme în cazul stopului respirator, este posibil ca stopul cardiac să nu mai fi survenit. Se uită spre juraţi: Dacă acuzata ar fi acţionat, poate că astăzi nu ne-am mai afla aici.

— Martorul vă aparţine, spune Odette.

Kennedy se ridică în picioare.

— Domnule doctor, în raportul poliției exista vreun indiciu referitor la o crimă sau la traumatizarea intenționată a nou-născutului?

— Am menționat deja echimozele de pe stern...

— Da, așa este. Dar nu este posibil ca aceste echimoze să fie conforme cu o resuscitare cardio-pulmonară viguroasă, necesară din punct de vedere medical?

— Ba da, recunoaște dr. Binnie.

— Este posibil să mai existe și alte scenarii — altele decât o crimă — care să fi condus la moartea bebelușului?

— Este posibil.

Kennedy îl roagă să se uite peste rezultatele screeningului neonatal, pe care le-a introdus ea recent ca probă.

— Domnule doctor, puteți să vă uitați, vă rog, la proba cu numărul patruzeci și doi.

Medicul patolog ia dosarul și îl răsfoiește.

— Puteți spune juriului ce aveți în față?

El ridică privirea.

— Rezultatele screeningului neonatal al lui Davis Bauer.

— Ați avut acces la aceste informații când ați realizat autopsia?

— Nu am avut.

— Dumneavoastră lucrați la laboratorul de stat, unde se fac aceste teste, nu-i așa?

— Da.

— Puteți să explicați pasajul subliniat de pe pagina întâi.

— Este un test pentru o tulburare de metabolizare a acizilor grași, numită MCADD. Rezultatele au fost anormale.

— Ce înseamnă aceasta?

— Laboratorul de stat ar fi trimis rezultatele înapoi la spital, iar medicul ar fi fost imediat anunțat.

— Nou-născuţii cu MCADD prezintă simptome de la naştere?

— Nu, spune medicul patolog. Nu. Acesta este unul dintre motivele pentru care statul Connecticut realizează acest screening.

— Domnule dr. Binnie, spune Kennedy, dumneavoastră aţi fost conştient de faptul că mama nou-născutului avea diabet gestaţional şi că nivelul glicemic al bebeluşului era scăzut, nu-i aşa?

— Da.

— Aţi spus mai devreme că diabetul a cauzat hipoglicemia nou-născutului, nu-i aşa?

— Da, aceasta a fost concluzia mea la momentul autopsiei.

— Dar nu este posibil ca hipoglicemia să fi fost cauzată de MCADD?

Dă din cap.

— Ba da.

— Nu este posibil ca apatia şi letargia, şi apetitul scăzut al unui nou-născut să fie cauzate de MCADD? întreabă Kennedy.

— Ba da, recunoaşte el.

— Iar o inimă mărită... poate fi un efect secundar nu numai al diabetului gestaţional... ci şi al acestei tulburări metabolice?

— Da.

— Domnule dr. Binnie, dumneavoastră aţi aflat din rapoartele spitalului că Davis Bauer avea MCADD?

— Nu.

— Dacă aceste rezultate ar fi sosit la timp, v-aţi fi folosit de ele când aţi stabilit în raportul autopsiei cauza şi maniera decesului?

— Sigur că da, spune el.

— Ce se întâmplă cu un nou-născut care are această tulburare, dar nu-i este diagnosticată?

— Deseori nu are simptome clinice, până când se întâmplă ceva care cauzează decompensarea metabolică.

— De exemplu?

— O boală. O infecție. Își drege glasul: Lipsa de hrană.

— Lipsa de hrană? repetă Kennedy. De exemplu, faptul că un bebeluș nu este hrănit înaintea circumciziei?

— Da.

— Ce se întâmplă cu un bebeluș care are MCADD nediagnosticat și care suferă unul dintre aceste episoade acute?

— Pot apărea crize convulsive, vărsături, stări letargice, hipoglicemie... comă, spune medicul. În aproximativ douăzeci la sută dintre cazuri nou-născutul moare.

Kennedy se îndreaptă către banca juraților și se întoarce cu spatele la ei, astfel încât să-l privească pe martor din aceeași perspectivă ca ei.

— Domnule doctor, dacă Davis Bauer ar avea MCADD și nimeni din spital nu ar ști acest lucru și dacă, în conformitate cu protocolul medical, nu ar fi hrănit vreme de trei ore înainte de circumcizie, ca orice alt nou-născut *fără* această tulburare, *și* dacă organismul lui ar suferi un episod metabolic acut — nu ar fi posibil ca Davis Bauer să moară, chiar dacă Ruth Jefferson ar fi recurs la orice intervenție medicală posibilă?

Medicul patolog se uită la mine, cu ochii lui cenușii înmuiați de părere de rău.

— Da, recunoaște.

Vai, Doamne. Vai, Doamne! Energia din sala de judecată s-a schimbat. Publicul este atât de tăcut, încât aud

foşnetul hainelor, murmurul posibilităţii. Turk şi Brittany Bauer sunt absenţi, iar în absenţa lor încolţeşte speranţa.

Lângă mine, Howard emite un:

— Măi să fie!

— Nu mai am întrebări, Onorată Instanţă, spune Kennedy şi se întoarce la masa apărării, făcându-mi cu ochiul. *Ţi-am spus eu.*

Încrederea mea este de scurtă durată.

— Vreau să mai audiez o dată martorul, spune Odette şi se ridică de la locul ei, înainte ca dr. Binnie să fie scos din sală. Domnule doctor, să spunem că acest rezultat anormal ar fi parvenit spitalului la timp. Ce s-ar fi întâmplat atunci?

— Există unele rezultate anormale în cazul cărora li se trimite părinţilor, la timpul cuvenit, o scrisoare — prin care se recomandă consilierea genetică, spune medicul patolog. Însă acesta... acesta este un semnal de alarmă, despre care orice medic neonatolog ar considera că nu suferă amânare. Bebeluşul ar fi monitorizat atent şi testat pentru a se confirma diagnosticul. Uneori trimitem familiile la un centru de tratare a bolilor metabolice.

— Nu este adevărat, domnule doctor, că mulţi copii cu MCADD sunt diagnosticaţi în mod oficial abia după câteva săptămâni? După câteva luni?

— Ba da, spune el. Depinde cât de repede putem chema părinţii pentru confirmare.

— Pentru *confirmare*, repetă Odette. Atunci înseamnă că un rezultat anormal în screeningul nou-născutului nu este un diagnostic final?

— Nu este.

— Lui Davis Bauer i s-au mai făcut şi alte teste?

— Nu, spune dr. Binnie. Nu am mai apucat.

— Deci nu puteți spune, dincolo de orice îndoială medicală rezonabilă, că Davis Bauer avea MCADD.

Dr. Binnie ezită.

— Nu.

— Și nu puteți spune, dincolo de orice îndoială medicală rezonabilă, că Davis Bauer a murit din cauza unei tulburări de metabolism.

— Nu în totalitate.

— Iar acuzata și avocații ei se agață, de fapt, de un pai, pentru a arunca o umbră de îndoială într-o altă direcție, în orice altă direcție, care să nu indice faptul că Ruth Jefferson i-a făcut în mod intenționat rău unui nou-născut nevinovat, întâi refuzând să-l trateze și după aceea acționând cu atâta forță, încât i-a învinețit trupușorul?

— Obiectez! spune Kennedy cu glas tunător.

— Îmi retrag spusele, zice Odette.

Dar e tardiv. Pentru că ultimele cuvinte pe care le-a auzit juriul au căzut ca niște gloanțe, spulberându-mi tot optimismul.

În seara aceasta, Edison tace tot drumul până acasă. Îmi spune că îl doare capul și, de îndată ce am intrat pe ușă, iar eu m-am apucat să pregătesc cina, el trece din nou prin living, cu geaca pe el, și îmi spune că iese puțin, să-și limpezească mintea. Nu-l reține. Cum aș putea? Cum aș putea spune ceva care să anuleze tot ce a trebuit el să suporte, șezând zi de zi în spatele meu, ca o umbră, ascultând cum încearcă cineva să mă transforme în ceva ce el n-a crezut niciodată că aș putea fi?

Mă așez singură la masă, dar nu pot să iau decât două îmbucături. Acopăr restul cu folie de aluminiu și rămân

la masă, aşteptându-l pe Edison. Îmi spun că am să mănânc când se întoarce el.

Dar trece un ceas. Trec două. Când trece de miezul nopţii şi Edison nu s-a întors acasă şi nu-mi răspunde la SMS-uri, îmi culc capul pe masă, pe braţele încrucişate.

Gândurile îmi zboară la Suita Cangurului din spital. E numele neoficial al unui salon pe peretele căruia este pictat un cangur. Acolo le ducem pe mamele care şi-au pierdut bebeluşii.

Ca să fiu sinceră, eu am urât întotdeauna acest cuvânt — *pierdut*. Mamele acestea ştiu unde se află copiii lor. Ar face orice, ar *da* orice, şi-ar da şi vieţile ca să-i aducă înapoi.

În Suita Cangurului îi lăsăm pe părinţi să stea cu copilul lor decedat atâta timp cât doresc ei. Sunt sigură că şi Turk şi Brittany Bauer au fost duşi acolo împreună cu Davis. E o încăpere aflată pe colţ, lângă biroul asistentei-şefe, izolată în mod intenţionat de celelalte saloane din secţia de obstetrică, de parcă durerea ar fi o boală contagioasă.

Fiind izolaţi, aceşti părinţi nu trebuie să treacă prin faţa tuturor celorlalte saloane, unde se află bebeluşii sănătoşi împreună cu mamele lor. Nu trebuie să audă ţipetele copiilor care vin pe lume, când propriul lor copil a părăsit lumea.

În Suita Cangurului le ducem pe mamele care ştiu, datorită ecografiei, că bebeluşii lor se vor naşte cu o afecţiune incompatibilă cu viaţa. Sau pe cele care au fost nevoite să facă o întrerupere târzie a sarcinii, din cauza unei malformaţii grave. Sau pe cele care au născut normal, dar trăiesc — spre marele lor şoc — în decurs de câteva ore atât cel mai minunat, cât şi cel mai oribil moment al vieţii lor.

Dacă în grija mea s-ar afla o pacientă al cărei bebeluș a murit, aș face mulaje în ghips după mânuțele bebelușului. Sau i-aș tăia o șuviță de păr. Aș chema un fotograf profesionist, care s-ar pricepe să facă poza copilului mort și să o retușeze astfel, încât acesta să arate ca un copil frumos, vioi și viu. Aș pune aceste amintiri într-o cutie, pentru ca părinții să nu părăsească spitalul cu mâinile goale.

Ultima pacientă a mea care s-a aflat în Suita Cangurului a fost o femeie pe nume Jiao. Soțul ei făcea un masterat la Yale, iar ea era arhitectă. Pe toată perioada sarcinii avusese prea mult lichid amniotic și venise săptămânal la noi pentru amniocenteză, pentru a se monitoriza starea fătului și a se extrage excesul de lichid. Ca să vă faceți o idee, pot să vă spun că într-o seară i-am extras patru litri de lichid. Și asta nu era normal, bineînțeles; nu era sănătos. Am întrebat-o pe doctorița ei care ar putea fi cauza — să nu fi avut fătul esofag? Un făt ingerează în mod normal lichid amniotic, dar, dacă se acumula atâta, însemna că nu îl înghițea. Însă ecografiile erau normale și nimeni nu a putut să o convingă pe Jiao că exista o problemă. Ea era sigură că bebelușul va fi sănătos.

Într-o zi, Jiao a venit la noi, iar copilul avea hidrops fetal — se acumulase lichid sub piele. Jiao a stat la noi o săptămână și apoi medicul a încercat să inducă travaliul, însă fătul nu a suportat acest lucru. Lui Jiao i s-a făcut cezariană. Bebelușul avea hipoplazie pulmonară — plămânii lui pur și simplu nu funcționau. A murit în brațele ei la scurt timp după naștere, puhav, umflat, de parcă ar fi fost făcut din bezele moi.

Jiao a fost dusă în Suita Cangurului. Ca atâtea alte mame obligate să se împace cu faptul că bebelușii lor nu

supravieţuiseră, Jiao era împietrită, ca un robot. Dar, spre deosebire de alte mame, nu plângea şi refuza să vadă bebeluşul. Era ca şi cum ar fi avut în mintea ei imaginea unui băieţel perfect şi nu se putea obişnui cu nimic mai puţin de-atât. Soţul ei încerca să o convingă să ţină bebeluşul în braţe; mama ei încerca să o convingă să ţină bebeluşul în braţe; medicul încerca să o convingă să ţină bebeluşul în braţe. În cele din urmă, după ce Jiao se afla deja de opt ore într-o stare catatonică, eu am înfăşurat bebeluşul în pături calde şi i-am pus o căciuliţă pe cap. L-am dus în salonul lui Jiao.

— Jiao, am spus, nu vreţi să mă ajutaţi să-l îmbăiez?

Jiao nu a reacţionat. M-am uitat la soţul ei, la sărmanul bărbat, care a dat din cap încurajator.

Am umplut un lighean cu apă caldă şi am adus un teanc de şervete. La capătul patului lui Jiao am început să desfăş cu delicateţe bebeluşul. Am înmuiat un şervet în apă caldă şi i-am şters picioruşele grăsuţe ca nişte cârnăciori, braţele albastre. I-am şters faţa buhăită, degeţelele înţepenite.

Pe urmă i-am întins lui Jiao un şervet umed. I l-am pus în palmă.

Nu ştiu ce a trezit-o din amorţeală, apa sau bebeluşul. Dar, condusă de mâna mea, Jiao i-a spălat bebeluşului fiecare cută şi fiecare curbură. L-a învelit în pătură. L-a ţinut la piept. În cele din urmă, cu un suspin de parcă şi-ar fi smuls o parte din ea, mi-a înapoiat corpul copilului ei.

Cât am purtat copilul afară din Suita Cangurului, am reuşit să-mi ţin cumpătul. Dar apoi, când Jiao s-a prăbuşit în braţele soţului ei, nu m-am mai putut stăpâni. Pur şi simplu n-am mai putut. Am plâns deasupra bebeluşului tot drumul până la morgă şi, când am ajuns

acolo, parcă n-am putut nici eu, ca mama lui, să mă despart de el.

Acum se răsucește cheia în broască și Edison se strecoară înăuntru. Ochii lui se obișnuiesc cu întunericul; merge tiptil, deoarece crede că dorm. Dar eu, de la locul meu de la masa de bucătărie, îi rostesc cu un glas limpede numele.

— De ce nu dormi? întreabă el.

— De ce n-ai venit acasă?

Acum îl văd clar, o umbră printre umbre.

— Am fost singur. Am umblat pe străzi.

— Șase ore? răbufnesc.

— Da. Șase ore, spune Edison cu un ton sfidător. Dacă n-ai încredere în mine, de ce nu-mi pui un chip GPS?

— Am încredere în tine, răspund cu prudență. De restul lumii nu sunt eu foarte sigură.

Stau la distanță de câțiva centimetri de el. Toate mamele își fac griji, dar noi, mamele Negre, avem și mai multe motive de îngrijorare.

— Și să umbli poate fi periculos. Și să *exiști* poate fi periculos, dacă te afli în locul greșit, în momentul greșit.

— Nu sunt prost, spune Edison.

— Știu asta mai bine decât oricine. Nu asta e problema. Ești suficient de inteligent pentru a găsi scuze celor care nu sunt. Tu acorzi prezumția de nevinovăție atunci când alții nu o fac. Așa ești *tu* și asta te face să fii remarcabil. Dar trebuie să ai mai multă grijă. Pentru că eu s-ar putea să nu mai fiu multă vreme în preajma ta...

Fraza mea se curmă, se destramă.

— S-ar putea să fiu nevoită să te părăsesc.

Văd cum îi zvâcnește mărul lui Adam și știu la ce s-a gândit în tot acest timp. Mi-l imaginez cutreierând

străzile din New Haven, încercând să lase în urma lui faptul că acest proces se apropie de final. Şi că atunci când va ajunge la final, totul se va schimba.

— Mamă, spune cu glasul stins. Ce să fac eu?

Stau o clipă şi mă gândesc cum să rezum în răspunsul meu lecţiile unei vieţi întregi. Apoi îl privesc cu ochi luminoşi.

— Să prosperi, îi spun.

Edison se smulge de lângă mine. O clipă mai târziu aud cum trânteşte uşa de la camera lui. Muzica acoperă orice alte sunete pe care încerc în zadar să le desluşesc.

Cred că ştiu de ce se cheamă Suita Cangurului. Deoarece chiar şi atunci când nu mai ai un copil, îl porţi mereu cu tine.

La fel este când un părinte este smuls de lângă copilul său, dar atunci suita e mare cât lumea întreagă. La înmormântarea mamei mele mi-am pus în buzunarul paltonului meu bun, din stofă de lână, un pumn de pământ rece de pe mormântul ei. Sunt zile când port acest palton în casă, doar aşa. Las pământul să mi se scurgă printre degete, îl strâng în pumn.

Mă întreb ce va păstra Edison de la mine.

Turk

Cuprind cu mâinile faţa lui Brit şi îmi lipesc fruntea de a ei.

— Respiră, îi spun. Gândeşte-te la Viena.

Niciunul dintre noi nu a fost vreodată la Viena, dar Brit a găsit cândva o fotografie veche într-un magazin de antichităţi şi a atârnat-o pe peretele dormitorului nostru. Înfăţişează clădirea extravagantă a primăriei, piaţa din faţa ei, ticsită de pietoni şi de mame care trag după ele copii — şi toţi sunt albi. Tot timpul am crezut că vom putea strânge suficienţi bani, pentru a putea călători într-o bună zi acolo. Când Brit şi-a scris planul de naştere, Viena era unul dintre cuvintele pe care urma eu să le rostesc, pentru a o ajuta pe ea să se concentreze.

Nu pot să nu remarc faptul că acum şoptesc acelaşi cuvânt cu care am calmat-o în timp ce l-a născut pe Davis — numai că acum îl repet pentru a o ajuta să alunge din mintea ei imaginea fiului nostru mort.

Brusc se deschide uşa de la sala de conferinţă şi intră procurorul.

— A fost un gest drăguţ. Juraţii adoră o mamă care este atât de tulburată, încât nu se mai poate controla. Dar să

ameninţi în gura mare într-o sală de judecată? Nu e cea mai inteligentă mutare.

Brit se burzuluieşte. Se smulge de lângă mine şi se postează în faţa procuroarei.

— Nu joc teatru, spune cu o voce periculos de reţinută. Şi nu-mi spui tu mie ce e bine şi ce nu, nenorocito!

O apuc de braţ.

— Iubito, de ce nu te duci tu să te clăteşti pe faţă? Mă ocup eu de asta.

Brit nu se urneşte. Stă ca un zid în faţa lui Odette Lawton, aşa cum stă un câine alfa în faţa unei potăi, până ce aceasta are bunul-simţ să-şi plece capul. Apoi pleacă brusc şi trânteşte uşa în urma ei.

Ştiu că e mare lucru că mie şi lui Brit ni s-a dat voie să fim prezenţi în sala de judecată, deşi vom depune şi noi mărturie. S-a făcut o audiere pe tema asta, înainte de începerea procesului. Ticăloasa aia de avocată publică a crezut că ne poate împiedica să fim de faţă, cerând ca toţi martorii să fie izolaţi, dar judecătorul a spus că meritãm să fim acolo, pentru că suntem părinţii lui Davis. Sunt sigur că procurorul nu vrea să-i oferim judecătorului vreun motiv întemeiat să se răzgândească.

— Domnule Bauer, spune procurorul, noi doi trebuie să stăm de vorbă.

Îmi încrucişez braţele.

— De ce nu vă faceţi pur şi simplu treaba? Să câştigaţi procesul ăsta?

— E puţin mai dificil când soţia dumneavoastră se poartă ca un bătăuş care vrea să intimideze, şi nu ca o mamă îndurerată. Mă priveşte fix: Nu pot să o chem ca martoră.

— Poftim? zic. Dar am exersat atâta...

— Da, dar nu am încredere în Brittany, îmi spune verde în față. Soția dumneavoastră e imprevizibilă. Și nu pui în boxa martorilor o persoană imprevizibilă.

— Jurații trebuie să audă ce are de spus mama lui Davis.

— Nu și dacă nu pot fi sigură că nu va zbiera la acuzată, aducându-i insulte rasiste. Se uită la mine cu răceală: Dumneavoastră și soția dumneavoastră mă detestați poate pe mine și pe toți cei care arată ca mine, domnule Bauer. Și, sincer, nu-mi pasă. Dar eu sunt șansa dumneavoastră cea mai mare — *singura* dumneavoastră șansă — de a vi se face dreptate pentru fiul dumneavoastră. Așa că nu doar o să aflați de la mine ce e bine și ce nu, ci o să faceți numai ce zic eu. Și asta înseamnă că soția dumneavoastră nu va depune mărturie.

— Judecătorul și jurații vor crede că ceva nu e în regulă, dacă Brit nu e chemată ca martoră.

— Judecătorul și jurații vor crede că e tulburată. Iar dumneavoastră singur veți fi un martor convingător.

Asta înseamnă că eu l-am iubit pe Davis mai puțin? Pentru că nu sunt suficient de îndurerat ca să nu mă mai pot controla, ca Brit?

— Ați auzit ieri cum a lansat apărarea teoria potrivit căreia fiul dumneavoastră ar fi avut o boală metabolică, rămasă nediagnosticată?

Asta a fost când a vorbit medicul pediatru. Au fost o grămadă de termeni medicali pe care nu i-am înțeles, dar esența am prins-o.

— Mda, mda. M-am prins, zic. A fost o chestie așa, la plesneală.

— Nu tocmai. După ce ați ieșit dumneavoastră, medicul patolog a verificat rezultatele. Davis a fost testat pozitiv cu MCADD. Eu am făcut tot ce am putut pentru a scădea

în ochii juraţilor importanţa mărturiei lui, dar, una peste alta, apărarea a reuşit să planteze o sămânţă care a şi început să încolţească: Anume că bebeluşul dumneavoastră a fost testat pentru o tulburare potenţial fatală şi că rezultatele au sosit prea târziu. Şi că acum ar mai putea fi în viaţă, dacă nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat.

Simt că mi se taie genunchii şi mă las cu toată greutatea pe marginea mesei. Băieţelul meu era bolnav şi noi n-am ştiut asta? Cum e posibil ca un spital să treacă aşa ceva cu vederea?

E atât de... arbitrar. Atât de lipsit de sens.

Procurorul îmi atinge braţul şi, fără să vreau, tresar.

— Nu faceţi asta. Nu vă lăsaţi copleşit. V-am spus acest lucru ca să nu fiţi luat prin surprindere în timpul audierii. Dar Kennedy McQuarrie nu a făcut altceva decât să descopere un diagnostic *posibil*. Nu a fost niciodată confirmat. Davis nu a fost tratat. La fel de bine ar fi putut spune că fiul dumneavoastră ar fi dezvoltat la maturitate o afecţiune cardiacă, fiindcă aceasta era predispoziţia lui genetică. Asta nu înseamnă că s-ar fi întâmplat cu adevărat.

Mă gândesc la bunicul meu, care a murit în urma unui atac de cord.

— Vă spun toate acestea pentru că, atunci când ne vom întoarce în sală, zice Odette, am să vă chem în boxa martorilor. Şi dumneavoastră veţi răspunde exact aşa cum am exersat în biroul meu. Tot ce trebuie să ţineţi minte este că, în acest proces, nu e loc de *poate*. Nu e loc de *asta s-ar fi putut întâmpla*. Pentru că deja *s-a întâmplat*. Fiul dumneavoastră a murit.

Dau din cap. Cineva a murit. Şi cineva trebuie să plătească.

***

Juraţi să spuneţi adevărul?

Mâna mea se aşază pe Biblia cu copertă de piele. Nu prea mai citesc în ea. Dar faptul că jur pe ea mă face să mă gândesc la Big Ike, de când am fost în închisoare. Şi la Twinkie.

Mă gândesc deseori la el, ca să fiu sincer. Mă gândesc că o fi ieşit. Că poate o fi mâncând Chef Boyardee-ul după care tânjea atâta. Ce-aş fi dacă aş da nas în nas cu el pe stradă? Într-un Starbucks? Ne-am îmbrăţişa? Sau ne-am preface că nu ne cunoaştem? El ştia cine eram eu în lumea de afară, aşa cum ştiam şi eu cine era el. Dar în închisoare lucrurile stăteau altfel şi ce fusesem eu învăţat să cred nu mai era valabil. Dacă drumurile noastre s-ar încrucişa acum, va fi pentru mine tot Twinkie? Sau va fi un negrotei ca oricare altul?

Brit s-a întors în sfârşit în sala de judecată şi se află acum la adăpost, lângă Francis. Când a venit înapoi de la baie, cu faţa umedă de la şervetelul cu care se ştersese, cu nasul şi obrajii rozalii, i-am spus că i-am zis procuroarei că nimeni nu-i spune soţiei mele cum să-şi manifeste durerea. Şi că nu pot suporta gândul că ea, Brit, va avea iarăşi o cădere nervoasă, aşa că i-am spus lui Odette că nici nu se pune problema să o cheme pe soţia mea în boxa martorilor. I-am spus lui Brit că o iubesc şi că mă doare prea rău să văd cum o doare pe ea.

A înghiţit-o.

Juraţi să spuneţi adevărul?

— Domnule Bauer, întreabă procurorul, acesta a fost primul copil pe care l-aţi avut cu soţia dumneavoastră, Brittany?

Spatele mi-e lac de sudoare. Simt cum se holbează juraţii la svastica tatuată pe capul meu. Chiar şi cei care se prefac că nu se uită mai strecoară câte o privire. Îmi încleştez mâinile pe marginile scaunului. Lemnul e plăcut la atingere. Trainic. O armă.

— Da. L-am aşteptat cu atâta bucurie.

— Aţi ştiut că va fi băiat?

— Nu, răspund. Am vrut să fie o surpriză.

— Au apărut complicaţii în timpul sarcinii?

— Soţia mea a avut diabet gestaţional. Medicul ne-a spus că nu e mare scofală, atâta timp cât are grijă cu regimul ei alimentar. Şi a avut grijă. Îşi dorea şi ea, ca mine, un copil sănătos.

— Dar naşterea, domnule Bauer? A fost o naştere normală?

— Totul a mers ca pe roate, spun, dar, bineînţeles, nu eu am suportat greul.

Doamnele jurate zâmbesc, aşa cum ne-a spus procurorul că vor face, dacă o să mă port ca orice alt tată.

— Şi unde s-a născut copilul dumneavoastră?

— La spitalul Mercy-West Haven.

— V-aţi ţinut în braţe fiul, după ce s-a născut, domnule Bauer?

— Da, zic.

Când am exersat asta în biroul procuroarei, ca nişte actori care-şi învaţă replicile, mi-a spus că ar fi de mare efect dacă aş izbucni în plâns. Eu i-am spus că nu pot plânge la comandă, ce mama mă-sii, dar acum, când mă gândesc la momentul când s-a născut Davis, mi se pune un nod în gât. E o nebunie, nu-i aşa, să poţi iubi o fată atât de mult, încât să creezi cu ea o nouă fiinţă umană? E ca şi cum ai freca două beţe unul de altul şi s-ar isca un foc — brusc ai ceva viu şi intens, care cu un

minut înainte nu existase. Îmi amintesc cum mă loveau picioruşele lui Davis. Capul lui, culcat în palma mea. Ochii aceia însufleţiţi, nefocalizaţi, care m-au bulversat.

— N-am simţit niciodată aşa ceva, mărturisesc.

Mă îndepărtez de scenariu, dar nu-mi pasă.

— Am crezut că e o minciună, când spuneau unii că s-au îndrăgostit de un bebeluş la prima vedere. Dar e adevărat. Am avut sentimentul că văd acolo, pe chipul lui, tot viitorul meu.

— Cunoşteaţi pe careva din personalul medical, înainte de a vă duce la acel spital?

— Nu. Obstetricianul lui Brit lucra acolo, deci era cumva de la sine înţeles.

— Aţi fost mulţumit de acel spital, domnule Bauer?

— Nu, răspund cu fermitate. Nu am fost mulţumit.

— Încă de când a fost internată soţia dumneavoastră?

— Nu. Atunci a fost okay. Şi naşterea a fost okay.

Procurorul se îndreaptă către banca juraţilor.

— Şi când s-a schimbat situaţia?

— Când prima asistentă a ieşit din tură şi a venit alta în locul ei. Una neagră.

Procurorul îşi drege glasul.

— De ce a fost asta o problemă, domnule Bauer?

Fără să vreau, ridic mâna şi îmi ating tatuajul de pe cap.

— Pentru că eu cred în superioritatea rasei Albe.

Câţiva juraţi mă privesc mai insistent, cu curiozitate. Unii clatină din cap. Alţii îşi coboară privirile în poală.

— Deci dumneavoastră sunteţi un Suprematist Alb, spune procurorul. Dumneavoastră sunteţi de părere că oamenii negri, oamenii ca mine, trebuie să se subordoneze.

— Eu nu sunt împotriva negrilor, îi răspund. Sunt pentru Albi.

— Înţelegeţi că mulţi oameni de pe lumea aceasta — de fapt, chiar din sala aceasta — ar putea considera convingerile dumneavoastră ofensatoare.

— Dar spitalele trebuie să-i trateze pe toţi pacienţii, spun, chiar şi pe cei ale căror idei poate nu le convin. Dacă un puşti, care trage cu arma într-o şcoală, e rănit de poliţişti şi dus la Urgenţă, medicii îl operează, ca să-i salveze viaţa, deşi poate a ucis o duzină de oameni. Ştiu că alţi oameni aleg să trăiască altfel decât noi, decât mine şi soţia mea. Dar ce e grozav în ţara asta e că fiecare are dreptul de a crede în ce vrea el.

— Ce aţi făcut când aţi aflat că o asistentă medicală neagră îl îngrijeşte pe fiul dumneavoastră nou-născut?

— Am făcut o cerere. Am cerut să nu se mai atingă de copilul meu.

— Asistenta medicală afro-americană la care vă referiţi se află astăzi aici?

— Da.

O arăt cu degetul pe Ruth Jefferson. Parcă se face mai mică pe scaunul ei. Cel puţin asta vreau eu să cred.

— Cui i-aţi cerut acest lucru? întreabă procurorul.

— Asistentei-şefe, răspund. Lui Marie Malone.

— Şi ce s-a întâmplat drept urmare a acestei conversaţii?

— Nu ştiu, dar i-au dat alţi pacienţi.

— A existat un moment când acuzata a interacţionat din nou cu fiul dumneavoastră?

Dau din cap.

— Davis a fost circumcis. Nu e mare scofală, în mod normal. Au zis că-l duc în salonul de nou-născuţi şi că după aceea îl aduc imediat înapoi. Dar brusc e mare tărăboi. Se ţipă, se strigă după ajutor, cărucioare cu echipament pentru reanimare sunt împinse pe coridor, toată

lumea fuge spre salonul de nou-născuți. Copilul meu era acolo și eu m-am... cred că Brit și cu mine am *știut*. Ne-am dus în salon și o grămadă de oameni se înghesuiau în jurul fiului meu, iar femeia aceea era cu mâinile pe el. Înghit în sec: Îi făcea rău. Lovea în pieptul lui așa de tare, că practic îl rupea în două.

— Obiectez! zice cealaltă avocată.

Judecătorul își ţuguie buzele.

— Se acceptă.

— Cum ați reacționat dumneavoastră, domnule Bauer?

— N-am spus nimic. Brit și cu mine eram șocați. Pentru că ni se spusese că procedura asta nu e *nimic*. După-amiază urma să plecăm *acasă*. Mintea mea parcă nu voia să proceseze ce se petrecea în fața ochilor mei.

— Și ce a urmat?

Observ că jurații șed pe marginile scaunelor lor. Toate fețele s-au întors spre mine.

— Medicii și asistentele se mișcau atât de repede, că nu-mi dădeam seama care mâini sunt ale cui. Apoi a sosit medicul pediatru — dr. Atkins. A făcut nu-știu-ce cu fiul meu și după aceea... după aceea a zis că nu mai e nimic de făcut.

Cuvintele devin tridimensionale, e un film de care nu-mi pot desprinde privirea. Medicul se uită la ceas. Toți ceilalți se dau înapoi, cu mâinile în aer, de parcă ar fi îndreptat cineva o armă asupra lor. Fiul meu e nemișcat.

Îmi scapă un hohot de plâns. Mă țin de scaun. Dacă-i dau drumul, pumnii mei o să facă ce vor ei. Am să găsesc pe cineva să pedepsesc. Ridic privirea și preț de o secundă îi las pe toți să vadă cât de pustiu sunt pe dinăuntru.

— A spus că fiul meu a murit.

Odette Lawton vine la mine cu o cutie de şervețele. O pune pe balustrada care ne desparte, dar eu nu mă ating de ea. În clipa de faţă sunt bucuros că Brit nu trebuie să treacă prin asta. Nu vreau ca ea să fie obligată să retrăiască acel moment.

— Ce aţi făcut după aceea?

— Nu puteam să-i las să renunţe.

Cuvintele sunt ca nişte cioburi de sticlă pe limba mea.

— Dacă ei nu aveau de gând să-l salveze, aveam s-o fac eu. Aşa că m-am dus la coşul de gunoi şi am scos de acolo balonul cu care încercaseră să-l facă pe Davis să respire. Am încercat să-mi dau seama cum se fixează. Nu puteam să-mi abandonez copilul.

Aud un sunet strident şi pătrunzător, pe care-l recunosc din săptămânile când Brit nu s-a dat jos din pat, ci a zguduit casa noastră cu forţa durerii ei. Stă încovoiată pe locul ei din public, un semn de întrebare uman, ca şi cum întregul ei corp ar întreba de ce ni s-a întâmplat aşa ceva.

— Domnule Bauer, spune procurorul cu blândeţe, captându-mi din nou atenţia. Unii dintre cei prezenţi în sală v-ar numi un Suprematist Alb şi ar spune că dumneavoastră înşivă aţi declanşat toate acestea, cerând ca o asistentă medicală afro-americană să nu se mai ocupe de fiul dumneavoastră. Ar putea spune chiar că sunteţi singur vinovat de nenorocirea dumneavoastră. Ce le-aţi răspunde?

Inspir adânc.

— N-am vrut decât să-i ofer copilului meu cea mai bună şansă în viaţă pe care o putea avea. Asta mă face să fiu un Suprematist Alb? întreb. Sau doar un tată?

***

În pauză, Odette mă instruiește în sala de conferință.

— Sarcina *ei* este de a face tot ce-i stă în putință pentru ca juriul să vă urască. Puțină ură e okay, fiindcă le arată juraților care a fost motivația asistentei medicale. Dar numai puțină. Sarcina *dumneavoastră* este să faceți tot ce vă stă în putință pentru ca jurații să vadă ce au ei în comun cu dumneavoastră, nu ceea ce vă deosebește pe dumneavoastră de ei. Ce contează în acest caz este cât de mult v-ați iubit fiul. Să nu o dați în bară, concentrându-vă asupra celor pe care îi urâți.

Mă lasă câteva minute singur cu Brittany, înainte de a fi rechemați în sala de judecată.

— Pe ea, zice Brit de îndată ce se închide ușa în urma lui Odette. Pe *ea* o urăsc eu.

Mă întorc spre soția mea.

— Crezi că are dreptate? Crezi că ne-am făcut-o cu mâna noastră?

Am stat să mă gândesc la ce a spus Odette Lawton: Dacă nu aș fi respins-o pe asistenta aia neagră, totul s-ar fi încheiat altfel? Ar fi încercat să-l salveze pe Davis din clipa când a observat că nu mai respiră? L-ar fi tratat ca pe orice alt pacient în stare critică în loc să vrea să-mi facă rău, așa cum îi făcusem eu?

Fiul meu ar avea acum cinci luni. Ar ședea oare deja singur? Mi-ar zâmbi când m-ar vedea?

Eu cred în Dumnezeu. Cred într-un Dumnezeu care apreciază ce facem noi aici, pe acest pământ, pentru El. Dar atunci de ce Și-ar pedepsi El războinicii?

Brit se ridică în picioare, cu fața schimonosită de dezgust.

— Când ai devenit atât de căcăcios? mă întreabă şi îmi întoarce spatele.

În ultimele săptămâni de sarcină a lui Brit, vecinii noştri — nişte fasolagii din Guatemala, care intraseră probabil în ţara asta sărind peste un gard de sârmă ghimpată — au adus acasă un căţel. Era o chestie de-aia mică, flocoasă şi rea, care arată ca un ghem de vată cu dinţi, şi nu se oprea din lătrat. Frida, aşa o chema pe potaie, venea în curtea noastră şi se căca pe gazonul nostru şi în rest schelălăia. De fiecare dată când se întindea Brit să doarmă, jigodia începea să latre şi o trezea. Brit se enerva şi atunci mă enervam şi *eu* şi mă duceam dincolo şi le băteam în uşă şi le ziceam că, dacă nu-i pun botniţă afurisitei, am să scap eu de ea.

Într-o bună zi am venit acasă de la un job de zidărit şi l-am găsit pe fasolagiu săpând o groapă sub un tufiş de azalee, cu isterica de nevastă-sa alături, ţinând în braţe o cutie de pantofi. Când am intrat în casă, Brit şedea pe canapea.

— Cred că le-a murit căţelul, m-a înştiinţat.

— Am văzut.

A întins o mână în spate şi a scos la iveală o sticlă cu antigel.

— E dulce la gust, ştii. Mi-a spus tata, când eram mică, să am grijă să nu ajungă căţelul nostru la el.

M-am holbat la ea câteva clipe.

— Ai otrăvit-o pe Frida?

Brit mi-a susţinut privirea cu atâta sânge-rece, că parcă îl aveam pe Francis în faţa ochilor.

— Nu puteam să dorm, mi-a spus. Aşa că mi-am zis: Ori copilul nostru, ori afurisitul ăla de căţel.

***

Kennedy McQuarrie pare genul care bea latte cu dovleac și scorțișoară. Pun pariu că l-a votat pe Obama și că face donații după ce se uită la spoturile alea despre câței triști și că e de părere că lumea ar fi un loc mult mai frumos și luminos, dacă oamenii ar fi mai *înțelegători* unii cu alții.

E exact genul de persoană liberală și sufletistă pe care nu pot s-o suport.

Pe asta mă concentrez, când o văd venind spre mine.

— Ați auzit-o pe dr. Atkins declarând că fiul dumneavoastră avea o boală numită MCADD, nu-i așa?

— Mă rog, zic. Am auzit-o spunând că a fost testat pozitiv cu această boală.

Așa m-a învățat procurorul să spun.

— Înțelegeți, domnule Bauer, că un bebeluș cu MCADD nediagnosticat, căruia îi scade nivelul glicemic, poate suferi un stop respirator?

— Da.

— Și înțelegeți că un bebeluș care suferă un stop respirator poate suferi un stop cardiac?

— Da.

— Și că acest bebeluș poate muri?

Dau din cap.

— Da.

— Înțelegeți, de asemenea, domnule Bauer, că în niciuna dintre aceste situații nu ar conta dacă o asistentă medicală ar recurge sau nu la orice intervenție medicală posibilă, pentru a salva viața acestui bebeluș? Că bebelușul ar putea muri chiar și așa?

— Ar putea, repet.

— Înţelegeţi că în acest scenariu, dacă fiul dumneavoastră ar fi acel bebeluş, nici Maica Tereza în persoană nu l-ar fi putut salva?

Îmi încrucişez braţele.

— Dar fiul meu *nu a fost* acel bebeluş.

Îşi înclină capul.

— Aţi ascultat depoziţia doamnei dr. Atkins, care a fost confirmată de depoziţia domnului dr. Binnie. Bebeluşul dumneavoastră chiar a avut MCADD, domnule Bauer, nu-i aşa?

— Nu ştiu. Fac o mişcare din cap în direcţia lui Ruth Jefferson: Ea l-a ucis înainte ca el să fie testat cu certitudine.

— Dumneavoastră chiar credeţi acest lucru? întreabă. În pofida tuturor dovezilor ştiinţifice?

— Da, cred, spun printre dinţi.

Îi scapără ochii.

— Credeţi, repetă, sau *trebuie* să credeţi?

— Poftim?

— Dumneavoastră credeţi în Dumnezeu, domnule Bauer, nu-i aşa?

— Da.

— Şi credeţi că tot ce se întâmplă are un rost?

— Da.

— Domnule Bauer, numele dumneavoastră de utilizator pe Twitter este @WhiteMight?

— Mda, zic, deşi habar nu am ce legătură are asta cu întrebările ei, care vin parcă din toate direcţiile, ca nişte rafale de vânt.

Introduce ca probă un document scos la imprimantă.

— Este aceasta o postare a dumneavoastră de pe Twitter, din iulie anul trecut?

Dau din cap afirmativ.

— Puteți citi cu voce tare?

— „Fiecare primește ce merită", citesc.

— Atunci bănuiesc că fiul dumneavoastră a primit ce a meritat, nu?

Degetele mele se încleștează pe balustrada boxei martorilor.

— Ce ați spus?

Glasul meu e grav, înfierbântat.

— Am spus că fiul dumneavoastră a primit probabil ce a meritat, repetă.

— Fiul meu era nevinovat. Un războinic arian.

Îmi ignoră răspunsul.

— Dacă stăm să ne gândim, cred că și dumneavoastră ați primit ce ați meritat...

— Taci din gură!

— De aceea acuzați o femeie nevinovată de o moarte care a fost cu totul arbitrară, nu-i așa? Pentru că, dacă ați crede în schimb *adevărul adevărat* — anume că fiul dumneavoastră avea o boală genetică...

Mă ridic în picioare, spumegând de furie.

— Taci din gură...

Procurorul zbiară și nenorocita asta de avocată zbiară și mai tare.

— Nu puteți accepta faptul că moartea fiului dumneavoastră a fost lipsită de orice sens și nimic mai mult decât un ghinion. Trebuie să dați vina pe Ruth Jefferson, fiindcă altfel *dumneavoastră* sunteți cel vinovat, fiindcă dumneavoastră și soția dumneavoastră ați creat un copil *arian* cu un defect genetic. Nu-i așa, domnule Bauer?

Văd cu coada ochiului cum se duce Odette Lawton la judecător. Dar eu m-am ridicat deja de pe scaun și mă

întind peste balustrada boxei martorilor. Monstrul care a dormitat în interiorul meu s-a trezit brusc şi scuipă foc.

— Nenorocito! spun şi mă întind după beregata lui Kennedy McQuarrie.

Sunt deja pe jumătate peste balustradă, când un cretin de funcţionar, care se crede poliţist, se repede la mine.

— Eşti o trădătoare de rasă, în mama mă-tii!

De undeva de departe aud cum loveşte judecătorul cu ciocanul şi cere să fie scos din sală martorul. Sunt tras afară, picioarele mi se târşâie pe podea. Brit mă strigă pe nume, Francis zbiară ca la miting, iar simpatizanţii de pe lonewolf.org aplaudă furtunos.

Mai multe nu-mi amintesc. Doar că am clipit o dată şi nu mă mai aflam în sala de judecată. Eram undeva într-o celulă cu pereţi de beton, un pat de campanie şi o toaletă.

Am senzaţia că a trecut o veşnicie, dar nu durează decât o jumătate de oră până se iveşte Odette Lawton. Mă pufneşte râsul, când funcţionarul deschide uşa celulei şi în prag stă ea. Salvatoarea mea e o femeie neagră. Să vezi şi să nu crezi.

— Chestia asta, spune, a fost mai mult decât prostească. Şi mie mi-a venit de multe ori să omor un avocat al apărării, dar nu am *încercat* niciodată să o fac.

— Nici n-am atins-o, zic şi mă uit urât la ea.

— Juriului *nu-i pasă*. Să ştiţi, domnule Bauer, că izbucnirea dumneavoastră a anulat orice avantaj pe care-l avea poate procuratura în acest caz. Nu mai pot face nimic pentru dumneavoastră.

— Cum adică?

Se uită la mine.

— Procuratura consideră cazul încheiat.

Dar eu nu. Niciodată.

Kennedy

Dacă aş putea face tumbe în biroul judecătorului Thunder, aş face.

Îl las pe Howard să aştepte cu Ruth în sala de conferinţă. Am o şansă excelentă de a răsturna acest caz. Mi-am înregistrat cererea de pronunţare a unei sentinţe de achitare şi văd, de cum intru în biroul judecătorului, că Odette e deja conştientă că a pierdut.

— Domnule judecător, spun, ştim că acest bebeluş a murit, ceea ce este tragic, dar nu există nicio dovadă că Ruth Jefferson ar fi acţionat în mod deliberat, malitios sau iresponsabil. Acuzaţia de omor, pe care o aduce procuratura, nu este susţinută şi trebuie respinsă, după lege.

Judecătorul se întoarce spre Odette.

— Doamnă procuror? Unde sunt dovezile pentru premeditare? Pentru intenţia criminală?

Odette se eschivează de la un răspuns direct.

— Eu aş zice că un comentariu public privitor la sterilizarea unui bebeluş este un indiciu puternic.

— Onorată Instanţă, aceasta a fost reacţia plină de amărăciune a unei femei devenite obiectul unei discriminări, obiectez. A devenit în mod neplăcut relevantă

din perspectiva celor întâmplate ulterior. Dar nu indică totuşi intenţia de a omorî.

— Trebuie să-i dau dreptate doamnei McQuarrie, spune judecătorul Thunder. Răutăcioasă, da; ucigaşă, nu, după litera legii. Dacă avocaţii ar fi traşi la răspundere pentru comentariile ranchiunoase pe care le fac la adresa judecătorilor, atunci când un caz nu este soluţionat după placul lor, aţi fi cu toţii acuzaţi de omor. Primul cap de acuzare este respins, iar cererea dumneavoastră, doamnă McQuarrie, de pronunţare a unei sentinţe de achitare este aprobată.

Când străbat coridorul spre sala de conferinţă, pentru a-i aduce clientei mele această veste excelentă, mă uit în spate, să mă asigur că nu e nimeni în preajmă, şi sar într-un călcâi. Fiindcă e totuşi mare lucru ca un proces pentru omor să ia o întorsătură favorabilă datorită ţie, şi asta cu atât mai mult atunci când este *primul* tău proces pentru omor. Îmi imaginez cum mă cheamă Harry în biroul lui şi îmi spune, în stilul lui morocănos, că l-am surprins. Mi-l imaginez lăsându-mă să particip de-acum înainte la cazurile importante şi promovându-l pe Howard la funcţia mea actuală.

Cu o faţă radioasă deschid uşa sălii de conferinţă. Howard şi Ruth se întorc spre mine, cu speranţă în priviri.

— A renunţat la acuzaţia de omor, le spun cu gura până la urechi.

— Uraaaa!

Howard loveşte cu pumnul în aer.

Ruth e mai rezervată.

— Ştiu că e o veste bună... dar cât de bună?

— *Excelentă*, zic. Uciderea din culpă e altă mâncare de peşte, din punct de vedere juridic. În cel mai rău caz — în cazul unei condamnări — nu stai mai deloc la închisoare

și, ca să fiu sinceră, dovezile noastre medicale sunt atât de convingătoare, încât aș fi chiar șocată dacă juriul nu te-ar achita...

Ruth mi se aruncă de gât.

— Îți mulțumesc.

— Ia gândește-te, spun. E posibil ca totul să se încheie până la sfârșitul săptămânii. Mâine vin la tribunal și spun că apărarea consideră cazul încheiat și, dacă juriul dă un verdict pe cât de curând mă aștept eu...

— Stai puțin, mă întrerupe Ruth. Ce zici?

Mă dau un pas înapoi.

— Am creat o îndoială rezonabilă. E suficient ca să câștigăm.

— Dar eu nu am depus mărturie, spune Ruth.

— Nu cred că mai e nevoie să fii chemată în boxa martorilor. Pentru noi, situația se prezintă în momentul de față chiar *foarte* bine. Dacă ultima imagine care le-a rămas juraților în minte este cum se repede nebunul de Turk Bauer să mă bată, ai deja susținerea lor.

Ruth stă foarte, foarte dreaptă.

— Mi-ai promis.

— Am promis că am să fac tot ce-mi stă în putință ca să-ți obțin achitarea și m-am ținut de cuvânt.

Ruth scutură din cap.

— Ai *promis* că mă lași să spun ce am de spus.

— Dar frumusețea este că nu mai ai *de ce* să o faci, îi atrag atenția. Juriul dă verdictul și tu îți recapeți serviciul. Și poți să te prefaci că nu s-a întâmplat nimic.

Glasul lui Ruth e stins, dar de oțel.

— Crezi că pot să mă prefac că nu s-a întâmplat nimic? întreabă. Văd asta în fiecare zi, oriunde mă duc. Crezi că am să mă întorc pur și simplu la spital și am să-mi

recapăt serviciul? Crezi că n-am să fiu întotdeauna asistenta aceea neagră, care a cauzat probleme?

— Ruth, îi spun mirată. Sunt nouăzeci şi nouă la sută sigură că acest juriu o să te găsească nevinovată. Ce mai vrei în plus?

Îşi înclină capul.

— Chiar mai întrebi?

Ştiu la ce se referă.

Şi anume, la tot ce am *refuzat* eu să aduc în discuţie în faţa instanţei: Cum este să ştii că eşti o ţintă din cauza culorii pielii tale. Ce înseamnă să munceşti din greu, să fii o angajată ireproşabilă şi totuşi nimic din toate acestea să nu conteze când e vorba de prejudecăţi.

E adevărat, i-am spus că va avea ocazia să relateze juriului povestea din perspectiva ei. Dar la ce bun, dacă le-am oferit deja un motiv să o achite?

— Gândeşte-te la Edison, spun.

— Tocmai la *el* mă gândesc! se aprinde Ruth. Mă gândesc ce părere o să aibă el despre o mamă care n-a ştiut să-şi apere cauza. Ochii ei se îngustează: Eu ştiu cum funcţionează legea, Kennedy. Ştiu că Statul are sarcina probei. Şi mai ştiu că, dacă îţi cer eu asta, tu trebuie să mă chemi ca martoră. Deci întrebarea este: Ai de gând să-ţi faci treaba? Sau vei fi şi tu încă o persoană albă care m-a mințit?

Mă întorc spre Howard, care urmăreşte schimbul nostru de replici de parcă ar fi finala feminină de la U.S. Open.

— Howard, spun cu o voce calmă, ieşi puţin, te rog, să-i spun ceva între patru ochi clientei noastre.

Howard ridică scurt bărbia şi se strecoară afară. Eu mă întorc spre Ruth.

— Ce *naiba*? *Nu* e momentul să ţii la principii. Trebuie să ai încredere în mine. Dacă te chem ca martoră şi începi să vorbeşti despre rasă, anulezi tot avantajul pe care-l avem în momentul de faţă în ochii juraţilor. Vei vorbi despre lucruri care-i vor bulversa şi stingheri. În afară de asta, îşi vor da foarte clar seama că eşti ofensată şi furioasă şi asta va desfiinţa orice simpatie pe care o simt faţă de tine în momentul de faţă. Eu am spus deja tot ce trebuia să audă juriul.

— Cu excepţia adevărului, spune Ruth.

— Cum adică?

— Eu am încercat să resuscitez acel bebeluş. La început ţi-am spus că nu m-am atins de el. Tuturor le-am spus asta. Dar nu e adevărat.

Simt că mi se face rău.

— De ce nu mi-ai spus asta înainte?

— La început am mințit pentru că m-am temut că o să mă concedieze. Apoi am mințit pentru că nu ştiam dacă pot avea încredere în tine. Şi după aceea, de fiecare dată când încercam să-ţi spun adevărul, mă simţeam atât de jenată că ţi l-am ascuns atâta timp, încât mi-a fost tot mai greu. Inspiră adânc: Asta ar fi trebuit să-ţi spun încă din ziua când ne-am cunoscut: Nu aveam voie să mă ating de acel bebeluş; asta scria în fişa lui medicală. Dar când s-a învineţit la faţă, l-am desfăcut din păturică. L-am mişcat. I-am atins picioruşele, l-am întors pe o parte, am făcut tot ce trebuie făcut când vrei să reanimezi un bebeluş. Apoi am auzit paşi şi l-am înfăşurat iar în păturică. N-am vrut să mă vadă nimeni făcând ceea ce nu aveam voie să fac.

— De ce să rescriem povestea, Ruth? o întreb după un moment. Auzind asta, juriul ar putea crede că ai făcut tot

ce ai putut. Dar la fel de bine ar putea crede că ai greşit şi ai făcut ceva care i-a provocat moartea.

— Vreau ca juriul să ştie că mi-am făcut treaba, spune. Tu o ştii una şi bună că toate acestea nu au legătură cu culoarea pielii mele — că e vorba despre competenţa mea. Ei bine, în plus faţă de toate celelalte, vreau ca ei să ştie că *sunt* o asistentă medicală bună. Am încercat să salvez viaţa acelui bebeluş.

— Tu ai ideea asta că, odată ajunsă în boxa martorilor, îţi vei putea spune povestea şi totul va fi sub controlul tău, dar nu aşa stau lucrurile. Odette o să te facă harcea-parcea. O să facă tot posibilul ca să arate că eşti o mincinoasă.

Ruth mă priveşte.

— Mai bine să creadă că sunt o mincinoasă decât o ucigaşă.

— Dacă ajungi acolo şi prezinţi o altă versiune decât cea pe care am prezentat-o noi până acum, îi explic cu grijă, îţi pierzi credibilitatea. *Eu* îmi pierd credibilitatea. Eu ştiu ce e cel mai bine pentru tine. Nu degeaba ni se spune *apărători* — dacă faci ce-ţi spun eu, te pot ajuta.

— M-am săturat să tot fac ce spun unii şi alţii. Ultima dată când am făcut ce mi s-a spus, m-am băgat în necazul ăsta. Ruth îşi încrucişează braţele: Mâine mă chemi ca martoră, îmi spune sec. Altfel am să-i zic judecătorului că nu mă laşi să depun mărturie.

Şi uite aşa ştiu că am să pierd acest proces.

Într-o seară, când ne pregăteam cu Ruth pentru proces, noi lucram în bucătărie, iar Violet era tare neastâmpărată, zburda prin casă în chiloţi, prefăcându-se că e un inorog. Discuţia noastră era întreruptă de ţipetele ei şi

brusc a scos un urlet nu de bucurie, ci de durere. În clipa următoare a izbucnit în plâns și noi am dat fuga în living, unde am găsit-o pe Violet zăcând pe jos, sângerând abundent la tâmplă.

Eu am avut senzația că mi se taie genunchii, dar, înainte de a apuca eu să mă întind spre fetița mea, Ruth o și ridicase în brațe și ținea apăsat pe rană un colț al bluzei ei.

— Șșș, încerca să o aline. Ce ai pățit?

— Am alunecat, a spus Violet printre suspine, în vreme ce bluza lui Ruth se îmbiba de sânge.

— Și văd că te-ai ales cu o mică tăietură aici, a spus Ruth calm. De care am să mă îngrijesc eu acum.

A început să-mi dea ordine în propria-mi casă, m-a trimis să aduc un prosop umed, un unguent cu antibiotic și un bandaj-fluture din trusa de prim ajutor. A ținut-o tot timpul pe Violet în brațe și i-a vorbit tot timpul. Chiar și atunci când a propus să mergem la Yale-New Haven, să vedem dacă nu cumva trebuie cusută, Ruth și-a păstrat sângele-rece, a vorbit măsurat, în vreme ce eu simțeam că-mi pierd mințile, întrebându-mă dacă nu-i va rămâne o cicatrice, dacă nu se va sesiza Protecția Copilului, pentru că nu-mi supravegheasem fetița mai atent sau pentru că o lăsasem să alerge în șosete pe un parchet alunecos. Când rana lui Violet a necesitat două cusături, nu de mine s-a ținut ea agățată, ci de Ruth, care a asigurat-o că nu va simți nimic, dacă vom cânta în gura mare. Așa că am zbierat toate trei cât ne-au ținut bojocii „Let It Go", iar Violet nu a plâns absolut deloc. Mai târziu, când Violet dormea buștean în camera ei, cu un bandaj curat pe frunte, i-am mulțumit lui Ruth.

Ești bună în meseria ta, am spus.

Știu, mi-a răspuns.

Asta este tot ce îşi doreşte ea. Ca oamenii să înţeleagă că a fost nedreptăţită din cauza rasei ei şi ca reputaţia ei de asistentă medicală să rămână intactă, chiar dacă va fi pătată de un verdict de vinovăţie.

— Bei de una singură, spune Micah, când se întoarce acasă de la spital şi mă găseşte şezând în întuneric în bucătărie, cu o sticlă de Syrah. E primul semn, să ştii.

Ridic paharul şi iau o sorbitură lungă de vin.

— Primul semn de ce?

— De maturitate, probabil, recunoaşte Micah. Ai avut o zi nasoală la serviciu?

— A început splendid. Ba chiar excepţional. Şi după aceea s-a dus totul dracului foarte repede.

Micah se aşază lângă mine şi îşi slăbeşte nodul de la cravată.

— Vrei să vorbim despre asta? Sau să-mi aduc şi eu o sticlă?

Împing sticla de Syrah în direcţia lui.

— Am crezut că i-am obţinut achitarea, spun. Dar Ruth s-a trezit să facă totul praf.

În timp ce Micah îşi toarnă un pahar cu vin, încep să-i povestesc totul. De la cum şi-a împroşcat Turk Bauer ura până la privirea pe care o avea când s-a repezit la mine; de la valul de adrenalină pe care l-am simţit când mi s-a aprobat cererea de pronunţare a unei sentinţe de achitare până la confesiunea lui Ruth că resuscitase bebeluşul şi la realizarea ameţitoare a faptului că trebuie să o chem ca martoră, dacă îmi cere ea acest lucru. Chiar dacă asta îmi anulează şansele de a câştiga primul meu proces pentru omor.

— Ce să fac mâine? întreb. Indiferent ce o întreb pe Ruth, se va incrimina singură. Şi asta fără să luăm în calcul ce-o să facă procurorul cu ea.

Mă înfior când mă gândesc la Odette, care încă nici nu știe ce pleașcă va cădea pe capul ei.

— Nu-mi vine să cred că am fost atât de aproape, spun cu voce slabă. Nu-mi vine să cred că o să strice totul.

Micah își drege glasul.

— Gândul radical numărul unu: Poate ar trebui să te scoți pe tine din ecuație.

Am băut deja suficient, cât să văd cam neclar silueta lui Micah, așa că poate l-am înțeles greșit.

— Poftim?

— Nu *tu* ai fost aproape. *Ruth* a fost.

Pufnesc pe nas.

— Să nu despicăm firul în patru. Ori câștigăm amândouă, ori pierdem amândouă.

— Dar miza ei e mai mare, spune Micah cu blândețe. Reputația ei. Cariera ei. Viața ei. Pentru tine, Kennedy, e primul proces care contează. Dar pentru Ruth e singurul proces care contează.

Îmi trec o mână prin păr.

— Care e gândul radical numărul doi?

— Dacă cel mai bun lucru pentru Ruth *nu* este să câștige procesul? răspunde Micah. Dacă nu contează atât de mult pentru ea *ce* va spune... cât faptul că în sfârșit va avea ocazia de a spune?

Merită să ai ocazia de a spune ceva, dacă asta înseamnă că vei ajunge la închisoare? Dacă de pe urma acestui fapt te alegi cu o condamnare? Chestia asta contrazice tot ce am învățat eu de-a lungul vieții, tot ce am crezut.

Dar nu eu sunt judecată în acest proces.

Îmi apăs degetele pe tâmple. Cuvintele lui Micah se rotesc în mintea mea.

El îşi ia paharul şi îi varsă conţinutul în al meu.

— Tu ai mai multă nevoie decât mine, spune şi mă sărută pe frunte. Să nu stai trează până târziu.

Vineri dimineaţă, când mă grăbesc să ajung în parcare, la locul de întâlnire cu Ruth, trec pe lângă monumentul din spaţiul verde de lângă primărie. A fost ridicat în memoria lui Sengbe Pieh, unul dintre sclavii implicaţi în revolta de pe vasul *Amistad*. În 1839, vasul transporta un grup de africani, luaţi de la casele lor pentru a deveni sclavi în Caraibe. Africanii s-au revoltat, i-au ucis pe căpitan şi pe bucătar şi i-au obligat pe ceilalţi marinari să întoarcă vasul către Africa. Însă marinarii i-au păcălit pe africani şi au cârmit spre nord — unde vasul a fost oprit de autorităţile americane. Africanii au fost ţinuţi captivi într-un depozit din New Haven, în aşteptarea procesului.

Africanii s-au revoltat pentru că un bucătar mulatru auzise că echipajul format din albi avea de gând să-i ucidă pe negri şi să-i mănânce. Albii de pe vas credeau că africanii erau canibali.

Nici unii, nici alţii nu aveau dreptate.

Când ajung în parcare, Ruth nici nu se uită la mine. O ia grăbită către tribunal, cu Edison alături, până când o apuc de braţ.

— Tot mai vrei să faci asta?

— Credeai că mă răzgândesc peste noapte? întreabă.

— *Sperasem*, mărturisesc. Te implor, Ruth!

— Mamă?

Derutat, Edison se uită întâi la ea, apoi la mine. Ridic din sprâncene, ca şi cum i-aş spune: *Gândeşte-te ce-i faci lui.*

Ea îşi strecoară braţul pe sub cotul fiului ei.

— Haide, spune și o ia iarăși din loc.

S-a adunat și mai multă lume în fața tribunalului; acum, când presa a relatat că procuratura consideră cazul încheiat, setea de sânge e și mai mare. Cu coada ochiului îi văd pe Wallace Mercy și echipa lui, stând în continuare de veghe. Poate ar fi trebuit să-l asmut pe Wallace asupra lui Ruth; poate că el ar fi putut-o convinge să-și plece capul și să lase justiția să se pronunțe în favoarea ei. Pe de altă parte, din câte îl cunosc eu pe Wallace, nu cred că ar rata șansa de a spune ce gândește. Probabil s-ar fi oferit să o consilieze pe Ruth în ceea ce simte ea nevoia să spună.

Howard umblă de colo-colo în fața sălii de judecată.

— Deci, întreabă agitat, declarăm cazul încheiat? Sau...

— Da, răspund tăios. Sau.

— Dacă te interesează să știi, află că soții Bauer s-au întors. Sunt în public.

— Mersi, Howard, răspund cu un ton sarcastic. Acum mă simt și mai bine.

Mă mai adresez o dată lui Ruth, cu câteva clipe înainte de a ni se cere să ne ridicăm în picioare la sosirea judecătorului.

— Îți mai dau doar un sfat, șoptesc. Să fii cât se poate de rezervată și calmă. În secunda în care ridici glasul, procurorul se va arunca asupra ta. Și așa cum îmi răspunzi mie, să-i răspunzi și lui Odette când te va audia.

Se uită la mine. Privirile noastre se întâlnesc doar scurt, dar mi-e suficient să văd un tremur în privirea ei, să văd frica. Îi simt slăbiciunea și deschid gura, cu intenția de a o încuraja, dar apoi îmi amintesc ce mi-a spus Micah.

— Baftă! zic.

Mă ridic și o chem pe Ruth Jefferson în boxa martorilor.

Cum stă acolo, pare cumva mai mică. Are părul prins într-un coc la ceafă, ca de obicei. Am mai observat până acum cât de severă o face să pară? Îşi ţine mâinile în poală, cu degetele încleştate unele într-altele. Eu ştiu că o face pentru a le împiedica să tremure, dar juraţii nu ştiu asta. Pentru ei e doar exagerat de gravă, de afectată. Rosteşte jurământul încet, fără ca glasul ei să trădeze vreo emoţie. Ştiu că o face pentru că se simte expusă. Însă timiditatea poate fi confundată cu aroganţa, iar aceasta poate fi un cusur fatal.

— Ruth, încep, câţi ani aveţi?

— Patruzeci şi patru, spune.

— Unde v-aţi născut?

— În Harlem, New York City.

— Aţi mers la şcoală acolo?

— Doar doi ani. După aceea m-am mutat la Dalton, cu o bursă.

— Aţi absolvit colegiul? întreb.

— Da, am studiat la SUNY Plattsburgh, după care am obţinut diploma de asistentă medicală la Yale.

— Puteţi să ne spuneţi cât a durat acest program de studii?

— Trei ani.

— Când aţi primit diploma de asistentă medicală, aţi depus un jurământ?

Dă din cap.

— Se numeşte jurământul lui Florence Nightingale, spune Ruth.

Introduc ca probă un document, pe care i-l dau apoi lui Ruth.

— Acesta este jurământul?

— Da.

— Îl citiți, vă rog, cu voce tare?

— „Mă angajez solemn, înaintea lui Dumnezeu și a celor prezenți, să respect codul etic al profesiei de asistentă medicală; să colaborez loial cu ceilalți membri ai personalului medical și să urmez întocmai și după cea mai bună știință a mea indicațiile medicului sau asistentei medicale" — aici șovăie — „desemnați să-mi dirijeze munca." Inspiră adânc și continuă: „Nu voi face nimic rău sau dăunător, nu voi da cu bună știință un medicament vătămător și nu-mi voi da concursul la malpraxis. Nu voi divulga nicio informație confidențială, pe care aș putea-o afla în cursul muncii mele. Și mă angajez să fac tot ce-mi stă în putință, pentru a crește standardele și prestigiul profesiei de asistentă medicală. Îmi voi pune viața în slujba celorlalți și a înaltelor idealuri ale profesiei de asistentă medicală".

Ridică privirea spre mine.

— Acest jurământ este fundamental pentru dumneavoastră, ca asistentă medicală?

— Îl luăm foarte în serios, confirmă Ruth. Este echivalentul jurământului lui Hipocrate pentru medici.

— Cât timp ați fost angajată la spitalul Mercy-West Haven?

— Puțin peste douăzeci de ani, spune Ruth. Toată viața mea profesională.

— Care sunt atribuțiile dumneavoastră?

— Eu sunt asistentă medicală de neonatologie. Asist pacientele la naștere, sunt în sala de operații când se realizează o cezariană, acord îngrijiri mamelor și, după naștere, nou-născuților.

— Câte ore pe săptămână obișnuiați să lucrați?

— Peste patruzeci, răspunde. Ni se cerea frecvent să facem ore suplimentare.

— Ruth, sunteţi căsătorită?

— Sunt văduvă, spune. Soţul meu a fost militar şi a murit în Afghanistan. Asta s-a întâmplat acum zece ani.

— Aveţi copii?

— Da, un fiu, pe Edison. Are şaptesprezece ani.

Cu privirea luminoasă îl caută pe Edison în public.

— Vă amintiţi când aţi venit la serviciu în dimineaţa zilei de 2 octombrie 2015?

— Da, spune Ruth. La ora şapte dimineaţa am intrat într-o tură de douăsprezece ore.

— Vi s-a cerut să-l îngrijiţi pe Davis Bauer?

— Da. Mama lui născuse în dimineaţa aceea, devreme. Mi s-a cerut să-i acord îngrijire medicală postnatală lui Brittany Bauer şi să realizez examenul nou-născutului.

Descrie în ce constă acest examen şi spune că l-a realizat în salonul mamei.

— Deci Brittany Bauer a fost de faţă?

— Da, spune Ruth. Şi soţul ei.

— Cu ocazia acestui examen aţi constatat ceva vrednic de a fi luat în seamă?

— Am notat în fişă un posibil murmur cardiac. Nu mi s-a părut ceva alarmant — este foarte frecvent întâlnit la nou-născuţi. Dar era totuşi ceva ce medicul pediatru trebuia neapărat să verifice la următoarea sa vizită şi de aceea l-am notat în fişă.

— Îi cunoşteaţi pe soţii Bauer înainte de a se naşte băiatul lor?

— Nu, răspunde Ruth. I-am cunoscut când am venit în salon. I-am felicitat pentru băiatul lor frumos şi le-am explicat că am venit să-i fac un examen de rutină.

— Cât timp v-aţi aflat cu ei în salon?

— Între zece şi cincisprezece minute.

— Aţi stat de vorbă cu părinţii în acest timp?

— Am menţionat murmurul cardiac şi le-am spus că nu constituie un motiv de îngrijorare. Şi le-am mai spus că nivelul glicemic al bebeluşului crescuse de la naştere. După ce l-am spălat pe nou-născut, am propus să încercăm să-l punem la sân.

— Care a fost reacţia lor?

— Domnul Bauer mi-a spus să plec de lângă soţia lui. Apoi a spus că vrea să stea de vorbă cu şefa mea.

— Asta cum v-a făcut să vă simţiţi, Ruth?

— Am fost şocată, recunoaşte. Nu-mi dădeam seama cu ce îi supărasem.

— Ce s-a întâmplat după aceea?

— Şefa mea, Marie Malone, a lipit un bileţel în fişa bebeluşului, care prevedea ca niciun angajat medical afro-american să nu intre în contact cu nou-născutul. Am întrebat-o ce înseamnă aceasta şi mi-a spus că a făcut-o la cererea părinţilor şi că mă voi ocupa de alţi pacienţi.

— Când aţi revăzut bebeluşul?

— Sâmbătă dimineaţă. Eram în salonul de nou-născuţi, când Corinne — noua asistentă a bebeluşului — l-a adus înăuntru pentru circumcizie.

— Care au fost atribuţiile dumneavoastră în acea dimineaţă?

Îşi încreţeşte fruntea.

— Aveam două — ba nu, trei paciente. Fusese o noapte nebună; făcusem o tură suplimentară, pentru că o altă asistentă se îmbolnăvise. Mă dusesem în salonul de nou-născuţi după aşternuturi curate şi ca să înfulec un baton de cereale, pentru că nu mâncasem nimic de când intrasem în tură.

— Ce s-a întâmplat după ce a fost circumcis bebeluşul?

— Eu nu am fost în salon, dar am presupus că totul decursese normal. Apoi a venit Corinne la mine şi m-a rugat să-l supraveghez, pentru că o altă pacientă a ei trebuia dusă în sala de operaţii, iar regulamentul prevede ca un bebeluş să fie monitorizat după circumcizie.

— Aţi fost de acord?

— N-am prea avut de ales. Practic, nu mai era nimeni disponibil. Ştiam că fie Corinne, fie Marie, asistenta-şefă, se va întoarce rapid să mă înlocuiască.

— Când aţi văzut prima dată bebeluşul, cum arăta?

— Foarte bine, spune Ruth. Era înfăşat şi dormea profund. Dar după câteva secunde, când m-am uitat la el, am observat că era livid. Gemea. Mi-am dat seama că avea dificultăţi să respire.

Mă îndrept către boxa martorilor şi îmi aşez o mână pe balustradă.

— Şi dumneavoastră ce aţi făcut în clipa aceea, Ruth?

Ruth trage adânc aer în piept.

— L-am desfăşat. L-am atins, i-am lovit uşor picioruşele, am încercat să-l fac să reacţioneze.

Juraţii par miraţi. Odette se lasă pe spate în scaun, cu braţele încrucişate, cu un zâmbet mijindu-i pe chip.

— De ce aţi făcut asta? Când şefa dumneavoastră v-a cerut să *nu* vă atingeţi de acel bebeluş?

— A trebuit să o fac, mărturiseşte Ruth.

Observ cât de eliberată se simte acum, ca un fluture ieşit din crisalidă. Nu se mai simte apăsare în glasul ei, iar cutele din jurul gurii au devenit mai puţin vizibile.

— Orice asistentă medicală bună ar face acest lucru într-o asemenea situaţie.

— Şi după aceea?

— Următorul pas ar fi fost să tastez codul pentru situații de urgență, ca să vină o întreagă echipă de resuscitare. Dar am auzit pași. Mi-am dat seama că vine cineva și nu știam ce să fac. M-am gândit că o să am probleme, dacă mă vede careva punând mâna pe acel bebeluș, când doar mi se spusese să nu o fac. Așa că l-am înfășat la loc și m-am îndepărtat de lângă el, când a intrat Marie în salon. Ruth își coboară iarăși privirea în poală: M-a întrebat ce fac.

— Și dumneavoastră ce i-ați răspuns, Ruth?

Când ridică iarăși privirea, se citește rușine în ochii ei.

— Am spus că nu fac nimic.

— Ați mințit?

— Da.

— Și se pare că nu doar o dată — ulterior, când ați fost interogată de poliție, ați declarat că nu ați întreprins niciun efort de resuscitare a acelui bebeluș. De ce?

— Mi-a fost teamă să nu-mi pierd locul de muncă. Se întoarce către juriu, pledându-și cauza: Fiecare fibră a corpului meu îmi spunea că trebuie să-l ajut pe acel nou-născut... dar în același timp știam că am să fiu mustrată, dacă nu respectam ordinele șefei mele. Și dacă îmi pierdeam locul de muncă, cine ar fi avut grijă de băiatul meu?

— Deci practic aveați de ales între a vă da concursul la malpraxis și a încălca ordinul șefei dumneavoastră?

Dă din cap afirmativ.

— Era o situație din care nu aveam decât de pierdut.

— Ce s-a întâmplat după aceea?

— A fost chemată echipa de resuscitare. Sarcina mea a fost să fac compresii. Am făcut tot ce am putut, noi toți

am făcut tot ce am putut, dar nu a fost suficient. Înalţă privirea: Când s-a anunţat ora decesului şi când domnul Bauer a scos din coşul de gunoi balonul Ambu şi a încercat să continue resuscitarea, abia mi-am mai ţinut cumpătul.

Ca o săgeată care îşi caută ţinta, ochii ei se fixează asupra lui Turk Bauer, care şade în public:

— M-am întrebat: *Ce am scăpat din vedere? Aş fi putut face altceva?* Şovăie: Şi apoi m-am întrebat: *Aş fi avut voie?*

— După două săptămâni aţi primit o scrisoare, zic. Puteţi să ne spuneţi ce era?

— Era de la Departamentul de Sănătate Publică. Îmi suspenda licenţa de asistentă medicală.

— Ce v-a trecut prin minte când aţi citit-o?

— Mi-am dat seama că sunt considerată răspunzătoare pentru moartea lui Davis Bauer. Ştiam că am să fiu suspendată de la serviciu şi asta s-a şi întâmplat.

— Aţi lucrat de atunci?

— O scurtă perioadă de timp am primit ajutor social, spune Ruth. După aceea am lucrat la McDonald's.

— Ruth, cum s-a schimbat viaţa dumneavoastră drept urmare a acestui incident?

Inspiră adânc.

— Nu mai am economii. Trăim de pe o săptămână pe alta. Îmi fac griji pentru viitorul fiului meu. Nu-mi pot folosi maşina, pentru că nu-mi pot permite să o înmatriculez.

Mă întorc cu spatele, dar Ruth nu a terminat încă.

— E ciudat, spune cu voce slabă. Te crezi un membru respectat al unei comunităţi — al spitalului în care lucrezi, al oraşului în care trăieşti. Aveam un serviciu minunat. Aveam colege care-mi erau prietene. Locuiam într-o casă de care eram mândră. Dar nu era decât o iluzie

optică. Eu nu am fost niciodată un membru al vreuneia dintre aceste comunități. Eram tolerată, dar nu binevenită. Am fost și voi fi întotdeauna diferită de ceilalți. Ridică privirea: Și din cauza culorii pielii mele, eu voi fi cea pe care se va da vina.

Of, Doamne! îmi spun în sinea mea. *Of, Doamne, of, Doamne, taci din gură, Ruth. Nu vorbi despre asta!*

— Nu mai am întrebări, spun cu intenția de a limita pagubele.

Pentru că Ruth nu mai este o martoră. Ruth este o bombă cu ceas.

Când îmi iau locul la masa apărării, Howard stă cu gura căscată. Îmi împinge un bilețel: *CE SE ÎNTÂMPLĂ???*

Îi răspund mai jos: *E un exemplu pentru ce nu vrei NICIODATĂ să facă un martor.*

Odette pășește către boxa martorilor.

— Vi s-a cerut să nu îl atingeți pe acel bebeluș?

— Da, spune Ruth.

— Și până în ziua de astăzi ați spus că nu l-ați atins, înainte ca asistenta-șefă să vă ceară acest lucru în mod explicit?

— Da.

— Dar acum, când ați fost audiată ca martoră, ați declarat că, de fapt, l-ați *atins* pe acel bebeluș, când a avut probleme?

Ruth dă din cap.

— Așa este.

— Deci cum e? insistă Odette. L-ați atins sau nu pe Davis Bauer când a încetat să respire?

— L-am atins.

— Deci haideţi să lămurim chestiunea aceasta. V-aţi minţit şefa?

— Da.

— Şi aţi minţit-o pe colega dumneavoastră, Corinne?

— Da.

— Şi i-aţi minţit pe angajaţii de la Managementul de Risc al spitalului Mercy-West Haven, nu-i aşa?

Dă din cap.

— Da.

— I-aţi minţit pe poliţişti?

— Da, i-am minţit.

— Deşi înţelegeţi că este datoria şi obligaţia lor morală să încerce să afle ce s-a întâmplat cu acel bebeluş care a murit?

— Ştiu, dar...

— V-aţi gândit să vă salvaţi locul de muncă, explică Odette, pentru că în adâncul sufletului dumneavoastră ştiaţi că faceţi ceva nepermis. Aşa este?

— Păi...

— Dacă i-aţi minţit pe *toţi* aceşti oameni, spune Odette, de ce, pentru numele lui Dumnezeu, ar crede juriul ce spuneţi acum?

Ruth se întoarce către bărbaţii şi femeile înghesuiţi în banca juraţilor.

— Pentru că acum le spun adevărul.

— Bun, zice Odette. Dar acesta nu este singurul secret pe care-l aveţi de mărturisit, nu-i aşa?

Unde vrea să ajungă?

— În momentul când a murit bebeluşul — când medicul pediatru a anunţat ora decesului — în adâncul sufletului dumneavoastră nu v-a păsat nici cât negru sub unghie, nu-i aşa, Ruth?

— Bineînțeles că mi-a păsat! Se îndreaptă în scaun: Noi am depus toate eforturile, cum am fi făcut pentru orice alt pacient...

— Da, dar el nu era orice alt pacient. Era copilul unui suprematist alb. Copilul unui bărbat care desconsiderase experiența dumneavoastră îndelungată și competența dumneavoastră de asistentă medicală...

— Vă înșelați.

— ...al unui bărbat care se îndoise de capacitatea dumneavoastră de a vă face meseria, dintr-un singur motiv: culoarea pielii dumneavoastră. I-ați purtat pică lui Turk Bauer și i-ați purtat pică bebelușului său, nu-i așa?

Odette stă acum la treizeci de centimetri de Ruth și îi zbiară în față. Ruth închide ochii la fiecare rafală, de parcă s-ar feri de un uragan.

— Nu, șoptește. N-am gândit niciodată așa.

— Dar ați auzit când a spus colega dumneavoastră, Corinne, că v-ați enervat când vi s-a cerut să nu vă mai ocupați de Davis Bauer, așa este?

— Da.

— Ați lucrat douăzeci de ani la Mercy-West Haven?

— Da.

— Ați declarat că sunteți o asistentă medicală cu experiență, competentă, care-și iubea munca, e adevărat?

— Da, este, recunoaște Ruth.

— Și totuși spitalul n-a avut nicio problemă să țină seama de dorințele pacientului, punându-le mai presus de respectul față de propria angajată, și să vă îndepărteze din funcția pe care ați deținut-o atâția ani?

— Așa se pare.

— Asta sigur v-a înfuriat, nu?

— M-a indignat, recunoaște.

Nu te pierde cu firea, Ruth, spun în sinea mea.

— V-a indignat? Aţi spus, citez: *Copilul ăla nu înseamnă nimic pentru mine.*

— Au fost nişte cuvinte care mi-au scăpat în toiul evenimentelor...

Ochii lui Odette sclipesc.

— În toiul evenimentelor! La fel a fost şi când i-aţi spus domnului dr. Atkins să sterilizeze bebeluşul cu ocazia circumciziei?

— A fost o glumă, spune Ruth. N-ar fi trebuit s-o spun. A fost o greşeală.

— Ce *altceva* a mai fost o greşeală? întreabă Odette. Faptul că aţi încetat să-i acordaţi îngrijire acelui bebeluş, în vreme ce el se căznea să respire, din simplul motiv că v-aţi temut de repercusiunile asupra *dumneavoastră?*

— Mi se spusese să nu fac nimic.

— Şi atunci aţi luat în mod conştient decizia de a sta degeaba lângă sărmanul nou-născut, care se învineţea la faţă, gândindu-vă: *Dacă îmi pierd slujba?*

— Nu...

— Sau poate aţi gândit: *Pe bebeluşul acesta nu merită să-l ajut. Părinţii lui nu vor să mă ating de el, pentru că sunt neagră, iar eu am să le fac pe plac.*

— Nu e adevărat...

— Aha. Aţi gândit: *Îi urăsc pe părinţii lui rasişti?*

— Nu!

Ruth îşi duce mâinile la cap, de parcă ar vrea să înăbuşe glasul lui Odette.

— O, atunci poate a fost asta: *Îl urăsc pe acest* bebeluş, *pentru că îi urăsc pe părinţii lui rasişti?*

— Nu! explodează Ruth atât de sonor, încât am senzaţia că se cutremură pereţii sălii de judecată. M-am gândit că

pentru acest bebeluș ar fi mai bine să moară decât să fie crescut de *el*.

Îl arată cu degetul pe Turk Bauer, în vreme ce se lasă tăcerea asupra juriului, asupra publicului și, da, asupra mea. Ruth își acoperă gura cu mâna. *E al naibii de târziu*, gândesc.

— O-obiectăm! se bâlbâie Howard. Cerem să se șteargă comentariul!

În aceeași clipă, Edison părăsește în fugă sala de judecată.

Când se declară ședința închisă, o prind pe Ruth de încheietura mâinii și o trag după mine în sala de conferință. Howard are bunul-simț să se țină deoparte. Când se închide ușa în urma noastră, mă întorc spre ea.

— Felicitări! Ai făcut *exact* ce nu trebuia să faci, Ruth.

Se duce spre fereastră, cu spatele la mine.

— Ai spus ce aveai de spus? Ești mulțumită că ai depus mărturie? Tot ce o să vadă juriul acum e o femeie neagră furioasă. Una care s-a enervat în asemenea hal și a fost atât de răzbunătoare, încât nu m-ar mira dacă judecătorul ar regreta că a respins acuzația de omor. Tocmai le-ai dat acelor paisprezece jurați toate motivele să creadă că ai fost atât de pornită, încât l-ai lăsat pe bebelușul acela să moară sub nasul tău.

Ruth se răsucește încet spre mine. Soarele după-amiezii o înconjoară cu o aureolă care o face să pară nepământească.

— Nu m-am înfuriat. *Sunt* furioasă. De ani de zile sunt furioasă. Numai că nu am arătat-o. Ce nu înțelegi tu este că în trei sute șaizeci și cinci de zile din an eu trebuie să am grijă să nu arăt sau să nu par *prea neagră*, așa că joc

un rol. Îmi pun o mască pe faţă, ca un strat de ipsos. E istovitor. E al naibii de istovitor. Dar o fac, pentru că nu am bani de cauţiune. O fac, pentru că am un fiu. O fac, pentru că, dacă nu aş face-o, mi-aş pierde slujba. Casa. M-aş pierde pe mine. Aşa că muncesc, zâmbesc, dau din cap, îmi plătesc facturile şi tac din gură, mă prefac că sunt mulţumită, fiindcă asta vreţi voi — ba nu — asta vă *trebuie* vouă să fiu eu. Şi marea, trista ruşine este că am acceptat farsa aceasta atâţia ani din viaţa asta nenorocită. M-am gândit că, dacă fac toate acestea, pot fi şi eu una dintre voi.

Se îndreaptă spre mine.

— Uită-te la tine, spune cu un rânjet. Eşti atât de mândră că eşti apărător public, că lucrezi cu persoane de culoare, care au nevoie de ajutor. Dar te-ai gândit vreodată că între nenorocul nostru şi norocul vostru există o legătură directă? Casa pe care au cumpărat-o părinţii tăi a fost poate scoasă la vânzare pentru că vânzătorii nu au vrut-o pe mama *mea* în cartierul lor. Notele bune, care ţi-au permis în cele din urmă să studiezi dreptul, s-au datorat poate faptului că mama ta nu a trebuit să muncească optsprezece ore pe zi şi că seara avea timp să-ţi citească sau să-ţi verifice temele. Cât de des îţi reaminteşti ce noroc ai avut să fii proprietara casei în care locuieşti, pentru că familia ta a putut strânge capital de-a lungul generaţiilor, ceea ce familiile de culoare nu pot face? Cât de des deschizi gura la serviciu şi te gândeşti ce grozav e că nimeni nu crede că vorbeşti în numele tuturor celor de-o culoare cu tine? Cât de greu e pentru tine să găseşti o felicitare de ziua fetiţei tale, cu o imagine a unui copil de aceeaşi culoare cu ea? Cât de des ai văzut o reprezentare a lui Isus care să semene cu tine?

Se întrerupe, gâfâind, roşie în obraji.

— Să ştii că prejudecăţile merg în două direcţii. Există oameni care suferă de pe urma lor şi oameni care profită de pe urma lor. Cine te-a făcut pe tine să te crezi Robin Hood? Cine ţi-a spus ţie că eu am nevoie să fiu salvată? Vii la mine, cu nasul pe sus, şi îmi spui că ţi-am distrus un caz la care ai lucrat atâta; te feliciţi că eşti avocata unei femei negre, sărace şi chinuite... dar tu faci parte din ceea ce m-a făcut pe mine să fiu aşa.

Ne despart doar câţiva centimetri. Simt căldura pielii ei; îmi văd imaginea reflectată în pupilele ei, când reîncepe să vorbească.

— Ai spus că mă poţi reprezenta, Kennedy. Nu mă poţi reprezenta. Nu mă *cunoşti*. Nici măcar nu ai încercat vreodată. Se uită în ochii mei: Eşti concediată! spune şi iese din încăpere.

Rămân câteva minute singură în sală, năpădită de un noian de sentimente. Deci de aceea se cheamă *judecată*. N-am fost niciodată atât de furioasă, ruşinată, umilită. În toţi anii de când lucrez în justiţie, am avut clienţi care m-au urât, dar niciunul care să mă trimită la plimbare.

Aşa se simte Ruth.

Okay, am înţeles: A fost nedreptăţită de o grămadă de albi. Dar asta nu înseamnă că mă poate pune şi pe mine în aceeaşi oală cu ei, că poate să judece un individ după restul mulţimii.

Aşa se simte Ruth.

Cum îşi permite să mă acuze că nu sunt aptă să o reprezint, doar pentru că nu sunt neagră? Cum îşi permite să spună că nu am încercat să o cunosc? Cum îşi

permite să-mi atribuie nişte cuvinte pe care nu le-am spus? Cum îşi permite să-mi spună ce gândesc?

Aşa se simte Ruth.

Cu un geamăt pornesc către uşă. Judecătorul ne aşteaptă în biroul lui.

Când deschid uşa, dau nas în nas cu Howard. Aoleu, am uitat de el.

— Te-a concediat? zice şi adaugă sfios: Am tras cu urechea.

Străbat coridorul.

— Nu poate să mă concedieze. Într-o fază atât de avansată a procesului, judecătorul n-o să-i dea voie.

Ca motiv, Ruth va invoca asistenţa juridică ineficientă, dar dacă a fost careva ineficient în acest proces, atunci doar clienta. Şi-a spulberat singură achitarea.

— Acum ce se-ntâmplă?

Mă opresc şi mă întorc spre el.

— Zău dacă ştiu, zic.

Când un proces se apropie de final, avocatul apărării depune o cerere de pronunţare a unei sentinţe de achitare. Dar de data aceasta, când vin în faţa judecătorului Thunder şi a lui Odette, el se uită la mine ca şi cum aş avea un mare tupeu să aduc chestiunea aceasta în discuţie.

— Nu există nicio dovadă că moartea lui Davis Bauer a survenit drept urmare a acţiunilor lui Ruth. Sau a inacţiunii ei, adaug nehotărâtă, fiindcă în acest moment nu mai ştiu nici *eu* ce să cred.

— Domnule judecător, spune Odette. Asta este în mod evident o ultimă încercare disperată a apărării, după ce am auzit cu toţii ce s-a spus în depoziţie. De fapt, aş

îndrăzni să vă rog cu tot respectul să reveniți asupra deciziei de a respinge acuzația de omor. Nu încape îndoială că Ruth Jefferson tocmai și-a dovedit intenția criminală.

Îmi îngheață sângele în vene. Mă așteptasem la o revenire în forță a lui Odette, dar nu mă așteptasem la *asta*.

— Domnule judecător, nu se poate reveni asupra deciziei. Ați respins deja acuzația de omor. Ruth nu poate fi acuzată de două ori de aceeași infracțiune.

— De data aceasta, spune judecătorul Thunder în silă, doamna McQuarrie are dreptate. Dumneavoastră, doamnă Lawton, ați avut o șansă, iar eu am respins deja acuzația de omor. Dar am să-mi rezerv dreptul de a decide asupra noii cereri a apărării, de pronunțare a unei sentințe de achitare. Se uită pe rând la noi: Pledoariile finale încep luni dimineață, doamnelor. Haideți să nu facem un circ și mai mare decât am făcut deja, bine?

Îi spun lui Howard să-și ia liber pentru tot restul zilei și plec acasă. Simt o presiune în cap, gândurile mi se înghesuie parcă într-un spațiu prea strâmt, mă simt ca și cum m-ar paște o răceală. Când ajung acasă, miroase a vanilie. Intru în bucătărie, unde o găsesc pe mama purtând un șorț cu Wonder Woman și pe Violet în genunchi pe un taburet de bucătărie, cu mâna într-un castron cu aluat de fursecuri.

— Mami! strigă și ridică două mâini lipicioase. Îți pregătim o surpriză, așa că fă-te că nu vezi.

Când îi aud cuvintele, mi se pune un nod în gât. *Fă-te că nu vezi.*

Cuvinte rostite de un copil mic.

Mama îmi aruncă o privire și își încrețește fruntea pe deasupra capului lui Violet.

— Ești okay? schițează din buze.

Drept răspuns mă aşez lângă Violet, iau cu degetele ceva luat din castron şi încep să-l mănânc.

Fiica mea e stângace, deşi Micah şi cu mine suntem dreptaci. Avem şi o imagine ecografică intrauterină a ei, cum îşi suge degetul mare stâng.

— Dacă e atât de simplu? murmur.

— Dacă e *ce* atât de simplu?

Mă uit la mama.

— Crezi că lumea îi favorizează pe dreptaci?

— Ă, nu cred că m-am gândit vreodată la asta.

— Asta fiindcă *tu*, îi atrag atenţia, eşti dreptace. Dar ia gândeşte-te. Deschizătoarele de conserve, foarfecile, până şi pupitrele de la colegiu care se desfac dintr-o parte — toate sunt făcute pentru dreptaci.

Violet ridică mâna în care ţine lingura şi se uită încruntată la ea.

— Puiule, spune mama, ia du-te tu şi spală-te, ca să poţi gusta după aceea primele fursecuri pe care le scoatem din cuptor.

Violet alunecă de pe scaun, ţinând mâinile ridicate, aşa cum face Micah înainte de a intra în sala de operaţii.

— Vrei s-o faci pe copilă să viseze urât? mă ceartă mama. Zău, Kennedy! De unde ţi-a venit ideea asta? Are de-a face cu cazul tău?

— Am citit undeva că persoanele stângace mor mai tinere, fiindcă sunt mai susceptibile de a suferi accidente. Când erai tu mică, nu le dădeau călugăriţele peste mână copiilor care scriau cu mâna stângă?

Mama îşi pune o mână în şold.

— Ştii, blestemul unuia e binecuvântarea altcuiva. Stângacii se spune că sunt mai creativi. Nu au fost Michelangelo şi da Vinci, şi Bach stângaci? Şi în Evul Mediu aveai

noroc dacă erai stângaci, fiindcă majoritatea bărbaților lupta cu sabia în mâna dreaptă și scutul în mâna stângă, ceea ce însemna că un stângaci îi putea ataca prin surprindere — se întinde către mine cu o spatulă în mână și mă atinge în partea dreaptă a pieptului — uite așa.

Mă pufnește râsul.

— De unde știi tu așa ceva?

— Citesc romane de dragoste, puiule, zice. Nu-ți fă griji pentru Violet. Știi, dacă își dorește, poate învăța să fie ambidextră. Tatăl tău se folosea la fel de bine de ambele mâini — la scris, la meșterit, sub centură. Zâmbește larg: Și *nu* mă refer aici la box.

— *Îîîh*, spun. Termină!

Dar între timp mintea mea lucrează:. Dacă lumea e un puzzle cu forme în care tu nu te potrivești? Și singura cale de a supraviețui este să te mutilezi, să-ți cizelezi colțurile, să te șlefuiești, să te modifici, ca să te potrivești?

Cum se face că n-am fost în stare să modificăm mai bine formele puzzle-ului?

— Mamă? întreb. Poți să mai stai câteva ceasuri cu Vi?

Îmi amintesc că am citit odată într-un roman că nativii din Alaska, atunci când au avut primul contact cu misionari albi, au crezut că aceștia sunt stafii. Și de ce să nu fi crezut asta? Ca stafiile, albii trec fără niciun efort peste granițe și limite. Ca stafiile, noi, albii, putem fi oriunde vrem noi să fim.

Decid că a sosit momentul să pipăi zidurile care mă înconjoară.

Primul lucru pe care-l fac e să-mi las mașina pe aleea casei și să merg un kilometru și jumătate pe jos, până în stația de autobuz. Înghețată bocnă, intru într-o drogherie

să mă încălzesc. Mă opresc în faţa unui raft în faţa căruia nu m-am mai oprit niciodată şi iau de acolo o cutie violet. Tratament pentru întins părul Dark and Lovely. Mă uit la femeia frumoasă de pe cutie. *Pentru păr cu textură medie*, citesc. *Păr întins, neted, lucios.* Arunc o privire peste instrucţiunile de utilizare, peste procesul în mai multe etape, necesar pentru a obţine un păr care arată ca al meu după ce mi-l usuc cu foehnul.

Mă întind apoi după o sticlă cu loţiune pentru hidratarea părului Luster's Pink. O cutie neagră de gel Ampro Pro Styl. O bonetă de satin, care previne, chipurile, electrizarea şi ruperea părului în timpul nopţii.

Sunt produse necunoscute mie. Habar nu am ce fac, de ce le sunt necesare persoanelor negre sau cum se folosesc. Dar pun pariu că Ruth ar putea înşira, fără să stea pe gânduri, cinci şampoane pe care le folosesc albii, datorită reclamelor omniprezente la televizor.

Merg pe jos în centru, unde şed puţin pe o bancă în aşteptarea unui alt autobuz şi urmăresc două persoane fără adăpost, care cer bani oamenilor de pe stradă. Ţinta lor sunt îndeosebi albi bine îmbrăcaţi, în costume business, sau studenţi cu căşti pe urechi, şi poate că unul din şase sau şapte îşi vâră mâna în buzunar după nişte mărunţiş. Dintre cele două persoane fără adăpost una primeşte mai frecvent ceva decât cealaltă. E o femeie mai în vârstă, albă. De cealaltă persoană — un tânăr negru — lumea se fereşte.

Cartierul Hill din New Haven se numără printre cele mai notorii ale oraşului. Am avut zeci de clienţi de aici — majoritatea implicaţi în trafic de droguri în zona Church Street South, unde locuiesc persoane cu venituri joase. Acolo locuieşte şi sora lui Ruth, Adisa.

Cutreier străzile. Copiii aleargă, se fugăresc. Fetele stau în grupuri și vorbesc de-a valma spaniolă. Bărbații stau la colțuri de stradă, cu brațele încrucișate, ca niște santinele mute. Sunt singura persoană albă din zonă. Începe să se întunece, când intru într-un magazin. Casiera mă urmărește cu privirea, în timp ce umblu printre rafturi. Îi simt privirea ca un fulger între omoplați.

— Pot să vă ajut? întreabă în cele din urmă, dar eu clatin din cap și ies.

Îmi dă o stare de neliniște să nu văd pe nimeni care arată ca mine. Trec pe lângă oameni care nu mi se uită în ochi. Sunt o străină în mijlocul lor, cineva care bate la ochi, cineva diferit de ei. Și totuși am devenit în același timp invizibilă.

Când ajung la Church Street South, dau o raită în jurul clădirilor. Știu că unele dintre apartamente au fost declarate de nelocuit, din cauza igrasiei, din cauza unor deficiențe structurale. E ca un oraș-fantomă: perdele trase, locuitori ascunși în case. Dedesubtul unei scări văd doi tineri făcând o tranzacție. Pe treptele de deasupra lor, o doamnă în vârstă încearcă să tragă după ea o butelie de gaz.

— Nu vă supărați, strig. Pot să vă ajut?

Toți trei se holbează la mine, încremeniți. Tinerii se uită în sus și unul dintre ei își duce mâna la betelia jeanșilor, de unde mi se pare că se ițește mânerul unui pistol. Am senzația că-mi cedează picioarele. Înainte de a apuca eu să mă retrag, femeia în vârstă spune:

— *No hablo inglés*, și iuțește pasul.

Am vrut să trăiesc și eu ca Ruth, doar o după-amiază, dar nu dacă înseamnă să mă aflu în pericol. Dar chestia cu pericolul e relativă. Eu am un soț cu un serviciu bun,

o casă la care nu mai am de plătit rate şi nu trebuie să-mi fac nicio grijă că aş putea spune sau face ceva ce mi-ar ameninţa capacitatea de a pune mâncare pe masă sau a achita facturile. Pentru mine, pericolul arată altfel: E ceva ce m-ar despărţi de Violet, de Micah. Dar indiferent cum arată babaul tău, tot îţi cauzează coşmaruri. Are puterea de a te îngrozi şi de a te determina să faci lucruri de care în mod normal nu te-ai crede capabil, numai pentru a te şti la adăpost.

În cazul meu, înseamnă să alerg prin noaptea care mă împresoară ca un tunel, până când pot fi sigură că nu mă urmăreşte nimeni. La distanţă de câteva străzi, încetinesc într-o intersecţie. Pulsul mi s-a domolit între timp, transpiraţia de la subsuori s-a răcit. Un bărbat cam de vârsta mea se apropie, apasă butonul semaforului şi aşteaptă. Pielea lui de culoare închisă e ciupită de vărsat pe obraji, parcă ar fi o hartă a vieţii lui. În mâini ţine o carte groasă, dar nu pot distinge titlul.

Mă hotărăsc să mai fac o încercare. Fac un semn din cap în direcţia cărţii.

— E bună? Caut şi eu ceva de citit.

Îşi îndreaptă privirea către mine şi apoi şi-o fereşte. Nu-mi răspunde.

Simt că-mi iau foc obrajii, când se aprinde semnul că putem trece. Traversăm strada cot la cot, în tăcere, după care bărbatul se răsuceşte şi dispare pe o stradă.

Mă întreb dacă voia într-adevăr să o ia pe strada aceea sau dacă a vrut doar să se îndepărteze de mine. Mă dor picioarele, tremur de frig şi mă simt înfrântă. Îmi dau seama că a fost un experiment de scurtă durată, dar măcar am încercat să înţeleg ce spunea Ruth. Am încercat.

Eu.

Îmi târăsc picioarele spre spitalul unde lucrează Micah și mă gândesc la acest pronume. Mă gândesc că, timp de secole, un bărbat negru ar fi încurcat-o dacă ar fi intrat în vorbă cu o femeie albă. În unele părți din țara aceasta, încă mai este așa, iar repercusiunile sunt actele de justiție ale milițiilor civile. Pentru mine, urmarea acelei tentative de conversație la semafor a fost că m-am simțit respinsă. Pentru el, a fost cu totul altceva. Au fost două secole de istorie.

Biroul lui Micah e la etajul al treilea. E uimitor că, din clipa când intru pe ușa acestui spital, mă simt iarăși în elementul meu. Cunosc sistemul de sănătate, știu cum voi fi tratată, cunosc ritualurile și reacțiile. Pot trece prin fața recepției, fără să mă întrebe careva unde mă duc sau ce caut acolo. Le pot face cu mâna colegilor lui Micah și pot intra în biroul lui.

Astăzi e zi de operații pentru Micah. Mă așez la biroul lui, cu haina descheiată, cu picioarele scoase din pantofi. Mă uit la modelul tridimensional, ca un puzzle, al ochiului uman, de pe biroul lui Micah, în timp ce gândurile mi se învârtejesc. De fiecare dată când închid ochii, o văd pe femeia în vârstă din Church Street South, care se ferește de ajutorul meu. O aud pe Ruth, cum îmi spune că sunt concediată.

Poate că merit să fiu concediată.

Poate că mă înșel.

Am petrecut luni de zile concentrându-mă asupra achitării pe care voiam să o obțin pentru Ruth, dar, dacă e să fiu sinceră, o voiam pentru *mine*. Pentru primul meu caz de omor.

Am petrecut luni de zile spunându-i lui Ruth că un proces penal nu e locul în care să vorbești despre rasă. Dacă

o faci, pierzi. Dar dacă nu o faci, plăteşti un preţ — perpetuezi un sistem defectuos în loc să încerci să-l schimbi.

Asta a încercat Ruth să-mi spună, dar eu nu am ascultat-o. Ea are suficient curaj pentru a-şi risca locul de muncă, mijloacele de trai, *libertatea* de a spune adevărul, iar eu sunt mincinoasa. Eu i-am spus că rasa nu este un subiect bine-venit în sala de judecată, când în adâncul sufletului meu ştiu că e deja prezent acolo. S-a aflat *mereu* acolo. Şi nu dispare dacă închid eu ochii.

Martorii jură pe Biblie să spună adevărul şi numai adevărul. Dar minciunile care constau din omisiuni sunt la fel de rele ca alte neadevăruri. Şi să închei cazul lui Ruth Jefferson fără să spun pe faţă că ceea ce i s-a întâmplat ei a avut drept cauză culoarea pielii ei ar fi o pierdere chiar mai mare decât o condamnare.

Poate dacă ar exista avocaţi mai curajoşi decât mine, nu ne-am mai teme să vorbim despre rasă acolo unde aceasta contează cel mai mult.

Poate dacă ar exista avocaţi mai curajoşi decât mine, nu s-ar număra printre viitorii noştri clienţi o nouă Ruth, care să fie pusă sub acuzare drept urmare a unui nou incident cu motivaţie rasială, pe care nimeni nu vrea să-l recunoască drept un incident cu motivaţie rasială.

Poate dacă ar exista avocaţi mai curajoşi decât mine, îndreptarea sistemului ar fi la fel de importantă precum achitarea clientului.

Poate ar trebui să fiu eu mai curajoasă.

Ruth mi-a imputat că vreau să o salvez şi poate că a avut dreptate. Dar ea nu are nevoie să fie salvată. Nu are nevoie de sfaturile mele, pentru că cine sunt eu ca să-i dau ei sfaturi, când eu n-am trăit viaţa ei? Are nevoie să i se acorde şansa de a vorbi. De a fi ascultată.

Nu-mi dau seama cât timp trece până se iveşte Micah. Poartă uniforma de chirurg, care mi s-a părut întotdeauna sexy, şi saboţi Crocs, care nu sunt *deloc* sexy. Chipul i se luminează când mă vede.

— Ce surpriză frumoasă!

— Eram prin zonă, îi spun. Mă duci cu maşina acasă?

— Unde e maşina ta?

Clatin din cap.

— E o poveste lungă.

Strânge nişte documente, verifică un teanc de mesaje, după care se întinde să-şi ia haina.

— Toate bune? Erai la un milion de kilometri distanţă când am intrat.

Iau de pe masă modelul ochiului uman şi îl răsucesc în mâini.

— Mă simt ca şi cum aş sta sub o fereastră deschisă şi, la un moment dat, cineva aruncă afară un bebeluş. Îl prind, nu? — fiindcă cine nu l-ar prinde? Dar pe urmă se mai aruncă un bebeluş, aşa că îl dau pe primul altcuiva şi îl prind pe-al doilea. Şi tot aşa mai departe. Şi curând s-au strâns o grămadă de oameni care se pricep să dea bebeluşii mai departe, aşa cum mă pricep eu să-i prind, dar nimeni nu se întreabă cine dracu' aruncă de fapt bebeluşi pe fereastră.

— Hm, spune Micah şi îşi înclină capul. Despre ce bebeluş vorbim?

— Nu e un bebeluş, e o metaforă, răspund iritată. Eu îmi fac meseria, dar cui îi pasă dacă sistemul continuă să creeze situaţii în care meseria mea este necesară? Nu ar trebui să ne concentrăm asupra imaginii de ansamblu în loc să tot prindem ce se nimereşte să fie aruncat pe fereastră?

Micah se holbează la mine ca şi cum mi-aş fi pierdut minţile. În spatele lui atârnă pe perete un afiş cu anatomia ochiului uman. Se văd nervul optic, umoarea apoasă, conjunctiva. Corpul ciliar, retina, coroida.

— Tu îţi câştigi traiul, murmur, făcându-i pe oameni să vadă.

— Păi, zice, cam aşa, da.

Mă uit în ochii lui.

— Asta trebuie să fac şi eu.

Ruth

Edison nu este acasă, iar maşina mea a dispărut.

Îl aştept, îi trimit SMS-uri, îl sun, mă rog, dar nu primesc niciun răspuns. Mi-l imaginez umblând pe străzi, cu vocea mea răsunându-i în minte. Se întreabă dacă o are şi el, capacitatea aceasta de a se înfuria. Dacă natura sau educaţia contează mai mult; dacă e de două ori damnat.

Da, l-am urât pe bărbatul acela rasist, pentru faptul că m-a umilit. Da, am urât spitalul, pentru faptul că i-a ţinut partea. Nu ştiu dacă acest lucru mi-a influenţat în vreun fel capacitatea de a îngriji un pacient. Nu pot spune că, preţ de o secundă, nu mi-a trecut prin minte. Că nu mi-am coborât privirea la acel nou-născut nevinovat şi nu m-am gândit la monstrul în care se va transforma.

Asta mă face să fiu o ticăloasă? Sau doar un om?

Şi apoi, Kennedy. Ce i-am spus nu a fost în mintea mea, ci în inima mea. Nu regret nici măcar o silabă. De fiecare dată când îmi amintesc cum m-am simţit când am ieşit din încăperea aceea — când am avut şi eu o dată acest *privilegiu* —, am senzaţia că ameţesc, de parcă aş zbura.

Când aud paşi afară, zbor către uşă şi o deschid, dar nu e fiul meu — e sora mea. Adisa stă cu braţele încrucişate.

— Mă gândeam eu că eşti acasă, spune şi se duce direct în living. După faza aia, m-am gândit eu că n-o să mai stai prin preajma tribunalului.

Se face comodă, îşi agaţă haina pe speteaza unui scaun de bucătărie şi se aşază pe canapea, cu picioarele pe măsuţa de cafea.

— L-ai văzut pe Edison? E cu Tabari? întreb.

Clatină din cap.

— Tabari e acasă, cu copilul.

— Îmi fac griji, A.

— Pentru Edison?

— Da, printre altele.

Adisa loveşte cu palma în locul de lângă ea. Mă aşez şi ea îmi apucă mâna şi mi-o strânge.

— Edison e băiat deştept. O să se descurce el.

Înghit în sec.

— Vrei să... vrei să ai tu grijă de el, în locul meu? Să ai grijă să, cum să zic, să nu renunţe?

— Dacă te gândeai să-ţi faci testamentul, află că întotdeauna mi-au plăcut cizmele alea ale tale negre, de piele. Dă din cap: Relaxează-te, Ruth.

— Nu pot să mă relaxez. Nu pot să stau aici şi să mă gândesc că fiul meu îşi dă naibii tot viitorul, şi asta numai din vina mea.

Se uită în ochii mei.

— Atunci ocupă-te să rămâi aici, ca să-l poţi supraveghea.

Dar ştim amândouă că nu depinde de mine. În clipa următoare, mă îndoi de spate, de parcă m-ar fi lovit în stomac un adevăr atât de crud şi înfricoşător, încât nu mai pot respira: Am pierdut controlul asupra viitorului meu. Şi asta numai din vina mea, la naiba!

Nu am respectat regulile jocului. Am făcut ce mi-a spus Kennedy să nu fac. Şi acum plătesc pentru faptul că mi-am făcut vocea auzită.

Adisa mă cuprinde pe după umeri, îmi lipeşte capul de umărul ei. Abia atunci îmi dau seama că plâng.

— Mi-e frică, spun printre suspine.

— Ştiu. Dar o să te poţi baza mereu pe mine, îmi promite Adisa. Am să-ţi fac un chec şi o să ascund o pilă în el.

Cuvintele ei mă fac să pufnesc în râs.

— Ba nu, n-o să faci.

— Ai dreptate, spune răzgândindu-se. Habar n-am să fac checuri.

Brusc, se ridică în picioare şi îşi strecoară mâna în buzunarul hainei.

— Mă gândeam c-ar fi mai bine s-o ai tu.

După miros — o adiere de parfum, amestecată cu un iz înţepător de detergent — ştiu ce îmi dă. Adisa îmi aruncă în poală eşarfa norocoasă a mamei mele; e răsucită, dar se deschide în poala mea, ca un trandafir.

— *Tu* ai luat-o? Am căutat-o peste tot.

— Mda, pentru că m-am gândit că ori o ţei tu, ori o îngropi pe mama cu ea, iar ea nu mai are nevoie de noroc, în vreme ce eu, Dumnezeu ştie, am nevoie. Ridică din umeri: Şi tu ai nevoie.

Se aşază iarăşi lângă mine. Săptămâna aceasta are unghiile date cu o ojă galbenă strălucitoare. Eu mi le-am ros pe ale mele până la sânge. Adisa ia eşarfa şi mi-o înfăşoară în jurul gâtului — fixându-i capetele sub bluză, aşa cum făceam eu cu Edison —, după care îşi pune mâinile pe umerii mei.

— Aşa, zice, de parcă acum aş fi gata să fiu trimisă afară, pe viscol.

***

Edison se întoarce acasă după miezul nopţii. Are privirea rătăcită, e lipsit de astâmpăr, iar hainele lui sunt umede de transpiraţie.

— Unde ai fost? îl întreb cu severitate.

— Să alerg.

Dar cine aleargă cu un rucsac în spinare?

— Trebuie să vorbim...

— Nu am nimic să-ţi spun, zice şi trânteşte uşa de la camera lui.

Ştiu că e probabil dezgustat de ce a văzut astăzi în mine: furia mea, mărturisirea faptului că sunt o mincinoasă. Mă duc la uşă, îmi lipesc palmele de tăblia ei, strâng mâna pumn, cu gândul să bat în uşă, să-l oblig să purtăm această conversaţie, dar nu pot. Mă simt goală pe dinăuntru.

Nu-mi mai fac patul; aţipesc pe canapea şi dorm agitat. Visez iarăşi despre înmormântarea mamei. De data aceasta mama şade lângă mine în biserică şi în afara noastră nu mai e nimeni acolo. Pe altar e un sicriu. *Păcat, nu?* spune mama.

Mă uit întâi la ea şi apoi la sicriu. Nu pot vedea peste marginea lui. Aşa că mă ridic greoi în picioare, dar îmi dau seama că am prins rădăcini în pardoseala bisericii. Lujeri de viţă au crescut din scândurile de lemn şi în jurul gleznelor mele. Încerc să mă mişc, dar sunt înţepenită.

Mă întind în pantofi şi reuşesc să arunc o privire peste marginea sicriului deschis, ca să văd cine e mortul.

De la gât în jos e un schelet, cu carnea căzută de pe oase.

De la gât în sus are faţa mea.

Mă trezesc cu inima bubuindu-mi în piept, dar imediat realizez că bubuiturile vin din altă parte. *Déjà-vu*, mă gândesc și mă răsucesc cu fața către ușă, zguduită de forța cu care se bate în ea. Sar în picioare și întind mâna după mâner, dar în aceeași clipă ușa zboară din țâțâni, cât pe-aci să mă dărâme. Polițiștii care năvălesc în casa mea mă împing la o parte. Golesc sertare, răstoarnă scaune.

— Edison Jefferson? zbiară unul dintre ei, iar fiul meu se ivește în prag, adormit și ciufulit.

Îl înhață imediat, îi pun cătușe și îl trag către ușa casei.

— Sunteți arestat pentru infracțiune majoră motivată de ură, spune agentul de poliție.

Ce?

— Edison! țip. Stați puțin! E o greșeală!

Un alt polițist iese din camera lui Edison, ducând într-o mână rucsacul lui, cu fermoarul desfăcut, iar în cealaltă o cutie de vopsea spray roșie.

— Bingo! zice.

Edison se întoarce spre mine, atât cât i se permite.

— Îmi pare rău, mamă, dar a *trebuit* s-o fac, spune, după care e împins pe ușă afară.

— Aveți dreptul să nu spuneți nimic... aud, după care polițiștii dispar la fel de repede cum s-au ivit.

Tăcerea mă paralizează, îmi apasă tâmplele, gâtlejul. Mă sufoc, mă simt zdrobită. Mâinile mele bâjbâie pe măsuța de cafea, în căutarea mobilului pus la încărcat. Îl smulg din priza din perete și formez numărul, deși e trecut de miezul nopții.

— Am nevoie de ajutorul tău.

Vocea lui Kennedy e fermă și puternică, de parcă m-ar fi așteptat.

— Ce s-a întâmplat? întreabă.

Kennedy

E trecut de ora două, când îmi sună telefonul mobil și văd pe ecran numele lui Ruth. Mă trezesc instantaneu. Micah se ridică în capul oaselor, cu promptitudinea specifică medicilor, dar eu clatin din cap. *E pentru mine.*

După un sfert de oră, parchez în fața secției de poliție din East End.

Mă duc ață la polițistul de serviciu, de parcă aș avea tot dreptul să mă aflu acolo.

— Ați arestat un băiat pe nume Edison Jefferson? întreb. De ce e acuzat?

— Dumneavoastră cine sunteți?

— Avocata familiei Jefferson.

Care a fost concediată acum câteva ore, adaug în sinea mea. Ochii polițistului se îngustează.

— Băiatul n-a zis nimic de-o avocată.

— Are șaptesprezece ani, spun. Probabil că e atât de îngrozit, că nu mai știe nici cum îl cheamă. Haideți să nu complicăm și mai mult situația, bine?

— A fost surprins de camerele de supraveghere de la spital, cum scria cu spray-ul pe pereți.

Edison? Acuzat de vandalism?

— Sunteți sigur că nu l-ați confundat? E un elev eminent. Pe cale de a fi admis la colegiu.

— L-au identificat agenții de pază. Și l-am surprins conducând o mașină cu numărul de înmatriculare expirat, înscrisă pe numele Ruth Jefferson. Până în fața casei lui.

Vai! Fir-ar să fie!

— A spray-at svastici și a scris *Die Nigger*.

— Ce? zic uimită.

Asta nu înseamnă doar vandalism. E o infracțiune motivată de ură. Dar e absurd. Îmi deschid poșeta, să văd câți bani am la mine.

— Okay, auziți? Puteți să-i aranjați o ședință specială de trimitere în judecată? Îl plătesc eu pe magistrat, ca să poată pleca băiatul acasă încă din noaptea asta.

Sunt condusă la celula de arest preventiv, unde îl găsesc pe Edison șezând pe jos, cu spatele lipit de perete și genunchii trași la bărbie. Lacrimi îi acoperă obrajii. Cum mă vede, se ridică și se apropie de gratii.

— Ce a fost în *mintea* ta? îl întreb pe un ton sever.

Își șterge nasul cu mâneca.

— Am vrut s-o ajut pe mama.

— Cum naiba să o ajute pe maică-ta faptul că te-au băgat la arest?

— Am vrut să-i fac probleme lui Turk Bauer. Dacă nu era el, toate astea nu se întâmplau. Și de astăzi toți dau vina pe ea, când ar trebui să dea vina pe el... Ridică privirea și se uită la mine cu ochii înroșiți: Ea e victima în cazul ăsta. Cum de nu vede nimeni asta?

— Am să te-ajut, îi spun. Dar ce vorbim noi doi e confidențial, asta înseamnă că n-ai să-i spui nimic mamei tale.

Dar mă gândesc că Ruth o să afle cât de curând. Probabil când va citi prima pagină a afurisitului ăluia de ziar.

Sună prea bine, ca să fie adevărat: „Fiul asistentei ucigaşe arestat pentru infracţiune motivată de ură".

— Şi, pentru numele lui Dumnezeu, să nu scoţi un cuvânt în faţa magistratului!

După un sfert de oră, soseşte magistratul în faţa celulei. Şedinţele speciale de trimitere în judecată funcţionează ca nişte trucuri magice; dacă eşti dispus să plăteşti în plus, se pot modifica tot soiul de reguli. De faţă este un agent de poliţie pe post de procuror, eu, Edison şi judecătorul de închiriat. Lui Edison i se citesc actul de acuzare şi drepturile.

— Ce se întâmplă aici? întreabă magistratul.

Aici intervin eu.

— Domnule judecător, este vorba despre o împrejurare foarte specială, despre un incident izolat. Edison face parte din echipa de atletism a liceului său, este un elev eminent, care nu a avut niciodată probleme; în prezent, mama lui este judecată pentru ucidere din culpă, iar el este supărat. Este foarte tulburat şi aceasta a fost încercarea lui prost inspirată de a-şi susţine mama.

Magistratul se uită la Edison.

— E adevărat, tinere?

Edison se uită la mine, neştiind dacă să răspundă sau nu. Eu dau din cap.

— Da, domnule, spune cu glas stins.

— Edison Jefferson, spune magistratul, aţi fost acuzat de o infracţiune motivată de ură rasială. Aceasta este o infracţiune majoră, iar Instanţa va decide luni asupra trimiterii dumneavoastră în judecată. Aveţi dreptul să nu răspundeţi la întrebări şi aveţi dreptul la un avocat. Dacă nu vă permiteţi un avocat, vi se va pune unul la dispoziţie. Văd că o aveţi aici, să vă susţină, pe doamna McQuarrie, iar cazul dumneavoastră va fi transferat în

mod oficial la Biroul Apărătorilor Publici, de instanța superioară. Nu aveți voie să părăsiți statul Connecticut, iar eu am obligația de a vă atrage atenția că puteți fi deținut în închisoarea de stat, dacă sunteți arestat pentru orice altă infracțiune, înainte de soluționarea acestui caz.

Privirea lui îl obligă pe Edison să și-o plece pe a lui.

— Ai grijă să nu te mai bagi în vreo încurcătură, băiete.

Întreaga procedură durează o oră. Suntem amândoi cât se poate de treji, când ne suim în mașină, ca să-l conduc acasă. Sclipirile oglinzii retrovizoare îmi bat în ochi, când strecor câte o privire în direcția lui Edison, care șade pe scaunul de lângă mine. Ține în mână una dintre jucăriile lui Violet, o zână micuță, cu aripi roz. Pare minusculă în mâinile lui mari.

— Ce dracu', Edison? zic încet. Oamenii de teapa lui Turk Bauer sunt oribili. De ce te cobori la nivelul lor?

— Dar *tu* de ce te cobori? întreabă răsucindu-se spre mine. Te prefaci că ceea ce fac ei nu contează. Eu am asistat la tot procesul; abia dacă a fost menționat.

— Ce anume?

— Rasismul, spune.

Îmi țin respirația.

— Poate că nu s-a vorbit în mod explicit despre rasism în timpul procesului, dar Turk Bauer a fost foarte vizibil — un exponat vrednic de un muzeu.

Se uită la mine cu o sprânceană ridicată.

— Tu chiar crezi că Turk Bauer e singurul rasist din sala aia de judecată?

Parchez într-un loc liber din fața casei lui Ruth. Înăuntru e lumină, caldă și gălbuie. Ruth deschide imediat ușa și iese pe trepte, strângându-și în jurul corpului o jachetă tricotată.

— Slavă Cerului! murmură şi îl strânge în braţe pe Edison. Ce s-a întâmplat?

Edison îmi aruncă o privire.

— Mi-a zis să nu-ţi spun.

Ruth pufneşte pe nas.

— Da, la asta se pricepe.

— Am spray-at o svastică pe spital. Şi... încă ceva.

Ruth îl împinge la distanţă de un braţ şi aşteaptă.

— Am scris *Die Nigger*, murmură Edison.

Ruth îi trage o palmă. El se clatină înapoi şi îşi duce o mână la obraz.

— Eşti prost? De ce faci aşa ceva?

— M-am gândit că o să dea vina pe Turk Bauer. Am vrut să nu se mai spună lucruri îngrozitoare despre tine.

Ruth închide o clipă ochii, de parcă s-ar căzni să-şi recapete stăpânirea de sine.

— Acum ce urmează?

— Luni se decide asupra trimiterii lui în judecată.Va veni probabil şi presa, spun.

— Eu ce să fac? întreabă ea.

— Tu, îi zic, n-o să faci nimic. Mă ocup eu de asta.

Văd că se chinuie să ia o decizie, dacă să accepte sau nu acest cadou.

— Okay, spune Ruth.

Observ că în tot acest timp a păstrat contactul cu fiul ei. Chiar şi după ce l-a lovit, mâna ei s-a aflat pe braţul lui, pe umărul lui, pe spatele lui. Când plec eu, cei doi rămân în verandă, fiecare prins în regretele celuilalt.

Când ajung acasă, s-a făcut deja ora patru. Mi se pare aiurea să mă mai bag în pat şi sunt oricum prea agitată.

Mă hotărăsc să fac puțină ordine și să-i aștept cu clătite la micul dejun pe Micah și Violet, când s-or trezi.

Pe parcursul unui proces se îngrămădesc, în mod inevitabil, în biroul meu de-acasă, tot mai multe lucruri. Dar cazul lui Ruth e un caz încheiat. Așa că mă duc în vârful picioarelor în camera pe care o folosesc ca birou și încep să adun actele în cutii. Așez în teancuri documente, dosare, notițe făcute pe marginea probelor. Încerc să pun totul în ordine.

Lovesc din greșeală un teanc de pe birou și îl dărâm pe jos. Când ridic foile, îmi arunc ochii asupra depoziției lui Brittany Bauer, care nu a ajuns desigur să joace vreun rol, și asupra fotocopiilor rezultatelor de la laboratorul de stat, care au indicat tulburarea metabolică a lui Davis Bauer. E o listă lungă de tulburări. În dreptul majorității scrie *normal*, cu excepția, bineînțeles, a deficitului MCADD.

Arunc o privire peste restul listei, pe care nu am studiat-o niciodată îndeaproape, pentru că am profitat de prima șansă care s-a ivit. După rezultatele testelor sale, Davis Bauer pare să fi fost un copil normal în toate celelalte privințe.

Apoi întorc pagina și observ că mai scrie ceva și pe dos.

Și acolo, într-o mare de rezultate care nu ies cu nimic din comun, regăsesc cuvântul *anormal*. Se află mai jos în lista de rezultate — oare e mai puțin important, mai puțin primejdios? Compar rezultatul cu testele de laborator introduse ca probă, o listă încurcată de proteine pe care nu pot să le pronunț și linii frânte de la diagrame de spectrometrie pe care nu știu să le interpretez.

Mă opresc asupra unei pagini care îmi amintește de tehnica baticului. *Electroforeză*, citesc. *Hemoglobinopatie*. Iar în josul paginii e rezultatul: *HbAS/ heterozigot*.

Mă aşez la computer şi introduc rezultatul în Google. Dacă e o altă problemă medicală a lui Davis Bauer, dacă aş putea să o introduc ca probă, chiar şi acum, aş putea solicita un proces nou, pentru că există probe noi.

Aş putea să o iau de la capăt cu un juriu nou.

Stadiu în general benign la purtător, citesc, iar speranţele mele scad. S-a zis şi cu această potenţială cauză de deces natural.

Se recomandă testarea / consilierea familiei.

Hemoglobinele sunt enumerate în ordinea hemoglobinei prezente (F>A>S). FA=normal. FAS=purtător, siclemie. FSA=β+-talasemie.

Apoi îmi amintesc ceva ce mi-a spus Ivan.

Mă aşez pe jos, mă întind după teancul de depoziţii şi încep să citesc.

Apoi, deşi e abia patru şi jumătate, pun mâna pe telefon şi caut în lista apelurilor preluate un anumit număr.

— Aici e Kennedy McQuarrie, spun, când Wallace Mercy îmi răspunde cu glasul îngroşat de somn. Şi am nevoie de dumneavoastră.

Luni dimineaţă, scările de la intrarea în tribunal sunt ticsite de cameramani şi reporteri, mulţi veniţi acum din alte state, care au prins povestea băiatului negru care a scris cu graffiti o expresie jignitoare la adresa propriei sale rase şi care este fiul unei asistente medicale judecate chiar în acest moment, în acest tribunal, pentru presupusa ucidere a bebeluşului unui suprematist alb. Deşi i-am pregătit lui Howard o întreagă poliloghie, pentru eventualitatea că nu mi se va permite să rămân, judecătorul Thunder mă uimeşte iarăşi, declarându-se de acord să amânăm pentru ora 10 pledoariile finale. Pot să joc rolul

avocatei lui Edison, înainte de a-mi relua rolul de avocată a lui Ruth — chiar dacă numai pentru a fi în mod oficial concediată.

Camerele de filmat ne urmăresc de-a lungul coridorului, deși eu o cuprind cu un braț pe Ruth, iar pe Howard îl instruiesc să-l protejeze pe Edison. Ședința de trimitere în judecată durează mai puțin de cinci minute. Edison este eliberat pe răspundere personală și se stabilește data unei conferințe preliminare procesului. După care ne întoarcem, ferindu-ne tot drumul de presă.

N-am fost niciodată atât de fericită să revin în sala de judecată a judecătorului Thunder, în care cameramanii și jurnaliștii nu au acces.

Intrăm și ne îndreptăm spre masa apărării, în vreme ce Edison se strecoară discret în rândul din spatele nostru. Dar nici nu am ajuns bine la locul nostru, că Ruth se încruntă la mine.

— Ce faci?

Clipesc.

— Cum adică?

— Faptul că îl reprezinți pe Edison nu schimbă cu nimic situația, spune.

Nu mai apuc să-i răspund, fiindcă judecătorul Thunder s-a așezat pe scaunul său. Privirea lui se mută de la mine — prinsă în mod evident într-o discuție înfierbântată cu clienta mea — la Odette, în partea opusă a sălii.

— Părțile sunt pregătite să începem? întreabă judecătorul Thunder.

— Onorată Instanță, spune Ruth. Aș dori să scap de avocata mea.

Sunt destul de sigură că judecătorul Thunder nu s-a gândit că o să-l mai ia ceva prin surprindere în acest proces, până în clipa aceasta.

— Doamnă Jefferson? De ce sfântul vreţi să vă concediaţi avocata acum, când apărarea a declarat cazul încheiat? Nu a mai rămas decât pledoaria finală.

Maxilarele lui Ruth zvâcnesc.

— E o chestiune personală, Onorată Instanţă.

— Vă recomand insistent să renunţaţi la intenţia dumneavoastră, doamnă Jefferson. Avocata dumneavoastră cunoaşte cazul şi, împotriva tuturor aşteptărilor, s-a dovedit a fi foarte bine pregătită. Ea urmăreşte interesele dumneavoastră. Sarcina mea este să conduc acest proces şi să fac în aşa fel, încât să nu se mai lungească. Avem un juriu pregătit, care a ascultat toate probele; nu mai putem aştepta până vă găsiţi dumneavoastră un alt avocat, iar dumneavoastră nu sunteţi aptă să vă reprezentaţi singură. Se uită la mine: Nu-mi vine să cred, dar am să vă mai acord încă o jumătate de oră, doamnă McQuarrie, ca să faceţi pace cu clienta dumneavoastră.

Îl însărcinez pe Howard să stea cu Edison, ca să nu se apropie presa de el. Pentru a ajunge în sala noastră obişnuită de conferinţă ar trebui să trecem şi noi pe lângă presă, aşa că ies mai bine cu Ruth prin spate şi intrăm în toaleta pentru femei.

— Scuze, îi spun unei femei care dă să intre după noi, şi încui uşa.

Ruth se reazemă de chiuvete şi îşi încrucişează braţele.

— Ştiu că, în opinia ta, situaţia nu s-a schimbat cu nimic şi pentru tine poate e într-adevăr aşa. Dar pentru

mine s-a *schimbat*, spun. Te aud acum, foarte limpede. Poate nu o merit, dar te implor să-mi mai dai o ultimă șansă.

— De ce ți-aș da-o? întreabă Ruth cu un ton provocator.

— Pentru că ți-am spus cândva că eu nu văd culoarea... și acum e *tot* ce văd.

Ruth pornește către ușă.

— Nu am nevoie de compasiunea ta.

— Ai dreptate. Dau aprobator din cap: Ai nevoie de echitate.

Se oprește din mers, dar rămâne tot cu spatele la mine.

— Vrei să zici egalitate, mă corectează.

— Ba nu, echitate. Egalitate înseamnă să te porți cu toți oamenii la fel. Dar echitate înseamnă să ții cont de diferențe, pentru ca toți să aibă șanse de reușită. Mă uit la ea: Prima *sună* bine. A doua *este* bună. Egalitate înseamnă ca doi copii să primească același test tipărit. Dar, dacă unul este orb și celălalt nu, nu mai e egalitate. Unuia trebuie să-i dai un test în Braille și celuilalt un test tipărit, ambele acoperind același material. În tot acest timp, eu le-am dat juraților un test tipărit, pentru că nu mi-am dat seama că sunt orbi. Că *eu* sunt oarbă. Te rog, Ruth! Cred că o să-ți placă ce am de spus.

Ruth se întoarce încet spre mine.

— O ultimă șansă, se învoiește.

Când mă ridic, nu sunt singură.

Da, o sală întreagă așteaptă pledoaria mea finală, dar eu sunt înconjurată de poveștile care au făcut vâlvă în presă, dar au fost în cea mai mare parte ignorate de către tribunale. Poveștile lui Tamir Rice, Michael Brown și Trayvon Martin. Ale lui Eric Garner, Walter Scott și

Freddie Gray. A Sandrei Bland şi a lui John Crawford III.[53] Ale femeilor afro-americane din armată, care au vrut să-şi poarte părul natural, şi ale copiilor din Seattle, cărora Curtea Supremă le-a spus că nu este constituţional ca o şcoală să-şi selecteze elevii în scopul respectării diversităţii rasiale. Ale minorităţilor din Sud lăsate fără protecţie federală, atunci când în respectivele state din Sud au intrat în vigoare legi care le limitează dreptul de a vota. Ale milioanelor de afro-americani care sunt discriminaţi la locul de muncă şi pe piaţa imobiliară. A tânărului negru fără adăpost din Chapel Street, care nu va primi niciodată tot atâta mărunţiş cât o femeie albă fără adăpost.

Mă întorc către juriu.

— Dacă v-aş spune astăzi, doamnelor şi domnilor, că toţi cei de faţă, născuţi într-o zi de luni, marţi sau miercuri sunt liberi să plece chiar în această clipă? Că li se vor da, de asemenea, cele mai bune locuri centrale de parcare din oraş, precum şi cele mai mari case. Că vor fi chemaţi la interviuri pentru locuri de muncă înaintea

[53] Tamir Rice, un băiat afro-american, care avea un pistol de jucărie la el şi a fost împuşcat la vârsta de 12 ani, în 2014, de poliţie. Michael Brown, un tânăr afro-american de 18 ani, neînarmat, împuşcat tot în 2014 de poliţie. Trayvon Martin, un tânăr afro-american de 17 ani, împuşcat de un voluntar din aşa-numita „supraveghere de vecinătate" a unui cartier din Sanford, Florida. Eric Garner, un newyorkez afro-american de 43 de ani, care suferea de astm şi a murit sufocat în timp ce era arestat în 2014. Walter Lamar Scott, un bărbat afro-american de 50 de ani, împuşcat din spate, în 2015, de un poliţist, deşi era neînarmat. Freddie Gray, un bărbat afro-american de 25 de ani, care a murit în 2015 în timp ce se afla în custodia poliţiei din Baltimore. Sandra Bland, o femeie afro-americană de 28 de ani, găsită spânzurată în celula de arest, la trei zile după arestarea ei în 2015. John Crawford III, un bărbat afro-american de 22 de ani, împuşcat în 2014 de un poliţist într-un magazin Wal-Mart, în timp ce ţinea în mână o armă de jucărie.

celor născuți în celelalte zile ale săptămânii, că vor fi consultați primii de medici, indiferent câți alți pacienți mai așteaptă la rând. Dacă ați fi născuți de joi până duminică, ați putea încerca să-i ajungeți pe ceilalți din urmă — dar, fiindcă vă aflați în urma lor, presa ar sublinia tot timpul ineficiența dumneavoastră. Și, dacă v-ați plânge de acest lucru, vi s-ar imputa că bateți moneda cu ziua în care v-ați născut.

Ridic din umeri.

— Pare o prostie, nu? Dar dacă, în afară de aceste sisteme arbitrare care vă îngrădesc sorții de izbândă, toată lumea v-ar mai și spune tot timpul că doar beneficiați de egalitate?

Mă îndrept spre juriu și continui.

— V-am spus la început că în acest proces este vorba despre alternativa imposibilă în fața căreia a fost pusă Ruth Jefferson: să-și facă meseria de asistentă medicală sau să nu țină cont de indicațiile șefei ei. V-am spus că probele vor arăta că Davis Bauer avea probleme de sănătate care au condus la moartea lui. Și toate acestea sunt adevărate, doamnelor și domnilor. Dar în acest proces mai este vorba și despre altceva. Dintre toate persoanele de la spitalul Mercy-West Haven care au avut de-a face cu Davis Bauer în cursul scurtei sale vieți, numai una se află în această sală de judecată, la masa apărării: Ruth Jefferson. Numai una este acuzată de crimă: Ruth Jefferson. Pe tot parcursul acestui proces eu am ocolit o întrebare foarte importantă: *De ce?* Ruth e neagră, le spun juraților verde în față. Lucrul acesta l-a deranjat pe Turk Bauer, care este un suprematist alb. El nu poate suporta persoanele negre sau asiatice, sau homosexuale, sau pe toți cei care nu sunt ca el. Și atunci a declanșat un lanț

de evenimente care a avut drept urmare faptul că Ruth a devenit ţapul ispăşitor pentru moartea tragică a fiului său. Dar noi nu trebuie să vorbim despre rasă în sistemul de justiţie penală. Noi trebuie să ne prefacem că este doar glazura de pe tortul acuzaţiilor aduse — nu substanţa sa. Noi trebuie să fim gardienii juridici ai unei societăţi postrasiale. Dar să ştiţi un lucru: la rădăcina cuvântului *ignorare* se află un cuvânt şi mai important: *a ignora*. Şi eu nu cred că e drept să mai ignorăm adevărul.

O privesc în faţă pe jurata cu numărul 12, profesoara.

— Completaţi această propoziţie, spun. *Eu sunt...?*

Fac o pauză.

— Poate veţi răspunde: *Timid*. Sau *blondă*. *Prietenos*. *Emoţionată, inteligent, irlandeză*. Dar cei mai mulţi dintre dumneavoastră nu vor spune *alb*. De ce nu? Pentru că este un lucru dat. Este o identitate considerată firească. Aceia dintre noi care am avut norocul de a ne naşte albi nu ne gândim ce soartă fericită am avut. Există o mulţime de lucruri cărora nu le acordăm niciun pic de atenţie. Probabil nu sunteţi recunoscători pentru faptul că aţi făcut un duş azi-dimineaţă sau că aţi avut un acoperiş deasupra capului azi-noapte. Că aţi luat micul dejun şi că purtaţi lenjerie de corp curată. Pentru că toate aceste privilegii invizibile se trec uşor cu vederea. Sigur, e mult mai uşor să observi vânturile potrivnice ale rasismului, modurile în care sunt discriminate persoanele de culoare. Le observăm atunci când un bărbat negru este ucis în mod accidental de poliţie sau când o fată cu pielea maro este şicanată de colegii ei de şcoală, pentru că poartă un hijab. Puţin mai dificil este însă să observi — şi să-ţi asumi — vânturile prielnice ale rasismului, modurile în care aceia dintre noi care nu suntem persoane de culoare

am avut de profitat de pe urma simplului fapt că suntem albi. Dacă mergem la cinema, putem fi destul de siguri că majoritatea personajelor principale va arăta ca noi. Dacă întârziem la o ședință, putem fi siguri că nu se va da vina pe rasa noastră. Eu pot să mă duc la judecătorul Thunder și să fac o obiecție, fără să mi se spună că bat moneda cu rasismul.

Fac o pauză.

— Cei mai mulți dintre noi, când vin acasă de la serviciu, nu spun: *Ura! Astăzi n-am fost oprit și percheziționat!* Cei mai mulți dintre noi, când sunt admiși la colegiu, nu gândesc: *Am fost admis la școala pe care mi-am dorit-o, fiindcă sistemul de educație chiar funcționează în favoarea mea.* Noi nu gândim aceste lucruri, pentru că nu avem de ce.

Jurații au început să devină neliniștiți. Se foiesc pe scaune și își freacă pantofii de podea, iar pe judecătorul Thunder îl văd cu coada ochiului cum mă scrutează, deși pledoaria finală îmi aparține în exclusivitate și, dacă aș avea chef, aș putea citi cu voce tare *Marile speranțe*.

— Știu că dumneavoastră gândiți: *Eu nu sunt rasist.* De fapt chiar am avut un exemplu pentru ceea ce credem noi că este rasismul *adevărat,* în persoana lui Turk Bauer. Mă îndoiesc că printre dumneavoastră se află mulți care să creadă, ca Turk Bauer, că băiatul lor este un războinic arian sau că persoanele negre valorează atât de puțin, încât nici n-ar trebui să li se permită să atingă un bebeluș alb. Dar și să-i luăm pe toți suprematiștii albi de pe planetă și să-i expediem pe Marte, rasismul tot ar exista. Și asta pentru că rasismul nu înseamnă doar ură. Noi toți avem prejudecăți, chiar dacă suntem de altă părere. Pentru că rasismul înseamnă cine deține puterea... și

cine are acces la ea. Când am început să lucrez la acest caz, doamnelor şi domnilor, nu mă consideram rasistă. Acum îmi dau seama că sunt. Nu pentru că aş urî oameni de alte rase, ci pentru că — în mod intenţionat sau nu — am avut de câştigat de pe urma culorii pielii mele, aşa cum Ruth Jefferson a avut de pierdut de pe urma culorii pielii ei.

Odette şade cu capul plecat la masa procurorului. Nu-mi dau seama dacă e încântată că-mi sap singură groapa cu spusele mele sau dacă e pur şi simplu uimită că am curajul să irit juriul într-o fază atât de avansată a procesului.

— Există o diferenţă între rasismul activ şi cel pasiv. E ca atunci când te deplasezi pe o bandă rulantă într-un aeroport. Dacă mergi pe ea, ajungi la celălalt capăt mai repede decât dacă stai. Dar până la urmă, tot acolo ajungi. Rasismul activ înseamnă să-ţi tatuezi pe cap o svastică. Rasismul activ înseamnă să-i spui unei asistente-şefe că o asistentă medicală afro-americană nu are voie să se atingă de bebeluşul tău. Înseamnă să râzi la un banc despre negri. Dar rasismul pasiv? Înseamnă să observi că în biroul tău nu lucrează decât o singură persoană de culoare şi să nu-ţi întrebi şeful de ce. Înseamnă să vezi programa şcolară a copilului tău de clasa a patra şi să remarci că singurul subiect de istorie a afro-americanilor este sclavagismul şi să nu te întrebi de ce. Înseamnă să aperi în instanţă o femeie care a fost pusă sub acuzare ca urmare directă a rasei ei... şi să muşamalizezi acest lucru, de parcă n-ar avea mare importanţă. Pun pariu că, în momentul de faţă, vă simţiţi jenaţi. Să ştiţi că şi eu mă simt la fel. E greu să vorbeşti despre astfel de lucruri fără să jigneşti sau să te simţi jignit. Acesta este motivul

pentru care avocații nu trebuie să spună aceste lucruri juraților. Dar în adâncul sufletului dumneavoastră, dacă v-ați întrebat despre ce este *cu adevărat* vorba în acest proces, veți ști că e mai mult decât întrebarea dacă Ruth a avut vreo legătură cu moartea unuia dintre pacienții ei. De fapt, are foarte puțin de-a face cu Ruth. Este vorba despre sistemele care funcționează de vreo patru sute de ani, sisteme menite să garanteze unor oameni precum Turk posibilitatea de a cere, în calitate de pacient, un lucru infam, iar acest lucru să le fie acordat. Sisteme menite să garanteze că oameni precum Ruth rămân în banca lor.

Mă întorc către juraţi şi îi privesc stăruitor.

— Dacă nu doriți, nu trebuie să vă gândiți la toate acestea, dar puteți totuși să o achitați pe Ruth. V-am adus suficiente probe medicale care să demonstreze că există multe îndoieli privitoare la cauza morții acelui bebeluș. L-ați auzit pe medicul patolog spunând că Davis Bauer ar putea fi astăzi în viață, dacă s-ar fi primit mai devreme rezultatele screeningului neonatal. Da, ați auzit și cum s-a înfuriat Ruth când a depus mărturie — și asta fiindcă atunci când aștepți patruzeci și patru de ani să ți se ofere șansa de a vorbi, rezultatul nu este întotdeauna cel pe care ți-l dorești. Ruth Jefferson nu și-a dorit altceva decât *să-și facă meseria*. Să îngrijească acel nou-născut conform pregătirii ei profesionale.

Mă întorc în cele din urmă către Ruth. O văd cum inspiră adânc și îi simt parcă respirația în pieptul meu.

— Dacă cei născuți într-o zi de luni, marți sau miercuri nu ar fi niciodată supuși unei verificări bancare ample, atunci când solicită un împrumut? Dacă ar putea merge la cumpărături fără să se teamă că vor fi urmăriți la tot pasul de agenții de pază?

Fac o pauză.

— Dacă medicul pediatru ar primi la timp rezultatele screeningului lor neonatal, pentru a putea realiza o intervenţie medicală care să le prevină moartea? Dintr-odată, spun, genul acesta de discriminare arbitrară nu mai pare o prostie, nu?

Ruth

După toate câte au fost.

După ce luni de zile mi-a spus că rasa este un subiect care nu are ce căuta într-o sală de judecată, Kennedy McQuarrie a adus elefantul în sală și l-a plimbat prin fața juriului. L-a împins în banca juraților, astfel încât acei oameni n-au avut cum să se simtă altfel decât înghesuiți.

Mă uit cu atenție la jurați, toți căzuți pe gânduri și tăcuți. Kennedy vine să se așeze lângă mine și, preț de o clipă, mă mulțumesc să o privesc. Încerc să găsesc cuvintele care să exprime tot ce simt. Ce le-a spus Kennedy acelor străini este povestea vieții mele, spațiul în limitele căruia am trăit eu. Dar eu aș fi putut să strig ca din gură de șarpe și tot nu mi-ar fi folosit la nimic. Pentru ca juraților să audă, să audă *cu adevărat*, a trebuit să le vorbească cineva de seama lor.

Kennedy se întoarce spre mine, înainte de a apuca eu să spun ceva.

— Îți mulțumesc, zice, de parcă eu i-aș fi făcut ei o favoare.

Dar, dacă stau să mă gândesc mai bine, poate chiar i-am făcut.

Judecătorul îşi drege glasul şi, când ridicăm amândouă ochii, îi vedem privirea severă. Odette Lawton s-a ridicat în picioare şi stă acum în locul pe care tocmai l-a eliberat Kennedy. Când Odette începe să vorbească, îmi ating eşarfa norocoasă a mamei, pe care mi-am pus-o la gât.

— Să ştiţi că eu o admir pe doamna McQuarrie şi chemarea ei entuziastă la dreptate socială. Dar nu de aceea ne aflăm noi astăzi aici. Ne aflăm aici pentru că acuzata, Ruth Jefferson, nu a respectat codul etic al profesiei ei de asistentă medicală specializată în obstetrică şi nu a reacţionat în mod adecvat la criza medicală a unui nou-născut.

Procurorul se apropie de juriu.

— Ce a spus doamna McQuarrie... este adevărat. Oamenii au prejudecăţi şi uneori iau decizii care ni se par absurde. Când eram la liceu, am lucrat la McDonald's.

Lucrul acesta mă surprinde; încerc să mi-o imaginez pe Odette prăjind cartofi, dar nu reuşesc.

— Eram singura fată neagră care lucra acolo. Au existat situaţii când lucram la casa de marcat şi am văzut cum intră un client, se uită la mine şi se duce apoi să comande la o altă casă de marcat. Cum m-a făcut asta să mă simt?

Ridică din umeri.

— Nu grozav. Dar i-am scuipat în mâncare? Nu. I-am aruncat burgerul pe jos şi după aceea i l-am pus în chiflă? Nu. Mi-am făcut treaba. Am făcut ce trebuia să fac. Haideţi să vedem acum ce a făcut Ruth Jefferson. A avut un client care a optat pentru o altă casă de marcat, ca să zicem aşa, dar *ea* a continuat să-şi facă treaba? Nu. În loc să înţeleagă indicaţia şefei ei de a nu-i acorda îngrijiri lui Davis Bauer ca pe o simplă cerere din partea unui pacient, ea a transformat totul într-un incident rasial. Nu şi-a

respectat jurământul Nightingale de a acorda asistență pacienților ei — *în orice circumstanțe*. A acționat cu un dispreț total față de binele nou-născutului, pentru că era furioasă și și-a vărsat furia pe sărmanul copil.

Este adevărat, doamnelor și domnilor, că decizia lui Marie Malone de a o îndepărta pe Ruth de la îngrijirea lui Davis Bauer a fost o decizie rasistă, dar nu Marie este judecată aici pentru faptele ei, ci Ruth, care nu și-a onorat jurământul de asistentă medicală. Este adevărat că domnul Bauer și convingerile sale v-au făcut pe mulți dintre dumneavoastră să vă simțiți jenați, pentru că sunt extreme. În această țară, domnul Bauer are dreptul să-și exprime opiniile, chiar dacă ele îi fac pe alții să se simtă prost. Dar, dacă veți spune acum că ura lui Turk Bauer vă tulbură, trebuie să recunoașteți că și Ruth urăște. Doar ați auzit-o spunând că pentru acel bebeluș era mai bine să moară decât să ajungă ca tatăl său. Poate acela a fost singurul moment când Ruth a fost sinceră cu noi. Măcar Turk Bauer își exprimă pe față convingerile — oricât de respingătoare ar fi ele. Despre Ruth știm că este o mincinoasă. După spusele ei, Ruth a *intervenit* și l-a atins pe acel bebeluș în salonul de nou-născuți, deși șefei ei, avocatei de la Managementul de Risc al spitalului, precum și poliției le-a spus că nu. Ruth Jefferson a început să salveze acest bebeluș — dar ce a făcut-o să se oprească? Teama de a-și pierde locul de muncă. Și-a pus propriile interese mai presus de cele ale pacientului... și asta este exact ceea ce un angajat medical nu are voie să facă.

Procurorul face o pauză.

— Ruth Jefferson și avocata ei pot să ne tot spună că rezultatele de laborator au sosit prea târziu sau că relațiile rasiale din țara aceasta sunt așa cum sunt sau mai știu eu

ce, spune Odette. Dar toate acestea nu schimbă cu nimic datele acestui caz. Şi nu-l vor aduce niciodată pe acel bebeluş înapoi.

După ce judecătorul îi instruieşte pe juraţi, aceştia sunt conduşi afară din sala de judecată. Judecătorul Thunder iese şi el. Howard sare în sus.

— N-am mai văzut aşa ceva!

— Mda, şi probabil că nici n-ai să mai vezi vreodată, mormăie Kennedy.

— E ca în filmul ăla cu Tom Cruise, *Oameni de onoare... Nu poţi suporta adevărul!* Ca şi cum...

— Ca şi cum mi-aş fi tăiat craca de sub picioare, completează Kennedy. Cu bună ştiinţă.

Îmi aşez o mână pe braţul ei.

— Ştiu că ce ai spus adineauri o să te coste, zic.

Kennedy mă priveşte grav.

— Ruth, e foarte probabil ca *pe tine* să te coste mai mult.

Kennedy mi-a explicat că, pentru că s-a renunţat la acuzaţia de omor încă înainte de a depune eu mărturie, juraţii trebuie să decidă acum doar asupra acuzaţiei de ucidere din culpă. Şi că, deşi probele noastre medicale creează o îndoială rezonabilă, o izbucnire de furie e ca un fier înroşit, înfipt în mintea unui jurat. Chiar dacă acum nu mai trebuie să decidă asupra unui omor premeditat, e totuşi posibil să creadă că nu l-am îngrijit pe acel bebeluş atât de bine cât aş fi putut. Iar dacă acest lucru a fost posibil sau nu, în circumstanţele date, nu mai ştiu nici eu.

Mă gândesc la noaptea pe care am petrecut-o în închisoare. Mi-o imaginez transformându-se în multe nopţi. Săptămâni. Luni. Mă gândesc la Liza Lott şi la faptul că discuţia pe care aş avea-o acum cu ea ar fi foarte

diferită de cea pe care am avut-o atunci. Aș începe prin a-i spune că nu mai sunt naivă. M-am călit, ca oțelul. Iar calitatea excepțională a oțelului este că poți bate cu ciocanul în el, îl poți subția și întinde până la limită, și tot nu se rupe.

— A meritat să aud, îi spun lui Kennedy.

Un zâmbet slab se ivește pe fața ei.

— A meritat să spun.

Brusc, ne trezim cu Odette Lawton în fața noastră. Simt o ușoară panică. Kennedy mi-a spus că mai există o variantă pentru care ar putea opta procurorul — să renunțe la *toate* acuzațiile și să o ia de la capăt cu un Mare Juriu, folosindu-se de depoziția mea pentru a dovedi că am avut, în toiul evenimentelor, o intenție criminală, să o ia de la capăt cu o nouă acuzație de crimă de gradul al doilea.

— Am să resping cazul împotriva lui Edison Jefferson, spune Odette fără nicio altă introducere. Mă gândeam că vă interesează să aflați.

Rămân cu gura căscată. La orice m-am așteptat din partea ei, numai la *asta* nu.

Odette se uită la mine și, pentru prima dată de când a început procesul, îmi susține privirea. Cu excepția ciocnirii noastre din toaletă, nu s-a uitat niciodată în ochii mei; tot timpul cât am șezut la masa apărării a privit ori pe lângă mine, ori pe deasupra mea. Kennedy spune că așa se face; acesta este modul în care procurorii le reamintesc acuzaților că nu sunt ființe umane.

Și funcționează.

— Am o fată de cincisprezece ani, spune Odette, ceea ce este atât un fapt, cât și o explicație.

Apoi i se adresează lui Kennedy.

— Frumoasă pledoarie, doamnă avocat, spune şi se îndepărtează.

— Şi acum? întreb.

Kennedy trage aer în piept.

— Acum, spune, aşteptăm.

Dar întâi trebuie să înfruntăm presa. Howard şi Kennedy fac un plan, cum să mă scoată din tribunal fără să am de-a face cu jurnaliştii.

— Dacă nu reuşim să-i evităm în totalitate, îmi explică Kennedy, răspunsul corect este: *nu comentăm.* Aşteptăm decizia juriului. Punct.

Dau din cap.

— Nu cred că înţelegi, Ruth. O să vrea sânge, o să te frece şi o să te ademenească să explodezi, ca să te poată avea pe bandă. În următoarele cinci minute, până ieşim din această clădire, tu ai să fii oarbă, surdă, mută. Ai priceput?

— Da, îi spun.

Inima mea bate ca o tobă, când ieşim pe uşa cu două canaturi a sălii de judecată. Instantaneu străfulgeră bliţuri, mi se vâră microfoane sub nas. Howard intervine, împingându-i pe jurnalişti la o parte, în vreme ce Kennedy ne croieşte calea prin acest circ mediatic: reporteri acrobaţi, care se întind unii peste capetele celorlalţi ca să obţină o declaraţie, clovni care îşi oferă publicului prestaţia — soţii Bauer într-un interviu aprins cu reporterul unui post conservator de ştiri — şi eu, încercând să-mi fac numărul de echilibristică fără să cad.

Din direcţia opusă vine Wallace Mercy. El şi susţinătorii lui formează braţ la braţ un baraj uman, ceea ce înseamnă că va trebui să-i înfruntăm. În centru se află

Wallace și o femeie; mă uit la ei și văd cum fac un pas înainte, pentru a-i conduce pe toți ceilalți. Femeia e îmbrăcată într-un taior roz, din stofă de lână. Părul ei tuns periuță e vopsit într-o nuanță aprinsă de roșu. Se ține dreaptă ca lumânarea, iar brațul ei e petrecut pe sub brațul lui Wallace.

Mă uit la Kennedy, cu o întrebare mută în privire: *Ce facem?*

Dar primesc răspunsul imediat. Wallace și femeia nu vin spre noi, ci ne ocolesc, îndreptându-se către celălalt capăt al coridorului, unde Turk Bauer, cu soția și socrul lui alături, stă încă de vorbă cu reporterul.

— Brittany, spune femeia și ochii ei se umplu de lacrimi. Vai, Doamne! Ce frumoasă te-ai făcut!

Întinde mâna spre Brittany Bauer, în vreme ce camerele filmează. Dar nu ne aflăm în sala de judecată a judecătorului Thunder, iar Brittany poate acum să spună și să facă tot ce vrea ea. Așa că mă uit cum se apropie mâna femeii de ea, cu încetinitorul parcă, și știu, încă înainte de a se întâmpla, că Brittany Bauer îi va da un brânci.

— Pleacă naibii de lângă mine!

Wallace Mercy face un pas spre ea.

— Cred că este o persoană cu care veți dori să faceți cunoștință, doamnă Bauer.

— Nu e nevoie, Wallace, murmură femeia. Am făcut cunoștință acum douăzeci și șase de ani, când am născut-o. Brit, scumpa mea, mă mai ții minte, nu?

Fața lui Brittany Bauer se încinge — de rușine sau de furie, sau de ambele.

— *Mincinoaso.* Ești o scârbă mincinoasă!

Se repede la ea, iar femeia, care e mai în vârstă, se prăbușește imediat.

Oameni se îmbulzesc să o tragă pe Brittany de lângă femeie, să o ajute pe aceasta să se ridice, să o ferească de Brittany. Aud strigăte: *Ajutaţi-o!* Şi: *Aveţi totul pe bandă?*

Apoi aud pe cineva urlând:

— Terminaţi!

E o voce profundă şi puternică, obişnuită să poruncească, la auzul căreia Brittany se dă înapoi. Se răsuceşte şi îl fixează cu o privire fioroasă pe tatăl ei.

— O laşi pe cioara asta să spună ce vrea ea despre mine? Despre *noi?*

Dar tatăl ei nu se mai uită la fiica lui. Pământiu la faţă, se holbează acum la femeia care stă lângă susţinătorii lui Wallace Mercy, apăsându-şi pe buza sângerândă batista lui Wallace.

— Bună, Adele! spune.

— *Nu* m-am aşteptat la aşa ceva, şoptesc şi îi arunc o privire lui Kennedy.

Şi atunci îmi dau seama că ea exact la asta s-a aşteptat.

Turk

Camerele filmează, când se dezlănțuie iadul pe pământ. Brit și Francis stau lângă mine și ascultă cum îi spun unui reporter de la un post de radio conservator că lupta noastră abia a început, când cuvintele mele capătă un înțeles propriu. O femeie neagră se îndreaptă cu pași apăsați spre Brit și o atinge pe braț. Bineînțeles că Brit se trage înapoi, la care femeia scoate pe gură o minciună sfruntată: Anume că Brittany Bauer, prințesa Mișcării White Power, e pe jumătate neagră.

Mă uit la Francis, așa cum mă uit la el de ani de zile. El m-a învățat tot ce știu despre ură; alături de el aș porni la război; de fapt, am și *pornit*. Mă dau înapoi, așteptând ca Francis să-și dezlănțuie faimoasa lui retorică, să o pună la punct pe oportunista asta de rahat, care își dorește cincișpe minute de faimă — numai că Francis nu o face.

Rostește în schimb numele mamei lui Brit.

Eu nu știu multe despre Adele, pentru că nici Brit nu știe. Doar numele ei și faptul că l-a înșelat pe Francis cu un negru și că el a fost atât de furios, că i-a dat un ultimatum: să-i lase fetița și să dispară pe veci din viețile lor sau să moară în somn. Ea a avut înțelepciunea să opteze

pentru prima variantă şi mai mult nu i-a trebuit lui Brit să ştie despre ea.

Dar mă uit la părul lung şi negru al lui Brit.

Vedem ce ni se spune să vedem.

Ridică şi ea privirea către Francis.

— Tati?

Brusc mi se taie respiraţia. Nu ştiu cine e soţia mea. Nu ştiu cine sunt *eu*. De ani de zile aş fi spus că mai bine bag cuţitul într-o persoană neagră decât să beau o cafea cu ea, dar în tot acest timp am trăit cu una.

Am făcut un *copil* cu una.

Ceea ce înseamnă că şi băiatul meu era parţial negru.

Îmi vâjâie urechile, de parcă aş fi în cădere liberă, aruncat dintr-un avion, fără paraşută. Mă apropii cu repezeală de sol.

Brittany se îndreaptă de spate şi se răsuceşte, cu o expresie atât de suferindă, că mi se frânge inima.

— Scumpo, încearcă Francis s-o îmbuneze, dar ea scoate un sunet profund, din gâtlej.

— Nu! spune. Nu!

Şi o ia la fugă.

Brit e scundă şi rapidă. Ştie să dispară şi să reapară din umbră, cum altfel? Doar a învăţat şi ea, la fel ca mine, de la cei mai pricepuţi.

Francis încearcă să-i adune pe membrii lonewolf.org, care au asistat la proces din solidaritate, ca să ne ajute să o căutăm pe Brit, dar acum ne desparte un zid de ei. Unii au plecat deja. Nu am nicio îndoială că-şi vor închide conturile de utilizatori, dacă Francis nu limitează îndeajuns pagubele, pentru a-i reţine.

Nici nu ştiu dacă-mi mai pasă.

Nu vreau decât să-mi găsesc soția.

Umblăm peste tot cu mașina în căutarea ei. Rețeaua noastră invizibilă, dar extinsă nu mai există. Suntem singuri acum, complet izolați.

Ai grijă ce-ți dorești, cum se spune.

În timp ce conduc, cercetând cele mai îndepărtate unghere ale acestui oraș, mă întorc și îl privesc pe Francis.

— Ai chef să-mi spui și mie adevărul?

— S-a întâmplat acum mult timp, spune cu glasul stins. Înainte să mă alătur Mișcării. Am cunoscut-o pe Adele într-un local. Mi-a servit plăcintă. Și-a scris numele și numărul de telefon pe bon. Ridică din umeri: Trei luni mai târziu, era gravidă.

Numai gândul că te poți culca cu una de-asta îmi întoarce stomacul pe dos. Dar m-am culcat și eu cu una, nu-i așa?

— Dumnezeu mi-e martor, Turk, că am iubit-o. Nu conta dacă ieșeam să dansăm până la miezul nopții sau dacă stăteam acasă și ne uitam la televizor — ajunsesem să nu mă mai simt întreg dacă nu o aveam pe ea lângă mine. Și după aceea s-a născut Brit și mie a început să-mi fie frică. Totul era perfect, înțelegi? Și când totul e perfect, înseamnă c-o să se întâmple ceva rău.

Își freacă fruntea cu o mână.

— Duminica mergea la biserică, la aceeași biserică unde mersese de mică. O biserică de-aia pentru negri, cu toate cântările și aleluile lor de rahat — chestii pe care eu nu puteam să le suport. Eu mă duceam în schimb la pescuit și îi spuneam că ăla-i locul meu sacru. Dar șeful corului a început să fie interesat de Adele. Îi zicea că are o voce de înger. Au început să petreacă mult timp împreună, exersând la orice oră din zi și din noapte.

Francis clatină din cap.

— Nu ştiu, poate am luat-o puţin razna. Am acuzat-o că mă înşală. Poate m-a înşelat, poate nu. I-am tras câteva. Am greşit, ştiu. Dar n-am mai putut, aveam senzaţia că mă rupe în bucăţi şi trebuia să fac ceva cu toată durerea aia. Ştii cum e, nu?

Dau din cap în semn că da.

— S-a dus fuga la el să o consoleze şi el a primit-o. Doamne, Turk, eu am împins-o în braţele lui. Şi la scurt timp îmi spune că mă părăseşte. I-am zis că, dacă pleacă, pleacă cu mâinile goale. Că nu o las să-mi ia fetiţa. Că, dacă încearcă, va fi ultimul lucru pe care o să-l mai facă.

Se uită la mine mâhnit.

— N-am mai văzut-o de-atunci.

— Şi lui Brit nu i-ai spus niciodată?

Clatină din cap.

— Ce să-i fi spus? Că am ameninţat-o pe maică-sa că o omor? Nu. Am început să umblu prin baruri, cu Brit după mine. O lăsam în maşină, să doarmă în scaunul ei, în vreme ce eu mă îmbătam. Şi în perioada aceea l-am cunoscut pe Tom Metzger.

Mi-e greu să mi-l imaginez pe liderul lui White Alliance Army dând pe gât o bere, dar s-au întâmplat lucruri şi mai ciudate pe lumea asta.

— Era cu câţiva dintre băieţii lui. M-a văzut când am urcat în maşină şi, când a zărit-o pe Brit pe bancheta din spate, nu m-a lăsat să conduc până acasă. Ne-a dus el acasă şi mi-a spus că trebuie să mă pun pe picioare, de dragul copilului meu. Eu eram beat criţă; i-am povestit cum mă părăsise Adele pentru un negrotei. Cred că nu i-am spus că era şi ea neagră. Mă rog, Tom mi-a dat să

citesc ceva. O broşură. Francis îşi ţuguie buzele: Ăsta a fost începutul. Mi-era mult mai uşor să-i urăsc pe ei decât pe mine.

Farurile mele luminează o linie de cale ferată, un loc în care se aduna escadronul lui Francis pe vremuri, când era încă activ.

— Şi acum, spune Francis, am s-o pierd şi pe ea. Ştie cum să-şi acopere urmele, cum să dispară. Eu am învăţat-o.

Durerea şi şocul l-au adus pe Francis în pragul unei crize de nervi, dar, pe bune, eu n-am acum timp de asta. Am ceva mai important de făcut, de exemplu, să-mi găsesc nevasta.

Şi mai am o idee unde ar putea fi.

Trebuie să intrăm prin efracţie în cimitir; s-a lăsat noaptea şi porţile sunt încuiate. Mă caţăr peste gard şi sparg lacătul cu un baros pe care-l aveam în camionetă, ca să poată intra şi Francis. Stăm puţin, să ni se obişnuiască ochii cu întunericul, pentru că ştim că sclipirea unei lanterne ar putea s-o pună pe Brit pe fugă.

La început nu o văd; e beznă şi Brit e îmbrăcată într-o rochie bleumarin. Dar când mă apropii de mormântul lui Davis, aud o mişcare. Norii care acoperă luna se risipesc pe moment, iar piatra de mormânt străluceşte. Mai văd şi scânteierea unui obiect de metal.

— Să nu te apropii, spune Brit.

Ridic palmele, ca şi cum m-aş preda. Mai fac un pas spre ea, foarte încet. Spintecă o dată aerul cu lama cuţitului. E un briceag pe care-l are mereu la ea, în poşetă. Îmi amintesc ziua când l-a cumpărat, la un festival White Power. Încercase mai multe modele, răsucise în mână plăsele de onix, de sidef. Îmi lipise lama unuia de gât,

prefăcându-se că mă ameninţă. *Care mi se potriveşte mai bine?* mă întrebase în glumă.

— Hei, iubito, spun cu blândeţe. Hai acasă, e târziu.

— Nu pot. Sunt varză, murmură.

— E okay.

Mă las pe vine şi mă deplasez în direcţia ei, aşa cum m-aş apropia de un câine sălbatic. Dau să-i apuc mâna, dar palma îmi alunecă din palma ei.

Cobor privirea şi văd că am sânge pe palmă.

— Doamne Sfinte! ţip, în clipa când Francis o luminează din spatele meu pe Brit cu lanterna iPhone-ului său şi scoate şi el un ţipăt.

Brit şade rezemată de mormântul lui Davis. Ochii ei sunt larg deschişi şi privesc în gol, sticloşi. În braţul stâng are şapte sau opt tăieturi adânci.

— Nu-l găsesc, spune. Tot încerc să-l scot din mine.

— Ce să scoţi, iubito? întreb şi întind iarăşi mâna după cuţit.

Dar Brit se strânge ghem, ferindu-se de mine.

— Sângele ei.

În timp ce mă uit la ea, Brit ia cuţitul şi se taie la încheietura mâinii.

Cuţitul îi cade din mână, ochii i se dau peste cap şi atunci o ridic în braţe şi alerg cu ea la camionetă.

Durează o vreme până ce starea lui Brit e din nou stabilă, deşi acesta e un termen generos. Suntem la Yale-New Haven, un alt spital decât cel în care l-a născut pe Davis. I-au cusut tăieturile, i-au bandajat încheietura mâinii, i-au şters sângele de pe corp. Au internat-o în secţia de psihiatrie şi mărturisesc că sunt bucuros că e acolo. Eu nu sunt în stare să-i descâlcesc gândurile.

Abia dacă mi le pot descâlci pe ale mele.

Îi spun lui Francis să se ducă acasă, să se odihnească puţin. Eu am să rămân peste noapte în salonul pentru aparţinători, pentru ca Brit să ştie că nu e singură, dacă se trezeşte şi are nevoie de mine. Dar în clipa de faţă e inconştientă, scoasă din circuit de calmante.

Un spital după miezul nopţii e straniu. Coridoarele sunt slab luminate, sunetele sunt lugubre — scârţâitul sabotului unei asistente, geamătul unui pacient, bipăitul şi fâsâitul tensiometrelor. Îmi cumpăr din magazinul de cadouri o căciulă tricotată; e pentru pacienţii care fac chimioterapie, dar nu contează. Îmi acoperă tatuajul şi în clipa de faţă nu vreau să atrag atenţia.

Mă aşez în cafeterie cu o cană de cafea în faţă şi încerc să-mi pun gândurile în ordine. Sunt atâtea lucruri pe care le poţi urî! Sunt atâţia oameni pe care-i poţi lua la bătaie, atâtea nopţi când te poţi îmbăta, atâtea ocazii când poţi da vina pe alţii pentru rahaturile tale! E ca un drog; şi, ca orice drog, la un moment dat nu-şi mai face efectul. Şi atunci ce faci?

Mă doare capul la propriu de la cele trei adevăruri incompatibile care mă preocupă: *1. Negrii sunt fiinţe inferioare. 2. Brit e pe jumătate neagră. 3. O iubesc pe Brit cu toată fiinţa mea.*

Numărul unu şi numărul doi n-ar trebui să facă imposibil numărul trei? Ori e Brit excepţia de la regulă? Adele a fost şi ea o excepţie?

Mă gândesc la mine şi la Twinkie, cum visam în puşcărie la mâncărurile cărora le duceam dorul.

Câte excepţii sunt necesare până când începi să realizezi că adevărurile care ţi-au fost spuse poate că nu sunt adevărate?

Îmi termin cafeaua şi o iau pe coridoarele spitalului. În sala de aşteptare, citesc un ziar pe care l-a aruncat cineva la gunoi. Prin uşa de sticlă de la Urgenţe mă uit la girofarurile ambulanţelor.

Nimeresc fără să vreau în secţia de terapie intensivă a prematurilor. Zău că nu simt nevoia să mă aflu în apropierea vreunei secţii de obstetrică; încă am răni deschise, deşi ne aflăm într-un alt spital. Dar mă trezesc stând în faţa geamului, lângă un alt bărbat.

— Ea e a mea, spune el şi arată cu degetul un nou-născut dureros de mic, înfăşurat într-o păturică roz. O cheamă Cora.

Mi se face puţin frică; ce pervers îşi face veacul în faţa unui salon de nou-născuţi, dacă nu are nicio legătură cu vreunul dintre bebeluşii de acolo? Aşa că îi arăt un bebeluş într-o păturică albastră. Lumina care se reflectă în incubator mă cam orbeşte, dar văd chiar şi de-aici că are pielea maro.

— Davis, mint.

Fiul meu era la fel de alb ca mine, cel puţin pe dinafară. Nu arăta ca nou-născutul ăsta. Dar chiar de-ar fi arătat aşa, îmi dau seama acum, tot l-aş fi iubit. Adevărul este că, dacă bebeluşul ăsta ar fi Davis, nu ar conta că pielea lui e mai închisă la culoare decât a mea.

Nu ar conta decât că este în viaţă.

Îmi îngrop mâinile tremurânde în buzunarele hainei şi mă gândesc la Francis şi la Brit. Poate că atât cât ai iubit un om, atât îl poţi şi urî. E ca şi cum ai întoarce un buzunar pe dos.

E logic ca şi opusul să fie adevărat.

Kennedy

În timpul necesar juriului să dea verdictul, eu am patruzeci de ședințe de trimitere în judecată, dintre care treizeci și opt îi vizează pe bărbații negri. Micah face șase operații. Violet este invitată la o zi de naștere. Eu citesc un articol pe prima pagină a unui ziar, despre un marș al unor studenți de culoare de la Yale, care cer — printre altele — schimbarea numelui unuia dintre colegiile rezidențiale, care în prezent este denumit după John C. Calhoun, un vicepreședinte al SUA care a susținut sclavia și secesiunea.

Două zile stau cu Ruth la tribunal și așteptăm. Edison merge iarăși la școală și s-a pus pe treabă cu un entuziasm renăscut — e uimitor ce efect poate avea o mică ciocnire cu legea asupra unui băiat care a cochetat cu delincvența. Ruth a avut în acest timp — cu binecuvântarea mea și cu mine alături de ea — o apariție via webcam în emisiunea TV a lui Wallace Mercy. El i-a lăudat curajul și i-a dăruit un cec care acoperea o parte din suma pierdută de ea prin faptul că nu lucrase luni de zile — au fost donații de la oameni din toată lumea, din East End

până în Johannesburg. După aceea am citit mesajele care însoţeau unele dintre contribuţii:

MĂ GÂNDESC LA TINE ŞI LA BĂIATUL TĂU.

NU AM NICI EU MULŢI BANI, DAR VREAU SĂ ŞTII
CĂ NU EŞTI SINGURĂ.

ÎŢI MULŢUMESC CĂ AI AVUT CURAJUL
DE A TE ÎMPOTRIVI; EU NU L-AM AVUT.

Am aflat că Brittany Bauer suferă de ceea ce procurorul numeşte stres, iar Ruth numeşte nebunie curată. Nimeni nu i-a mai văzut nici pe Turk Bauer, nici pe Francis Mitchum.

— De unde ai aflat? m-a întrebat Ruth imediat după incidentul care s-a produs atunci când Wallace Mercy a adus-o pe Adele Adams la tribunal, pentru ca aceasta să se întâlnească „întâmplător" cu Francis şi fiica lui.

— Am avut o bănuială, i-am spus. Mă uitam peste rezultatele screeningului neonatal şi mi-a căzut privirea pe ceva ce nu mai observasem înainte, fiindcă ne concentraserăm pe MCADD: siclemie. Mi-am amintit ce mi-a spus neonatologul, anume că boala aceasta are o incidenţă mult mai mare printre afro-americani decât la alte comunităţi. Şi mi-am mai amintit că Brit a declarat în depoziţia ei că nu a cunoscut-o pe mama ei.

— Dar a fost mai mult o speculaţie, a spus Ruth.

— Mda, şi tocmai de aceea am făcut nişte săpături. Unul din doisprezece afro-americani poartă gena siclemiei, în vreme ce doar unul din zece mii de albi o poartă. Brusc, nu

mi s-a mai părut o chestie trasă de păr. Așa că l-am sunat pe Wallace. De restul s-a ocupat el. A aflat numele mamei din certificatul de naștere al lui Brit și i-a dat de urmă.

Ruth s-a uitat la mine.

— Dar n-avea nicio legătură cu procesul.

— Nu, am recunoscut. Am vrut să-ți fac un cadou. M-am gândit că nimic nu subliniază mai bine toată ipocrizia aceasta.

Acum, când se încheie a doua zi fără să fi primit vreun răspuns de la juriu, parcă niciunul dintre noi nu mai are stare.

— Ce faci acolo? îl întreb pe Howard, care a stat tot timpul de veghe cu noi și tastează acum frenetic pe telefon. Un nou amor?

— M-am uitat la diferențele de pedeapsă pentru posesia de crack și pentru cea de cocaină, spune. Până în anul 2010, o persoană condamnată pentru posesia cu intenție de distribuire a cincizeci de grame sau mai mult de crack primea cel puțin zece ani de închisoare. Ca să primești aceeași pedeapsă, ar fi trebuit să distribui cinci *mii* de grame de cocaină. Chiar și în prezent, raportul diferenței de pedeapsă este de optsprezece la unu.

Clatin din cap.

— La ce-ți trebuie să știi asta?

— Mă gândesc la recurs, spune Howard cu seninătate. E limpede că avem aici un precedent în ceea ce privește prejudecățile în pronunțarea pedepsei, fiindcă optzeci și patru la sută dintre cei condamnați pentru infracțiuni legate de crack sunt negri, iar probabilitatea ca negrii care au săvârșit infracțiuni legate de droguri să fie condamnați la închisoare este cu douăzeci la sută mai mare decât în cazul albilor.

— Howard, îi spun frecându-mi tâmplele. Închide naibii telefonul ăla!

— E semn rău, nu-i aşa? zice Ruth.

Îşi freacă braţele, deşi caloriferul duduie şi e sufocant de cald în încăpere.

— Dacă aveau de gând să mă achite, pun pariu că o făceau mai repede.

— Nicio veste e o veste bună, o mint.

După-amiază, judecătorul cheamă juriul în sala de judecată.

— Aţi convenit asupra verdictului?

Preşedinta juriului se ridică în picioare.

— Nu, Onorată Instanţă. Nu am reuşit să ne punem de acord.

Ştiu că judecătorul îi va adresa juriului aşa-numitul apel Allen, menit să-i încurajeze pe juraţii aflaţi în minoritate să-şi reconsidere poziţia. Se întoarce către juriu cu o alură maiestuoasă, pentru a le insufla hotărâre.

— Ştiţi că Statul a cheltuit o grămadă de bani pentru a derula acest proces şi nimeni nu cunoaşte mai bine datele situaţiei decât dumneavoastră. Staţi de vorbă unii cu ceilalţi. Ascultaţi punctul de vedere al celorlalţi. Vă încurajez să conveniţi asupra unui verdict, ca să nu fim nevoiţi să o luăm de la capăt cu toate acestea.

Juriului i se îngăduie să se retragă, iar eu mă întorc către Ruth.

— Trebuie să ajungi probabil acasă.

Ruth se uită la ceas.

— Mai am puţin timp, spune.

Aşa că pornim spre centru, lipite una de cealaltă pentru a ne proteja de frig, cu intenţia de a bea o cafea.

Scăpăm de vântul tăios, strecurându-ne într-o cafenea plină de lume care sporovăie.

— După ce mi-am dat seama că n-am stofă de cofetar, am visat să îmi deschid o cafenea, îmi amintesc cu voce tare. Mă gândeam să-i spun Motive de Respingere.

Am ajuns la rând; o întreb pe Ruth cum preferă cafeaua.

— Neagră, spune ea și începem amândouă să râdem cu atâta poftă, încât barista-ul se uită la noi de parcă ne-am fi pierdut mințile, de parcă am vorbi într-o limbă pe care el nu o înțelege.

Ceea ce bănuiesc că nici nu este foarte departe de adevăr.

A doua zi dimineață, judecătorul Thunder ne cheamă pe Odette și pe mine în biroul lui.

— Am primit un mesaj de la președinta juriului. Nu reușesc să se pună de acord. Sunt unsprezece la unu. Clatină din cap: Îmi pare rău, doamnelor.

După ce ieșim din biroul lui, îl găsesc pe Howard umblând de colo colo în fața ușii.

— Cum stăm?

— Proces nul. Sunt în impas, unsprezece la unu.

— Cine se împotrivește? întreabă Howard, dar e o întrebare retorică, pentru că știe că nu dețin această informație.

Dar brusc ne oprim amândoi din mers și ne privim.

— Jurata cu numărul doisprezece, spunem la unison.

— Zece dolari? întreabă Howard.

— Se face, îi spun.

— Am știut eu că trebuia să o recuzăm.

— Încă n-ai câștigat pariul, îi atrag atenția.

Dar în adâncul sufletului meu bănuiesc că are dreptate. Profesoara care nu a vrut să admită un rasism implicit s-a simţit probabil foarte jignită de pledoaria mea finală.

Ruth mă aşteaptă în sala de conferinţă. Ridică ochii spre mine, plină de speranţă.

— Nu pot conveni asupra unui verdict, spun.

— Şi acum ce se întâmplă?

— Depinde, îi explic. Procesul se mai poate judeca o dată, mai târziu, cu un juriu nou. Sau Odette renunţă pur şi simplu la urmărirea judiciară.

— Crezi că o să...?

— Am învăţat acum mult timp să nu mă mai prefac că pot gândi ca un procuror, mărturisesc. Om vedea ce-o fi.

Juraţii intră pe rând în sala de judecată; par istoviţi.

— Doamnă preşedintă a juriului, spune judecătorul. Înţeleg că juriul nu reuşeşte să se pună de acord asupra unui verdict. Aşa este?

Preşedinta juriului se ridică în picioare.

— Da, Onorată Instanţă.

— Credeţi că, dacă vi se mai acordă timp, veţi putea lua o decizie în cazul Statul vs doamna Jefferson?

— Din nefericire, Onorată Instanţă, există un dezacord între noi.

— Vă mulţumesc pentru serviciul dumneavoastră, spune judecătorul Thunder. Suspend acest juriu.

Bărbaţii şi femeile ies. În public se şuşoteşte, oamenii încearcă să înţeleagă ce înseamnă aceasta. Eu încerc să apreciez în sinea mea care sunt şansele ca Odette să o ia de la capăt cu un Mare Juriu, pentru acuzaţia de ucidere din culpă.

— Mai e un lucru care trebuie făcut în acest proces, continuă judecătorul Thunder. Sunt pregătit să decid asupra

noii cereri de pronunțare a unei sentințe de achitare, pe care a depus-o apărarea.

Howard mă privește peste capul lui Ruth. *Ce?*

Hai că asta-i bună. Judecătorul Thunder chiar are de gând să folosească ușița de scăpare pe care i-am lăsat-o din rutină. Îmi țin respirația.

— Am studiat legislația și am revăzut cu foarte multă atenție probele din acest caz. Nu există o dovadă plauzibilă că moartea acestui copil ar fi legată cauzal de vreo acțiune sau inacțiune a acuzatei. Se întoarce către Ruth: Îmi pare foarte rău pentru tot ce a trebuit să suferiți la locul de muncă, doamnă. Lovește cu ciocanul: Accept cererea apărării.

În acest moment, aflu cu smerenie nu doar că nu pot să gândesc ca un procuror, dar și că sunt, în mod deplorabil, total pe lângă când e vorba de cum funcționează mintea unui judecător. Mă răsucesc către Ruth buimacă și cu un chicot în gâtlej. Ea șade cu fruntea încrețită.

— Nu înțeleg.

Judecătorul nu a declarat procesul nul. A dispus achitarea de bună credință a lui Ruth.

— Ruth, îi zic cu gura până la urechi. Ești liberă!

Ruth

Libertatea este tulpina delicată a unei narcise după o iarnă lungă. Este sunetul vocii tale, pe care nimeni nu o înăbuşă. Este graţia de a spune da şi, mai important chiar, dreptul de a spune nu. În inima libertăţii bate speranţa: pulsul posibilităţii.

Sunt aceeaşi femeie ca acum cinci minute. Sunt înţepenită pe acelaşi scaun. Mâinile mele sunt aşezate pe tăblia zgâriată a aceleiaşi mese. În dreapta şi în stânga mea şed avocaţii mei. Neonul de deasupra mea încă mai bâzâie ca un gândac de bucătărie. Nimic nu s-a schimbat şi totul este altfel.

Ies năucă din sala de judecată. O puzderie de microfoane se iţesc în faţa mea. Kennedy le aduce reporterilor la cunoştinţă că, deşi clienta ei este bineînţeles încântată de verdict, nu vom face nicio declaraţie înainte de conferinţa de presă oficială de mâine. Că în momentul de faţă clienta ei trebuie să se întoarcă acasă, la fiul ei.

Câţiva mai zăbovesc, în speranţa de a se alege totuşi cu vreun comentariu, dar până la urmă se îndepărtează şi ei. Într-o altă sală, se desfăşoară în acest moment şedinţa

de trimitere în judecată a unui profesor acuzat de posesie de material pornografic infantil.

Lumea continuă să se învârtă și un altul devine victimă, un altul se poartă ca un tiran. Acum se derulează povestea altcuiva.

Îi trimit un SMS lui Edison, care mă apelează, deși pentru asta trebuie să iasă din clasă, și îi ascult ușurarea strecurată printre vorbe. O sun pe Adisa la serviciu și trebuie să depărtez telefonul de ureche, când începe să zbiere de bucurie. Mă întrerupe un mesaj de la Christina: un șir de emoticoni zâmbitori, un hamburger, un pahar de vin și un semn de întrebare.

Curând? îi răspund.

— Ruth, spune Kennedy, când mă găsește stând cu telefonul în mână și privind în gol, ești bine?

— Nu știu, îi răspund cu toată sinceritatea. Chiar s-a terminat?

Howard zâmbește.

— Chiar s-a terminat, pe bune și fără echivoc.

— Îți mulțumesc, spun și îl îmbrățișez, după care mă întorc spre Kennedy. Și ție... Clatin din cap: Nici nu știu ce să-ți spun.

— Mai gândește-te, spune Kennedy și mă strânge în brațe. Îmi spui săptămâna viitoare, când ieșim să mâncăm de prânz.

Mă dau înapoi și o privesc în ochi.

— Cu plăcere, spun și am senzația că între noi se modifică ceva. E probabil raportul de forțe și acum suntem perfect egale.

Brusc realizez că, de atâta uimire asupra verdictului, am uitat eșarfa norocoasă a mamei în sala de judecată.

— Am uitat ceva. Ne întâlnim jos.

Când ajung în faţa uşii cu două canaturi, dau peste un funcţionar administrativ postat în faţa ei.

— Doamnă?

— Scuze — o eşarfă...? Pot să...?

— Sigur.

Îmi face semn să intru.

Sunt singură în sala de judecată. Străbat culoarul dintre rândurile publicului, trec pe lângă bară şi ajung la locul în care am şezut. Eşarfa mamei zace încolăcită sub masă. O ridic şi o pipăi de la un capăt la celălalt, ca şi cum aş pipăi un tiv.

Cuprind cu privirea sala pustie. Într-o bună zi, Edison va pleda poate aici ca avocat în loc să şadă lângă un avocat, cum am şezut eu. Ba poate într-o bună zi se va afla chiar în scaunul judecătorului.

Închid ochii, să păstrez în mine acest moment. Ascult tăcerea.

Am sentimentul că au trecut ani-lumină de când am fost adusă într-o altă sală de judecată de pe acest coridor, în cătuşe şi cămaşă de noapte, fără dreptul de a vorbi în numele meu, pentru a fi trimisă în judecată. Am sentimentul că a trecut o veşnicie de când mi s-a spus ce nu am voie să fac.

— Da, rostesc încet, pentru că este opusul constrângerii. Pentru că rupe lanţuri. Pentru că *pot*.

Strâng pumnii, îmi las capul pe spate şi dau drumul cuvântului din gâtlej. *Da.*

Da.

Da.

Faza a III-a

Expulzarea placentei

ȘASE ANI MAI TÂRZIU

Oamenii trebuie să învețe să urască, iar dacă pot învăța să urască, pot fi învățați și să iubească.

– NELSON MANDELA, *Lungul drum spre libertate*

Turk

În camera de consultații a clinicii, scot din dispenser o mănușă de unică folosință, o umflu și îi leg capătul. Iau un pix și îi desenez ochi și un cioc.

— Tati, spune fetița mea. Ai făcut un pui de găină.

— Un pui de găină? zic. Nu-mi vine să cred că pentru tine e un pui. Doar e *clar* că e un cocoș.

Ea își încrețește fruntea.

— Care e diferența?

Ei bine, mi-am făcut-o cu mâna mea, nu-i așa? Dar n-am de gând să mă apuc să-i explic fiicei mele de trei ani care-i treaba cu păsările și albinele, în timp ce așteptăm să i se facă testul de streptococ. Lasă să-i explice Deborah, când o veni acasă de la serviciu.

Deborah, soția mea, este agent de bursă. Când ne-am căsătorit, am luat numele ei de familie, în speranța că o voi lua de la capăt, că voi deveni un alt om, un om mai bun. Ea lucrează opt ore pe zi, în vreme ce eu stau acasă cu Carys și îmi programez prelegerile în funcție de programul ei de la grădiniță și de întâlnirile ei de joacă. Colaborez cu filiala locală a Ligii Anti-Defăimare. Merg în licee, închisori, temple și biserici și vorbesc despre ură.

Le povestesc acestor grupuri cum obișnuiam să bat oameni, pentru că simțeam o durere atât de mare, încât ori le făceam lor rău, ori îmi făceam mie. Le explic că asta îmi dădea sentimentul că am un scop în viață. Le povestesc despre festivalurile la care mergeam, unde muzicienii cântau despre supremația albă, iar copiii jucau jocuri rasiste. Le descriu șederea mea în închisoare și munca mea de administrator al unui site care promova ura. Le vorbesc despre prima mea soție. Le spun că a fost măcinată de ură, dar că ceea ce s-a întâmplat în realitate a fost mult mai banal: o cutie de tablete, înghițite cu o sticlă de votcă. Ea nu a fost niciodată capabilă să vadă lumea așa cum este ea cu adevărat, astfel încât a găsit până la urmă o cale de a închide ochii pentru totdeauna.

Le spun că nimic nu este mai egoist decât să încerci să faci pe cineva să gândească altfel, doar pentru că nu gândește ca tine. Dacă ceva e altfel, nu înseamnă că nu merită respect.

Le mai spun și asta: aceeași parte a creierului care, din punct de vedere fiziologic, ne permite să dăm vina pentru toate pe oamenii pe care nu-i cunoaștem cu adevărat, ne permite și să simțim compasiune față de necunoscuți. Da, pentru naziști, evreii au fost țapii ispășitori, pe care aproape i-au exterminat. Dar aceeași bucată de țesut din cap i-a făcut pe alții să le trimită bani și ajutoare, să le aline suferința, deși se aflau în celălalt capăt al lumii.

În discursul meu le vorbesc despre lungul meu drum către decizia de a pleca. A început cu o vizită în miez de noapte — niști tipi fără chip, cu glugi pe cap, trimiși de cei aflați la putere, ne-au spart ușa și ne-au bătut. Pe Francis l-au aruncat din capul scărilor; eu m-am ales cu trei coaste rupte. Bănuiesc că a fost petrecerea noastră de

rămas-bun. A doua zi am închis lonewolf.org. Au urmat actele pentru divorţ, pe care tocmai le pregăteam, când Brit s-a sinucis.

Şi acum mai fac greşeli. Încă mai simt uneori nevoia de a trânti ceva sau pe cineva, dar acum o fac pe un teren de patinaj, într-o echipă de hochei pe gheaţă. Faţă de tipii negri sunt probabil mai circumspect decât ar trebui să fiu. Dar şi mai circumspect sunt faţă de tipii albi, ale căror camionete au drapelul confederat pe parbrizul din spate. Fiindcă am fost şi eu cândva ca ei şi ştiu de ce sunt în stare.

Multe dintre grupurile cu care mă întâlnesc nu cred că e posibil să mă fi schimbat atât de radical. Atunci le vorbesc despre soţia mea. Deborah ştie totul despre mine, despre trecutul meu. Ea a izbutit să mă ierte. Iar dacă ea mă poate ierta, cum să nu încerc şi eu să mă iert pe mine?

Fac penitenţă. De trei, patru ori pe săptămână îmi retrăiesc greşelile în faţa unui public. Le simt ura. Şi cred că o merit.

— Tati, spune Carys, mă doare gâtul.

— Ştiu, puiule, îi spun.

O aşez în poala mea, când se deschide uşa.

Intră o asistentă medicală, care citeşte din mers datele lui Carys din fişa ei de primire în acest ambulatoriu.

— Bună ziua, spune. Numele meu este Ruth Walker.

Înalţă privirea, cu un zâmbet pe faţă.

— Walker, repet când îmi scutură mâna.

— Da, ca numele acestei clinici: Walker. Eu sunt patroana... dar sunt şi angajată aici. Zâmbeşte larg: Nu vă faceţi griji. Sunt mai pricepută la medicină decât la contabilitate.

Nu mă recunoaşte. Cel puţin, nu *cred* că mă recunoaşte.

Mă rog, în fișă e trecut numele de familie al lui Deborah. Și apoi, eu arăt cu totul altfel acum. Mi-am îndepărtat toate tatuajele, cu excepția unuia singur. Mi-am lăsat părul să crească și mi-l tund într-un stil conservator. De când am început să alerg, am pierdut vreo cincisprezece kilograme de mușchi. Și poate că ceea ce este acum în interiorul meu emană altceva în exterior.

Se întoarce către Carys.

— Te supără ceva, nu-i așa? Îmi dai voie să mă uit?

O lasă pe Carys să șadă în poala mea, în vreme ce atinge cu gesturi blânde ganglionii umflați ai fetiței mele, îi ia temperatura, o convinge să deschidă gura, organizând un concurs de cântat, pe care îl câștigă bineînțeles Carys. Îmi plimb privirea prin încăpere, observ lucruri pe care nu le-am văzut înainte — diploma de pe perete, de specializare în medicina primară, pe care este scris caligrafic numele lui Ruth Jefferson. Fotografia înrămată a unui tânăr negru, arătos, cu toca și roba de absolvire a Universității Yale.

Își scoate mănușile, lucru care îmi atrage atenția. Observ că poartă un inel cu un diamant mic și o verighetă la mâna stângă.

— Sunt nouăzeci și nouă la sută sigură că e streptococ, spune. Carys este alergică la vreun medicament?

Scutur din cap. Nu-mi regăsesc glasul.

— Pot să-i recoltez o probă din gât, îi fac un test rapid de depistare a streptococului și, în funcție de rezultate, putem începe tratamentul cu antibiotice, spune. Trage ușor de codița împletită a lui Carys: Iar tu, o asigură pe Carys, te vei simți *excelent* cât de curând.

Își cere scuze și se îndreaptă către ușă, să aducă ce-i trebuie pentru test.

— Ruth, rostesc în clipa când mâna ei apucă mânerul uşii.

Se răsuceşte. Mi se pare că ochii ei se îngustează preţ de o secundă şi mă întreb. Mă întreb. Dar nu mă întreabă dacă ne cunoaştem de undeva; nu admite că avem un trecut comun. Aşteaptă doar să spun ce simt eu nevoia să spun.

— Vă mulţumesc, zic.

Dă din cap şi se strecoară afară. Carys se foieşte în poala mea.

— Mă doare încă, tati.

— Tanti o să te facă bine.

Mulţumită de răspunsul meu, Carys arată către degetele mâinii mele stângi, acolo unde a rămas ultimul tatuaj de pe corpul meu.

— Ăsta-i numele meu? întreabă.

— Cam aşa ceva, răspund. Numele tău înseamnă acelaşi lucru într-o limbă care se cheamă galeză.

Carys tocmai a început să înveţe literele. Aşa că arată pe rând către degetele mele şi citeşte:

— L. O. V. E.

— Aşa este, îi spun cu mândrie.

O aşteptăm pe Ruth să revină. O ţin pe fetiţa mea de mână sau poate mă ţine ea pe mine, de parcă ne-am afla într-o intersecţie, iar misiunea mea ar fi să o conduc în siguranţă pe partea cealaltă.

Nota autoarei

După vreo patru ani de când îmi începusem cariera de scriitoare, mi-am dorit să scriu o carte despre rasismul din Statele Unite. Ce mi-a atras atenția a fost o întâmplare din New York City, când un polițist negru care lucra sub acoperire a fost împușcat în spate, de mai multe ori, de colegii lui albi — în ciuda faptului că respectivul polițist purta așa-numita „culoare a zilei", o bentiță la încheietura mâinii, care le permitea polițiștilor să-i identifice pe cei care lucrau sub acoperire. Am început romanul, m-am împotmolit și am renunțat. Aveam sentimentul că nu pot trata subiectul așa cum s-ar fi cuvenit. Nu știam ce înseamnă să fii Negru în această țară și aveam dificultăți să creez un personaj verosimil.

Au trecut de atunci douăzeci de ani. Și iarăși mi-am dorit foarte mult să scriu despre rasism. Mă deranja faptul că autorii albi, care vorbesc în cărțile lor de ficțiune despre rasism, aleg de regulă subiecte istorice. Și iarăși m-am întrebat ce drept am eu să scriu despre o experiență care nu-mi aparține? Pe de altă parte, dacă aș fi scris numai despre ceea ce cunoșteam, cariera mea ar fi fost scurtă și plictisitoare. Eu sunt albă și am crescut cu toate

privilegiile clasei mele sociale. Ani de zile îmi făcusem temele și cercetasem, luasem interviuri ample unor oameni care erau altfel decât mine, pentru a le face auzite glasurile: bărbați, adolescenți, persoane cu risc de suicid, soții abuzate, victime ale violului. Ce m-a determinat să scriu acele povești au fost indignarea și dorința de a le face cunoscute, întrucât cei care nu le trăiseră să devină mai conștienți de ele. De ce ar fi fost altceva să scriu despre o persoană de culoare?

Pentru că rasa este altceva. Rasismul este altceva. Are o anumită încărcătură și este un subiect dificil de discutat, motiv pentru care deseori nu discutăm despre el.

Apoi am citit un reportaj despre o asistentă medicală afro-americană din Flint, Michigan. Lucra de mai bine de douăzeci de ani în secția de obstetrică, dar într-o bună zi tatăl unui bebeluș a cerut să stea de vorbă cu șefa ei. I-a cerut acesteia ca respectiva asistentă medicală, precum și oricine arăta ca ea să nu se atingă de copilul lui. Bărbatul s-a dovedit a fi un adept al ideologiei supremației albe. Șefa asistentei a notat cererea tatălui în fișa bebelușului și, drept urmare, mai mulți angajați afro-americani au intentat un proces pentru discriminare, pe care l-au câștigat. Dar întâmplarea aceasta m-a pus pe gânduri și atunci am început să țes o poveste.

Știam că vreau să scriu din perspectiva unei asistente Negre, a unui tată skinhead, precum și a unei avocate publice — a unei femei care, la fel ca mine și mulți dintre cititorii mei, era o doamnă albă bine intenționată, care nu s-ar fi considerat nicidecum rasistă. Brusc, am știut că sunt în stare să duc romanul la bun sfârșit și că am să și fac acest lucru. Spre deosebire de prima mea tentativă eșuată, de data aceasta nu scriam pentru a le

arăta persoanelor de culoare cum sunt vieţile lor. Scriam pentru propria mea comunitate, pentru oamenii albi, care nu au nicio dificultate să arate cu degetul un skinhead neonazist şi să spună că e rasist... dar care nu pot recunoaşte rasismul din ei înşişi.

Ca să fiu sinceră, e posibil să mă fi descris pe mine însămi, aşa cum eram nu demult. Cititorii mei îmi spun deseori că au învăţat multe din cărţile mele — dar şi eu învăţ o mulţime de lucruri atunci când scriu un roman. Dar de data aceasta am învăţat despre mine. Mi-am analizat trecutul, educaţia primită, prejudecăţile şi am descoperit că nu eram chiar atât de nevinovată şi de progresistă cum crezusem.

Majoritatea dintre noi cred că *rasismul* este un cuvânt sinonim cu *prejudecata*. Dar rasismul înseamnă mai mult decât discriminarea după culoarea pielii. Rasismul se mai referă şi la cine deţine puterea instituţională. Rasismul creează dezavantaje pentru persoanele de culoare, îngreunându-le calea către succes, dar în acelaşi timp oferă avantaje persoanelor albe, uşurându-le calea către succes. E greu să vezi aceste avantaje şi este şi mai greu să ţi le asumi. Şi atunci mi-am dat seama că tocmai de aceea *trebuia* să scriu această carte. Referitor la dreptatea socială, rolul aliatului alb nu este cel al salvatorului sau al reparatorului. Rolul lui este de a găsi alţi oameni albi şi de a le vorbi, pentru a-i face să înţeleagă faptul că multe dintre avantajele de care s-au bucurat în viaţă sunt rezultatele directe ale faptului că altcineva *nu* a avut aceste avantaje.

Mi-am început munca de cercetare stând de vorbă cu femei de culoare. Deşi ştiam că nu asta este cea mai bună cale de a mă educa, să sâcâi cu întrebări persoane de culoare, am sperat totuşi să pot participa împreună cu

aceste femei la un proces, iar ele mi-au făcut în schimb un dar: mi-au împărtășit ce înseamnă cu adevărat să fii Negru. Le port atâta recunoștință acestor femei — nu doar pentru faptul că mi-au tolerat ignoranța, ci și pentru că au fost dispuse să mă învețe. Apoi am avut plăcerea de a sta de vorbă cu Beverly Daniel Tatum, fostă președintă a Spelman College și o renumită educatoare în materie de rasă. Am citit cărți de dr. Tatum, Debby Irving, Michelle Alexander și Davis Shipler. Am participat la un workshop pe tema dreptății sociale, cu titlul *Undoing Racism*, de la care plecam în fiecare seară plângând, pe măsură ce am început să descopăr, sub masca a ceea ce credeam că sunt, ceea ce eram cu adevărat.

Apoi m-am întâlnit cu doi foști skinheads, pentru a elabora un vocabular al urii pentru personajul meu adept al ideologiei Supremației Albe. Fiica mea, Sammy, a fost cea care l-a găsit pe Tim Zaal, un fost skinhead care vorbise prin Skype clasei ei de liceu. Cu ani în urmă, Tim bătuse și lăsase apoi în plata Domnului un bărbat homosexual. După ce a părăsit Mișcarea, Tim a început să lucreze la Centrul Simon Wiesenthal, unde vorbea despre infracțiunile săvârșite din ură. Într-o bună zi, a aflat că bărbatul pe care aproape că-l omorâse în bătaie lucra și el acolo. Au urmat discuții, scuze și iertarea, iar acum sunt doi prieteni care le vorbesc în fiecare săptămână altor oameni despre experiența lor specială. Tim are acum o căsnicie fericită, cu o evreică. Frankie Meeink, un alt fost skinhead, lucrează pentru Liga Anti-Defăimare. Dacă odinioară recruta membri pentru escadroanele urii din Philadelphia, acum conduce un program numit *De la hochei la armonie*, un program menit să promoveze în rândul copiilor diversitatea rasială.

Aceşti bărbaţi m-au învăţat că grupările White Power cred în separarea raselor şi se cred soldaţii unui război sfânt al raselor. Mi-au explicat că aceia care recrutau pentru escadroanele urii îşi alegeau drept ţintă băieţi agresaţi, marginalizaţi sau care proveneau din familii violente. Distribuiau într-un cartier de albi fluturaşi cu mesaje împotriva albilor şi urmăreau cine reacţiona la ele spunând că albii se află sub atac. Apoi îi abordau pe aceşti oameni şi le spuneau: *Nu eşti singur.* Ideea era să redirecţioneze furia recrutului înspre rasism. Violenţa devenea obiectul unei autorizări, a unei mandatări. M-au mai învăţat şi că, în prezent, majoritatea grupurilor de skinheads nu mai sunt trupe care caută violenţa, ci reţele de indivizi care lucrează în subterană. În ziua de astăzi, supremaţiştii albi se îmbracă la fel ca nişte oameni obişnuiţi. Nu se mai disting de ceilalţi, ceea ce creează un alt gen de teroare.

Când a trebuit să găsesc un titlu pentru această carte, am avut iarăşi dificultăţi. Mulţi dintre voi, care îmi sunt de multă vreme cititori fideli, ştiu că nu acesta a fost titlul iniţial al romanului. *Mici lucruri măreţe* face referire la un citat frecvent atribuit lui dr. Martin Luther King, Jr: „Dacă nu pot face lucruri măreţe, pot face lucruri mici într-un mod măreţ". Dar aveam eu dreptul, ca femeie albă, să parafrazez aceste sentimente? Numeroşi membri ai comunităţii afro-americane reacţionează sensibil atunci când albii folosesc cuvinte ale lui Martin Luther King, Jr, pentru a reda propriile experienţe — şi asta pe bună dreptate. Pe de altă parte, ştiam că atât Ruth, cât şi Kennedy au momente în roman când fac un lucru mărunt, care are însă o influenţă mare şi pe termen lung asupra altor oameni. În afară de aceasta, pentru mulţi albi care abia pornesc pe calea conştientizării de sine din

punct de vedere rasial, cuvintele lui dr. King sunt deseori primul pas pe această cale. Elocvența lui, pe un subiect pe care majoritatea dintre noi nu ne simțim în stare să-l exprimăm în cuvinte, este sursă de inspirație și smerenie. Mai mult de-atât, deși schimbările individuale nu pot elimina pe de-a-ntregul rasismul — există sisteme și instituții care trebuie revizuite din temelie —, totuși gesturile mici pot deopotrivă perpetua *și* parțial demonta rasismul. Din toate aceste motive — și pentru că sper că-i va încuraja pe oameni să afle mai multe despre dr. King — am optat pentru acest titlu.

Dintre toate romanele mele, acesta va rămâne unul special, datorită faptului că a schimbat radical modul cum gândesc despre mine și m-a făcut să conștientizez distanța pe care trebuie să o mai parcurg pe calea conștientizării rasiale. În America ne place să credem că am avut succes pentru că am muncit din greu sau am fost deștepți. Să admitem că rasismul a jucat un rol în succesul nostru înseamnă să admitem că visul american nu este chiar atât de accesibil tuturor. Peggy McIntosh, o educatoare în domeniul dreptății sociale, a subliniat câteva dintre aceste avantaje: de exemplu, ai acces la locuri de muncă și locuințe. Intri la întâmplare într-o frizerie și găsești pe cineva care știe să te tundă. Cumperi păpuși, jucării și cărți pentru copii, care înfățișează persoane din rasa ta. Ești promovat, fără să suspecteze cineva că datorezi acest lucru culorii pielii tale. Ceri să vorbești cu cineva din conducere și ești trimis la o persoană din rasa ta.

Documentându-mă pentru această carte, am întrebat mame albe cât de des vorbesc despre rasism cu copiii lor. Unele dintre ele au spus că o fac ocazional, altele

au recunoscut că nu o fac niciodată. Când le-am adresat aceeaşi întrebare unor mame Negre, toate mi-au răspuns: *În fiecare zi.*

Am ajuns la concluzia că şi ignoranţa este un privilegiu.

Deci ce lucruri folositoare am învăţat? Ei bine, dacă eşti alb ca mine, nu te poţi elibera de privilegiul pe care-l ai, dar îl poţi folosi pentru a face bine. Nu spune: *Eu nici nu acord atenţie rasei!*, ca şi cum ar fi ceva pozitiv. Admite în schimb că există diferenţe între oameni, care le îngreunează unora sosirea la linia de final şi creează căi de succes echitabile pentru toţi oamenii, care să ţină cont de aceste diferenţe! Educă-te! Dacă eşti de părere că vocea cuiva este ignorată, spune-le altora să o asculte. Dacă un prieten spune un banc rasist, critică-l, nu-l accepta tacit. Dacă cei doi foşti skinheads pe care i-am cunoscut s-au putut schimba atât de radical, am încredere că şi oamenii obişnuiţi pot face acest lucru.

Mă aştept să fiu criticată pentru această carte. Persoane de culoare îmi vor contesta dreptul de a scrie despre un subiect care nu-mi aparţine. Oameni albi îmi vor contesta dreptul de a-i critica pentru rasismul lor. Vă rog să mă credeţi că nu am scris acest roman cu gândul că va fi amuzant sau uşor. L-am scris pentru că am crezut că este ceea ce trebuie să fac şi pentru că lucrurile care ne fac să ne simţim prost sunt cele care ne învaţă ceea ce noi toţi trebuie să ştim. După cum spune Roxana Robinson: „Un scriitor este ca un diapazon: reacţionăm când suntem atinşi de ceva... Dacă avem noroc, vom emite o notă puternică, clară, care nu ne aparţine, ci trece prin noi". Persoanelor Negre care vor citi *Mici lucruri măreţe*: sper că i-am ascultat suficient de atent pe acei membri

ai comunității voastre care și-au deschis sufletele în fața mea, pentru ca eu să fiu capabilă să vă redau experiențele cu acuratețe. Persoanelor albe care vor citi *Mici lucruri măreție*: noi toți ne aflăm într-un proces continuu de transformare. Eu însămi nu dețin răspunsuri și continui să evoluez zi de zi.

Un incendiu face ravagii, iar noi avem două opțiuni: ori îi întoarcem spatele, ori încercăm să-l stingem. Da, este dificil să vorbești despre rasism și da, ne găsim cu greu cuvintele — dar noi, albii, trebuie să discutăm acest subiect între noi. Pentru că atunci vor prinde de veste și mai mulți oameni, iar discuția se va extinde, sper.

– JODI PICOULT
martie 2016

Mulțumiri

Fără ajutorul atâtor oameni și resurse nu aș fi putut scrie această carte.

Îi mulțumesc lui Peggy McIntosh pentru conceptul „rucsacului invizibil". Dr. Beverly Daniel Tatum a înfruntat ploaia înghețată din Atlanta pentru a se întâlni cu mine, și este pentru mine o eroină — sper să nu se supere că am împrumutat de la ea explicația oferită propriului ei fiu, conform căreia culoarea pielii lui înseamnă *mai mult*, nu *mai puțin*. Îi mulțumesc, de asemenea, lui Debby Irving pentru competența ei de educatoare în domeniul dreptății sociale, pentru că mi-a stat la dispoziție la orice oră din zi și din noapte, ca să-mi verifice cuvintele, precum și pentru bunăvoința de a mă lăsa să-i fur cele mai bune metafore și citate, inclusiv ideea despre vânturile potrivnice și cele prielnice ale privilegiului (descrise în mod genial de Verna Myers) și despre faptul că rădăcina cuvântului *ignoranță* este cuvântul *a ignora*. Îi mulțumesc și lui Malcolm Gladwell, care în emisiunea *Q & A* din 8 decembrie 2009, de pe postul de televiziune C-Span, a dat un exemplu din cartea sa *Outliers*, privitor la corelația dintre data-limită de naștere a tinerilor jucători

canadieni de hochei și succesul lor în Liga Națională de Hochei — de care m-am folosit pentru pledoaria finală a lui Kennedy. Mulțumesc organizației People's Institute for Survival and Beyond, care a organizat workshopul Undoing Racism, sponsorizat de Haymarket People's Fund din Boston, care m-a încurajat să îmi observ privilegiile — lor le datorez metafora lui Kennedy despre bebelușii aruncați pe geam.

Îi sunt recunoscătoare doamnei profesoare Abigail Baird pentru studiile ei despre prejudecăți (și pentru faptul că mi-a făcut cunoștință cu remarcabila Sienna Brown). Îi mulțumesc lui Betty Martin, femeia la care am să apelez de fiecare dată când voi vrea să ucid un nou-născut fictiv. Le mulțumesc lui Jennifer Twitchell de la ADL, Sindy Ravell, Hope Morris, Rebecca Thompson, Karen Bradley și Ruth Goshen. Îi mulțumesc lui Bill Binnie pentru donația lui către Families in Transition, care oferă locuințe sigure și accesibile, precum și servicii sociale cuprinzătoare, persoanelor fără adăpost sau care riscă să rămână fără adăpost, din sudul statului New Hampshire. Pentru informațiile referitoare la McDonald's le mulțumesc lui Nathalie Hall, Rachel Daling, Rachel Patrick, Autumn Cooper, Kayla Ayling, Billie Short, Jessica Hollis, M.M., Naomi Dawson, Joy Klink, Kimberly Wright, Emily Bradt, Sukana Al-Hassani.

Le mulțumesc medicilor și asistentelor medicale care mi-au împărtășit experiența lor, jargonul lor și cele mai bune povești ale lor: Maureen Littlefield, Shauna Pearse, Elizabeth Joseph, Mindy Dube, Cecelia Brelsford, Meaghan Smith, dr. Joan Barthold, Irit Librot, dr. Dan Kelly.

Fabuloasei mele echipe de juriști, care au jurat că rasa este un subiect despre care nu se discută într-o sală de

judecată — sper să vă fi făcut să vă răzgândiţi. Lise Iwon, Lise Gescheidt, Maureen McBrien-Benjamin şi Janet Gilligan — sunteţi mult prea amuzante ca să fiţi doar nişte colege de muncă. Jennifer Sargent, îţi mulţumesc că ni te-ai alăturat în al douăsprezecelea ceas şi că ai verificat acurateţea scenelor de la tribunal.

Mulţumesc, Jane Picoult şi Laura Gross, pentru faptul că v-aţi revoltat, emoţionat şi simţit umile exact acolo unde trebuia, când aţi citit primele variante ale manuscrisului. Lui Auriol Bishop îi datorez titlul cărţii. Îi mulţumesc şi celei mai bune echipe editoriale de pe planetă: Gina Centrello, Kara Welsh, Kim Hovey, Debbie Aroff, Sanyu Dillon, Rachel Kind, Denise Cronin, Scott Shannon, Matthew Schwartz, Anne Speyer, Porscha Burke, Theresa Zoro, Paolo Pepe, Catherine (eu-conduc-din-umbră-viaţa-lui-Jodi) Mikula, Christine Mykityshyn, Kaley Baron. Mulţumiri speciale incomparabilei redactoare Jennifer Hershey, datorită stăruinţei căreia fiecare cuvânt din paginile acestei cărţi este câştigat prin muncă şi la locul lui. Îi sunt profund îndatorată Şefei de Stat Major, Susan Corcoran, care mi-a devenit atât de indispensabilă, încât chiar nu înţeleg cum am putut supravieţui fără ea atâta timp.

Le mulţumesc lui Frank Meeink şi Tim Zaal — curajul şi compasiunea voastră sunt cu atât mai impresionante, cu cât aţi parcurs un drum atât de lung. Vă mulţumesc că m-aţi condus în lumea urii şi că le-aţi arătat atâtor oameni cum să o părăsească.

Le mulţumesc lui Evelyn Carrington, Sora-Prietenă a mea, Shainei, precum şi Siennei Brown — una dintre cele mai mari bucurii pe care mi le-a oferit scrierea acestei cărţi a fost să vă cunosc pe voi. Vă mulţumesc pentru

sinceritatea și vitejia voastră, pentru inimile voastre deschise. Îi mulțumesc lui Nic Stone — cine ar fi crezut că, atunci când am rămas blocată în Atlanta, voi câștiga o prietenă pe viață? Nu aș fi putut scrie această carte, dacă nu m-ai fi ținut tu de mână și nu mi-ai fi spus să nu mă mai îndoiesc de mine. Toate acele texte scrise frenetic, seara târziu, au condus la această versiune. Îți mulțumesc că mi-ai acordat încrederea ta, că mi-ai corectat greșelile „de fată albă" și că ai crezut în mine, că voi putea scrie această carte. Aștept cu nerăbdare să apară în librării romanul *tău*.

Le mulțumesc lui Kyle și Kevin Ferreira van Leer — voi doi sunteți ceea ce doresc eu să devin: modele pentru dreptatea socială. Vă mulțumesc că m-ați făcut să văd acele vânturi prielnice. Sammy, îți mulțumesc că ai venit de la școală și mi-ai spus: „Știi ceva, cred că ți-am găsit pe cineva cu care să stai de vorbă despre cartea ta". Jake, îți mulțumesc că știai ce parcare se află în spatele Tribunalului Comitatului New Haven și că mi-ai explicat deciziile Curții Supreme; știu că tu vei fi într-o bună zi genul de avocat care va schimba lumea. Iar lui Tim îi mulțumesc că mi-a servit cafeaua în cana de la Harvard a „privilegiilor albe". Te iubesc pentru asta și pentru toate celelalte.

Bibliografie

Următoarele cărți și articole au fost folosite ca sursă de cercetare și / sau inspirație:

Alexander, Michelle. *The New Jim Crow: Mass Incarceration in the Age of Colorblindness.* New Press, 2010.

Coates, Ta-Nehesi. *Between the World and Me.* Spiegel & Grau, 2015.

Colby, Tanner. *Some of My Best Friends Are Black: The Strange Story of Integration in America.* Viking, 2012.

Harris-Perry, Melissa V. *Sister Citizen: Shame, Stereotypes, and Black Women in America.* Yale University Press, 2011.

Hurwin, Davida Wills. *Freaks and Revelations.* Little, Brown, 2009.

Irving, Debby. *Waking Up White: And Finding Myself in the Story of Race.* Elephant Room Press, 2014.

McIntosh, Peggy. „White Privilege: Unpacking the Invisible Knapsack", *Independent School* 49, nr. 2 (1990): 31. Fragment din „White Privilege and Male Privilege: A Personal Account of Coming to See Correspondences Through Work in Women's Studies" (Working Paper 189, Wellesley Center for the Study of Women, 1988).

Meeing, Frank și Jody M. Roy. *Autobiography of a Recovering Skinhead.* Hawthorne Books, 2009.

Phillips, Tom. „Forty-two Incredibly Weird Facts You'll Want to Tell All Your Friends", http://www.buzzfeed.com/tomphillips/42-incredibly-weird-facts-youll-want-to-tell-people-down-the#.kuYgj5yGd.

Shipler, David K. *A Country of Strangers: Blacks and Whites in America.* Vintage Books, 1998.

Tatum, Beverly Daniel. *Assimilation Blues: Black Families in White Communities: Who Succeeds and Why?* Basic Books, 2000.

_____. *Can We Talk About Race? And Other Conversations in an Era of School Resegregation.* Beacon Press, 2008.

_____. *„Why Are All the Black Kids Sitting Together in the Cafeteria?" And Other Conversations About Race.* Basic Books, 1997.

Tochluk, Shelly. *Witnessing Whiteness: The Need to Talk About Race and How to Do It.* Rowman & Littlefield Education, 2010.